

בשורה גדולה ללומדי הדף היומי

"הדף היומי"

עם "אוצרות יהודים"
הפרוש החדש, הבהיר והמדויק
בשפה ברורה ובלשון קצרה.

תורה, נביאים, כתובים,
משנה, שולחן ערוך,
עמוד היומי משנה ברורה
זוהר עם תמוגם לשון הזוהר,
תהילים,
כתבי ברסלב.

פרויקט "תורה בשנה"
מהדורה מיוחדת
באותיות מאירות עיניים
מתאים ללימוד גם בסינעה.

פרשת נשא

א' סיון עד ז' סיון

ארגעזות יהודים

בתוספת "הזבל הנעז", דבר יום ביומו מרביה"ק זיע"א

"אוצרות יהודים"
הביאור המיוחד שכבש בסערה
את לומדי הדף היומי

יד ושם לעבר ה', הר"ר נחמן בן שמואל ליאי, מנמתי בדרך מצורה
י"א כסלו תשס"ח

חובלת תת"כ - שבת פרישת נשא, א' סיון - ז' סיון תשפ"ז

אוצרות יהודים

גוטמבר 5 בני ברק 138948
טל 03-6186699 ☎ 03-6186699
036186699X@gmail.com

להצטרפות - 03-6186699 ☎

ובעמדות "נדרים פלוס"

ניתן להשיג באר"ב:

Route 17M #515 Harriman, NY 10926
P: 845.476.8899 E: oitzreyehidim@gmail.com

תוכן העינים

לחץ על התוכן הרצוי

פרשת השבוע

הדף היומי

משנה

נביאים וכתובים

משנה ברורה

שולחן ערוך

תהלים

זוהר

ליקוטי הלכות

ליקוטי מוהר"ן

שמות
הצדיקים

ספר
המידות

ספרי רבינו על פי הסדר

תיקון הכללי

ליקוטי תפילות

**אוצרות
יהודים**

השלמות

אוצרות יהודים

המטרה: הנגשת כל מכמני התורה לכל יהודי ויהודי, בכל רגע נתון, בנסיעה, בבית, בעבודה ובכל מקום.

ההספק והידיעה מעניקים סיפוק, שמחה ויכולת להמשיך להתמיד ולסיים!

נביאים כתובים - עם פירוש רש"י, מצודות דוד ומצודות ציון.

סיום בארבע שנים. בכל חוברת שבעה דפים, רק דף אחד לכל יום, וכך במשך התקופה יכול הלומד לסיים מחזור לימוד שלם מתחילה ועד הסוף, ולשוב ולהתחיל מחזור לימוד חדש.

ששה סדרי משנה - עם פירוש רבינו עובדיה מברסגורא.

סיום בשנתיים וחצי. בכל חוברת שבעה עמודים, רק עמוד אחד לכל יום, וכך גם במשנה כמו בשאר הספרים במשך התקופה יכול הלומד לסיים מחזור לימוד שלם מתחילה ועד הסוף, ולשוב ולהתחיל מחזור לימוד חדש.

שולחן ערוך - שולחן ערוך, רמ"א ובאר הגולה.

שולחן ערוך הלכות שחיבר הרב הגאון מו"ה יוסף קארו זצ"ל, עם תוספת הלכות מהרמ"א - הגאון מו"ה משה איסרליס זצ"ל, וגם המקורות באר הגולה מהגאון מו"ה משה רבקה זצ"ל.

באר הגולה, הינו ציון המקורות ולמרות שכן, הקפדנו שיופיעו בצורה ברורה, כדי לאפשר ללומדים להרחיב את הידיעות, ולקיים מנהג קדום בישראל להזכיר המקורות, בחינת "שפתיים דובבות", זכותם תגן בעדינו.

סיום בשלש וחצי שנים. מידי שבוע יופיעו שבעה עמודים, עמוד אחד לכל יום.

שולחן ערוך, באר הגולה בהוצאת הרה"ג רבי נפתלי הירץ מנדלוביץ שליט"א, ראש הכולל טורקא, בשיתוף הוצאת ספרים מלכות דוד הרה"ר פנחס ראובן.

זוהר עם תרגום לשון הזוהר. ספר הזוהר, ותרגום לשון הזוהר, מהוצאת ישיבת "נהר שלום", בראשות המקובל הרה"ג בניהו שמואלי שליט"א, תרגום לשון הזוהר נכתב ע"מ לסייע לקורא להבין את לשון הזוהר.

סיום בשלש שנים. מידי שבוע יופיעו שבעה דפים.

תהילים סיום בחודש על פי החלוקה הנהוגה.

כתבי ברסלב. סיום במחזור שנתי.

חבר יקר, היום, אחרי ארבע שנים של שלשת אלפים מגויים, ומאות סיפורים על חיים חדשים של הספק וניצול זמן. אנחנו מזמינים גם אותך להצטרף אלינו לחברת "אוצרות יהודים". שהספיקו - ללמוד ולדעת - כאלף וחמש מאות דפי גמרא, לסיים ששה סדרי משנה, תורה, נביאים, כתובים, שולחן ערוך, זוהר ועוד..

"אוצרות יהודים" - הזדמנות מיוחדת להתחיל ולהתמיד בהספק תורני, יהודי, שבוועי הצליח להקיף חלקי תורה בצורה יסודית ובמקמי זמן לא ארוכים.

מבוא

מידי חודש נשלחות לבתי החברים ארבעה חוברות. אחת לכל שבוע. החוברת הינה שבועית כוללת בתוכה 7 ספרים יסודיים, ומאפשרת ללומד לקבוע סדר שבמסגרתו יסיים את הלימוד במסלולי זמן קצובים.

"אוצרות יהודים" כשמו כן הוא. שמה של החוברת כשם הפרוש החדש, המדויק והבהיר בשפה ברורה וקצרה, שנכתב במיוחד כדי להקל על הלומדים גמרא. ביאור מיוחד שכשב בסערה את לומדי הדף היומי!

"הדף היומי" עם "אוצרות יהודים".

בכל חוברת שבעה דפי גמרא על פי הסדר הנלמד במסגרת הדף היומי, כאשר לצד כל עמוד גמרא מופיע עמוד ביאור בלשון השווה לכל נפש, הביאור נכתב על ידי תלמידי חכמים שעמלו להציג בפני הלומד ביאור בהיר וקצר, תוך שימת דגש להענקת קניין מוחשי לציבור הלומדים.

הדף הראשון שבששת העמודים הינו הדף הנלמד ביום א', ועל זה הסדר עד הדף הנלמד בשבת קודש.

עמודי הגמרא, הינם של הש"ס המוגה והמפואר שבהוצאת וגשל שבמהדורת נהרדעא החדש.

תורה - פרשת השבוע עם תרגום אונקלוס, פירוש רש"י, בצרוף ההפטר.

קריאה ללא מאמץ

גם בנסיעה בתחבורה הציבורית.

הרבות תורה בישראל, הינה מטרה חשובה שבמטרות לשמן רואה חוברת זו אור. אשר על כן, שמונו דגש מיוחד לעצב את הספרים באופן שיאפשר ללומדים ליהנות מקריאה קלה גם כאשר אינם בסביבת לימודים רגילה. כל טקסט אפשרי שבחוברת נערך בהנחיתם של אנשי מקצוע בתחום הטיפוגרפיה והעיצוב, ונבחר להדפסה על פי תוצאות מבחנים מעשיים בכדי להגיע לטוב ביותר בכדי לאפשר קריאה ללא מאמץ גם כאשר מדובר בנסיעה בתחבורה הציבורית.

מחיר השווה לכל נפש.

החוברת מופצת לחברים במחיר מיוחד: למנויים במשלוח הביתה רק 26 ש"ח, עבור 4 חוברות כולל דמי משלוח. למנויים המרוכזים בקבוצה, בישיבות או בבתי מדרש 20 ש"ח.

הארות והערות התקבלנה בברכה,

בפקס: 03-5701596.

להצטרפות: 03-6186699.

הזדמנות שאסור להחמיץ. עכשיו הזמן להחליט, לנצח את הזמן, ללמוד ולדעת! להצטרף לאלפי הלומדים, שביחד מאירים את העולם באור גדול!

י"ז ע"א וכל שכן השתא, לאחר שגלו מארץ ישראל, דארחיקו להו טפי, כלומר, שאין כלל אפשרות להקריב קרבנות, הרי ודאי שיש להם להיות מותרים לשחוט בהמת חולין, ולמה צריכה המשנה להשמיענו זאת? ומתרגמין: **אלא אמר רב יוסף**: משנתנו, דקתני "לעולם שוחטין", **רבי עקיבא היא**.

ה' תניא: כתיב "כי ירחק ממך המקום אשר יבחר ה' אלהיך לשום שמו שם וזבחת מבקרך ומזאנך".

רבי עקיבא אומר: לא בא הכתוב הזה לא לאסור להם כשיבואו לארץ ישראל, אכילת בשר נחירה, מבהמה שאינה שוחטה אלא שהרגו אותה [ולשון "נחירה" - שהדרך להרוג את הבהמה על ידי שקיעת אותה מתנחיים עד החזה]. **שבתחילה**, קודם שבאו לארץ, הותר להן לאכול בשר נחירה, כדמוכח ממקרא זה. שרק כשירחק ממך המקום, מאז שיבאו לארץ ישראל, נצטוו על "זבחת מבקרך", ומשמע עז או היו מותרים לאכול בשר ללא שחיתה, ועכשיו, משנכנסו לארץ ישראל, נצטוו על השחיתה, ונאסר להן בשר נחי רה. ומסיק רב יוסף בביאור משנתנו אליבא דרבי עקיבא, ועכשיו, שגלו מארץ ישראל, יוכל ויחזרו להיתר האישון כפי שהיה קודם ביאתן לארץ, ויהיו מותרים לאכול בשר נחירה? **לכך שנינו** במשנתנו לעולם שוחטין, שאפילו לאחר שגלו אסורין בבשר נחירה. ודנה הגמרא: **במאי קמופלגי רבי ישמעאל ורבי עקיבא?**

ומשנינן: **רבי עקיבא סבר**, בשר תאווה לא איתסר כלל אף פעם, ואפילו כשהיו במדבר היו מותרים לשחוט בהמה ומה שכתוב "זאל פתח אהל מועד לא הביאו... ונכרתה" מדובר בהמה שהקדישה לקרבן ושחטה מחוץ למשכן. ועל כן אין לומר כרבי ישמעאל שהפסוק ד"כי ירחיק" בא להתיר להם בשר תאווה לאחר שיכנסו לארץ ישראל, אלא אזרבה, לצוות על השחיתה ולאסור להם בשר נחירה הוא בא. **רבי ישמעאל סבר**, בשר נחירה לא אישתרי כלל אף פעם, ואפילו קודם שבאו לארץ ישראל היו מצווים על השחיתה. ולכן אין לומר שהכתוב ד"כי ירחק, וזבחת" בא לאסור להם בשר נחירה כשיכנסו לארץ ישראל, אלא להתיר להם בשר תאווה הוא בא. **בשלמא רבי ישמעאל**, היינו דכתיב "ישחט את בן הבקר", ופרשה זו נאמרה באהל מועד שבמדבר, הרי שגם במדבר נצטוו על השחיתה.

אלא לרבי עקיבא, מאי "ושחט"? הלא דלרבינו לא נצטוו במדבר עדיין על השחיתה? ומתרגמין: **קדשים שאני**. ד"ושחט את בן הבקר" קרבנות הוא נאמר, שאותם גם לרבי עקיבא היו חייבים לשחוט אף במדבר. ומקשינן: **בשלמא לרבי ישמעאל**, היינו דכתיב "הצאן ובקר ישחט להם". **אלא לרבי עקיבא מאי "הצאן ובקר ישחט להם"**? הרי במדבר לא היו שוחטין אלא נחריים, ואם כן "ינחר להם" מינבע ליה למיתב? ומתרגמין: אין כונת הכתוב לשחיתה ממש, אלא, נחירה שלהן זו היא שחיתתן!

ומקשינן: **בשלמא לרבי ישמעאל**, היינו דתנן:

השוחט היה או עוף שחייבים לכסות את דם השחיתה שלהם ונתנבלה בידו, שנפסלה השחיתה בלי כונה, והנותר שהרג את הבהמה, והמעקף את הסימנים שבצואר הבהמה בכונה תחילה - **פטור מלכסות הדם**! לפי שנאמר "איש איש אשר יצוד ציד היה או עוף אשר יאכל ושפך את דמו וכסוה בעפר" ודרשנן מ"אשר יאכל" שדוקא אם נשחט כהונג וראוי לאכילה חייב הדם בכסוי, אבל אם השחיתה היתה פסולה - פטור מלכסות הדם.

וכל זה ניחא לפי רבי ישמעאל, שלדעתו גם במדבר, ששם נאמר הצווי של כסוי הדם, היו חייבים לשחוט. ומה שלא נשחט לא היה ראוי לאכילה. **אלא לרבי עקיבא**, אמאי פטור מלכסות אם השחיתה לא היתה כשרה? הרי במדבר ודאי היו חייבים לכסות גם דם של שחיתה שאינה כשרה, שהרי כל שחיתה היתה כשרה שם ואם כן גם היום שחייבים בשחיתה למה יהיו פטורין מלכסות?

ומתרגמין: **הואיל ואיתסר איתסר**. כיון שלאחר שנכנסו לארץ ישראל נאסרו לאכול מבלי לשחוט הרי נשתנה הדין. ומעתה, מה שלא נשחט כהונג אינו ראוי לאכילה, ומעילא פטור מכיסוי הדם, לפי שאינו בכלל "אשר יאכל".

ומקשינן: **בשלמא לרבי עקיבא**, דאמר: **בשר תאווה לא איתסר כלל** קודם שנכנסו לארץ, היינו דכתיב באותה פרשה, לאחר הכתוב ד"כי ירחק ממך המקום... וזבחת מבקרך", "אך כאשר יאכל את הצבי ואת האיל כן תאכלנו הטמא והטהור יחדו יאכלנו" שכך ביארו: שאף על פי שלאחר שתכנסו לארץ ישראל תהיו מצווים לשחוט בהמות חולין כפי שאתם חייבים היום לשחוט קדשים, מכל מקום, לא תהיו חייבים לאכול אותם בטוהרה כמו קדשים, אלא תוכלו לאכלם אפילו בטוהרה. כמו שאתם אוכלים היום במדבר צבי ואיל. שהטמא והטהור אוכלים מהם יחד אפילו בקעה אחת. כלומר, שמוותר לאכול יחד אפילו בטוהרה.

אלא לרבי ישמעאל תיקשי: **צבי ואיל גופיה מי הוי שרי** לאכלם במדבר? הרי לא הותרו לאכול אלא בשר קרבן, וצבי ואיל אין מקריבים מהם קרבן?

ומשנינן: **כי אסר רחמנא** לאכול במדבר בשר שאינו קרבן, דוקא בהמה, משום דחזיא להקרבה, לכן חייבה התורה להביאה לקרבן אם ירצה לאכול מבשרה. אבל חיה, ובכלל זה צבי ואיל, **ללא חזיא להקרבה**, לא אסר רחמנא.

בעי רבי ירמיה: לפי רבי עקיבא, שבמדבר היו מותרים לאכול בשר נחירה, אברי בשר נחירה שנחרו אותם במדבר שחכניטו אותם ישראל ענחו לארץ ישראל - מהו? האם אסורים הם באכילה כיון שמעתי נאסר עליהם בשר נחירה, או שמא יש לומר שהאיסור אינו חל אלא על בהמה שינחרו אותה מכאן ואילך, אבל מה שננחר במדבר מותר, הרי שנעשה בהיתר? ודנה הגמרא: **אימת** הוא הספק אם היה אפשר לאכול או מהאברים הללו?

אולימא בשבע השנים הראשונות שכבשו בהם

את ארץ ישראל, אם כן תקשי: **השתא דבר טמא אישתרי** להו באכילה באותן שנים, דכתיב בביאתם לארץ, שימצאו שם יבתיים מלאים כל טוב... ואכלת ושבעת", ואמר רבי ירמיה בר אבא אמר רב: **בתלי דחזירי**, נתחי שומן של חזיר אף הם הותרו להם בביאתם לארץ, בשר נחירה **מוביעיא** שהוא מותר?

ומשנינן: **אלא**, הספק הוא **לאחר מכאן**. אם נשאר מהבשר נחירה אחרי שעברו שבע השנים הראשונות, האם הוא מותר באכילה.

ואיבעית אימא: לעולם הספק אם מותר לאכול בשר נחירה הוא בשבע שנים שכבשו. ולא קשיא שהרי אפילו דבר טמא היה מותר או? **דכי אשתרי** להו באכילה באותן שנים, דוקא שלל של עובדי כוכבים שמצאו בערים שכבשו אותם, אבל דבר איסור ידידה, של ישראל עצמם, לא אישתרי. ועל כן יש להסתפק בבשר נחירה אם הוא אסור לאו.

ומסקינן: **תיקו!** אמר רבה: **שנית**, פירשת בסוגיא דלעיל את מה שנאמר במשנה "הכל שוחטין ולעולם שוחטין". אבל "בכל שוחטין" האמור במשנה מאי משנית ליה, מה פירושו?

וכי תימא כך פירושו: "בכל שוחטין" בין בצור בין בזכוכית בין בקרומית של קנה. אי אפשר לומר כן. דהא דומיא דהנך קטני. שה"בכל שוחטין" צריך שיחא דומה ל"הכל שוחטין ולעולם שוחטין", דהיינו שכולם יהיו באופן אחד, או שכולם מדובר דבר ששוחטין עמו, או שמדובר דבר שהוא הנשחט. אי הנך ד"הכל שוחטין ולעולם שוחטין" בשוחטין - האו ד"בכל שוחטין" נמי בשוחטין איירי. ואי הנך בנשחטין, האו נמי בנשחטין. ולפי מה שאמרנו אין כולם שוים. ששהי "הכל שוחטין" בא לרבות עוף שהוא דבר הנשחט ו"לעולם שוחטין" אף הוא בא לרבות דבר הנשחט דהיינו בשר תאווה או בשר נחירה, ואילו "בכל שוחטין" בא לרבות צור הזכוכית שהוא דבר ששוחטין עמו? ומתרגמין: **אלא**, אמר רבא: בכלם מדובר בשוחטין!

"הכל שוחטין" - שהוא נשנה פעמיים, במשנה שבתחילת הפרק ובמשנתנו: **חדא** מהם **לאתוי כותי**, וחדא **לאתוי ישראל מומר** שהם כשרים לשחוט וכדעת אביו ורב אשי לעיל [א.א].

"לעולם שוחטין" כך פירושו: לעולם שוחטין בין **ביום** בין **לילה** בין **בראש הגג** בין **בראש הספינה** [נתבאר לעיל ג.א].

"בכל שוחטין" פירושו: **בכל שוחטין**, בין בצור בין בזכוכית בין בקרומית של קנה. שנינו במשנה: **חוץ ממגל קציר והמגירה**. אבוא דשמואל פגם ושרד, פגם ושרד, עשה בסכין פגימות שונות, ושלא את הסכין לארץ ישראל לשאלו איוו מהפגימות כשרות ואיוו פסולות, וכך עשה מספר פעמים. **שלחו ליה**: סימן זה יהא בידך לדעת איוו פגימה פוסלת, שהרי כמגירה שנינו במשנה. שאין הסכין נפסלת אלא אם פגימותיה הן כמגירה, דהיינו שהפגימה היא בעלת שם חרדים מסכין קטוהיה על ידי שהיא יורדת בשיפוע לעומק הסכין ועולה בחזרה בשיפוע ובראש כל שיפוע ישנו חוד.

י"ז ע"ב תנו רבנן: סכין שיש בה פגימות הרבה ואפילו אם הפגימות הן מהסוג שנקרא "מסוכסכת", שאילו היתה רק פגימה אחת כזו היתה הסכין כשרה, הרי אם הן שתיים תידון הסכין כמגורה, כאילו הפגימות הן מהסוג הפוסל את הסכין אפילו בפגימה אחת ולהלן יתבאר הדברים.

וסכין שאין בה אלא פגימה אחת הרי אם הפגימה הזאת "אוגרת" הרי הסכין פסולה, ואם היא מסוכסכת הסכין כשרה

ודנה הגמרא: **היכי דמיא "אוגרת" היכי דמיא "מסוכסכת"?** האיקר היא צורת פגימות אלו? ומשינין: **אמר רבי אליעזר:** "אוגרת" היא פגימה שיש לה שני חרדים משתי רוחות בשני קצות הפגימה ולשון "אוגרת" הוא משום שהפגימה אוגרת לתוכה את הצפור שעוברת על הסכין כדי לברוק אותה, בין שני חרדיה.

"מסוכסכת" היא פגימה שיש לה חוד אחד בלבד **מרוח אחת** של הפגימה ובקצה השני החולקה הפגימה במשחות ואין שם חוד ו"מסוכסכת" מלשון "סכסוך" שעל ידי הפגימה הסכין נתקלת בבשר.

ומקשינן: **מאי שנא פגומה משתי רוחות שאנו אומרים שהסכין פסולה משום דמורשא קמא.** החוד הראשון שבקצה הפגימה, **מחליש**, חותך את העור והבשר בתחילה, ו**מורשא בתרא**, החוד השני, **בזע**, קורע אחר כך את הסימנים שבצואר הגדמה. אם כן, גם אם היתה פגומה מרוח אחת נמי תיפסל הסכין, משום דחורפא דסכינא, החלק החוד והבלתי פגום מהסכין, **מחליש** תחילה את העור והבשר, ו**מורשא בזע**, החוד הבודד של הפגימה מגיע אחר כך לסימנים, וקורע אותם? ומתריצין: זה שאנו מכשירים ב"מרוח אחת", הוא דוקא באופן **דקאי ארישא דסכינא.** שהפגימה מנצאת מיד תחילת הסכין, והיא חותכת רק את העור והבשר, ואילו הסימנים נחתכים על ידי יתר הסכין שהוא חלק.

ומקשינן: **סוף סוף** תיפסל השחיטה גם ב"מרוח אחת", **דכי אולא מחלשא**, והולכת הסכין על הצואר היא אחת חותכת העור והבשר, וכי אתא **בזע**, ואחר כך בהבאתו חזרה של הסכין על הצואר יפגע שוב החוד הבודד של הפגימה בסימנים, ויקרע אותם?

ומתריצין: **בגון שהולך ולא הביא**, ששחט על ידי הולכת הסכין בלבד! כך שהפגימה אינה עוברת על הצואר יותר מפעם אחת. **אמר רבא:** ג' מדות בסכין. שלשה סוגי פגימות יתכנו בסכין:

- א. **אוגרת**, לא ישחוט בסכין בעל פגימה זו. ואם שחט, שחיטתו פסולה.
- ב. **מסוכסכת**, לא ישחוט בה לכתחילה, שמא יעשה הולכה והבאה בסכין ואז תיפסל השחיטה כאמור לעיל. ואם שחט, שחיטתו כשרה.
- ג. **עולה ויורד בסכין**, דהיינו שהיתה פגימה גדולה בסכין והחליק את שני חרדי הפגימה במשחות ונעשה אותו מקום נמוך יותר ועל ידי כך נראה להב הסכין כיווד ועולה, שוחט בה לכתחילה.

אמר ליה רב הונא דרב נחמיה לרב אשי:

אמרת לן משמיה דרבא, מסוכסכת פסולה. והא תניא: מסוכסכת כשרה? ומתריצין: לא קשיא.

כאן, מה שאמר רבא דפסולה, שהולך והביא את הסכין, שעל ידי כן נפסלת השחיטה כאמור לעיל, **כאן**, ברייתא דקתני כשרה כשהולך ולא הביא. **אמר ליה רב אחא בריה דרב אויא לרב אשי:** דמיא לסאסאה, סכין שאינה חלקה לגמרי אבל אין בה פגימה ממש כמו השיער שבראש השבלים שיש בו פגימות קלות, מאיזהאם כשרה: הסכין? **אמר ליה רב אשי:** מאן יהוב לן מבשריה ואכלינן? מי יתן לנו מהבשר שנשחט בסכין זו ונאכל אותו, כלומר שהסכין כשרה לכתחילה.

אמר רב חסדא: מנן לבריקת סכין כדי לראות אם אין בה פגימה, שחיבים בה מן התורה? **שנאמר** אצל שאלו שאמר "ישחטתם בזה ואכלתם". ולשון "בוזה" משמע שישחטו בסכין שהוא בדיק להם.

ומקשינן: למה לן קרא לבריקת סכין? פשיטא! **כיון דכי נקב אם יש פגם בסכין ועל ידי כך היא מנקבת את הושת, טריפה היא**, אם כן בעיא בדיקה?

ומתריצין: **לחכם קאמרין**, שחיבים לתת לחכם לברוק את הסכין, זה אנו צריכים ללמוד מהבקיאר, שמצינו ששאלו בדיק הסכין.

ומקשינן: **והאמר רבי יוחנן**, לא אמרו חכמים שצריך להראות סכין לחכם אלא מפני כבודו של חכם, ואינו חיוב מן התורה כדי שנלמדנו ומתריצין: אכן **מדרבנן** הוא, וקרא שלפינן מיניה שיש להראות הסכין לחכם, אסמכתא בעלמא הוא.

במערכתא בדיקו לה לסכין בשומשא. מסתכלים על חוד הסכין ממול השמש לראות הטיב אם אין בה פגימה. **בנהרדעא בדיקו לה במינא**, היו מוליכים הסכין על המים כשהלב כלפי מטה ונוגע קלות במים ואם יש פגימה נראה כאילו הוא עושה חריץ במים בדרך הליכתו.

רבא ששת בדיק לה בריש לישניה. מעביר את הסכין על קצה לשונו להרגיש אם יש בה פגימה. **רב אחא בר יעקב בדיק לה בחוט השערה** שהיה מעביר על הסכין ומרגיש אם היא מתעכבת בפגימה.

בסורא אמרי, בישרא אכלה, הסכין של השחיטה נעדה לחיתוך בשר של הסימנים, **בישרא לבדיקה**, על כן יש לבדוק אותה על הבשר של הלשון או של האצבע, שהיא הבדיקה הנכונה. שאם הוא מרגיש שהבשר נתקל בפגימה הן נפסלת יתקל בה הבשר של הסימנים והשחיטה נפסלת בכך. אבל אם יבדוק על דבר אחר הרי שהבדיקה לא תהיה נכונה שאם הוא קשה יותר מהבשר או הוא יעבור על הפגימה מבלי שיורגש, וכן אם יהיה רך יותר מהבשר הרי שגם פגימה קלה תורגש עליו ואף על פי שפגימה כזאת אינה פוסלת עדיין את השחיטה.

אמר רב פפא: סכין צריכא בדיקה אבישרא ואטופרא, על בשר האצבע ועל הצפורן, ואתלתא

רוחחא. בדיק הסכין בשלש צדדיה דהיינו באמצע החוד ובשני צידי החוד שגם אם הפגימה היא בצד הסכין היא קורעת את הסימן.

אמר ליה רבינא לרב אשי, אמר לן רב סמא ברה דרב מרשויא בשמן, דאמרת ליה משמיה דרבא, צריכא בדיקה אבישרא, ואטופרא, ואתלתא רוחחא.

אמר ליה רב אשי לרבינא: אבישרא ואטופרא אמרי, ואתלתא רוחחא לא אמרי.

איכא דאמרי, כך אמר רב אשי: אבישרא ואטופרא ואתלתא רוחחא אמרי. אבל משמיה דרבא לא אמרי, אלא מעצמי אמרתי כן.

רבינא ורב אחא בריה דרבא הוו יתבי קמיה דרב אשי. איתו סכין לקמיה דרב אשי לברקה, אמר ליה רב אשי לרב אחא בריה דרבא: **בידקא!** בדיק את הסכין הזאת, בדיקה רב אחא אטופרא ואבישרא ואתלתא רוחחא.

אמר ליה רב אשי: ישר! יפה עשית. וכן אמר רב כהנא שכך צריך לברוק.

רב יימר אמר: אטופרא ואבישרא צריכא. אבל אתלתא רוחחא לא צריכא! שגם אם יש פגימה בצידו הסכין אינה פוסלת, לפי שחוד הסכין חותך ראשונה את הסימן ומיד הוא מתרחב וצידו הסכין אינם נוגעים בו.

וראיה לדבר: **מי לא אמר רבי זירא אמר שמואל**, ליבן סכין באש ושחט בה שחיטתו כשרה, ולא אמרים שחום הסכין שורף את הסימנים ונטרפה לפני החיתוך של הסכין, לפי שחידודה קודם לליבונה! הסכין מקדימה לחתוך לפני שהחום יגרום לכזית הסימנים.

ומסיק רב יימר: **וקשיא לן**, האיכא צדדין של הסכין הנוגעים בשני חלקי הסימן החתוך, לפני גמר השחיטה, ונעשית טריפה בכך שהרי הם שורפים ומנקבים את הסימנים?

ואמרין, בית השחיטה מרווח רוח, מתרחב הוא מיד עם חיתוכו על ידי חוד הסכין וצדו הסכין כלל אינם נוגעים בסימנים.

הכא נמי אין צורך לבדיקת צידי הסכין, כיון דבית השחיטה מרווח רוח. וכאמור לעיל.

אמר רב הונא בר קטינא אמר רבי שמעון בן לקיש: שלש פגימות הן! שלשה דברים יש שבהן הפגימה פוסלת ושעור הפגימה הוא בשלשתם.

- א. פגימת עצם בקרבן פסח שאם עשה פגימה בעצם עבר על הלאו של "עצם לא תשבר בו".
- ב. פגימת אוזן בכבוד שעל ידי הפגימה נעשה הכבוד בעל מום ואפשר לשחוט אותו מחוץ למקדש.
- ג. פגימת מום בקדשים בקרבנות שהן נקבות שנעשים בעלי מום על ידי פגימה באיברים שאין הפגימה ניכרת בהן ונפסלים על ידי כן מהקרבה. ורב חסדא אמר: אף פגימת סכין שיעור פגימתה שיה לכה אלו.

ואיך, האמורא הראשון שלא מנה פגימת סכין, משום שבחולין לא קא מיירי.

וכולן, שיעור פגימתו הוא כדי פגימת המזבח שהמזבח שנפגם אחד מאבניו פסול הוא להקריב עליו.

י"ח ע"א וכמה שיעור פגימת המזבח? כדי שתחגור בה צפורן. שאם יעבירו את הצפורן על האבן היא תתעכב על ידי הפגימה.

מיתבי מהא דתניא: כמה פגימת המזבח? **רבי שמעון בן יוחאי אומר:** טפח, רבי אלעזר בן יעקב אומר: כזית.

וקשיא לרבי שמעון בן לקיש, האומר שהשיעור הוא בכדי שתחגור בה צפורן, שהוא קטן מכזית וטפח?

ומתריצין: לא קשיא. הא דברייתא בסידא שנפגם המזבח במקום הסיד נשהמזבח היה בני מתערבת של סיד ואבנים ושאר חמרים. הא דתחגור בה הצפורן **באבנא** שנפגם אבן במזבח, שנפסל בפגימה לא שריא, דתיב "אבנים שלמות".

אמר רב הונא: האי טבחה השוחט דלא סר שלא הראה סכינא קמי חכם כדי שיבדקנו משמתין ליה.

ורבא אמר: מעברינן ליה. מעבירים אותו מאומנותו שלא ימכור בשר עוד ומכריזין אבשריה שכל בשר שימכור מעתה דטריפה היא [בזמן הגמרא מוכר הבשר היה בעצמו השוחט].

ולא פליגי רב הונא ורבא: כאן, רב הונא שאומר שרק משמתין ולא מעבירים אותו **בשנמצאת סכינו ופה** שדבקו את הסכין ונמצאה כשרה שלא הכשיל את הרבים אלא שמפני כבוד החכם שביזה אותו שלא הראה לו סכינו משמתין אותו. כאן, רבא שאומר שמעבירים אותו בשלא נמצאת סכינו ופה, לכן מעבירים אותו שהכשיל את הרבים באכילת נבילות.

רבינא אמר: היכא דלא נמצאת סכינו ופה, מהמסמס ליה בפורתא. קוסיס איתו בנוסף להאמרו לעיל ומלכלכים את הבשר בפרש, דאמילו לעובד כוכבים נמו לא מזדבן, שלא יוכל למוכרו אפילו לנכרי. ואם נמצאה הסכין ופה, משמתים ומעבירים אותו ומכריזים על הבשר שהוא טריפה. והכל משום קנס לפי שביזה את החכם אבל נותנים לו רשות למכור את הבשר לנכרי.

הוא טבחה דלא סר סכינו קמיה דרבא בר חיננא, ונמצאה סכינו ופה. שמתיה רבא בר חיננא, ועבריה העבירו, ואכריז אבשריה דטריפה היא, לפי שסובר רבינא. אקלעו נקלעו מר זוטרא ורב אשי לגביה דרבא בר חיננא. אמר להו רבא בר חיננא: ליעינו רבנן במילתיה, עיינו אתם בענינו של אותו טבח שהעבר מאומנתו, אולי תמצאו לו זכות להחזירו לאומנתו, דתלו ביה טפלי, כיון שילדיו הקטנים תלויים בו שעליו לפרנסם.

בדקה רב אשי לטכיניה ונמצאת ופה, ואבשריה לחזור לאומנתו. שרב אשי סובר שבנמצאת סכינו ופה אין מעבירים אותו.

אמר ליה מר זוטרא לרב אשי: ולא ילחוש מר לטבא? וכי אינך חושש לכבודו של רבא בר חיננא שהעבירו ואתה מחזיריו?

אמר ליה רב אשי: שליחותיה דרבא בר חיננא קא

עבדינן, שהרי הוא ביקש מאתנו למצוא לו זכות, וכיון שמצאנו זכות, כאילו עשינו הדבר על דעתו. **אמר רבה בר רב הונא:** שן תלושה, שהלחי, שבה נמצאת השן נתלשה מגוף האדם או הבהמה, וצפורן תלושה, מותר לשחוט בהן לכתחילה, הואיל ואין בהן פסול של מחובר לגוף.

ומקשינן: והא אנן תנן במשנתנו: **חוץ ממגל קציר, והמגירה, והשינים, והצפורן, מפני שהן חונקין.**

ומתריצין: שן אשן לא קשיא. כי הא דאמר רבה בר רב הונא שהשן כשרה לשחיטה **בחדא,** כששוחט בשן אחת, ואילו הא דקתני במשנה שהשן פסולה **בחרתי,** ששוחט בשתי שינים [כרמשען מלשון יידישנים]. שמחמת הריח שיש בין שן לשן הרי הן כסכין פגומה.

צפורן אצפורן לא קשיא. הא דכשרה בצפורן תלושה. הא דפסולה בצפורן מחוברת לאדם או לבהמה, שהמחובר פסול לשחיטה [נדעת רבי בסוגיא לעיל ד י ב].

מתניתין:

השוחט במגל קציר, שפגימותיה כפופות מאד ונותות לצד אחד, בדרך הליכתה, דהיינו, שהכיפוף הוא לצד הקת של הסכין, וכשהוא שוחט על ידי שהוא מוליך את הסכין בלבד על הצואר ואינו מביאו חזרה אליו, אין הפגימות קורעות את הסימנים אלא חותכים כמו סכין - **בית שמאי פוסלין** את השחיטה. **ובית הלל מביישין.**

ואם החליקו את שניה, שנעשה להבה חלק, הרי היא כסכין, ומותר לשחוט בה, ואין גוזרין שמא יבאו לשחוט במגל בלא החלקה.

גמרא:

אמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן: אף כשחכשירו בית הלל בשוחט במגל קצר בדרך הליכתה, לא הכשירו אלא לטהרה מידו נבלה. שלענין טומאה הרי היא כשוחטה ולא כאילו נשחטה בפסול שרינה לטמאות כנבלה. אבל באכולה, אסורה מדרבנן, שגורו שמא ישחוט על ידי שיעשה גם הבאה, ואז יהיו הפגימות כבזון הנגדי ויקרעו את הסימנים ויפסלו את השחיטה. [ולדעת בית שמאי גזרין כן אף לענין טומאה].

אמר רב אשי: דיקא נמי ממתניתין כדעת רבי יוחנן, דקתני "בית שמאי פוסלין ובית הלל מכשירין", ולא קתני "בית שמאי אוסרין ובית הלל מתירין", שלשון איסור היתר הוא הלשון ששירך לענין אכילה, משמע שלענין אכילה כולם מודים שהיא אסורה ולכן לא קתני בלשון איסור היתר.

ומקשינן על רב אשי: ולטעמיהן, שכל מחלוקתם אינה אלא לענין טומאה, ליתני במשנה "בית שמאי מטמאין, ובית הלל מטהרין"?

אלא ודאי אפשר לומר, שבית שמאי ובית הלל חולקין גם לענין אכילה, לפי שלשון "פוסלין ומכשירין" ולשון "אוסרין ומתירין" חדא מלתא

היא. שגם לשון "פוסלין ומכשירין" יכול להתפרש לענין אכילה, שהרי אם השחיטה כשרה הבהמה גם מותרת באכילה. ומילא אפשר לומר דלביית שמאי השחיטה פסולה והרי היא מטמאה כנבלה, ולבית הלל השחיטה כשרה אפילו לענין שמותרת באכילה.

מתניתין:

הקנה של בהמה עשוי טבעות טבעות לכל אורכו. הטבעות אינם מקיפות את כל הקנה אלא את רובו, וקצות הטבעות מחוברות זה עם זה על ידי בשר הקנה, לבר מהטבעות העליונה שלצד הראש שמקיפה את כל הקנה והיא נקראת טבעת הגדולה. לדעת המשנה שלפנינו הרי המקום שמעל לטבעת הגדולה אינו מקום שחיטה של הקנה.

השוחט מתוך הטבעת העליונה, כלומר, ששחט באותה טבעת, ושירי בה מלא החוט, שלא הטה את הסכין לצאת מהטבעת כלפי הראש אלא נשאר בתוך הטבעת והשאיר כחוט השערה ברוחב הטבעת סמוך לראש, שאותו לא חתך על פני כולה, שאותו כל שהוא שנשאר שלם הוא לכל היקף הטבעת, שחיטתו כשרה.

אבל אם הטה את הסכין לצד הראש, אפילו לאחר ששחט רוב הקנה בתוך הטבעת, ויצא מהטבעת, וגמר שם את השחיטה, הרי השחיטה פסולה, כיון שגמר השחיטה היה במקום שאינו כשר לשחיטה, והרי זו "הגרמה", שהיא אחד מהדברים שנאמרו למשה בסני שפוסלים את השחיטה, שמהותה היא, ששחט במקום שאינו ראוי לשחיטה.

רבי יוסי ברבי יהודה אומר: אף אם שייר מלא החוט על פני רובה של הטבעת בלבד, כלומר, שלאחר ששחט את רוב הקנה בתוך הטבעת יצא מהטבעת, וגמר שם את השחיטה, מכל מקום, השחיטה כשרה, כיון שהשחיטה כבר הוכשרה בחיתוך רובו של הקנה. ומה שהמשיך אחר כן מחוץ למקום השחיטה הרי הוא כחותר סתם בשר.

גמרא:

רב ושמואל, דאמרי תרויהו, הלכה כרבי יוסי ברבי יהודה, שאמר, כיון ששחט את רוב הקנה כדיון, די בכך, לפי שרובו ככולו. ועוד אמרו: ואף רבי יוסי ברבי יהודה לא אמר שהטבעת כשרה לשחוט בה אלא בטבעת הגדולה, שהיא העליונה, הואיל והיא מקפת את כל הקנה, ולכן יש עליה שם "קנה".

אבל בשאר טבעות, לא, אין השחיטה כשרה בתוכן כלל, אלא בין טבעת לטבעת בלבד, לפי שאין על טבעות אלו שם "קנה", כיון שאין הן מקיפות את כל הקנה אלא את רובו בלבד. ומקשינן: וכי בשאר טבעות לא כשרה השחיטה לרבי יוסי ברבי יהודה? והתניא, רבי יוסי ברבי יהודה אומר:

י"ח ע"ב השוחט בשאר הטבעות, אף על פי שאין הן מקיפות את כל הקנה, הואיל ומקיפות את רוב הקנה, שחיתו כשרה. ומוגרמת, היינו הנידון של המשנה, ששחט בטבעת הגדולה ולאחר ששחט רוב הקנה הטה את הסכין כלפי הראש ויצא מהטבעת, פסולה, כדעת רבנן במשנה נ"א רבי יוסי ברבי יהודה אמר זאת.

העיר רבי חנינא בן אנטיגנוס על מוגרמת, ששחט כל הקנה למעלה מהטבעת הגדולה, שהיא כשרה. לפי שהוא חולק על המשנה, ולדעתו מקום השחיטה נמשך גם למעלה מהטבעות, עד המקום שנקרא "שיפוי כובע", שהוא הברש שעל הקנה שמאמצעיתו הוא הולך בשיפוע כלפי מעלה, ונראה ככובע.

וקשיא לרב ושמואל מברייתא זו, שאמר בה רבי יוסי ברבי יהודה להדיא שהשחיטה כשרה אפילו בשאר הטבעות?

ומתרגינן: **אמר רב יוסף**: אכן **רבי יוסי ברבי יהודה תרתי קאמר**, שהדין "רוב ככולו" אמור גם לענין עצם השחיטה, שאם שחט רוב קנה במקום הראוי לשחיטה די בכך, ולא איכפת לך שאחר כך יצא ממקום השחיטה, וגם לענין מקום השחיטה שיחשבו שאר השחיטה במקום שחיטה משום שמקיפות את רוב הקנה.

אך רב ושמואל סבוי כוותיה בחדא, בענין עצם השחיטה, ופולגי עליה בחדא, בענין מקום השחיטה, שלא אמרינן בו "רוב ככולו", ולכן פסולה השחיטה בשאר הטבעות.

ומקשינן: והא רב ושמואל, "ואף רבי יוסי ברבי יהודה לא אמר אלא בטבעת הגדולה", קאמרי, משמע שלדעתם רבי יוסי ברבי יהודה עצמו לא הכשיר בשאר הטבעות. ואם כן, שוב יקשה עליהם מהברייתא?

ומתרגינן: **הכי קאמר רב ושמואל**: הלכה כמותו בטבעת הגדולה, שאם שחט בה רוב אף על פי שיצא ממנה אחר כך כשרה. ואין הלכה כמותו בשאר טבעות, שאין השחיטה כשרה בהן כלל, ומה שאמרו שרבי יוסי ברבי יהודה "לא אמר", היינו ש"לא אמר ולא כלום" לפי שאין הלכה כמותו בשאר טבעות.

כי סליק כאשר עלה רבי זירא לארץ ישראל מבבל, אבל מוגרמת דרב ושמואל, היינו מבשר שנשחט בשאר הטבעות שלדעת רב ושמואל אינה כשרה [הלשן "מוגרמת" כולל כל שחיטה שאינה במקום הראוי לשחיטה].

אמרי ליה: לאו מאתריה דרב ושמואל את! ? ולמה אינך מחמיר כמותם? **אמר להו רבי זירא**: מאן אמרה שרב ושמואל

פוסלין השחיטה בשאר טבעות? הרי יוסף בר חייא, הוא זה שתיירן לעיל דברי רב ושמואל (שסתם רב יוסף הוא רב יוסף בר חייא). **יוסף בר חייא** אין לסמוך על דבריו, כיון שהוא מכולי עלמא גמיר. רבים הם רבותיו שמפיהם הוא לומד, ושמה אחד מרבותיו לא דייק לומר בשם רב ושמואל את הדברים כפי שהם אמרו.

שמע רב יוסף, איקפדי! אמר: וכי אנא, מכולי עלמא גמירנא?! אנא מרב יהודה גמירנא, שמדייק ביותר, דאפילו ספיקו דגברי גריט. כשאחד היה אומר לו דבר הלכה והאומר שכח ממי הוא שמע זאת, כשהיה רב יהודה חוזר על הדברים היה אומר: שמעתי מפלוני שספק בידו ממי הוא שמע זאת.

דאמר רבי יהודה, אמר לי רבי ירמיה בר אבא: ספק בידי אם משמיה דרב, ספק אם משמיה דשמואל שמעתי הדברים דלהלן: שלשה הדיוטות מתוירן את החכור הנמצא בו מום שהוא גלוי לכל, כדי לשחוט אותו מחוץ למקדש, במקום שאין מומחה חכם המוסמך לברוק את המומין.

ומקשינן: ורבי זירא, כיצד אבל את המוגרמת דרב ושמואל? שאפילו לשיטתו שרב ושמואל לא אסרו אותה מעולם אלא בכל זאת היו נוהגים במקומותיהם שלא להכיר את המוגרמת, ולדעתו הרי שעשו זאת לא מצד הדין אלא מצד חומרא שהחמירו על עצמם. ואם כן גם הוא היה צריך לנהוג כן כיון שהוא הגיע מאותו מקום שנהגים להחמיר. וכי לית ליה מה שנאמר במשנה במסכת פסחים במי שהלך ממקום למקום שנתונן עליו חומרי המקום שיצא משם וחומרי המקום שהלך לשם.

ומתרגינן: **אמר אבוי: הני מילי שצריך לנהוג בכל החומרות של המקום שיצא משם, מבבל לבבל, או מארץ ישראל לארץ ישראל**. דהיינו, שהלך ממקום למקום באותה מדינה. אי נמי כשהלך מארץ ישראל לבבל.

אבל ההולך מבבל לארץ ישראל, כיון דאנן בבבל כיימינן להו, כפופים אנו לחכמי ארץ ישראל שהם מעברים את השנים ומקדשים את החדש ובכחם לדון דיני קנסות, עבדינן כוותיהו. כיון שכל הדין שיש לנהוג בחומרות המקום שיצא משם הוא משום כבודם של החכמים שבאותו מקום. אבל כשהולך מבבל לארץ ישראל אינו צריך לחלוק כבוד לחכמי בבל שכן חכמי ארץ ישראל חשובים מהם, וכיון שבארץ ישראל לא אסרו את המוגרמת היה מותר לרבי זירא לאכול אותה שם.

רב אשי אמר, אפילו תימא שגם ההולך מבבל לארץ ישראל צריך לנהוג את החומרות של בבל

מכל, מקום, לא תיקשי לרבי זירא. כי הני מילי, הויכא דדעתו לחזור למקום שיצא משם. אבל רבי זירא, אין דעתו לחזור לבבל הוה. ולכן לא היה צריך לנהוג החומרות של בבל.

ומקשינן: **אמר ליה אבוי לרב יוסף**: והא רבנן דאיתי ממחוזא, עיר בבבל, אמרי משמיה דרב נחמן: מוגרמת דרב ושמואל, כשרה! והרי אנו בבבל נוהגין לאסרה? ומתרגינן: **אמר ליה רב יוסף לאבוי**: נהרא נהרא ופשטיה. כל נהר זורם במקום שהוא רגיל שם. כלומר, כל מקום הולך אחר מנהגו שיש מקומות בבבל שנהגין לאסור את המוגרמת ויש מקומות שנהגין להתיר.

רבי שמועון בן לקיש אכשר לשחוט בחדא דכובעא, בקצה העליון של הבשר שעל הקנה שראה ככובע [זאת משום שמאמצעיתו של אותו הבשר הוא הולך ונעשה צר בשיפוע כלפי מעלה, והוא הכשיר לשחוט אפילו בחדו של הכובע.

קרי עליה רבי יוחנן: גיסא גיסא! כלומר הכשרת יותר מדאי, שאפילו לפי עדותו של רבי חנינא בן אנטיגנוס לעיל שמוותר לשחוט באותו כובע אין להכשיר אלא עד המקום שממנו הוא הולך ונעשה צר.

אמר רב פפי משמיה דרבא: פגע בחיטי - טריפה. שיש למעלה בקנה אצל הכובע לפני שהוא מתחיל לשפוע כלפי מעלה שתי חתיכות שהוא קטנות שנראות כמו חטים, ואם פגע בהם כששחט הרי השחיטה פסולה.

איבעיא להו: מדי כונת רבא באומרו "פגע בחיטי טריפה"? האם כונתו לומר שפגע ונגע בהן, בחיטי, על ידי הסכין, דהיינו ששחט בתוכם, כדכתיב [מלכים א' ב'] "ויפגע בו וימת", שמשמעו לשון נגיעה. או דלמא פגע ולא נגע, אלא ששחט מתחתם סמוך להם מאוד, כדכתיב [בראשית לב'] "ויפגעו בו מלאכי אלהים", שמשמעו לשון פגישה?

אתמר: אמר רב פפא משמיה דרבא: שויר בחיטי. כלומר ששחט בתוך החיטי ועל ידי כן נשאר מקצתם לצד שלמעלה כלפי הראש ומקצתם לצד שלמטה כלפי הקנה, כשרה. ולדעתו הרי שאפילו פגע ונגע גם כן כשרה.

אמר רב אמרי בר מר ינוקא: הוה קאימנא קמיה דרבי חייא בריה דרב אויא, ואמר לי: שויר בחיטי כשרה.

אמר ליה רבינא לרב אשי: אמר לי רב שמן מטוברא, איקלע מר זוטרא לאתרין, נקלע למקומינן, ודרש: שויר בחיטי כשרה.

מר בר רב אשי אמר: פגע בחיטי, כשרה. היינו פגע ולא נגע. שויר בחיטי, היינו פגע ונגע, טריפה.

י"ט ע"א והלכתא, אם שחט משיפו כובע ולמטה, דהיינו לפני שהוא מתחיל לשפע כלפי מעלה, כשרה השחיטה. ולמעלה משם, השחיטה פסולה. והיינו דשויי בחושי. כלומר כשיטת האומר דשירי בחושי כשרה, כיון שאפילו בשייר בחושי, ששחט בתוך החטים, עדיין הוא משיפו כובע ולמטה. **רב נחמן אבשר משיפו כובע ולמטה.**

ומקשינן: אמר ליה רב חנן בר רב קטינא לרב נחמן: כמאן?! כשיטת מי אתה מכשירי? הרי דברין הם לא כרבנן ולא כרבי יוסי ברבי יהודה, החולקים במשנתנו? שהרי לפי שניהם מקום השחיטה הוא דוקא בתוך הטבעת העליונה, שהיא למטה מהכובע, אלא שנחלקו כשישחט מוטבעת כלפי מעלה אחר ששחט רוב הקנה בתוך הטבעת אם השחיטה כשרה.

ומתצינין: אמר ליה רב נחמן: אנא, לא "חילק" ידענא, איני סובר שהלכה כרבנן שלדעתם צריך השחט לחלק את הטבעת לשנים לכל היקפה, ולא "מילק" ידענא, ולא כרבי יוסי ברבי יהודה שמתיר אפילו אם החריב את הסימן נ"בילק" הוא מלשן "מבולקת", שמשמע חורבן על ידי שחתך קצת בתוך הטבעת והשאר חוץ לטבעת.

אלא, אנא שמענא דאמוראי דנענא! דאמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן. ואמרי ליה אמר רב אבא בר זבדא אמר רבי חנינא. ואמרי לה אמר רבי יעקב בר אידי אמר רבי יהושע בן לוי: משיפו כובע ולמטה כשרה. והאמוראים הללו סוברים כרבי חנינא בן אנטיגנוס, שחולק על רבנן ורבי יוסי ברבי יהודה. ואמר רבי יהושע בן לוי: מוגרמת דרבנן, שיצא מתוך הטבעת הגדולה לאחר ששחט בה רובה, שרבנן פוסלים בה, כשרה לרבי יוסי ברבי יהודה. ומוגרמת דרבי יוסי ברבי יהודה ששחט כולה או רובה למעלה מהטבעת הגדולה שאפילו לרבי יוסי ברבי יהודה פסולה, כשרה לרבי חנינא בן אנטיגנוס, שמכשיר אפילו למעלה מהטבעות כל עוד הוא מכשירי כובע ולמטה.

ומקשינן: מאי קא משמע לן רבי יהושע בן לוי, שהרי פשיטא היא? ומתצינין: מהו דתנינא, רבי חנינא בן אנטיגנוס שהעיד על מוגרמת שהיא כשרה, אמוגרמת דרבנן קאי שהיא כשרה, אבל מוגרמת דרבי יוסי ברבי יהודה גם היא מודה שהיא פסולה, קא משמע לן רבי יהושע בן לוי שגם מוגרמת דרבי יוסי ברבי יהודה מכשיר לרבי חנינא בן אנטיגנוס. ומקשינן: ואימא הכי נמי, שבאמת רבי חנינא בן אנטיגנוס לא קאי אלא אדרבנן? ומתצינין: אם כן, דאדרבנן קאי, הרי דעת רבנן נאמרה ברייתא לפני עדותו של רבי חנינא בן אנטיגנוס, ואם כן, הרי "העיד עליה רבי חנינא בן אנטיגנוס שהיא כשרה" מיבעי ליה לומר לתנא דברייתא. ולמה אמר "העיד על מוגרמת שהיא כשרה", ומשמע שעל שתי המוגרמות שנאמרו באותה ברייתא, גם של רבנן וגם של רבי יוסי ברבי יהודה, הוא מעיד שהן כשרות. והלכתא כרבי חנינא בן אנטיגנוס, שמכשיר משיפו כובע ולמטה, משום דקאי רב נחמן כוותיה.

אמר רב הונא אמר רב אסי: מחלוקת רבנן ורבי

יוסי ברבי יהודה במשנתנו אינה אלא בששחט שני שליש כהוגן בתוך הטבעת הגדולה, ושירי בה מלא חוט השערה, ואחר כך הגרים שליש. שבשליש האחרון הטעם את הסכין למעלה כלפי הברש ויצא מהטבעת הגדולה וגמר שם את השחיטה.

ובהא קמפלגי: דרבנן סברי: השחיטה פסולה משום דכולה שחיטה בעינן בטבעת גדולה. ונלא למעלה ממנה. אבל למטה ממנה כל שכן שאפשר לשחוט. ורבי יוסי ברבי יהודה סבר, השחיטה כשרה משום דרובו ככולו. ומאחר ששחט הרוב במקום הראוי נגמרה השחיטה, ומכאן ואילך כאילו חותך סתם בשר.

אבל אם הגרים שליש, שאת השליש הראשון שחט בקנה למעלה מהטבעת הגדולה ואחר כך שחט שני שליש בתוך הטבעת, דרבי הכל פסולה. משום דכי נפקא חיותא עם יציאת חיותה של הבהמה שהיא כאשר נחתך הרוב הראשון של הסימן, בעינן רובא בשחיטה. שתהיה חתיכת כל אותו הרוב על ידי שחיטה ולא על ידי הגרמה, ולכא. שהרי הרוב הראשון לא היה כולו בשחיטה כיון שהגרים בשליש הראשון.

אמר ליה רב חסדא לרב הונא: אדרבה, לימא מר איכפא: מחלוקת רבנן ורבי יוסי ברבי יהודה כשהגרים שליש ואחר כך שחט שני שליש.

דרבי יוסי ברבי יהודה סבר שהשחיטה כשרה, מירי דהוה אחצי קנה פגום. כשם שאם היה חצי מהקנה בתוך מאליו לרחבו נשעריין הבהמה כשרה בכך כל עוד לא נחתך רוב הקנה, שהדין הוא שמוסיפים ושוחטים בו כל שהוא להשלים לרוב, והשחיטה כשרה בכך, הרי שאין צורך שכל הרוב הראשון מהסימן יחתך על ידי שחיטה כשרה, ואם כך הוא הדין בהגרים שליש הראשון, הרי זה כאילו נעשה פנימה בקנה, ויכול להוסיף ולשחט עוד שני שליש והשחיטה כשרה בכך.

ורבנן סברי: השחיטה פסולה כיון שאין להשוות לחצי קנה פגום. כי התם, החצי הפגום אף על פי שלא נשחט כהלכה, מכל מקום במקום שחיטה הוא, ועל כל פנים יציאת חיותה של הבהמה שהיא על ידי חיתוך הרוב הראשון היתה במקום שחיטה.

אבל הבא, בהגרים שליש הראשון, מקום ההגרמה לאו מקום שחיטה כלל הוא. ונמצא שיציאת חיותה של הבהמה נגרמה על ידי חיתוך שלא במקום השחיטה. אבל שחט שני שליש ואחר כך הגרים שליש, דרבי תנן, שחיטת רובו של סימן אחד, כמוהו.

כאילו נשחט כולו. וממילא, כיון ששחט שני שליש כבר הוכשרה השחיטה ומה איכפת לן שהגרים אחר כך.

אמר ליה רב יוסף לרב חסדא: מאן נימא לן דההוא רובא דהתם, המשנה שהבאת שרובו של אחד כמוהו, לאו רבי יוסי ברבי יהודה, קתני לה? דלמא רבי יוסי ברבי יהודה קתני לה. אבל רבנן באמת חולקים גם על משנה זו, וסוברים שלא מומעלה שחיטת רוב הסימן, אלא צריך לשחט את כולה, ולכן הם פוסלים אפילו בשחט שני שליש והגרים שליש.

אמר ליה אבוי לרב יוסף: אטו כל רובי דעלמא, כל דיני ירובו ככולו, רבי יוסי ברבי יהודה קתני להו, ואילו רבנן אינם מודים בהם?

אמר ליה רב יוסף לאבוי: אנא, רובא דשחיטה בלבד קאמינא שרבי יוסי ברבי יהודה הוא שאמרה ולא רבנן, שלדבריהם אין הולכים בשחיטה אחר הרוב. כיון דשמענא להו לרבנן דפלוגי בשחיטה, שהרי נחלקו במשנתנו ואמרו שצריך שכל השחיטה תהא בתוך הטבעת הגדולה, והרוב בלבד אינו מספיק.

לשנא אחרינא אמרי לה:

אמר רב הונא אמר רב אסי: מחלוקת בהגרים שליש ושחט שני שליש, דרבי יוסי ברבי יהודה סבר מירי דהוה אחצי קנה פגום. ורבנן סברי, התם, מקום שחיטה. הכא, לאו מקום שחיטה. אבל שחט שני שליש והגרים שליש, דרבי הכל כשרה. דהא תנן, רובו של אחד כמוהו.

מתקף לה רב חסדא: מאן לימא לן דההוא רובא דהתם לאו רבי יוסי ברבי יהודה קתני לה? דלמא רבי יוסי ברבי יהודה קתני לה? אבל רבנן יחלקו גם בשחט שני שליש והגרים שליש.

אמר ליה רב יוסף לרב חסדא: אטו כל רובי דעלמא רבי יוסי ברבי יהודה קתני ליה? אמר ליה רב חסדא לרב יוסף: אנא רובא דשחיטה בלבד קאמינא, דשמענא להו דפלוגי. הגרים בשליש הראשון ואחר כך שחט שליש במקום הראוי לשחיטה והגרים שוב בשליש האחרון:

רב הונא אמר רב: כשרה השחיטה. רב יהודה אמר רב: טרפה. כלומר, פסולה השחיטה. ומבארין טעמיהו: רב הונא אמר רב כשרה, שהרי כי נפקא חיותא, דהיינו בשליש האמצעי שאז נשלם חיתוך הרוב כל הסימן וירוצת חיות הבהמה. בשחיטה קא נפקא, שהרי השליש האמצעי היה על ידי שחיטה נמצא שחיות הבהמה יצאה בשחיטה הלכך כשרה השחיטה.

רב יהודה אמר רב: טרפה, משום דבעינן רובא בשחיטה. שרוב הסימן נלאו דוקא הראשון יחתך על ידי שחיטה, ולכא, שהרי שני שלשים מהקנה נחתכו על ידי הגרמה.

שחט שליש והגרים שליש ושחט שליש, רב יהודה אמר רב, כשרה, שהרי בסך הכל רוב אתו, שיוולה לרב הונא, אמר להו, טרפה נלא משמיה דרב אמר זא, אלא מסברת עצמן.

שמע רב יהודה מה שפסק רב הונא. איקפד! אמר: טריפנא, כשאני הטרפתי באופן הקודם שהגרים שליש ושחט שליש והגרים שליש, ומכשר הוא.

ומכשרנא, עתה שהכשרתי, טריף הוא. אמר רב הונא: שפיר קא מיקפד רב יהודה! חדא, דאיהו שמעי ליה מינייה דרב שהכשיר בשחט שליש והגרים שליש ושחט שליש, ואנא לא שמעי לי מרב, אלא מסברת עצמי אמרתי שטרפה היא.

ועוד, הרי גם בסברא יש להכשיר, כי האיכא רובא בשחיטה, שרוב הסימן נחתך על ידי שחיטה.

אמר ליה רב חסדא לרב הונא: לא תהדר בן!

י"ט ע"ב דאם כן, מפסדת לה לקמייתה. לא תוכל ליישב למה הכשרת משמיה

דרב באופן הראשון, כשהגרים שליש ושחט שליש והגרים שליש. והרי, **התם, מאי טעמא קא מנכשרת** אף על פי שבסך הכל רוב הסימן לא נחתך שם בשחיטה? משום **דכי נפקא חיותא**, שבשליש האמצעי שבו נשלם הרוב ויצאת אז החיות מהבהמה, **בהכשירה קא נפקא**, שעל ידי שחיטה נחתך אותו שליש. הרי, שאין הדבר תלוי אם רוב הסימן נחתך על ידי שחיטה אם לא, אלא הכל תלוי בשליש האמצעי שהוא הזמן שבו יוצאת החיות מהבהמה. ואם כן, **הכא נמי**, בשחט שליש והגרים שליש ושחט שליש, אף על פי שבסך הכל רוב הסימן נחתך על ידי שחיטה, יש להטריפה, **כי נפקא חיותא**, בהגרימה קא נפקא. כיון שהשליש האמצעי היה על ידי הגרמה.

איקלע רב נחמן לסורא. בעו מיניה: שחט שליש והגרים שליש ושחט שליש, מהו?

אמר ליה: לאו היינו, האם אין זה כמו דרבי אלעזר בר מניומי. דאמר רב אלעזר בר מניומי: שחיטה העשויה כמסרק, היינו שהחיתוך לא היה ישר אלא יוצא ממקום השחיטה וחוזר, כשרה.

הרי שהכשיר בשחט והגרים ושחט. ודחינו: ודלמא מה שהכשיר רבי אלעזר בר מניומי הוא דוקא כששחט הכל **במקום שחיטה**, אלא שלא חתר ישר אלא נטה הצידה מהמקום שהתחיל בו לשחוט וחזר אליו. אבל אם יצא ממקום הראוי לשחיטה, לא הכשיר רבי אלעזר בר מניומי.

ותמדין: **במקום שחיטה, מאי למימורא?** מה חידוש השמיענו רבי אלעזר בר מניומי בזה שהשחיטה כשרה? ותרצינן: **מהו דתימא, לביעני שחיטה מפורעת, שהחתך יתא גלי ויכר, לויכא, כיון שלא חתר ישר לא ניכר הטיב החתך, קא משמע לן שאף על פי כן כשרה היא.**

יתבי רבי אבא אחוריה דרב כהנא, ויתבי רב כהנא קמיה דרב יהודה, ויתבי רב כהנא וקאמר, שאלא רב יהודה: שחט שליש והגרים שליש ושחט שליש, מהו?

אמר ליה: שחיטתו כשרה.

שוב שאלו: **הגרים שליש ושחט שליש והגרים שליש, מהו? אמר ליה רב יהודה: שחיטתו פסולה, כשויט רב יהודה בשתי השאלות לעיל. שוב שאלו: שחט במקום נקב, דהיינו, שהיה חצי קנה חתוך מאליו בצדו החיצוני לצד הצואר** (שאני נטף כבך כר על לא נחתך רוב הקנה), והמשיך וחתך בתוך החתך, והשלים לרוב, מהו? **אמר ליה רב יהודה: שחיטתו כשרה.**

ושוב שאלו: **שחט ופגע בו נקב, שחצי הקנה היה חתוך בצדו הפנימי לצד העורף, והוא התחיל לשחוט בצד החיצוני השלם, וכיון ששחט החצי נפגש עם החתך, מהו?**

אמר רבי אבא, אמרה לשתי התשובות של רב יהודה בשחיטה של קנה שהיה בו נקב, קמיה דרבי אלעזר. אול רבי אלעזר, אמרה קמיה דרבי יוחנן.

אמר ליה רבי יוחנן לרבי אלעזר: מאי שנא אם היה הנקב בצדו החיצון דאמר רב יהודה כשרה, לבין אם היה הנקב בצדו הפנימי, דאמר פסולה? אמר ליה רבי אלעזר לרבי יוחנן: שחט במקום נקב, נעשה כמו ששחט עובר כוכבים חצי

הראשון של הקנה, וגמר ישראל את השחיטה. שהדין הוא שכשרה משום שיצאת חיותה של הבהמה שהיא בשעת חיתוך הרוב של הסימן נעשה בידי ישראל, וכאילו כל השחיטה נעשתה על ידו. וכן נקב זה שהיה בצדו החיצון של הקנה והמשיך לשחוט בתוכו, הרי יצאה חיות הבהמה בשחיטה כשרה.

אבל, אם שחט ופגע בו נקב, נעשה כמו שחט ישראל החצי הראשון, וגמר עובר כוכבים את השחיטה, שהשחיטה פסולה כיון שעל ידי העובר כוכבים יצאה חיות הבהמה, וכאילו כל השחיטה נעשתה על ידו. והוא הדין בשחט חצי הקנה ולאחר מכן נפגע עם החצי החתוך, הרי יצאה החיות של הבהמה על ידי החתך שנעשה מאליו, ולא על ידי שחיטה כשרה.

קרי עליה רבי יוחנן על רבי אלעזר: עובר כוכבים! עובר כוכבים! ללגל על מה שהשווה הדבר לשחיטת עובר כוכבים, לאמור: אפילו דאמר כל היום **עובר כוכבים - עובר כוכבים**, אין הבררים דומים, כדלחלק.

אמר רבא: שפיר קרי עליה "עובר כוכבים - עובר כוכבים", לפי שיש לחלק בין הבררים, כי בשלמא התם, כששחט ישראל וגמר עובר כוכבים, מדהוה ליה לישראל למשחט ורואי אלא שחט אלא חציו, ליה הישראל לא עשה כלום בשחיטתו והעובר כוכבים הוא שהשלים לרוב, וממילא כי נפקא חיותא, בידא דעובר כוכבים קא נפקא, וכאילו הוא עשה כל השחיטה, ולכן פסולה השחיטה.

אול הכא, בשחט ופגע בו נקב, מכרי משחט שחט, כלומר, כשהוא שחט החצי, הרי אז נשלמה שחיטת הסימן, ואם כן, מה לי במקום נקב, מה לי פגע בו נקב? שגם אם הנקב היה בצד הפנימי, הרי הנקב קדם לשחיטתו, ונמצא שלא החתך שהיה מאליו השלים את השחיטה, אלא אדרבה, הוא בשחיטתו בצד החיצון משלים את חיתוך הסימן, ועל ידו נחתך רוב הסימן ויצאה חיות הבהמה. והלכך יש לומר דכשרה היא.

מתניתין:

השוחט מן הצרדין, בידי הצואר, שחיטתו כשרה. ואפילו לבתחילה מותרת לשחוט מן הצד. ונקטה המשנה "השוחט", דמשמע דיעבד, משום הסיפא ד"המולק מן הצרדין", שהשמיענו שגם בדיעבד פסולה.

המולק חטאת העוף או עולת העוף מן הצרדין, מליקתו פסולה. כי במליקה כתוב שתהא "ממולק ערפו", שהוא אחורי הצואר, ולא בידי הצואר. **השוחט מן העורף, אחוריו הצואר, שחיטתו פסולה.** לפי שהוא חותך את המפרקת קודם שיגיע לסימנים, ונעשית טרפה קודם שחיטה.

המולק מן העורף, דהיינו ממול העורף, שהוא למטה מהעורף, מליקתו כשרה אפילו לבתחילה. ונקטה המשנה לשון דיעבד, משום "השוחט מן העורף", שאפילו דיעבד פסולה. ואף על פי שהוא חותך את המפרקת קודם הסימנים, אין בזה חסרון, משום שכך היא מצות המליקה שיחתוך המפרקת ואחר כך הסימנים. והרי זה דומה לכלל שחיטת הושט שאמרם שבתחילת השחיטה כבר נעשה טריפה על ידי שהסכין נקב את הושט ואיך תכשר לאחר מכן? אלא השחיטה כשרה כיון שזו צורת השחיטה, והוא הדין במליקה. **השוחט מן הצואר כדרך כל השחיטות שחיטתו**

כשרה אפילו לבתחילה. **המולק מן הצואר - מליקתו פסולה.** שהמליקה צריכה להיות ממול העורף. **שכל העורף, היינו ממול העורף, כשר למליקה, וכל הצואר כשר לשחיטה.** **נמצא שמקום הכשר בשחיטה פסול במליקה.** ומקום הכשר במליקה פסול בשחיטה.

גמרא:

ודנה הגמרא: **מאי עורף?** דקתינן במשנה? **אולימא עורף ממש** שהוא מאחורי הראש כנגד הפנים, תיקש: **מאי אריא שוחט** שהוא פסול בעורף **אפילו מולק נמו** פסול דהא "ממול ערפו" אמר רחמנא ולא ערפו?

ומתריצינן: **אלא מאי עורף?** ממול עורף! למטה מהעורף, שהוא המקום שכנגד הצואר. כדקתני סיפא דמתניתין: **כל העורף כשר למליקה.** ומכאן ראיא שאין הכונה לעורף ממש, שהרי העורף הוא מקום קטן ולא שייך לומר בו "כל העורף", אלא דאי הכונה למול העורף, שהוא מקום גדול יותר. ודנה הגמרא: **מנהגי מולו** ש"ממול ערפו" אינו העורף ממש?

דתנן רבנן: "ממול ערפו", היינו "מול" הרואה את העורף, המקום הסמוך לעורף, מתחתיו, שהוא "רואה" את העורף.

וכן הוא אומר בבבלי, שאמר על בני ישראל "הוא יושב ממולי". ובודאי לא נתכוין שהם יושבים עליו ממש, אלא שהוא רואה אותם. הרי מוכח ש"מול" הכונה למקום הסמוך לו בשטח ראייתו. **ואומר "כי פנו אלי עורף ולא פנים".**

והיונין בה: **מאי "ואומר"?** מה למדנו מהמקרא הנוסף לגבי משמעות של "ממול עורף"? שהרי הפסוק הזה אינו מברר אלא על העורף? ומתריצינן: לכך אנו צריכים את הפסוק הזה, משום דוכי תימא, עורף גופיה לא ידעינן הויכא הוא, כדי שעל ידי זה נדע מול דידיה הויכא הוא, לכך אומרת הבריייתא, **תא שמע, "כי פנו אלי עורף ולא פנים"**, מבבל, דעורף להדי פנים הוא.

שהעורף הוא כנגד הפנים, ולא כנגד הצואר. שאם היה כנגד הצואר, היה צריך לומר "כי פנו אלי עורף ולא צואר". ועכשיו, שידענו שהעורף הוא כנגד הפנים, הרי ש"מול העורף" הוא כנגד הצואר.

אמרו בני רבי חייא: מצות מליקה כך היא: מצויו סימנים, מוטב ומביא את הסימנים לאחוריו העורף, ומולק שם בצפורן את הסימנים בלבד. ואילו את השרדה והמפרקת אינו חותך כלל. ונחלקו בבנות בני רבי חייא:

איכא דאמרו, דעת בני רבי חייא היא, שמצות המליקה היא שיחתוך קודם את השרדה והמפרקת, ואחר כך את הסימנים. ואף כשמחזיר את הסימנים לאחוריו העורף ומולק רק אותם, גם בכך היא מצויה.

ואיכא דאמרו, כך אמרו בני רבי חייא: מצות המליקה היא שמחזיר דוקא את הסימנים, וחותך אותם בלבד. אבל אם חתך השרדה תחילה, פסולה המליקה. **ומסתברא, כמאן דאמר שבני רבי חייא אמרו: אף מחזיר. ממאי? מדקתני במתניתין "השוחט מן העורף, שחיטתו פסולה המולק מן העורף מליקתו כשרה".**

כ"א ואי סלקא דעתך, מחזיר דוקא אמרו, הרי שמשתנתו המכשרת מליקה מהעורף אף היא מדברת בשהחזיר הסימנים, אם כן תיקשי: **מאי איריא מולק** דכשר מהעורף, והרי אפילו שוחט מן העורף נמי יאא כשר? שהרי מחזיר הסימנים לאחוריו העורף ושחט אותם בלבד, ולא נעשה העוף טריפה קודם שחיטה על ידי שבירת המפרקת. **אלא לאו, שמע מינה**, דבני רבי חייא אף מחזיר אמרי. ואם מלק בלא שהחזיר, ודאי כשר. ומתניתין מדברת בלא אהדר הסימנים, אלא חתך השדרה והמפרקת קודם מליקת הסימנים. ולכן רק מליקה כשרה באופן הזה, אבל שחיטה באופן כזה פסולה, שהרי נטרפה קודם לכן על ידי שבירת המפרקת. **אמר רבי ינאי: יקבלו הרובין**, הנערים בני רבי חייא, את תשובתן. שיש להקשות עליהם ממשנתנו, דקתני **"נמצא, כשר בשחיטה פסול במליקה. כשר במליקה פסול בשחיטה"**, למעוטי מאי?מה באה המשנה להשמיענו? אם לומר שהצואר כשר לשחיטה ופסול למליקה, והעורף כשר למליקה ופסול לשחיטה, הרי כבר נשנה כל זה לפני כן במשנה.

לאו, האם לא בהכרח, שאמרה זאת המשנה **למעוטי מחזיר הסימנים לאחוריו העורף, דלא**, שאינו כשר במליקה, אלא צריך דוקא שיתחון המפרקת קודם הסימנים. אף על פי שבשחיטה כשר בהחזיר הסימנים. וזה באה המשנה להשמיענו, שיש אופן נוסף שלא הוכר לפני כן, שהוא כשר בשחיטה ופסול במליקה (ואגב הרישא נשנתה גם הסיפא, דכשר במליקה פסול בשחיטה). וקשיא לבני רבי חייא, שמכשירים המליקה בהחזיר סימנים לאחוריו העורף?

ומתריצינן לבני רבי חייא: **אמר רבה בר בר חנה: לא זו באה המשנה למעט**, אלא **למעוטי שן וצפורין** המחוברים לגוף האדם, שפסולים לשחיטה, אף על פי שהמליקה מצוותה דוקא בצפורין מחוברת לגוף הכהן. וזו כונת המשנה ש"כשר במליקה", דהיינו בצפורין מחוברת, "פסול בשחיטה".

וכמו שהצפורין המחוברת פסולה לשחיטה, הוא הדין שן המחוברת, ולא שהשן כשרה במליקה. ואגב הסיפא נשנתה גם הרישא, "כשר בשחיטה פסול במליקה".

ומקשינן: **שן וצפורין**, הא בהדיא קתני להו במשנה בפרקין, דפסולין בשחיטה. שכך שנינו "חון ממגל קציר והמגרה והשנים והצפורין?"

ומתריצינן: **אלא**, אמר רבי ירמיה: משנתנו ד"נמצא כשר בשחיטה פסול במליקה", **למעוטי מולין ומביא**, שכשר בשחיטה להולין ולהביא את הסכין על צואר הבהמה, ואילו מליקה מצוה דוקא ללחון עם הצפורין על העורף ולדרת בעומק עד הסימנים. ואם הולין והביא הצפורין על העורף, פסולה המליקה.

ומקשינן: הניחא **למאן דאמר מולין ומביא במליקה פסול**. אלא **למאן דאמר מולין ומביא במליקה כשר**, שנחלקו בזה אמוראים לקמן, **מאי איבא למימר?**

ומתריצינן: **בני רבי חייא סברי לה כמאן דאמר מולין ומביא במליקה פסול**. ואם כן, לשיטתם, אפשר להעמיד את המשנה שבאה למעט מולין ומביא במליקה.

אמר רב כהנא: מצות מליקה כך היא: קוצץ ויורד בצפורין לתוך הסימנים, ואינו עושה הולכה והובאה, וזו היא מצוה.

סבר רבי אבון למימר: קוצץ ויורד, אין. אבל **מולין ומביא, לא**. שהולכה והובאה פוסלת במליקה.

אמר ליה רבי ירמיה לרב אבון: לא כן, אלא, כל שכן דמולין ומביא במליקה כשר. שלמדך אותם דברים שפסלה התורה אם עשה המליקה בשחיטה, כגון סכין וצואר, הרי כל מה שיעשה כמו בשחיטה עדיף הוא, ובכלל זה מולין ומביא. **ומאי "זו היא מצוה"** דאמר רב כהנא, דמשמע שרק כך כשרה המליקה? **אימא**, אף זו היא מצוה. שגם אם לא הולין והביא כשרה המליקה וכל שכן אם הולין והביא.

אמר רבי ירמיה אמר שמואל: כל מקום בצואר הכשר בשחיטה, הרי המקום שהוא כנגדו **בעורף, דהיינו**, "מול העורף", שהוא כנגד הצואר, **כשר במליקה**.

ודנה הגמרא: מה בא שמואל לחדש? אם להשמיענו שכל מול העורף כשר למליקה, הרי להדיא שנינו כן במשנתנו. אלא, ודאי עיקר החידוש בדבריו הוא במה שניתן לדייק מהם שדוקא מקום הכשר בשחיטה כשר כנגדו במליקה, הא המקום הפסול בשחיטה פסול כנגדו במליקה.

למעוטי מאי? הרי ודאי לא בא למעט שלמעלה מהצואר שפסול לשחיטה כנגדו פסול למליקה. שהרי המקום הזה הוא העורף ממש ופשיטא שהוא פסול שהרי "מול העורף" נאמר בתורה.

אילמא למעוטי עיקור סימנין, שנעקרו הסימנים והוחזו ממקומם, שעל ידי כן נפסל הצואר מלשחוט בו, ובא שמואל לומר שהעורף שכנגדו אף הוא פסול למליקה אם נעקרו הסימנים, אין לומר כן, **דהא תני רמי בר יחזקאל, אין עיקור סימנין פוסל בשחיטת עוף!**

הרי שבעוף אפילו לענין שחיטה אינו פוסל עיקור סימנים.

ומתריצינן: **אמר רב פפא, למעוטי ראשו של עוף**, שהשחיטה פסולה בו. ובא שמואל להשמיענו שאף המליקה פסולה אם עשאה בראשו של העוף.

ותמהינן: **ראשו**, הרי פשיטא שהוא פסול למליקה, דהא **"ממול ערפו" אמר רחמנא, ולא בראשו!**

ומתריצינן: **מאי ראשו?** - **שיפויו ראשו**, בסוף הראש, שמתחיל לשפע שם לעבר מול העורף. כגון דנקט משיפויו ראשו, שהתחיל שם את המליקה, ומלק מיעוט של הסימנים, והגרים ואזל עד דמטא תתאי. המשיך בשיפוע למטה עד שהגיע למול העורף, ומלק שם רוב של הסימנים. ואף על פי שהרוב היה במקום הראוי למליקה, מכל מקום פסולה המליקה, משום שהמיעוט הראשון היה שלא במקום הכשר למליקה.

ודין זה מצוינו גם לענין שחיטה. וכדבר הונא **אמר רב אסי**.

דאמר רב הונא אמר רב אסי: הגרים שליש, ששחט השליש הראשון של הסימן שלא במקום הכשר לשחיטה, ואחר כך שחט שני שליש במקום הראוי לשחיטה - פסולה! והשמיענו שמואל, דכשם שהשחיטה נפסלת בגלל המיעוט הראשון שלא היה במקום כשר, אף על פי שהרוב היה במקום כשר, הוא הדין במליקה שנפסלת בכך.

אמר ליה רב אחא בריה דרבא לרב אשי: הא דתני רמי בר יחזקאל אין עיקור סימנין פוסל בשחיטת עוף, לא אמורין אלא למאן דאמר אין שחיטה לעוף מן התורה. שנחלקו התנאים, ויש תנא האומר שהעוף אינו חייב בשחיטה מן התורה אלא מדרבנן לפי שלא נאמר בתורה אלא "הובחת מבקר ומצאנך", ומותר מן התורה לאכול עוף גם אם הרגו אותו על ידי דיקור או עקירת סימנים. וכיון שכל השחיטה בעוף אינה אלא מדרבנן לכן אמר רבי בר יחזקאל שעיקור הסימנים אינו פוסל בשחיטה.

כ"ב אבל למאן דאמר יש שחיטה לעוף מן התורה, שהעוף אף הוא חיוב בשחיטה מן התורה, מודה רמי בר יחזקאל, שלשיתו יש עיקור סימנים בעוף. אמר ליה רב אשי לרב אחא בריה דרבא: אדרבה, איפכא מסתברא!

למאן דאמר יש שחיטה לעוף מן התורה, הרי כיון שכל השחיטה של עוף אינה מפורשת בתורה אלא שנאמרה בעל פה למשה בסיני, איכא למימר דהכי אגמריה, כך נמסר למשה, דאין עיקור, שבשחיטת עוף אין פסול של עיקור סימנים.

ואפילו למאן דאמר ששחיטת עוף למדנו מהיקש שכתוב בתורה "זאת תורת הבהמה והעוף", הוקש עוף לבהמה, לומר שהעוף חייב בשחיטה כבהמה. מכל מקום, כיון ששחיטת העוף נאמרה בסיני, שהרי כל הדיקשים נאמרו בסיני, יש לומר, שבסיני נאמר למשה בעל פה דלענן עיקור לא ילוהו עוף כבהמה.

אלא למאן דאמר אין שחיטה לעוף מן התורה אלא מדברי סופרים, שתקנו מצות שחיטה בעוף, מוהיבא גמורי לה, על מה הסמיכו חכמים תקנתם? מבהמה! לפי שהבהמה חייבת בשחיטה תקנו גם בעוף. ואם כן, כולה מולתא כבהמה, לכל דיני השחיטה דין העוף צריך להיות כבהמה ובכלל זה עיקור סימנים, שיפסול בשחיטת עוף כמו בבהמה.

אמר רבינא: אמר לי רבא בר קיסנא, הא דתני רמי בר יחזקאל שאין עיקור סימנים בעוף, לא אמרן אלא במליקה. שכיון שהמליקה שונה מהשחיטה לענן פסול "דרסה" ו"חלדה" שאינם פוסלים בה, כדלקמן, הוא הדין שלא יפסול בה עיקור סימנים. אבל בשחיטה מודה רמי בר יחזקאל שיש עיקור סימנים אפילו בעוף.

ומקשינן: והאמר רבי ירמיה אמר שמואל: כל הכשר בשחיטה - כנגדו בעורף כשר במליקה. ודייקינן: הא מה שפסול בשחיטה פסול גם במליקה, וקשיא לרבא בר קיסנא. שלדבריו עיקור סימנים פוסל בשחיטה ואילו במליקה אינו פוסל? ומתריצינן: ההוא דרבי ירמיה אמר שמואל, פליגא על רבא בר קיסנא. שלדבריו רבי ירמיה אכן גם בשחיטה אין עיקור סימנים. ורבא בר קיסנא לא סובר את הכלל של רבי ירמיה ששחיטה ומליקה תליים זה בזה.

אמר זעור: נשברה מפרקת שמאחורי הצואר ורוב רוחב הבשר שעל המפרקת אף הוא נתקן עמה, הרי זו נבלה ולא טרפה. ואפילו לא מתה עדיין הרי היא כאילו מתה ומטמאת כבר מעכשיו

כנבלה. ואף אם ישחטנה לא תועיל השחיטה כדי לטהר אותה מידי נבלה.

אמר רב חסדא: אף אגן נמי תנינא במשנה כדעת זעירי. דתנן: מולק עוף קדשים בסכין ולא בצפורן הרי העוף נבלה, וממנא את הברדים שלובש האדם בשעה שהעוף הזה נמצא בבית הבליעה שלו, כדון נבלת עוף שאינה מטמאה במגע אלא כשהאדם אוכל ממנה, וכשהיא מגיעה לבית הבליעה או היא מטמאת אותו ואת בגדיו.

ואי אמרת נשברה מפרקת ורוב בשר טרפה הויא ולא נבלה, למה יתא עוף זה שנמלק בסכין נבלה? הרי יש לומר, מליקתה בסכין, אף על פי שאינה נחשבת למליקה, מכל מקום, זו היא שחיטתה. ותהני לה סכין לטהרה מידי נבלה, ככל שחיטה הנעשית בסכין.

ודחינן: אמרי ליישב: התם, במולק בסכין, ולכן היא נבלה, משום דלאו שחיטה היא כלל. מאי טעמא?

רב הונא אמר: מפני שהיא מחלוד. שאם מולק בסכין, הרי הסכין כשהיא שוחטת את הסימנים, היא מכוסה מלמעלה על ידי שני חלקי העצם של המפרקת, כיון שנחטבה לפני כן, ולא נפרדו חלקיה זה מזה כבכל שחיטה במקום הצואר שמקום השחיטה מתרחב, אלא נשאר צמודים. והיו זו "חלדה", שפוסלת את השחיטה.

רבא אמר: מפני שהוא דורס את הסימנים, ואינו מוליך ומביא את הסכין עליהם אלא לוחץ בחוקה עם הסכין על הסימנים כדרך שעושים עם הציפורן במליקה. שהרי הוא עשה מליקה בסכין ולא שחיטה ובתור שחיטה. הרי שיש כאן פסול של "דרסה".

ודנה הגמרא: מאן דאמר: מפני שהיא מחלוד, מאי טעמא לא אמר מפני שהוא דורס?

ומתריצינן: קסבר, המולין ומוביא במליקה, כשר. ואם כן, מה ששינו במולק בסכין שטמא בגדים נאמר גם באופן שהולין והביא את הסכין, שהרי גם זה נחשב למליקה. ומיילא אי אפשר לומר שבתור שחיטה הוא פסול משום דורס.

עד דנה הגמרא: ומאן דאמר מפני שהוא דורס, מאי טעמא לא אמר מפני שהיא מחלוד? אמר לך: חלדה שפוסלת בשחיטה, הויכ דמו? כחולדה דהרה בעוקרי הבתים, דמכסאי. שמסתתרת בחורי הבתים ומכוסה לגמרי. הכא, במולק בסכין, אף על פי שחלקי העצם אינם פרודים זה מזה, מכל מקום, הא מוגילא הסכין, שהרי דרך החתך של העצם אפשר לראות את הסכין בשעת שחיטה.

אמר רבא: אי קשיא על לז זעירי, הא קשיא לי:

כיצד הוא אומר שלאחר שנשברה המפרקת רוב בשר היא מטמאה כנבלה משום שהיא כמתה? אם כן, איך אמרה תורה לעשות מליקה בעוף קדשים? והרי לפני המליקה של הסימנים הוא שובר את המפרקת ורוב בשר, וכי מאחר שהיא כבר מתה על ידי שבירת המפרקת ורוב בשר, כיצד הוא עומד ומולק?! אך אם היינו אומרים ששבירת המפרקת ורוב בשר אינה אלא טריפה, שייך להמשיך אחר כך ולמלוק, כיון שיש בעוף עדיין חיות.

אמר ליה אבוי לרבא: ותקשי לך: בכל עולת העוף דבעיא שני סימנין במליקתה, כיצד אמרה התורה שחייב למלוק גם את הסימן השני? וכי מאחר שהיא כבר מתה בסימן הראשון, שהרי העוף מת על ידי חיתוך סימן אחד וכפי שמכח מתוך זה שצריך חולין שחיתו בסימן אחד בלבד, כיצד הוא עומד ומולק את הסימן השני?

אמר ליה רבא לאבוי: התם, בעולת העוף, מליקת הסימן השני אין עליה שם "מליקה", לפי שאינה אלא כדי לקיים בה מצות הברדה. שמצות עולת העוף היא השיבדיל בה את הראש מהגוף כדלקמן בסוגיא.

ודנה הגמרא: אי הכי, העור שבצואר עולת העוף נמי יהא חייב לחתוך אותו, כדי לקיים מצות הברדה. והרי לא מצינו מי שסובר כן?

ומתריצינן: כל המעכב בשחיטה, דהיינו, הסימן השני, שאם הוא אינו קיים אין השחיטה כשרה אפילו בסימן הראשון, מעכב בהברדה, הרי הוא בכלל מצות הברדה וחייבין לחותכו. וכל שאינו מעכב בשחיטה העור, שאף אם אינו קיים בכלל אפשר לשחוט את הסימנים, אינו מעכב בהברדה של עולת העוף.

ומקשינן: והא מיעוט האחרון של הסימנים בעולת העוף, לרבנן, דסבירא להו לקמן שצריך לחתוך במליקה את כל הסימנים בעולת העוף ולא מספיק שחתוך רובם בלבד, דלא מעכבי בשחיטה, שהשחיטה כשרה בחיתוך רוב הסימנים בלבד והמיעוט אינו מעכב, ומעכבי בהברדה, שצריך לחתוך גם המיעוט כדי לקיים מצות הברדה?

ומתריצינן: אלא אימא: כל שישנו בשחיטה, ובכלל זה גם מיעוט הסימנים, שאף על פי שאינם מעכבים את השחיטה הרי לכתחילה מצוה לשחוט את כל הסימנים ולא רק את רובם, ושנו בהברדה. ולכן סברי רבנן, שבעולת העוף צריך לחתוך את כל הסימנים במליקה. וכל שאינו בשחיטה (העור), שאף לכתחילה אין מצוה לשחוט אותו, אינו בהברדה.

כ"א ע"א מכל מקום, קשיא קושיית רבא על זעירי ד"כי מתה עומד ומולק?

ומתריצינן: אמר רבא: אימא: וכן הוא עושה בכל מליקת עוף קדשים: חותך שדרה ומפרקת בלא רוב הבשר שעליה, שעל ידי כך עדיין לא נחשבת כמתה [שהרי זעירי אמר דוקא עם רוב הבשר], ואחר כך מולק את הסימנים, כך שהמליקה לא נעשית בעוף שהוא כבר מת ולאחר מליקת הסימנים חותך את רוב הבשר כדלקמן.

כי סליק כאשר עלה רבי זירא לארץ ישראל, אשכחיה לרבי אמי דיתוב וקאמר לה להא שמענתא דזעירי, שאם נשברה מפרקת ורוב בשר עמה הרי היא נבלה.

אמר ליה רבי זירא אמר: וכי מתה עומד ומולק? כקושיית רבא.

אשתומם רבי אמי כשעה חדא, הרהר מה להשיב לו. אמר ליה רבי אמי לרבי זירא: אימא: כך הוא עושה: חותך שדרה ומפרקת בלא רוב בשר. כתיירו צו של רבא.

תניא נמי הכי שחותך בלא רוב בשר, דתניא: כיצד מולקין חטאת העוף? חותך שדרה ומפרקת בלא רוב בשר עד שמגיע לוושט או לקנה. הגיע לוושט או לקנה, חותך סימן אחד או רוב. שכן דין חטאת העוף שמליקתה בסימן אחד בלבד, לפי שנאמר בה "ולא יבדיל".

ורוב רוחב הבשר שעל המפרקת, חותך עמו, עם הסימן, היינו לאחר מליקת הסימן.

ובעולה חותך שנים שני הסימנים או רוב שנים. הרי להדיא, שרוב הבשר אינו חותך עם השדרה ומפרקת אלא לאחר מליקת הסימנים.

ודנה הגמרא: ברייתא זו דתני בעולת העוף "שנים או רוב שנים" מני היא? אי כרבנן, האמרי: שנים דוקא צריך למלוק בעולת העוף ולא מספיק רוב מהשנים.

אי כרבי אלעזר ברבי שמעון היא, האמר: רוב שנים דוקא הוא מולק בעולת העוף ולא את כל השנים? [פלוגתא דרבנן ורבי אלעזר ברבי שמעון מובאת לקמן בסוגיא].

ומתריצינן: אימא כך ביאר הברייתא: שנים לרבנן. רוב שנים אלעזר ברבי שמעון.

ואיבעית אימא: הא והא, בין מה שנאמר בברייתא "שנים" בין מה שנאמר "רוב שנים", רבי אלעזר ברבי שמעון היא הסובר שמספיק רוב שנים, ומאי "שנים"? רוב שנים, שדומין לשנים. שלכתחילה צריך למלוק רוב בריוח

שעל ידי כך נראה כאילו כל השנים חתוכים, ומה שנאמר "או רוב שנים", היינו, שאם חתך רוב מצומצם, גם כן כשר.

אמר רב יהודה אמר שמואל: אדם שנשברה מפרקת שלו ורוב בשר עמה הרי הוא נחשב כמת, ומטמא באהל.

ואם האמר, אותו מעשה דעלוי שכתוב בו שנשברה מפרקתו ועל ידי כך הוא מת, הרי מפרקת בלא רוב בשר הואי שם, וכיצד הוא מת? ומשנינן: זקנה שאני. עלי זקן היה, ולכן הוא מת על ידי שבירת המפרקת בלבד, דכתיב [ושמואל א ה] "ויהי כהזכירו את ארון האלהים, ויפול מעל הכסא אחורנית בעד יד השער, ותשבר מפרקתו, וימת, כי זקן האיש וכבר וגו'".

אמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יוחנן: אדם שקרעו אותו כרג, אפילו אם הוא עדיין מפרכס, הרי הוא נחשב כבר כמת, ומטמא באהל. אמר רבי שמואל בר יצחק: ומגבו, דוקא כשקרעו מצד הגב הוא נעשה כמת.

אמר שמואל: בהמה שעשאה גיסטרא שחתך אותה לרחבה, או בצואר שחתך את כל הצואר או בשדרה שחתכה לרחב והגיע עד חלל הגוף [כל דבר החתוך לשנים נקרא "גיסטרא"] הרי בהמה זו נבלה.

אמר רבי אלעזר: בהמה אשר ניטל הירך שלה מהמקום שהוא מחובר לגוף, וחלל שלה, כלומר, שלא רק העצם אלא גם כל הבשר והעור שעליו ניטל, ונתהוה שם חלל, הרי זו נבלה.

ומבארין: היכי דמי "חלל שלה"? אמר רבא: כל שרובצה הבהמה ונראית הירך שהיא חסרה. שאפילו בעת רביצתה, שבדרך כלל מתכסה הירך, בכל זאת ניכר החיסרון של הירך.

תנן התם במסכת אהלות [א ה]: שמונה שרצים האמורים בתורה, שדינם שהם מטמאים אחר מותם, אם הותזו ראשוהן, הרי אף על פי שעדיין מפרכסין, טמאים הם. כי הפרכס אינו מעיד שעדיין יש בהם חיות, אלא הרי זה כזבב הלטאה שנחתך מהלטאה, שמפרכסת, שעדיין הונב מפרכס אפילו אחר חיתוכו.

ודנה הגמרא: מאי הותוז? ומשנינן: ריש לקיש אמר: הותוז ממש שנחתך מהם כל הראש.

רב אסי אמר רבי מני: כהבדלת עולת העוף. אמר ליה, שאל רבי ירמיה לרבי אסי: מה שאמרת "כהבדלת עולת העוף", האם כונתך כהבדלת עולת העוף לרבנן, הסוברים שצריך לחתוך את כל שני הסימנים בעולת העוף, כך

הוא ביאר "הותוז" דמתניתין, ולא פלגיתו אתה וריש לקיש, שגם לדעתך רק בהותוז ממש, דהיינו כשנחתכו שני הסימנים, נחשב למת.

או דלמא כונתך, כהבדלת עולת העוף לרבי אלעזר ברבי שמעון, הסובר שמספיק רוב שנים בעולת העוף. ופלגיתו אתה וריש לקיש. שלדעתך אפילו לא הותוז ממש אלא שנחתכו רק רוב הסימנים כבר נחשב למת?

אמר ליה רבי אסי לרבי ירמיה: כהבדלת עולת העוף לרבי אלעזר ברבי שמעון.

ואני וריש לקיש נחלקים.

איכא דאמרי: רבי שמעון בן לקיש אמר: הותוז ממש,

רבי אסי אמר רבי מני: כהבדלת עולת העוף לרבי אלעזר ברבי שמעון דהיינו ברוב שנים. ולפי דיעה זו, לא שאל רבי ירמיה מרבי אסי כלום, שהרי פירש לו בהדיא דעתו.

ודנה הגמרא: מאי רבנן, ומאי רבי אלעזר ברבי שמעון? היכן מצינו שנחלקו בשיעור מליקת עולת העוף?

ומשנינן: דתניא, נאמר בתורה [ויקרא ה] בפרשת קרבן "עולה ויורד", שעני מביא על חטאו שני עופות, אחד לחטאת ואחד לעולה. ואחר שנכתב סדר הקרבת החטאת, כתיב "ואת השני יעשה עולה כמשפט". ומשמע, כמשפט קרבן אחר. והיינו, כמשפט חטאת בהמה האמור בפרשה לפני דין קרבן העני, שהעשיר מביא חטאת בהמה. ומכיון שקרבן העני הוא במקום חטאת הבהמה של העשיר, לפיכך דין עולת העוף שבקרבנו כדון חטאת בהמה. ולקמן יתבאר לאיזה דינים שוו.

אתה אומר: כמשפט חטאת בהמה, או אינו אלא כמשפט חטאת העוף, הכתוב לפני עולת העוף כך יעשה את עולת העוף. דהיינו, שיעשה המליקה רק בסימן אחד, כמו בחטאת העוף שכתוב בה "ולא יבדיל"?

כשהוא אומר בעולת העוף של נדבה, "והקריבו הכהן אל המזבח ומלך את ראשו", הרי יש לנו ללמוד מכך שלא נאמר "והקריבו" אלא "והקריבו", שהקרבנו שונה מהקרבן קרבן אחר, למדנו שחלק הכתוב בין חטאת העוף לעולת העוף, שלא יהא אופן מליקתם שוה, אלא שעולת העוף צריכה מליקה בשני סימנים.

ואם כן, אי אפשר לומר "כמשפט" היינו כמשפט חטאת העוף. אלא מה אני מקיים "כמשפט"? על כרחך כמשפט חטאת בהמה:

הכל שוחטין פרק ראשון חולין

כא:

עין משה
רי מצוה

קנו א מ"י מ"ד מ"ה
משעבד מלתא מלתא
ג: ב
קנו ב מ"ג מ"ד מ"ה
הלכה ו ד"ה מ"ה
כ"ה קמ"ה קמ"ה מ"ה
קנה ג ד מ"י מ"י מ"ה
משעבד
קמ"ה
הלכה :

שיטה מקובצת

א' ולקמן י"ק' לה
ב' הטאת הבה נפרס מן:
ג' י"ק' לה ל"ה מלתא
ד' ודבר מה טעות ע"ז:
ה' ודבר הלכה בדיקט
ו' שאין חובה להביא בדיקט
ז' ו' באתר ש"ה
ח' מקטרי מה הוא מונה:
ט' ב' כדאמר ליל דבולס
י' כ"ה הרמט: ו' ועוד
יא' שאין שיטה נכונה י'
יב' ג"כ נ"א נאסרה בו:
יג' ו' ואינו מבריל בסיון אחד
יד' כ"ה מ"ה א"א
י"ה ו' ודבר בשר מנכב א"א
י"ו כ"ה כ"ה
י"ז א"א חוק רוב
י"ח ע"ס ס"מ הרשות:

מנדבה לענין סמיכה וי"ל דסמיכה מילתא אחריתא היא אלל הכא
תשינה לרביין מליקה ואינו גילו מילתא בעלמא דמנלה לנו
הכשר מליקת העוף והבדלה הלא כמו גמר מליקה ובהקסא דחאה
המורה לא ליענין לענין סמיכה הלא לענין בהקסא אלל לענין דבר
שיכול לנהוג בכל הנזכרים בספקו
וסמיכה לילא זכור וועשר דמנן
כ"ג ב' מדות (מנחם ז"ל: כ"ג: קרבנו
ולא הכטר קרבנו ולא המשעב
והנזכרים [כ"ג:] מהלקריב את קרביניה:
דרכין זה זכור וועשר וסמ:
מ"ה טמאת העוף מבריל עורף. פ"י
קעטרס ודע"ה סכ"ה דמן החולין
נפקא לה לרבי ישמעאל בעולת חובה
בהקסא דחאה המורה מליקת טולא
להדיד וז"ל טולא טולא מתעסק והכי
גמריין בשילאי המורה (מנחם ז"ל:
ושמעת ליה ב"ן בעולת העוף ב"ן בעולת
במה דח"ה"ק לא שמעת ליה מההוא
איקשא אלל קרבינות במה דומיא
דלאס ותלמיס וקסא דמנעמן פ"ן
מזיוס חו"ט נפקא אללנה העוף

נמי בכלל ונראה דטעמיהו דרבינן דקסבי דלא מתוקמא הקישא דחאה
המורה דחאה משום דלא ש"ק בעל קרבינות דליכא קרבינות נדבה
דלא חמו מחולין דמלשכחן נמי לר"ה סתוף המורה (ס"ג דף ק"ג)
דגמר 'פסח דרות חולין מפסח מנרים א"ע"ג דפסח תמיד בההיא
הקישא דמנעמן (ומה"ק ז"ל: ה' לקריב את קרביניה: וז"ל הכטר
משעבד וסמ"ט"מ היינו עוממא דכרפישית לעיל קרבינות אהה קרבינות
נדבה דלא חמו מחולין ורי ישמעאל סבר דגמריין הקישא לחולין
ב"ן דמי"ל לא קרבינות חובה או נדר לחמו מחולין: וי"ל ב' מבריל
כ"ה ח"ה אדור. פ"ה דמון כרבי"ל לא ידעיל וז"ל הכטר בסימן אחד
כל כמה דעבד טפי מהכשרו הבדלה הוא וכל הסיון הוא מזהו בעוף
לכתלה הילק מליקתו ב' מליק כל הסיון לאו הבדלה הוא אלל
סנת השני אפי' מנהו לכתלה לז"ה וקשה לפרושו דלמנן בר"ש פ"ג
דף ק"ו. אחרין הדעיא דהא דקמי השומט דיעבד אהאד בעוף
ונראה לפרש כיון דיעבד לא ש"ק מחטיבה בסיון שני שייך זו הבדלה
אלל במיעוט הגשאר בסיון דרשון לא שייך כיון דבעי שמטת
רוב אוחו הסיון וז"ה דהבא משמע לר"י אלעזר ב"ר שמעון אינו
מולק בחטאת העוף אלל סיון אחד והשני מניח מחובר דילף מנייה
עולת העוף אלל דמון קרבן רוב שניס ונזכרים פרק קדשי קדשים
דף ק"ו. מנהו ח"ר אלעזר ב"ר שמעון שמתני' שמדעילין בחטאת
העוף והאי דכתיב לא ידעיל מפרש התם היינו דלן קריב להדעיל וזין
לפרש דהא דקאמר דכשאר כהן רשע אלל חובה בגוף מזה היינו אם ירצה
ואל דקאמר אי מה לר"ה לר"ה בסיון אחד היינו נמי אם ירצה לא יתורן
ואל סיון אחד דהא אדריתא דלעיל דקמי שניס או רוב שניס
מפרש ב' לרננן לא ר"י אלעזר ב"ר שמעון וקומיה כולה
כ"ה כ"ה ש"ג וע"י ר"י אלעזר ב"ר שמעון וע"י הרמב"ם (לקמן דף
ק"ה.) נמי גבי טילת שנקרה רובה שוב אינו חיבור וטוהרה ומקו"ל לה
בעייל טבולת וזין דכיון דלא חמו עליה ו' אלל טבולה לילא למיבור
דלמנן חיים ואל קעב רובה ופרך אלל מנעה עולת העוף לרננ"ש
לגזור דלמנן לא חמי לבעי רובה וישאח שללמא אי אמרת שאסור
לתחון כל הסיוניס פ"ה שפיר דלא גבי ברוב מנומנמ' עד שפסוק
רוב הנראה לעינים כ"ן חו"ט לננמ' לפי שר"ש שאלו יתורן כל ה'
אלל אי שני לתחון כל ה' למה י"ג לבור ש"ס כלל דלמנן חיים
ונראה לפרש דקו"ק ר"ש בן אליקים הוא דמית ליה האי סכרה
אליבא דרננ"ש דמית ליה בזמנים דף ק"ו. ה"ה דלא ידעיל היינו דלן
לר"ה להדעיל כל הסניס ויכול להדעיל כל הסניס אפילו קודם האה
והסוגיא דלעיל דהעוור והרוטב לא אמרי' כותיה אלל כ"ה סדא
ורננ"ש אפי' דהתם ו' ומקמינן ל"ה ידעיל לרננ"ש קודם האה ואם
הדעיל פסל ל"ה ולא שמעת ליה קרה ל"ה לר"ה להדעיל אחר האה
אלל מוקמי ל"ה קודם האה והכי אימא התם הדעיל בחטאת העוף
אלל הדעיל בעולה פסולה וקאמר בגמרא מתי"ר דלא כ"ה כ"ה דמן
ח"ר אלעזר ב"ר שמעון מעבדינן בחטאת העוף מתי"ר זנייהו אמר
ר' כהנא מילוי חטאת העוף מעבד איכא זנייהו דמזות חטאת העוף
מולק מ"ה (ב'.) ומזלה ומוילוי מוולק ומזלה ואינו מזה דמנן התם
השתא קה סביר דכ"ה חיי חטאת העוף מעבד וכשהו עדיון לא
גמרה כל מזותו הלך כשהדעיל סיון שני לאחר האה לא חשיב
מתוך דבעלמא דפסול ששעה משה עולה בחטאת שיש כאן
הבדלה ומילוי מזה גבי עולה ור"ה ב"ר שמעון כמי מילוי חטאת
העוף לא מעבד וכבר נגמר כל מזותו וכשהדעיל אחר האה אינו
אלל מתוך דבעלמא ויבא מפרש האם ששייה בסיון שני

עולת העוף מעבד איכא זנייהו דלרננן לא מעבד ולרבי אלעזר
אלל שיהא ואינו מפרש התם רוב שבר יתום סיון העוף מעבד איכא זנייהו דלרננן לא מעבד ולכן חיינו לא תחין רוב שבר שם סיון
הראשון דקודם האה והוא כשהדעיל אחר האה י"ג כהן עמשה עולה בחטאת ואפי' מתוך רוב שבר י"ג סיון ה"ה ראשון גויינן אטו היכא דלא
מתן ופסול ור"ה ב"ר שמעון סביר דלרין שבר העוף מעבד ולכן לא פסול לרין כהן עמשה עולה בחטאת וכל שבר שם סיון הראשון
כשהדעיל אחר האה הנה עומד ומדעיל וי' האי גוונא בעולה לאו הבדלה היא ואפי' לעמשה דר"ל דמנה אינו עומד ומדעיל דהא פ"ך
לעיל ותקשי לך עולת העוף דכ"ה ב' סיונין וי' מהה עומד ומולק וילת ליה עממא כדי לקיים מנחת האה והדר קאמר אמורה קמיה ר'
ידיהי פ"י הן עומדי רוב דכ"ה אפי' אמר להו לא שמיע להו אל דלמנן ר"ש בן אליקים כו' גדלה לא ידעיל אין לר"ה להדעיל
ואפילו

אלא מן החולין. ולא ממעות מעשר שני ולקמן (דף כ"ב.) י"לף לה
בחתמא: גופה מנן: וזיוס. שאין חטאת קרבנה אלל זיוס דכתיבי
בפרשת יה"כ (ויקרא טו.) כי זיוס היה יבמר עמיס וגו' (וידו
שינוט. שאין עבודותיו כשרות אלל יבמר עמיס כ"ה (ט"ג ד'
ולקח הכהן מדם חטאת כאלכנו
וקיימן כל נזמנותו כפ"ק (דף ק"ג.) כל
מקוס שעלמנר אלכנו ויבואה אינו אלל
ענין. ואי קשיא למד ליה להאי מנא
לממר כמשפט חטאת במנה לוקמיה
אחטאת העוף דסליק מנייה וליף
להא ח"ה למתאס מה חטאת העוף מן
החולין כ"ה דהא כולה נמי אימנא
זה ומלקו דוקריבו למלמיה אלא
דלמנר חלוקה עולה מחטאת לענין
הבדלה ל"ה ס"ה י"ה ס"ה היא דהא חטאת
העוף לא כתיבה אלל חולין כהדילא
אלל כתיבה תמיד כדלקמן [ג:] והיסק
יעלפ חולין חטאת ודבר הלמד
בהיקס אלל מזורק בהיקס כהיקס
בדקיש דקיימן ל' (ומה"ק דף ט"ג)
ככל המורה למיין למד מלמד חוץ

מקדשים: אי מה. במנה כשרה ברוב שניס אף עולת העוף ברוב
שניס: ס"ג. בעולת נדבה ומלק את רכשו וקריבו מנחתה ומנלה
דמו וי' ואשפר לומר כן מחאה שרוא מקטרי הוא מזהו אלא
מולקו כדרך הקטרות מה הקטרה הראש בעלמא והגוף בעלמא כו'
כך שווה בחי"כ ואם הנה מפרש מין להקטרה שראש בעלמא והגוף
בעלמא כשהוא חוץ לחם הקטרה וז"ל הקטרה וז"ל שרוא אפי' והקטרי
אוחו הרי הקטרות הגוף אמורה היא מה אפי' מקיים הקטרות ראשונה
בהקטרות הראש אלמנ"ג ח"ה קטרות הן והשטות מדעיל עיינן: ו' ח' ח' ח'
מליקת עולה העוף הראש בעלמא וז"ל והיינו שניס ואפילו מחובר
בעור הבדלה חשיבא דלמנן לעיל (דף כ"ג.) ס' דמליקה כ"ה
רמנמא הך הבדלה ומליקה כשחייבו וכל שישנו בשחיתיה ישנו הבדלה
ועוד שאין שחיתיה נזכרות זו הבדלה נמי לא מעבד. ולקמן דף
כ"ג. פ"ך כיון דנפקא ליה הבדלה בעולה מהכא ל"ל והקריבו חלק
בין חטאת לעולה היא הכל כהדילא תמיד דידעיל והכא כהדילא תמיד
דלא ידעיל: ר' ישמעאל ח"ה כמשפט חטאת העוף. דסליק מנייה
ולכי' חתקס עמוס דבשחיתא תמיד (ויקרא ט.) מוול ערפו ובעמליקת
עולת נדבה לא תמיד אלל ומלק את רכשו וקריבו (ס"ג ד' פ"ך
מליקה כתיב בעולה אלל בעל נדבה זו למקדש מזו. ולקמן דף
כ"ה. ה"ה ח' מנא ליה. וכו' סכ"ה דמן החולין וזיוס וידו הימניס נפקא
ליה לרבי ישמעאל בעולת חובה בהיקשא דחאה המורה לעולה
ולמנהו (וגו"א) דליקשא סולא להדיד וליפי כוליה מחטאת והכי גמרי'
ליה בשילאי המורה (מנחם ז"ל: כ"ג:.) ושמעת ליה ב"ן בעולת
עולת העוף ומ"ק לא שמעת ליה מההיא היקשא אלל קרבינות במנה
דומיא דשלימין ואסמ: ו' ואינו מדעיל וקומיה אחר. שמתובר כ"ה
דיכין דכתיב ולא ידעיל' ועוף הכשרו בסיון אחד כל מה דעבד הלך
מהכשר הבדלה ליה וכל הסיון הוא מזות שחיתיה הוא אלל לכתלה הלך
במליקה ב' מליק ליטול סיון לאו הבדלה היא אלל בסיון ב' אפי'
מנהו לכתלה ליעל דמנמא לקמן (כ"ה.) לחיינו כ"ה סיונין ח"ה
ככבר הוקש דלרבי: ס"ה וקריבו. ושמעת שמתן לה הכמוז הקריבה
לעמנה ומלוקרי מדין קריבת חטאת ואחחר כמבור אחד הקיטן וכמוז
אחד חלקן ממסכרי ב' אקשישו' למול עורף אקשישו' וי' פלגיהו
במבדלה פלגיהו דרבי ישמעאל ומימיוט ו' סיונין דישני בשחיתיה ישנו
ונפקא ליה מנייה הראש בעלמא והגוף בעלמא או דנקט טעמיה
מוקריבו עמוס דמנומלק וקריבו לחדייה גלל והקריבו לא מני'
ליף דלמנר לקמן (דף כ"ב.) אליבא דר"ק דהא ע"כ ש"כ לר'
ישמעאל שניס דוקא כרננן דכיון דמק"י היקשא דכמשפט אמול
עורף ומילוקא דהבדלה ליה לממר מקימן אחד פלגיהו
ואוקמיה ארוב שניס דהא לא שניס תמיד בקרה אלל רוב שניס תמיד
בקה אלל הבדלה תמיד' ולא ידעיל וכי תמיד והקריבו בעולה
חלקו ויתן לה הקריבה אחרת להשעינה הבדלה כה אלל שכל
בשחיתיה קריב להבדלה ומימיוט ו' סיונין דישני בשחיתיה ישנו
בבדלה דכשלמנא לרבי אלעזר כרבי שמעון דגמר מול עורף
מגזירה שור כדלקמן [ג:] ו' מיעי' ליה היקשא דכמשפט אמול עורף
וכמשפט חטאת במנה לא ניהא ליה לממר משום דלמנן סליק
גמרה מהיקשא דכמשפט אחת חיבור ראש וגוף במיעוט סיוניס
כדלקמן ומילוקא לרוב שניס דלא מהכשר בסיון אחד אלל לרבי
ישמעאל דמתיק חלוקה למול עורף והבדלה לגמרי
אחת ראש וגוף במיעוט סיוניס מנא מימי אלל כרננן ס"ל:
אוחו

עולת העוף מעבד איכא זנייהו דלרננן לא מעבד ולרבי אלעזר
אלל שיהא ואינו מפרש התם רוב שבר יתום סיון העוף מעבד איכא זנייהו דלרננן לא מעבד ולכן חיינו לא תחין רוב שבר שם סיון
הראשון דקודם האה והוא כשהדעיל אחר האה י"ג כהן עמשה עולה בחטאת ואפי' מתוך רוב שבר י"ג סיון ה"ה ראשון גויינן אטו היכא דלא
מתן ופסול ור"ה ב"ר שמעון סביר דלרין שבר העוף מעבד ולכן לא פסול לרין כהן עמשה עולה בחטאת וכל שבר שם סיון הראשון
כשהדעיל אחר האה הנה עומד ומדעיל וי' האי גוונא בעולה לאו הבדלה היא ואפי' לעמשה דר"ל דמנה אינו עומד ומדעיל דהא פ"ך
לעיל ותקשי לך עולת העוף דכ"ה ב' סיונין וי' מהה עומד ומולק וילת ליה עממא כדי לקיים מנחת האה והדר קאמר אמורה קמיה ר'
ידיהי פ"י הן עומדי רוב דכ"ה אפי' אמר להו לא שמיע להו אל דלמנן ר"ש בן אליקים כו' גדלה לא ידעיל אין לר"ה להדעיל
ואפילו

מסורת הש"ס
(א) [ומה"ק ס"ג.]
(ב) חטאת חטאת העוף
(ג) כ"ג. (ד) ויקרא כשהו.
(ה) ויקרא י"ג. (ו) שם ה'.
(ז) ויקרא י"ג. (ח) שם ה'.
תורה אור חולין
1. והקריבו חטאת אל
המזבח ויקול את ראשו
והקריבו המזבח ומנחה
דמו על קד המזבח
ויקרא א' סו
2. ואת השני ישיש עליו
כמשפט הכהן יצילי חובן
מקטנתו אשר יקרא
ויעלה לו:
הגהות ה"ח
(א) תום ל"ה וז"ל וז"ל
ללא ע"ס עליה ואשכחיה
ל' ע"ס (ג) א"א
ואפי' דהתם דמדיקא ל'
מקטנתו אשר יקרא וז"ל
א"א עייננו כ"ה דמלת:
(ב) א"א וז"ל חוק רוב
שבר שם סיון:

כ"א ע"ב מה חטאת בהמה אינה באה אלא מן מעות החולין, שאי אפשר לקנותה ממעות מעשר שני, ואין מקריבין אותה אלא ביום ולא בלילה, ועבודתה אינה נעשית אלא בידו הימנית של הכהן, שכל הדינים הללו נלמדים מהמקרא שהם נוהגין בחטאת בהמה. אף עולת העוף - אינה באה אלא מן החולין, וביום, ובידו הימנית. אי, שמא תאמר, אם נלמד מחטאת בהמה, יש לנו ללמוד גם לענין נוסף: מה להלן שחיטתה ברוב שנים של הסימנים, ואין צורך לשחוט את כל הסימנים, אף כאן בעולת העוף תהא מליקתה

ברוב שנים בלבד?

תלמוד לומר בעולת העוף של נדבה "ומלק את ראשו, והקטיר המזבחה". הקיש הכתוב מליקת להקטרה, לומר, מה הקטרה מקטירין את הראש בעצמו ואת הגוף בעצמו, אף מליקה יעשנה כך, שיהא הראש בעצמו והגוף בעצמו. דהיינו, שיחתוך את כל שני הסימנים ולא רק את רובם. רבי ישמעאל אומר: "כמשפט" האמור בעולת העוף היינו כמשפט חטאת העוף הכתוב בפרשה לפני דין עולת העוף בסמוך לה. ומסתבר שעליה נאמר ה"כמשפט". מה חטאת העוף מליקתה ממוול העורף, אף עולת העוף ממוול עורף, שלא נאמר בתורה "מול עורף"

אלא בחטאת העוף, וממנה אנו למדים לעולת העוף. אי, שמא תאמר, אם נלמד מחטאת העוף, יש לנו ללמוד גם לענין נוסף: מה להלן מולק סימן אחד בלבד, ואינו מבדיל הראש מהגוף אלא משאיר אותם מחוברים בסימן אחד, היינו על ידי הסימן השני, שלא נמלק, שהרי בחטאת העוף נאמר "ולא יבדיל", אף כאן, בעולת העוף, מולק ואינו מבדיל בסימן אחד? **תלמוד לומר** בעולת העוף "והקריבו", דמשמע שמליקתה שונה משל חטאת העוף. רבי אלעזר ברבי שמעון אומר: "כמשפט" היינו כמשפט חטאת העוף.

כ"ב ע"א מה להלן, אוחו בראש ובגוף, ומזה מרם חטאת העוף על המזבח, אף כאן, בעולת העוף, אוחו בראש ובגוף ומזה.

ודנה הגמרא: מאי קאמר רבי אלעזר ברבי שמעון? כי משמע שהוא אומר שיאחו את הראש והגוף שניהם בתוך כף ידו, ולא מספיק שיאחו באחד מהם. ומיהו כן ידענו זאת בחטאת העוף.

ומשנינן: הכי קאמר: מה להלן, כשהוא אחוז הראש בגוף, בעוד הראש מחובר לגוף, מזה את דם חטאת העוף על המזבח, שהרי לא חתך במליקתה אלא סימן אחד, דכתיב "לא יבדיל". אף כאן, בעולת העוף, כשהוא אחוז הראש בגוף מזה. דהיינו שלא יחתוך את כל שני הסימנים אלא רובם בלבד.

וממשיכה הברייתא: אי נלמד לגמרי מחטאת העוף, יש לומר עוד: מה להלן המליקה בסימן אחד, אף כאן בסימן אחד? תלמוד לומר בעולת העוף "והקריבו", ללמד שלא יהא לגמרי מחטאת העוף, שאינה צריכה הבדלה כלל, אלא שעולת העוף צריכה הבדלה במקצת על ידי שימלוק בה רוב שני סימנים.

ודנה הגמרא: ותנא קמא דברייתא, הלומד ש"והקריבו" בא ללמוד על "כמשפט" שהוא נאמר על חטאת בהמה, ולולי "והקריבו" הייתי אומר ש"כמשפט" נאמר על חטאת העוף, דהיינו שמליקת עולת העוף תהא כמליקת חטאת העוף בסימן אחד בלבד, תיקשי:

וכי מאחר דנפקא לן מזה שנאמר בעולת העוף "ומלך והקטיר" שהקישן הכתוב, לומר שהמליקה דינה כהקטרה שהראש בעצמו והגוף בעצמו, דהיינו, שצריך לחתוך בעולת העוף את כל שני הסימנים ולא רק את רובם, הרי כל שכן שלא מספיק סימן אחד בלבד. ואם כן, על כרחך ש"כמשפט" לא נאמר על חטאת העוף אלא על חטאת בהמה, ואם כן, "והקריבו", למה לי?

ומתריצין: אי לאו "והקריבו", הוה אמינא לעולם מאי "כמשפט", כמשפט חטאת העוף. לפי שמסתבר שעליה נתכונה התורה, שהרי היא כתובה סמוך לפני עולת העוף.

ואי משום ההיקש ד"ומלך והקטיר", הוה אמינא שלענין אחר הוא נדרש, לומר, מה הקטרה נעשית בראשו של מזבח אף מליקה תיעשה בראשו של מזבח. דהיינו למעלה מחוט הסיקרא. וכיון שההיקש אינו מיותר, אין לנו לדרוש גם לענין

זה שמליקת עולת העוף תהא בשני סימנים, כדי שעל ידי זה נוכל לקיים את ההיקש של "כמשפט" באופן שהוא מסתבר יותר, דהיינו "כמשפט חטאת העוף", שממנו אנו לומדים להיפוך שמליקת עולת העוף בסימן אחד בלבד.

השטא, דכתב רחמנא "והקריבו", לומר שעולת העוף שונה מחטאת העוף ומליקתה בשני סימנים, בעל כרחך ש"כמשפט" היינו כמשפט חטאת בהמה. ואם כן, דרוש ביה מ"ומלך והקטיר" נמי הא, שלגמרי הקשו מליקה והקטרה, גם לגבי זה שהמליקה צריכה להיעשות בכל שני הסימנים ולא רק ברובם.

ועוד דנה הגמרא לפי תנא קמא: חטאת בהמה דאינה באה אלא מן החולין, ולא ממעוה מעשר שני, מנלן זאת?

ומשנינן: אמר רב חסדא: דאמר קרא "והקריב אהרן את פר החטאת אשר לו". ודרשינן מ"אשר לו", מלמד הכתוב שיביא אהרן את פר החטאת שלו ביום הכיפורים משלו, ולא משל צבור, דהיינו, שלא יביאנה מתרומת הלשכה. ומדכתיב פעם שניה בפרשה "פר החטאת אשר לו", דרשינן שיביא את פר משלו, ולא משל מעוה מעשר שני.

ועתה דנה הגמרא במה שאמר תנא קמא שלומדים על עולת העוף שאין מקריבין אותה אלא ביום מחטאת בהמה: הרי דין זה מ"ביום צוותו את בני ישראל להקריב", האמור לגבי כל הקרבנות ובכלל זה גם עולת העוף נפקא, נלמד דין זה שאין מקריבין אלא ביום, ולמה צריך התנא קמא ללמוד עולת העוף מחטאת בהמה?

ומשנינן: כדי נסבה! לחנם נקט אותה התנא קמא אגב הדינים האחרים, כי אכן דין זה של "ביום" אין צורך ללמוד אותו מחטאת בהמה.

והא דאמר תנא קמא דילפינן עולת העוף מחטאת בהמה לענין שאין הכהן מקריב אותה אלא בידו הימנית הוינן בה: שהרי מדריבה בר בר חנה נפקא! דאמר רבה בר בר חנה אמר רבי שמעון בן לקיש: כל מקום שנאמר בעבודת הקרבנות "אצבע" או שנאמר במקרא כהונה, שהכהן יעשה את העבודה - אינה אלא ביד ימין! והרי בעולת העוף של נדבה נאמר "והקריב הכהן", ומזה ידענו שעבודתה ביד ימין, ולמה צריך התנא קמא ללמוד מחטאת בהמה?

ומשנינן: ואידך, התנא קמא סובר: כהונה בעיא אצבע, במקום שכתוב "כהן" לא צריך ימין אלא אם כתוב בה גם "אצבע". אבל אצבע לא בעיא

כהונה, במקום שכתוב "אצבע" לבד, אפילו אם לא כתוב "כהן", צריך ימין בעבודתה. ועולת העוף לא נאמר בה אלא "כהן", לפיכך צריך ללמוד בה ימין מחטאת בהמה שכתוב בה גם "אצבע".

ומקשינן: ותנא קמא ורבי אלעזר ברבי שמעון דברייתא, שאינם דורשים כרבי ישמעאל ש"כמשפט" בא ללמד על עולת העוף שתהא מליקתה ממול העורף, אם כן, ממול העורף בעולת העוף, מנא להו?

ומתריצין: גמרי מליקה ממליקה. מליקת עולת העוף נלמדת בימה מצינו "ממליקת חטאת העוף. כשם שבחטאת העוף המליקה היא ממול עורף, הוא הדין לכל מליקה שאינה אלא ממול העורף.

מתניתין:

קרבנות העוף אינן באין אלא משני סוגים א. תורים ב. בני יונה. התורים אינם כשרים להקרבה אלא כשהם גדולים ואילו בני היונה אינם כשרים אלא כשהם קטנים.

נמצא שהכשר בתורין, פסול בבני יונה.

הכשר בבני יונה, פסול בתורין.

תחילת הציהוב, כשהנוצה שסביב הצואר מתחילה להצדב, הרי בזה ובוזה, גם בתורין וגם בבני יונה פסול הוא להקרבה, לפי שאו הם נמצאים בשלב ביניים, שמכלל קטנים יצאו ולכלל גדולים לא הגיעו. ולכן התורים פסולים, לפי שעדיין אינם גדולים. והבני יונה פסולים, לפי שכבר אינם קטנים.

גמרא:

תנו רבנן: התורין כשהן גדולים כשרים, וכשהן קטנים פסולים.

הבני יונה כשהם קטנים כשרים, וכשהן גדולים פסולים.

נמצא הכשר בתורין פסול בבני יונה, והכשר בבני יונה פסול בתורין.

תנו רבנן: "תורים" שאמרה תורה אין משמעותם אלא גדולים ולא קטנים. ולקמן יתבאר כיצד משמע כן.

שיכול, אם לא היה כתוב בתורה "תורים", שממנו אנו למדים שרק תורים הגדולים כשרים, הייתי יכול לומר שגם תורים קטנים כשרים, מקל וחומר:

והלא דין הוא:

רב:

עין משפט

ני מצוה

קפא א ב מיי ס"ז
המל' אלוטרי
מזנה כלל כ:
קפב ג מ"ו ספ"ו מהל'
משפט הקבוע
הלכה כ:

שיטת מקובצת

אן נאווה קפא א
למדין הכי מיי מ"ו:
 ע"ה תבוכ ס"ז מיי תורויס
 או מן זמני י"ב קפא
 ס"י מביד מן בני התורייס
 או מן בני הינה והתורייס
דב פ"ו בשימס
 ד"ב שיעור גרמא עניינא
 ואמ"ר א תורונא ק"מ
 וק"מ קמ"ט ד"ק גרמ"ס
א וז"ל וק"מ לא לישתמיט
ב כ"ו א וז"ל וק"מ ספק
 סבר אדרוניטוס ספק
 כדפריש"י בסוף הפהלת:

רבינו גרשום

שימס תורייס גדולייס ב"י
 הונה תורייס ותחילת
 התיבוכ בני כסמתיחילין
 לכה הנהגה לענין תורייס
 ענין קטניס ולענין בני
 יורייס הוסיפו גדולייס
 ושניהם ספוליי:

הכל שוחטין פרק ראשון חולין

מסורת הש"ס

א וז"ל וק"מ וז"ל וק"מ
ב וז"ל וק"מ וז"ל וק"מ
ג וז"ל וק"מ וז"ל וק"מ
ד וז"ל וק"מ וז"ל וק"מ
ה וז"ל וק"מ וז"ל וק"מ
ו וז"ל וק"מ וז"ל וק"מ
ז וז"ל וק"מ וז"ל וק"מ

תורה או השלם

א וז"ל וק"מ וז"ל וק"מ
ב וז"ל וק"מ וז"ל וק"מ
ג וז"ל וק"מ וז"ל וק"מ
ד וז"ל וק"מ וז"ל וק"מ
ה וז"ל וק"מ וז"ל וק"מ
ו וז"ל וק"מ וז"ל וק"מ
ז וז"ל וק"מ וז"ל וק"מ

ג'יוון הש"ס

א וז"ל וק"מ וז"ל וק"מ
ב וז"ל וק"מ וז"ל וק"מ
ג וז"ל וק"מ וז"ל וק"מ
ד וז"ל וק"מ וז"ל וק"מ
ה וז"ל וק"מ וז"ל וק"מ
ו וז"ל וק"מ וז"ל וק"מ
ז וז"ל וק"מ וז"ל וק"מ

הנהגות הב"ח

א וז"ל וק"מ וז"ל וק"מ
ב וז"ל וק"מ וז"ל וק"מ
ג וז"ל וק"מ וז"ל וק"מ
ד וז"ל וק"מ וז"ל וק"מ
ה וז"ל וק"מ וז"ל וק"מ
ו וז"ל וק"מ וז"ל וק"מ
ז וז"ל וק"מ וז"ל וק"מ

מוסף רש"י

א וז"ל וק"מ וז"ל וק"מ
ב וז"ל וק"מ וז"ל וק"מ
ג וז"ל וק"מ וז"ל וק"מ
ד וז"ל וק"מ וז"ל וק"מ
ה וז"ל וק"מ וז"ל וק"מ
ו וז"ל וק"מ וז"ל וק"מ
ז וז"ל וק"מ וז"ל וק"מ

ומה בני יונה שלא הוכשרו בגדולים
 קרא לתבוע מן הויס: **ו**מה תורים שלא הוכשרו
 בקטנים. תימה לכן דלמאי לא קיימת לן דבני יונה הוי קטניס דוקא
 א"כ מנה ליה דתורייס לא הוכשרו בקטניס דהא גופא לא דיעני
 אלל דמוטא דבני יונה וז"ל לומר
 דהכי קאמר דלי מליס מליין מדוכמא
 אחריקא דתורייס שמע איהו דגולייס
 הוה אמירא מק"ץ דבני יונה אפילו
 גדולייס וקבועתוס פירש דלל בני אלל
 לעיבוס מנגל דהוא לן מליין מק"ץ
 דלא מעכבא אלל לעולא זורן מורייס
 משמע גדולייס וקסה לפרשוי דלי
 משמע גדולייס היכי דעי למדרס בק"ץ
 לאפוקי קרא משמעמשייה למינר אלל
 מעכב: **א** דשתימס קרא ב'ו.
 על כתיבה ללו מלשון דלפיל הברה
 מתקלומא דק דרירי דלפילי לא היה
 כחז אזל נהג' דוכתא מורייס ז"ל
 יונה הוה מלי למדרס מדמכיי דהא
 בני יונה וינר אלל כתיב בני דלממ
 ע' לו לפסוק ויחמר לשמו ולתבוס בני
 צמס וסא דנקט ע' דלל לשמטיט
 לרובתא מלל קטניס:

יעלעו דם. אלל מתרגמיינן
 עילעט והיינו משיעלעו
 דשמטי גנדא וסא ע' מללעט ומנמס
 פמר נמנהב' עילעט דס ענין עליעט
 כמו (פריה"ה ב') וסמו ולעו:
והביא תחלת הציבוב שבוה
 ושבוה מרוה ספיקא הוה
 ונפיק. וז"ל כיון דמנה נפש האהד
 פסול היחיל יכול להקריב ו"ל דמיעיבא
 ליה כגון ועב עבר כסן והקריב
 א" נמי כיון שהביא ליד הכהן יאל
 ידי נדרו מאחר דמ"ח האחד מנין
 ראוי להקריב ו"מ דבניה א"כירי
 דמשמע נדרשתינן דמסתא מגילה
 שכל עופות כשרין צבמה ואפילו
 מרגנוליס משימס מיה וז"ל יעטע אלל
 עטאן ולימא דהסס מייירי צבמה לבני
 נח דסדיה' לייף לה כסוף זמייס
 (דף קט"ו): מורייס מן מזנה ויקח מכל
 הדמיה הטהורה וגומר אלל בנשאר

צמות איכא למ"ד דאין אוח שום עוף קרב צבמה ואפילו תורים זכיי
 יונה ועוד דמיידינו דעולה אינה כריכה הפשט ונמוח ובסוף
 זמייס (דף קב). משיב דשמונה ביה גדולה לבמה קטנה לענין הפשט
 ונמוח אלל והוי דיורשנו צבמה בני נח: **א** **איצימירין קרא**
למעטויס ספיקא. תימה דבני קפד אחר מן המניין (א) למויב דירא
ס"ק דב"מ (דף ט"ו): דכרון פטורין דשערי דהא אמר רחמנא ולא
 שעירי ספק זכיי (דף קכ) דתורה דהרת לעשר לבן ספק שמר לבן קדס
 דרדקיין ספק זכיי (דף קכ): דטהור מדפחתיס אלל הכמוצ צבמה
 פתלה דמשיב לטהרו ול עלמא ונימוח מהכלל אל קשיא דהכא הוה
 משמס וגולייס קרא למעטוי סלל מעטא אהת ודאי אלל
 מספק דקאמר ספקא הוי ופיסק כסדיהו מוה זמיה אלל הסס כולס
 פטורין דהא זכיי וז"ל מספק וכן ספק דקמנה כבהת לעשר לבן ודאי
 טהור אלל זכיי ובתן ספקא דמירא דיומא (דף ע"ה). מכה פירכא
 מדליטריין קרא לרבויו ספקא קאמר דכוי צביה הויה ולא ספקא

דמפרש כמון ללל לשמטיט
 הוכשרו ביונה תורים שהוכשרו בגדולייס
 אויב דין שהוכשרו בקטניס ת"ל יתורייס
 גדולייס ולא קטניס בני יונה קטניס ולא
 גדולייס שיכול א' והלא דין הוא ומה תורים
 שלא הוכשרו בקטניס הוכשרו בגדולייס
 בני יונה שהוכשרו בקטניס אינו דין שהוכשרו
 בגדולייס תלמוד לומר בני יונה קטניס ולא
 קרא ולכתוב בני מן התורייס או בני היונה
 אימא בני יונה דכתב בהו רחמנא בני
 קטניס אין גדולייס לא תורייס אי בני גדולייס
 לייתי אי בעי קטניס לייתי דומיא דבני
 יונה מה בני יונה קטניס אין גדולייס איך יוכל
 אף תורים גדולייס אין קטניס לא ת"ד יכול
 יהו כל התורייס וכל בני היונה כשרייס
 תלמוד לומר מן התורייס ולא כל התורייס
 בני היונה ולא כל בני יונה פרט
 לתחילת הציבוב שבוה ושבוה שפסול
 מאימתי התורייס כשרייס משיבויבא מאימתי
 בני יונה פסולין משיבויבא תני יעקב קרחה
 ושבתי מן ספיקא הוה משיעלעו וז"ל
 תני לה והוא אמר לה אפרוחיו יעלעו דם
 אימת אמר אביי ימכו שמיט גרפא מיניה
 ואתי דמא בעי רבי זירא האומר הרי עלי
 עולה מן התורייס או מן בני היונה והביא
 תחלת הציבוב שבוה ושבוה מהו
 ספיקא הוי ונפיק או דילכמא בריה הוי
 ולא נפיק אמר רבא תא שמע פרט לתחילת
 הציבוב שבוה ושבוה שפסול א' אמרת
 בשלמא בריה הוי שפיר אלא אי אמרת
 ספיקא הוי איצימירין קרא למעטוי ספיקא
 ב' ו

בני יונה לא יאל שמא גדוליה הם גדולייס
 שניהם יאל ממה נפשך אם אלל הם כמבוס מורייס וז"ל
 קטניס הם יאל משום בני יונה: או דלמא. לא גדולייס ניבחו ולא
 קטניס הוה אלל צביה בעלמא הוה ודילאו מכלל קטניס ולכלל
 גדולייס לא בלא: **א** אמר רבא א"ל **שמע** מדליטריין קרא למעטויס:
 אי אמרס בגלמא. שמועיין קרא דבריה ניבחו ואפילו היכא
 דילכא ליימחס לספיקא כגון צבמייס דיין דפסולו שפיר אחא קרא:
 אלל אי אמרס ספיקא נינוו. וקרא לא לספיקו אלל היכא דמייחב
 מורין צבמייס או בני יונה סהיא: איצימירין קרא למעטוי.
 איכא ספיקא קמי קודשא בייך הוא אי פשיטין אלל זכיי גדולייס ימח
 אימיינוו צבורייס ואי פשיטין קמי דקטניס ניבחו אימיינוו צבני יונה
 וכיון דלא פשיטין לן לא הא ולא הא מהיכא מייסא אדמעתא דלאבווינוו:
 למעטוי

זכיי ויאל יאל שמא גדוליה הם גדולייס
 שניהם יאל ממה נפשך אם אלל הם כמבוס מורייס וז"ל
 קטניס הם יאל משום בני יונה: או דלמא. לא גדולייס ניבחו ולא
 קטניס הוה אלל צביה בעלמא הוה ודילאו מכלל קטניס ולכלל
 גדולייס לא בלא: **א** אמר רבא א"ל **שמע** מדליטריין קרא למעטויס:
 אי אמרס בגלמא. שמועיין קרא דבריה ניבחו ואפילו היכא
 דילכא ליימחס לספיקא כגון צבמייס דיין דפסולו שפיר אחא קרא:
 אלל אי אמרס ספיקא נינוו. וקרא לא לספיקו אלל היכא דמייחב
 מורין צבמייס או בני יונה סהיא: איצימירין קרא למעטוי.
 איכא ספיקא קמי קודשא בייך הוא אי פשיטין אלל זכיי גדולייס ימח
 אימיינוו צבורייס ואי פשיטין קמי דקטניס ניבחו אימיינוו צבני יונה
 וכיון דלא פשיטין לן לא הא ולא הא מהיכא מייסא אדמעתא דלאבווינוו:
 למעטוי

זכיי ויאל יאל שמא גדוליה הם גדולייס
 שניהם יאל ממה נפשך אם אלל הם כמבוס מורייס וז"ל
 קטניס הם יאל משום בני יונה: או דלמא. לא גדולייס ניבחו ולא
 קטניס הוה אלל צביה בעלמא הוה ודילאו מכלל קטניס ולכלל
 גדולייס לא בלא: **א** אמר רבא א"ל **שמע** מדליטריין קרא למעטויס:
 אי אמרס בגלמא. שמועיין קרא דבריה ניבחו ואפילו היכא
 דילכא ליימחס לספיקא כגון צבמייס דיין דפסולו שפיר אחא קרא:
 אלל אי אמרס ספיקא נינוו. וקרא לא לספיקו אלל היכא דמייחב
 מורין צבמייס או בני יונה סהיא: איצימירין קרא למעטוי.
 איכא ספיקא קמי קודשא בייך הוא אי פשיטין אלל זכיי גדולייס ימח
 אימיינוו צבורייס ואי פשיטין קמי דקטניס ניבחו אימיינוו צבני יונה
 וכיון דלא פשיטין לן לא הא ולא הא מהיכא מייסא אדמעתא דלאבווינוו:
 למעטוי

זכיי ויאל יאל שמא גדוליה הם גדולייס
 שניהם יאל ממה נפשך אם אלל הם כמבוס מורייס וז"ל
 קטניס הם יאל משום בני יונה: או דלמא. לא גדולייס ניבחו ולא
 קטניס הוה אלל צביה בעלמא הוה ודילאו מכלל קטניס ולכלל
 גדולייס לא בלא: **א** אמר רבא א"ל **שמע** מדליטריין קרא למעטויס:
 אי אמרס בגלמא. שמועיין קרא דבריה ניבחו ואפילו היכא
 דילכא ליימחס לספיקא כגון צבמייס דיין דפסולו שפיר אחא קרא:
 אלל אי אמרס ספיקא נינוו. וקרא לא לספיקו אלל היכא דמייחב
 מורין צבמייס או בני יונה סהיא: איצימירין קרא למעטוי.
 איכא ספיקא קמי קודשא בייך הוא אי פשיטין אלל זכיי גדולייס ימח
 אימיינוו צבורייס ואי פשיטין קמי דקטניס ניבחו אימיינוו צבני יונה
 וכיון דלא פשיטין לן לא הא ולא הא מהיכא מייסא אדמעתא דלאבווינוו:
 למעטוי

זכיי ויאל יאל שמא גדוליה הם גדולייס
 שניהם יאל ממה נפשך אם אלל הם כמבוס מורייס וז"ל
 קטניס הם יאל משום בני יונה: או דלמא. לא גדולייס ניבחו ולא
 קטניס הוה אלל צביה בעלמא הוה ודילאו מכלל קטניס ולכלל
 גדולייס לא בלא: **א** אמר רבא א"ל **שמע** מדליטריין קרא למעטויס:
 אי אמרס בגלמא. שמועיין קרא דבריה ניבחו ואפילו היכא
 דילכא ליימחס לספיקא כגון צבמייס דיין דפסולו שפיר אחא קרא:
 אלל אי אמרס ספיקא נינוו. וקרא לא לספיקו אלל היכא דמייחב
 מורין צבמייס או בני יונה סהיא: איצימירין קרא למעטוי.
 איכא ספיקא קמי קודשא בייך הוא אי פשיטין אלל זכיי גדולייס ימח
 אימיינוו צבורייס ואי פשיטין קמי דקטניס ניבחו אימיינוו צבני יונה
 וכיון דלא פשיטין לן לא הא ולא הא מהיכא מייסא אדמעתא דלאבווינוו:
 למעטוי

זכיי ויאל יאל שמא גדוליה הם גדולייס
 שניהם יאל ממה נפשך אם אלל הם כמבוס מורייס וז"ל
 קטניס הם יאל משום בני יונה: או דלמא. לא גדולייס ניבחו ולא
 קטניס הוה אלל צביה בעלמא הוה ודילאו מכלל קטניס ולכלל
 גדולייס לא בלא: **א** אמר רבא א"ל **שמע** מדליטריין קרא למעטויס:
 אי אמרס בגלמא. שמועיין קרא דבריה ניבחו ואפילו היכא
 דילכא ליימחס לספיקא כגון צבמייס דיין דפסולו שפיר אחא קרא:
 אלל אי אמרס ספיקא נינוו. וקרא לא לספיקו אלל היכא דמייחב
 מורין צבמייס או בני יונה סהיא: איצימירין קרא למעטוי.
 איכא ספיקא קמי קודשא בייך הוא אי פשיטין אלל זכיי גדולייס ימח
 אימיינוו צבורייס ואי פשיטין קמי דקטניס ניבחו אימיינוו צבני יונה
 וכיון דלא פשיטין לן לא הא ולא הא מהיכא מייסא אדמעתא דלאבווינוו:
 למעטוי

זכיי ויאל יאל שמא גדוליה הם גדולייס
 שניהם יאל ממה נפשך אם אלל הם כמבוס מורייס וז"ל
 קטניס הם יאל משום בני יונה: או דלמא. לא גדולייס ניבחו ולא
 קטניס הוה אלל צביה בעלמא הוה ודילאו מכלל קטניס ולכלל
 גדולייס לא בלא: **א** אמר רבא א"ל **שמע** מדליטריין קרא למעטויס:
 אי אמרס בגלמא. שמועיין קרא דבריה ניבחו ואפילו היכא
 דילכא ליימחס לספיקא כגון צבמייס דיין דפסולו שפיר אחא קרא:
 אלל אי אמרס ספיקא נינוו. וקרא לא לספיקו אלל היכא דמייחב
 מורין צבמייס או בני יונה סהיא: איצימירין קרא למעטוי.
 איכא ספיקא קמי קודשא בייך הוא אי פשיטין אלל זכיי גדולייס ימח
 אימיינוו צבורייס ואי פשיטין קמי דקטניס ניבחו אימיינוו צבני יונה
 וכיון דלא פשיטין לן לא הא ולא הא מהיכא מייסא אדמעתא דלאבווינוו:
 למעטוי

זכיי ויאל יאל שמא גדוליה הם גדולייס
 שניהם יאל ממה נפשך אם אלל הם כמבוס מורייס וז"ל
 קטניס הם יאל משום בני יונה: או דלמא. לא גדולייס ניבחו ולא
 קטניס הוה אלל צביה בעלמא הוה ודילאו מכלל קטניס ולכלל
 גדולייס לא בלא: **א** אמר רבא א"ל **שמע** מדליטריין קרא למעטויס:
 אי אמרס בגלמא. שמועיין קרא דבריה ניבחו ואפילו היכא
 דילכא ליימחס לספיקא כגון צבמייס דיין דפסולו שפיר אחא קרא:
 אלל אי אמרס ספיקא נינוו. וקרא לא לספיקו אלל היכא דמייחב
 מורין צבמייס או בני יונה סהיא: איצימירין קרא למעטוי.
 איכא ספיקא קמי קודשא בייך הוא אי פשיטין אלל זכיי גדולייס ימח
 אימיינוו צבורייס ואי פשיטין קמי דקטניס ניבחו אימיינוו צבני יונה
 וכיון דלא פשיטין לן לא הא ולא הא מהיכא מייסא אדמעתא דלאבווינוו:
 למעטוי

זכיי ויאל יאל שמא גדוליה הם גדולייס
 שניהם יאל ממה נפשך אם אלל הם כמבוס מורייס וז"ל
 קטניס הם יאל משום בני יונה: או דלמא. לא גדולייס ניבחו ולא
 קטניס הוה אלל צביה בעלמא הוה ודילאו מכלל קטניס ולכלל
 גדולייס לא בלא: **א** אמר רבא א"ל **שמע** מדליטריין קרא למעטויס:
 אי אמרס בגלמא. שמועיין קרא דבריה ניבחו ואפילו היכא
 דילכא ליימחס לספיקא כגון צבמייס דיין דפסולו שפיר אחא קרא:
 אלל אי אמרס ספיקא נינוו. וקרא לא לספיקו אלל היכא דמייחב
 מורין צבמייס או בני יונה סהיא: איצימירין קרא למעטוי.
 איכא ספיקא קמי קודשא בייך הוא אי פשיטין אלל זכיי גדולייס ימח
 אימיינוו צבורייס ואי פשיטין קמי דקטניס ניבחו אימיינוו צבני יונה
 וכיון דלא פשיטין לן לא הא ולא הא מהיכא מייסא אדמעתא דלאבווינוו:
 למעטוי

זכיי ויאל יאל שמא גדוליה הם גדולייס
 שניהם יאל ממה נפשך אם אלל הם כמבוס מורייס וז"ל
 קטניס הם יאל משום בני יונה: או דלמא. לא גדולייס ניבחו ולא
 קטניס הוה אלל צביה בעלמא הוה ודילאו מכלל קטניס ולכלל
 גדולייס לא בלא: **א** אמר רבא א"ל **שמע** מדליטריין קרא למעטויס:
 אי אמרס בגלמא. שמועיין קרא דבריה ניבחו ואפילו היכא
 דילכא ליימחס לספיקא כגון צבמייס דיין דפסולו שפיר אחא קרא:
 אלל אי אמרס ספיקא נינוו. וקרא לא לספיקו אלל היכא דמייחב
 מורין צבמייס או בני יונה סהיא: איצימירין קרא למעטוי.
 איכא ספיקא קמי קודשא בייך הוא אי פשיטין אלל זכיי גדולייס ימח
 אימיינוו צבורייס ואי פשיטין קמי דקטניס ניבחו אימיינוו צבני יונה
 וכיון דלא פשיטין לן לא הא ולא הא מהיכא מייסא אדמעתא דלאבווינוו:
 למעטוי

זכיי ויאל יאל שמא גדוליה הם גדולייס
 שניהם יאל ממה נפשך אם אלל הם כמבוס מורייס וז"ל
 קטניס הם יאל משום בני יונה: או דלמא. לא גדולייס ניבחו ולא
 קטניס הוה אלל צביה בעלמא הוה ודילאו מכלל קטניס ולכלל
 גדולייס לא בלא: **א** אמר רבא א"ל **שמע** מדליטריין קרא למעטויס:
 אי אמרס בגלמא. שמועיין קרא דבריה ניבחו ואפילו היכא
 דילכא ליימחס לספיקא כגון צבמייס דיין דפסולו שפיר אחא קרא:
 אלל אי אמרס ספיקא נינוו. וקרא לא לספיקו אלל היכא דמייחב
 מורין צבמייס או בני יונה סהיא: איצימירין קרא למעטוי.
 איכא ספיקא קמי קודשא בייך הוא אי פשיטין אלל זכיי גדולייס ימח
 אימיינוו צבורייס ואי פשיטין קמי דקטניס ניבחו אימיינוו צבני יונה
 וכיון דלא פשיטין לן לא הא ולא הא מהיכא מייסא אדמעתא דלאבווינוו:
 למעטוי

כ"ב ע"ב ומה בני יונה, שלא הוכשרו בגדולים, שהרי "בני" משמע קטנים דוקא, הוכשרו בקטנים. תורים, שהוכשרו בגדולים, אינו דין שהוכשרו בקטנים!
 תלמוד לומר "תורים", ללמדך שרק גדולים ולא קטנים.
"בני יונה" האמור בתורה משמעותם קטנים ולא גדולים, ש"בני" משמע קטנים.
 שוכול, אם לא היה כתוב בתורה "בני יונה" אלא "יונה", הייתי יכול לומר שאף בני יונה הגדולים כשרים מקל וחומר. שהרי, והלא דין הוא: ומה תורים, שלא הוכשרו בקטנים, הוכשרו בגדולים, בני יונה, שהוכשרו בקטנים, אינו דין שהוכשרו בגדולים!
 תלמוד לומר "בני יונה", ללמדך שרק קטנים ולא גדולים.
 ודנה הגמרא: מאי תלמודא? איך משמע מ"בני יונה" שבא למעט שלא נכשר גדולים מקל וחומר? שהרי אפשר לומר ש"בני יונה" בא להכשיר קטנים, והגדולים אף הם כשרים מקל וחומר.
 ומתרגינן: אמר רבא: לא לישתמיט קרא ולכתובי! שבכל המקומות בתורה שנאמר בהם קרבנות העופות לא מצינו באחד מהם שיהא כתוב "מן בני התורים או מן היונה", אלא ככולם כתוב "בני יונה", משמע שהוא לעיכובא שיהיו דוקא קטנים.
 ומקשינן על מה שכתוב בברייתא ש"תורים" נתמעטו קטנים: אימא בני יונה, דכתב בהו רחמנא "בני", דמשמע קטנים, לכן אמרינן דקטנים, אין, גדולים לא. אבל תורים, שיש במשמעם הן גדולים והן קטנים, למה לא נאמר דאי בעי גדולים, לייתי, רשאי להביא, אי בעי קטנים, לייתי?!

ומתרגינן: תורים דומיא דבני יונה. התורים יש להם להיות שווים לבני יונה בכך: מה בני יונה קטנים, אין, גדולים לא, הרי שבני יונה אינם כשרים באופן שכשרים התורים, אף תורים אינם כשרים באופן שכשרים הבני יונה, אלא גדולים, אין, קטנים לא.
תנו רבנן: יכול יהו כל התורים כשרים אפילו אינם גדולים עדיין אלא שיצאו מכלל קטנות. וכל בני היונה יהיו כשרים אפילו אם כבר יצאו מכלל קטנות אלא שלא הגיעו לכלל גדלות. דהיינו, שבשניהם יהא כשר בתחלת הצהוב?
 תלמוד לומר "מן התורים", ודרשינן: ולא כל התורים.
 ומדכתב "מן בני היונה", דרשינן: ולא כל בני יונה.
 בא הכתוב למעט: שהתורים אינם כשרים אלא כשהיו גדולים, והבני יונה אינם כשרים אלא כשהם קטנים, פרט לתחילת הצהוב שבוה ושבוה, שפסול הוא. שבתורים הוא פסול משום שלא הגיעו אז עדיין לכלל גדלות, ובבני יונה הוא פסול לפי שכבר יצאו מכלל קטנות.
מאימתי התורים כשרים? משיזיהבו! שהכנפים שבגופם יהיו גדולים ועבעם כצבע הזהב.
מאימתי בני יונה פסולים? משיזיהבו. שהנוצה שסביב הצואר תתחיל להצהיב.
תני יעקב קרחה: מאימתי בני יונה כשרים? שהרי דאי שביום שגולדו אינם כשרים עדיין לקרבן שהרי הם מאוסים. משיעלעו, וכדמפרש.
 הוא תני לה, יעקב קרחה היה שונה דין זה מפי רבו, והוא אמר לה, הוא מפרש מדעתו שיעלעו הוא מלשון "אפרוחיו יעלעו דם". דהיינו, משעה אשר הדם יהיה מצוי בבשר האפרוחים.
אימת, כיצד נדע זאת?
אמר אביי: מכי שמיט גרפא מיניה ואתי דמא.

מאותה שעה שאם יעקר כנף מגופם היא באותו מקום דם.
בעי רבי זירא: האומר: הרי עלי להביא לקרבן עולה. עוף אחד מן התורים או מן בני היונה מאיזה מהן שארצה, והביא תחילת הצהוב שבוה ושבוה, שהביא גם תור וגם בן יונה, וכל אחד מהם היה בתחילת הצהוב, מהו? האם יצא ידי גררו?
 וצדדי הספק הם: האם תחילת הצהוב ספיקא הוי, שבמצב הזה הם בספק שמא כבר גדולים הם או שעדיין הם קטנים, ולכן הנודר רק תורים והביא תחילת הצהוב לא יצא שמא הם קטנים, והנודר רק בני יונה לא יצא שמא הם גדולים, אבל הנודר הזה שנודר להביא אחד מהם והביא שניהם בתחילת הצהוב, נפיק יצא ממה נפשך: שאם בתחילת הצהוב הם כבר גדולים, הרי התורים כשרים, ויצא בהם. ואם הם קטנים, הרי הבני יונה כשרים, ויצא בהם.
 או דלמא בתחילת הצהוב אינם לא גדולים ולא קטנים אלא בריה בפני עצמה הוי, שמכלל קטנים יצאו ולכלל גדולים לא הגיעו, ולא נפיק הנודר ידי חובתו. שבין התורים ובין בני היונה פסולים בתחילת הצהוב לקרבן בודאות, התורים לפי שעדיין אינם גדולים והבני יונה לפי שכבר אינם קטנים.
 ופשטינן: אמר רבא: תא שמע מהא דתניא בברייתא דלעיל, דילפינן ממייעוט ד"מן התורים" ו"מן בני היונה": פרט לתחילת הצהוב שבוה ושבוה, שפסול. אי אמרת בשלמא בריה הוי, שפיר צריך קרא כדי להשמיענו שתחילת הצהוב הוי בריה ולכן פסול הוא בזה ובוה. אלא אי אמרת ספיקא הוי, וכי איצטריך קרא למעוטי ספיקא?! שהרי לפני הקדוש ברוך הוא אין ספיקות.

כ"ג ע"א ודחינן: לעולם תחילת הציחוב הוא ספק, ובאמת הפסוק אינו בא למעט תחילת הציחוב כיון שעל ספיקות לא צריך מיעוט. אלא שתחילת הציחוב פסול משום שאי אפשר להקריב דבר שכשרותו בספק, והקרא אינו אלא אסמכתא וכי איצטריך קרא:

למעוטי את הנרבע ואת הנעבד כעבודה זרה, כגון שהשתתחה לעוף - שפסולין בקרבן עופות. **סלקא דעתך אמינא, הואיל וכתוב לגבי קרבנות "כי משחתם בהם מום בם לא ירצו לכם"** הרי למדנו ששני דברים פוסלים בקרבנות, השחתה ומום, ומה היא השחתה?

ותנא דבי רבי ישמעאל: כל מקום שנאמר "השחתה" אינו אלא דבר ערוה ועבודת כוכבים. **דבר ערוה, דכתיב בדור המבול "כי השחית כל בשר את דרכו על הארץ".** דור המבול חטאו בעריות.

עבודת כוכבים, דכתיב "פן תשחיתון ועשיתם לכם פסל".

ולכן השחתה דקרבנות אף היא בדבר ערוה, דהיינו רובע ונרבע. ועבודת כוכבים, דהיינו נעבד.

וכיון שהמום והשחתה שניהם פוסלים בקרבן, הוה אמינא, **כל שהמום פוסל בו אף דבר ערוה ועבודת כוכבים פוסלין בו, וכל שאין המום פוסל בו אין דבר ערוה ועבודת כוכבים פוסלין בו, והני עופות, הואיל ולא פסול בהו מומא, דאמר מר: תמות וזכרות נאמרו בקרבן בהמה, שיהיה הקרבן תם וזכר, ואין תמות וזכרות אמורות בעופות, שגם בעל מום ונקבה כשר בהם, אימא דבר ערוה ועבודת כוכבים נמי לא לפסול בהו, קא משמע לך קרא ד"מן התורים" ו"מן בני היונה" לפסול גם בעופות דבר ערוה ועבודת כוכבים, דהיינו נרבע ונעבד.**

בעי רבי זירא: האומר: הרי עלי להביא עולת בהמה מן האיל או מן הכבש מאיזה מהן שארצה, והביא פלגס, מהו שיצא ידי חובתו?

הכבש בתוך שנתו הראשונה נקרא "כבש". כעבור השנה הראשונה, בחדש הראשון בתוך שנתו השנייה, הוא נקרא "פלגס". ולאחר מכן הוא נקרא "איל" עד עולם.

אליבא דרבי יוחנן לא תיבעי לך, כיון דאמר רבי יוחנן שהפלגס בריה בפני עצמו הוי, ואינו כבש

ולא איל, הרי שאינו יכול לצאת בו ידי נדרו. ומנן לנו שרבי יוחנן סובר שפלגס הוא בריה? **דתנן במסכת פרה נא ג: הקריבו את הפלגס, מביא עליו נסכי איל.** כשיעור הנסכים שמביאים עם קרבן שהוא איל, שהוא יותר מהנסכים שמביאים עם כבש, יביא עם הפלגס. **ואין עולה לו מזבחו, שאם נדר להביא איל בלבד, או שנדר כבש בלבד, אינו יוצא בפלגס, אלא צריך להביא איל או כבש כפי מה שנדר.**

ואמר רבי יוחנן: מנלן שמביא בפלגס נסכי איל? דכתיב בפרשת נסכים "או לאיל" ודרשינן מיתורא ד"או" לרבות את הפלגס שדינו כאיל לגבי נסכים, ומכאן למדנו שדעת רבי יוחנן שהפלגס הוא בריה. שאם היה סובר שהפלגס הוא ספק איל או כבש לא היה צריך פסוק לרבות את הפלגס שיביא עמו נסכים כמו איל, שהרי גם בלי הפסוק הייתי אומר שמכיון שיש להסתפק שמא הפלגס הוא איל או כבש הרי שיש להביא עמו שעור הנסכים הגדול מבין שניהם, דהיינו נסכי איל. אלא ודאי סבר רבי יוחנן שהפלגס הוא בריה בפני עצמה, ולכן צריך פסוק לרבות שנסכיו יהיו כאיל.

כ"ג ע"ב כי תבשי לך אליבא דברי פדא, דאמרו שהפלגס הוא ספק, וממילא לא צריך פסוק ללמוד ממנו שמביאים עם הפלגס נסכי איל, אלא מחמת הספק מיייתי נסכי איל, שהוא מרובה מנסכי כבש, ומתני, ועושה תנאי, שאם הפלגס הוא איל הרי כל הנסכים יעלו לחובת הקרבן. ואם הוא כבש, הרי הנסכים שצריך לכבש יהיו לחובת הקרבן, והיתר יהיו בתורת נדבה.

ומעתה יש להסתפק: מי אמרינן, איל וכבש בלבד הוא מתנה, שאינו מזכיר בתנאו אלא את שתי האפשרויות הללו שמה הפלגס הוא איל או כבש, אבל בבדיה לא מתנה, שאינו אומר שאם הפלגס הוא בדיה בפני עצמה ואינו חייב כלל בנסכים (שהרי בר פדא אינו דורש מהפסוק לרבות את הפלגס לגבי נסכים), יהיו כל הנסכים בתור נדבה. לפי שלדעת בר פדא אין בכלל צד להסתפק שמה הפלגס הוא בדיה, וכל הספק הוא רק אם הוא איל או כבש. הלכך, אם אמר הנדר "הרי עלי עולה מן האיל או מן הכבש", והביא פלגס, יצא ידי חובתו ממה נפשך. שהרי יש כאן או איל או כבש.

או דלמא, בבדיה נמי מתנה, שגם זה הוא בכלל הספק שמה הפלגס הוא בדיה, דאמרו, שבנוסף על התנאי שמה הוא איל או כבש, צריך הוא גם לומר: אי בדיה הוה ואינו חייב כלל בנסכים ליהוי כוליה נסכים נדבה. ולענינו, הרי שהנדר שהביא פלגס לא יצא שמה הפלגס אינו איל ולא כבש. ומסקנת הגמרא: תיקו!

בשי רבי זירא: האומר: הרי עלי להביא לחמי תודה מן החמץ או מן המצה, שחייבים להביא עם קרבן התודה ארבעים לחמים, שלשים של מצה ועשרה של חמץ, והוא נדר להביא עשרה לחמים בלבד (בלי קרבן) מאיזה סוג שירצה או חמץ או מצה, והביא שיאור, לחם שנעשה מבצק שהתחיל להחמיץ ולא נתחמץ לגמרי, ועל ידי כך יצא מכלל מצה ולכלל חמץ עדיין לא הגיע, הוא נקרא "שיאור". מהו שיצא ידי חובת נדרו? ונחלקו רבי מאיר ורבי יהודה מהו "שיאור", ומה דינו, לרבי מאיר - בצק שהכסיפו פניו, דהיינו שהלבץ מבחוץ, הרי הוא "שיאור". ואם החמיץ יותר עד שנתהוה בו סדקים, ואפילו אם הסדקים הם דקים שנראים כקרני חגבים (סדק לכאן וסדק לכאן) הרי הוא חמץ גמור, וחייבים כרת על אכילתו בפסח. אך בהיותו "שיאור" אין חייבים עליו כרת, אבל לוקים עליו משום "כל מחממת לא תאכלו", ככל חמץ נוקשה שאינו ראוי לאכילה, שגם השיאור הוה שהחמיץ קצת ולא

גמר להחמיץ אינו ראוי לאכילה.

רבי יהודה מקיל מרבי מאיר בתרתי: א. "הכסיפו פניו" עדיין הוא מצה, ורק ב"קרני חגבים" הוא בגדר "שיאור" עד שיתרבו הסדקים ויתערבו זה בזה שאז הוא חמץ גמור. ב. אין לוקין על אכילת "שיאור", אלא שהוא אסור באכילה.

והשתא הוינן בה בהך איבעיא דרבי זירא: שיאור דמאן, באיזה שיאור ואליבא דמאן נסתפק רבי זירא?

אי בשיאור דרבי מאיר, שהכסיפו פניו אך עדיין לא נסדק כקרני חגבים, והספק הוא לרבי יהודה, אם הנדר יוצא בלחם שנעשה מהשיאור הוה אם לאו, תיקשי, הרי הלחם הוה מצה מעלייתא הוא לפי רבי יהודה, ובודאי שירצא בו בתור מצה? אי בשיאור דרבי יהודה, משנסדק כקרני חגבים, והספק הוא לרבי מאיר, הרי גם בזה אין ספק, לפי שחמץ גמור הוא אליבא דרבי מאיר, ויוצא בו בתור חמץ.

ואי בשיאור דרבי מאיר לפי רבי מאיר, נמי תיקשי, שהרי מדרקו עליה לרבי מאיר, חמץ הוא. [ומה שאין חייבין עליו כרת הוא משום שאינו ראוי לאכילה]. ואם כן הנדר יוצא בו בתור חמץ ומה הספק של רבי זירא?

ומסקינן: אלא, האיבעיא היא בשיאור דרבי יהודה לפי רבי יהודה, הסובר בשיאור אסור באכילה ואין בו מלקות, הרי שאינו חמץ ודאי, ולכן יש להסתפק, מאי? מהו השיאור, האם סמיקא הוי, ספק אם הוא חמץ או מצה, ונפקי הנדר ידי חובת נדרו ממה נפשך, שהרי נדר להביא חמץ או מצה, ואכן הביא שיאור שהוא או חמץ או מצה.

או דלמא, לא חמץ ולא מצה, אלא בדיה הוא, ולא נפיק ידי נדרו? ומקשינן על האיבעיא: והאמר רב הונא: האומר: הרי עלי לחמי תודה בלבד! מביא תודה ולחמה. ואף הנדר הזה, שנדר רק עשרה לחמי תודה, חייב להביא תודה עם ארבעים לחם. וכיון דאיחויב ליה בתודה ולחמה, הרי צריך הנדר הזה להביא שלשים לחם מצה ועשרה חמץ. ואם כן, אפילו אם נקטו בשיאור הוא ספק, לא יוכל להשתמש בלחם שהוא שיאור לצורך נדרו, כי הא לא ידע האי גברא אי חמץ הוא השיאור שהביא, דליתיה לחמי מצה נוספים להשלם עליה, אי מצה הוא, דליתיה לחמי חמץ מלבד השיאור. ובהכרח עליו להביא שלשים לחם מצה ועשרה חמץ שהם ודאים, ואם כן, מה הספק של רבי זירא?

ומתריצין לרבי זירא: לא צריכא האיבעיא אלא באופן דאמרו הנדר: הרי עלי חלה, דהיינו עשרה

לחם, על מנת לפטור בהם תורתו של פלוני. ואם כן, אינו צריך להביא את התודה ואת הארבעים לחם, אלא עשרה לחם בלבד.

ואכתי מקשינן: סוף סוף, כיון שהנדר אמר "על מנת לפטור תורתו של פלוני", לא יצא ידי חובתו אלא אם כן אורחו פלוני אכן ישתמש לצורך קרבנו בשיאור שיביא הנדר, כך שמתוך הארבעים הלחם הוא יפטר מלהביא עשרה לחם משל עצמו. והרי לא יוכל להשתמש בהם, כי הא לא ידע האי גברא הפלוני הוא השיאור דליתיה מצה. אי מצה הוא דליתיה חמץ. ובהכרח חייב הנדר להביא עשרה לחם שהם או חמץ או מצה ודאים כדי לפטור תורתו של פלוני, ועדיין יקשה מה הספק של רבי זירא?

ומתריצין: לא צריכא האיבעיא דרבי זירא, אלא באופן דלא אמר הרי עלי לפטור, אלא שאמר: הרי עלי עשרה לחם לתורתו של פלוני מן החמץ או מן המצה! ולא במקום הלחם שפלוגי חייב, אלא בנוסף עליהם, שהוא סבור שאפשר להוסיף בתור נדבה על הארבעים לחם של התודה.

השתא מיבעיא לרבי זירא באופן שהביא הנדר שיאור: האם שיאור ספק חמץ או מצה הוא, ומיפק גברא ידי נדרו נפיק. שהרי הביא דבר שהוא או חמץ או מצה כפי שאכן נדר. או דלמא בדיה הוא, ולא נפיק ידי נדרו, שהרי לא הביא לא חמץ ולא מצה.

ומסקינן: תיקו!

מתניתין:

פרה אדומה אינה כשרה אלא אם כן שחטו אותה. עגלה ערופה אינה כשרה אלא אם כן ערפו אותה.

נמצא, שהכשר בפרה - פסול בעגלה.

והכשר בעגלה - פסול בפרה.

גמרא:

תנו רבנן: פרה אדומה, אם עשאה בשחיטה, כשרה. אם עשאה בעריפה, פסולה.

עגלה ערופה, אם עשאה בעריפה, כשרה. אם עשאה בשחיטה, פסולה.

נמצאת למד, כשר בפרה, פסול בעגלה. כשר בעגלה, פסול בפרה.

ודנה הגמרא: ותהא פרה כשרה בעריפה מקל וחומר: ומה עגלה, שלא הוכשרה בשחיטה,

הוכשרה בעריפה. פרה, שהוכשרה בשחיטה, אינה ידון שהוכשרה בעריפה?!

רביעי יט * בחדש השלישי לצאת בני ישראל מארץ מצרים ביום הזה באו מדבר סיני: ויסעו מרפידים ויבאו מדבר סיני ויחנו במדבר ויחן שם ישראל נגד החר: ומשה עלה אל האלהים ויקרא אליו יהוה מן החר לאמר כה תאמר לבית יעקב ותגיד לבני ישראל: אתם ראיתם אשר עשיתי למצרים ואשא אתכם על פנפי נשרים ואבא אתכם אלי: ועתה אם שמוע תשמעו בקלי ושמרתם את בריתי והייתם לי סגלה מכל העמים כילי כל הארץ: ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש אלה הדברים אשר תדבר אל בני ישראל: חמישי ז ויבא משה ויקרא לזקני העם וישם לפניהם את כל הדברים האלה אשר צוהו יהוה: ויענו כל העם יחדו ויאמרו כל אשר דבר יהוה נעשה וישב משה את דברי העם אל יהוה: ויאמר יהוה אל משה הנה אנכי בא אליך בעב הענן בעבור ישמע העם בדברי עמך וגם בך יאמינו לעולם ונגד משה את דברי העם אל יהוה: ויאמר יהוה אל משה לך אל העם וקדשתם היום ומחר וכבסו שמלתם: והיו נכנים ליום השלישי כי ביום השלישי ירד יהוה לעיני כל העם על הר סיני: והגבלת את העם סביב לאמר השמרו לכם עלות בהר ונגע בקצהו כל הנגע

בהר מות יומת: י לא תגע בו יד כייסקול יסקל או ירה ירה אם בהמה אם איש לא יחיה במשך היכל המה יעלו בהר: י וירד משה מן החר אל העם ויקדש את העם וכבסו שמלתם: י ויאמר אל העם היו נכנים לשלשת ימים אל תגשו אל אשה: י והיו ביום השלישי בהית הבקר והיו קלת וברקים וענן כבד על החר וקל שפר חזק מאד ויחרד כל העם אשר במחנה: י ויצא משה את העם לקראת האלהים מן המחנה ותיצבו בתחתית החר: י והר סיני עשן כלו מפני אשר ירד עליו יהוה באש ויעל עשנו כעשן הכבשן ויחרד כל החר מאד: י והיו קול השפר הולך וחזק מאד משה ידבר והאלהים יעננו בקול: שישי ז וירד יהוה על הר סיני אל ראש החר ויקרא יהוה למשה אל ראש החר ויעל משה: ח ויאמר יהוה אל משה רד העד בעם פן יהרסו אל יהוה לראות ונפל ממנו רב: ח וגם הכהנים הנגשים אל יהוה יתקדשו פן יפרץ בהם יהוה: ט ויאמר משה אל יהוה לא יוכל העם לעלת אל הר סיני כי אתה העדתה בנו לאמר הגבל את החר וקדשתו: ט ויאמר אליו יהוה לך רד ועלית אתה ואהרן עמך והכהנים והעם אל יהרסו לעלת אל יהוה פן יפרץ בהם: ט וירד משה אל העם ויאמר

וַחֲמֹרוּ וְכָל אֲשֶׁר לְרַעְדָּהּ: פ שִׁבְעֵי יָמִים וְכָל-הָעַם רֹאִים
 אֶת-הַקּוֹלֹת וְאֶת-הַלְפִידִם וְאֵת קוֹל הַשֹּׁפָר וְאֶת-הַהַר
 עֹשֵׂן וִירָא הָעָם וַיַּעֲזְבוּ וַיַּעֲמְדוּ מֵרַחֵק: טו וַיֹּאמְרוּ אֶל-
 מֹשֶׁה דַּבֵּר אֵתְּךָ עִמָּנוּ וְנִשְׁמָעָה וְאֶל-יְדַבֵּר עִמָּנוּ אֱלֹהִים
 פֶּן-נָמוּת: יז וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל-הָעָם אֶל-תִּירְאוּ כִּי
 לְבַעֲבוֹר נְסוֹת אֲתֶכֶם בָּא אֱלֹהִים וּבַעֲבוֹר תִּהְיֶה
 יְרֵאתוּ עַל-פְּנֵיכֶם לְבִלְתִּי תַחֲטְאוּ: יח וַיַּעֲמֵד הָעָם מֵרַחֵק
 וּמֹשֶׁה נָגַשׁ אֶל-הָעַרְפֶּל אֲשֶׁר-שָׂם אֱלֹהִים: ט

הפטרת שבועות כחוקאל פרק א

א וַיְהִי | בְּשָׁלְשִׁים שָׁנָה בְּכִיּוֹעַל בְּחַמְשָׁה לַחֹדֶשׁ וַאֲנִי כְתוּבָה-הַגּוֹלָה
 עַל-נְהַר-כְּבֵר נִפְתַּחוּ הַשָּׁמַיִם וַאֲרָאָה מְרָאוֹת אֱלֹהִים: ב בְּחַמְשָׁה לַחֹדֶשׁ הַיָּא
 הַשָּׁנָה חַמְשִׁישִׁית לְגִלוֹת הַמֶּלֶךְ יוֹכִינֹן: ג הִלֵּה הָיָה דְבַר-יְהוָה אֶל-יְחִזְקִאל
 בֶן-בוּזִי הַכֹּהֵן בְּאֶרֶץ כַּשְׂדִּים עַל-נְהַר-כְּבֵר וַתְּהִי עָלָיו שֵׁם יְדִי-יְהוָה: ד וַאֲרָא
 וַהֲוָה רוּחַ סְעוּרָה פָּאָה מִן-הַצָּפוֹן עָנָן גָּדוֹל וְאִשׁ מִתְּלַקַּחַת וְנִגְהָ לּוֹ סָבִיב
 וּמִתּוֹכָהּ כַּעֲזֵן הַחֲשֵׁמֶל מִתּוֹךְ הָאִשׁ: ה וּמִתּוֹכָהּ דְמוֹת אַרְבַּע חַיּוֹת וְזָה
 מְרָאִיהֶן דְמוֹת אָדָם לְהִנָּה: ו וַאֲרַבְעָה פְּנֵים לְאַחַת וַאֲרַבְעֵ כַּפַּיִם לְאַחַת
 לָהֶם: ז וְרַגְלֵיהֶם רַגְלֵ יִשְׂרָאֵל וְכַף רַגְלֵיהֶם כַּכַּף רַגְלֵ עֹלָל וְנִצְצִים כַּעֲזֵן נַחֲשֵׁת
 קָלִל: ח (וְזוֹ קִיר) וַיְדִי אָדָם מִתַּחַת כַּפְּיָהֶם עַל אַרְבַּעַת רַבְעֵיהֶם וּפְנֵיהֶם
 וּכְנַפְיָהֶם לְאַרְבַּעַתָּם: ט הַכִּבְרֵת אִשָּׁה אֶל-אַחֻתָּהּ כַּפְּיָהֶם לֹא-יִסְבּוּ בְּלִכְתָּן
 אִישׁ אֶל-עֵבֶר פְּנֵיו וּלְכוּ: י וְדְמוֹת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם וּפְנֵי אֲרִיָּה אֶל-הֵימִינִן
 לְאַרְבַּעַתָּם וּפְנֵי-שׁוֹר מִהַשְּׂמֹאֵל לְאַרְבַּעַתָּן וּפְנֵי-נִשְׁר לְאַרְבַּעַתָּן: יא וּפְנֵיהֶם
 וּכְנַפְיָהֶם פְּרָדוֹת מְלֻמְעָה לְאִישׁ שְׁתֵּים הַכִּבְרוֹת אִישׁ וּשְׁתֵּים מְכַסּוֹת אֵת
 גוּיָתֵיהֶנּוּ: יב וְאִישׁ אֶל-עֵבֶר פְּנֵיו יִלְכוּ אֶל אֲשֶׁר יִהְיֶה-שְׁמָה הַרוּחַ לְלַכֵּת
 לְלַכּוּ לֹא יִסְבּוּ בְּלִכְתָּן: יג וְדְמוֹת הַחַיּוֹת מְרָאִיהֶם בְּגַחְלֵי-אִשׁ כְּעֵרוֹת כְּמֵרָאָה
 הַלְפָּדִים הֵיא מִתְּהַלְכַת בֵּין הַחַיּוֹת וְנִגְהָ לְאִשׁ וּמִן-הָאִשׁ יוֹצֵא כְּרֶק:
 יד וְהַחַיּוֹת רָצוּא וְשׁוּב כְּמֵרָאָה הַכְּזֹק: טו וַאֲרָא הַחַיּוֹת וַהֲוָה אוֹפֵן אַחַד

אֱלֹהִים: ס כ ׁ וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֵת כָּל-הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה
 לְאֹמֶר: ס ב אֲנֹכִי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ
 מִצְרַיִם מִבֵּית עַבְדִּים: ג לֹא-יְהִי לְךָ אֱלֹהִים אֲחֵרִים
 עַל-פָּנָי: ד לֹא-תַעֲשֶׂה לְךָ פֶסֶל וְכָל-תְּמוּנָה אֲשֶׁר
 בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וְאֲשֶׁר בָּאֶרֶץ מִתַּחַת וְאֲשֶׁר בַּמַּיִם
 מִתַּחַת לָאֶרֶץ: ה לֹא-תִשְׁתַּחֲוֶה לָהֶם וְלֹא תַעֲבֹדֵם כִּי
 אֲנֹכִי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֵל קַנָּא פֶקֶד עֵינָי אֲבֹת עַל-בְּנֵים
 עַל-שְׁלֹשִׁים וְעַל-רַבְעִים לְשָׁנָאִי: ו וַעֲשֵׂה חֶסֶד לְאֵלֶפִים
 לְאַהֲבֵי וּלְשֹׂמְרֵי מִצְוֹתַי: ז לֹא תִשָּׂא אֶת-שֵׁם-יְהוָה
 אֱלֹהֶיךָ לְשׁוֹא כִּי לֹא יִנְקֶה יְהוָה אֵת אֲשֶׁר-יִשָּׂא אֶת-
 שְׁמוֹ לְשׁוֹא: ח זְכוֹר אֶת-יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ: ט שֵׁשֶׁת
 יָמִים תַּעֲבֹד וַעֲשִׂיתָ כָּל-מְלֹאכְתֶּךָ: י וַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבָּת
 לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ לֹא-תַעֲשֶׂה כָּל-מְלֹאכָה אַתָּה | וּבְנֶךָ
 וּבִתֶּךָ עַבְדֶּךָ וְאִמָּתֶךָ וּבַהֲמֹתֶךָ וּגְרֶמְךָ אֲשֶׁר בְּשַׁעְרֶיךָ:
 יא כִּי שֵׁשֶׁת-יָמִים עָשָׂה יְהוָה אֶת-הַשָּׁמַיִם וְאֶת-הָאֶרֶץ
 אֶת-הַיָּם וְאֶת-כָּל-אֲשֶׁר-בָּם וַיִּנַּח בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי עַל-פֶּן
 בְּרַךְ יְהוָה אֶת-יוֹם הַשַּׁבָּת וַיְקַדְּשֶׁהוּ: ס יב כִּבְדוֹ אֶת-
 אָבִיךָ וְאֶת-אִמֶּךָ לְמַעַן יֵאָרְכוּן יָמֶיךָ עַל הָאָדָמָה אֲשֶׁר-
 יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נָתַן לְךָ: ס ג לֹא תִרְצַח ס לֹא תִנְאַף ס לֹא
 תִגְנֹב ס לֹא-תַעֲנֶה בְרַעְיָךְ עַד שִׁקָּר: ס ד לֹא תַחֲמוֹד בֵּית
 רַעְיָךְ ס לֹא-תַחֲמוֹד אִשְׁתֵּי רַעְיָךְ וְעַבְדוֹ וְאִמָּתוֹ וְשׁוֹרוֹ

בְּאֶרֶץ אֶצֶל הַחַיִּוִּת לְאַרְבַּעַת פָּנָיו: טו מְרֵאָה הָאוֹפָנִים וּמַעֲשֵׂיהֶם כְּעֵין
 תְּרֻשִׁישׁ וּדְמוּת אֶחָד לְאַרְבַּעַתָּן וּמְרֵאֵיהֶם וּמַעֲשֵׂיהֶם כְּאִשֶּׁר יִהְיֶה הָאוֹפָן
 בְּתוֹךְ הָאוֹפָן: יז עַל־אַרְבַּעַת רַבְעֵיהֶן בְּלִכְתָּם יֵלְכוּ לֹא יִסְבוּ בְּלִכְתָּן:
 יח וְגִבְיָתָן וְגִבָּה לָהֶם וּרְאָה לָהֶם וּגְבֻתָּם מְלֵאת עֵינַיִם סָבִיב לְאַרְבַּעַתָּן:
 יט וּבְלִכְתְּ הַחַיִּוִּת יֵלְכוּ הָאוֹפָנִים אֶצְלָם וּבַהֲנֹשָׂא הַחַיִּוִּת מֵעַל הָאֶרֶץ יִנְשְׂאוּ
 הָאוֹפָנִים: כ עַל אֲשֶׁר יִהְיֶה־שֵׁם הַרוּחַ לְלִכְתְּ יֵלְכוּ שְׁמֵה הַרוּחַ לְלִכְתְּ
 וְהָאוֹפָנִים יִנְשְׂאוּ לְעַמְתָּם כִּי רוּחַ הַחַיָּה בְּאוֹפָנִים: כא בְּלִכְתָּם יֵלְכוּ וּבְעַמְדָם
 יַעֲמְדוּ וּבַהֲנֹשְׂאָם מֵעַל הָאֶרֶץ יִנְשְׂאוּ הָאוֹפָנִים לְעַמְתָּם כִּי רוּחַ הַחַיָּה
 בְּאוֹפָנִים: כב וּדְמוּת עַל־רֵאשֵׁי הַחַיָּה רִקִּיעַ כְּעֵין הַקְּרוֹחַ הַנּוֹרָא נְטוּי
 עַל־רֵאשֵׁיהֶם מְלֻמְעָלָה: כג וְתַחַת הַרִקִּיעַ כְּנִפְיָהֶם יִשְׂוֹת אִשָּׁה אֶל־אֲחֻתָּהּ
 לְאִישׁ שְׂתִים מְכֻסּוֹת לְהִנָּה וּלְאִישׁ שְׂתִים מְכֻסּוֹת לְהִנָּה אֶת גּוֹיְתֵיהֶם:
 כד וְאֲשַׁמַּע אֶת־קוֹל כְּנִפְיָהֶם כְּקוֹל מַיִם רַבִּים כְּקוֹל־שִׂדִּי בְּלִכְתָּם קוֹל הַמֶּלֶךְ
 כְּקוֹל מַחְנֵה בְּעַמְדָּם תִּרְפִּינָה כְּנִפְיָהֶן: כה וַיְהִי־קוֹל מֵעַל לְרִקִּיעַ אֲשֶׁר
 עַל־רֵאשֵׁם בְּעַמְדָּם תִּרְפִּינָה כְּנִפְיָהֶן: כו וּמִמְעַל לְרִקִּיעַ אֲשֶׁר עַל־רֵאשֵׁם
 כְּמֵרָאָה אֶבֶן־סַפִּיר דְמוּת כֶּסֶף וְעַל דְמוּת הַכֶּסֶף דְמוּת כְּמֵרָאָה אָדָם עָלָיו
 מְלֻמְעָלָה: כז וְאָרָא | כְּעֵין חֲשֵׁמֶל כְּמֵרָאָה־אֵשׁ בֵּית־לֵה סָבִיב מְמֵרָאָה מִתְנַיִו
 וּלְמַעְלָה וּמֵמֵרָאָה מִתְנַיִו וּלְמַטָּה רְאִיתִי כְּמֵרָאָה־אֵשׁ וְנִגְהָ לּוֹ סָבִיב:
 כח כְּמֵרָאָה הַקְּלֻשָׁת אֲשֶׁר יִהְיֶה כְּעֵזֶן בַּיּוֹם הַגֹּשֶׁם כֵּן מֵרָאָה הַנִּגְהָ סָבִיב הוּא
 מֵרָאָה דְמוּת כְּבוֹד־יְהוָה וְאָרָאָה וְאֶפֶל עַל־פְּנָיו וְאֲשַׁמַּע קוֹל מְדַבֵּר:
 וְתִשְׂאֲנִי רוּחַ וְאֲשַׁמַּע אַחֲרַי קוֹל רַעַשׁ גְּדוֹל כְּרוּךְ כְּבוֹד־יְהוָה מִמְקוֹמוֹ:

במדבר ד נשא

אונקלוס כב

כא וידבר יהוה אל-משה לאמר: כב נשא את-ראש בני גרשון גם-הם לבית אבתם למשפחתם: כג מבן שלשים שנה ומעלה עד בן-חמשים שנה תפקד אותם כל-הבא לעבא לעבד עבדה באהל מועד: כד זאת עבדת משפחת הגרשני לעבד ולמשא: כה ונשאו את-יריעת המשכן ואת-אהל מועד מכסהו ומכסה התחש אשר-עליו מלמעלה ואת-מסך פתח אהל מועד: כו ואת קלעי החצר ואת-מסך פתח שער החצר אשר על-המשכן ועל-המזבח סביב ואת מיתריהם ואת-כל-פלי עבדתם ואת כל-אשר יעשה להם ועבדו: כז על-פי אהרן ובניו תהיה כל-עבדת בני הגרשני לכל-משאם ולכל ויפלו: כז על מימר אהרן ובנוהי יהי כל-פלחן בני גרשון לכל-מטולהו ולכל

רש"י

(כב) נשא את ראש בני גרשון גם הם. כמו שצויתך על בני קהת לראות כמה יש שהגיעו לכלל עבודה: (כג) את יריעות המשכן. עשר התחנות: ואת אהל מועד. יריעות עזים העשויות לאהל עליו: מכסהו. עורות אילים מאדמים: מסך פתח. וילון

במדבר ד נשא

אונקלוס כג

כא ומליל יז עם משה למימר: כב קביל ית חשבן בני גרשון אף אגון לבית אבהתהוון לנרעיתהוון: כג מבר תלתין שנין ולעלא עד בר חמשין שנין תמני יתהוון כל-דאתי לחילא חילא למפלח פלחנא במשכן זמנא: כד דין פלחן ורעית גרשון למפלח ולמטל: כה ויטלוו ית יריעת משכנא וית משכן זמנא חופאה וחופאה דסגונא די עלוהי מלעלא וית פרסא דתרע משכן זמנא: כז וית סרדי דרפא וית פרסא דמעלנא דתרע דרפא די על משכנא ועל מדבקא סחור סחור ונת אטוניהוון ונת כל-מני פלחנהוון ונת כל-די יתמסר להוון

כא ומליל יז עם משה למימר: כב קביל ית חשבן בני גרשון אף אגון לבית אבהתהוון לנרעיתהוון: כג מבר תלתין שנין ולעלא עד בר חמשין שנין תמני יתהוון כל-דאתי לחילא חילא למפלח פלחנא במשכן זמנא: כד דין פלחן ורעית גרשון למפלח ולמטל: כה ויטלוו ית יריעת משכנא וית משכן זמנא חופאה וחופאה דסגונא די עלוהי מלעלא וית פרסא דתרע משכן זמנא: כז וית סרדי דרפא וית פרסא דמעלנא דתרע דרפא די על משכנא ועל מדבקא סחור סחור ונת אטוניהוון ונת כל-מני פלחנהוון ונת כל-די יתמסר להוון

עבדתם ופקדתם עליהם במשמרת את כל-משאם: כה זאת עבדת משפחת בני הגרשני באהל מועד ומשמרתם ביד איתמר בין-אהרן הכהן: ס כב בני מררי למשפחתם לבית-אבתם תפקד אתם: כז מבן שלשים שנה ומעלה ועד בן-חמשים שנה תפקדם כל-הבא לעבא לעבד את-עבדת אהל מועד: כח וזאת משמרת משאם לכל-עבדתם באהל מועד קרשי המשכן ובריחיו ועמודיו ואדניו: כט ועמודי החצר סביב ואדניהם ויתדתם ומיתריהם לכל-פליהם ולכל עבדתם ובשמת תפקדו את-פלי משמרת משאם: כז זאת עבדת משפחת בני מררי לכל-עבדתם באהל מועד ביד איתמר בין-אהרן הכהן: כד ויפקד משה ואהרן וגשיאי העדה את-בני הקהתי למשפחתם ולבית אבתם:

רש"י

אהרן הכהן: (כז) ויתדתם ומיתריהם של ועמודים שהרי יתדות ומיתרי הקלעים במשא בני גרשון היו ויתדות ומיתרים היו ליריעות בהם הקלעים כשפתם העליונה בכלונסות של ולקלעים מלמטה שלא תגביהם הרוח. ויתרות ומיתרים היו לעמודים סביב לתלות

במדבר ד נשא

אונקלוס כד

מִבְּן שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וּמַעְלָה וְעַד בֶּן־
 חֲמִשִּׁים שָׁנָה כָּל־הַבָּא לַעֲבֹדָה
 בְּאֶהֱל מוֹעֵד: ^א וַיְהִיו פְּקֻדֵיהֶם
 לְמִשְׁפַּחַת אֲלֹפִים שֶׁבַע מֵאוֹת
 וַחֲמִשִּׁים: ^ב אֵלֶּה פְּקוּדֵי מִשְׁפַּחַת הַקֹּהֲלִיתִי
 כָּל־הַעֲבָד בְּאֶהֱל מוֹעֵד אֲשֶׁר פָּקַד מֹשֶׁה
 וְאַהֲרֹן עַל־פִּי יְהוָה בְּיַד־מֹשֶׁה: ^ג שְׁנֵי
 וּפְקוּדֵי בְנֵי גֵרֶשׁוֹן לְמִשְׁפַּחֹתֶם וּלְבֵית
 אֲבֹתָם: ^ד מִבְּן שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וּמַעְלָה וְעַד
 בֶּן־חֲמִשִּׁים שָׁנָה כָּל־הַבָּא לַעֲבֹדָה
 לְעִבְדָה בְּאֶהֱל מוֹעֵד: ^ה וַיְהִיו פְּקֻדֵיהֶם
 לְמִשְׁפַּחַת לְבֵית אֲבֹתָם אֲלֹפִים וְשֵׁשׁ
 מֵאוֹת וּשְׁלֹשִׁים: ^ו אֵלֶּה פְּקוּדֵי מִשְׁפַּחַת
 בְּנֵי גֵרֶשׁוֹן כָּל־הַעֲבָד בְּאֶהֱל מוֹעֵד אֲשֶׁר
 פָּקַד מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן עַל־פִּי יְהוָה: ^ז וּפְקוּדֵי
 מִשְׁפַּחַת בְּנֵי מְרָרִי לְמִשְׁפַּחַת לְבֵית
 אֲבֹתָם: ^ח מִבְּן שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וּמַעְלָה וְעַד
 בֶּן־חֲמִשִּׁים שָׁנָה כָּל־הַבָּא לַעֲבֹדָה
 לְעִבְדָה בְּאֶהֱל מוֹעֵד: ^ט וַיְהִיו פְּקֻדֵיהֶם

נת בני קהת
 לזרעיתהון
 אביתהון:
 תלתין שנין ולעלא
 ועד בר חמשין שנין
 כל־דאתי לחילא
 לפלחנא במשפן
 זמנא:
 מנגיהון לזרעיתהון
 תרין אלפין שבע
 מאה וחמשין: ^א אלין
 מנגי זרעית קהת כל־
 דפלח במשפן זמנא
 די מנא משה ואהרן
 על מימרא דיי בידא
 דמשה: ^ב לה ומנגי בני
 גרשון לזרעיתהון
 ולבית אביתהון:
 ט מבר תלתין שנין
 ולעלא ועד בר חמשין
 שנין כל־דאתי לחילא
 לפלחנא במשפן
 זמנא:
 מנגיהון לזרעיתהון
 לבית אביתהון תרין
 אלפין ושית מאה
 ותלתין: ^ג אלין
 מנגי זרעית בני
 גרשון כל־דפלח
 במשפן זמנא די מנא
 משה ואהרן על

במדבר ה נשא

אונקלוס כה

לְמִשְׁפַּחַת שְׁלֹשַׁת אֲלֹפִים וּמֵאוֹתָיִם:
^א אֵלֶּה פְּקוּדֵי מִשְׁפַּחַת בְּנֵי מְרָרִי אֲשֶׁר
 פָּקַד מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן עַל־פִּי יְהוָה בְּיַד־
 מֹשֶׁה: ^ב כָּל־הַפְּקוּדִים אֲשֶׁר פָּקַד מֹשֶׁה
 וְאַהֲרֹן וּנְשֵׂאֵי יִשְׂרָאֵל אֶת־הַלְוִיִּם
 לְמִשְׁפַּחַת וּלְבֵית אֲבֹתָם: ^ג מִבְּן
 שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וּמַעְלָה וְעַד בֶּן־חֲמִשִּׁים
 שָׁנָה כָּל־הַבָּא לַעֲבֹד עֲבֹדַת עֲבֹדָה
 וְעֲבֹדַת מִשָּׂא בְּאֶהֱל מוֹעֵד: ^ד וַיְהִיו
 פְּקֻדֵיהֶם שְׁמֹנֶת אֲלֹפִים וַחֲמִשׁ מֵאוֹת
 וּשְׁמֹנִים: ^ה עַל־פִּי יְהוָה פָּקַד אוֹתָם
 בְּיַד־מֹשֶׁה אִישׁ אִישׁ עַל־עֲבֹדָתוֹ וְעַל־
 מִשָּׂאוֹ וּפְקוּדֵי אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה
 אֶת־מֹשֶׁה: ^ו שְׁדִישֵׁי ה' א וַיְדַבֵּר יְהוָה
 אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר: ^ז צוֹ אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 וַיִּשְׁלַחוּ מִן־הַמַּחֲנֶה כָּל־צְרוּעַ וְכָל־זָב
 ב פקד ית בני ישראל וישלחון מן משירתא כל־דסגיר וכל־דדאב וכל דמסאב לטמי

מנגיהון לזרעיתהון
 תלתא אלפין ומאת:
^א אלין מנגי זרעית
 בני מררי די מנא
 משה ואהרן על
 מימרא דיי בידא
 דמשה: ^ב כל־מנגינא
 די מנא משה ואהרן
 ורכבי ישראל ית
 לזאי לזרעיתהון
 ולבית אביתהון:
^ג מבר תלתין שנין
 ולעלא ועד בר חמשין
 שנין כל־דאתי
 למפלח פלחן לפלחנא
 ופלחן מטול במשפן
 זמנא:
^ד מנגיהון תמנא
 אלפין וחמש מאה
 ותמנן: ^ה על מימרא
 דיי מנא יתהון בידא
 דמשה גבר גבר על
 פלחנה ועל מטולה
 ומנגינא די פקיד יי
 ית משה: ^ו ה' א ומליל
 יי עם משה למימר:
^ז ב פקד ית בני ישראל וישלחון מן משירתא כל־דדאב וכל דמסאב לטמי

רשי

וקונסין כמו שנויה במלאכת המשכן: (זו) עבדת עבדה. הוא השיר במצלתים וכנורות שהיא עבודה לעבודה אחרת: ועבדת משה. כמשמעו: (ט) ופקדיו אשר צוה ה' את משה. ואותן הפקודים היו במצוה מבן שלשים שנה ועד בן חמשים: (ב) צו את בני ישראל וגו' פרשה זו נאמרה ביום שהוקם המשכן ושונה פרשיות נאמרו בו ביום כדאי' במסכת גיטין כפ' הנוקין: וישלחו מן המחנה. שלש מחנות היו שם בשעת הניית תוך הקלעים היא מחנה שכינה. חניית הלויים סביב כמו שמפורש בפרשת במדבר סיני היא מחנה

במדבר ה נשא

וְכָל טָמֵא לִנְפֶשׁ: ג מִזְבֵּחַ עַד-נִקְבָּה תִשְׁלַחוּ אֶל-מַחֲוֵץ לַמַּחֲנֶה תִשְׁלַחֶם וְלֹא יִטְמְאוּ אֶת-מַחֲנֵיהֶם אֲשֶׁר אֲנִי שֹׁכֵן בְּתוֹכֶם: ד וַיַּעֲשׂוּ-כֵן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּשְׁלַחוּ אוֹתָם אֶל-מַחֲוֵץ לַמַּחֲנֶה כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה בֶּן עֶשְׂרֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: ה וַיִּדְבֹר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר: ו דִּבֶּר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אִישׁ אוֹ-אִשְׁתּוֹ כִּי יַעֲשׂוּ מִכֶּל-חַטָּאת הָאֵדָם לְמַעַל מַעַל בִּיהוָה וְאִשְׁמָה הִנֵּפֶשׁ הַהוּא: ז וְהִתְוַדּוּ אֶת-חַטָּאתָם אֲשֶׁר עָשׂוּ וְהָשִׁיב אֶת-אֲשָׁמוֹ בְּרֹאשׁוֹ וְחִמִּישְׁתּוֹ יִסַּף עָלָיו וְנָתַן לְאִשֶׁר אָשָׁם לוֹ: ח וְאִם-אִין לְאִישׁ גֹּאֵל לְהָשִׁיב הָאָשָׁם אֵלָיו הָאָשָׁם הַמוֹשֵׁב לַיהוָה לִפְהֵן

אונקלוס כו

נִפְשָׁא דְאָנְשָׁא: ג מְדַבֵּר עַד נוֹקְבָא תִשְׁלַחוּן אֶל-מַחֲוֵץ לַמַּחֲנֶה לְמִשְׁרֵיתָא תִשְׁלַחוּן וְלֹא יִסְאָבוּ יַת מִשְׁרֵיתֵיהוֹן דִּי שְׂכִינְתִי שְׂרִיא בִינְיָהוֹן: ד וַעֲבָדוּ כֵן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְשִׁלְחוּ יִתְהוֹן לְמַחֲוֵץ לְמִשְׁרֵיתָא כְּמָא דִּי מְלִיל יְיָ עִם מֹשֶׁה בֶּן עֶבְרֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: ה וַיִּדְבֹר יְהוָה אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל גֹּבֵר אוֹ אִתְּתָא אָרִי יַעֲבִדוּן מִכֶּל-חַבּוּבֵי אָנְשָׁא לְשִׁקְרָא שְׁקָר קָדָם יְיָ וְחֹבֵב אָנְשָׁא הַהוּא: ז וַיִּנְדוּן יַת חֹבִיבֵיהוֹן דִּי עֲבָדוּ וְנָתַב יַת חֻקְתֵּיהֶם בְּרִישָׁתָא וְחִמִּישָׁה יִסַּף עֲלוֹהִי וְיִתֵּן לְדַחֵב לַה: ח וְאִם לִית לְגֹבֵר פְּרִיק לְאַתְבָּא חֻקְתָּא לַה חֻקְתָּא דְמֵתֵב קָדָם יְיָ לְכַהֲנָא פִר

רש"י

לזיה. ומשם ועד סוף מחנה הדגלים לכל ארבע הרוחות היא מחנה ישראל. הצרוע נשתלה חוץ לכלוך. הזב מותר במחנה ישראל ומשולח מן השתים וטמא נלפס מותר אף בשל לזיה ואינו משולח אלא משל שכינה. וכל זה דרשו רבותינו מן המקראות במסכת פסחים: טמא לנפש. דמסאב לטמי נפשא דאנשא. אומר אני שהוא לשון עצמות אדם בל' ארמי והרבה יש בב"ר אדריאנוס שחיק טמא. שחיק עצמות: (ו) למעלה מעל בה: הרי

במדבר ה נשא

מִלְבַּד אֵיל הַכַּפְּרִים אֲשֶׁר יִכְפֹּר-בּוֹ עָלָיו: ט וְכָל-תְּרוּמָה לְכָל-קִדְשֵׁי בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר-יִקְרִיבוּ לִפְהֵן לוֹ יִהְיֶה: י וְאִישׁ אֶת-קִדְשָׁיו לוֹ יִהְיֶה אִישׁ אֲשֶׁר-יִתֵּן לִפְהֵן לוֹ יִהְיֶה: יא רִבִּיעִי יֵי וַיִּדְבֹר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר: יב דִּבֶּר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אִישׁ אִישׁ כִּי-תִשְׁטֵה אֶשְׁתּוֹ וּמַעֲלָה בּוֹ מַעַל: יג וְשָׁכַב אִישׁ אֶתְהָ שָׁכַב-זָרַע וְנִעְלַם מֵעֵינַי אִישָׁה וְנִסְתַּרְתָּה

רש"י

האשם אלו. כשנמלך זה להתודות על עונו. ואמרו רבותינו וכי יש לך אדם בישראל שאין לו גואלים או בן או בת או אח או שאר בשר הקרוב ממשפחת אביו למעלה עד יעקב אלא זה הגר שמת ואין לו יורשים: האשם המושב. זה הקרן והחומש: דה' לכהן. קנאו השם ונתנו לכהן שבאותו משמר: מלכד איל הכפורים. האמור בויקרא שהוא צריך להביא: (ט) וכף תרומה וגו'. אמר רבי ישמעאל וכי תרומה מקריבין לכהן והלא הוא המחזור אחריה לבית הגרנות ומה ת"ל אשר יקריבו לכהן אלו הבכורים שנאמר בהם תביא בית ה' אלהיך ואיני יודע מה יעשה בהם ת"ל לכהן לו יהיה בא הכתוב ולמד על הבכורים שיהיו נתבין לכהן: (י) ואיש את קדשיו לו יהיו. לפי שנאמרו מתנות כהונה ולויה יכול יבואו ויטלום בזרוע ת"ל ואיש את קדשיו לו יהיו. מגיד שטובת הנאתן לבעלים. ועוד מדרשים הרבה דרשו בו בספרי. ומדרש

אונקלוס כז

מְדַבֵּר כְּפִרְיָא דִּי יִכְפֹּר בֵּה עֲלוֹהִי: ט וְכָל-אֶפְרָשׁוֹתָא לְכָל-קִדְשָׁא דְבְּנֵי יִשְׂרָאֵל דִּי יִקְרִבוּן לִכְהֲנָא דִּילָהּ יְהִי: י וְגֹבֵר יַת מַעֲשֵׂר קִדְשָׁה דִּילָהּ יְהוֹן גֹּבֵר דִּיתֵן לְכַהֲנָא דִּילָהּ יְהִי: יא וּמְלִיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימְרֵי: יב מְלַל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְחִמִּיר לְהוֹן גֹּבֵר אָרִי תַסְטִי אֶתְתָּה וְתִשְׁקֹר בֵּה שְׁקָר: יג וְיִשְׁכּוּב לִית

אגדה ואיש את קדשיו לו יהיו מי שמעכב מעשרותיו ואינו נותנן. לו יהיו המעשרות סוף שאין שדרו עושה אלא אחד מעשרה שהיתה למודה לעשות: איש אשר יתן לכהן. מתנות הראויות לו: לו יהיה. ממון הרבה: (יב) איש איש כי תשטה אשתו. מה כתוב למעלה מן הענין ואיש את קדשיו לו יהיו אם אתה מעכב מתנות הכהן חייך שתצטרך לבא אצלו להביא לו את הסוטה: איש איש. ללמדך שמועלת בשנים באיש מלחמה שלמעלה ואישה מלמטה: כי תשטה אשתו. שנו רבותינו אין המנאפין נואפין עד שתכנס בהן רוח שטות דכתיב כי תשטה וכתוב כי נואף אשה חסר לב. ופשוטו של מקרא כי תשטה תט מדרכי צניעות ותחדש בעיניו כמו שטה מעליו ועבור. אל ישט אל דרכיה לכך: ומעלה בו מעל. ומהו המעל ושכב איש אותה: (יג) ושכב איש. פרט לקטן ומי שאינו איש: אתה שכבת זרע. שכיבתה פוסלת

במדבר ה נשא

וְהָיָא נִטְמָאָה וְעַד אֵין בָּהּ וְהוּא לֹא
 נִתְפָּשָׂה: יי וְעַבְרָ עָלָיו רוּח־קִנְיָאָה וְקִנְיָא
 אֶת־אִשְׁתּוֹ וְהוּא נִטְמָאָה אוֹ-עַבְרָ עָלָיו
 רוּח־קִנְיָאָה וְקִנְיָא אֶת־אִשְׁתּוֹ וְהָיָא לֹא
 נִטְמָאָה: יז וְהִבִּיא הָאִישׁ אֶת־אִשְׁתּוֹ אֶל־
 הַכֹּהֵן וְהִבִּיא אֶת־קִרְבָּנָהּ עָלֶיהָ עֲשִׂירֵת
 הָאִיפָה קֶמַח שְׁעָרִים לֹא-יֵצֵק עָלָיו שָׁמֶן
 וְלֹא־יִתֵּן עָלָיו לִבְנֵה בֵּי מִנְחַת קִנְיָאָתָא
 הוּא מִנְחַת זִפְרוֹן מִזְבַּחַת עֹזֶן: יח וְהִקְרִיב
 אֶתֶּה הַכֹּהֵן וְהַעֲמִידָהּ לִפְנֵי יְהוָה: יט וְלִקַּח
 הַכֹּהֵן מִיָּם קֹדְשִׁים בְּכֹל־חֶרֶשׁ וּמִן־
 כֹּהֵן וּקִימָנָה קֶדֶם יי: יז וְיִסַּב כֹּהֵן מִי כִיּוֹר בְּמִן דְּחֶסֶף וּמִן עֶפְרָא דִּי יְהִי בִּיסוּדִי

רש"י

אותה ואין שכיבת אחותה פוסלת אותה
 (כמעשה בשתי אחיות שהיו דומות זו לזו): ונעלם מעיני
 אישה. פרט לטומא הא אם היה רואה
 ומעמעם (ס"א ומעלים) אין המים בודקין אותה:
 ונסתרה. שיעור שתראה לטומאת ביאה: ועד
 אין בה. הא אם יש בה אפילו עד אחד שאמר
 נטמאת לא היתה שותה: ועד אין בה.
 לטומאה אבל יש עדים לסתירה: נתפשה.
 נאנסה כמו ותפשה ושכב עמה: (יד) ועבר
 עליו. קודם לסתירה: רוח קנאה וקנא. פירושו
 רבותינו לשון התראה שמתרה בה אל תסתרי
 עם איש פלוני: והיא נטמאה או עבר עליו
 וגו'. כלומר הוא התרה בה ועברה על
 התראתו ואין ידוע אם נטמאה אם לאו: (טו)
 קמח. שלא יהא מסלת: שעורים. ולא חטים

אונקלוס כח

בה והיא לא
 אתאחדת: יי ויעבר
 עלוהי רוח קנאה
 ויקני ית אתמה והיא
 מסאבא או עבר
 עלוהי רוח קנאה
 ויקני ית אתמה והיא
 לא מסאבא: יז וייתי
 גברא ית אתמה לות
 כהנא וייתי ית קרבנה
 עלה חד מן עסרא
 בתלת סאין קמחא
 שערין לא יריק עלוהי
 משחא ולא יתן עלוהי
 לבנתא ארי מנחת
 קנאתא הוא מנחת
 דזכרנא מדברת
 חובין: יח ויקרב גתה
 די יחי ביסודי

במדבר ה נשא

הַעֲפֹר אֲשֶׁר יְהִיֶּה בְּקִרְקַע הַמִּשְׁכָּן יִקַּח
 הַכֹּהֵן וְנָתַן אֶל־הַמִּיֹּם: יי וְהַעֲמִיד הַכֹּהֵן
 אֶת־הָאִשָּׁה לִפְנֵי יְהוָה וּפְרַע אֶת־רֹאשׁ
 הָאִשָּׁה וְנָתַן עַל־כַּפֶּיהָ אֶת מִנְחַת הַזִּפְרוֹן
 מִנְחַת קִנְיָאָתָא הוּא וּבִיד הַכֹּהֵן יְהִיוּ מִי
 הַמָּרִים הַמְאָרְרִים: יג וְהִשְׁבִּיעַ אֹתָהּ
 הַכֹּהֵן וְאָמַר אֶל־הָאִשָּׁה אִם־לֹא שָׁכַב
 אִישׁ אִתְּךָ וְאִם־לֹא שָׁטִית טְמָאָה תַּחַת
 אִישׁךָ הַנָּקִי מִמִּי הַמָּרִים הַמְאָרְרִים
 הָאֵלֶּה: יד וְאֵת בֵּי שְׁטִית תַּחַת אִישׁךָ וְכִי
 נִטְמָאת וְיִתֵּן אִישׁ בֶּדֶךָ אֶת־שְׂכָבְתּוֹ
 מִבְּלַעְדֵי אִישׁךָ: טו וְהִשְׁבִּיעַ הַכֹּהֵן אֶת־
 הָאִשָּׁה בְּשִׁבְעַת הָאֵלֶּה וְאָמַר הַכֹּהֵן
 מִבְּעַלְיָךְ: טז וְיִזְמַי כֹּהֵן ית אֶתְמָא בְּמוֹמְתָא דְלוֹטָא וְיִימַר כֹּהֵן לֹא־תִמָּא אֶתְמָא יִתְן יי יִתִּיר

רש"י

(יח) והעמיד הכהן וגו'. והלא כבר נאמר
 והעמידה לפני ה' אלא מסייעין היו אותה
 ממקום למקום כדי ליגיעה וטרף דעתה
 ותודה: ופרע. סותר את קליעת שעה כדי
 לבוותה מכאן לבנות ישראל שגלוי הראש
 גנאי להן: לפני ה'. (ספרי) בשער נקנור הוא
 שער העזרה המזרחי דרך כל הנכנסים: ונתן
 על כפיה. ליגיעה אולי תטרף דעתה ותודה
 ולא ימחה שם המיוחד על המים: המרים. על
 שם טופן שהם מרים לה: המאוררים.
 המחסרים אותה מן העולם לשון סלון ממאיר
 ולא יתכן לפרש מים אוררים שהרי קדושים

אונקלוס כט

משקנא יסב כהנא
 ויתן למינא: יי ויקים
 כהנא ית אמתא קדם
 יי ויפרע ית רישא
 דאתמא ויתן על ידהא
 ית מנחת דזכרנא
 מנחת קנאתא היא
 ובידא דכהנא יהון
 מינא מריניא
 מלטטיא: יג ויזמיי
 יתה כהנא וימר
 לאתמא אם לא שכב
 גבר יתיר ואם לא
 סטית לאסתאבא פר
 מבעליך הוי זכאה
 מינא מריניא
 מלטטיא האלין:
 כ ואת ארי סטית פר
 מבעליך וארי
 אסתאבא ויהב גבר
 ביד ית שכבתה פר

הן. ולא אוררים כתב הכתוב אלא מאררים
 את אחרים. ואף אונקלוס לא תרגם ליטיא
 אלא מלטטיא שמראות קלה בגופה של זו:
 (יט) והשביע אותה וגו'. ומה היא השבועה
 אם לא שכב הנקי הא אם שכב חנקי (ס"א לא
 תנק) שמכלל לאו אתה שומע הן אלא שמצוה
 לפתוח בדיני נפשות תחלה לזכות: (כ) ואת
 כי שפית. כי משמש כלשון אם: (כא)
 בשבעת האלה. שבועה של קללה: יתן ה'
 אותך אלה וגו'. שיהיו הכל מקללין ביד
 יבואך כדרך שבא לפלוגית: ולשביעה. שיהיו
 הכל נשבעין ביד לא יארע לי כדרך שארע

במדבר ה נשא

אונקלוס

ל

לְאִשָּׁה יָתֵן יְהוָה אוֹתָךְ לְאֵלֶּה וּלְשִׁבְעָה
 בְּתוֹךְ עַמְּךָ בְּיַד יְהוָה אֶת־יְרִכְךָ נִפְלֹת
 וְאֶת־בִּטְנְךָ צָבָה: כג וּבָאוּ הַמִּים
 הַמְאָרְרִים הָאֵלֶּה בְּמַעֲיֹךְ לַעֲבוֹת בִּטֶן
 וּלְנַפֵּל יָרֵךְ וְאִמְרָה הָאִשָּׁה אֲמֵן | אֲמֵן:
 כד וְכָתַבְתָּ אֶת־הָאֱלֹת הָאֵלֶּה הַכֹּהֵן בַּסֵּפֶר
 וּמַחֲהָ אֶל־מֵי הַמָּרִים: כה וְהִשְׁקָה אֶת־
 הָאִשָּׁה אֶת־מֵי הַמָּרִים הַמְאָרְרִים וּבָאוּ
 בָּהּ הַמִּים הַמְאָרְרִים לְמָרִים: כו וְלִקַּח
 הַכֹּהֵן מִיַּד הָאִשָּׁה אֶת מִנְחַת הַקִּנְאָת
 וְהִגִּיף אֶת־הַמִּנְחָה לִפְנֵי יְהוָה וְהִקְרִיב
 אֶתָּה אֶל־הַמִּזְבֵּחַ: כז וְקִמַּץ הַכֹּהֵן מִזֵּי
 יַרְיִים יַת מִנְחַמָּה קָדָם יי וְיִקְרַב יָתָה לְמַדְבְּקָה: כח וְיִקְמֹץ מִן מִנְחַמָּה יַת

רש"י

לפלוגית וכן הוא אומר והנחתם שמכם
 לשבועה לבחירי שהצדיקים נשבעים
 בפורענותן של רשעים וכן לענין הברכה
 ונברכו וגו' כך יברך ישראל לאמר: את ירכך.
 בקללה הקדים ירך לבטן לפי שבה התחילה
 בעבירה תחלה: צבה. כתרנגומו נפחא: (כב)
 צבבות בטן. כמו להצבות בטן זהו שמוש
 פתח שהלמד נקודה בו וכן לנחותם הדרך
 לראותכם בדרך אשר תלכו בה וכן לנפיל ירך
 להנפיל ירך שהמים מצבים את הבטן
 ומפילים את הירך: צבבות בטן ולנפול ירך.
 כטנו וירכו של בועל או אינו אלא של נבעלת
 כשהוא אומר ירכך נופלת ואת בטנך צבה
 הרי של נבעלת אמור: אמן אמן. קבלת

במדבר ה נשא

אונקלוס

לא

הַמִּנְחָה אֶת־ אֶזְכְּרָתָהּ וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַתָּה
 וְאַחַר יִשְׁקָה אֶת־הָאִשָּׁה אֶת־הַמִּים:
 כג וְהִשְׁקָה אֶת־הַמִּים וְהִיתָה אִם־נִטְמָאָה
 וְתִמְעַל מֵעַל בְּאִשָּׁה וּבָאוּ בָּהּ הַמִּים
 הַמְאָרְרִים לְמָרִים וְצִבְתָּה בִּטְנָה וּנְפִלָה
 יָרֵכָה וְהִיתָה הָאִשָּׁה לְאֵלֶּה בְּקָרֵב עַמָּה:
 כד וְאִם־לֹא נִטְמָאָה הָאִשָּׁה וְטַהַרָה הוּא
 וְנִקְתָּה וְנִזְרְעָה זֶרַע: כה זֹאת תֹּזְרֹת
 הַקִּנְאָת אֲשֶׁר תִּשְׁטֹה אִשָּׁה תַּחַת אִישָׁה
 וְנִטְמָאָה: כו אוֹ אִישׁ אֲשֶׁר תֵּעַבֵּר עָלָיו
 רוּחַ קִנְאָה וְקִנְאָה אֶת־אִשְׁתּוֹ וְהֶעֱמִיד
 אֶת־הָאִשָּׁה לִפְנֵי יְהוָה וְעָשָׂה לָּהּ הַכֹּהֵן
 אֶת פֶּל־הַתּוֹרָה הַזֹּאת: כז וְנִקְּהָ הָאִישׁ
 מֵעֵן וְהָאִשָּׁה הִהוּא תִשָּׂא אֶת־עוֹנָה: כח
 פֶּל־אוֹרִימָה קָדָם: כט וְיִהְיֶה יִצְפָּה בְּקָרָא וְאִתְּמָה הִיא תִקְבֵּל יַת חוֹבָה:

רש"י

קמיצה כשאר מנחות: (כו) אזכרתה. הוא
 הקומץ שעל ידי הקטרות המנחה באה
 לזכרון לגבוה: (כג) והשקה את המים. לרבות
 שאם אמרה איני שותה לאחר שנמחקת
 המגילה מערערין אותה ומשקין אותה בעל
 כרחא אלא א"כ אמרה טמאה אני: וצבתה
 במנה וגו'. אע"פ שבקללה הזכיר ירך תחלה
 המים אין בודקין אלא כדרך כניסתן בה:
 והיתה האשה צאלה. כמו שפירשתי שיהיו
 הכל אלין בה: בקרב עמה. הפרש יש בין
 אדם המתנוול במקום שניכר לאדם המתנוול
 במקום שאינו ניכר: (כח) ואם לא נטמאה
 האשה. בסתירה זו: וטהרה הוא. ממקום
 אחר: ונקתה. ממים המאררים ולא עוד אלא
 ונזרעה זרע אם היתה יולדת בצער תלד
 בריוח אם היתה יולדת שחורים יולדת
 לבנים: (ל) או איש. כמו או נודע כלומר אם
 איש קנאי הוא לכך והעמיד את האשה: (לא) ונקתה
 האיש מעון. אם בדקה המים אל ידאג
 לומר חבתי במיתתה נקי הוא מן העונש. ד"א
 משישקנה תהא אצלו בהיתר ונקתה מעון
 שהסוטה אסורה לבעלה:

במדבר ו נשא

אונקלוס לב

ו וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר: ב דַּבֵּר
 אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאִמַּרְתָּ אֲלֵהֶם אִישׁ אוֹ-
 אִשָּׁה כִּי יִפְלֵא לְגַדֵּר נֹדֵד נָזִיר לְהִזְיֵר
 לַיהוָה: ג מִיָּזַר וְשָׁכַר יִזְיֵר חֶמֶץ יָזַן וְחֶמֶץ
 שָׁכַר לֹא יִשְׁתֶּה וְכָל-מִשְׁרַת עֲנָבִים לֹא
 יִשְׁתֶּה וְעֲנָבִים לְחַיִּים וְיִבְשִׁים לֹא יֵאָכֵל:
 - כָּל יָמֵי נִזְרוֹ מִכֹּל אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה מִגֶּפֶן
 הַיָּזֵן מִחֲרָצִים וְעַד-זֶה לֹא יֵאָכֵל: ה כָּל-
 יָמֵי נֹדֵד נִזְרוֹ תַעֲרֵר לֹא-יַעֲבֹר עַל-רֹאשׁוֹ
 עַד-מְלֵאת הַיָּמִם אֲשֶׁר-יִזְיֵר לַיהוָה קֹדֶשׁ
 יִהְיֶה גְדֹל פְּרַע שְׁעַר רֹאשׁוֹ: ו כָּל-יָמֵי
 הַיָּזִירוֹ לַיהוָה עַל-נַפְשׁ מֵת לֹא יָבֵא:
 ז לְאָבִיו וְלְאִמּוֹ וְלְאָחָיו וְלְאָחֹתוֹ לֹא-
 יִטְמָא לָהֶם בְּמָתָם כִּי נֹזֵר אֱלֹהֵיו עַל-
 רֹאשׁוֹ: ח כָּל יָמֵי נִזְרוֹ קֹדֶשׁ הוּא לַיהוָה:

על נפשא דמתא לא יעול: ז לאבוי ואלאמה לאחוי ואלאחתי לא יטמא להון במותהון ארי קלילא דאלהה על רישה: ח כל יומי נזרה קדיש הוא קדם יי:

רש"י

(ב) כי יפלא. יפריש. למה נסמכה פרשת נזיר לפרשת טוטה לומר לך שכל הרואה טוטה בקלקולה יזיר עצמו מן היין שהוא מביא לידי ניאוף: נדר נזיר. אין נזירה בכל מקום אלא פרישה אף כאן שפירש מן היין: אהזיר אה. להבדיל עצמו מן היין לשם שמים: (ג) מין ושכר. כתרגומו מחמר חדת ועתיק שהיין משכר כשהוא ישן: וכל משרת. לשון צביעה במים או בכל משקה ובלשון משנה יש

הרבה אין שורין דיו וסממנים. נזיר ששרה פתו ביין: (ד) מחרצנים. הם הגרענין: זג. הם הקליפות שמבחוץ החרצנין בתוכן כענבל בזוג: (ה) קדש יהיה. השער שלו לגדל הפרע של שער ראשו: פרע. נקוד פתח קטן (גול) לפי שהוא דבוק לשער ראשו פרע של שער פירוש של פרע גידול של שער וכן את ראשו לא יפרע ואין קרוי פרע פחות מל' יום: (ח) כל ימי נזרו קדש הוא. זו קדושת הגוף

במדבר ו נשא

אונקלוס לב

ט וְכִי-יָמוּת מֵת עָלָיו בִּפְתַע פְּתָאִם
 וְטָמֵא רֹאשׁ נִזְרוֹ וְגִלַּח רֹאשׁוֹ בַּיּוֹם
 טַהַרְתּוֹ בַּיּוֹם הַשְּׂבִיעִי יִגְלַחְנוּ: י וּבַיּוֹם
 הַשְּׂמִינִי יָבֵא שְׁתֵּי תָרִים אוֹ שְׁנֵי בְּנֵי יוֹנָה
 אֶל-הַכֹּהֵן אֶל-פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד: יא וַעֲשֵׂה
 הַכֹּהֵן אֶחָד לְחֻטָּאת וְאֶחָד לְעֹלָה וְכִפֹּר
 עָלָיו מֵאֲשֶׁר חָטָא עַל-הַנֶּפֶשׁ וְקִדַּשׁ אֶת-
 רֹאשׁוֹ בַּיּוֹם הַהוּא: יב וְהִזְיֵר לַיהוָה אֶת-
 יָמֵי נִזְרוֹ וְהִבִּיא כֶּבֶשׂ בֶּן-שָׁנָתוֹ לְאִשָּׁם
 וְהַיָּמִים הָרִאשׁוֹנִים יִפְלוּ כִּי טָמֵא נִזְרוֹ:
 יג וְזֹאת תֹּרַת הַנֹּזֵר בַּיּוֹם מְלֵאת יָמֵי
 נִזְרוֹ יָבִיא אֹתוֹ אֶל-פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד:
 יד וְהִקְרִיב אֶת-קָרְבָּנוֹ לַיהוָה כֶּבֶשׂ בֶּן-

משלם יומי נזרה ייתי ומה לתרע משפן זמנא: יד ויקרב ית קרבנה קדם יי אמר פר שמה שלים חד לעלתא ואמרפת חדא פת שמה שלימתא לחטאתא ודכר חד שלים

רש"י

מלהטא למתים: (ט) פתע. זה אונס: פתאום. זה שוגג ויש אומרים פתע פתאום דבר אחד הוא מקרה של פתאום: וכי ימות מת עלי. באהל שהוא בו: ביום טהרתו. ביום הזייתו או אינו אלא בשמיני שהוא טהור לגמרי ת"ל ביום השביעי אי ביום השביעי יכול אפילו לא הוה ת"ל ביום טהרתו: (י) וביום השמיני יביא שתי תורים. להוציא את השביעי או אינו אלא להוציא את התשיעי קבע זמן לקרבין וקבע זמן למקריבין מה קרבין הכשיר שמיני ומשמיני והלאה אף מקריבין

שמיני ומשמיני והלאה: (יא) מאשר חטא על הנפש. שלא נזהר מטומאת המת רבי אלעזר הקפר אומר שציער עצמו מן היין: וקדש את ראשו. לחזור ולהתחיל מנין נזירותו: (יב) והזיר אה. את ימי נזרו. יחזור וימנה נזירותו ככתחלה: והימים הראשונים יפלו. לא יעלו מן המנין: (יג) יביא אותו. יביא את עצמו וזה אחד משלשה אתים שהיה ר' ישמעאל דורש כן. כיוצא בו והשיאו אותם עון אשמה את עצמו. כיוצא בו ויקבור אותו כגי הוא קבר את עצמו:

במדבר ו נשא

אונקלוס

שָׁנְתוּ תָמִים אֶחָד לְעֹלָה וּכְבֹשֶׁה אַחַת
 בַּת־שָׁנְתָהּ תְּמִימָה לְחֻטָּאת וְאֵיל־אֶחָד
 תָּמִים לְשִׁלְמִים: 10 וְסֹל מִצֹּת סֹלֶת
 חֲלֹת בְּלוּלֹת בְּשֶׁמֶן וּרְקִיקֵי מִצֹּת
 מְשֻׁחִים בְּשֶׁמֶן וּמִנְחָתָם וּנְסִיבֵיהֶם: 11
 וְהִקְרִיב הַכֹּהֵן לִפְנֵי יְהוָה וְעָשָׂה אֶת־
 חֻטָּאתוֹ וְאֶת־עֹלָתוֹ: 12 וְאֶת־הָאֵיל יַעֲשֶׂה
 זֶבַח שְׁלָמִים לַיהוָה עַל סֹל הַמִּצֹּת
 וְעָשָׂה הַכֹּהֵן אֶת־מִנְחָתוֹ וְאֶת־נִסְכּוֹ:
 13 וְגִלַּח הַנְּזִיר פֶּתַח אָהֶל מוֹעֵד אֶת־רֹאשׁ
 נִזְרוֹ וְלָקַח אֶת־שַׁעַר רֹאשׁ נִזְרוֹ וְנָתַן
 עַל־הָאֵשׁ אֲשֶׁר־תַּחַת זֶבַח הַשְּׁלָמִים:
 14 וְלָקַח הַכֹּהֵן אֶת־הַזֹּרֵעַ בִּשְׁלַח מִן־
 הָאֵיל וְחֲלַת מִצֵּה אַחַת מִן־הַסֹּל וּרְקִיק
 מִצֵּה אֶחָד וְנָתַן עַל־כַּפֵּי הַנְּזִיר אַחַר
 הַתְּגַלְחָתוֹ אֶת־נִזְרוֹ: 15 וְהִנִּיף אוֹתָם

רש"י

(10) ומנחתם ונסביהם. של עולה ושלמים לפי שהיו בכלל ויצאו לידון בדבר חדש שיטעינו להם החזירן לכללן שיטעינו נסכים כדין עולה ושלמים: חלות בלולות ורקיקי מצות. עשר מכל מין: (11) זבח שלמים ע"פ ס' המצות. ישחט את השלמים ע"מ לקדש את הלחם: את מנחתו ואת נסכו. של איל: (12) וגלח הנזיר פתח אהל מועד. יכול יגלח

במדבר ו נשא

אונקלוס

הַכֹּהֵן | הַתְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה קֹדֶשׁ הוּא
 לַכֹּהֵן עַל חֲזָה הַתְּנוּפָה וְעַל שׁוֹק
 הַתְּרוּמָה וְאַחַר יִשְׁתָּה הַנְּזִיר יַיִן:
 16 כֹּא זֹאת תּוֹרַת הַנְּזִיר אֲשֶׁר יִדַּר קֶרְבָּנוֹ
 לַיהוָה עַל־נִזְרוֹ מִלֶּבֶד אֲשֶׁר־תִּשְׁיַג יָדוֹ
 כַּפֵּי נִדְרוֹ אֲשֶׁר יִדַּר כֵּן יַעֲשֶׂה עַל תּוֹרַת
 נִזְרוֹ: 17 כֹּךְ וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:
 18 דַּבֵּר אֶל־אַהֲרֹן וְאֶל־בָּנָיו לֵאמֹר כֹּה
 תְּבָרְכוּ אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲמֹר לָהֶם: 19
 19 כֹּךְ יִבְרַכְךָ יְהוָה וַיִּשְׁמְרֶךָ: 20 כֹּךְ יֵאָר יְהוָה
 | פָּנָיו אֵלֶיךָ וַיַּחַנְדְּ: 21 כֹּךְ יִשָּׂא יְהוָה |
 פָּנָיו אֵלֶיךָ וַיִּשְׂם לָךְ שְׁלוֹם: 22 כֹּךְ וַשְּׂמוּ
 אֶת־שְׁמִי עַל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָנִי

רש"י

ע"פ חזוה התנופה. מלבד חזה ושוק הראויים לו מכל שלמים מוסף על שלמי נזיר הזורע זוה. לפי שהיו שלמי נזיר בכלל ויצאו לידון בדבר החדש להפרשת זרוע הוצרך להחזירן לכללן לידון אף בחזה ושוק: (כא) מלבד אשר תשיג ידו. שאם אמר הריני נזיר ע"מ לגלח על ק' עולות ועל ק' שלמים: כפי נדרו אשר ידור כן יעשה. מוסף על תורת נזרו. על תורת הנזיר מוסף ולא יחסר. שאם אמר הריני נזיר חמש נזירות ע"מ לגלח על ג' בהמות הללו אין אני קורא בו כאשר ידור כן יעשה: (כג) אמור להם. כמו זכור שמור בלע"ז דיש"ט (צו וצויעו): אמור להם. שיהיו כולם שומעים:

במדבר ז נשא

אונקלוס

אֲבָרְכֶם: ס חמישי ז א וַיְהִי בַיּוֹם בְּלוֹת מֹשֶׁה לְהַקִּים אֶת־הַמִּשְׁכָּן וַיִּמְשַׁח אֹתוֹ וַיִּקְדָּשׁ אֹתוֹ וְאֶת־כָּל־כְּלָיו וְאֶת־הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת־כָּל־כְּלָיו וַיִּמְשָׁח וַיִּקְדָּשׁ אֹתָם: ב וַיִּקְרִיבוּ נְשֵׂאֵי יִשְׂרָאֵל רָאשֵׁי בֵּית אֲבֹתָם הֵם נְשֵׂאֵי הַמִּטֶּה הֵם הָעֹמְדִים עַל־הַפְּקָדִים: ג וַיָּבִיאוּ אֶת־קָרְבָּנָם לִפְנֵי יְהוָה שֶׁשׁ־עֶגְלֹת צֶבַע וּשְׁנַי־עֶשְׂרֵת בָּקָר עֶגְלָה עַל־שְׁנֵי הַנְּשָׂאִים וְשׂוֹר לְאֶחָד וַיִּקְרִיבוּ אוֹתָם לִפְנֵי הַמִּשְׁכָּן: ד וַיֹּאמֶר וַתְּרִי עֶשֶׂר תּוֹרִין עֶגְלָתָא עַל תְּרִין בְּרַבְרָבָא וְתוֹר לַחַד וַקְרִיבוּ לַחַד קְרָבָא לְקַדָּם מִשְׁכָּנָא:

רש"י

לכהנים: (א) ויהי ביום כלות משה. כלות כתיב (ר"ל בפת"ח ולא כלות בשו"א דח"ק) יום הקמת המשכן היו ישראל ככלל הנכנסת לחופה: כמות משה. בצלאל ואהליאב וכל חכם לב עשו את המשכן ותלאו הכתוב במשה לפי שמסר נפשו עליו לראות תבנית כל דבר ודבר כמו שהראהו בהר ההורות לעושי המלאכה ולא טעה בתבנית אחת וכן מצינו בדוד לפי שמסר נפשו על בנין בהמ"ק שנאמר וזכור ה' לדוד את כל ענותו אשר נשבע לה' וגו' לפיכך נקרא על שמו שנאמר ראה ביתך דוד: ביום כלות משה להקים. ולא נאמר ביום הקים מלמד שכל שבעת ימי המלואים היה משה מעמידו ומפרקו ובאותו היום העמידו ולא פרקו לכך נאמר ביום כלות משה להקים אותו היום כלו הקמתו וראש חדש ניסן היה בשני נשרפה הפרה

בשלישי הוזה ראשונה ובשביעי גלחו: (ב) הם נשיאי המדות. שהיו שוטרים עליהם במצרים והיו מוכים עליהם שנאמר ויכו שוטרי בני ישראל וגו': הם העומדים על הפקודים שעמדו עם משה ואהרן כשמנו את ישראל שנאמר ואתכם יהיו וגו': (ג) שש עגלות צב. אין צב אלא מחופים וכן בצבים ובפרדים עגלות מכוסים קרוים צבים: ויקריבו אותם לפני המשכן. שלא קבל משה מידם עד שנאמר לו מפי המקום. אמר רבי נתן מה ראו הנשיאים להתנדב כאן בתחלה ובמלאכת המשכן לא התנדבו תחלה אלא כך אמרו הנשיאים יתנדבו צבור מה שיתנדבו ומה שמחסרין אנו משלימין כיון שראו שהשלימו צבור את הכל שנא' והמלאכה היתה דים אמרו מעתה מה לנו לעשות הביאו את אבני השפה והמלואים לאפוד ולחשן

במדבר ז נשא

אונקלוס

יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: ה קַח מֵאֹתָם וְהָיוּ לְעֹבֵד אֶת־עֲבֹדַת אֱהֵל מוֹעֵד וְנִתְּתָה אוֹתָם אֶל־הַלְוִיִּם אִישׁ כְּפִי עֲבֹדָתוֹ: ו וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת־הָעֶגְלֹת וְאֶת־הַבָּקָר וַיִּתֵּן אוֹתָם אֶל־הַלְוִיִּם: ז אֵת שְׁתֵּי הָעֶגְלֹת וְאֶת אַרְבַּעַת הַבָּקָר נָתַן לְבָנֵי גֵרְשׁוֹן כְּפִי עֲבֹדָתָם: ח וְאֵת אַרְבַּע הָעֶגְלֹת וְאֵת שְׁמֹנֶת הַבָּקָר נָתַן לְבָנֵי מֵרָרִי כְּפִי עֲבֹדָתָם בְּיַד אִיתָמָר בִּן־אֶהֱרֹן הַכֹּהֵן: ט וּלְבָנֵי קָהָת לֹא נָתַן כִּי־עֲבַדְתָּ הַקֹּדֶשׁ עֲלֵהֶם בַּפֶּתַח יִשְׂאוּ: י וַיִּקְרִיבוּ הַנְּשָׂאִים אֵת חֲנֻפַת הַמִּזְבֵּחַ בַּיּוֹם הַמִּשְׁחָ אֹתוֹ וַיִּקְרִיבוּ הַנְּשָׂאִים אֶת־קָרְבָּנָם לִפְנֵי הַמִּזְבֵּחַ: יא וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: יב וַיִּקְרִיבוּ נְשֵׂאֵי יִשְׂרָאֵל רָאשֵׁי בֵּית אֲבֹתָם הֵם נְשֵׂאֵי הַמִּטֶּה הֵם הָעֹמְדִים עַל־הַפְּקָדִים: יג וַיָּבִיאוּ אֶת־קָרְבָּנָם לִפְנֵי יְהוָה שֶׁשׁ־עֶגְלֹת צֶבַע וּשְׁנַי־עֶשְׂרֵת בָּקָר עֶגְלָה עַל־שְׁנֵי הַנְּשָׂאִים וְשׂוֹר לְאֶחָד וַיִּקְרִיבוּ אוֹתָם לִפְנֵי הַמִּשְׁכָּן: יד וַיֹּאמֶר וַתְּרִי עֶשֶׂר תּוֹרִין עֶגְלָתָא עַל תְּרִין בְּרַבְרָבָא וְתוֹר לַחַד וַקְרִיבוּ לַחַד קְרָבָא לְקַדָּם מִשְׁכָּנָא:

רש"י

לכך התנדבו כאן תחלה: (ח) כפי עבודתם. שהיה משא בני גרשון קל משל מררי שהיו נושאים הקרשים והעמודים והאדנים: (ט) כי עבדת הקדש עליהם. משא דבר הקדושה הארון והשלחן וגו'. לפיכך בכתף ישאו: (י) ויקריבו הנשיאים את הנפת המזבח. לאחר שהתנדבו והבקר לשאת המשכן נשאם לבם להתנדב קרבנות המזבח לחנכו: ויקריבו הנשיאים את קרבנם לפני המזבח. כי לא קבל משה מידם עד שנאמר לו מפי הגבורה: (יא) ויקריבו את קרבנם לחנכת המזבח. ועדיין לא היה יודע משה היאך

במדבר ז נשא

אונקלוס

הַמִּזְבֵּחַ: ס יִי וַיְהִי הַמִּקְרִיב בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן
 אֶת־קֶרְבָּנוֹ נַחֲשׁוֹן בֶּן־עַמְיִנְדָב לְמִטֵּה
 יְהוּדָה: י וּקְרָבָנוֹ קְעֶרֶת־בֶּסֶף אַחַת
 שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה מִשְׁקָלָהּ מִזְרֵק אֶחָד פָּסֶף
 שִׁבְעִים שֶׁקֶל בִּשְׁקָל הַקֹּדֶשׁ שְׁנֵיהֶם |
 כ פֶּה אַחַת עֶשְׂרֵה זֶה־ב מֵלֵאָה קְטָרֶת:
 לו פֶּה אֶחָד בֶּן־בָּקָר אֵיל אֶחָד כֶּבֶשׂ־אֶחָד
 בֶּן־שָׁנָתוֹ לְעֹלָה: מו שְׁעִיר־עִזִּים אֶחָד
 לַחֲטָאתָּ: יז וְלִזְבַּח הַשְּׁלָמִים בָּקָר שְׁנַיִם
 אֵילִם חֲמִשָּׁה עֲתוּדִים חֲמִשָּׁה כֶּבֶשִׁים
 בְּנֵי־שָׁנָה חֲמִשָּׁה זֶה קֶרְבַּן נַחֲשׁוֹן
 בֶּן־עַמְיִנְדָב: ס יי בַּיּוֹם הַשְּׁנִי הַקָּרִיב
 נִתְנָאֵל בֶּן־צוּעֵר נְשִׂיא יִשְׁשַׁכֵּר: יג הַקָּרִב

רש"י

יקריבו אם כסדר תולדותם אם כסדר
 המסעות עד שנא' לו מפי הקב"ה יקריבו
 למסעות איש יומו: (יב) ביום הראשון אותו
 היום נטל עשר עטרות ראשון למעשה
 בראשית. ראשון לנשיאים וכי' כדאי' בסדר
 עולם: לַמִּטֵּה יְהוּדָה. יחס הכתוב על שבט
 ולא שגבה משבטו והקריב או אינו אומר
 למטה יהודה אלא שגבה משבטו והביא ת"ל
 זה קרבן נחשון משלו הביא: (יג) שניהם

במדבר ז נשא

אונקלוס

אֶת־קֶרְבָּנוֹ קְעֶרֶת־בֶּסֶף אַחַת שְׁלֹשִׁים
 וּמֵאָה מִשְׁקָלָהּ מִזְרֵק אֶחָד פָּסֶף שִׁבְעִים
 שֶׁקֶל בִּשְׁקָל הַקֹּדֶשׁ שְׁנֵיהֶם | מְלֵאִים
 סֵלֶת בְּלוּלָה בִשְׁמֶן לְמִנְחָה: כ פֶּה אַחַת
 עֶשְׂרֵה זֶה־ב מֵלֵאָה קְטָרֶת: כג פֶּה אֶחָד
 בֶּן־בָּקָר אֵיל אֶחָד כֶּבֶשׂ־אֶחָד בֶּן־שָׁנָתוֹ
 לְעֹלָה: כד שְׁעִיר־עִזִּים אֶחָד לַחֲטָאתָּ:
 כה וְלִזְבַּח הַשְּׁלָמִים בָּקָר שְׁנַיִם אֵילִם
 חֲמִשָּׁה עֲתוּדִים חֲמִשָּׁה כֶּבֶשִׁים בְּנֵי־שָׁנָה
 לַחֲטָאתָּ: כז וְלִנְכַסֵּת קֹדֶשֶׁא תּוֹרִין תּוֹרִין דְּכָרִי חֲמִשָּׁא גְדִי

רש"י

נאמר בכל השבטים לפי שבא ראובן וערער
 ואמר אחר שקדמני יהודה אחי אקריב אני
 אחריו אמר לו משה מפי הגבורה נאמר לי
 שיקריבו כסדר מסען לדגליהם לכך אמר
 הקרב את קרבנו והוא חסר יו"ד שהוא
 משמע הקרב לשון צווי שמפי הגבורה
 נצטווה הקרב ומהו הקריב הקריב שני פעמים
 שבשביל שני דברים זכה להקריב שני
 לשבטים אחד שהיו יודעים בתורה שנאמר
 ומבני יששכר יודעי בינה לעתים ואחת שהם
 נתנו עצה לנשיאים להתנדב קרבנות הללו
 וכיסודו של רבי משה הדרשן מצאתי אמר
 רבי פנחס בן יאיר נתנאל בן צוער השיאן
 עצה זו: קְעֶרֶת כֶּסֶף. מנין אותיותיו בגימ'
 תתק"ל כנגד שנותיו של אדם הראשון:
 שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה מִשְׁקָלָהּ. על שם שכשהעמיד
 תולדות לקיום העולם בן מאה ושלשים שנה
 היה שנאמר ויחי אדם שלשים ומאת שנה
 ויולד בדמותו וגו': מִזְרֵק אֶחָד כֶּסֶף. בגימ'
 תק"כ על שם נח שהעמיד תולדות בן ת"ק

והלתין סלעין הנה
 מתקלה מזרקא חד
 דכסף מתקלה שבטין
 סלעין פסלעי קדשא
 תרויהון מלן סלסא
 דפילא כמשח
 למנחתא: כ בדיקא
 חדא מתקל עשר
 סלעין היא דדהב
 מליא קטרת בוסמיא:
 כג תור חד בר תורי
 דכר חד אמר חד בר
 שתה לעלתא:
 כד צפיר בר עזין חד
 חמשא אמרין בני שנא

שנה ועל שם עשרים שנה שגזרה גורת
 המבול קודם תולדותיו כמו שפירשתי אצל
 והיו ימיו מאה ועשרים שנה לפיכך נאמר
 מזרק א' כסף ולא נאמר מזרק כסף אחד כמו
 שנאמר בקערה לומר שאף אותיות של אחד
 מצטרפות למנין: שִׁבְעִים שֶׁקֶל. כנגד שבעים
 אומות שיצאו מבניו: (כ) כף אחת. כנגד
 התורה שנתנה מידו של הקב"ה: עֶשְׂרֵה זֶה־ב
 כנגד עשרת הדברות: מֵלֵאָה קְטָרֶת. גימטריא
 של קטרת תרי"ג מצות ובלבד שתחליף קר"ף
 בדל"ת על ידי א"ת ב"ש ג"ר ד"ק: (כא) פֶּה
 אֶחָד. כנגד אברהם שנאמר בו ויקח בן בקר:
 אֵיל אֶחָד. כנגד יצחק ויקח את האיל וגו':
 כֶּבֶשׂ אֶחָד. כנגד יעקב והכשבים הפריד
 יעקב: (כב) שְׁעִיר עִזִּים. לכפר על מכירת
 יוסף שנאמר בו וישחטו שער עזים: (כג)
 וְלִזְבַּח הַשְּׁלָמִים בָּקָר שְׁנַיִם. כנגד משה ואהרן
 שנתנו שלום בין ישראל לאביהם שבשמים:
 אֵילִם עֲתוּדִים כֶּבֶשִׁים. ג' מינים כנגד כהנים
 ולוים וישראלים וכנגד תורה נביאים

במדבר ז נשא

אונקלוס מ

חֲמֹשֶׁה זֶה קָרְבַּן נִתְנָאֵל בֶּן-צוּעֵר: ם
 כד ביום השלישי נשיא לבני זבולן
 אליאב בן-חלון: כה קרבנו קערת-כסף
 אחת שלשים ומאה משקלה מזרק אחד
 כסף שבעים שקל בשקל הקדש
 שניהם | מלאים סלת בלולה בשמן
 למנחה: כו כף אחת עשרה זהב מלאה
 קטרת: כז פר אחד בן-בקר איל אחד
 כבש-אחד בן-שנתו לעלה: כח שעיר-
 עזים אחד לחטאת: כט ולזבח השלמים
 בקר שנים אילם חמשה עתדים חמשה
 כבשים בני-שנה חמשה זה קרבן אליצור
 בן-שדיאור: ם | ביום החמישי נשיא
 לבני שמעון שלמיאל בן-צורישידי:
 יז קרבנו קערת-כסף אחת שלשים
 ומאה משקלה מזרק אחד כסף שבעים
 שקל בשקל הקדש שניהם | מלאים
 סלת בלולה בשמן למנחה: יח כף
 אחת עשרה זהב מלאה קטרת: יט פר
 אחד בן-בקר איל אחד כבש-אחד בן-
 שנתו לעלה: כ | שעיר-עזים אחד
 לחטאת: כא ולזבח השלמים בקר שנים
 אילם חמשה עתדים חמשה כבשים
 בני-שנה חמשה זה קרבן שלמיאל

ל פיזמא רביעאה רבא לבני ראובן אליצור בר שדיאור: לא קרבנה מגסתא דכסף רש"י

וכתובים. שלש חמשות כנגד חמשה חומשין וחמש הדברות הכתובין על לוח אחד וחמש הכתובין על השני. עד כאן מיסודו של ר"מ הדרשן: (כד) ביום השלישי נשיא וגו'. ביום השלישי היה נשיא המקריב לבני זבולן וכן

במדבר ז נשא

אונקלוס מא

סֵלֶת בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן לְמִנְחָה: יז כף
 אחת עשרה זהב מלאה קטרת: יח פר
 אחד בן-בקר איל אחד כבש-אחד בן-
 שנתו לעלה: יט שעיר-עזים אחד
 לחטאת: כ | ולזבח השלמים בקר שנים
 אילם חמשה עתדים חמשה כבשים
 בני-שנה חמשה זה קרבן אליצור
 בן-שדיאור: ם | ביום החמישי נשיא
 לבני שמעון שלמיאל בן-צורישידי:
 יז קרבנו קערת-כסף אחת שלשים
 ומאה משקלה מזרק אחד כסף שבעים
 שקל בשקל הקדש שניהם | מלאים
 סלת בלולה בשמן למנחה: יח כף
 אחת עשרה זהב מלאה קטרת: יט פר
 אחד בן-בקר איל אחד כבש-אחד בן-
 שנתו לעלה: כ | שעיר-עזים אחד
 לחטאת: כא ולזבח השלמים בקר שנים
 אילם חמשה עתדים חמשה כבשים
 בני-שנה חמשה זה קרבן שלמיאל
 סלמא דפילא במשח למנחתא: לה כזיכא חדא מתקל עשר סלעין היא דדהב כזיכא רבא
 קטרת בוסמיא: לו תור חד בר תורי דכר חד אמר חד בר שתה לעלתא: לז כפיר בר עזין חד
 לחטאתא: לח ולנכסת קדשיא תורין תרין דכרי חמשא גדיי חמשא אמרין בני
 שגא חמשא דין קרבן אליצור בר שדיאור: לו פיזמא חמישאה רבא לבני שמעון
 שלומיאל בר צורישידי: לו קרבנה מגסתא דכסף חדא
 מאה ותלתין סלעין הנה מתקלה מזרקא חד דכסף מתקלה
 שבועין סלעין כסלעי קדשא תרויהון מלן
 סלמא דפילא במשח למנחתא: לה כזיכא חדא מתקל עשר סלעין היא דדהב כזיכא רבא
 קטרת בוסמיא: לו תור חד בר תורי דכר חד אמר חד בר שתה לעלתא: לז כפיר בר עזין חד
 לחטאתא: לח ולנכסת קדשיא תורין תרין דכרי חמשא גדיי חמשא אמרין

במדבר ז נשא

אונקלוס מב

בִּן־צוּרִישְׂדֵי: פ שישו מב ביום הששי נשיא
 לבני גד אליסף בן־דְּעוּאֵל: מו קרְבָנוּ
 קֶעֶרֶת־כֶּסֶף אַחַת שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה
 מִשְׁקָלָהּ מִזְרֵק אֶחָד פְּסָף שִׁבְעִים שֶׁקֶל
 בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ שְׁנֵי־הֶם | מְלֵאִים סֶלֶת
 בְּלוּלָה בְשֶׁמֶן לְמִנְחָה: מד פף אַחַת
 עֶשְׂרֵה זָהָב מְלֵאָה קִטְרֶת: מה פּר אֶחָד
 בֶּן־בְּקָר אֵיל אֶחָד כֶּבֶשׂ־אֶחָד בֶּן־שְׁנָתוֹ
 לְעֹלָה: מו שְׁעִיר־עִזִּים אֶחָד לְחֻטָּאת:
 מו וּלְזֹבַח הַשְּׁלָמִים בְּקָר שְׁנַיִם אֵילִם
 חֲמֹשֶׁה עֶתְדִים חֲמֹשֶׁה כֶּבֶשִׁים בְּנֵי־שָׁנָה
 חֲמֹשֶׁה זֶה קֶרְבֵּן אֱלִיסָף בֶּן־דְּעוּאֵל: ס
 ביום השביעי נשיא לבני אפרים
 אֱלִישֶׁמֶע בֶּן־עֲמִיהוּד: מט קרְבָנוּ קֶעֶרֶת־
 כֶּסֶף אַחַת שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה מִשְׁקָלָהּ מִזְרֵק
 אֶחָד פְּסָף שִׁבְעִים שֶׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ
 שְׁנֵי־הֶם | מְלֵאִים סֶלֶת בְּלוּלָה בְשֶׁמֶן
 לְמִנְחָה: נ בף אַחַת עֶשְׂרֵה זָהָב מְלֵאָה
 קִטְרֶת: נא פּר אֶחָד בֶּן־בְּקָר אֵיל אֶחָד

מט קרְבָנָהּ מִגִּסְתָּא דְכֶסֶף חֲדָא מְאָה וּתְלָתִין סְלַעִין הִנֵּה מִתְקַלְלָהּ מִזְרְקָא חֲדָא דְכֶסֶף
 מִתְקַלְלָהּ שְׁבַעִין סְלַעִין בְּסַלְעֵי קִדְשָׁא תְרוּוּהוּן מְלֵן סְלַתָּא דְפִילָא בְּמִשַׁח לְמִנְחָתָא:
 נ בְּזִיקָא חֲדָא מִתְקַל עֶשְׂרֵה סְלַעִין הִיא דְדָהָב מְלֵאָה קִטְרֶת בּוּסְמֵיָא: נא תוֹר חֲדָא בַר

במדבר ז נשא

אונקלוס מב

כֶּבֶשׂ־אֶחָד בֶּן־שְׁנָתוֹ לְעֹלָה: נב שְׁעִיר־
 עִזִּים אֶחָד לְחֻטָּאת: נג וּלְזֹבַח הַשְּׁלָמִים
 בְּקָר שְׁנַיִם אֵילִם חֲמֹשֶׁה עֶתְדִים חֲמֹשֶׁה
 כֶּבֶשִׁים בְּנֵי־שָׁנָה חֲמֹשֶׁה זֶה קֶרְבֵּן
 אֱלִישֶׁמֶע בֶּן־עֲמִיהוּד: ס נה ביום השמיני
 נשיא לבני מנשה גמליאל בן־פְּדָה־צוּר:
 נה קרְבָנוּ קֶעֶרֶת־כֶּסֶף אַחַת שְׁלֹשִׁים
 וּמֵאָה מִשְׁקָלָהּ מִזְרֵק אֶחָד פְּסָף שִׁבְעִים
 שֶׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ שְׁנֵי־הֶם | מְלֵאִים
 סֶלֶת בְּלוּלָה בְשֶׁמֶן לְמִנְחָה: נז בף אַחַת
 עֶשְׂרֵה זָהָב מְלֵאָה קִטְרֶת: נז פּר אֶחָד
 בֶּן־בְּקָר אֵיל אֶחָד כֶּבֶשׂ־אֶחָד בֶּן־שְׁנָתוֹ
 לְעֹלָה: נח שְׁעִיר־עִזִּים אֶחָד לְחֻטָּאת:
 נח וּלְזֹבַח הַשְּׁלָמִים בְּקָר שְׁנַיִם אֵילִם
 חֲמֹשֶׁה עֶתְדִים חֲמֹשֶׁה כֶּבֶשִׁים בְּנֵי־שָׁנָה
 חֲמֹשֶׁה זֶה קֶרְבֵּן גְּמַלְיָאֵל בֶּן־פְּדָה־צוּר: ס
 ביום התשיעי נשיא לבני בנימן אבידן
 בֶּן־גְּדַעֲנִי: סא קרְבָנוּ קֶעֶרֶת־כֶּסֶף אַחַת
 שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה מִשְׁקָלָהּ מִזְרֵק אֶחָד פְּסָף

חֲמִשָּׁא אִמְרִין בְּנֵי שְׁנָא חֲמִשָּׁא דִּין קֶרְבֵּן גְּמַלְיָאֵל בַּר פְּדָה־צוּר: ס בְּיִמְיָא תְּשִׁיעָא
 רְבָא לְבָנֵי בְנִימָן אֲבִידָן בַּר גְּדַעֲנִי: סא קֶרְבָּנָהּ מִגִּסְתָּא דְכֶסֶף חֲדָא מְאָה וּתְלָתִין סְלַעִין

תוֹרֵי דְכָר חֲדָא אִמְר חֲדָא
 בַּר שְׁתָּה לְעֹלָתָא:
 נב צְפִיר בַּר עִזִּין חֲדָא
 לְחֻטָּאתָא: נג וּלְנִכְסֵת
 קִדְשֵׁי תוֹרִין תְּרִין
 דְּכָרֵי חֲמִשָּׁא גְּדִי
 חֲמִשָּׁא אִמְרִין גְּדִי
 שְׁנָא חֲמִשָּׁא דִּין קֶרְבֵּן
 אֱלִישֶׁמֶע בַּר עֲמִיהוּד:
 נד בְּיִמְיָא תְּמַנְיָא
 רְבָא לְבָנֵי מְנַשֶּׁה
 גְּמַלְיָאֵל בַּר פְּדָה־צוּר:
 נה קֶרְבָּנָהּ מִגִּסְתָּא
 דְכֶסֶף חֲדָא מְאָה
 וּתְלָתִין סְלַעִין
 מִתְקַלְלָהּ מִזְרְקָא חֲדָא
 דְכֶסֶף מִתְקַלְלָהּ שְׁבַעִין
 סְלַעִין בְּסַלְעֵי קִדְשָׁא
 תְרוּוּהוּן מְלֵן סְלַתָּא
 בְּמִשַׁח
 לְמִנְחָתָא: נז בְּזִיקָא
 חֲדָא מִתְקַל עֶשְׂרֵה
 סְלַעִין הִיא דְדָהָב
 מְלֵאָה קִטְרֶת בּוּסְמֵיָא:
 נז תוֹר חֲדָא בַר תוֹרֵי
 דְכָר חֲדָא אִמְר חֲדָא בַּר
 שְׁתָּה לְעֹלָתָא:
 נח צְפִיר בַּר עִזִּין חֲדָא
 לְחֻטָּאתָא: נח וּלְנִכְסֵת
 קִדְשֵׁי תוֹרִין תְּרִין
 דְּכָרֵי חֲמִשָּׁא גְּדִי

במדבר ז נשא

אונקלוס

בַּן־בְּקָר אֵיל אֶחָד כִּבְש־אֶחָד בֶּן־שְׁנָתוֹ
 לְעֵלָה: כב שְׁעִיר־עִזִּים אֶחָד לְחַטָּאת:
 כג וּלְזֹבַח הַשְּׁלָמִים בָּקָר שְׁנַיִם אֵילִם
 חֲמִשָּׁה עֲתָדִים חֲמִשָּׁה כִּבְשִׁים בְּנֵי־שָׁנָה
 חֲמִשָּׁה זֶה קֶרְבֵן אַחִירֵע בֶּן־עֵינָו: כד
 זאת | חֲנֻכַּת הַמִּזְבֵּחַ בְּיוֹם הַמִּשַׁח
 אֹתוֹ מֵאֵת נְשִׂאֵי יִשְׂרָאֵל קָעֵרֶת כֶּסֶף
 שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה מִזְרָק־כֶּסֶף שְׁנַיִם עֶשֶׂר
 כִּפּוֹת זָהָב שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה: מה שְׁלֹשִׁים
 וּמֵאָה הַקָּעֵרָה הָאֶחָת כֶּסֶף וְשִׁבְעִים
 הַמִּזְרָק הָאֶחָד כָּל כֶּסֶף הַכֵּלִים אַלְפִים
 וְאַרְבַּע־מֵאוֹת בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ: פו כִּפּוֹת
 זָהָב שְׁתֵּים־עֶשְׂרֵה מֵלֶאֱת קִטְרֵת עֶשְׂרֵה
 עֶשְׂרֵה הַכֹּף בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ כָּל־זָהָב
 וְאַרְבַּע מֵאָה כֶּסֶלְעֵי קֹדֶשׁ: פז כִּזְיֹכֵי דְדִּבְחָא תְּרֵי עֶשְׂרֵי מִלֵּן קִטְרֵת בּוֹסְמֵינָא,
 מִתְּקֵל עֶשֶׂר סִלְעִין הֵנָּה מִתְּקֵלָא דְכִזְיֹכָא כֶּסֶלְעֵי קֹדֶשׁ, כָּל־דְּהַב כִּזְיֹכָא מֵאָה

רש"י

לשבת פלוני: (פד) ביום המשח אותו. בו ביום שנמשח הקריב ומה אני מקיים אחרי המשח שנמשח תחלה ואחר כך הקריב. או אחרי המשח לאחר זמן ולא בא ללמד ביום המשח אלא לומר שנמשח ביום כשהוא אומר ביום משחו אותם למדנו שנמשח ביום ומה ת"ל ביום המשח אותו ביום שנמשח הקריב: קערת כסף שתים עשרה. הם הם שהתנדבו ולא אירע בהם פסול: (פה) שלשים ומאה הקערה האחת וגו'. מה ת"ל לפי שנאמר

במדבר ז נשא

אונקלוס

הַכִּפּוֹת עֶשְׂרִים וּמֵאָה: מפסיר פז כָּל־הַבָּקָר
 לְעֵלָה שְׁנַיִם עֶשֶׂר פָּרִים אֵילִם שְׁנַיִם־
 עֶשֶׂר כִּבְשִׁים בְּנֵי־שָׁנָה שְׁנַיִם עֶשֶׂר
 וּמִנְחָתָם וּשְׁעִירֵי עִזִּים שְׁנַיִם עֶשֶׂר
 לְחַטָּאת: פח וְכָל בָּקָר | זֹבַח הַשְּׁלָמִים
 עֶשְׂרִים וְאַרְבַּעַה פָּרִים אֵילִם שְׁשִׁים
 עֲתָדִים שְׁשִׁים כִּבְשִׁים בְּנֵי־שָׁנָה שְׁשִׁים
 זאת חֲנֻכַּת הַמִּזְבֵּחַ אַחֲרֵי הַמִּשַׁח אֹתוֹ:
 פט וּבָבֵא מֹשֶׁה אֶל־אַהֲל מוֹעֵד לְדַבֵּר
 אֹתוֹ וַיִּשְׁמַע אֶת־הַקּוֹל מִדְּבַר אֱלֹוֹ מֵעַל
 הַכִּפּוֹת אֲשֶׁר עַל־אָרֶץ הָעֵדוּת מִבֵּין שְׁנֵי
 הַכִּרְבִּיִּם וַיְדַבֵּר אֵלָיו: פפפ

דסהדיתא מבין תרין כרוביא ומתמלל עמה:

רש"י

אין משקלם שוה לשל כסף ת"ל כפות זהב של זהב היו: (פט) ובבא משה שני כתובים המכחישים זה את זה בא שלישי והכריע ביניהם כתוב אחד ואומר וידבר ה' אליו מאהל מועד והוא חוץ לפרכת וכתוב אחד ואומר ודברתי אתך מעל הכפרת בא זה והכריע ביניהם משה בא אל אהל מועד ושם שומע את הקול הבא מעל הכפרת מבין שני הכרובים הקול יוצא מן השמים לבין שני הכרובים ומשם יצא לאהל מועד: מדבר. כמו מתדבר כבודו של מעלה לומר כן מדבר בינו לבין עצמו ומשה שומע מאליו: וידבר אליו. למעט את אהרן מן הדברות: וישמע את הקול. יכול קול נמוך ת"ל את הקול הוא הקול שנדבר עמו בסנינו וכשמגיע לפתח היה נפסק ולא היה יוצא חוץ לאהל: הפלת פרשת נשא

הפמרת נשא בשופטים פרק יג

ב וַיְהִי אִישׁ אֶחָד מִצְרַעְיָה מִמִּשְׁפַּחַת הַדְּנִי וַיִּשְׁמוּ מְנוּחָה וְאִשְׁתּוֹ עֲקֵרָה וְלֹא יָלְדָה: ג וַיֵּרָא מֵלֶאֱדָיִהוּהָ אֶל־הָאִשָּׁה וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ הֲנֵה־נָא אֶת־עֲקֵרָהּ וְלֹא יֵלְדָת וְהָרִית וַיִּלְדָת בֵּן: ד וַעֲמָה הַשְּׁמַרִי נָא וְאַל־תִּשְׁתִּי יַיִן וְשִׁכְרָ וְאַל־תֹּאכְלִי

כִּלְטָמָא: ה כִּי הִנֵּךְ הָרָה וְיִלְדָתְךָ בֵּין וּמִוֹרָה לֹא־יַעֲלֶה עַל־רֹאשׁוֹ כִּי־נִזְיֹר
 אֱלֹהִים יִהְיֶה הַנְּעֵר מִן־הַבֶּטֶן וְהוּא יַחַל לְהוֹשִׁיעַ אֶת־יִשְׂרָאֵל מִיַּד פְּלִשְׁתִּים:
 ו וַתָּבֵא הָאִשָּׁה וַתֹּאמֶר לְאִישָׁהּ לֵאמֹר אִישׁ הָאֱלֹהִים בָּא אֵלַי וּמְרָאָהוּ
 כְּמִרְאָה מִלֶּאךָ הָאֱלֹהִים נֹרָא מְאֹד וְלֹא שְׁאַלְתִּיהוּ אִי־מִזָּה הוּא וְאֶת־שְׁמוֹ
 לֹא־הִגִּיד לִי: ז וַיֹּאמֶר לִי הִנֵּךְ הָרָה וְיִלְדָתְךָ בֵּין וְעַתָּה אֶל־תִּשְׁתִּי | יִין וְשִׁכְרֹ
 וְאֶל־תֹּאכְלִי כִּלְטָמָאָה כִּי־נִזְיֹר אֱלֹהִים יִהְיֶה הַנְּעֵר מִן־הַבֶּטֶן עַד־יוֹם מוֹתוֹ:
 ח וַיַּעֲתֶר מְנוּחַ אֶל־יְהוָה וַיֹּאמֶר כִּי אֲדוֹנָי אִישׁ הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר שְׁלַחְתָּ
 יְבוֹאֲגָא עוֹד אֵלַינוּ וַיֹּרְנוּ מֶה־נַּעֲשֶׂה לְנַעַר הַיּוֹלֵד: ט וַיִּשְׁמַע הָאֱלֹהִים בְּקוֹל
 מְנוּחַ וַיָּבֵא מִלֶּאךָ הָאֱלֹהִים עוֹד אֶל־הָאִשָּׁה וְהִיא יוֹשֶׁבֶת בַּשָּׂדֶה וּמְנוּחַ
 אִישָׁה אֵין עִמָּה: י וַתִּמְהַר הָאִשָּׁה וַתֵּרֶץ וַתִּגַּד לְאִישָׁהּ וַתֹּאמֶר אֵלָיו הִנֵּה
 נֹרָאָה אֵלַי הָאִישׁ אֲשֶׁר־בָּא כְיוֹם אֵלַי: יא וַיָּקָם וַיֵּלֶךְ מְנוּחַ אַחֲרַי אֲשֶׁתּוֹ וַיָּבֵא
 אֶל־הָאִישׁ וַיֹּאמֶר לוֹ הֲאֵתָה הָאִישׁ אֲשֶׁר־דִּבַּרְתָּ אֶל־הָאִשָּׁה וַיֹּאמֶר אָנִי:
 יב וַיֹּאמֶר מְנוּחַ עַתָּה יָבֵא דְבַרְיָךְ מֶה־יְהִיֶה מִשְׁפֹּט־הַנְּעֵר וּמַעֲשָׂהוּ: יג וַיֹּאמֶר
 מִלֶּאךָ יְהוָה אֶל־מְנוּחַ מִכָּל אֲשֶׁר־אָמַרְתִּי אֶל־הָאִשָּׁה תִּשְׁמַר: יד מִכָּל
 אֲשֶׁר־יֵצֵא מִגִּפְן הַיַּיִן לֹא תֹאכַל וַיִּין וְשִׁכְרֹ אֶל־תִּשְׁתִּי וְכִלְטָמָאָה אֶל־תֹּאכְלִי
 כֹּל אֲשֶׁר־צִוִּיתִיךָ תִּשְׁמַר: טו וַיֹּאמֶר מְנוּחַ אֶל־מִלֶּאךָ יְהוָה נַעֲצֵרֶנָּה גַּא אוֹתְךָ
 וְנַעֲשֶׂה לְפָנֶיךָ גְּדִי עֲזִים: טז וַיֹּאמֶר מִלֶּאךָ יְהוָה אֶל־מְנוּחַ אִם־תַּעֲצֹרְנִי
 לֹא־אֲכַל בְּלַחְמְךָ וְאִם־תַּעֲשֶׂה עִלָּה לִיהוָה תַּעֲלֶנָּה כִּי לֹא־יָדַע מְנוּחַ
 כִּי־מִלֶּאךָ יְהוָה הוּא: יז וַיֹּאמֶר מְנוּחַ אֶל־מִלֶּאךָ יְהוָה מִי שְׁמַךְ כִּי־יָבֵא
 דְבַרְיָךְ (הַגִּדּוּךְ) וְכַבְדְּנוּךָ: יח וַיֹּאמֶר לוֹ מִלֶּאךָ יְהוָה לְמַה זֶה תִּשְׁאַל לְשָׁמִי
 וְהוּא־פְּלִאִי: יט וַיִּקַּח מְנוּחַ אֶת־גְּדִי הָעֲזִים וְאֶת־הַמְּנַחָה וַיַּעַל עַל־הַצֹּרֹר
 לִיהוָה וּמִפְּלֵא לַעֲשׂוֹת וּמְנוּחַ וְאֲשֶׁתּוֹ רֹאִים: כ וַיְהִי בַעֲלוֹת הַלֵּהֵב מֵעַל
 הַמְּזוֹבֵת הַשְּׁמַיְמָה וַיַּעַל מִלֶּאךָ־יְהוָה בְּלֵהֵב הַמְּזוֹבֵת וּמְנוּחַ וְאֲשֶׁתּוֹ רֹאִים
 וַיִּפְּלוּ עַל־פְּנֵיהֶם אֶרְצָה: כא וְלֹא־יָסַף עוֹד מִלֶּאךָ יְהוָה לְהִרְאֶה אֶל־מְנוּחַ
 וְאֶל־אֲשֶׁתּוֹ אֲזוּ יָדַע מְנוּחַ כִּי־מִלֶּאךָ יְהוָה הוּא: כב וַיֹּאמֶר מְנוּחַ אֶל־אֲשֶׁתּוֹ
 מוֹת נָמוֹת כִּי אֱלֹהִים רָאִינוּ: כג וַתֹּאמֶר לוֹ אֲשֶׁתּוֹ לוֹ חֲפִץ יְהוָה לְהַמִּיתֵנוּ
 לֹא־לָקַח מִיָּדֵנוּ עִלָּה וּמְנַחָה וְלֹא הִרְאָנוּ אֶת־כָּל־אֱלֹה וְכַלֵּת לֹא הִשְׁמִיעֵנוּ
 כִּזְאת: כד וַתֵּלֶד הָאִשָּׁה בֵּין וַתִּקְרָא אֶת־שְׁמוֹ שְׁמִשׁוֹן וַיִּגְדַּל הַנְּעֵר וַיְבַרְכֵהוּ
 יְהוָה: כה וַתַּחֲלֵ רֹחַ יְהוָה לַפְעָמוֹ בַּמְּחַנֶּה דָן בֵּין צָרְעָה וּבֵין־אֲשֶׁת־אוֹל:

יחזקאל פרק מד

רלח

אוֹלַם הַשָּׁעַר יָבֹוא וּמִדְרָכּוֹ יֵצֵא: - וַיְבִיאֵנִי הַדָּרֶךְ שְׁעַר-הַצִּפּוֹן
 אֶל-פְּנֵי הַבַּיִת וְאָרָא וְהִנֵּה מָלֵא כְבוֹד יְהוָה אֶת-בַּיִת יְהוָה
 וְאָפֵל אֶל-פָּנָי: - וַיֹּאמֶר אֵלָי יְהוָה בֶּן-אָדָם שִׁים לְבָךְ וּרְאֵה
 בְּעֵינֶיךָ וּבְאָזְנוֶיךָ שְׁמַע אֶת כָּל-אֲשֶׁר אֲנִי מְדַבֵּר אֶתְךָ לְכָל-
 חֻקֹּת בַּיִת יְהוָה וּלְכָל-תּוֹרֹתָיו (תּוֹרֹתָיו קד) וְשָׁמַת לְבָךְ לְמִבּוֹא
 הַבַּיִת בְּכָל מוֹצְאֵי הַמִּקְדָּשׁ: - וַאֲמַרְתָּ אֶל-מְרִי אֶל-בַּיִת
 יִשְׂרָאֵל כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוָה רַב-לָכֶם מִכָּל-תּוֹעֲבוֹתֵיכֶם בַּיִת
 יִשְׂרָאֵל: - בְּהִבְיֹאכֶם בְּנֵי-נָכַר עָרְלֵי-לֵב וְעָרְלֵי בָשָׂר לְהִיּוֹת

רש"י

אומר למטה (מ"ו) בענין וכבא עם הארץ לפני ה' כמועדים הבא דרך וגו' שצוה לעשות העזרה קפנדריא לפי שאותה ביאה לראיית פנים צריך להראות יפה הוצרך לומר כאן בפשט לאכול בו לחמו: ומדרכו יצא. שאין זה ראוי לקפנדריא כשאר שערים וכל היום שלא בשעת אכילת הנשיא יהיה סגור, (סא"א): (ז) בני נכר. שנתנכרו מעשיו לאביו שבשמים

מצודות דוד

ולחזק אבל לא יבוא שמה דרך פתחי השכות התחתונות הפתוחות החצר הפנימי שאין אולם לפנייהם כ"א יבוא בפומבי דרך השער הגדול ומדרכו יצא. מדרך השער שבא כן יצא דרך שם ואף שכשהוא הולך עם העם כמועדים יוצא עמהם דרך נכח השער שבאו כמ"ש והנשיא בתוכם וכו' (לקמן מו) הנה כבואו לבדו חוזר הוא בדרך שבא: (ד) ויביאני וגו'. כי מתחלה העמידו לפני פשפש הדרומי הסגור ועתה הטיעו משם והביאו בדרך שער הצפון שבמזרח הבית והוא הפשפש הצפוני: (ה) שים לבך. להבין הדברים: וראה בעיניך. מדת כל דבר ודבר: לבך חוקות. מה שראוי להשתמש בכל חדר מחדריו: ולבך תורותיו. מקום עמידת הכהנים והעם: ושמת לבך. תשים לבך אל מבוא הבית להבין דרך ביאת הבית בכל הפתחים שיוצאין בהם מן המקדש והוא שלא לבוא בפשפש הדרומי אבל בפשפש הצפוני יכולין לבוא ודרך ביאה למלך המשיח וכן לכל העם כמ"ש וכבוא עם הארץ וכו' (לקמן מו): (ו) אל מרי. אל עם המרי וחוזר ומפרש אל בית ישראל: רב לבם. זמן רב היה לכם מה שעשיתם כל תועבותיכם אתם בית ישראל: (ז) בהביאכם. כמה שבעוד הייתם בארצכם הבאתם כהנים בני נכר ר"ל שנתנכרו מעשיו וחוזר ומפרש שהיו ערלי לב ר"ל אטום מלדעת את ה' וממה היו

יחזקאל פרק מד

רלח

בְּמִקְדָּשִׁי לְחַלְלוֹ אֶת-בַּיִתִּי בְּהַקְרִיבְכֶם אֶת-לֶחְמֵי חֶלֶב וְדָם
 וַיַּפְרוּ אֶת-בַּרְיָתִי אֶל כָּל-תּוֹעֲבוֹתֵיכֶם: - וְלֹא שְׁמַרְתֶּם
 מִשְׁמֵרֵת קִדְשִׁי וְתִשְׁמְוּוּן לְשִׁמְרֵי מִשְׁמֵרֵתִי בְּמִקְדָּשִׁי לָכֶם:
 כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוָה כָּל-בֶּן-נָכַר עָרֵל לֵב וְעָרֵל בָּשָׂר לֹא
 יָבֹוא אֶל-מִקְדָּשִׁי לְכָל-בֶּן-נָכַר אֲשֶׁר בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: - כִּי
 אִם-הַלֹּוִים אֲשֶׁר רָחֲקוּ מֵעָלַי בְּתַעוֹת יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר תָּעוּ מֵעָלַי
 אַחֲרַי גְּלוּלֵיהֶם וְנִשְׂאוּ עוֹנֵם: - וְהָיוּ בְּמִקְדָּשִׁי מִשְׁרָתִים פְּקוּדוֹת
 אֶל-שַׁעְרֵי הַבַּיִת וּמִשְׁרָתִים אֶת-הַבַּיִת הַמָּה יִשְׁחָטוּ אֶת-
 הָעֵלָה וְאֶת-הַגֹּבַח לָעַם וְהֵמָּה יַעֲמְדוּ לִפְנֵיהֶם לְשַׁרְתָּם: - יַעֲזֹב

רש"י

והן ערלי לב: וערלי בשר. כהן שמתו אחיו מחמת מילה: (ח) ותשימון לשומרי משמרתו, במקדשי לבם. תשימון לכם לדעתכם במקדשי אנשים רוצחים שאינם ראויין להיות שומרי משמרתו: (י) כי אם הלויים אשר רחקו וגו'. כי

מצודות ציון

אזנס (יגס"ו): (ח) ותשימון. ענין עשיה: (י) הלויים. ר"ל הסגנים בני לוי: בתעוה. מלשון מועה והשאל מהמועם מנזק הישר ללכת דרך אחר: (יא) פקודות. בתי: בהקריבכם. כמה אתם מקריבין ע"י כהנים כאלה את לחמי הוא החלב והדם הנה בזה הפירו את ברייתו להוסיף אל כל התועבות שיש בידכם הוא עבודת הכוכבים ור"ל אל די שעבתם הכוכבים אלא שעוד תוסיפו לחלל עבודת מזבחי ע"י כהנים כאלה: (ח) ולא שמרתם. להמנות כהנים כשרים לעשות קדשי: ותשימון לשומרי שגותם להיות שומרי משמרתו במקדשי אנשים שהיו לכם ר"ל שומרים לכם לפני עכו"ם: (ט) בן נכר וגו'. ר"ל בין שלבו אטום מלדעת את ה' ובין מי שלא נמול על כי מתו אחיו מחמת מילה: לבך נכר. בזה יפרש לומר מה שאסרתיו בין נכר אין הכונה על איש מגויי הארצות כי הכונה היא על כל מי שנתנכרו מעשיו לאביו שבשמים אשר הוא בתוך בני ישראל ועשה עבודתם לעכו"ם: (י) כי אם הלויים וגו'. ר"ל כי אם כבואו אל המקדש הלויים אשר רחקו מעלי בדבר התעוה של ישראל אשר תעו מעלי ללכת אחרי גלוליהם אז בעת בואם אל המקדש ישכלו גמול עוונם לבל עשות שמה עבודת המזבח: (יא) והיו במקדשי. ורק יהיו במקדשי משרתיים בדרך המינוי על שערי הבית וגם יהיו משרתיים את הבית בדבר הצריך בו: המה ישחטו וגו'. הואיל והשחיטה כשרה בור יכולים גם המה לעשותה: לפניהם. לפני מביאי הקרבנות יעמדו לשרתם בדבר הקרבנות: (יב) יעזב בעבור שעשו עבודת העם

יחזקאל פרק מד

רמ

אֲשֶׁר יִשְׁרְתוּ אוֹתָם לִפְנֵי גְלוּלֵיהֶם וְהָיוּ לְבֵית־יִשְׂרָאֵל
 לְמִכְשׁוֹל עוֹן עַל־כֵּן נִשְׁאֲתִי יָדִי עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר אֲדַנִּי יְהוָה וְנִשְׁאֲוּ
 עוֹנֵם: 7 וְלֹא־יִגְשׂוּ אֵלַי לִכְהֵן לִי וְלִגְשַׁת עַל־כַּל־קִדְשֵׁי
 אֶל־קִדְשֵׁי הַקִּדְשִׁים וְנִשְׁאֲוּ פְלִמְתָּם וְתוֹעֲבוֹתָם אֲשֶׁר עָשׂוּ:
 8 וְנִתַּתִּי אוֹתָם שְׂמֵרֵי מִשְׁמֶרֶת הַבַּיִת לְכָל עֲבֹדָתוֹ וְלִכְל
 אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה בּוֹ: 9 וְהִפְהַנְתִּים הַלְוִיִּם בְּנֵי עֲדוּק אֲשֶׁר שְׂמָרוּ
 אֶת־מִשְׁמֶרֶת מִקְדָּשִׁי בַּתְּעוֹת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מֵעַלִּי הֵמָּה יִקְרְבוּ
 אֵלַי לְשִׁרְתָנִי וְעָמְדוּ לִפְנֵי לְהַקְרִיב לִי חֶלֶב וְדָם נֶאֱמַר אֲדַנִּי
 יְהוָה: 10 הֵמָּה יָבֹאוּ אֶל־מִקְדָּשִׁי וְהֵמָּה יִקְרְבוּ אֶל־שַׁלְחִנִי
 לְשִׁרְתָנִי וְשָׂמְרוּ אֶת־מִשְׁמֶרֶתִי: 11 וְהָיָה בְּבֹאֵם אֶל־שַׁעְרֵי
 הַחֲצֵצֶר הַפְּנִימִית בְּגֵדֵי פְשָׁתִים יִלְבְּשׂוּ וְלֹא־יַעֲלֶה עֲלֵיהֶם צִמּוֹר

רש"י

עבודה הכשרה בזרים ובעבדים ובנשים: (יב) כַּמְכְּשׁוֹל עוֹן כוּמָרִים לַעֲבוּרִים לְהַמְשִׁיכֶם לִכְן: (טו) וְהִכְהַנְתִּים הַלְוִיִּם משבט לוי: בני עֲדוּק לפי שהיה כ"ג ששימש ראשון במקדש

מצודות דוד

ענין מינוי וגזירות כמו להיות פקידים צית ה' (פס טו): לפני הגלולים והכשילו את ישראל בעון עכו"ם: נשאתי ידי. הוא ענין שבועה בהרמ' הידים למעלה וכן אשר נשאתי את ידי (שמו' ו) ונשא

עוונם. את זה יסבלו בעבו' עוונ': (יג) כִּבְהֵן אֵי לשרת לי כבוד עבודת המזבח: ולגשת וגו'. ר"ל לא יגשו אל כל הקדשים נוסף על קדשי הקדשים כלומר לא לבד אסורים הם בעבודת קדשי הקדשים כי אסורים המה אף בעבודת קדשים קלים: ונשא. יסבלו כלימה הראויה להם וגמול תועבותם אשר עשו: (יד) ונתתי אותם. רק אתן אותם להיות שומרי משמרת הבית על כל העבודה הצריך אל הבית ועל כל הדבר הנעשה בו וזלת עבודת המזבח: (טו) והכהנים הלוויים. אבל הכהנים מבני לוי מזרע צדוק ששימש בימי שלמה: אשר שמרו. ולא זוו מעבודת המקום בזמן שתנו בני ישראל: (טז) אף שלחני לשרתני. זהו סדור לחם הפנים שעל השלחן: ושמרו זכו'. בכל דבר העבודה: (יז) והיה זכו'. ר"ל ביוה"כ כשיבואו הכהנים הגדולים אל שערי חצר הפנימי והוא ההיכל ולעומת קה"ק נקרא חצר (לפי שהיה בהיכל שער גדול ושני פשפשין מזה ומזה כמ"ש למעלה לכן אמר שער): בנדי פשתים. הם בגדי הלבן שכ"ג משתמש בהן ביוה"כ עבודת פנים: ולא יעלה עליהם צמר. כי בפנים לא יעשו

יחזקאל פרק מד

רמא

בְּשִׂרְתָּם בְּשַׁעְרֵי הַחֲצֵצֶר הַפְּנִימִית וּבֵיתָהּ: 2 פֶּאֱרִי פְשָׁתִים יְהִיוּ
 עַל־רֹאשָׁם וּמְכַנְסֵי פְשָׁתִים יְהִיוּ עַל־מִתְנֵיהֶם לֹא יִחְגְּרוּ בַּיּוֹעַ:
 3 וּבִצְאָתָם אֶל־הַחֲצֵצֶר הַחִיצוֹנָה אֶל־הַחֲצֵצֶר הַחִיצוֹנָה אֶל־הָעַם
 יִפְשְׁטוּ אֶת־בְּגֵדֵיהֶם אֲשֶׁר־הֵמָּה מִשְׁרְתָּם בָּם וְהִנִּיחוּ אוֹתָם
 בַּלְשֻׁכַּת הַקִּדָּשׁ וּלְבָשׂוּ בְּגָדִים אַחֲרָיִם וְלֹא־יִקְדְּשׂוּ אֶת־הָעַם
 בְּבִגְדֵיהֶם: 4 וְרֹאשָׁם לֹא יִגְלְחוּ וּפְרַע לֹא יִשְׁלַחוּ פְסוּם וּכְסוּמוֹ

רש"י

ילבשו ביה"כ בעבודת פנים: וביתה. ולפנים: (יח) פֶּאֱרִי קאפיל"ש בלע"ז: לא יחגרו ביוע. שנינו בבב"תא אין חוגרין במקום שמויעין לא למעלה מאציליהם ולא למטה ממתניהם שהוא מקום זיעה אנלאשוויי"רא בלע"ז ל"א אסרה התורה לכהנים מלבושי הצמר כי הצמר מזיע הגוף ומזיע את הבשר, (סא"א): (יט) אף החצר החיצונה. לפי שהיה מדבר בהיכל לפני ולפנים וקראם חצר הפנימית ואצלם יש לו לקרות עזרת ישראל חצר החיצונה לכך הוצרך לכפול שתי פעמים

מצודות ציון

(יח) פֶּאֱרִי. כן יקראו המנגנות כמ"ש פלגי המנגנות (שפת ל"ט) ויקראו כן ע"ש יוסי והסדר שנהן: ביוע. מלשון זיעה: (יט) יִפְשְׁטוּ. ענין הסרת המלבוש: (כ) יִגְלְחוּ. ענין קליפת השער: ופרע. כן יקרא גדול השער כמו את ראשו לא יפרע (ויקרא ל"ט): יִשְׁלַחוּ. ענין התפשטות כמו משלת קלירי (פס"ט): כסום וכסמו.

מצודות דוד

עבודה בשמנה בגדים שיש בהן צמר: וביתה. ובפנים בחלל הבית בין בהיכל בין בבית ק"ק: (יח) פֶּאֱרִי פְשָׁתִים. מגבעות מפשתים יהיה על ראשם: לא יחגרו ביוע. לא יחגרו אבנטיהם במקום שהבשר נכפל ושוכב קצתו על קצתו כי שם רב הזיעה ומתלכלכין בגדי הכהונה: (יט) וּבִצְאָתָם. וכאשר יצאו הכהנים מהעזרה

שלחם אל החצר החיצונה וחזור ומפרש אל החצר וכו' ר"ל מה שאמרתי אל החצר החיצונה הכוונה היא אל העם כלומר אין הכוונה לעזרת נשים כ"א אל העם הוא עזרת אנשים אשר שם עמידת העם אבל למול עזרת כהנים נקראה בשם חצר החיצונה: את בגדיהם. בגדי כהונה: בלשונות הקדש. הם העומדים בתחתיות החר וממעל: בגדים אחרים. בגדי חול: ר"ל למען לא יהא נראה שהעם קדושים כמהם כ"א יבואו שמה בבגדי כהונה יהא נראה לכל שאין חשש אם יגעו בהן בני האם כאלו הם קדושים כמו הכהנים: (כ) וְרֹאשָׁם לֹא יִגְלְחוּ. שער ראשם לא יגלחו בכל עת: וּפְרַע לֹא יִשְׁלַחוּ. לא יניחו גדול השער להתפשט יותר מאי וארו"ל שילגחו אחד לשלשים יום (מטהרין כב): כסום וכסמו. על כהנים גדולים יאמר שהם יגלחו באופן שיגיע ראש שער זה בצד עקרו של זה

יחזקאל פרק מד

רמב

אֶת־רֵאשֵׁיהֶם: כ^א וַיֵּן לֹא־יִשְׁתּוּ פֶל־כֶּהֵן בְּבֹאֵם אֶל־הַחֶצֶר
הַפְּנִימִית: כ^ב וְאַלְמָנָה וְגִרְשָׁה לֹא־יִקְחוּ לָהֶם לְנָשִׁים פִּי
אִם־בְּתוּלָת מִזְרַע בֵּית יִשְׂרָאֵל וְהָאֲלֻמָּנָה אֲשֶׁר תִּהְיֶה
אֲלֻמָּנָה מִכֶּהֵן יִקְחוּ: כ^ג וְאֶת־עַמִּי יוֹרוּ בֵּין קֹדֶשׁ לְחָל וּבֵין־טָמֵא
לְטָהוֹר וְיִדְעוּם: כ^ד וְעַל־רִיב הַמָּזָה יַעֲמְדוּ לְשֹׁפֵט (לְמִשְׁפֵּט קִרִּי)
בְּמִשְׁפָּטֵי וּשְׁפָטָהוּ (יִשְׁפָּטָהוּ קִרִּי) וְאֶת־תּוֹרֹתֵי וְאֶת־חֻקֹּתַי בְּכָל־
מוֹעֲדֵי יִשְׁמְרוּ וְאֶת־שְׁבֻתוֹתַי יִקְדְּשׁוּ: כ^ה וְאֶל־מַת אָדָם לֹא
יָבֹא לְטָמֵאָה פִּי אִם־לֵאֵב וְלֵאֵם וְלִבָּן וְלִבַּת לְאָח וּלְאָחוֹת
אֲשֶׁר־לֹא־הָיְתָה לְאִישׁ יְטָמְאוּ: כ^ו וְאַחֲרֵי טַהֲרָתוֹ שְׁבַעַת יָמִים
יִסְפְּרוּ־לוֹ: כ^ז וּבָיִם בָּאוּ אֶל־הַקֹּדֶשׁ אֶל־הַחֶצֶר הַפְּנִימִית

רש"י

של רבי מנחם וצ"ל ויתכן לפרשו לשון מדרת דבר השוה לא גזיות ראש ולא גדול שער אלא במדה שוה אמול"ר בלע"ז: (כא) כבואם אל החצר הפנימית אל ההיכל: (כב) כי אם בתולות יקחו. הכהנים הגדולים אבל יש מן הכהנים אשר יקחו את האלמנה מצד שמותיין באלמנה, מצאתי: אשר תהיה אלמנה. גמורה פרט לגרושה וחלוצה אע"פ שפניה היא אסורה אף להדויט: (כו) ואחרי טהרתו. אחר פרישות מן המת כך שניה במ"ק: (כז) וביום בואו. תחילה אל הקדש מצודות דוד ככוסמת הוא הסדורה בשבולת ראשו של זה בצד עקרו של זה כן ארז"ל (שם): (כא) כל כהן. בין כהן גדול בין כהן הדויט: אל החצר הפנימית. הוא ההיכל ולמול בית קה"ק נקרא חצר: (כב) ואלמנה וגו'. זהו ככהנים גדולים שאסורים גם באלמנה ואינם נושאים כ"א בתולות: אשר תהיה אלמנה. ר"ל שלא תהיה רק אלמנה אבל לא נחלצה אז מכהן יקחו ר"ל מקצת כהנים מותרים בהם והם ההדויטים אבל כשהיא גם חלוצה אסורה גם להדויטים ואף שהיא מדרבנן רמזה יחזקאל: (כג) ואת עמי יורו. הכהנים ילמדו את העם להבדיל בין קדש לחולין גם יודיעום ההבדל בין טמא לטהור: (כד) ועל ריב. ועל דין ממון יעמדו העם לפניהם למשפט והם יפסוהו במשפטי התורה לא לפי אומדן דעתם: ואת תורתו. התורות והחוקים הנהוגים בכל ימי מועדי ה' בדבר הקרבנות ישמרו וכן יקדשו את השבתות בדבר הקרבנות הבאות חובה ליום: (כה) לטמאה. לטמא את עצמו: אשר לא היתה לאיש. למשכב: (כו) ואחרי טהרתו. ר"ל אחר פרישתו מן המת כן ארז"ל: שבעת ימים וגו'. ואח"כ הוא טהור: יספרו. ר"ל אחיו הכהנים יספרו לו שאם שכח הוא לא יניחוהו הם ליכנס למקדש עד אחר שבעת ימים ויטהר: (כז) וביום בואו

יחזקאל פרק מה

רמג

לְשֵׁרֶת בְּקֹדֶשׁ יִקְרִיב חֲטָאתוֹ נָאִם אֲדָנִי יְהוָה: כ^א וְהִיְתָה לָהֶם
לְנַחֲלָה אֲנִי נַחֲלָתָם וְאַחֲזָה לֹא־תִתְּנֶנּוּ לָהֶם בְּיִשְׂרָאֵל אֲנִי
אֲחֻזָּתָם: כ^ב הַמִּנְחָה וְהַחֲטָאת וְהָאֵשֶׁם הַמָּזָה יֹאכְלוּם וְכָל־חֶרֶם
בְּיִשְׂרָאֵל לָהֶם יִהְיֶה: כ^ג וְרֵאשִׁית פֶּל־בְּפוּרֵי כָל וְכָל־תְּרוּמַת
כָּל מִפְּל' תְּרוּמַתֵּיכֶם לִפְנֵיהֶם יִהְיֶה וְרֵאשִׁית עֲרִיסוֹתֵיכֶם
תִּתְּנֶנּוּ לִכֶּהֵן לְהַנִּיחַ בְּרִכָּה אֶל־בֵּיתִי: כ^ד פֶּל־נִבְלָה וְטִרְפָּה
מִן־הָעוֹף וּמִן־הַבְּהֵמָה לֹא יֹאכְלוּ הַכֹּהֲנִים: פ מִזָּה כ^ה וּבְהִפְּיִלְכֶם

רש"י

להתחנך לעבודה יקריב חטאתו זו עשירית האיפה שלו כך שניה במ"ק שהכהן הדויט טעון עשירית האיפה ביום חינוכו כענין שנאמר (שם ה) זה קרבן אהרן ובניו וגו' וכמו שמפרש במסכת מנחות: (כא) והיתה להם. הכהונה לנחלה: (כב) חרם. לשון קדש וכן כל לשון חרמה שהוא על הקדש: (ג) להניח.

מצודות ציון

(כא) ואחווה. ענין חלק ומלא: (כב) חרם. ר"ל הקדש וכן כל חרם ציטלל לך יהיה (מצדכ י"ט): (ג) בכורי. נטול המנוסה יקרא נטול וכן לאסית ככורי אלמנת (שמות כ"ג): עריסותיכם. ענין נצק ועיסה כמו מלאסית עריסותיכם (מצדכ י"ט): להניח. מלשון נתנה: (א) תרימו תרומה. ענין הספרטה כמו

מצודות דוד

וגו'. ר"ל בתחלת ביאת הכהן להתחנך בעבודה: אל החצר הפנימית. היא עזרת כהנים אשר שם המזבח: יקריב חטאתו. זהו עשירית האיפה שהיו כהנים מקריבים ביום החנוך וכמ"ש זה קרבן אהרן ובניו וכו' ביום המשח אותו עשירית האיפה סולת וכו' (ויקרא ה'): (כא) והיתה להם לנחלה. הכהונה תהיה להם לנחלה כי לא ינחלו חלק בארץ: אני נחלתם. ר"ל מותר קרבני יהיה נחלתם: ואחווה. אחוות נחלת קרקע שדות וכרמים לא נתנו להם והיו למען יהיו נגיים לעסוק בעבודת המקדש (ומה שלקחו תרומת הארץ כמ"ש תרומת הקודש לכהנים וכו' (לקמן מ"ח) זה היה לצורך בתים וחצרות): אני אחווה. ר"ל מותר קרבני יהיה אחוותם וכפל הדבר במ"ש: (כב) המנחה. ר"ל שירי המנחה: וכך חרם. כל הקדשות: (ג) וראשית. הראשית מכל הדברים כולם שנתבכרו בבשול והם הבכורים: וכך תרומת כל. כל התרומות כולם בין דגן בין תירוש ויצהר: מכל תרומותיכם. מכל הדברים שאתם חייבים להפריש מהם תרומה: וראשית עריסותיכם. חלק ראשון מעיסה עד שלא תאכלו ממנה ועל החלה יאמר: להניח ברכה. כאומר אל ירע לבבכם בתת כל אלה לכהנים כי זה יהיה סיבה להשרות ברכה בביתך ולא יחסר העושר כי עוד יוסיף: (א) לא יאכלו הכהנים. פירשו רז"ל לפי שהותרה להם מליקת חטאת העוף שהיא נבלה וטריפה הוצרך להזהירם על שאר נבלות וטריפות שלא נחשבו שהיה הותר להם משל חלוין: (א) ובהפילכם וכו'. לפי שע"פ רוב יחולק הארץ נחלה ע"י הפלת גורל לכן אמר לשון בהפילכם

יחזקאל פרק מה

רמד

אֶת־הָאָרֶץ בְּנַחֲלָה תְרִימוּ תְרוּמָה לַיהוָה | קֹדֶשׁ מִן־הָאָרֶץ
 אֶרֶץ חֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִים אֶלֶף אֶרֶץ וְרַחֵב עֶשְׂרֵה אֶלֶף קֹדֶשׁ־הוּא
 בְּכָל־גְּבוּלָהּ סָבִיב: - יִהְיֶה מִזֶּה אֶל־הַקֹּדֶשׁ חֲמִשׁ מֵאוֹת
 בַּחֲמֵשׁ מֵאוֹת מֵרַבַּע סָבִיב וְחֲמִשִּׁים אֲמָה מַגִּרֵשׁ לוֹ סָבִיב:
 וּמִן־הַמִּזְדָּה הַזֹּאת תִּמְוֹד אֶרֶץ חֲמִשׁ (חֲמִשָּׁה קר) וְעֶשְׂרִים אֶלֶף
 וְרַחֵב עֶשְׂרֵת אֶלְפִים וּבִוְיֵהוּהָ הַמִּקְדָּשׁ קֹדֶשׁ קֹדְשִׁים: - קֹדֶשׁ
 מִן־הָאָרֶץ הוּא לַפְּהָנִים מִשְׁרְתֵי הַמִּקְדָּשׁ יִהְיֶה הַקְּרָבִים

רש"י

הראשונה שהיתה לרב כפי מניינו ולמעט כפי פקודיו והיו ב' שבטים או ג' ברצועה אחת עכשיו החלקים שוים וכשורות הכרם מפאת ים עד פאת קדים כמו שמפורש בסוף הספר: תְרוּמָה לה' לבנות בה"מ הזה בו: (ב) יהיה מזה. מן התרומה הזו יהיה לצורך הקדש להר הבית חמש מאות קנים והמותר לבתים לכהנים כמו שמפורש בסוף הספר: (ג) ומן המדה הזאת. בקנה המדה שנמדד בו ריבוע הר הבית ה' מאות על ה' מאות כמו שאמור בענין של מעלה (מ"ב) לד' רוחות מדדו חומה לו סביב ה' מאות קנים וגו': תמוד אורך.

מצודות ציון

ויקמו לי תרומה (שמות כ"ט): מַגִּרֵשׁ: (ב) מַגִּרֵשׁ ענינו מקום פנוי מנזל וזיעה ואלילות וכן ומגרט לערים (מגרט כ"ט): (ד) וּמִקְדָּשׁ ענין הוֹנֵנָה כמו ויקישו אל אורך. ממזרח למערב: וְרַחֵב. מצפון לדרום: בְּכָל־גְּבוּלָהּ ר"ל כל השטח הזה מסביב: (ב) יהיה מזה. מהשטח הזה יהיה מקדש ממנו חמש מאות וכו' ויהיה מרובע מסביב והוה הר הבית: מַגִּרֵשׁ לוֹ סָבִיב בכל ארבעת הרוחות יהיה מגרש חמשים אמה: (ג) וּמִן הַמִּזְדָּה הַזֹּאת תִּמְוֹד וכו'. ולפי שלא פירש למעלה במה ימנדו מרת התרומה אם באמות אם בקנים לכן פירש ואמר ומן המדה הזאת ר"ל במדה שמדד את הר הבית דהיינו בקנים וכמ"ש וימד את הרב הבנין קנה אחד (לעיל מ) בזה המדה תמוד האורך של חמשה ועשרים אלף וכו': וְכו'. באמצעות השטח ההוא יהיה המקדש הוא הר הבית שהוא קודש קדשים מול כל שטח הרצועה ההיא הנקרא קדש: (ד) קֹדֶשׁ. כל השטח הזה הוא קודש מכללות הארץ ויהיה אל הכהנים וכו': והיה להם. השטח הזה יהיה להם מקום על בתים ומקום מזומן על

יחזקאל פרק מה

רמה

לְשֵׁרֵת אֶת־יְהוָה וְהָיָה לָהֶם מְקוֹם לְבַתִּים וּמִקְדָּשׁ לְמִקְדָּשׁ:
 וְחֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִים אֶלֶף אֶרֶץ וְעֶשְׂרֵת אֶלְפִים רַחֵב יִהְיֶה (וְהָיָה קר)
 לְלוּיִם מִשְׁרְתֵי הַבַּיִת לָהֶם לְאַחֲזָה עֶשְׂרִים לְשָׁבֹת:
 וְאַחֲזֵת הָעִיר תִּתְּנֶנּוּ חֲמִשֵּׁת אֶלְפִים רַחֵב וְאֶרֶץ חֲמִשָּׁה
 וְעֶשְׂרִים אֶלֶף לְעַמַּת תְּרוּמַת הַקֹּדֶשׁ לְכָל־בַּיִת יִשְׂרָאֵל יִהְיֶה:
 וְלִנְשֵׂיא מִזֶּה וּמִזֶּה לְתְרוּמַת הַקֹּדֶשׁ וּלְאַחֲזֵת הָעִיר אֶל־פְּנֵי
 תְרוּמַת־הַקֹּדֶשׁ וְאֶל־פְּנֵי אַחֲזֵת הָעִיר מִפְּאֵת־יָם יְמָה וּמִפְּאֵת־
 קִדְמָה קִדְמָה וְאֶרֶץ לְעַמַּת אֶחָד הַחֲלָקִים מִגְּבוּל יָם

רש"י

באמצע וארבעת אלפים ושבע מאות וחמשים לצפון וכנגדן לדרום: והיה להם מקום לבתים. העורך הזה סביב המקדש: ומקדש למקדש. וחמש מאות על חמש מאות האמצעי: יהיו מקודשים לצורך המקדש אישינוטיג"איה אלשינוטיג"איה בלע"ז: (ה) וחמשה ועשרים אלף קנים אורך ועשרת אלפים רחב תרימו רצועה אחרת אצל זו בדרומה של זו לצורך הלויים כך מפורש בסוף הספר שהיא בדרום, מצאתי, כ' לשכות יהיה ללוים בהיקף המקדש לשמור הבית ולנוי ומותר הרצועות יעשו לצרכיהם, תו': (ו) ואחזות העיר.

מצודות ציון

קדש בגליל (שופט כ'): (ו) לְעַמַּת ר"ל נְשׂוֹת וְכוּן הַסּוּפִינִים לְעוֹמֵמֵס (על י'): (ז) אֶל פְּנֵי וְאֶל פְּנֵי ר"ל

מצודות דוד

המקדש: (ה) וחמשה וכו'. ר"ל וסמך לו יהיה עוד רצועה חמשה ועשרים אלף וכו' וזה יהיה ללוים וכו' להיות להם לאחזוה: עֶשְׂרִים לְשָׁבֹת.

ר"ל בהרצועה ההיא יעשו עשרים לשכות סמוך לאחזות הכהנים לשבת בהם הלויים השוערים למען יהיו קרובים אל הבית והשאר יהיה לצרכיהם ולבתיהם: (ו) וְאַחֲזֵת הָעִיר. נחלת העיר ר"ל מקום זרע תבואה למאכל ליושבי העיר: לְעַמַּת תְּרוּמַת הַקֹּדֶשׁ. במדת אורך תרומת הקדש והוא אחזות הכהנים והלוים: לְכָל־בַּיִת יִשְׂרָאֵל יהיה. אחזות העיר יהיה לכל השבטים זה כזה: (ז) וְלִנְשֵׂיא. ואל הנשיא הוא מלך המשיח אליו יותן אחזות נחלה מזה ומזה לתרומת הקדש והוא אחזות הכהנים והלוים ולאחזות העיר ולתוספת ביאור אמר אל פני תרומת וכו': מִפְּאֵת יָם. העבר המערב כלפי המערב ומעבר המזרח כלפי המזרח: וְאֶרֶץ. של חלק הנשיא שמוזה ומוה: לְעַמַּת אֶחָד הַחֲלָקִי. במדת אחד

יחזקאל פרק מה

רמו

אֶל-גְּבוּל קְדִימָה: הַ לְאֶרֶץ יִהְיֶה לְךָ לְאַחֲזָה בְּיִשְׂרָאֵל וְלֹא-יִזְנוּ עוֹד נְשִׂאִי אֶת-עַמִּי וְהָאֶרֶץ יִתְּנוּ לְבֵית-יִשְׂרָאֵל לְשִׁבְטֵיהֶם: ם כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה רַב-לֶכֶם נְשִׂאִי יִשְׂרָאֵל חֲמֹס וְשׂוֹד הִסִּירוּ וּמִשְׁפַּט וְצַדִּיקָה עָשׂוּ הִרִימוּ גִרְשֵׁיתֵיכֶם מֵעַל עַמִּי נָאִם אֲדֹנָי יְהוִה: ן מֵאֲזֵנֵי-צַדִּיק וְאֵיפֶת-צַדִּיק וּבֵת-צַדִּיק יְהִי לְכֶם: יא הָאֵיפֶת וְהַבֵּת תִּכֵּן אֶחָד יִהְיֶה לְשָׂאת מַעֲשֵׂר הַחֹמֶר הַבֵּת

רש"י

וארכן כאורך כל ארץ ישראל ורצועה אחת לתרומה ארכה מן הגבול מזרח ועד גבול מערב ורובה כ"ה אלפים קנים כשאר כל חלק וחלק ומאותה רצועה הוא תורם באמצעיתה ג' רצועות הללו האמורות למעל' שהם כ"ה אלפים על כ"ה אלפים והעורף עליהם למזרח עד סוף הגבול הארץ וכן למערב יהיה לנשיא מזה ומזה למזרח ולמערב: אף פני תרומת הקדש ואף פני אהוזת העיר. כנגד כל רחב שלשה הרצועות המובדלות לתרומת הקודש של רצועת הכהנים והלוים ואהוזת העיר: מפאת ים ימה.

מצודות ציון

לפני: מפאת. מעבר: (ח) אָרֶץ. כמו נֶאֱרַךְ וְנֶאֱרַךְ הַלְמַ"ד נִמְקוּס צ"ח וכן יִשְׁמַח לְכַסֵּף (שפ"ט טו) וּמִשְׁפָּטוֹ כְּנֶאֱסָ: יִזְנוּ. מִלְשׁוֹן אֲוֹנָה הוּא עֵינִי עוֹשֶׂק כִּמוֹ אִשׁ לֹא יִזְנֶה (שפ"ט טו): (ט) וְשׂוֹד. עֵינִי עוֹשֶׂק: גְּרוּשְׁתֵיכֶם. מִלְשׁוֹן גִּירוּשָׁן וְהַסְלֵסָ: (י) מֵאֲזֵנֵי. כֶּף מֵאֲזֵנֵי מִשְׁקָל: וְאֵיפֶת. וְזוֹ מִדַּת הַיֵּצֵב צַד ג' סָאִין: וּבֵת. וְזוֹ מִדַּת הַלֵּב צַד ג' סָאִין וְכֵן יוּזַן צַמִּים עֹשִׂים אֶלֶף (ד"ה ט"ז): (יא) תוֹכֵן. עֵינִי מִשְׁנֵן כִּמוֹ וּמוֹזֵן

יחזקאל פרק מה

רמו

וְעִשִׂיתָ הַחֹמֶר הָאֵיפֶה אֶל-הַחֹמֶר יִהְיֶה מִתְּפַנְתָּ: י: ם וְהִשְׁקַל עֹשִׂים גֵרָה עֹשִׂים שְׁקָלִים חֲמִשָּׁה וְעֹשִׂים שְׁקָלִים עֶשְׂרֵה וְחֲמִשָּׁה שְׁקָל הַמְנֶה יִהְיֶה לְכֶם: י: זאת התרומה אשר תרימו ששית האיפה מחומר החטים וששיתם האיפה מחומר השערים: ה וחוק השמן הבת השמן מעשר הבת מן הכור

רש"י

מניין כמו ותוכן לבנים תתנו (שמות ה') מדה אחת זו עשירית לחומר של יבש שהוא שלשים סאין וזו עשירית לחומר הלח: אשאת. כמו לקחת וכן ת"י למוסב לשאת מעשר החומר תהיה הבת וכן עשירית לחומר יבש: האיפה אף החומר יהיה מתכונתו. סכום חשבון הבת והאיפה לפי גודל החומר יהיה, מצאתי, אם יוסיפו בחומר יוסיפו בבת אם יפחתה מזה יפחתה מזה שיכון מעשרו לו: (יב) והשקף עשירים גרה. עשירים מעין: עשירים שקלים חמשה ועשירים שקלים עשרה וחמשה שקף. הרי ששים שקלים: המנה יהיה אֶלְכֶם ולצונג"ט בלע"ז הוא מנתם חבירו לשון מניין והרי יש כאן מאתיים וארבעים זוז מאכץ

מצודות ציון

לְנִיטִים תַּמְנוּ (שמות ט'): אשאת. לקחת כמו וצמים ונשאו (מס"ט ג'): החומר. מדה של שלשים סאין וכן ומומך עשורים (שפ"ט ג'): מתכונתו. משננו: (יב) והשקף. שם משקל: גרה. שם מנזע מעט וכן עשירי גרה שקל (שמות ג'): המנה. הוא לערל וכן שלשם מניט וכן (ש"ט ט'): (יג) וששיתם. מל' שש ר"ל מלקו לקחת הששים: (יד) הכור. כן נקרא החומר וכן מריס

המשקלות ביחד יחשב למשקל מנה ולא יעוותו את המשקל (א"כ המנה הוא ששים שקלים והשקל הוא ד' זוז הרי למנה ר"מ זוז כי מנה של חול הוא מאה זוז ושל קדש כפול הרי מאתיים והוסיף בה יחזקאל שנתן מלכו הרי ר"מ זוז): (יג) ששית האיפה וגו'. והוא חלק אחד מששים וזהו שאמרו רז"ל עין רעה לא יפחות מאחד מששים: וששיתם. נתנו חלק ששית מחומר השעורים ר"ל בין מחטים בין משעורים נתנו חלק אחד מששים: (יד) וחוק השמן. ר"ל משפט מעשר השמן: הבת השמן. ר"ל הבת הוא מדת השמן ויתנו את הבת מעשר מן הכור והוא החמר וזהו לפי שעשרת בתים היא חמר

מצודות דוד

בהם שעור חשבון זה לא פחות ולא יותר: אף החמר וגו'. ר"ל לפי מדת החומר יהיה החשבון של כל אחד מהמדות האלה אם יוסיפו בחומר יוסיפו גם בהם לפי הערך וכן אם יפחתו מה: (יב) והשקף. משקל השקל יהיה עשירים גרה: עשירים שקלים וגו'. בזמן ההוא היה משקל מיוחד בפני עצמו אבן מכו' שקלים ואבן מכו"ה שקלים ואבן מט"ו שקל לכן אמר כל אלו שלש

יחזקאל פרק מה

רמח

עֲשֶׂרַת הַפְּתִים חָמֵר כִּי־עֲשֶׂרַת הַפְּתִים חָמֵר: ^{טו} וְשֵׁה אַחַת מִן־הַצֵּאן מִן־הַמָּאֲתִים מִמִּשְׁקָה יִשְׂרָאֵל לְמִנְחָה וּלְעוֹלָה וּלְשִׁלְמִים לְכַפֵּר עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר אֲדֹנָי יְהוִה: ^{טז} כָּל הָעַם הָאָרֶץ יִהְיוּ אֶל־הַתְּרוּמָה הַזֹּאת לְנִשְׂאֵי בְיִשְׂרָאֵל: ^{יז} וְעַל־הַנְּשִׂאֵי יִהְיֶה הָעוֹלוֹת וְהַמִּנְחָה וְהַנֶּסֶךְ בַּחֲגִים וּבַחֲדָשִׁים וּבִשְׁבֻטוֹת בְּכָל־מוֹעֲדֵי בַּיִת יִשְׂרָאֵל הוּא־יַעֲשֶׂה אֶת־הַחֲטָאֹת וְאֶת־הַמִּנְחָה וְאֶת־הָעוֹלָה וְאֶת־הַשְּׁלָמִים לְכַפֵּר בְּעַד בַּיִת־יִשְׂרָאֵל: ^ס

רש"י

השמן וגו'. הבת שהיא מדת השמן זו היא מעשר הבת יהי מן הכור, מצאתי העישור שהבת מעשרת מן הכור יהיה כיצד (מעשר הבת מן הכור עשירית של בת על הכור הוא ד"יון מוד"ש בלע"ז תיבה זו משמשת על עצמה ועל אחרים כמו עבודת הקודש ועבודת בני מדי"ן סא"א): **עשרת הבתים**. יהיה לכם החומר ואז יתכן ליטול הימנו בת אחת למעשר: **כי עשרת הבתים חומר**. לפי שהחומר יהיה לכם עשר בתים וכן תרגם יונתן חד מן עסרא הוויא ביתא בכורא ארי עסר בתין כורא: **(טו) ושה אחת מן הצאן**. מיוחד שבצאנו וכן אמר משה מבחר נדרכי' לומי"לור בלע"ז: **מן המאיתים**

ממשקה ישראל. דרשו רבותינו לענין הנסכים ממותר שתי מאות שנשתיירו בכור שנפל לתוכו יין של ערלה או של כלאי הכרם מכאן לערלה וכלאי הכרם שבטלין במאיתם: **ממשקה ישראל**. מן המותר לישראל כל קרבנותיהם יהיו משקה הראוי לישראל כל עיקר הסעודה קרויה על שם המשקה כלומר האכילה עם השתייה תהא מן המותר לישראל: **(טז) אף התרומה הזאת**. האמור' למעלה לדעת כל עמי הארץ תהיה: **(יז) ועל הנשיא**. אמר אני שהנשיא הזה ככהן גדול מדבר וכן כל הנשיא שבענין ושמעתי משמו

מצודות דוד

א"כ הבת הוא חלק מעשר בחמר: **כי עשרת הבתים חמר**. ר"ל כי גם היום המדה כך היא עשרת בתים המה מדת החמר וכן יהיה לעתיד: **(טו) ושה אחת וגו'**. מן המאיתים. מי שיהיו לו מאיתים צאן יביא שה אחת לקרבן לחנוך הבית:

ממשקה ישראל. ת"י מפטימא דישארל ר"ל מבהמות הטובים והמבחר' שבידם יביאו הקרבנות וכן מסלת היפה יביאו למנחות ורז"ל אמרו מן המותר לישראל וכאומר מן הראוי לסעודת ישראל כי הסעודה נקראת ע"ש המשקה וכן אל המשתה וגו' (אסתר ה'): **(טז) כל הבעם וגו'**. אין מי נקי מהם כולם יתנו התרומה הזאת ואף על הנשיא בישראל גם עליו לתת התרומה הזאת: **(יז) ועל הנשיא יהיה**. ומלבד התרומה יהיה עוד על הנשיא העולות ומנחות ויין הנסכים הבאים בחגים וכו': **בכ"ז מועדי**. בכל הימים שהם נודעים ומתאספים לבוא אל המקדש והם חגים וחדשים ושבתות וכפל הדבר במ"ש: **הוא יעשה**. ר"ל משלו יביא את כל אלה:

יחזקאל פרק מה

רמח

כִּי־אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה בְּרֵאשׁוֹן בְּאַחַד לַחֲדָשׁ תִּקַּח פְּרִי־בֶן־בָּקָר תְּמִים וַחֲטָאֹת אֶת־הַמִּקְדָּשׁ: ^{יב} וּלְקַח הַבֵּיזָן מִדָּם הַחֲטָאֹת וְנָתַן אֶל־מְזוֹזֹת הַבַּיִת וְאֶל־אַרְבַּע פְּנוֹת הָעִזְרָה לְמִזְבֵּחַ וְעַל־מְזוֹזֹת שַׁעַר הַחֲצֵר הַפְּנִימִית: ^{יג} וְכֵן תַּעֲשֶׂה בְּשִׁבְעָה בַּחֲדָשׁ מֵאִישׁ שְׂגָה וּמִפְתֵּי וּכְפָרְתֶם אֶת־הַבַּיִת: ^{יד} בְּרֵאשׁוֹן בְּאַרְבַּעַת עָשָׂר יוֹם לַחֲדָשׁ יִהְיֶה לָכֶם הַפֶּסַח חֵג שְׁבַעֵת יָמִים מִצוֹת יֵאָכֵל: ^{טו} וְעָשָׂה הַנְּשִׂאֵי בְיָוִם הַהוּא בַּעֲדוֹ

רש"י

של רבי מנחם שבמלך מדבר: **(יח) כה אמר אד' אלהים**. בראשון באחד לחדש תקח פר בן בקר תמים. הוא פר המלואים האמור בראש הענין ולימד כאן שיהיו המלואים בא' בניסין: **וחטאות**. וטהרת: **(יג) וכן תעשה בשבעה בחודש**. יש לומר וכן תעשה כל שבעה וכן הוא אומר למעלה שבעת ימים יכפרו על המזבח ורבותינו כך פרשוהו במנחות וכן תעשה פר שאינו נאכל בשבעה שבטים שחדשו דבר והורו ב"ד שלהן שחלב מותר ועשו שבעה שבטים שהם רוב צבור

על פיהם שמביאין פר העלם דבר: **מאיש שוגה ומפתי וגו'**. הרי זה מקרא מסורס וכפרתם את הבית מאיש שוגה ומפתי אחר שבעת ימי המלואים שיהא המזבח מחונך יביאו חטאותם ואשמותם ויתכפרו שבזמן שישראל מכופרים הבית מכופר: **(כא) שבועות ימים**. על שם שמתחילין ממנו לספור שבעה שבועות, מצאתי: **מצות יאכל**. מצות יאכלו בו בחג: **(כב) ועשה הנשיא ביום ההוא וגו'**. רבותינו אמרו שבקשו לגנוז ספר יחזקאל שהיו דבריו סותרין דברי תורה

מצודות ציון

ואקיפה: **(יח) תמים**. שלם ממוס: **וחטאות**. ומטהל: **(יט) פנות**. זיוות: **העזרה**. קן יקאל דפוס גנין המונח כמ"ש ומעוורה הקטנה (לפ"ל מ"ג): **(כ) שוגה**. מלשון שגגה: **ומפתי**. שטטה וסלל: **וכפרתם**. הוא ענין קטום וכן וכפרתהו (ע"ג): **(כא) שבעות**. כמו שצטט גלל וי"ו וכן למעלה לעומת אחד התלקים וסוף

מצודות דוד
(יח) בראשון. בחודש הראשון: **תקח פר וגו'**. הוא הפר האמור למעלה ונתתה וגו' פר בן בקר החטאת (לעיל מ"ג) ועתה בא לומר שהחנין יחיה באחד לחדש הראשון ופירש עוד מה שחסר למעלה: **וחטאות**. בזה תטהר את המקדש: **(יט) הבית**. הוא ההיכל: **פנות העזרה למזבח**. זיוות דפוס בנין גג המזבח: **החצר הפנימית**. הוא עזרת אנשים: **(כ) וכן תעשה**. ר"ל וכן תחנך בקרבנות בכל משך שבעה ימים בימי החדש יום אחר יום אולם לא בענין שצוה להביא בראשון כי בששת הימים צוה להביא שיעיר לחטאת ופר ואיל לעולות כמ"ש שם: **מאיש שוגה ומפתי**. ר"ל הקרבנות הללו יבואו להסיר העון מאיש שוגה ומפתי ר"ל ממי שנכנס במקדש במקום שאין לו רשות ליכנס ועשה זאת בשגגה או בסכלות הדעת: **וכפרתם**. בהם תקבחו את הבית מן החלול של הנכנסין שם שלא ברשות: **(כא) הפסח**. זמן הבאת קרבן פסח: **חג שבועות**. ר"ל כל ימות החג שהם שבעת ימים יאכל מצות: **(כב) ועשה הנשיא**. ר"ל יביא משלו:

יחזקאל פרק מה

רנ

וּבַעַד כָּל־עַם הָאָרֶץ פֶּר חֲטָאתָ: ַּ וְשִׁבַּעַת יְמֵי־הַחֹג יַעֲשֶׂה עוֹלָה לַיהוָה שִׁבְעַת פָּרִים וְשִׁבְעַת אֵילִים תְּמִימִם לַיּוֹם שִׁבְעַת הַיָּמִים וְחֲטָאת שְׁעִיר עִזִּים לַיּוֹם: ַּ וּמִנְחָה אֵיפָה לַפֶּר וְאֵיפָה לָאֵיל יַעֲשֶׂה וְשֶׁמֶן הַיַּיִן לָאֵיפָה: ַּ בְּשִׁבְעֵי בַחֲמִשָּׁה

רש"י

ברם זכור לטוב חנניה בן גרון המקרא הזה ראה אלא ממקרא למטה (פ) וביום החדש פר בן בקר תמימים שישב בעליה ודרשו ובענינו נעלם ממנו מה שדרש בקרבנות האל' פר בארבעה עשר בניסן למה, ואומר אני שמא ב"ד בניסן של פסח ראשון שנתחנך בו הבית עומד ופר זה בא תחת עגל בן בקר שהקריב אהרן בשמיני למלואו' ומגיד שאם לא הקריבו בשמיני למלואים יקריבנו ב"ד בניסן כדי שיתחנך לעבודה קודם י"ט לפי שעליו קרבנות ועולת המועד לעשות כמו שאמור למעלה ועל הנשיא יהיה העולות והמנחה והנסך בתמים וגו': (כג) **שבעת פרים ושבעת אילים תמימים יזום**. והתורה אמרה פרים בני בקר שנים ואיל אחד אין לי להעמיד מקרא זה אלא שבעה פרים וז' אילים לשבעת הימים פר ליום ואיל ליום ובא ללמד שאין הפרי מעכבין זה את זה ולא האילים מעכבין זה את זה וכן שנינו במנחות אך לא הביאו מן

רנא

יחזקאל פרק מו

עֶשֶׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ בַּחֹג יַעֲשֶׂה כָאֵלֶּה שִׁבְעַת הַיָּמִים כַּחֲטָאת פְּעֻלָּה וּכְמִנְחָה וּכְשֶׁמֶן: ַּ ס מוּ « כֹּה־אָמַר אֲדַנִּי יְהוָה שְׁעַר הַחֹצֵר הַפְּנִימִית הַפְּנֵה קָדִים יִהְיֶה סָגוּר שְׁשַׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיט יִפְתַּח וּבַיּוֹם הַחֹדֶשׁ יִפְתַּח: ַּ וּבֵא הַנְּשִׂא דֶרֶךְ אֹלָם הַשְּׁעַר מַחוּץ וְעָמַד עַל־מִזְוֹת הַשְּׁעַר וְעָשׂוּ הַכֹּהֲנִים אֶת־עוֹלֹתוֹ וְאֶת־שְׁלָמָיו וְהִשְׁתַּחֲוֶה עַל־מִפְתָּן הַשְּׁעַר וַיֵּצֵא וְהִשְׁעַר לֹא־יִסָּגֵר עַד־הָעֶרֶב: ַּ וְהִשְׁתַּחֲוֶה עַם־הָאָרֶץ פֶּתַח הַשְּׁעַר הַהוּא בַּשְּׁבִטוֹת וּבַחֲדָשִׁים לִפְנֵי יְהוָה: ַּ וְהַעֲלֶה

רש"י

ולאיל כמשפטו לפי שנתות של הין: ויציאה ובא לו לאותו הפשפש: ועמד על (א) **שער החצר הפנימית הפונה קדים וגו'**. שנו רבותינו במסכת מדות שני פשפשין היו לו לשער ההיכל אחד בדרום ואחד בצפון שברום עליו מפורש בקבלה (לעיל מ"ד) איש לא יבא בו והיה סגור: (ב) **דרך אולם השער** כמו שאמור למעל' ואילמיו אל החצר החיצונה דרך אולם השער של עזרה כלומר יכנס בדרך שער מדרחי שהוא משמש כניסה

מצודות ציון

לוגין: (ג) **מפתן**. הוא האסקופס וכן כרומת אל בשביל המלואים ובשמיני העצרת כבר נשלמו ימי המלואים: (א) **שער החצר הפנימית**. הוא שער עזרת אנשים: יהיה סגור וכו'. לפי שלא יהיו רגילין לבוא לבה"מ בימות החול לא העם ולא הנשיא: ימי המעשה. כן יקראו ימות החול שמוחרים לעשות בהם מלאכה: וביום השבת יפתח. זה או יהיו רגילין לבוא להשתחות לה' ולכן יפתח שער המזרחי כי כבואם דרך שם ישתחוו מול פתח ההיכל ובית קה"ק: וביום החודש. יאמר על יום הראשון מהחדש והוא ר"ח וכן מחר חודש (ש"א כ): (ג) **ובא הנשיא**. בפתחו השער ההוא יבוא הנשיא דרך אולם השער הפונה אל החצר כמ"ש ואילמיו אל חצר החיצונה (לעיל מ) וכאומר שיתחוו השער עד לא יבוא אל חלל אולם השער ולא ימתניו לפתחו עד שיבוא אל פתח השער וזה בעבור כבוד הנשיא: ועמד. הנשיא יעמוד סמוך למזוזה השער ר"ל בפשפש הדרומי משער ההיכל כי שם מקומו כמ"ש את הנשיא נשיא הוא ישב בו (לעיל מד): ועשו. בהיותו עומד שם יעשו הכהנים את עולתו ואת שלמיו והוה במשך ימי המלואים שקרבו העולות אף בשבת אולם שלמים לא נזכר בקרבנות המלואים ואמר שלמיו אם הביאם נדבה ברי"ח: והשער. הוא השער המזרחי הנפתח: (ג) והשתחוו. בזה יתן טעם למה לא יסגר השער ואמר לפי

מצודות דוד

כמו לעמת נלל וי"ו: (כד) הין. שם מדה וזו י"ז ביום ההוא. ב"ד לחדש הראשון: בעדו. לכפר בעדו ובעד כל העם: פר חטאת. זה יהיה מקרבנות המלואים כי ימי המלואים יתחילו באחד לחדש הראשון וישלמו אחר הסוכות (וגם שלמה ועזרא לא עשו במספר ימי המלואים שהיו במשכן ולא היה מספר זה כזה ולפי שגדול היה כבוד הבית הזה האחרון ירבו ימי המלואים כ"ז): (כג) **יעשה**. ר"ל הנשיא יביא משלו: **שבעת פרים וגו'**. הם קרבנות המלואים ולא נזכרו כאן הקרבנות האמורות בתורה שהיו באות חובה לכל יום: **יזום שבעת הימים**. ר"ל לכל יום משבעת הימים: (כד) **ומנחה וכו'**. עם שהתורה אמרה שיעור אחד למנחה ולשמן וחלק בין פר לאיל זהו ברבר הקרבנות שאמרה התורה ואין בכלל זה קרבנות של המלואים שלעתיד אולם רז"ל דרשו בכל אלה: (כה) **בשביעי**. בחדש השביעי: **יעשה כא"ה**. יביא קרבנות למלואים כל שבעת הימים כמספר האמור בפסח: **כחטאת וגו'**. כל אלה יביא בסוכות כמספר האמור בפסח אבל בשבועות ובר"ה וביה"כ לא צוה להוסיף קרבנות בהמה על האמור בתורה לעשות מה

מצודות דוד

בשביל המלואים ובשמיני העצרת כבר נשלמו ימי המלואים: (א) **שער החצר הפנימית**. הוא שער עזרת אנשים: יהיה סגור וכו'. לפי שלא יהיו רגילין לבוא לבה"מ בימות החול לא העם ולא הנשיא: ימי המעשה. כן יקראו ימות החול שמוחרים לעשות בהם מלאכה: וביום השבת יפתח. זה או יהיו רגילין לבוא להשתחות לה' ולכן יפתח שער המזרחי כי כבואם דרך שם ישתחוו מול פתח ההיכל ובית קה"ק: וביום החודש. יאמר על יום הראשון מהחדש והוא ר"ח וכן מחר חודש (ש"א כ): (ג) **ובא הנשיא**. בפתחו השער ההוא יבוא הנשיא דרך אולם השער הפונה אל החצר כמ"ש ואילמיו אל חצר החיצונה (לעיל מ) וכאומר שיתחוו השער עד לא יבוא אל חלל אולם השער ולא ימתניו לפתחו עד שיבוא אל פתח השער וזה בעבור כבוד הנשיא: ועמד. הנשיא יעמוד סמוך למזוזה השער ר"ל בפשפש הדרומי משער ההיכל כי שם מקומו כמ"ש את הנשיא נשיא הוא ישב בו (לעיל מד): ועשו. בהיותו עומד שם יעשו הכהנים את עולתו ואת שלמיו והוה במשך ימי המלואים שקרבו העולות אף בשבת אולם שלמים לא נזכר בקרבנות המלואים ואמר שלמיו אם הביאם נדבה ברי"ח: והשער. הוא השער המזרחי הנפתח: (ג) והשתחוו. בזה יתן טעם למה לא יסגר השער ואמר לפי

יחזקאל פרק מו

רנב

אֲשֶׁר יִקְרַב הַנְּשִׂיא לַיהוָה בַּיּוֹם הַשֶּׁבֶת שֶׁשָּׁה כְּבָשִׂים תְּמִימִם
וְאֵיל תְּמִים: ה וּמִנְחָה אֵיפָה לְאֵיל וּלְכַבְשִׂים מִנְחָה מִתַּת יָדוֹ
וְשִׁמֹן הֵינן לְאֵיפָה: ו וּבַיּוֹם הַחֹדֶשׁ פֶּר בֶּן־בֶּקֶר תְּמִימִם וְשֵׁשֶׁת
כְּבָשִׂים וְאֵיל תְּמִימִם יִהְיוּ: ז וְאֵיפָה לֶפֶר וְאֵיפָה לְאֵיל יַעֲשֶׂה
מִנְחָה וּלְכַבְשִׂים כַּאֲשֶׁר תִּשְׁגֶּי יָדוֹ וְשִׁמֹן הֵינן לְאֵיפָה: ח וּבְבוֹא
הַנְּשִׂיא דֶרֶךְ אֹלָם הַשְּׂעִר יָבֹא וּבִדְרָכּוֹ יֵצֵא: ט וּבְבוֹא
עַם־הָאָרֶץ לִפְנֵי יְהוָה בַּמּוֹעֲדִים הֵבֵא דֶרֶךְ־שְׂעִר צֶפֶן

רש"י

כל היום וגם כל הבא ולערב יסגרוהו: (ד) ביום השבת ששה כבשים. לא ידעתי למה שהרי אמרה תורה שני כבשים (מדבר כח) וביום השבת משמע שבת בראשית ומשמע יום טוב ואומר אני שבת זו אינה שבת בראשית אלא י"ט שטעון שבעה כבשים ושני אילים ובא ולימדך שאין מעכבין זה את זה ואם לא מצא שבעה יביא ששה ואם לא מצא שני אילים יביא אחד כמו שדרשו חכמים לענין ראש חדש: (ה) מתת ידו. לימד שאין המנחות מעכבות זו את זו: (ו) וביום החדש פר בן בקר תמימים. מקרא זה דרשו רבותינו במנחות פר מה למדנו לפי שנא' בתורה (שם) ובראשי חדישיכם פרים בני בקר שנים מנין

מצודות ציון

המפתח (ה' פ"ט ט') (ח) מתת מל' תמימים. כמו תמים או אמר לשון רבים על כל הפכים של כל ראשי המדעים: (ו) תשיג ידו. לשון זקן ילמד על ערך

הקרבנות שצותה התורה הבאים חובה ליום: (ה) מתת ידו. וכפי נתינת ידו ר"ל כפי הרחבת ידו ונדבת לבבו: (ו) ולכבשים וגו'. ר"ל לכבשים יביא מנחה כפי השגת ידו ומרבית העושר שעמו: (ח) ובבוא הנשיא. כאשר יבוא הנשיא לעמוד בשעת הקרבת קרבנותיו: דרך אולם השער יבוא. ר"ל לא יבוא דרך פתחי השכות התחתונות הפתוחות לחצר הפנימי שאין בהם אולם לפניהם כ"א יבוא בפומבי בשער הגדול דרך האולם הנמשך מהשער ולהיכן וכמ"ש למעלה כשיבוא לאכול לחם לפני ה': ובדרכּו יבוא. בדרך השער שבא יהיה חזור ויוצא: (ט) במועדים. כי אז החוב על כל ישראל להיות נראה

יחזקאל פרק מו

רנג

לְהַשְׁתַּחֲוֹת יֵצֵא דֶרֶךְ־שְׂעִר נֶגֶב וְהֵבֵא דֶרֶךְ־שְׂעִר נֶגֶב יֵצֵא
דֶרֶךְ־שְׂעִר צְפוֹנָה לֹא יָשׁוּב דֶרֶךְ הַשְּׂעִר אֲשֶׁר־בָּא בּוֹ כִּי נִכְחוּ
יֵצֵאוּ (יֵצֵא קרי'): י וְהַנְּשִׂיא בְּתוֹכֶם בְּבוֹאֹם יָבֹאוּ וּבִצְאָתָם יֵצֵאוּ:
י"א וּבְחַגִּים וּבַמּוֹעֲדִים תִּהְיֶה הַמִּנְחָה אֵיפָה לֶפֶר וְאֵיפָה לְאֵיל
וּלְכַבְשִׂים מִתַּת יָדוֹ וְשִׁמֹן הֵינן לְאֵיפָה: י"ב וְכִי־יַעֲשֶׂה הַנְּשִׂיא
נִדְבָה עוֹלָה אוֹ־שְׁלָמִים נִדְבָה לַיהוָה וּפְתַח לוֹ אֶת־הַשְּׂעִר
הַפְּנֵה קָדִים וַעֲשֶׂה אֶת־עֲלָתוֹ וְאֶת־שְׁלָמוֹ כַּאֲשֶׁר יַעֲשֶׂה בַּיּוֹם

רש"י

שער צפון וגו'. כי נכחו. יצא מצוה עליהם שיתראו בתוך העזרה יפה יפה: (י) והנשיא. גם הוא כשנכנס לעזרה לבא בפשפש ההיכל הדרומי להשתחוות גם הוא מצוה עליו לעשות העזרה קפנדריא ויבא דרך שער צפון ויצא דרך שער נגב עם שאר עם הארץ ונכנס ויצא נכחו דרך שער הצפון והוא בתוכם כבואם יבוא ובצאתם יצאו כולם הנשיא עם שאר העם ולא יבא דרך שער המזרחי כדרך שהוא בא ביום החדש וביום שבת בראשית שהשער המזרחי אין נכחו שער במערב:

מצודות ציון

העושר וכן על פי אשר תשיג יד הגדול (תקפ"ב ט'): (ט) נכחו. נגדו כמו לנוכח אשתו (מצלח"ט כ"ט): (י) והנשיא. ר"ל אז במועדים גם הנשיא ילך בתוך העם ועמהם כי זהו הדרת כל מושל ללכת ברבית עם: בבואם. בדרך בואם יבוא עמהם ובדרך צאתם יצא הוא עם העם לא כדרך בואם בשאר ימות השנה שיבוא בשער המזרחי וחזור בדרך שבא: (יא) ובחגים ובמועדים. לתוספת ביאור כפל בשמות נרדפים וכן אדמת עפר (דניאל יב) או יתכן שאמר זה על שבעות ור"ה ויה"כ שהיו במשך ימי המלואים שלא יוסיפו בהם קרבנות שהמה בשביל המלואים אבל צוה להוסיף בהם מנחות על הקרבנות הקצובות בתורה מלבד המנחות הראויות להם כפי משפטי התורה והם יהיו בשביל המלואים ולכן יהיה בהם משפט אחר: מתת ידו. כפי נתינת ידו ר"ל לפי ההחבת ידו ונדבת לבבו: (יב) וכי יעשה וגו'. בששת ימי המעשה: ופתח לו וגו'. לבוא דרך בו: ויעשה וגו'. הכהן העובר יעשה את עולתו ואת שלמיו בהיותו עומד שם: כאשר יעשה ביום השבת. שעושים הקרבנות בהיותו שם ואמר ביום השבת וה"ה ביום החדש ולקצר לא זכרו: ויצא. וכאשר יצא יסגור השוּג את השער מיד אחרי צאתו כי בשבת ובחדש העם פנוים ממלאכה ודרכם

מצודות דוד

בעזרה כמ"ש שלש פעמים בשנה יראה כל זכורך וכו' (שמות כג): כי נכחו יצא. נגד המקום שבא יצא: (י) והנשיא. ר"ל אז במועדים גם הנשיא ילך בתוך העם ועמהם כי זהו הדרת כל מושל ללכת ברבית עם: בבואם. בדרך בואם יבוא עמהם ובדרך צאתם יצא הוא עם העם לא כדרך בואם בשאר ימות השנה שיבוא בשער המזרחי וחזור בדרך שבא: (יא) ובחגים ובמועדים. לתוספת ביאור כפל בשמות נרדפים וכן אדמת עפר (דניאל יב) או יתכן שאמר זה על שבעות ור"ה ויה"כ שהיו במשך ימי המלואים שלא יוסיפו בהם קרבנות שהמה בשביל המלואים אבל צוה להוסיף בהם מנחות על הקרבנות הקצובות בתורה מלבד המנחות הראויות להם כפי משפטי התורה והם יהיו בשביל המלואים ולכן יהיה בהם משפט אחר: מתת ידו. כפי נתינת ידו ר"ל לפי ההחבת ידו ונדבת לבבו: (יב) וכי יעשה וגו'. בששת ימי המעשה: ופתח לו וגו'. לבוא דרך בו: ויעשה וגו'. הכהן העובר יעשה את עולתו ואת שלמיו בהיותו עומד שם: כאשר יעשה ביום השבת. שעושים הקרבנות בהיותו שם ואמר ביום השבת וה"ה ביום החדש ולקצר לא זכרו: ויצא. וכאשר יצא יסגור השוּג את השער מיד אחרי צאתו כי בשבת ובחדש העם פנוים ממלאכה ודרכם

יחזקאל פרק מז

רנד

הַשִּׁבְתָּ וַיֵּצֵא וּסְגַר אֶת־הַשַּׁעַר אַחֲרַי יָצֵאתוּ: י וּכְבַשׁ בֶּן־שָׁנָתוֹ תָּמִים תַּעֲשֶׂה עוֹלָה לַיּוֹם לַיהוָה בַּבֶּקֶר בַּבֶּקֶר תַּעֲשֶׂה אֹתוֹ: יי וּמִנְחָה תַעֲשֶׂה עָלָיו בַּבֶּקֶר בַּבֶּקֶר שְׁשִׁית הָאֵיפָה וְשִׁמּוֹן שְׁלִישִׁית הַזֵּיץ לֶרֶס אֶת־הַסֹּלֶת מִנְחָה לַיהוָה חֲקוֹת עוֹלָם תִּמְיֵד: יג וְעִשׂוּ (עֵשׂוּ קרי) אֶת־הַכֶּבֶשׂ וְאֶת־הַמִּנְחָה וְאֶת־הַשִּׁמּוֹן בַּבֶּקֶר בַּבֶּקֶר עוֹלֹת תִּמְיֵד: פ כֹּה־אָמַר אֲדַנִּי יְהוָה כִּי־יִתֵּן הַנְּשִׂיא מִתְּנָה לְאִישׁ מִבְּנֵי נַחֲלָתוֹ הַיָּא לִבְנֵי תֵּהִיֶּה אַחֲזֵתָם הַיָּא בְּנַחֲלָה: יד וְכִי־יִתֵּן מִתְּנָה מִנְחָלָתוֹ לְאַחַד מֵעַבְדָּיו וְהִיתָה

רש"י

להשתתחות שכל אחד עסוק במלאכתו לפיכך וסגר את השער אחרי צאתו: (יג) וכבש בן שנתו. עולת התמיד: (יד) ששית האיפה. ירושלמית שהיא חומש של מדברית והן ב' ושלשון משנה אם היה עבה או מרוסס: ואף על פי שחביתין קריבין לחצאין מביא הוא בבקר עשרון שלם וחוצהו כמו ששינו

מצודות דוד

(יד) אָרוֹם ענין זלף ונטיפה כמו רקסוי לילה (ע"פ ט): הסֹּלֶת. קמח יפה: (טז) אַחֲזוֹתָם. ענין הסוקה: (יז) הַדְּרוֹר. כן יקלה הויזל כי הוא ענין חפשי כמו וקלמס לדור (ויקרא טז): ושבתי. כמו וטסה: ימי המלואים שמלכוד התמידין הקצובים יביא עוד כבש אחד בן שנה בכל בוקר בשביל המלואים: אָרוֹם את הסֹּלֶת. זלף ולהשקות בו את הסולת להיות רטוב ממנו: מִנְחָה לַה'. ר"ל זה יהיה מנחה לה' מלבד מנחת התמיד הנוכח בתורה: חֲקוֹת עוֹלָם תִּמְיֵד. מחובר הוא למקרא שלאחריו לומר אל תחשבו שבעבור העולה והמנחה הזאת יחדלו מלהקריב התמיד והמנחה והשמן המוזכר בתורה כי חקות עולם תמיד יעשו את הכבש וכו': (טז) בַּבֶּקֶר. בכל בקר יקריבו והיא עולת תמיד מבלי הפסק וכאומר הנה בשביל המלואים יוסיפו זה אבל לא יגרעו ממה שאמרה התורה: (טז) כִּי יִתֵּן וגו'. אם יתן הנשיא בחייו מה מנחלתו לאחד מבניו: נַחֲלָתוֹ הַיָּא. כאומר הנה המתנה קיימת כי הלא נחלתו היא ותהיה לבניו אחרי מותו כי אחוזתם היא בנחלה ר"ל כי הבנים יאחזו בנחלתו א"כ מה לי בחייו מה לי אחרי מותו: (יז) וְהִיתָה לוֹ. אל העבד ההוא: וְעַד שְׁנַת הַדְּרוֹר. עד הויבול היחיד בה העבד וביובל תשוב אל הנשיא: אַךְ נַחֲלָתוֹ. נחלת הנשיא ראוי אך לבניו ולכן להם תהיה אחרי

יחזקאל פרק מז

רנה

לוֹ עַד־שְׁנַת הַדְּרוֹר וְשִׁבְתָּ לְנִשְׂיָא אַךְ נַחֲלָתוֹ בְּנֵי לָהֶם תִּהְיֶה: יא וְלֹא־יִקַּח הַנְּשִׂיא מִנְחָלָת הָעַם לְהוֹנֵתָם מֵאַחֲזֵתָם מֵאַחֲזֵתוֹ יִנְחַל אֶת־בְּנָיו לְמַעַן אֲשֶׁר לֹא־יִפְצוּ עִמּוֹ אִישׁ מֵאַחֲזֵתוֹ: יב וַיְבִיאֵנִי בַּמָּבּוֹא אֲשֶׁר עַל־בְּתַף הַשַּׁעַר אֶל־הַלְּשׁוֹת הַקֹּדֶשׁ אֶל־הַכְּהֹנִים הַפְּנוּת צְפוּנָה וְהֵנָּה שֵׁם מְקוֹם בִּירְכָתֶם (בִּירְכָתִים קרי) יָמָה: ס כ וַיֹּאמֶר אֵלָי זֶה הַמְּקוֹם אֲשֶׁר יִבְשְׁלוּ־שָׁם הַכְּהֹנִים אֶת־הָאֲשֵׁם וְאֶת־הַחֲטָאֹת אֲשֶׁר יֵאָפוּ אֶת־הַמִּנְחָה לְבִלְתִּי הוֹצִיא אֶל־הַחֶצֶר הַחִיצוֹנָה לְקַדֵּשׁ אֶת־

רש"י

לבניו תהיה נחלתו ולא תנתן לצמיתות לאחר: (טז) ויביאני במבוא. דרך האמה שבזווית בית החליפו' שנכנסין בו לאויר עשויים שבין הלשכות שבצפון לבין תאי ההיכל: אֲשֶׁר עַל כַּתֵּף הַשַּׁעַר. שער הצפוני כתף השער אשר מן השער למערב: הַפְּנוּת

מצודות ציון

(יח) אֲהוֹנוֹתָם. ענין עושק כמו ולו ינו עוד (לעיל טח): יפוצו. ענין פזור כמו נפלו לאלו (לעיל טז): (יט) בַּמָּבּוֹא. דרך נישא: כַּתֵּף. עבר ולו: הַפְּנוּת. מלשון הפנות: בִּירְכָתִים. נקלס וסוף כמו ולרכמי הששקן (שמות ט): (כ) יֵאָפוּ. מלשון אפייה:

מצודות דוד

מות הנשיא כשלא תשאר ביד העבד: (יח) אֲהוֹנוֹתָם מֵאַחֲזוֹתָם. לעשוק מהם מה מאחוזת נחלתם הנחיל אותם לבניו ורק מאחוזתו ינחיל את בניו: (יט) וַיְבִיאֵנִי. המלאך הדובר כי הביאני בדרך ביאה שהיה בעבר שער הצפוני של חצר הפנימי בסוף הכותל כלפי המערב בדרך האמה הפרוצה כמ"ש ולפני הלשכות וכו' דרך אמה אחת (לעיל מב): אֶל הַלְּשׁוֹת הַקֹּדֶשׁ. בדרך המבוא ההוא הביאני אל צד הלשכות אל מקום כהנים לא לצד המסיבה והצלעות אשר יקראו גם המה בשם הלשכות: הַפְּנוּת צְפוּנָה. אל הלשכות שבפאת צפון: וְהֵנָּה שֵׁם. ראיתי שם מקום מובדל וגדור בכל רוחב חלל אויר העשירים אמה שבין הלשכות בסוף החלל כלפי המערב: (כ) בְּלִילֵי הוֹצִיא וגו'. אותו המקום יהיה מיוחד לזה כדי שלא יוציאם אחר הכשול אל החצר החיצונה ר"ל אל מקום דריסת רגלי ישראל שהוא חיצונה למקום דריסת רגלי כהנים כי אם יבשלו בעזרה במקום דריסת רגלי הכהנים בקל ישכחו להוציאם למקום דריסת רגלי ישראל ולא כן כשיבשלו במקום ההוא כי בעבור שהוציאם משם היא בפירצה דחוקה יזכור בדבר עד שלא יוציא (אך כשיע"כ יוציאם משם להביאם אל הלשכה העומדת מתחת וממעל לאכלם שמה אבל הואיל ותהיה דרך העברה אין לחוש כי בזה לא יחשבו שגם העם מקודשים לאכלם): אֶל־הַחֶצֶר הַחִיצוֹנָה שמה יהיה נראה שגם העם מקודשים כמוהם לאכול עמהם בקדשי הקדשים:

יחזקאל פרק מז

רנ

הָעַם: א וַיִּצְיָאֲנִי אֶל-הַחֲצֵר הַחִיצוֹנָה וַיַּעֲבֹרְנִי אֶל-אַרְבַּעַת מְקוֹצְעֵי הַחֲצֵר וְהִנֵּה חֲצֵר בְּמִקְצַע הַחֲצֵר חֲצֵר בְּמִקְצַע הַחֲצֵר: ב בְּאַרְבַּעַת מְקַצְעַת הַחֲצֵר חֲצֵרוֹת קְטָרוֹת אַרְבָּעִים אָרְךְ וּשְׁלֹשִׁים רָחֵב מוֹדָה אַחַת לְאַרְבַּעַתָּם מִהַקְצָעוֹת: ג וְטוֹר סָבִיב בָּהֶם סָבִיב לְאַרְבַּעַתָּם וּמִבְּשָׁלוֹת עֲשׂוּי מִתַּחַת הַטִּירוֹת סָבִיב: ד וַיֹּאמֶר אֵלַי אֱלֹהֵי בַיִת הַמְּבֹשְׁלִים אֲשֶׁר יִבְשְׁלוּ שָׁם מִשְׁרָתֵי הַבַּיִת אֶת-זִבְחַ הָעַם: מוֹז א וַיִּשְׁבַּנִּי אֶל-פֶּתַח הַבַּיִת

רש"י

(א) מקצוע אנגל"אש בלע"ז: **(בב) הצרות** קטורות. שנינו במסכת מדות אין קטורר' אלא שאינן מקורות ושם מפרש מה היו משמשות: **מהקצעות**. בזוית מקצעות החצר: **(גג) וטור סביב בהם**. שורת נדבך חומת אבנים בולט מן החומה סמוך לארץ ובו נקבים מקום שפיתת קדרות ומתחת הטור חלל להסיק בו אור מתחתיו והקדרות מלמעלה: **ומבשלות עשוי**

הוא החלל מתחת שפיתת הקדירות: **(כד) את זבח העם**. זהו ושוק של שלמים שאינן נפסלין בצאתו חוץ לעזרת ישראל כמו החטאת והאשם: **(א) וישבני**. לתוך החצר הפנימית: **אל פתח הבית**. והמים יורדין מתחת כתף הבית הימנית נובעין מתחת המפתן שהוא באמצע המזרח ומצדדין באלכסון לצד הימין יוצאים מעזרה בדרום

מצודות דוד

(א) מקצועי. ויזום וכן ומקצועיו לו (על מל): **(בב) קטורות**. ענין עשן כמו קטיוור הכשן נכאשמי (ש): **מהקצעות**. כמו מהמקלעות ר"ל מהסויות: **(גג) וטור**. ענין טורה וכן שלמה טורי גזית (מ"ב ט): **(א) מפתן**. לסיקופה כמו כרומות אל המפתן (מ"ב ט): **פני הבית**. כן נקרא פתח הבית: **ארבעים אורך**. ממזרח למערב: **ושלשים רוחב**. מצפון לדרום: **לארבעתם מהקצעות**. ר"ל כן היה לארבעת החצרות אשר היו במקצעות החצר החיצונה: **(גג) וטור סביב בהם**. שורה של אבנים רחבות בלטה מחומת הכותל מסביב סמוך אל הקרקע ובה נקבים ובהם יעמידו הקדרות לבלש בהם בשר קדשים: **סביב לארבעתם**. כן היה מסביב לארבעת החצרות: **ומבשלות עשוי**. ר"ל מקומות עשויות לבלש ולהבעיר האש היו מתחת השורות הן בחלל שביניהן אל הקרקע והקדרות יצמדו ממעל בנקבי השורות וכן יהיה דרך הבשול: **(כד) ויאמר אלי**. המלאך הדובר בי אמר אלי החצרות האלה הם בית המבשלים ולתוספת ביאור אמר אשר יבשלו שם וכי: **את זבח העם**. ר"ל זבחי שלמים שיש לעם חלק בהם והכהנים משרתי הבית יהיו מבשלים באלה המקומות חלקם מן השלמים והוא החזה ושוק כי חצר החיצונה הוא מקום כשר לאכילת קדשים קלים: **(א) הבית**. הוא ההיכל ובית

יחזקאל פרק מז

רנז

וְהִנֵּה-מַיִם יִצְאִים מִתַּחַת מִפְתָּן הַבַּיִת קִדְיָמָה כִּי-פָנֵי הַבַּיִת קָדִים וְהַמַּיִם יֵרְדִים מִתַּחַת מִפְתָּן הַבַּיִת הַיְמָנִית מִנְּגַב לְמִזְבַּח: ג וַיִּצְאֲנִי דֶרֶךְ-שַׁעַר צְפוֹנָה וַיִּסְבְּנִי דֶרֶךְ חוּץ אֶל-שַׁעַר הַחוּץ דֶּרֶךְ הַפּוֹנֶה קָדִים וְהִנֵּה-מַיִם מִפְּנִים מִן-הַפֶּתַח הַיְמָנִית: ד בַּצֵּאת-הָאִישׁ קָדִים וְקוֹ בִּידוֹ וַיַּמְד אֶלַף בְּאֵמָה וַיַּעֲבֹרְנִי בְּמַיִם מִי אֶפְסָיִם: - וַיַּמְד אֶלַף וַיַּעֲבֹרְנִי בְּמַיִם מִיִּם בְּרַפָּיִם וַיַּמְד

רש"י

המזבח ויוצאין חוץ לעיר במסכ' יומא שנינו אמר רבי פנחס משום רב הונא צפורהא מעין היוצא מבית קדשי הקדשים בתחילה דומה לקרני סלעים כיון שהגיע לפתח ההיכל נעשה כחוט של שתי כיון שהגיע לפתח האולם נעשה כחוט של ערב כיון שהגיע לפתח העזרה נעשה כפי פך קטן: **(ב) ויוציאני**. מן החצר הפנימית אל החצר החיצונית בשער הצפון: **ויסבני**. סביב חומת הפנימי בתוך החיצונה: **אל שער**. החיצונה הפונה קדים: **מיים מפכיים**. בריאונ"ט בלע"ז רחבים כרוחב פי הפך כך פירשו רבותינו

כדלעיל: **(ג) וימד אלף באמה**. חוץ לחומה וכל אותן אלף אמות לא גבר הנחל להיות עמוק אלא עד אפסיהם הם הקרוילים שקורין קבילי"ש בלע"ז: **(ד) וימד אלף**. אחרות והעמיקו עד ברכים ועוד אלף והעמיקו עד מתנים מכאן ואילך נחל אשר לא יוכל לעבור מכאן שאסור ליכנס במים מן המתנים ולמעלה שלא יטפוהו המים משבא למי מתנים יצא על שפת הנהר ומדד עוד אלף לפניו נחל אשר לא יעבר ורגליו ביבשה עומדין היינו דכתבי וישבני על שפת הנחל כלומר אצל שפת הנחל ששם היה עומד:

מצודות ציון

(ב) מפכיים. מל' פך והוא סל עליו מה כמו פך השמן (ש"ט ט): **(ג) וקו**. הוא חבל המדה: **אפסיים**. מל' פס והאל"ף נוספת והוא קף הרגל ולאשך יקרא קף היד נלשון פס כמ"ש ומללח חזי פס ידא (מ"ב ט): **(ד) ברכים**. הם הכרעים: **מתנים** הם התללים: **באו** מכתף הבית הימנית ר"ל בעבר השער כלפי הדרום ומשם הלכו מדרום מזרח העולה ומשם יצאו לחוץ דרך שער המזרחי כמפורש למטה: **(ב) דרך שער צפונה**. של ע"א: **ויסבני**. סובב אותי מבחוץ אצל חומת העזרה והיא וסביב הלשכות העומדת מתחת להולכיני אל שער החוץ הוא השער שהיה מגג התא לגגו ולפנים ממנו היה עוד שער כמ"ש למעלה: **דרך הפונה קדים**. אל השער המזרחי: **והנה מיים מפכיים**. ראיתי והנה מיים נמשכין כמלא פי הפך מן עבר השער שכלפי הדרום: **(ג) בצאת האיש**. כאשר יצא המלאך הדובר בי ללכת חוץ למקדש והיה בידו קו המדה או מדד המים אלף אמה אורך ואח"כ העביר אותי בתוך המים והיו מי אפסיים ר"ל רק כסו פסת הרגל ולא יתנו: **(ד) וימד אלף**. ומשם מדד עוד אלף אמה והעביר אותי בתוך המים והיו מיים ברכים ר"ל כסו עד הברכים: **מי**

מצודות דוד

קה"ק: **והנה מיים וגו'**. הראוהו שלעתיד יפתח שם בנס מקור מיים: **קדימה**. יהיו נמשכין והולכין אל המזרח: **כי פני הבית קדים**. כי פתח הבית הוא במזרח וא"כ כשהמים נמשכין מתחת המפתן כלפי החוץ נמשכין הם אל המזרח: **אל המיים יורדים מתחת**. המים ירדו מתחת לארץ ומשם

יחזקאל פרק מז

רנח

אֶלֶף וְעֶבְרָנִי מִי מִתְנַגֵּם: ה וַיִּמַּד אֶלֶף נַחַל אֲשֶׁר לֹא-אוּכַל לַעֲבֹד כִּי-גָאוּ הַמַּיִם מִי שְׁחוֹ נַחַל אֲשֶׁר לֹא-יַעֲבֹד: ו וַיֹּאמֶר אֵלַי הָרְאִיתָ בֶּן-אָדָם וַיֹּלְכֵנִי וַיִּשְׁבְּנִי עַל שֵׁפֶת הַנַּחַל: ז בִּשְׂוֹבְנִי וְהִנֵּה אֶל-שֵׁפֶת הַנַּחַל עַץ רַב מְאֹד מִזֶּה וּמִזֶּה: ח וַיֹּאמֶר אֵלַי הַמַּיִם הָאֵלֶּה יוֹצְאִים אֶל-הַגְּלִילָה הַקְּדֻמוֹנָה וַיֵּרְדוּ עַל-הָעֲרֵבָה וּבָאוּ הַיָּמָה אֶל-הַיָּמָה הַמוּצְאִים וַנִּרְפְּאוּ: (וַנִּרְפֹּי קרי) הַמַּיִם: ט וְהָיָה כָּל-נֶפֶשׁ חַיָּה | אֲשֶׁר-יִשְׁרָץ אֶל

רש"י

(ה) גאו. כמו גדלו: מי שחו. נואירינט בלע"ז מים שצריך לטוט בהן ולא לעבר ברגל שלא ישטפוהו, שחו שייט כמו (ישעה כ"ח) כאשר יפרש השוחה לשחות: (ו) הראית בן אדם. כמה מתגבר הנחל הזה: (ז) בשוובני והנה א"ל שפת הנחל וגו'. בתוך שהולכני והשיבני צמחו על שפת הנחל עץ רב מאוד מזה ומזה, עץ אאביר"ץ בלע"ז: (ח) א"ל הגלילה. לאמרק"א בלע"ז: הקדמונה. המזרחית שנו רבותינו בתוספתא של סוכה להיכן יוציא

לימה של טבריא ולימה של סדום ולים הגדול לרפות את מימיהם המלוחים ולמתקן: וירדו על הערבה. זו ימה של טבריא: ובאו הימה. זו ימה של סדום: א"ל הימה המוצאים. זו ימה של אוקינוס שהוא מוצא מן הישוב להקיף את העולם: ונרפאו. המים. ממליחתן ומדרש אגדה למה קורא אותם מוצאים על שם שני פעמים שיצאו: (ט) א"ל כל אשר יבוא שם נחלים. הנחל הזה המתחלק לכמה נחלים ממתק את המים שמתערב בתוכם ודגתם

יחזקאל פרק מז

רנח

כָּל-אֲשֶׁר יָבוֹא שָׁם נַחְלִים יַחִיהַ וְהָיָה הַדָּגָה רַבָּה מְאֹד כִּי בָאוּ שָׂמָּה הַמַּיִם הָאֵלֶּה וַיִּרְפְּאוּ וְחַי כָּל אֲשֶׁר-יָבוֹא שָׂמָּה הַנַּחַל: וְהָיָה יַעֲמָדוֹ (עַמְדוֹ קרי) עָלָיו דְּגָיִם מְעִין גְּדִי וְעַד-עֵין עֵגְלִים מְשֻׁטָּח לַחֲרָמִים יִהְיוּ לְמִינָה תַּהִיָּה דְגָתָם כְּדָגַת הַיָּם הַגָּדוֹל רַבָּה מְאֹד: יא בַּצֹּאתוֹ (בַּצֹּאתוֹ קרי) וּגְבָאוּ וְלֹא יִרְפְּאוּ לְמַלַּח נַתְנוּ: יב וְעַל-הַנַּחַל יַעֲלֶה עַל-שֵׁפֶתוֹ מִזֶּה | וּמִזֶּה | כָּל-עֵץ מֵאֹכֵל לֹא יָבוֹל עֲלָהוּ וְלֹא-יָתֵם פְּרִוֹ לַחֲדָשׁוֹ יִכְפֹּר כִּי מִיַּמּוֹ מִן-הַמְּקַדָּשׁ הֵמָּה יוֹצְאִים וְהָיוּ (וְהָיָה קרי) פְּרִוֹ לְמֵאֲכָל וְעֲלָהוּ

רש"י

הנשרצ' בס חיים ומתוקים: (י) והיה. עמדו עליו דוגים וגו'. לחרמים. למכמורת: למינה תהיה דגתם. לא מפיק ה"א ופירושו למינים הרבה תהי' דגתם למינה לשון רוב מינים כמו (שמות ז) והרג' אשר ביאר (ישעיה נא) כל אנתה השבתי: (יא) בצאתו. של ים כמו (איוב ח) היגאה גומא בלא ביצה וגו' מרש"ק בלע"ז: וגבאו. כמו (מלכים ב ג) עשה הנחל הזה גבים גבים, הבצים הם הבצעים שסביבותיו והגבים הם נקעים שהמים נאספים בהם: ולא ירפאו. להפך המתיקה להו כי למלח נתנו: ולא ירפאו. והיו"ו טפילה ויתירה: (יב) לחדשו יכבר. מדי חדש בחדש יבשל פירותיו: לתרופה. פירושו רבותינו ז"ל להתיר

מצודות ציון

למספת ציור: ישרץ. ענין הסולסה עם הטבו וכן פרו ושללו (שמות 6): (י) דוגים. ר"ל צידי דגים: משמחה. ענין פריסה: לחרמים. לרשמות וכן משעת חרמים תהיה (לשון 10): למינה. מלי' מין: (יא) בצאתו. כן יקרא כניסת המים נמקוס הטוט הלח וכן היגאה גומא נלא נלא (ויקרא 10): וגבאו. ענין חפירה וצור כמו ולמסוף מים מנגל (ישעיה 6): ולא ירפאו. ה"א ימירה וטפלה: (יב) יבול. ענין כמיסה

הנחלים האלו יחיה ויתקיים כל ההשרצה כי לשעבר לא היה מתקיים ההשרצה בעבור מליחת המים אבל כשירפאו וימתק ממליחתן אז יתקיים: והיה הדגה רבה מאד. ואז יהיה הרבה דגים כי יגדלו בכל המימות שנתרפאו: כי באו הלח וכן היגאה גומא נלא נלא באו המים האלה היוצאים מן המקדש ולכן ירפאו המים וכל ההשרצה יתקיים חי ויפור וירבו: כל אשר וכו'. בכל מקום שיבא שמה הנחל הזה יהיה כן אחד לא נערר: (י) והיה. עמדו עליו. והיה הנחל מקום מוכן יעמדו עליו ציירי דגים ומיני דגים ועד וכו' יהיו מקומות מוכנות לפרוש שם הרששות של ציירי הדגים לנגבם מול השמש: למינה תהיה דגתם. ר"ל לכל מין הדגה תהיה דגתם של הנחלים כי יהיה שם כל מין דגים ויהיו במספר מרובה מאד כמספר דגת הים הגדול: (יא) בצאתו וגבאו. אסיפת המים שממעל הטיט הלח הסמוך אל הים וכן המים המתכנסין בבורות סמוך לים לא ירפאו ממליחתן כי למלח יהיו נתונים להטעים התבשילים ולמלוח כל דבר שיצטרך: (יב) כל עץ מאכל. ר"ל מגדל פירות הראויים לאכילה: לא יבול וגו'. לא

מצודות דוד

הנחלים האלו יחיה ויתקיים כל ההשרצה כי לשעבר לא היה מתקיים ההשרצה בעבור מליחת המים אבל כשירפאו וימתק ממליחתן אז יתקיים: והיה הדגה רבה מאד. ואז יהיה הרבה דגים כי יגדלו בכל המימות שנתרפאו: כי באו הלח וכן היגאה גומא נלא נלא באו המים האלה היוצאים מן המקדש ולכן ירפאו המים וכל ההשרצה יתקיים חי ויפור וירבו: כל אשר וכו'. בכל מקום שיבא שמה הנחל הזה יהיה כן אחד לא נערר: (י) והיה. עמדו עליו. והיה הנחל מקום מוכן יעמדו עליו ציירי דגים ומיני דגים ועד וכו' יהיו מקומות מוכנות לפרוש שם הרששות של ציירי הדגים לנגבם מול השמש: למינה תהיה דגתם. ר"ל לכל מין הדגה תהיה דגתם של הנחלים כי יהיה שם כל מין דגים ויהיו במספר מרובה מאד כמספר דגת הים הגדול: (יא) בצאתו וגבאו. אסיפת המים שממעל הטיט הלח הסמוך אל הים וכן המים המתכנסין בבורות סמוך לים לא ירפאו ממליחתן כי למלח יהיו נתונים להטעים התבשילים ולמלוח כל דבר שיצטרך: (יב) כל עץ מאכל. ר"ל מגדל פירות הראויים לאכילה: לא יבול וגו'. לא

יחזקאל פרק מז

רם

לְתַרְוֹפָה: ס בַּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה גְּבֹל אֲשֶׁר תִּתְנַחֲלוּ
אֶת־הָאָרֶץ לְשָׁנֵי עֶשֶׂר שְׁבַטֵי יִשְׂרָאֵל יוֹסֵף חֶבְלִים: וְנִחַלְתֶּם
אוֹתָהּ אִישׁ בְּאָחִיו אֲשֶׁר נִשְׁאָתִי אֶת־יָדֵי לַתֵּתָהּ לְאֲבֹתֵיכֶם
וְנִפְלָה הָאָרֶץ הַזֹּאת לְכֶם בְּנַחֲלָה: וְזֶה גְבוּל הָאָרֶץ לְפָתַת
צְפוֹנָה מִן־הַיָּם הַגְּדוֹל הַיַּרְדֵּן חֲתָלָן לְבוֹא עֲדָדָה: חַמַּת |
בְּרוֹתָהּ סַבְרִים אֲשֶׁר בֵּין־גְבוּל דְּמִשְׁק וּבֵין גְבוּל חַמַּת חֶצֶר

רש"י

פה אלמים ופה עקרות ומשמעו ל' רפואה כמו (ירמיה ט) וירפאו את שבר עמי על נקלה וכן חברו מנחם: (יב) גה גבול ת"י דין תחומא כמו זה גבול וכן (לעיל כה) ונתתיך לבג לגוים כמו לבו לגוים ויש עוד לפתור גה לשון גיא: יוסף חבלים יוסף יטול שני חלקים אחד למנשה ואחד לאפרים: (יד) איש כאחיו לא כהראשונה איש לפי פקודיו אלא עכשיו כל השבטים שוין וכמין שורת הכרם כל חלק

מצודות דוד

כמו ועלה לא נבול (הגלים ט): יתום ענין כליון והשלמה כמו מס הכסף (נבואות מז): יבכר כן יקלס נבול הפירות כמו נזרו ענבים (מגילת א'): לתרופה מל' רפואה: (יג) גה כמו זה והגבול הוא במקום הו"ן באטנ"ח וכן לנג לגוים (נפיל טז) ור"ל לזו לגוים: חבלים חלקים על כי הדך חלקך נחלה נמדית הסבל וכן והס חגל לשאר וגו' (פסחים ט): (יד) ונפלה זה אשר נתחילו לשני עשר וכו' והוא האמור במקראות שלאחריו: יוסף חבלים בזה יפרש אמריו איך הם י"ב שבטים אם שבת לוי לא ינחלו נחלה כמ"ש למעלה ואמר הנה יוסף יקח שני חלקים א' למנשה וא' לאפרים: (יד) איש כאחיו שבת אחד כחבירו לא כחלוקה הראשונה שבימי יהושע שלקחו איש לפי פקודיו: איש נשאת את ידי להרימה למעלה דרך שבועה לתת את הארץ היא לאבותיכם וכאומר לא יתלוננו כשיגיעו נחלת שבת מהשבטים שבת שנחלו בראשונה כי הנה לא נשבעתי לתת את הארץ לאותם שנחלוהו בראשונה אבל נשבעתי לתת לאבותיכם ולכל השבטים יש יחס אחד עם האבות זה כזה והארץ הזאת נפלה לכם בנחלה לרשת מן האבות ויד כולם שוה בה: (טז) וזה גבול הארץ לא חשב כאן כ"א גבולי מצרי א"י לבד ולא של עבר הירדן וכמו שזכר בתורה: לפאת צפונה הגבול מפאת צפון ממערב כלפי המזרח הוא מן הימ הגדול אל הדרך ההולך לחתלון ומשם הולך הגבול לבוא צדדה: (טז) חמת ר"ל משם תלך הגבול לחמת ולו זה היא חמת המוזכר בתורה

יחזקאל פרק מז

רסא

הַתִּיכּוֹן אֲשֶׁר אֶל־גְבוּל חוֹרֵן: וְהָיָה גְבוּל מִן־הַיָּם חֶצֶר עֵינּוֹן
גְבוּל דְּמִשְׁק וְצִפּוֹן | צְפוֹנָה וּגְבוּל חַמַּת וְאֵת פְּאֵת צִפּוֹן:
וּפְאֵת קָדִים מִבֵּין חוֹרֵן וּמִבֵּין־דְּמִשְׁק וּמִבֵּין הַגְּלֵעַד וּמִבֵּין
אָרֶץ יִשְׂרָאֵל הַיַּרְדֵּן מִגְבוּל עַל־הַיָּם הַקָּדְמוֹנִי תַמְדּוֹ וְאֵת

רש"י

דמשק במזרח סמוך למקצוע: (יז) והיה גבול מן הימ חצר עינון והיה גבול רוח צפון מן הימ עד חצר עינון: גבול דמשק שהוא בגבול דמשק שחצר עינון במקצוע צפונית מזרחית כמו שמפורש בגבולין שכתב מרע"ה (במדבר ל"ד) והיו תוצאותיו חצר עינון וגו' והתאותם לכם לגבול קדמה מחצר עינון וגו' גבול דמשק במקצוע צפונית מזרחית אצל חצר עינון כמו שאמור למעלה. חצר עינון וגבול דמשק וגבול חמת במקצוע צפונית מערבית שנאמר (שם) זה יהיה לכם גבול צפון מן הימ הגדול תתאו לכם הר ההר מהר התאו ואת פאת צפון והרי לך פאת צפון: (יח) ומבין הגלעד ומבין א"י מצר מזרחי של ארץ כנען ואין עבר הירדן בתוך מצרים הללו כי אם ארץ כנען לבדה וכן בגבולין הממוצרים בתורה אין עבר הירדן בתוכם וכן

מצודות ציון

לשון יאמר על הירושה וכן לנטה והיא תפילו וזכרו"ל ציוס אמה מפיל נחלות (ב"ב ק"י): (יח) על הימ עד היס וכן וילכו על לזון (פסחים טט): תמדוד. לשון יאמר על הירושה וכן לנטה והיא תפילו וזכרו"ל ציוס אמה מפיל נחלות (ב"ב ק"י): (יח) על הימ עד היס וכן וילכו על לזון (פסחים טט): תמדוד. אכל היא אחר גדולה מאד כמ"ש וילכו משם חמת רבה (עמוס ו) ולעתיד תהיה גם היא בגבול א"י כמ"ש וגם חמת תגבל בה (זכריה ט): ר"ל משם תלך הגבול לברותה ומשם לסבירים: אשר בין וגו' חוזר הוא על ברותה וסבירים שעמדו בין גבול דמשק שעמדה כלפי המזרח ובין גבול חמת שעמדה כלפי המערב: חצר התיכון ר"ל מדמשק אשר גם היא תחשב לעתיד מא"י וכמ"ש ודמשק מנוחתו (שם) הנה משם תלך הגבול אל חצר התיכון אשר עמדה אצל גבול חורן לדורמה וחורן יהיה לה מצפוניה ולא תהיה מגבול א"י וכאשר היא בצורה: (יז) והיה גבול עכשיו אמר דרך כלל שגבול הצפוני יהיה מן הימ עד חצר עינון המוזכר בתורה והוא סוף גבול צפוני ועמדה אצל גבול דמשק כלפי המערב ונמשכת למזרח אל הלבן מחצר התיכון: וצפון צפוניה ר"ל ועוד גם חמת תהיה מן הגבול וה"ה שאר המקומות הנזכרים למעלה וכאומר הנה בשום מקום לא תקטן א"י מכמות שהייתה כי גם לעתיד יהיו כל ערי הגבול האמור בתורה ויתרחב עוד יותר כי גם חמת והדומים יהיו בתוך הגבול: ואת פאת צפון ר"ל והרי לך את גבול פאת צפון: (יח) ופאת קדים הגבול מפאת קדים יהיה מבין חורן שעמדה חוץ לגבול בצפונה ונתקמה אל מול הירדן ומבין דמשק שעמדה בגבול א"י בצפונה ונתקמה אל מול חורן כאשר היא בצורה: ובין הגלעד שעמדה במזרח א"י מחוץ לגבול כי היא בעבר הירדן המזרחי: ומבין ארץ ישראל הוא עבר הירדן המערבי ששמה א"י בעצם מאז נחלו אותה: הירדן מגבול ר"ל הירדן יהיה לגבול בין חורן והגלעד שמה

מצודות דוד

יחזקאל פרק מז

רפב

פָּאת קְדִימָה: י וּפָאת נֶגֶב תִּימְנָה מִתְּמֹר עַד־מֵי מְרִיבֹת קִדְשׁ נַחֲלָה אֶל־הֵים הַגְּדוֹל וְאֵת פְּאֵת־תִּימְנָה נֶגְבָּה: ז וּפָאת־יָם הֵים הַגְּדוֹל מִגְּבוּל עַד־נֹכַח לְבֹא חֶמֶת זֹאת פְּאֵת־יָם: כ א וְחִלְקֶתֶם אֶת־הָאָרֶץ הַזֹּאת לָכֶם לְשִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל: כג וְהָיָה

רש"י

במקצוע דרומית מערבית ואף משה כך נתן גבול נגב ממדבר צין על ידי אדום ומונה והולך עד מעצמון נחל מצרים והיו תוצאותיו הימה ונחלה האמור כאן כמו לנחלה ומצאתי מתורג' אחסנא ואם לא שהטעם למטה וראיתי נחלה מצרים שהטעם למעלה ומסורת עליו לית בטעמא הייתי אומר שיבוש הוא ולא תירגם וינתן כן כי אם קוראים טועים: (ב) וּפָאת יָם ומצר מערבי: הֵים הַגְּדוֹל מִגְּבוּל עַד נֹכַח לְבֹא חֶמֶת ממקצוע דרומית האמור למעל' והוא נחל מצרים: עַד נֹכַח לְבֹא חֶמֶת. עד מקצוע צפונית מערבית הוא הר ההר שהוא נכח לבא חמת כי חמת במקצוע צפונית מערבית אצל הר ההר כמו שכתוב מן הים הגדול תתאו לכם הר ההר מהר ההר תתאו לבא חמת מצאתי:

פירוש המקרא הזה ומצר מזרחי לארץ כנען אשר בין חורן ודמשק העומדין לה במקצוע צפונית מזרחית כמו שאמרו למעלה בענין ובין הגלעד וארץ ישראל אשר בעבר הירדן מזרחה: הירדן מִגְּבוּל עַל הֵים הַקְּדִמּוֹנִי תמודו. הירדן הוא מצר מזרחי שלה מגבול מקצוע הצפון הוא חצר עינן המפורש למעלה עד הים הקדמוני הוא ים המלח שהוא במקצוע דרומית מזרחית תמודו אורך מצר מזרחי ואף בתורה כך מפורש בגבול קדמה והיו תוצאותיו ים המלח במקצוע דרומית: וְאֵת פְּאֵת קְדִימָה. כלומר והרי לך פאת קדים: (ט) מִתְּמֹר. מיריחו שהיא עיר התמרים וכן ת"י: עַד מֵי מְרִיבֹת קִדְשׁ. היא מדבר צין: נַחֲלָה אֶל הֵים הַגְּדוֹל. ומשם הולך הגבול עד נחל מצרים הנופל בים הגדול

מצודות דוד

ובין דמשק וא"י שמוזה כי הוא המפסיק ביניהם: עַל הֵים וגו'. גבול המזרחית תמודו עד כלות הים הקדמוני הוא ים המלח העומד במקצוע דרומית מזרחית של א"י: וְאֵת פְּאֵת קְדִימָה. ר"ל והרי לך את גבול פאת קדים: (א) וּפָאת נֶגֶב. הגבול מפאת נגב יהיה מתמר ויתכן שזהו חצוצן תמר הוא מ"ש והנה בחצוצן תמר היא עין גדי (ד"ה"ב) ועין גדי הוא מוזכר ביהושע בערי יהודה שהיה נחלתו בפאת הדרומי כי אין זה מקום יריחו עיר התמרים כי היא עמדה רחוק' מן הגבול מאד וכאשר נראה בצורה חלוקת א"י בימי יהושע: עַד מֵי וגו'. מתמר הלך הגבול עד מי מריבת קדש הוא מדבר צין כמו שנאמר במי מריבת קדש מדבר צין (דברים לב): נַחֲלָה. ר"ל ומשם הולך הגבול לנחל מצרים ומשם אל הים הגדול: וְאֵת וגו'. והרי לך את גבול פאת נגב: (ב) וּפָאת יָם. הגבול מפאת ים יהיה הים הגדול מן הגבול ויחשב כ"א: עַד נֹכַח. עד מול המקום שבאים דרך בה אל חמת המוזכר בתורה והוא הר ההר וכמ"ש מן הים הגדול תתאו לכם הר ההר מהר ההר תתאו לבא חמת (במדבר לד): זֹאת פְּאֵת יָם. זאת הגבול מפאת ים: (כא) וְחִלְקֶתֶם. תחלקו אותם לחלקים שוים למספר שבטי ישראל: (כב) וְהָיָה תְּפִילּוֹ. זה יהיה לכם אשר תפילו אותה

מצודות ציון

מל' מדידה: (ט) נגב תימנה. כפל המלה צנומת נדפסות כמו אלמנת עפר (יחזקאל ט'): (ב) נֹכַח. נגד כמו מזרחית של א"י: וְאֵת פְּאֵת קְדִימָה. ר"ל והרי לך את גבול פאת קדים: (א) וּפָאת נֶגֶב. הגבול מפאת נגב יהיה מתמר ויתכן שזהו חצוצן תמר הוא מ"ש והנה בחצוצן תמר היא עין גדי (ד"ה"ב) ועין גדי הוא מוזכר ביהושע בערי יהודה שהיה נחלתו בפאת הדרומי כי אין זה מקום יריחו עיר התמרים כי היא עמדה רחוק' מן הגבול מאד וכאשר נראה בצורה חלוקת א"י בימי יהושע: עַד מֵי וגו'. מתמר הלך הגבול עד מי מריבת קדש הוא מדבר צין כמו שנאמר במי מריבת קדש מדבר צין (דברים לב): נַחֲלָה. ר"ל ומשם הולך הגבול לנחל מצרים ומשם אל הים הגדול: וְאֵת וגו'. והרי לך את גבול פאת נגב: (ב) וּפָאת יָם. הגבול מפאת ים יהיה הים הגדול מן הגבול ויחשב כ"א: עַד נֹכַח. עד מול המקום שבאים דרך בה אל חמת המוזכר בתורה והוא הר ההר וכמ"ש מן הים הגדול תתאו לכם הר ההר מהר ההר תתאו לבא חמת (במדבר לד): זֹאת פְּאֵת יָם. זאת הגבול מפאת ים: (כא) וְחִלְקֶתֶם. תחלקו אותם לחלקים שוים למספר שבטי ישראל: (כב) וְהָיָה תְּפִילּוֹ. זה יהיה לכם אשר תפילו אותה

יחזקאל פרק מח

רפג

תִּפְלוּ אוֹתָהּ בְּנַחֲלָה לָכֶם וּלְהַגְרִים הַגְּרִים בְּתוֹכְכֶם אֲשֶׁר־הוֹלְדוּ בָנִים בְּתוֹכְכֶם וְהָיוּ לָכֶם פְּאוּרָח בְּבִנְיֵי יִשְׂרָאֵל אֲתֶכֶם יִפְלוּ בְּנַחֲלָה בְּתוֹךְ שְׁבִטֵי יִשְׂרָאֵל: כג וְהָיָה בְּשִׁבְטֵי אֲשֶׁר־גָּר הַגֵּר אִתְּוֹ שֵׁם תִּתְּנוּ נַחֲלָתוֹ נָאִם אֲדַנִּי יְהוָה: ס מִזֶּה וְאֵלֶּה שְׁמוֹת הַשְּׁבִטִים מִקְצֵה עֲפֹנָה אֶל־יַד דְּרָךְ־חֲתָלָן | לְבֹאֵת

רש"י

שמירושלים ועד צוק הרי ק"ג אלף אמה עולין לשבעים וחמש מיל וזהו שישד רבי אלעזר בפיוט (בסליק דיום שני של סוכות) כי אקח מועד לעת חלוק ארצותי כשורת הכרם לחוצותיה באורך מפאת קדים לקצותיה עד ים אוקיינוס למצותיה ברחב שבעים וחמשה מיל חריצותיה (ו"ג שבעים וחמשה מיל ל"ג רצועות בין רצועות השבטים ורצועות הקודש יעלו לט' מאות ונ"ה מילין ולמנין ת' פרסה על ת' פרסה של א"י עולין המילין לישע עשר' מאות לסכום הקלירי שאמר ארבעת מילין היא פרסה ושטא מילין של חשבון הרצועות גדולים הם אין נכנסין ארבע' מהם בפרסה ואכן בא לננות שני מילין למחצית (ומחצה) בפרסה יעלו כד' מאות פרסה לאלף מילין וחשבון מילין של רצועה אין עולין כ"ה ט' מאו' וע"ה מילין עדיין חסר המניין כ"ה מילין לא כיון מניין מילין הרצועות של פ"ט למנין ד' מאות פרס' ומניין למד רבי אליעזר אורך השורות עד ים אוקיינוס שהוא בסוף עולם ומקרא מעיד תחום מערב עד ים הגדול שלפנים מים

(כג) גר הגר אתו. שנתגייר בגולה בתוך אותו שבט: (א) וְאֵלֶּה שְׁמוֹת הַשְּׁבִטִים. סדר חלקים שיחלקו ביניהם מקום כל אחד ואחד מקצה צפונה דן ישול מצר צפוני מחצר עינן שבמקצוע מזרח שהיא עד גבול דמשק (שבמקצוע מערב צפון, סא"א): והיו לָו פְּאֵת קְדִים הֵים. כלומר מפאת קדים ועד ים דן אחד הרי פירש האורך ולא פירש הרוחב ובברייתא דספרי בפרשת האזינו מה ת"ל יהודה א' דן א' אשר א' מלמד שעתידין ישראל ליטול אורך מן המזרח למערב ברוחב כ"ה אלף קנים שהם שבעים וחמשה מילין ומהיכן למדו השיעור הזה מן התרומה שהיא כאחד מן החלקי' הללו כמו שמפורש בענין מצאתי שכך כתוב ואורך כ"ה החלקים, והוא רחב עשרים חמש אלף קנים ואורך מפאת ים עד פאת קדים כ"ה אלף קנים ק"ץ אלף אמה שהקנה שש אמה וכל אלפים אמה מיל כמו שאנו למדין במסכת יומא אצל עשר סוכות

מצודות ציון

לנוכח אשמו (בראשית ט'): (כב) כְּאוּרָח. כן יקרא ישלאל גמול כמו האונס וסגר הגר (ויקרא ט'): (א) אֶל יַד. אלל מקום כמו יד אשלוס (ש"ס ט').

מצודות דוד

וכו' ר"ל את זה תירשו בנחלה לכם וכו': אֲשֶׁר הוֹלְדוּ בָנִים. אחר שנתגיירו: והיו לָכֶם. יהיו נחשבים לכם כישראל גמור מימות אבותי: וְאֵלֶּה שְׁמוֹת הַשְּׁבִטִים. אשר יחלק להם נחלת א"י: מִקְצֵה עֲפֹנָה. מסוף הצפון אצל מקום דרך ההולך לחתלון משם בא הגבול לחמת ומשם עד חצר עינן העומדת אצל גבול דמשק כלפי הדרום: צְפוֹנָה. כל מיצר הצפון אצל מקום חמת וה"ה שאר המקומות אשר יכנסו אז בגבול א"י: והיו לָו. הגבולים ההם יהיו אל השבט מפאת קדים עד פאת הים כי חלקי

יחזקאל פרק מח

רפד

חַמַּת חֶצֶר עֵינַן גְּבוּל דְּמִשְׁק צְפוֹנָה אֶל-יַד חַמַּת וְהֵיְלוּ פְּאֵת-קָדִים הֵים דָּן אֶחָד: ז ועל א גְּבוּל דָּן מִפְּאֵת קָדִים עַד-פְּאֵת-יָמָה אֲשֶׁר אֶחָד: ח ועל א גְּבוּל אֲשֶׁר מִפְּאֵת קְדִימָה וְעַד-פְּאֵת-יָמָה נִפְתְּלֵי אֶחָד: ט ועל א גְּבוּל נִפְתְּלֵי מִפְּאֵת קְדָמָה עַד-פְּאֵת-יָמָה מְנַשָּׁה אֶחָד: י ועל א גְּבוּל מְנַשָּׁה מִפְּאֵת קְדָמָה עַד-פְּאֵת-יָמָה אֶפְרַיִם אֶחָד: יא ועל א גְּבוּל אֶפְרַיִם מִפְּאֵת קָדִים וְעַד-פְּאֵת-יָמָה רְאוּבֵן אֶחָד: יב ועל א גְּבוּל רְאוּבֵן מִפְּאֵת קָדִים עַד-פְּאֵת-יָמָה יְהוּדָה אֶחָד: יג ועל א גְּבוּל יְהוּדָה מִפְּאֵת קָדִים עַד-פְּאֵת-יָמָה תְּהִיָּה הַתְּרוּמָה אֲשֶׁר-תִּרְיָמוּ חֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִים אֶלֶף רַחֵב וְאַרְבֵּי כַּאֲחַד הַחֲלָקִים מִפְּאֵת קְדִימָה עַד-פְּאֵת-יָמָה וְהִיָּה הַמִּקְדָּשׁ בְּתוֹכוֹ: טו הַתְּרוּמָה אֲשֶׁר תִּרְיָמוּ לִיהוּה אֲרָבַי חֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִים אֶלֶף רַחֵב עֶשְׂרֵת

רש"י

אוקיינוס הרבה): (ב) וַעַל גְּבוּלָּ דָן. ואצל גבול דן בדרומו: (ח) תהיה התרומה וגו'. וא"ת היאך יתכן שתהא ירושלים במקומה והלא היתה ירושלים במיצר צפוני של יהודה שנטל דרומה של ארץ כנען וכאן הוא באמצע השבטים של ארץ חלוקה זו דומה לחלוקת יהושע שזו כשורת הכרם וכל החלקים שוין וחלוקי יהושע היה שבת

מצודות ציון

(ב) וַעַל גְּבוּלָּ. סמוך לגבול כמו ועליו מטה מנשה השבטי' יהיו זה אצל זה וכל חלק יהיה מקצה הגבול עד קצהו ממזרח למערב: דן א'. ר"ל לשבט דן יהיה לחלק א': (ב) וַעַל גְּבוּלָּ דָן. סמוך לגבול דן לדרומו יהי' החלק מפא': קדים וכו' ולשבט אשר יהי' לחלק א' וכן כל השבטי' ולקחו זה בדרומו של זה: (ח) מִפְּאֵת קָדִים. החלק מפאת קדים וכו' תהיה התרומה וכו' היא האמורה למעלה תרימו תרומה לה' וכו' עד ולנשיא מזה ומזה וכו' (לעיל מה): רוחב. מצפון לדרום: כאחד החלקים. שחלקו השבטים ולתוספת ביאור אמר מפאת קדימה וגו': בתוכו. בתוך התרומה ההיא כמו שפורש והולך: (ט) הַתְּרוּמָה וגו'. זהו חלק הכהנים

יחזקאל פרק מח

רסה

אֶלְפִים: ו וְלֵאלֹהִים תִּהְיֶה תְּרוּמַת-הַקֹּדֶשׁ לַכֹּהֲנִים צְפוֹנָה חֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִים אֶלֶף וַיְמָה רַחֵב עֶשְׂרֵת אֶלְפִים וְקְדִימָה רַחֵב עֶשְׂרֵת אֶלְפִים וְנִגְבָּה אֲרָבַי חֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִים אֶלֶף וְהִיָּה מִקְדָּשׁ-יְהוּה בְּתוֹכוֹ: יא לַכֹּהֲנִים הַמִּקְדָּשׁ מִבְּנֵי צְדוֹק אֲשֶׁר שָׁמְרוּ מִשְׁמֵרְתֵי אֲשֶׁר לֹא-תָעוּ בַתְּעוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר תָּעוּ הַלְוִיִּם: טו וְהִיָּתָה לָהֶם תְּרוּמָה מִתְּרוּמַת הָאָרֶץ קְדָשׁ

רש"י

אשר תרימו לה'. מן החלק הזה שהופרש אצל יהוד' בדרומו אורך ממזרח עד הים ורחב כ"ה אלף קנים ממנה תהיה תרומה לה' למקדש ומקום לבתים לכהנים אך כ"ה אלפים קנים ממזרח למערב ורחב י' אלפים מן הצפון לדרום: (י) וְלֵאלֹהִים תִּהְיֶה תְּרוּמַת הַקֹּדֶשׁ כִּכְהֵנִים. ואלה העשרת אלפים רחב וכ"ה אלף אורך יהיה לכהנים בצפון בתוך רצועות התרומה הגדולה אצל דרומו של יהודה: צפונה חמשה ועשרים אלף. הוא האורך ממזרח למערב: וימה רחב עשרת אלפים. מצד מערב רחב עשרת אלפים מן הצפון לדרו': וקדימה רחב עשרת אלפים. ורוח מזרחית י' אלפים מן הצפון לדרום:

מצודות ציון

(מנצ"ב): (י) וְלֵאלֹהִים. כמו ונאלם ונאלם הלמ"ד נמקום כ"ה וכן ישנה לכסא (ספ"ג): (יא) הַמִּקְדָּשׁ. כמו המקדשים והוא דרך כלל: תעו. הוא לשון מושאל מן המועט נדקדק: (יב) תְּרוּמָה. ענין הפרשה:

מצודות דוד

שיקחו בפאת הצפוני מהחלק הזה אך ממזרח למערב תהיה באמצעות אורך החלק: ורחב. מצפון לדרום: (י) וְלֵאלֹהִים. ובאלה כ"ה אלף על עשרת אלפים תהיה להכהנים בפאת צפון כ"ה אלף אורך ובפאת מערב רחב עשרת אלפים וגו' ובנין המקדש יהיה באמצעות הרצועה ההיא בין באורך בין ברוחב: (יא) כִּכְהֵנִים. המקודש. זה יותן לכהנים המקודשים המשמשים במזבח והם מבני צדוק כ"ג אשר שמרו משמרת ה' ולא זו ממנה ולתוספת ביאור אמר אשר לא תעו מה' לעבוד עבודת הפסילים בזמן שתעו בני ישראל כשאלו אשר שאר הכהנים בני לוי שעשו עבודת העם לפני הפסילים וכמ"ש למעלה והכהנים הלויים בני צדוק אשר שמרו וגו' (לעיל מד): (יב) וְהִיָּתָה להם. לכהנים ההם יהיה התרומה מתרומת הארץ כי כל הרצועה ההיא באורך כל א"י וברוחב חמשה ועשרים אלף קנים תקרא תרומת הארץ וחלק הכהנים תקרא תרומה מן התרומה והיא קדש קדשים מול תרומת הארץ: א"ל גְּבוּל הַלְוִיִּם. החלק הזה תהיה אצל

מסכת פרק א

מסכת נזיר פרק א
א. פל כנוי נזירות כנויות.
האומר אהא, הרי זה נזיר. או אהא נה, נזיר. נזיק, נזים, פזים, הרי זה נזיר. הריני פנה, הריני

מסכת פרק א

מסלסל הריני מכלכל, הרי עלי לשלח פרה, הרי זה נזיר. הרי עלי צפרים, רבי מאיר אומר, נזיר. וחקמים אומרים, אינו נזיר:

ב. הריני נזיר מן הסרצנים, ומן

רבינו עובדיה מברטנורה

כתב הרמב"ם, סידר אחר נדרים נזיר, מפני שנוירות גם כן בכלל נדרים, וכשהאשה נודרת כנויר הבעל מיפר, (ע"פ). וכן הוא בגמרא ריש סוטה, אבל בגמרא דהכא איתא, תנא אקרא קאי כו'. וכתב רש"י, דבדין הוא דהוה ליה למתנייה בתר סוטה, אלא תני כתובות והדר נדרים (מטעם שכתב שם) תני נזיר מטעם הקרא לנדור נדר נזיר וגו', והדר תני סוטה דכל הרואה סוטה כו', (ב"ר)

פרק א כל כנוי נזירות. דבר שאינו עיקרו של שם מקרי כינוי. כמו המכנה שם לחברו (ב"ב נח): **האומר אהא.** לאו כנוי הוא, אלא יד מקרי, אם נתכוין להיות נזיר כמותו הרי הנדר נתפס בלשון זה. ומתניתין חסורי מחסרה והכי קתני, כל כנוי נזירות כנויות וכל ידות נזירות כנויות, אלו הן ידות נזירות האומר אהא, אהא נוה. ואלו הן כנוי נזירות נזיק נזיה פזיה: **האומר אהא.** שראה נזיר עובר לפניו ואמר אהא, אע"פ שלא אמר אהא כזה, אם נתכוין להיות נזיר כמותו הרי זה נזיר, ואע"פ שלא הוציא בפיו כזה: **אהא נוה.** שהיה תופס בשערו ואמר אהא נוה, משמע אהיה נאה בגדול שער זה. ואם נתכוין לשם כך הרי זה נזיר ואע"פ שלא פירש, שאלו וכו' וצא בהם ידות לנזירות הם והוו כנויות: **נזיק נזיה פזיה.** לשונות של גוים הם שקורין כך לנזיר, ולשונם קרוב ללשון של ישראל. ומקורו כנוי נזירות: **הריני מסלסל הריני מכלכל הרי עלי לשלח פרה.**

מסכת פרק א

הזגים, ומן התגלחת, ומן הטמאה, הרי זה נזיר וכל דקדוקי נזירות עליו. הריני פשמשון, כבן מנוח, כבעל דלילה, כמי שעקר דלתות עזה, כמי שנקרו פלשתים את עיניו, הרי זה נזיר שמשון. מה בין נזיר עולם לנזיר שמשון. נזיר עולם, הקביד שער, מקל בפתר, ומביא שלש בהמות. ואם נטמא, מביא קרבן טמאה. נזיר שמשון, הקביד שער, אינו מקל. ואם נטמא אינו מביא קרבן טמאה:

ג. סתם נזירות שלשים יום. אמר

רבינו עובדיה מברטנורה

נזיר שמשון ואם נטמא: **ג. סתם נזירות שלשים יום.** דכתב (במדר ב"ר) קדוש יהיה. יהי"ה בגימטריא שלשים מכאן שמכו לומר שאין נזירות פחות מל' יום: **הריני נזיר אחת גדולה.** בין שאמר הריני נזיר נזירות אחת גדולה, בין שאמר הריני נזיר אחת קטנה, ובין שאמר הריני נזיר אחת מכאן ועד סוף העולם. נוהג נזירות שלשים יום. ומכאן ועד סוף העולם דקאמר הכי משמע ארוכה עלי זאת הנזירות כאילו היא מכאן ועד סוף העולם: **ה"ג הריני נזיר יום אחד הריני נזיר ושעה אחת הריני נזיר יום ומחצה הרי זה נזיר שתיים.** וה"פ אמר הריני נזיר יום אחד כיון שאמר הריני נזיר קבל עליו נזירות אחת וכי אמר תו יום אחד הרי יש כאן נזירות אחרת, דאין נזירות פחות משלשים יום. וכן נמי כי אמר הריני נזיר ושעה אחת והריני נזיר אחת ומחצה, יש כאן שתי נזירות שא"א להיות נזיר שעה אחת או מחצה נזירות שלא יהיה נזיר ל' יום ומש"ה הרי זה נזיר שתיים ומגלח לסוף ל' ונוהג

מסכת פרק א

הריני נזיר אחת גדולה, הריני נזיר אחת קטנה, אפלו מכאן ועד סוף העולם, נזיר שלשים יום. הריני נזיר יום אחד, הריני נזיר ושעה אחת, הריני נזיר ומחצה, הרי זה נזיר שתיים. הריני נזיר שלשים יום ושעה אחת, נזיר שלשים יום ואחד יום, שאין נזירות לשעות:

ד. הריני נזיר פשער ראשי, וכעפר הארץ, וכחול הים, הרי זה נזיר עולם ומגלח אחת לשלשים יום. רבי אומר, אין זה מגלח אחת

נזירות אחרת: **הריני נזיר ל' יום ושעה אחת, הרי זה נזיר ל' ואחד יום שאין נזירות לשעות.** שנאמר (שם) ימי נזיר, והרי הוא כאילו אמר ל' ואחד יום. ולא אמרין דשעה אחת דאמר הויא נזירות בפני עצמה, הואיל ויש לצרפה עם מנין שלשים שהזכיר תחלה: **ד. הריני נזיר כשער ראשי וכעפר הארץ וכו' ה"ז נזיר עולם.** ולא נזיר עולם ממש, דאילו נזיר עולם מגלח אחד לשנים עשר חודש וזה מגלח א' לל' יום. הואיל ותלה נזירותו בדברים חלוקים, הרי כאילו נדר במנין נזירותיו כמנין שער ראשו ועפר הארץ, משא"כ כנויר עולם שלא חלק נזירותו שלו אלא נעשה הכל נזירות אחת: **רבי אומר אין זה מגלח אחת לשלשים יום.** דכיון דאמר הריני נזיר, הכל נזירות אחת היא ואינו מגלח אלא לשנים עשר חדש כנויר עולם. ואיהו מגלח לשלשים יום, האומר הרי עלי נזירות כשער ראשי, דאז מוכיח דנזירותו מופסקות קבל עליו כמנין שער ראשו. ואין הלכה כרבי:

מסכת

פרק ב

נזיר

קב

לשלושים יום. ואיזהו שמגלח אחת לשלושים יום, האומר הרי עלי נזירות פשע ראשי, וכעפר הארץ, וכחול היס:

ה. הריני נזיר מלא הבית או מלא הקפה, בודקין אותו, אם אמר אחת גדולה נזרתי, נזיר שלשים יום. ואם אמר סתם נזרתי, רואין את הקפה פאלו היא מלאה תרדל, ונזיר פל ימיו:

ו. הריני נזיר מפאן עד מקום פלוני, אומדין פמה ימים מפאן עד מקום פלוני, אם פחות משלושים יום, נזיר שלשים יום,

רבינו עובדיה מברטנורה

ה. אם אמר אחת גדולה נזרתי. נזירות אחת קבלתי ונראית לי גדולה כמלא הבית, נזיר ל' יום: ואם אמר סתם נזרתי. ולא היה בלבי אלא כמו שידונו חכמים לשוני, הרי זה נזיר כל ימיו ומגלה כל י"ב חדש:

ו. הריני נזיר מכאן עד מקום פלוני. והחזיק בדרך כדי ללכת לאותו מקום. אבל אם לא החזיק ללכת לאותו מקום, נעשה כאומר מכאן ועד סוף העולם והוי נזיר ל' יום, בין שהיה המוקם קרוב בין שהיה רחוק ואפילו מהלך כמה שנים, שלא נתכוין אלא לנזירות אחת גדולה:

ז. מונה נזירות כמנין ימות השנה. שס"ה נזירות כמנין ימות החמה: אמר רבי יהודה מעשה הרי כיון שהשלים מת. ר' יהודה שמעיה רבי דאפליג אתנא קמא ואמר שהאומר הריני נזיר כמנין ימות החמה הוי נזיר עולם. והביא מעשה להוכיח שאינו נזיר עולם, דמעשה היה וכיון שהשלים מת, ובנזיר עולם לא שייך השלמה, אלא ודאי

מסכת

פרק ב

נזיר

קבא

אם עומדת אני, אמר הדלת הזה הריני נזיר אם נפתח אני, בית שמאי אומרים נזיר, ובית הלל אומרים אינו נזיר. אמר רבי יהודה, אף פשאמרו בית שמאי, לא אמרו אלא כאומר הרי פרה זו עלי קרבן אם עומדת היא:

ג. מזגו לו את הכוס, ואמר, הריני נזיר ממנו, הרי זה נזיר. מעשה באשה אחת שהיתה שפורה ומזגו

רבינו עובדיה מברטנורה

עומדת אני. מי שהיתה פרתו רבוצה ואינה רוצה לעמוד, ואמר, פרה זו סבורה שלא תעמוד ואומרת בלבה הריני נזירה אם עומדת אני, ואני אומר הריני נזיר ממנה אם לא תעמוד. וכן דלת נעולה שאינה יכולה להפתח, ואמר, סבורה דלת זו שלא אפתחנה ואומרת הריני נזירה אם נפתחת אני, ואני אומר הריני נזיר ממנה אם לא תפתח. ואח"כ עמדה פרה זו מאליה או שהעמידה אחרים ולא העמידה הוא, וכן הדלת נפתחה מאליה או בא אחר ופתחה ולא פתחה הוא: בית שמאי אומרים הרי זה נזיר. דאולי לטעמייהו דאמרי בנודר מן הגרוגרות ומן הדבילה שהוא נזיר אע"פ שאין נזירות מן הגרוגרות ומן הדבילה, הכי נמי אף ע"פ שאין נזירות מן הבהמה ומן הדלת הרי זה נזיר. ואע"פ שעמדה הבהמה ונפתחה הדלת לא היתה דעתו אלא שיעמידנה או יפתחנה הוא בעצמו: וב"ה אומרים. לדבריהם דב"ש. לדין אפילו אם לא עמדה כלל לא הוי נזיר, מפני שנדר שלא כדרך הנודרים, שאין נזירות מן הבהמה ומן הדלת, אלא לדידכו דאמרייתו שאין אדם מוציא דבריו לבטלה וכי אמר הריני נזיר אדעתא דלהוי נזיר קאמר, אודו

לה את הכוס ואמרה הריני נזירה ממנו, אמרו חכמים, לא נתפונה אלא לומר הרי הוא עלי קרבן:

ד. הריני נזיר על מנת שאאה שותה יין ומשטמא למתים, הרי זה נזיר ואסור בכלן. יודע אני שיש נזירות אבל איני יודע שהנזיר אסור ביין, הרי זה אסור. ורבי שמעון מתיר. יודע אני שהנזיר אסור ביין אבל סבור הייתי שחכמים מתירים לי

לן מיהת היכא דעמדה מאליה או אחרים העמידה דלא הוי נזיר, שהרי הוא לא אמר אלא אם לא תעמוד והרי עמדה: א"ר יהודה וכו'. לא נחלקו ב"ש על ב"ה לענין נזירות דלא הוי נזיר. לא נחלקו אלא באומר בלבי היה שתהיה בהמה זו קרבן בשעה שאמרתי שאהיה נזיר ממנה אם לא תעמוד. דב"ש סברי הואיל ולא העמידה הוא הויא קרבן, וב"ה סברי הואיל ועמדה אינה קרבן:

ה. מעשה באשה אחת וכו'. מתניתין חסורי מחסרא והכי קתני, אם היה שכור ואמר הריני נזיר ממנו, אינו נזיר, שלא היה דעתו אלא לאסור אותו הכוס עליו בלבד, וכי היכי דלא לייתי ליה כוס אחרינא אמר הריני נזיר. ומעשה נמי באשה אחת שכורה וכו':

ד. הרי זה נזיר ואסור בכלום. ובהא כ"ע מודו, מפני שהתנה על מה שכתוב בתורה וכל המתנה על מה שכתוב בתורה תנאו בטל: אבל איני יודע שהנזיר אסור ביין הרי זה אסור. דין ותגלחת נזיר וטמאה האסורים בניזיר, הנזור מאחד מהן נזיר ככולן: ודבי שמעון מתיר. דסבר אינו נזיר עד שיזור מותר. דהוי נזירי אונסיס, והוא אחד

מסכת	פרק ב	נזיר	קכב	מסכת	פרק ג	נזיר	קכג
מסכת	פרק ב	נזיר	קכב	מסכת	פרק ג	נזיר	קכג
מפני שאין אני יכול להיות אלא ביין או מפני שאני קובר את המתים, הרי זה מתר. ורבי שמעון אוסר:	ה. הריני נזיר ועלי לגלח נזיר, ושמע חברו ואמר ואני ועלי לגלח נזיר, אם היו פקחים, מגלחים זה את זה. ואם לאו, מגלחים נזירים אחרים:	ו. הרי עלי לגלח חצי נזיר, ושמע חברו ואני עלי לגלח חצי נזיר, זה מגלח נזיר שלם וזה מגלח נזיר שלם, דברי רבי מאיר. ובחכמים:	ז. ונולד לו בן, הרי זה נזיר. נולד לו בת, טמטום, ואנדרוגינוס, אינו נזיר. אם אמר פשאראה פשיהיה לי ולד, אפלו נולד לו בת, טמטום, ואנדרוגינוס, הרי זה נזיר:	א. מי שאמר הריני נזיר, מגלח יום שלשים ואחד. ואם גלח ליום שלשים, יצא. הריני נזיר שלשים יום, אם גלח ליום שלשים לא יצא:	ב. מי שגזר שתי נזירות, מגלח את הראשונה יום שלשים ואחד, ואת השנייה יום ששים ואחד. ואם גלח את הראשונה יום שלשים, ואם מגלח את השנייה יום ששים. ואם גלח יום ששים חסר אחד, יצא. וזו	א. מי שאמר הריני נזיר, מגלח יום שלשים ואחד. ואם גלח ליום שלשים, יצא. הריני נזיר שלשים יום, אם גלח ליום שלשים לא יצא:	ב. מי שגזר שתי נזירות, מגלח את הראשונה יום שלשים ואחד, ואת השנייה יום ששים ואחד. ואם גלח את הראשונה יום שלשים, ואם מגלח את השנייה יום ששים. ואם גלח יום ששים חסר אחד, יצא. וזו
מסכת	פרק ב	נזיר	קכב	מסכת	פרק ג	נזיר	קכג

רבינו עובדיה מברטנורה

מארבעה נדרים שהתירו חכמים: ורבי שמעון אוסר. דסבר ארבעה נדרים שהתירו חכמים צריכים שאלה לחכם. ואין הלכה כר"ש בהני תרי כבי דמתניתין:

ה. הריני נזיר ועלי לגלח נזיר. קיבל עליו נזירות, ועוד קיבל עליו להביא קרבנות על נזיר אחר, ובא חבירו גם הוא ואמר כן: אם היו פקחים. כל אחד פוטר את חבירו בקרבנותיו, ואע"פ שבשעה שנדר הראשון גלח נזיר אכתי לא הוי השני נזיר:

ו. [זה מגלח נזיר שלם] וזה מגלח נזיר שלם דברי ר"מ. ר"מ לטעמיה דסבר תפוס לשון ראשון, וכי אמר הרי עלי לגלח, תגלחת שלימה קאמר, וכי הדר קאמר חצי נזיר, לאו כל כמיניה למיהדר ביה אפילו תוך כדי דבור. ורבנן סברי נדר ופתחו עמו הוא, והוי כאומר חצי קרבנות של נזיר עלי, שאינו חייב אלא חצי קרבנות של נזיר. והלכה כחכמים:

ז. ונולד לו בן הרי זה נזיר. דבלשון בני אדם לא מיקרי בן אלא זכר, ולא נקבה ולא טומטום ואנדרוגינוס. וולד מקרי אפילו נקבה וטומטום ואנדרוגינוס:

ח. הפילה אשתו. ולא ידע אי בר קיימא הוא אי נפל הוא: אינו נזיר. ומתניתין ר' יהודה היא דאמר לא מחית איניש נפשיה אספיקא, וכי אמר כשיהיה לי ולד, על ולד ודאי קאמר: רבי שמעון אומר יאמר אם היה בן קיימא וכו'. ר' שמעון סבר ספק נזירות להחמיר, הלכך צריך להיות נזיר מספק, ומתנה ואומר אם בן קיימא הוא הריני נזיר חובה ואם לאו הריני נזיר נדבה, ומגלח ומביא קרבנותיו לוסף שלשים יום. ובלא תנאי לא היה יכול להביא קרבן מספק. ואין הלכה כר"ש: חזרה וילדה הרי זה נזיר. שהרי לא נהג נזירות מחמת הנפל, ועכשיו נזירות ולד של קיימא חלה נזירות. ולדברי ר"ש צריך לחזור ולהתנות, דשמא הראשון היה ולד של קיימא:

רבינו עובדיה מברטנורה

י. עד שבעים לא הפסיד כלום. שכשהוא מפסיק נזירותו ומונה נזירות בנו ומגלח וחזור ומשלים את שלו לתשלום נזירותו מן השבעים שמנה כבר על המאה שנדר, הם ל' יום, נמצא בין תגלחת של נזירות בנו לתגלחת של תשלום נזירותו ל' יום ואינו מפסיד כלום. אבל אם מנה יותר משבעים

א. יום קודם שהתחיל בנזירות בנו ובא להפסיק נזירותו כדי להתחיל נזירות בנו, כשיגלח על נזירות בנו ובא להשלים נזירותו עד מאה יום שנדר נמצאו פחות משלשים יום בין תגלחת של נזירותו בנו לתגלחת של נזירותו, ואי אפשר להיות בין תגלחת לתגלחת פחות מל' יום, ונמצא מפסיד כל אותן הימים שמנה יותר מע':

ב. מי שאמר הריני נזיר מגלח יום שלשים ואחד. דסתם נזירות שלשים יום: ואם גלח יום שלשים יצא. דמקצת היום ככולו: הריני נזיר שלשים יום אם גלח יום ל' לא יצא. דהואיל ופירש שלשים יום שלמים קאמר:

ג. ואם גלח יום ששים חסר א' יצא. שיום ל' של נזירות ראשונה עולה לכאן ולכאן, וכיון שיום ל' של הראשונה נמנה גם מן הנזירות השניה נמצאו שלשים יום של נזירות שניה כלים בששים חסר א':

עדות העיד רבי פפיס על מי שְׁנָזַר שְׁתֵּי נְזִירִיּוֹת, שָׁאם גָּלַח אֶת הָרֵאשׁוֹנָה שְׁלֹשִׁים יוֹם, מְגַלַּח אֶת הַשְּׂנִיָּה יוֹם שְׁשִׁים. וְאִם גָּלַח לְיוֹם שְׁשִׁים חָסַר אֶחָד, יָצָא, שְׂיֹוֹם שְׁלֹשִׁים עוֹלָה לֹו מִן הַמִּנְחָן :

ד. הַרְיִנִי נְזִיר מֵאָה יוֹם, נְטֻמָּא יוֹם מֵאָה, סוֹתַר אֶת הַכֹּל. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אָמַר, אֵינֹו סוֹתַר אֲלֵא שְׁלֹשִׁים. נְטֻמָּא יוֹם מֵאָה וְאֶחָד, סוֹתַר שְׁלֹשִׁים יוֹם. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אָמַר, אֵינֹו סוֹתַר אֲלֵא שְׁבַעָה :

ג. מִי שְׁאָמַר הַרְיִנִי נְזִיר, נְטֻמָּא יוֹם שְׁלֹשִׁים, סוֹתַר אֶת הַכֹּל. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אָמַר, אֵינֹו סוֹתַר אֲלֵא שְׁבַעָה. הַרְיִנִי נְזִיר שְׁלֹשִׁים יוֹם, נְטֻמָּא יוֹם שְׁלֹשִׁים, סוֹתַר אֶת הַכֹּל :

ה. מִי שְׁנָזַר וְהוּא בְּבֵית הַקְּבָרוֹת (ז), אֶפְלוּ הִיָּה שָׁם שְׁלֹשִׁים יוֹם, אֵין עוֹלִין לֹו מִן הַמִּנְחָן וְאֵינֹו מְבִיא קָרְבַּן טְמֵאָה (ח). יָצָא וְנִכְנַס, עוֹלִין לֹו מִן הַמִּנְחָן וּמְבִיא קָרְבַּן טְמֵאָה.

רבינו עובדיה מברטנורה

ג. נטמא יום שלשים סתר את הכל. שהרי נטמא בתוך ימי הנזירות. ולא אמרינן דיום ל' עולה לכאן ולכאן דמקצת היום ככולו אלא כשגלח והביא קרבנותיו בו ביום: ר"א אומר אינו סותר אלא שבעה. דסבירא ליה אמרינן מקצת היום ככולו וכאילו נטמא לאחר מלאת, וטומאה דלאחר מלאת לר"א אינה סותרת אלא שבעה: הריני נזיר שלשים יום נטמא יום ל' סתר את הכל. בין לר"א בין לרבנן. דכיון דאמר הריני נזיר שלשים יום, הכל מודים דל' יום שלשים בעינן, ולא אמרינן בהא מקצת היום ככולו. ור"א דסבירא ליה שהנטמא ביום מלאת ממש סותר שלשים בלבד ואינו סותר הכל, יליף לה מקרא דכתיב (במדבר ו) וזאת תורת הנזיר ביום מלאת, נטמא ביום מלאת תן לו תורת הנזיר, כלומר סתר נזירות שלשים יום, הכא שאמר הריני נזיר ל' יום ונטמא ביום ל' שהוא יום מלאת, לכי סתר כל השלשים, סתר את הכל. ורבנן נמי דפליגי עליה דר"א ואמרי שהנטמא ביום מלאת סותר את הכל ואפילו מנה כמה ימים, הכא כי אמר הריני נזיר ל' יום ונטמא ביום מלאת לכי נמי סתר

רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אָמַר, לֹא בּוּ בְיוֹם, שְׁנֹאמַר (במדבר ו) וְהַיָּמִים הָרֵאשׁוֹנִים יָפְלוּ, עַד שִׁיְהִיֹו לֹו יָמִים רֵאשׁוֹנִים: ו. מִי שְׁנָזַר נְזִירוֹת הַרְבֵּה (יא) וְהִשְׁלִים אֶת נְזִירוֹתָו, וְאַחַר כֵּן בָּא לְאֶרֶץ, בֵּית שְׁמַאי אֹמְרִים, נְזִיר שְׁלֹשִׁים יוֹם, וּבֵית הַלֵּל אֹמְרִים, נְזִיר בְּתַחֲלָה. מַעֲשֵׂה בְּהִילְנֵי הַמְּלָכָה, שֶׁהֲלַף בְּנֵה לְמַלְחָמָה, וְאָמְרָה אִם לְבֹא בְּנֵי מִן הַמְּלָחָמָה בְּשָׁלוֹם, אֵהָא נְזִירָה שְׁבַע שָׁנִים,

ז. מִי שֶׁהָיָו שְׁתֵּי כַּתֵּי עֲדִים מְעִידוֹת אוֹתוֹ, אֵלֹו מְעִידִים שְׁנָזַר שְׁתֵּים, וְאֵלֹו מְעִידִים שְׁנָזַר חֲמִשָּׁ, בֵּית

רבינו עובדיה מברטנורה

שחזר ונכנס אח"כ לבית הקברות, עולין לו מן המנין אלו הימים שמנה אחר שטהר, הואיל והפסיקה טהרה בין הימים הראשונים שנזר והוא בבית הקברות ובין אלו הימים האחרונים. ואע"פ שחזר ונכנס לבית הקברות, טומאת בית הקברות אינה סותרת מנין הימים שנמנו בטהרה, שאין סותר בנוזר אלא י"ב טומאות האמורות בו. והאי דקאמר תו ומביא קרבן טומאה, ה"ק אם נטמא שוב באחת מן הטומאות שהנזיר מגלח, מביא קרבן טומאה וסותר: רבי אליעזר אומר לא בו ביום. כלומר אם בו ביום שטבל וטהר בו ביום נטמא באחת מן הטומאות שהנזיר מגלח, אינו סותר אותו היום, דכתיב והימים הראשונים יפלו, אין הטומאה סותרת עד שיהיו לו ב' ימים של נזירות מנויין. וה"ה בנוזר בעלמא שנטמא ביום ראשון של מנין נזירותו, שאין הטומאה סותרת אותו היום, אלא משלים עליו מנין ימי נזירותו. והלכה כרבי אליעזר:

ו. והשלים את נזירותו ואח"כ בא לארץ. שאין נזירות נוהגת אלא בארץ, משום טומאת ארץ העמים. ומי שנזר נזירות

ז. אלו מעידים שנזר שתי נזירות: ואלו מעידים שנזר חמש. באותה שעה שאתם אומרים שנזר שתיים, אנו מעידים שנזר חמש נזירות. והוא אומר שלא נזר כלל: בית שמאי אומרים נחלקה העדות. הואיל ומכחישות זו את זו נתבטלו דבריהם ואין כאן עדות כלל: ובית הלל אומרים יש

שְׂמַאי אוֹמְרִים, בְּחֻלְקָה הַעֲדוּת וְאֵין פְּאֵן נְזִירוּת. וּבֵית הַלֵּל אוֹמְרִים, יֵשׁ בְּכֻלָּל חֲמֵשׁ שְׁתֵּים, שְׂיֵהָא נְזִיר שְׁתֵּים:

פרק ד

א. מִי שָׁאֵמַר הַרְיֵנִי נְזִיר, וְשָׁמַע חִבְרוֹ וְאָמַר וְאָנִי, וְאָנִי, כְּלָם נְזִירִין. הֵתֵר הָרֵאשׁוֹן, הֵתֵרוּ כְּלָן. הֵתֵר הָאֶחָדוֹן, הָאֶחָדוֹן מֵתֵר וְכֻלָּם אֶסוּרִין. אָמַר הַרְיֵנִי נְזִיר, וְשָׁמַע חִבְרוֹ וְאָמַר פִּי כְּפִיו וּשְׁעָרֵי כְּשַׁעְרוֹ, הָרִי זֶה נְזִיר. הַרְיֵנִי נְזִיר, וְשָׁמַע אֶשְׁתּוֹ וְאָמְרָה וְאָנִי מִפֶּר אֶת שְׁלָה, וְשָׁלוּ קָנָם, הַרְיֵנִי נְזִירָה וְשָׁמַע בְּעֵלָה וְאָמַר וְאָנִי, אֵינּוּ יָכוֹל לְהַפֵּר:

ב. הַרְיֵנִי נְזִיר, וְאָתָּה, וְאָמְרָה אֲמָן, מִפֶּר אֶת שְׁלָה, וְשָׁלוּ קָנָם. הַרְיֵנִי

בכלל חמש שתיים. ויהא נזיר שתיים:

פרק ד מי שאמר הריני נזיר. כולם נזירים. והוא שהתפיס כל אחד מהן בתוך דברי חיבורו בכדי שאלת שלום תלמיד לרב, שהוא כדי שיאמר שלום עליך רבי: פי כפיו כו'. והוא שיאמר פי כפיו מיין ושערי כשערו מלהגזו: ושמע בעלה ואמר ואני אינו יכול להפר. שכבר קיים נדרה כשאמר ואני. ואם אשה נדרה בניזיר ושמע אחר ואמר ואני, ואח"כ הפר לה בעלה, אינו מופר לזה שאמר ואני, שאין הבעל עוקר הנדר מעיקרו כמו החכם:

ב. הריני נזיר ואת ואמרה אמן מיפר את שלה. ודוקא כי אמר לה בלשון שאלה, כלומר ואת מה תאמרי תיהוי נזירה כמוני

נְזִירָה, וְאָתָּה, וְאָמַר אֲמָן, אֵינּוּ יָכוֹל לְהַפֵּר:

ג. הָאִשָּׁה שֶׁנִּדְרָה בְּנִזְרוּ, וְהִיְתָה שׁוֹתָה בֵּינָן וּמִטְּמָאָה לַמֵּתִים, הָרִי זֶה סוֹפְגָת אֶת הָאֲרָבָעִים. הֵפֵר לָהּ בְּעֵלָה וְהִיא לֹא יָדְעָה שֶׁהֵפֵר לָהּ בְּעֵלָה וְהִיְתָה שׁוֹתָה בֵּינָן וּמִטְּמָאָה לַמֵּתִים, אֵינָה סוֹפְגָת אֶת הָאֲרָבָעִים. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמַר, אִם אֵינָה סוֹפְגָת אֶת הָאֲרָבָעִים, תִּסְפּוּג מִפֶּת מְרֻדוֹת:

ד. הָאִשָּׁה שֶׁנִּדְרָה בְּנִזְרוּ וְהִפְרִישָׁה אֶת בְּהֵמָתָה וְאַחֵר כֶּף הַפֵּר לָהּ בְּעֵלָה, אִם שָׁלוּ הִיְתָה בְּהֵמָתָה, תִּצָּא וְתִרְעָה כְּעֶדְרָה. וְאִם שָׁלָה הִיְתָה בְּהֵמָתָה, הַחֲטָאֵת תָּמוּת, וְהַעֲוֹלָה תִּקְרַב עֲוֹלָה, וְהַשְּׁלָמִים יִקְרְבוּ

רבינו עובדיה מברטנורה

אם לאו, אז יכול להפר. אבל אם אמר הריני נזיר ואת, בניחותא, וענתה אמן, אינו יכול להפר שהרי קיים לה:

ג. והיתה שותה יין ומיטמאה למתים. ואחר כך הפר לה בעלה: הרי זו סופגת את הארבעים. על שעברה קודם הפרה: תספוג מכת מרדות. מדברי סופרים. ומכות מרדות האמורה בכל מקום, כפי מראה עיני הדיין וכפי צורך השעה. ודוקא בעבירה שכבר נעשתה, אבל גבי מצות עשה כגון נוטל סוכה ואינו עושה, טול לולב ואינו נוטל, מכין אותה עד שיעשה או עד שתצא פשוט:

ד. ואם שלה. כגון שנתן לה אחר במתנה ע"מ שאין לבעלה רשות בהן. דנכסי מלוג ונכסי צאן ברזל כולן משועבדים לבעלה: חטאת תמות. מתמינין לה עד

שְׁלָמִים, וְנֹאכְלִין לְיוֹם אֶחָד וְאֵינָן טְעוּנִין לַחֵם. הֵיוּ לָהּ מַעוֹת סְתוּמִים, יִפְלוּ לְנִדְבָה. מַעוֹת מִפְרָשִׁים, דְּמֵי חֲטָאֵת, יִלְכוּ לָיִם הַמַּלְחָה, לֹא נִהְיִים וְלֹא מוֹעֲלִים בְּהֵן. דְּמֵי עֲוֹלָה, יִבִּיאוּ עֲוֹלָה וּמוֹעֲלִים בְּהֵן. דְּמֵי שְׁלָמִים, יִבִּיאוּ שְׁלָמִים, וְנֹאכְלִין לְיוֹם אֶחָד וְאֵינָן טְעוּנִין לַחֵם:

ה. נִזְרֵק עֲלֶיהָ אֶחָד מִן הַדְּמִים, אֵינּוּ יָכוֹל לְהַפֵּר. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמַר, אֶפְלוּ נִשְׁחָטָה עֲלֶיהָ אַחַת מִכָּל הַבְּהֵמוֹת, אֵינּוּ יָכוֹל לְהַפֵּר.

שחמות: ונאכלין ליום אחד. כלמי נזיר שאין נאכלים אלא ליום ולילה: ואין טעונין לחם. שכל שלמי נזיר טעונים לחם, וזו הואיל והפר לה בעלה אין שלמים הללו טעונין לחם: היו לה מעות סתומים. שהפרישתן סתם לקרבנות נזיר, ולא פירשה אלו הם לחטאת ואלו הם לעולה ואלו הם לשלמים: יפלו לנדבה. התיבות שבמקדש שמשליכים בהם שאר מעות נדבה וקונים מהן קרבנות שכולן עולות: לא נהנין ולא מועלין. לכתחילה אסור ליהנות בהן, ואם נהנה אינו חייב להביא קרבן מעילה האמור בכל מי שנהנה מן ההקדש:

ה. נזרק עליה אחד מן הדמים אינו יכול להפר. דלאחר שנזרק הדם היא יכולה לשחות יין וליטמא למתים, ואין כאן יותר נדר על עניי נפש: רבי עקיבא אומר אפילו נשחטה עליה אחת מכל הבהמות אינו יכול להפר. משום הפסד קדשים: תגלחת טומאה יפר. שצריכים לחזור ולמנות נזירות טהרה, ויכול לומר אי אפשי באשה מנוולת, כלומר

בְּמָה דְּכָרִים אֲמוּרִים, בְּתַגְלַחַת הַטְּהָרָה. אֲכָל בְּתַגְלַחַת הַטְּמָאָה, יִפֵּר, שֶׁהוּא יָכוֹל לֹאמַר אֵי אֶפְשִׁי בְּאִשָּׁה מְנוּולָת. רַבִּי אוֹמַר, אִף בְּתַגְלַחַת הַטְּהָרָה יִפֵּר, שֶׁהוּא יָכוֹל לֹאמַר אֵי אֶפְשִׁי בְּאִשָּׁה מְגַלַּחַת:

ו. הָאִישׁ מְדִיר אֶת בְּנוֹ בְּנִזְרוּ וְאֵין הָאִשָּׁה מְדַרְת אֶת בְּנָהּ בְּנִזְרוּ. כִּיצַד, גִּלְחָה אוֹ שְׁגַלְחוּהוּ קְרוּבִיו, מִקְחָה אוֹ שְׁמַחוּ קְרוּבִיו, הִיְתָה לוֹ בְּהֵמָה מִפְרָשָׁת, הַחֲטָאֵת תָּמוּת וְהַעֲוֹלָה תִּקְרַב עֲוֹלָה וְהַשְּׁלָמִים יִקְרְבוּ שְׁלָמִים וְנֹאכְלִין לְיוֹם אֶחָד

רבינו עובדיה מברטנורה

מעונה ומנוודה משתיית יין: אף בתגלחת הטהרה יפר. כדי שלא תצטרך להתנוול בגילוח, דגילוח באשה ניוול הוא. ותנא קמא סבר אין הגלוח ניוול שהרי יכולה לעשות פאה נכרית. ואין הלכה לא כרבי עקיבא ולא כרבי:

ו. האיש מדיר את בנו בניזיר. כשהוא קטן עד שיביא ב' שערות אחר שיהיה בן י"ג שנה ויום אחד, וכל דין נזירות עליו ואביו מביא קרבנותיו, ואם נטמא מביא קרבן טומאה. והאי מדירו, שאומר לו תהא נזיר או הרי בני פלוני נזיר, והוא שלא ימחה לא הבן ולא הקרובים. ודבר זה הלכה מפי הקבלה: כיצד גלח או שגלחוו קרובים. כיצד יעשה האב בקרבנות בזמן שגלח הבן ולא קבל הנזירות או שגלחוו קרובים, או מיחה או שמיחהו קרובים דבטל הנזירות. ודוקא כשמיחה הוא או מיחה הקרובים מיד. אבל אם התחיל לנהוג נזירות או שקיבל עליו הנזירות, תו לא מצי לממחי לא הוא ולא קרובים:

ואינן טעונין לחם. היו לו מעות סתומין, יפלו לנדבה. מעות מפרשין, דמי חטאת ילכו להם המלח, לא נהנין ולא מועלין. דמי עולה, וביאו עולה ומועלין בהן. דמי שלמים, וביאו שלמים ונאכלין ליום אחד ואינן טעונין לחם:

ז. האיש מגלח על נזירות אביו ואין האשה מגלחת על נזירות אביה. פיצד, מי שהיה אביו נזיר והפריש מעות על נזירותו ומת, ואמר הריני נזיר על מנת שאגלח על מעות אבא, אמר רבי יוסי, הרי אלו יפלו לנדבה. אין זה מגלח על נזירות אביו, איזהו שמגלח על נזירות אביו, מי שהיה הוא ואביו נזירים והפריש אביו מעות סתומים לנזירותו ומת, זהו שמגלח על נזירות אביו:

רבינו עובדיה מברטנורה

ז. האיש מגלח על נזירות אביו ואין האשה מגלחת על נזירות אביה. ואפילו היא בת יורשת, ודבר זה הלכה מפי הקבלה: אמר רבי יוסי הרי אלו יפלו לנדבה וכו'. ואין הלכה כרבי יוסי. אלא בין שמת אביו ואמר הריני נזיר על מנת שאגלח על מעות אבא, בין שהיו הוא ואביו נזירים ומת אביו, מגלח על נזירות אביו. ואם היו בניו רבים וקדם אחד מהן וגילה על נזירות אביו, זכה:

פרק ה בית שמאי אומרים הקדש טעות הקדש. דילפינן מתמורה דהוי אפילו בטעות, דכתיב (ויקרא כ"ז) והיה הוא ותמורתו יהיה

א. בית שמאי אומרים, הקדש טעות הקדש. ובית הלל אומרים, אינו הקדש. פיצד, אמר שור שחור שיצא מביתי ראשון הרי הוא הקדש ויצא לכן, בית שמאי אומרים הקדש, ובית הלל אומרים אינו הקדש:

ב. דינר זהב שיעלה בנדי ראשון הרי הוא הקדש ועלה של כסף, בית שמאי אומרים הקדש, ובית הלל אומרים אינו הקדש. חבית של זין שפעלה בנדי ראשונה הרי היא הקדש ועלתה של שמן, בית שמאי אומרים הקדש, ובית הלל אומרים אינו הקדש:

ג. מי שנדר בפזיר ונשאל לחכם ואסרו, מונה משעה שנדר.

נשאל לחכם והתירו, היתה לו בהמה מפרשת, תצא ותרעה בעדר. אמרו בית הלל לבית שמאי, אי אתם מודים בזה שהוא הקדש טעות שתצא ותרעה בעדר. אמרו להן בית שמאי, אי אתם מודים במי שטעה וקרא לתשיעי עשירי ולעשירי תשיעי ולאחד עשר עשירי שהוא מקדש. אמרו להם בית הלל, לא השבט קדשו. ומה אלו טעה והניח את השבט על שמיני ועל שינים עשר, שמא עשה כלום. אלא כתוב שקדש את העשירי, הוא קדש את התשיעי ואת אחד עשר:

ד. מי שנדר בפזיר והלך להביא את רבינו עובדיה מברטנורה

ולא קנסינן ליה על שעבר ושתה יין, אע"ג דמספק איסור היה לו לפרוש עד שישאל להם: נשאל לחכם והתירו. שאמר לו שאין בלשון זה לשון נזירות: תצא ותרעה בעדר. דהפרשה בטעות הואי ותצא לחולין. ובהא מודו ב"ש, דכיון דאינו נזיר, כי קאמר לקרבנות נזירותו, ולא מידי קאמר, כדאם שאינו חייב חטאת ואמר הרי זו לחטאתי: אי אתם מודים בזה שהוא הקדש טעות. ומאי שנא מריש פרקין דאמרייתו הקדש בטעות הוי הקדש: אמרו להם בית שמאי. לא חשו להשיבם עיקר טעמם, אלא לדבריהם קאמרי להו מתשיעי ואחד עשר דקדשו בטעות דמריבין ליה מן וכל מעשר בקר וצאן (ויקרא כ"ז): אמרו להם ב"ה לא השבט קדושו. כלומר גזרת הכתוב היא דתשיעי ואחד עשר הסמוכים לעשירי השבט מקדשן אם קרא להם עשירי, ולא ילפינן מיניה בעלמא דהקדש בטעות הוי

בהמתו ומצאה שנגנבה, אם עד שלא נגנבה בהמתו נזיר, הרי זה נזיר. ואם משנגנבה בהמתו נזיר, אינו נזיר. וזו טעות טעה נחום המדי קשעלו נזירים מן הגולה ומצאו בית המקדש חרב, אמר להם נחום המדי, אלו הייתם יודעים שבית המקדש חרב הייתם נזירים. אמרו לו לא, והתירן נחום המדי. וכשבא הדבר אצל חכמים, אמרו לו, כל שנזיר עד שלא חרב בית המקדש, נזיר. ומשחרב בית המקדש, אינו נזיר:

ה. הוי מהלכין בדרך ואחד בא כנגדן, אמר אחד מהן הריני

רבינו עובדיה מברטנורה

הקדש, דאילו הוי טעמא משום הקדש בטעות א"כ אפילו שמיני ושנים עשר נמי, אלא הכתוב שקדש עשירי כו', וגזירת הכתוב היא ולא ילפינן מינה:

ד. מי שנדר בנזיר, ובשעה שנדר הוי לו בהמות ואדעתא דהכי נדר שיקריב קרבנותיו מאותם בהמות. והלך ומצאן שנגנבו ומחמת זה מתחרט על שנדר בנזיר: אם עד שלא נגנבו בהמותיו נדר הרי זה נזיר. ולא יתיר לו החכם בפתח זה, דנולד הוי ואין פותחין בנולד: ואם לאחר שנגנבו נדר, ואמר אילו הייתי יודע שנגנבו לא הייתי נזיר, הרי זה פתח ויתירו החכם: וזו טעות טעה נחום המדי שכשעלו נזירים מן הגולה ומצאו בהמ"ק חרב. והם נדרו קודם שחבר הבית, והתיר להן, ואמרו לו חכמים דנולד הוא ואין פותחין בנולד. והלכה כחכמים:

ה. הריני נזיר שזה איש פלוני. אם זה ההולך לנגדי הוא איש פלוני הריני נזיר, והשני

זויר שְׁזָה פְלוּנִי, וְאָחַד אָמַר הָרִינִי
זויר שְׁאִין זֶה פְלוּנִי הָרִינִי זויר
שְׁאָחַד מַכֶּם זויר, שְׁאִין אָחַד מַכֶּם
זויר, שְׁשֻׁנְיֶכֶם זוֹיְרִים. שְׁפַלְכֶם
זוֹיְרִים, בֵּית שְׁמַאי אומרים כֻּלָּם
זוֹיְרִין. וּבֵית הֵלֵל אומרים, אֵינּוּ זויר
אֶלָּא מִי שְׁלֹא נִתְקַיְמוּ דְבָרָיו. וְרַבִּי
טַרְפוֹן אומר, אֵין אָחַד מֵהֶם זויר:
ו. הִרְתִּיעַ לְאַחֲרָיו, אֵינּוּ זויר. רַבִּי
שְׁמַעוֹן אומר, יֹאמֶר, אִם הִנֵּה
כְּדָבְרִי, הָרִינִי זויר חוֹכֵה. וְאִם לֹא,
הָרִינִי זויר נְדָבָה:

ז. רָאָה אֶת הַכּוֹי וְאָמַר, הָרִינִי זויר
שְׁזָה חַיָּה, הָרִינִי זויר שְׁזָה אֵינּוּ
חַיָּה, הָרִינִי זויר שְׁזָה בְּהֵמָה, הָרִינִי
זויר שְׁאִין זֶה בְּהֵמָה, הָרִינִי זויר
שְׁזָה חַיָּה וּבְהֵמָה, הָרִינִי זויר שְׁאִין
זֶה לֹא חַיָּה וְלֹא בְּהֵמָה, הָרִינִי זויר
שְׁאָחַד מַכֶּם זויר, הָרִינִי זויר שְׁאִין
אָחַד מַכֶּם זויר, הָרִינִי זויר שְׁפַלְכֶם
זוֹיְרִים, הָרִי כֻלָּם זוֹיְרִים:
פַּרְק ו
א. שְׁלֹשָׁה מֵינִין אֶסוּרִין בְּזוֹיְרִי,
הַשְּׂמָאָה וְהַתְּגַלְחַת וְהַיּוֹצֵא מִן

רבינו עובדיה מברטנורה

הכוי, ואמר אחד מהן הריני נזיר אם זה חיה, ואמר השני הריני נזיר אם אינו חיה, ואמר השלישי הריני נזיר אם הוא בהמה, ואמר הרביעי הריני נזיר אם אינו בהמה, ואמר החמישי הריני נזיר אם הוא חיה ובהמה, ואמר הששי הריני נזיר אם אינו לא חיה ולא בהמה, ואחר ג' אחרוני מעלמא ואמר חד מינייהו לאילוי הששה הריני נזיר אם אחד מכם נזיר, ואמר השני הריני נזיר אם אין אחד מכם נזיר, ואמר השלישי הריני נזיר אם כולכם נזירים, כולן נזירים. הששה הראשונים והשלשה האחרונים. לב"ש הוא נזירים ודאי, דנזירות בטעות הוא נזירות, ובין אותו שנתקיימו דבריו ובין אותו שלא נתקיימו דבריו הוא נזיר. ולבית הלל הוא נזירות ספק, מפני שהכוי ספק בהמה ספק חיה ספק בריה בפני עצמה:

פַּרְק ו שלשה מינין אסורין בנזיר, הטומאה.
 דכתיב (במדבר ו) על כל נפשות מת לא יבא: **התגלחת.** דכתיב (שם) תער לא יעבור על ראשו: **והיוצא מן הגפן.** דכתיב (שם) וענבים

הַגֶּפֶן. וְכֹל הַיּוֹצֵא מִן הַגֶּפֶן
מִצְטַרְפִּין זֶה עִם זֶה. וְאֵינּוּ חַיֵּב, עַד
שְׁיֵאכֹל מִן הָעֲנָבִים פְּזִית. מִשְׁנֵה
רֵאשׁוֹנָה, עַד שְׁיִשְׁתָּה רְבִיעִית יֵין.
רַבִּי עֲקִיבָא אומר, אֶפְלוּ שָׂרָה פְתוּ
בֵּינָן וְיֵשׁ פָּה פְדֵי לְצַרְףּ פְּזִית, חַיֵּב:
ב. וְחַיֵּב עַל הַיֵּין בְּפָנָי עֲצָמוּ, וְעַל
הָעֲנָבִים בְּפָנָי עֲצָמָן, וְעַל
הַחֲרָצִים בְּפָנָי עֲצָמָן, וְעַל הַזֹּגִים
בְּפָנָי עֲצָמָן. רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה
אומר, אֵינּוּ חַיֵּב עַד שְׁיֵאכֹל שְׁנֵי
חֲרָצִים וְזֹגָן. אֵלוּ הֵן חֲרָצִים וְאֵלוּ

רבינו עובדיה מברטנורה

לחים ויבשים לא יאכל: כל היוצא מן הגפן. כגון ענבים לחים ויבשים חרצנים וזגים מצטרפין לכזית ללקות עליהן: ואינו חייב עד שיאכל מן הענבים כזית. וה"ה לשיעור שתיה בכזית. דכיון דכתיב וענבים לחים ויבשים לא יאכל, גמרינן מינה מה אכילה בכזית אף שתיה בכזית: משנה ראשונה עד שישתה רביעית יין. אבל משנה ראשונה איפכא שמעינן לה, דגמרינן אכילה משתייה, ושיעור שתייה בנזיר רביעית, דגמרינן שכו שכו ממקדש, ומה שיעור איסור שתייה ברביעית, אף שיעור איסור אכילה ברביעית: **אפילו שרה פתו ביין ויש בה כדי לצרף כזית חייב.** דס"ל לר' עקיבא שיעור איסורי נזיר בין באכילה בין בשתייה בכזית, והיתר מצטרף לאיסור להשלים לכשיעור. ואין הלכה כר"ע:

ב. עד שיאכל שני חרצנים וזגן. דכתיב (במדבר ו) מחרצנים ועד זג, ומיעוט חרצנים שנים ויש להם זג אחד. ואין הלכה כרבי אלעזר בן עזריה, אלא האוכל מן החרצן והזג אינו לוקה עד שיאכל מהן

לחים ויבשים לא יאכל: כל היוצא מן הגפן. כגון ענבים לחים ויבשים חרצנים וזגים מצטרפין לכזית ללקות עליהן: ואינו חייב עד שיאכל מן הענבים כזית. וה"ה לשיעור שתיה בכזית. דכיון דכתיב וענבים לחים ויבשים לא יאכל, גמרינן מינה מה אכילה בכזית אף שתיה בכזית: משנה ראשונה עד שישתה רביעית יין. אבל משנה ראשונה איפכא שמעינן לה, דגמרינן אכילה משתייה, ושיעור שתייה בנזיר רביעית, דגמרינן שכו שכו ממקדש, ומה שיעור איסור שתייה ברביעית, אף שיעור איסור אכילה ברביעית: **אפילו שרה פתו ביין ויש בה כדי לצרף כזית חייב.** דס"ל לר' עקיבא שיעור איסורי נזיר בין באכילה בין בשתייה בכזית, והיתר מצטרף לאיסור להשלים לכשיעור. ואין הלכה כר"ע:

ב. עד שיאכל שני חרצנים וזגן. דכתיב (במדבר ו) מחרצנים ועד זג, ומיעוט חרצנים שנים ויש להם זג אחד. ואין הלכה כרבי אלעזר בן עזריה, אלא האוכל מן החרצן והזג אינו לוקה עד שיאכל מהן

הֵן זֹגִים, הַחֲרָצִים אֵלוּ הַחַיּוֹנִים,
הַזֹּגִים אֵלוּ הַפְּנִימִים, דְּבָרֵי רַבִּי
יְהוּדָה. רַבִּי יוֹסִי אומר, שְׁלֹא
תִּטְעֶה, כְּזוֹג שֶׁל בְּהֵמָה, הַחַיּוֹן זוֹג
וְהַפְּנִימִי עֲנָבֵל:
ג. סָתֵם נְזִירוֹת שְׁלֹשִׁים יוֹם. גִּלַּח או
שְׁגַלְחוּהוּ לִסְטִים, סוֹתֵר שְׁלֹשִׁים
יוֹם. נְזִיר שְׁגַלַּח בֵּין כְּזוֹג בֵּין בַּתְּעַר
או שְׁסַפְסַף כָּל שְׁהוּא, חַיֵּב. נְזִיר
חוֹפֵף וּמְסַפֵּס אֶבֶל לֹא סוֹרֵק. רַבִּי
יִשְׁמַעְאֵל אומר, לֹא יְחוּף בְּאֲדָמָה,
מִפְּנֵי שְׁמִשְׁרַת אֶת הַשֶּׁעַר:

כזית: רבי יוסי אומר שלא טטעה. רבי יוסי היה נותן סימן שלא טטעה: זוג של בהמה. שהחיצון קרוי זוג:

ג. סתם נזירות שלשים יום. אע"ג דתני לה לעיל, משום דבעי למיתני סיפא גילח או שגלחוהו ליסטים סותר שלשים יום, דדר תנא ליה הכא: **סותר שלשים יום.** כלומר סותר עד שיהיה לו גידול שער של שלשים יום כשהוא מגלח תגלחת של מצוה: או **ספספס כל שהוא.** שעקר והשיר אפילו שער אחד, חייב, דכתיב (במדבר ו) תער לא יעבור, לרבות כל המעבידין: **חופף.** מחכך בידו: **ומספספס.** בצפניו או בכלי, ובלבד שלא יתכוין להשיר, דדבר שאין מתכוין מותר: **אבל לא סורק.** במסרק דהוי פסיק רישיה אסור. אע"ג דהמשיח אפילו שער א' לוקה, מ"מ אינו סותר ל' יום עד שיגלח רוב שערו בתער או במספרים בצד עיקרו של שער: **לא יחוף באדמה.** מין מימני אדמה שהיא משרת השער דהא נמי הוא פסיק רישיה. והלכה כרבי ישמעאל:

הלכות מקואות

סימן רא דיני המקוה ומימיו, וכו' ע"ה עיפיים

א. אין האשה עולה מטמאתה ברחיצה במקוה. ואפלו עלו עליה כל מימות שבעולם, עדן היא בטמאתה וחיבין עליה פרת בעד שתטבל כל גופה בבת אחת במי מקוה או מעין שיש בהם ארבעים סאה; ושיעורה, אמה על אמה על רום שלש אמות במקרע, באמה פת ששה טפחים וחצי אצבע, והוא רחב יותר ואינו גבוה כל כך, כשר אם יכולה להתפסות כל גופה בהן בבת אחת; ויצריך שיעלה בתשברת מדאלף וקיה אצבעות בגודל ועוד חצי אצבע (ה"ע בב"ה); וצריך שיהיה הריץ שבו המים גדול יותר משעור זה, כדי שיקטע המים הטובלת ויתפחו המים ישארו שם ארבעים סאה (תוס' פ' ערבי פסקיים).

ב. מי מעין מטהרין אף

בזוחלין

(פרוש זוחלין נמשכים וחלקים ואינן מקבצים); מי גשמים אין מטהרין אלא באשברן (פרוש מקום צמק שמתפנסים בו המים ונקרא אשברן) אבל על ידי חילוק פסולין מן התורה (בית יוסף בשם מהר"ק שיש קט"ו ו"ה סי' ר"ד) אם הם לחוד בלא מעין היו הזוחלין מן המעין מתערבים עם הנוטפים שהם מי גשמים, הרי הכל כמעין לכל דבר; ואם רבו הנוטפים על הזוחלין, וכן אם רבו מי גשמים על מי הנהר, אינם מטהרים בזוחלין אלא באשברן. לפיכך, צריך להקיף מפין (פ' בעין מהצלת) וכיוצא בו באותו הנהר המערב, עד שיקוו המים ויטבל בהם. הנה: וכן כבוד להורות ולהחמיר (מהר"ק ות"ה שם ושאר אחרונים כתבו ויש להחמיר כששת הר"ם ורא"ש וסיעתם); אבל יש מתירים לטבל בנהרות כל השנה, אף בשעת הגשמים והפשרת שלגים ורבו הנוטפים על הזוחלין, משום דעקר גדול הנהר הוא במקום מקורו (טור בשם ר"ש ובית יוסף בשם רש"י וסו"ת וסמ"ג); וכן נהגו ברוב המקומות במקום שאין מקוה, ואין למחות ביד הנהגין להקל כי יש להם על מי שישמכו (מהר"ק ובת"ה שם ומהר"ו

באר הגולה

א לשון הרמב"ם בפ"א מה"ב: ב ציינתו לעיל ריש סי' קצ"ו וקצ"ח: ג ברייתא עבודת כוכבים דף ע"ה וספ"ק דחגיגה: ד רשב"ן בשם הראב"ד דבעינן אמה שוחקת וכי הרשב"א שהשוחקת יתירה על העצבה חצי אצבע ממשנה ט' פי"ז דכלים: ה רבינו ירוחם: ו הוא לפי חשבון אמה בת' טפחים וחצי אצבע שהוא כ"ד אצבעות וחצי אצבע דאז יש באמה על אמה ת"ד אצבעות וברום ג אמות מ"ד אלפים וקיה אצבעות וג' חלקים שמינית אצבע ולא דק הרב בשמינית האצבע ולחמורא: ז משנה טוף פ"ק דמקואות: ח טור וכ"כ התוס' שבת דף ס"ה ע"ב וכן נראה מדברי הרמב"ם בפ"א מהלכות מקואות ושי"פ וטעמא דמלתא משום דמעין נקרא בכל ענין בין בזוחלין בין באשברן אבל מקוה אינו נקרא אלא באשברן כדכתיב יקוו המים אל מקום אחד וכהאי גוונא מפרשי מקוה דכתיב בקרא: ט לשון הרמב"ם פ"ט דין י"ד מהא דאבדה דשמואל עבד מקואות לבנתיה וכו' שבת שם ע"א והא דתנן במשנה ה"ה פ"ה דמקואות העיר רבי צדוק על הזוחלין שרבו על הנוטפים וכו' הוא להכשירן לזבים ולמצורעים דבעינן מים חיים אבל לענין אשברון מהני אפי' מחצה על מחצה כ"מ וכו' בשם הראב"ד בספר בעלי הנפש: י שם מהא דאבדה דשמואל שם וכפי הרמב"ם:

סימן ע' וב"ו סימן קנ"ד). מיהו יש לנהר מלטבל בנהר המתנהה לגמרי על ידי גשמים, וכשאין גשמים פוסק לגמרי, אף על פי ששאר נהרות שופכים לתוכו בשעת הגשמים ומתנהה על ידן, מקל מקום הואיל ופוסק לגמרי בשעה שאין גשמים, אסור לטבל בו דרך וחילתו עד שיקוו המים שבתוכו (שם במהר"ק); אבל בנהר שאינו פוסק, אף על פי שבשעת הגשמים מתרחב ומתפשט על כל גדותיו, מתר לטבל בו בכל מקום (בית יוסף לדעת המקריב והאשרי והתוספות), לפי סברת המקלין ולפי מה שנהגו.

ג. ארבעים סאה שאמרו, צריך שלא יהיו שאובים; שאם הם שאובים, פסולים. הנה: ואם כל המקוה הוא שאובין, פסול מן התורה, וספקא לחמרא; אבל אם רב המקוה כשר והמעוט הוא שאובין, אינו אלא מדרבנן, וספקא לקלא (טור בשם הרא"ש ור"ש וירבה פוסקים).

ד. למקוה שהיא של עובד כוכבים ומקבל ממנו שטר, אין להאמינו לעובד כוכבים עליו אלא אם כן יש תמיד במקוה כ"א סאה. הנה: דמאחר דרבו כשר, ספקא לקלא. מקוה שהיתה חסרה לפנינו, וקא ומצאה מלאה (בית יוסף בשם תשובת הרשב"י) ולא ידענו מי מלא אותה, אי היתה כבר רבה בהכשר, דהינו שהיו בה כ"א סאין, אולינן לקלא; ואם לא היתה בה בהכשר,

דעכשו אכא ספקא דאורייתא, אם יש לחוש שעובד כוכבים מלאה כדי לרוחץ בה, פסולה (כך משמע בתוספתא); ואם לאו, דודאי ישראל מלא אותה כדי לטבל בה, כשרה, (רשב"ץ שם) דרב המצויין אצל מקוה ועושין כדי להכשירה בקיאיין הן ובדואי בהכשר מלא אותה; וכל שכן אם הישראל לפנינו ואומר שבהכשר מלא אותה, דנאמן (מהר"ק שם שיש קט"ו ודלא פרש"י) מאחר שבידו לתקנה וכהאי גונא עד אחד נאמן באסורין (שם ע"ג) כדלעיל סימן קכ"ו ועין עוד לקמן סוף הסימן בדיון ספק שאובים.

ה. כל הימים יש להם דין מעין לטהר בזחילה; הלכך, גל שנתלש מהים וכו' ארבעים סאה ונפל על האדם או על הכלים, עלתה להם טבילה. אבל אם הטביל בגל כשהוא באויר, קדם שיפיל על הארץ, אף על פי שיש בו ארבעים סאה, או שזרק כלים באמצעות הגל שהוא עשוי ככפה, לא עלתה להם טבילה.

ו. צריך שלא יהיו ארבעים סאה של מקוה בתוך הפלי, שאין טובלין בכלים.

ז. הלוקח פלי גדול, כגון חבית גדולה או ערבה גדולה, ונקבו נקב המטהרו ויש אומרים דבעינן נקב כשפופרת

באר הגולה

ב במשנה ד' פ"א דמקואות ובכמה דוכתי במשנה ותלמוד הבת"כ לייף לה מדכתיב אך מעין ובור מקוה מים מה מעין בידי שמים אף מקוה בידי שמים: ט טור בשם תשו' אביו הראש"ש בכלל י"ח סי' ח: ט שם בתשובה: ז משנה ח' פ"ח דפרה ומשנה ד' פ"ה דמקואות וכו' יוסי שם הסכמת הפוסקים: ט משנה ו' פ"ה דמקואות: ע לשון הרמב"ם שם בספ"ח מהתוספתא הובאה בחולין דף ל"א ע"ב וכתבה הר"ש בפ"ד דמקואות: ט טור וכפירוש ש"ש בחולין: צ משנה ה' פ"ד דמקואות ובכמה דוכתי: ק לשון הרמב"ם בפ"ו דמקואות דין ד' מהתוספתא כשטילין המחלק מים וכו' וכדבי אלעזר ברבי יוסי שם: ר כ' הכי"ם שם דכלי עץ דשעורו טהרתן כבמוציא רמון היו טפי טובא מכשפופרת הנאז דמכשיר ביה

הגוד (טור והרא"ש בתשובה) וכן יש להקמיר וקבעו בארץ ועשהו מקנה, הרי זה פשר. ^ט וכן אם פסק הנקב בסיד ובבנין, אינו פוסל והמים הנקנים בתוכו מקנה פשר. סתמו פסיד או בגפסית, עדין הוא פוסל את המקנה עד שיקבעו בארץ או יבנה. ^י ואם הוליקו על גבי הארץ ועל גבי הסיד, ומרח בטיט מן הצדדין, הרי זה פשר. הגה: מתר לעשותו על הגג, ובלבד שלא יהיה תוף פלי או אגן אחת שהקו והבסוף קבעו, אבל חבור אגנים הרבה לא מקרי פלי (תשובת הרשב"א סימן ת"ח).

ד. מעין * שמקלח לתוף פלי, פסול לטבל בין במים שבתוף הפלי בין לאחר שצאו מהפלי. ^י ואם המעין מקלח על שפת הפלי ולתוכו, תוף הפלי אסור לטבל; וחוצה לו, מתר, אפלו אם המים שבתוכו מרפין.

ז. יבלי טמא שנתן בתוכו פלים אחרים והטביל הפלי, עלתה להם טבילה אף על פי שפי הפלי צר

ביותר, שהרי המים נכנסים לו, ומתוף שעלתה טבילה לפלי הגדול עלתה טבילה לפלים שבתוכו; ^י ואם הטוה על צדו והטביל, לא עלתה להם טבילה עד שיהיה פיו רחב כשפופרת הנאד; ^י וכן אם היה הפלי טהור ונתן לתוכו פלים טמאין והטבילן, לא עלתה להם טבילה, עד שיהיה פיו רחב כשפופרת הנאד. הגה: ומתר לטבל פלים בסל או בשק, דכיון דאינו מחזיק מים עדיף טפי מנקב כשפופרת הגוד (בית יוסף בשם משנה ופרש הר"ש פ"ו דמקואות ורמב"ם פ"ו).

י. ימעין שהמשיכו לברכת מים שהם נקנים ועומדים, יש לו דין מעין; ואם הפסיק ראש הקלות, חזר להיות לה דין מקנה; ואם חזר והמשיך קלות המעין לתוכה, חזרה לדין מעין.

יא. מקנה מים שאובים שהמשיכו עליו מי מעין, אפלו מי המעין מעטים, המעטים של מעין מטהרין

באר הגולה

הת"ק במשנה טוף פ"ד דמקואות וכלי חרס הוא דשיעורו כמוציא וית ושיעור כשפופרת הגוד עיין לקמן בסעיף מ': ש שם הרמב"ם דמפרש התוספתא דתרי"ב בעינן חדא שיהא ניקב נקב המטהרו ועור צריך שיקבע בארץ דומיא דקסטיליון וכו'; ו שיהיה בו הוכחה שהוא דבר של בנין וכו'; ומיה' קתני שאם פסק בסיד ובבנין כלומר בצורות וכיוצא בהן ענין בנין לא חשיב כלי כלל והיה דכשר לטבול בו משא"כ כשסתמו בסיד או בגפסית לבד כיון דאין דרך בנין באלו לבדם כלא אבנים או צורות נמצא חסר א' מהנתי' הצריכין לבנין כ"מ וכו' ועיין בסעיף מ': ת שם ופי' שנתת הנקב מחמת מה שנדבק באותה גרידה וכשמירח א"כ כביבות הנקב היו במקום סיד שטחין בבנין ומה שנדבק בו על ידי גרידה היו כצורות; ^א משנה ויש פ"ה דמקואות: פי' כשהוא ריש או שיש נקב בצדו ואם ניקב בשוליו הכלי כשפופרת הגוד שרי לטבול אף בתוך הכלי כתיב במשנה ספ"ד דמקואות. רש"ל: ב שם במשנה ספ"ה הפי' הרמב"ם שיהיה שופע על השוקת צאתה ילך לתוך השוקת וקצת על שפת השוקת הנה המים היוצאים מן השוקת כשרים והם מי מעיין ואפי' שחיל על גבי השפה דבר מועט ופירש הרא"ש שכל המים מחוברים למעיין ע"י המים המעוטשים שנופלים על שפת הכלי: ג מימרא דרבא חיגיגה דף כ"ב ע"א: ד רמב"ם בפ"ג מהלכות מקואות דין כ"ו מהתוספתא פ"ה: ה שם בגמ' דחיגיגה: ו משנה ריש פ"ה דמקואות: ז הראש בסוף נדה ופ"ו ע"א לטהר בכל שהוא ובוזחלין ומ"מ נדפלו דוקא לטוב מכל כלי אבל ביותר מג' דלא מטי לוג לכל כלי לא מצטרפי ובטלי בית ה הרשב"א בת"ה (בשער המים);

את השאובים המרבים, בין קדמו מי מעין לשאובים בין קדמו שאובים למעין. הגה: כמו שיתבאר למטה; ומכל מקום אין לטבל בו רק באשברן, דלא עדיף מנהרות שרבו הנוטפים על הזוחלין (מהרי"ק).

יב. מעין שהעבירו על גבי אחורי פלים והמשיכו למקום אחר חזר להיות לו דין מקנה, ובלבד שלא יטבל על אחורי פלים ממש.

יג. ימעין שיוורד מההר טפין טפין בהפסק, יש לו דין מקנה אלא אם כן יורד בקלות בלא הפסק.

יד. נוטפין שצטען זוחלין, כגון שסמך למקום המנטף טבלא של חרס חלקה והרי המים זוחלים ויורדים עליה, הרי הם פשרים, וכל דבר שמקבל טמאה, ואפלו מדברי סופרים, אין מזחלין בו. ^ל וזוחלין שקלחן בעלי אגוז, פשרים.

טו. מקנה שיש בו ארבעים סאה, ומעין כל שהוא, יכול לשאב כל מה שירצה לתן לתוכה והם פשרים, אף על פי שהם רבים על המים שהיו בתוכה תחלה. ואין חלוק בין קדם המעין לשאובין או לא, כמו שנתבאר, ועין לקמן סעיף מ' ד"ש חולקין (בית יוסף בשם תשובת

באר הגולה

ב משנה ב' פ"ה דמקואות וכפירוש הרמב"ם והרא"ש וכרבי יוסי שם: י שם ממשנה ה': ב שם במשנה וכפ"ה הרמב"ם בפ"ט דמקואות דין י"ד וכרבי יוסי שם במשנה דאוסר במקל שהוא פשוטי כלי עץ כיון שמקבל טומאה מדרבנן: ז רמב"ם שם משנה ד' פרק ו' דערוית: ח הרמב"ם והרא"ש שם ממשנה ז' פ"ק דמקואות וממשנה ג' פ"ה ואפי' לכתחלה הרא"ש בתשובה והמדריכין בפרק ב' דשבועות: ט כעדות הגרודי במשנה ג' פ"ק דערוית והכמים במשנה דף פ"ב דמקואות: ט שם משנה ג' פ"ג ובהכמים: פי' כלי חרס ועשוי כפיו כעין רשת: ע שם משנה ו' ושם בתוספתא: פ שם משנה ד': צ שם: משום דמטי לוג לכל כלי א"צ נדפלו דוקא לטוב מכל כלי אבל ביותר מג' דלא מטי לוג לכל כלי לא מצטרפי ובטלי בית יוסף בשם רש"י והראב"ד: ק שם הסכמת הפוסקים: ר שם במשנה:

אומרים דרגלי הבהמה כדין רגל אדם, ובשניהו אינו כשר אלא בהעביר על גבי קרקע דהוי כהמשכה, אבל לא בנתוו (ר"ש פ"ב דמקואות רמב"ם פ"ה) ועין לקמן בסימן זה סעיף ל"ט.

זו. השפוג שבלועין בו ג' לגין וכשנפל למקנה נתערכו המים הבלועין עם מי המקנה, וכן דלי שפיו צר ובו ג' לגין מים שאובין ונפל למקנה ולא יצאו כל המים שבתוכו אלא נתערכו עם מי המקנה, לא פסלוהו, שלא אמרו אלא שלשה לגין שנפלו ונתערכו כלם עם מי המקנה.

יז. מים שאובין שהיו בצד המקנה, אף על פי שהמים נוגעים במי המקנה, לא פסלוהו.

יח. שתי ברכות זו למעלה מזו וכתל ביניהן, ואחת מהן מלאה מים פשרים, והכתרה מלאה שאובין, ונקב ביניהם, אם יש כנגד הנקב שלשה לגין מים שאובין, נפסלה. פמה יהא כנקב ויהיה בו שלשה לגין, אחד משלש מאות ועשרים לברכה.

יט. שתי מקואות שאין בשום

אחת מהן מ' סאה, ונפל לזו לג ומחצה ולזו לג ומחצה ונתערכו ב' המקואות, הרי אלו פשרים, מפני שלא נקרא על אחד מהם שם פסול; אבל מקנה שאין בו מ' סאה, שנפלו לתוכו ג' לגין מים שאובין ואחר כך נחלק לשנים, ורבה מים פשרים על כל אחת מהם, הרי אלו פסולין.

כ. בור שהוא מלא מים שאובים והאמה נכנסת לו ויוצאה ממנו, לעולם הוא בפסולו עד שיתחשב שלא נשאר מהשאובים שהיו בבור שלשה לגין.

כא. מקנה שנפל לתוכו מים שאובים ונפסל, ואחר כך רבה עליו מים פשרים עד שנמצאו הפשרים מ' סאה, הרי הוא בפסולו עד שיצאו כל המים שהיו בתוכו ויפחתו השאובים פחות מג' לגין. וכן אם עשה מקנה שיש בו ארבעים סאה מים פשרים, וערכו עם המקנה הזה הפסול, טהרו אלו את אלו והוא הדין במעין כל שהוא שהמשך אליו השאובין, נטהרו כמו שתבאר לעיל.

יכב היה המקנה חסר ג' לגין, ונפלו

באר הגולה

ש משנה ד' פ"ז דמקואות וכפירוש הרא"ש והרמב"ם ז"ל: ת רמב"ם בפ"ו מהלכות מקואות דין י"א ממשנה ה' פ"ו דמקואות האביק שבמרחץ וכו': א שם דין י"ב ממשנה סוף פ"ו דמקואות וכרבי יוסי שם וכבר נתבאר שאין המים שאובין פסולין אלא כשאין בכשרים מ' סאה: פ"י פחות ממ' סאה דאם יש בו מ' סאה לעולם אינו נפסל: פ"י שהבירכה של מ' סאה שאובין היא תתקיים לוגין לפי חשבון הסאה ו' קבין והקב ד' לוגין ונמצא א' מש"ך הוא ג' לוגין כי ג"פ ש"ך הוא תתק"ס: ב שם פרק ה' דין ה' ממשנה ה"פ" דמקואות וכרבי יוסי: ג שם דין ו' ממשנה ג' פ"ג דמקואות: פ"י של מי שמים דאלו מי מעיין אפילו כל שהוא מטהרים את השאובים כדלעיל סעיף י"א וכדלקמן בהג"ה: ד שם ממשנה ב' דפ"ג: ה שם דתת"ק הסמכת הפוסקים: ו משנה ריש פ"ג דמקואות ובחכמים הסכמת הפוסקים (ורש"י א בשער המים): פ"י כשיעור מים שהיו בו תחלה ועוד דבר מועט כדי למעט מג' לוגין ואע"פ שהמים שצפין ויוצאין מן הבור מעורבים

לו ג' לגין מים שאובים, לעולם הוא בפסולו עד שירבה עליו מי גשמים או שישטפו עליו מים פשרים עד כדי שישער שנפלו עליו במלואן הראשון ועוד, שהמים הפאים עליו דוחין את המים שבתוכו ומוציאין אותן. היה המקנה פחות, ואפלו קרטוב, ונפלו עליו מים שאובין פחות מג' לגין והשלימוהו, לא פסלוהו ולא הכשירוהו; כיצד, הרי הוא בפסולו עד שירדו עליו מי גשמים או שישטפו כשעור המים שהיה חסר. נפלו עליו מי גשמים כשעורן, הרי זה פשר. היה חסר אפלו קרטוב, ונפלו לתוכו שלשה לגין מים, פסלוהו והרי הוא בפסולו עד שיצא ממנו מלואו ועוד. הגה:

והוקא בג' לגין שאובין מכשירין בכהאי גוונא, אבל אם היתה כלה שאובה אפלו נתן עליה עד שיצאו כדי מלואה ועוד, לא מהני אלא מחשבין המים היוצאין לפי ערך הפשרים והפסולים (בית יוסף בשם הראב"ח).

כג. אין ג' לגין פוסלין אלא אם כן יהיו שלמים ומראיהן מראה מים; לפיכך ג' לגין מים שנפל לתוכן יין, והרי מראיהן מראה יין, שנפלו למקנה, לא פסלוהו. וכן שלש לגין חסרים כל שהוא, שנפל

לתוכן מעט חלב והשלימוהו לג' לגין, ונפלו למקנה חסר, לא פסלוהו.

כד. מי פכשים ומי שלקות ותמיד שלא החמיץ, וכן מי צבע, פוסלין המקנה בג' לגין; אבל כל שאר המשקין ומי פרות ומינים ותמיד משתחמץ, אין פוסלין מקנה החסר בג' לגין וגם אין משלימים אותו להכשירו, שאם היה בו ל"ט סאין ונפל לתוכו סאה אחת מאלו, אין משלימים אותו; אבל אם יש בו מ' סאה ונפל לתוכו סאה אחת מאלו, ונטל מתוכן סאה אחרת, פשר לאפלו עשה עד י"ט פעמים. אבל במים שאובים שנפל סאה למ' סאה פשרים, ונטל מתוכן סאה ונפל לתוכן סאה מים פשרים, אפלו עשה כן עד עולם, פשר.

כה. מי צבע יש להם דין מים לפסל את המקנה החסר בג' לגין, אף על פי שמשנים מראיהן ממראה המים. אבל המקנה השלם, אף על פי שנפלו בו מי צבע ושנו מראיו, לא נפסל. וכן אם הדיח בו פלים ונשתנו מראיו, או ששרה בו סמנים או אכלין ונשתנו מראיו, לא נפסל (ראב"ד ורשב"א). אבל אם נפל

באר הגולה

הם מן הראשונים שנפסלו ויש בהן מן הכשרים שיורדים בסוף: ז משנה ה' פ"ז דמקואות ותת"ק וכו"פ רמב"ם שם בפ"ו ושי"פ: ח שם משנה ב': ט שם משנה ג' משמיה דרבי יוסי וליכא מאן דפליג עלה דרבנא לית בה ממשא הרמב"ם שם ושי"פ: י שם משנה ב': ט שם: י"א כדעת הרא"ש והתוספות ביבמות דף פ"ב דהא דאמרינן שם עד ורבו קאי אמי פירות הדמוריו חכמים במי פירות דלא חזי לטבילה כלל: י"ב צנינותו בסעיף דלעיל: י"ג שם וכר"י וכמש"ל: י"ד שם במשנה: י"ה שם

לתוכו יין או מהל (פי' המים היוצאים מהיתים בתחלת טעינת היתים ויש בהן צדקה שמהן) וישנו מראיו מפקמות שהיה, נפסל. פיצד יעשה, אם הוא חסר, ימתין לו עד שירדו גשמים ויתמלא ויחזרו מראיו למראה מים; ואם יש בו מ' סאה שאינו נפסל עוד בשאיבה, ימלא בפתח ויתן לתוכו עד שיחזרו מראיו למראה המים.

כז. היו ב' בו מ' סאה, ונפל לתוכו יין ונשתנו מראיו של חציו, אם אין בו מראה מים מ' סאה הרי זה לא יטבל בו.

כח. מקנה שנשתנו מראה מימיו מחמת עצמו ולא נפל בו דבר, הרי זה פשוט.

כח. אין שנוי מראה פוסל אלא במי גשמים שנעשו מקנה, אבל מעין אינו נפסל בשנוי מראה (רמב"ם ורשב"א בשער המים); ולא עוד, אלא אפלו המקנה שנפסל, אם המשיף אליו מי מעין, המעין מטהר אותו אפלו לא חזרו למראיתו. (לשון רשב"א שם).

כט. ינפלו לו שלשה לגין יין, כאלו לא נפל ומטר לטבל בין במקום היין בין במקום המים;

היה שאוב והשיקו, השיק במקום היין, זה וזה לא טהר. השיק במקום המים, מקום המים טהר, מקום היין לא טהר. הנה: מקנה חסר שנפל שם יין ונשתנו מראיו ונפל שם ג' לגין מים שאובין, אינו פוסל וקשחור והשלים המקנה במים פשרים וחזרה למראה מים, כשרה (בית יוסף בשם התוספתא בשם הראב"ד).

ל. אין שאיבה פוסלת אלא במים, אבל השלג והברד והכפור והמלח והטיט שהוא עב קצת אפלו יש בו רכות שיכולין להריקו מפלי אל פלי, אין שאיבה פוסלת בהם. שאם שאב מאלו למקנה החסר, לא פסלוהו. ולא עוד, אלא אפלו עשה כל המקנה ממשלג או כפור או

ברד שהביאו בכלי ועשה מהן מקנה, פשוט. הנה: וכשמשער שעור המקנה בשלג, ימערף חללו תחלה (בית יוסף בשם הראב"ד והרא"ש וכן קמב הרמב"ם) ואז מטר לטבל בו כמות שהוא (מדרכי ס"פ בפה טומנין בשם ר' שטרקיה). ויש מחמירין לטבל בכל אלה, עד שנמוחו ונעשו מים (שם במדרכי בשם הר"ר משה ור"א מביקים). וטוב להתמיד לבתחלה ועין בא"ח סימן ק"ס. (בית יוסף).

לא. מקנה שאוב שהגלדי, טהור

באר הגולה

והטעם כיון שהיין והמהל הם מגוף הפרי ממש: ש משנה ד' (ורמב"ם הראב"ד ור"ש): ז רמב"ם סוף פ"ו מהלכות מקואות ונלמד מדין הדוח בו את הכלים וציינתיו בסעיף כ"ה: ק הראב"ד בספר בעלי הנפש: ר תוספתא וכתבה הר"ש בפרק י' ומקואות ופי' הר"ש דאיידי ולא שינו מראיתו: פירוש למקנה אחרת כדי להכשירו ואינו עולה לו ההשקה אלא אם השיקו וזכרו אל מקנה המים: ש משנה ויש פ"ו דמקואות וכתב: ת שם במשנה העידו אנשי מירבא וכו': א טור מדברי אביו הרא"ש וסובר דא"א לומר דעושין מטיט הנרוק מקנה שלם מהא דטובה דף י"ג ע"ב טיט הנרוק יזכה שמצטרף למ' סאה ואין טובלין בו: ב שם מהתוספתא מדרה רבי יהודה שהוא מביא טיט הנרוק וכו' וכ"כ הראב"ד בספר בעלי הנפש: ז תוספ' דטהרות והביא הרא"ש כלל ל"א ס"י ב' בשם התוספתא: פירוש שנעשה קרח:

משום מים שאובים. נמוחו, י פשוט להקות.

לב. מקנה שיש בו מ' סאה מים וטיט רף ושהפירה שזחה ושותה ממנו, אם המים צפים על גבי הטיט יכולין לטבל אפלו בטיט; אין המים צפים על גבי הטיט, אין טובלין במקום הטיט. אבל במים, טובלין אפלו אין בו מ' סאה אלא על ידי הטיט.

לג. כל שתחלת ברייתו מן המים, כגון יבחושים אדמים, מטבילין בו. ומטבילין בעינו של דג גדול שנמק שמן עינו בחורו.

לד. אין הפלי חשוב לפסל המים שבו משום שאיבה, אלא אם כן הוא ראוי לקבל קדם שיקבענו ושייתמלא לדעת, ואז פוסל בין אם הוא כפלי גדול המחזיק ארבעים סאה בלח שהם כוריים בנבש, בין אם הוא פלי קטן ביותר, ואפלו הם פלי גללים, פלי אבנים, פלי אדמה.

לה. המינית טבלא תחת הצנור אצל המקנה כדי שיפלו ממנה

באר הגולה

ד משמע שם מדברי הרא"ש דפירושו כשר לטבול בו שהוא מקנה כשר וכן פי' סמ"ג ורבינו ירוחם: ח משנה י' פ"ב דמקואות וזכרבי יהושע: ו מסקנת הגמרא וזכרבי דף כ"ב ע"א וכל שיש שיעורי דפליגי תנאי במתנתין בהא פליגי דמר סבר בהאי שותה ומר סבר בהאי שותה הר"ש שם בפ"י המשנה וכ"כ התוס' בספ"ק דטובה דף י"ט ע"ב והרא"ש בסוף נדה וכ"כ מדברי הרמב"ם בפרק ח' מהלכות מקואות: ז שם מהא דספ"ק דטובה שציינתו לעיל: ח רמב"ם בפ"ח מהא וזכרבי שם וכפירוש רש"י שם: ט שם ומפירושו רש"י שם: י ברייתא ב"ק דף ס"ז ע"א וז"ב דף ס"ה ע"ב: כ במשנה ב' פ"ב דמקואות: ל משנה שם בפרק: מ לפי' התוספות שבת דף ט"ז: נ שם במשנה ב' ויאיידי בצנור שקבעו ובריש חקקו. הר"ש: ס שם בפ"י הר"ש והתוספות שם בבבא קמא ובבבא בתרא: ע הרא"ש בסוף נדה משום דבעינן הויה ע"י טהרה במשנה ה' פרק ה' וזכרבי יוסי שם: פ משנה ג' פ"ד דמקואות וכפי' הרא"ש שם: צ שם וכתב: ק שם במשנה: ר שם במשנה ומפרש שם במשנה שלא נעשה לקבלה ופי' הרמב"ם שם שהיה הכוונה שיצא המים מן מקום הצר בחוק וכ"כ בחבורו ריש פ"ז:

באמצע, אינו חשוב קבלה לפסל בו המקוה. הנה: ולכן מותר לעשות מקואות על ידי צנורות וסלונות של עץ שפביאין מים מן הנהר או שאר מעין אל המקוה (מדרכי דקדושים בשם הר"ר שפריה ור"ן ה"ג ותשובת רא"ש וכן הוא דעת הסור ודפ"ם), או צנורות של הגגות (מהרי"ק ש"ש נ"ח); ולא חשיבן שפא נעשה בהן גומא מכח לחלוחית ומקבליים. דלא מקרי קבלה אף אם היה בהן גומא האולי ולא עשאו אדם בכונה (שם טעמא הרי"ש). ואם המים באים אל הצנור על ידי כלים הקבועים בגגול והם נקובים בדרך שלא מקרי כלי, מותר לטבל בהן אם יש מ' סאה במקוה (מדרכי הלכות נה בשם רוקח); אבל אם אין בה מ' סאה, אין לטבל שם דלא מקרי תבור לנהר על ידי זה ועין בא"ח סימן קנ"ט (בית יוסף סוף סימן זה ולא ירוקח).

א. ש רעפים שמכסין בהן הגגות, אף על פי שיש בהן גמות וחקקים, אינן פוסלין המקוה לפי שלא נעשו לקבל בהם.

ב. המניח שק או קפה תחת הצנור, אין המים הנמשכין מהן פוסלין את המקוה.

ג. זה שאמרו שפל שאינו עשוי לקבל את המים אינו פוסל את המקוה, לא אמרו אלא כשנפלו מתוכן למקוה מעצמן; אבל אם נתנם אדם למקוה, הרי זה פוסל; שכל על ידי אדם, אפלו זלף בידי

וברגליו ואפלו עובר במים ונדלפו מאליהם ברגליו למקוה, פסלוהו. במה דברים אמורים, כשנודלפו ברגליו. אבל אם היה רוכב על גבי בהמה ונדלפו מים ברגלי הבהמה, לא פסלוהו; אף על פי שעל ידי הבהמה שהוא רוכב עליה נדלפו, אין זה כמזלף ברגליו וכבר נתבאר ד"ש חולקין ועין לעיל סעיף ט"ו.

ד. כלי שנקב בשוליו, אפלו כל שהוא, אינו חשוב כלי לפסל המקוה. ומכל מקום אין להקל לעשות מקוה לכתחלה ולהביא מים בכלי מנקב כזה. ואם הנקב בצדדין, אינו בטל מתורת כלי עד שיהא ברחב הנקב כשופרת הנאד, שהוא כשתי אצבעות הראשונים מהארבעה שבפס הניד, מתהפכות בחלל הנקב ברוח, ויבין שהוא מרבע בין שהוא עגול. ויחא קרוב לשוליו, שאינו יכול לקבל שום מים ממנו ולמטה, אבל אם מקבל שום מים למטה ממנו, לא נתבטל מתורת כלי. ואם ערב סיד וצרוורות וסתם בהם הנקב, לא חשיב סתימה להחזירו לתורת כלי. או אם הושיכו על גבי הארץ, ואפלו על גבי סיד וגפסיס, לא חשיב סתימה; אבל אם ערב סיד וגפסיס וסתמו, חשוב סתימה.

הלכף, הרוצה לשאב מים מהמקוה לנקותו, וירא שפא יחזרו מהפלי שמוציאין בו המים ג' לגין למקוה אחר שחסרו מ' סאה, ויפסלוהו, יקב הפלי בשוליו כל שהוא, ואז לא יחשבו המים שבו שאובין; ואם הם מים נובעים, אין צריך לכף, כי המעין אינו נפסל בשאיבה. הנה: ומכל מקום נהגו להחמיר גם במעין (מדרכי ה"ג בשם השאלות מהרי"ק ש"ש נ"ח ותה"ד סימן רנ"ח), כי יש חולקין אפלו במעין ואמרים דשאיבה פוסלת; ולכן לכתחלה יש להחמיר (ע' ס"ק פ"ו) לנקב הפלי ששואבין בו, אף במעין, ואם לא עשו כן ושאבו בכלי שלם ונפלו שם שלשה לגין שאובין ונפסלה המקוה, ורוצין לנקותה ולהכשירה, אם אפשר ללקק נקבי הנביעה בקלות טוב להחמיר ולעשות כן; אבל אם יש טרח גדול בדרך, או בדיעבד שלא עשו כן, יש לסמוך אמקלין וסוברין דאין שאיבה פוסלת במעין (מהרי"ק ש"ש נ"ח), כי כן עקר; ואפלו במקוה שאין בה מעין, אם אין הפלי גדול כל כך שבודאי יפלו שם ג' לגין שאובין, אלא שיש לחוש שפא נפלו כזה אחר זה וכיוצא בזה, אולינן לקלא; דספקא דג' לגין שאובין הוי ספקא דרננו, ואין לחוש בדיעבד. (מהרי"ק ש"ש נ"ו והגהות ס"ק).

ה. המניח כלים תחת הצנור

באר הגולה

לקבל מימיו שיפלו מהם לתוך המקוה, לאם הניחם בשעת קשור עבים וקדם שנתפזרו העבים ירדו גשמים ונתמלאו, חשובים לדעת והוי שאובין; אבל אם לא נתקשרו העבים בשעה שהניחם, ואחר כך נתקשרו ונתמלאו, או אפלו הניחן בשעת קשור העבים, ונתפזרו, ונשאר שם עד שחזרו ונתקשרו וירדו גשמים ונתמלאו, לא חשיבי לדעת ואינם פוסלין; ובלבד שישבר את הפלי או יהפכנו בענין שלא יגביהנו מעל הארץ, שאם מגביהו מן הארץ עם המים, חשובים שאובין ופוסלים את המקוה.

ו. המניח קנקנים בראש הגג, לנגבם, וירדו עליהם גשמים ונתמלאו, אף על פי שהיא עונת גשמים, הרי זה ישבר הקנקנים או יקפם; והמים שהיו בקנקנים, כשרים לטבל בהן ואף על פי שקל המים האלו היו בכלים, שהרי לא מלאן בידי; אבל אם הגביה הקנקנים וערם, הרי כל המים שבהם שאובים.

ז. הסיד ששכח עציץ במקוה

לומר שבכאן איירי שלא עשאו כעין בנין: ה הרא"ש בסוף מסכת נדה והמרדכי בפ"ב דשביעות: י שם וכ"כ עוד הרא"ש בתשובה שכן דן לפני ר"ע והורה לו וכ"כ הרשב"א בשער המים בסת"ה ורבינו ירוחם: ב משנה ריש פ"ד דמקואות ואיירי בצניזו שקבעו ולבסוף חקקו: ז כאוקמתא דרב משרשיא דבי רב אמי שבת דף ט"ז ע"ב: ה שם וכ"כ"ה זכרבי יוס' שם במשנה דעדיין היא מחלוקת הרא"ש ורבינו ירוחם וכ"כ הטור: א ע"ג דבמשנה תנן דב"ה מתירין בשוכות ורקא סבירא להו להפוסקים הנ"ל כיון דנתפזרו העבים הסיח דעתו מפילת המים והוי כשוכות: ג שם משנה ז' פ"ב דמקואות וסבירא המחבר בסעיף שאחר זה: ה רמב"ם בפ"ד מה"מ ממשנה הנ"ל: ע כררבי יהושע שם במשנה ובתי"כ ליקח לו מקוה מעיין מה מעיין בידי שמים אף מקוה בידי מקוה אף שמים לאפוקי אם מילא בכתפו ועשה מקוה א"ה מה מעיין שאין בו תפיסת ידי אדם יצא המניח קנקנים בראש הגג וכו' ת"ל בור: ה לשון רמב"ם שם דין ה' ממשנה ח' שם וכרבי יהושע

חזרה לתוכן העניינים

ונתמלא מים, אף על פי שלא נשאר במקוה אלא מעט והרי העציץ יש בו רב המקוה, הרי זה יושבר העציץ במקומו ונמצא המקוה פלו פשר. וכן המסדר את הנקנים בתוך המקוה כדי לחסמן, ונתמלאו מים, אף על פי שבלע המקוה את מימיו ולא נשאר שם מים כלל אלא מים שבתוך הנקנים, הרי זה יושבר את הנקנים, והמים הנקנים מהם מקוה פשר.

מוד. י אין המים שאובים פוסלים את המקוה בג' לגין עד שיפלו לתוך המקוה מהפלי, אבל אם נגררו המים השאובים חוץ למקוה ונמשכו וירדו למקוה, אינם פוסלים את המקוה עד שיהיו מחצה על מחצה; אבל אם היו רב מהפשרים, הרי המקוה פשר. פיצד, מקוה שיש בו עשרים סאה ומשהו מים כשרים, והיה ממלא ושואב חוץ למקוה, והמים נמשכים ויורדים למקוה, בין שהיו נמשכים על גבי קרקע או בתוך הסלון וכיוצא בו מדברים שאינם פוסלים את המקוה, הרי הוא פשר ואפלו השלימו לאלף סאין, שהשאוובה שהמשיכוה, כשרה אם

היה שם רב מ' סאה מן הפשר וכן גג שהיה בראשו כ' סאה ומשהו מי גשמים, ומלא בכתפו ונתן לתוכו פחות מכ', שנמצא הכל פסול, ופתח הצנור ונמשכו הכל למקום אחד, הרי זה מקוה פשר, שהשאוובה שהמשיכוה פלה כשרה, הואיל ויש שם רב מהפשר. הגה: אבל אם המשיך תחלה מים פסולים, ואחר כך הביא עליהם רב מים כשרים, לא מהני (דקדוק הבית יוסף מדברי הרמב"ם).

מוד. ה שעור המשכה זו אין פחות מג' טפחים.

מזו. אין המשכה מועלת אלא על גבי קרקע או על גבי צנור שלא היה עליו שם פלי בתלוש, אבל אם המשיך על גבי פלים, אפלו פלי גללים וכיוצא בהם, לא הוי המשכה (הראב"ד). הגה: ויש אומרים דאין המשכה מועלת אלא דוקא על גבי קרקע הראוי לבלע בה, אבל אם המשיך על גבי רצפת אבנים שאין ראוי לבלע בה, וכל שכן על גבי דף או כלי, אף על פי שאינו פוסל המקוה, לא מהני (בית יוסף בשם מרדכי פ"ב שבעועות שכ"ב בשם הרוקח). וטוב להתמיד לכתחילה.

מזו. מקוה שנובע ונתניבש בקיץ, והיה בור חרוק ממנו קצת,

ומלאוהו מים שאובים, ונתמלא המקוה מתחת הקרקע מאותם מים שאובים, המקוה פשר פאלו הוא נובע.

מזח. הבא להמשיך מים למקוה, צריך שלא יהא בדבר המקבל טמאה, כגון מי גשמים שרוצה להמשיכם למקום אחר לעשות מקוה, לא יאחו בידו דף ויעבירם עליו, אלא יניח הדף בקרקע ויסיר ידו משם מטרים יעברו המים עליו. וכן סלון ישל מתכת, אסור להמשיך בו מים למקוה, שמקבל טמאה; והוא שיהיו המים נופלים להדיא מדבר המקבל טמאה לתוך המקוה, אבל אם נופלים על שפתו בחוץ, ונמשכין לתוכו, או שמחבר לפי הסלון של אבר צנור קטן של עץ או של חרס שהמים מקלחין ממנו למקוה, פשר. וואם הסלון של מתכת מחבר לקרקע, אפלו מקלח להדיא לתוך המקוה, פשר, שהרי אינו מקבל טמאה, לפי שהוא בטל אצב קרקע. ואין חלוק בין אם טמון תחת הקרקע או לא (כתב הבית יוסף שכן מסמע מתשובת

הרא"ש ותשובת רמב"ן ורשב"א ומרדכי בשם הרא"מ ור"ש בר"ם).

מזמ. יבמה דברים אמורים, בממשיך מי גשמים בעלמא, אבל אם ממשיך ממעין או ממקוה, אפלו על ידי דבר המקבל טמאה, פשר דחשבינן לזה המקוה שממשיך המים לתוכו פאלו הוא מחבר למעין או למקוה שממשיך המים משם; ויש מי שאינו מחלק בכך.

ג. מקוה של מי גשמים שנופרץ אחד מפתליו והמים יוצאים דרך הסדק, אם ישארו בו מ' סאה אחר שיצאו קצתן שעד הסדק, פשר; ואם לאו, פסול משום דהוי לה זוחלין ואין מקוה מטהר בזוחלין. הגה: ויש מתמירין אפלו אם ישארו מ' סאה עד הסדק, ויש לחוש לדבריהם לכתחלה לסתם הסדק (טור בש"א ובית יוסף בשם המרדכי). וכל זה דוקא במקוה שאינה באה ממעין, אבל אם היא באה ממעין, אין לחוש לחיילתה (בית יוסף בשם מהרי"ק שד"ש קנ"ו). ואין יציאת המים קרוי זוחלין, אלא כשאין חוזרין למקוה אבל כשיצאין מעט וחוזרין שם, לא מקרי זחילה. (ריב"ש סימן רצ"ב). ואם בא לסתם הסדק כדי שישארו בו מ'

באר הגולה

הרא"ש בתשובה: ג ל' הטור מדברי אביו הרא"ש בסוף נדה: ד שם פ"א ע"פ שאין לו בית קבול כיון דמקבל טמאה וכי"כ הרשב"א בתשובה והמרדכי בפ"ב דשבעועות בשם רא"ם: ה שם מדברי אביו הרא"ש שם ובתשובה מהא דובח"ס דף כ"ה ע"ב: ו שם וביאר שם ולא עוד אלא אפילו מחובר לדבר המחובר לקרקע כגון טבעת שברלת אינו מקבל טמאה וכדאיתא בבבליה ומייתי לה בשבת דף נ"ח ע"ב וממשה בפ"א דכלים: ז שם מדברי הרא"ש בסוף נדה ממשנה ח' פ"ו דמקואות כיון דאין לו בית קבול ומשמע מדברי הרא"ש דמפרש דבסלון תרשי איירי: ח הרשב"א בתשובה ובתשובת להרמב"ם כ"ב ג"ז דמפרש דבסלון המחובר לקרקע איירי: ט טור בשם אביו הרא"ש בסוף נדה ממשנה ה' פ"ה דמקואות נטפים שנשאן זוחלים וכפי פירושו שם ורבינו ירוחם:

באר הגולה

שם וכי"כ הרא"ש ומשמע להו דלא הכשיר רבי יהושע אלא כביש שם מעט מים משום דחשיב תפיסת ידי האדם יותר מסדור קנינים: ז שם ממשנה שם אבל לא יכפה כיון שהוא בתוך הבור גרע טפי וכן לקמן בסדר קנינים בתוך המקוה: ק הרמב"ם שם ממשנה שם: ד לישן הרמב"ם שם מברייאת דר"א ב"י תמורה דף י"ב ע"א ודלא כי הא דאין רבין אמר ר' יוחנן שם ע"ב וכי"כ התוספות שם והרא"ש בסוף נדה ושי"פ עוד פירושו שם בתוספות בשם רבי' ששאל אדריירי רבי יוחנן כשיבאו במקוה מי גשמים מ' סאה: ט שם מהתוספות פ"ד: ת כל בו בתשובת ר"י וכי"כ בהגהות מ"א והרשב"א בתשובה: א מדברי הרמב"ם בפ"ה וכו"כ ויסי משנה ה' פ"ה דמקואות וציינתו לעיל בסעיף ל"ה: ט טור בשם אביו

הלכות מקואות סימן רא

שמה

פי שאין בה מ' סאה, דהא ארעא חלחולי מתחלחלת והואיל והוא סמוך לנהר ואנו רואין החלחולים שביניהם, שהמים באין מן הנהר דרך החלחול, דהיינו מנקבים דקים שבקרקע, הו' חבור (קדמי ה"ב בשם ראב"ה). **א** אכל אם שניהם חסרים, אין הנקבים הדקים מצטרפין לכשפופרת הנאד והוא הדין אם חלק מקנה בסל או שק, אם אין שעור מקנה בצד אחד, פסול.

ג. ה הבא להכשיר מקנה שאוב ממקנה שלם שאינו שאוב, אף על פי שאינו משיקו אלא פשערה, פשוט ואפלו אין מי ההשקה רואין פני האויר. הנה: ודוקא בפסול שאיבה שהיא מדרבנן, אכל בפסול דאורייתא בעינן כשפופרת הנאד (ת"ה ד"ה במקואות) כמו שנתבאר; ואפלו בפסול שאיבה של חולקין (טור והרא"ש), וכן ראוי להורות.

ג. ה פתל שפין ב' מקנאות שנסדק מצד זה לצד זה אפלו כל שהוא, לשתי - מצטרף לערב שני המקנאות להכשירם; ואם לערב - אינם מצטרפים עד שיהא במקום אחד כשפופרת הנאד. ואם נפרץ הפתל למעלה זה לזה על רום

באר הגולה

יש לפי הר"ש: כ שם בשם אביו הרא"ש ממשנה ס"ה מטבילין בהרדליה וכו' ומודים שהוא גורר כבלים: ז הרשב"א בשער המים בסוף ת"ה: ח מ משנה ו' פ"ו דמקואות: ט שיעורו מפורש לעיל סעיף מ': יו וה"מ להכשיר אבל לפסול מקנה החסר ע"י השקת מים שאובים צריך שיהיה נגוד הנקב ג' לוגין מים שאובים כרלעלי בסעיף י"ח: יא טור מדברי אביו הרא"ש בתשובה מדין ג' מקואות וכו' הביאו המחבר בסעיף נ"ה וצינתי שם: יב שם במשנה: יג שם כות"ק הרמב"ם בפ"ה מה"מ וכו' הרא"ש: יד שם במשנה ומפורש ש הטעם מפני שהוא מן התורה כלומר שיעקר טבילה היא מן התורה: טו המדריכי בפ"ב דשבועות בשם ראב"ה ממשנה ה' פ"ו דמקואות השירה והתיבה וכו' אם היה שק וכו': יז ר שם במאמר דרבא גזינה דר כ"ב ע"א וכפירוש רש"י שם בתוס': יח הרשב"א בשער המים בסוף ת"ה ומפורש הטעם לפי שהשאוב אינו פוסל אלא מדבריהם והם הקילו בו כן: יט משנה ט' פ"ו דמקואות וכפי פירוש הרמב"ם והר"ש והרא"ש שפ"י לשתי

הלכות מקואות סימן רא

שמו

פקלפת השום ועל רחב כשפופרת הנאד, פשוט. הנה: והוא הדין אם היה גל של עפר בין ב' המקואות, אם נשל מגבה הגל מעט עד שמקלחין זה לזה כרחב שפופרת הנאד ברום קלפת השום, סגי דלא בעינן כמלא שפופרת הנאד אלא בנקב (מדריכי ה"ב).

ג. ה שלשה מקנאות שיש בשנים מהם בכל אחד עשרים סאה מים פשוטים, ובאחד מהם עשרים סאה מים שאובין, ועומדין זה בצד זה, אם השאוב מן הצד ויורד שלשה וטבלו בהם ומתוך כך נתמלאו ויצאו על שפתם ונתערבו יחד, הכשרו שלשמתם, כיון שפעם אחת היו מחברים ביחד מ' סאה מים פשוטים, ואותם שטבלו בהם, טהורים. ואם השאוב פאמצע, שאין שני הכשרים יכולין להתערב אלא על ידו, לא הכשרו אלא נשארו כמו שהיו תחלה ואותם שטבלו בהם לא נטהרו.

ג. ה שני מקנאות של כ' כ' סאה, אחד שאוב ואחד פשוט, נדרו שנים והשיקום וטבלו בהם, אפלו אדמים והלבינום או לבנים והאידימום, המקנאות פמות שהיו והטובלים פמות שהיו.

באר הגולה

ברוחב ופי' לערב מלמעלה למטה: א שם משנה ג' פ"ו: ב חתופתא וכתבה הר"ש בפ"ו דמקואות ופירוש השיקום דמחמת שירדו הטובלים לתוכה עלו המים וצפו על גביהם: ג פירוש המים של כשר והלבינום המים של שאוב שהיו לבנים: ד גשון הרמב"ם ריש פ"ו דמקואות: ה שם משנה סוף פ"ה: ו שם משנה ה' ריש פ"ו: ז שם משנה הנוכרת וכו' יהודה שם וכפי פירושו כפי המשנה שם: ח ז' הרמב"ם שם מהחוספתא בפ"ו דמקואות וכתבתי וס"ל דלהכימין אין קטפורס לעולם חיבור לערב המקואות אפילו בגוד אחית ומ"ש בחגיגה דף י"ט ע"א דבגוד אחית לא פליגי הוא אליבא דר"מ

כמקנה ומטבילין בו. י גמות הסמוכות לפי המקנה ומקום רגלי פרוסת בהמה שהיו בהם מים מערבים עם מי המקנה כשפופרת הנאד, מטבילין בהם. הנה: ולכן כלי המנח בצד המקנה, מנענע בידי המקנה כדי שייעשה גל במים ויעבר על הכלי, ועולה לו הטבילה; ובלבד שלא יעקר הגל ממקומו, אלא יהא מחבר למקנה. וכן משמע בפ"ו דמקואות לדעת המפרשים.

ג. ה הרי המערה וסדקי המערה, מטבילין בהם אף על פי שאין המים שבהם מערבים עם מי המקנה אלא בכל שהוא.

ג. ה 'עוקה (פ' תפירה) שבתוך המקנה, אם היתה הקרקע המבדלת בין העוקה ובין המקנה בריאה ויכולה להעמיד את עצמה, אין מטבילין במים שבעוקה עד שיהיו מערבים עם המקנה כשפופרת הנאד; ואם אינה יכולה להעמיד את עצמה, אפלו אינם מערבים אלא בכל שהוא, מטבילין בהם.

ס. י ג' גמות שבנחל, התחתונה ועליונה של כ' סאה, והאמצעית של מ', ושטף של גשמים עובר בתוך הנחל, אף על פי שהוא נכנס

לח. באר הגזקה

הלכות תענית סימן תקסב

תקסב דין קבלת התענית. וכו' י"ג סעיפים:

א. כל תענית שלא שקעה עליו חמה, דהינו שלא השלימו עד צאת הכוכבים (דהינו שיארו שלשה כוכבים בינונים או שהקבלה זורחת בכת ותיאר על הארץ) (נהגות אשירי פרק קמא תענית והנהגות מימזי פרק א) אינו תענית, ואם דעתו לאכל קדם לכן אינו מתפלל עגנו: הגה מיהו, נוהגין להתפלל עגנו אף על פי שאין משלימין עד צאת הכוכבים, וכן דעת מקצת רבנותא (תרומת הרשן סימן קנז), ונראה לי בדרךא בחידי דאומר עגנו בשומע תפלה, דכלאו הכי יכול להוסיף כמו שנתבאר לעיל סימן קיט, אכל שליח צבור לא יאמר עגנו אלא אם כן משלימין, וכן נוהגין: ב. יגש אומרים שמי שרגיל

א מימרא דרב סהא תענית יב ב הרא"ש שם ג טור בשם אבי העזרי.

באר היטב

א. בינונים. אבל גדולים לא מהני, ועין סימן רלה סעיף קטן א. [אמר המגיה, אף על פי שבספרי ישנים נכתב קטנים הוא טעם במגן אברהם. עין סימן רלה]: ב. משלימין. הינו, אם פרש בשעת הקבלה שלא להשלים, אפלו התענה עד מנחה גדולה מתפלל עגנו, אבל אם קבל תענית סתם צריך להשלים, עין סעיף ב. ואם לא השלים ואכל, עין סימן תקסט. ואם אכל קדם שהתפלל אין מתפלל עגנו, תרומת הרשן, מגן אברהם. ושי"ז כתב, מאן דלא מתפלל עגנו בתענית שאינו משלים, מריח ספק ברכה לרב פוסקים, ואף על גב דאין לזה ברכה בפני עצמו בחידי צבור עגנו אלא אם כן משלימין, וכן נוהגין: בחות אלו צום תעניתו יפה עושה, עכ"ל:

שערי תשובה

עין באר היטב. ועין ברכי יוסף שמשלב על פי מה שכתב הש"ך ביוהר דעה סימן

משנה ברורה

א. א. כל תענית וכו'. הינו, בין הארבע צומות א או אינה תענית יחיד: ב. שלשה כוכבים. דשנים עדין הוי בין השמשות: ג. בינונים. אבל גדולים לא מהני, דהם נראין אף ביום. והנה בסימן רצג לענין מוצאי שבת פסק השלחן ערוך דאין לעשות מלאכה עד שיארו שלשה כוכבים קטנים ורצופים, והוא משום חמרא דשבת, והוא הדין לענין מוצאי יום הכפורים, אבל בענינו סגי בבינונים ואפלו בסגורים [אמרינו]: ד. אינו תענית: ה. לענין שלא יצא בזה ידי חיוב תעניתו וכן לענין שאינו מתפלל עגנו: ה. ואם דעתו לאכל וכו'. כגון שהתנה בשעת קבלתו שלא להשלים התענית: ו. אף על פי שאין משלימין. הינו א אם פרש בשעת קבלה שלא להשלים, אפלו התענה רק עד מנחה גדולה מתפלל עגנו, אבל אם קבל תענית סתם, צריך להשלים עד צאת הכוכבים, כדלקמן בסעיף ג [ועין באר הגני"א דמשמע מנה דבזה אם לא השלים, אפלו לדעת מקצת רבנותא אין מתפללין עגנו]. ואם לא השלים ואכל, עין לקמן סימן תקסט סעיף א ובהג"ה שם. והא דסתם רמ"א להקל בפרש בשעת קבלה, הינו דוקא במתפלל תפלת מנחה קדם אכילתו אבל פשאל מתחלה, ככל גוני אינו מתפלל עגנו: ז. וכן דעת מקצת רבנותא. טעמם, דסבירא להו דמה שאמר הגמרא כל תענית שלא שקעה עליו חמה אינו תענית, והינו אין לענין עגנו, הוא רק אם קבל עליו להתענות יום שלם ולא להשלים דאינו תענית, או אינו מתפלל עגנו, אבל אם קבל עליו רק עד מנחה, שהוא לצעורי בעלמא, הוי תענית לענין זה שמתפלל עגנו בתוך תפלתו אף שאינו משלים. אכן רב הפוסקים חולקים על זה, ועל פן הכריע רמ"א דלא נסמך עליהם רק לענין יחיד דיאמרנה בשומע תפלה ויחתם כי אתה שומע וכו', ולא יאמר ברוך אתה ה' העונה בעת צרה. ועין בס"ז שמצד דאפלו בזה ידלג תבות צום תעניתו, דלא ליחיד כדובר שקרים כיון דאינו תענית, ובספר בגדי ישע פוסק דאינו צריך לדלג כיון שהוא מתענה עד אחר חצות, דאז אכילתו הוא כדורק אכן לחמת, לא מתוי כשקרא, עין שם, וכן מצדד בספר מחצית השקל עין שם: ח. אכל שליח צבור וכו'. הינו בתפלת זורת שליח צבור דמוסיף ברכה מיוחדת על זה בין גואל לרופא, אבל בתפלת הלחש גם הוא יאמר עגנו קדם

א * אכל שליח צבור לא יאמר עגנו. עין במשנה ברורה, ועין בפרי מגדים שכתב דמשמע דשליח צבור בחזרת התפלה אף בשומע תפלה לא יאמר עגנו: ב * יש אומרים שמי וכו' והיחיד וכו'. הנה דעה זו היא דעת מקצת רבנותא שבהיא תרמ"א בסעיף א, דאם פרש בשעת קבלתו שלא להשלים דהוא רק לצעורי בעלמא תפול עגנו אף בלא השלים, ודוקא בקבל עליו תענית סתם דהוא יום שלם, דוקא או אם לא השלים אין מתפלל עגנו, ועל פי זה יצא להם מעשרת ימי תשובה דאין נוהגין לקבלם והתענית הוא רק לצעורא בעלמא אין משלימין, ואפלו הכי מתפלל עגנו, דחשביון להו כמו פרש שלא להשלים, ולדעה זו אם השליח צבור אומר עגנו בברכה בפני עצמו בין גואל לרופא. אלא דכין דבדעה ראשונה שבסעיף א לא סבירא להו פן אלא דבכל תענית שלא השלים עד הערב אין אומר עגנו, וכן סתם המחבר בסעיף יא דכן הוא דעת רב הפוסקים כמו שכתב ברכי משה, על פן כן תרמ"א דרק יחיד אומר עגנו כהכרעתו בסעיף א: * שרגיל להתענות בעשרת ימי תשובה וכו'. לכאורה אפלו אינו רגיל להתענות כי הוא אפלו רק פעם הראשון, אך באותו העיר נוהגים הרבה להתענות, והוא יוצא גם פן להתענות כשאר אנשי העיר, מסתמא גם כן כנתיב אדעתא דמנהגא ואין צריך קבלה ולא השלמה, וכן מוכח מסוף דברי תרמ"א שכתב, וכן רב מתענה יום או יומים, ועל כרחך מיני דאותם יום לא היה קבוע אפלו תמיד, דאם היה קבוע אין צריך קבלה, כמו שכתב המגן אברהם בסעיף קטן ד, מקלל דאם מתענה בכל עשרת ימי תשובה, ככל גוני אין צריך קבלה והשלמה. ומסתברא לכאורה דהוא הדין לענין תענית שני וחמישי ושני שאחר פסח וסוכות, דאם רגילין להתענות בהם, שוב אין צריך קבלה והשלמה, והיחיד מתפלל עגנו כעשרת ימי תשובה. אכן לכאורה קשה לפי זה דהמדרכי סותר את עצמו, דהלא דין זה דסעיף ב לענין עשרת ימי תשובה הוא דינו של המדרכי בשם אבי העזרי, והוא בעצמו כתב שם מחך אחר זה

חולקים על זה, ועל פן הכריע רמ"א דלא נסמך עליהם רק לענין יחיד דיאמרנה בשומע תפלה ויחתם כי אתה שומע וכו', ולא יאמר ברוך אתה ה' העונה בעת צרה. ועין בס"ז שמצד דאפלו בזה ידלג תבות צום תעניתו, דלא ליחיד כדובר שקרים כיון דאינו תענית, ובספר בגדי ישע פוסק דאינו צריך לדלג כיון שהוא מתענה עד אחר חצות, דאז אכילתו הוא כדורק אכן לחמת, לא מתוי כשקרא, עין שם, וכן מצדד בספר מחצית השקל עין שם: ח. אכל שליח צבור וכו'. הינו בתפלת זורת שליח צבור דמוסיף ברכה מיוחדת על זה בין גואל לרופא, אבל בתפלת הלחש גם הוא יאמר עגנו קדם

שער היצוין

א. א. דהנה תענית בתענה באב שפסטיקין בו מבעוד יום או תענית צבור שבארין וישאל המבארין בסימן תקעה סעיף ג, פשיט דאסור עד צאת הכוכבים ממש, כדאמרין בפסחים דף נד ע"ב דספק שלחן אסור, אלא אף שאר תעניות דמקלין בהו לאלל בליה שלפנייה מדינא דגמרא, משמע דבין השמשות שלחן מותר, מכל מקום מחמירין להמתין עד צאת הכוכבים, דאין אנו בקיאים בזמן בין השמשות שיהיה לבי המבאר בשבת דף לה דמספק מחמירין לזלזלה כרבי יוסי, ולירידה מתחיל בין השמשות סמוך לצאת הכוכבים מקם לערך חצי מיטת, עין ברא"ש פרק כמה מוליקין, וקדם לכן הוי יום, בדואי אין להקל קדם צאת הכוכבים, והנ"א בסימן אסא, וכן כמה נתיבא ונתיבא דברי גזל אין מקלין, לומר דספק בין השמשות מותר, ונלכה כרבי יהודה ומתחיל וכן השמשות חמיר אקיהו. ובנהגות מימזי מביא שני טעמים, אחד מצד דאין אנו בקיאים בזמן בין השמשות ובנילו, ועוד מצדד לומר, דבאפריז יצא, מדינא יש להחמיר עד אמת הכוכבים, דלא נפיק היום מתוקחו. אלא שזה אינו דבר ברור, והנ"א ש בשם רבנו יונה וכן

להתענות 'עֲשֶׂרֶת יָמֵי תְשׁוּבָה' * כִּיּוֹן * שְׁאִין רְגִילוֹת לַקְּבָלָם בַּתְּפִלָּה, אֵין צָרִיךְ לַהֲתַעֲנוֹת עַד צֵאת הַכּוֹכָבִים אֶלָּא * עַד * שִׁצְאָא מְבִית הַכֶּנֶסֶת: הַגָּה * וְהִתְחַד מִתְּפַלֵּל עֲנַנּוּ (הַגְהוֹת אֲשֵׁר וּמִרְכֵי פֶרֶק קָמָא דְהַתְעִינִי) * וְכֵן תַּמָּן יִתְפַּלֵּל עֲנַנּוּ קִדְּם שִׁכְנַס לְחַפְּהָ * וְאֵז יִכְּלַל לַשְׁלוֹת מְכוּס שֶׁל בְּרַכָּה (תְּרוּמַת הַרְשָׁן סִימָן קִו) אֶבֶל מִי שִׁמְתַעֲנָה מִשְׁבַּעַה עֲשָׂר בַּתְּמוּזָה עַד תְּשַׁעַה כָּבָב צָרִיךְ * י * לְהִשְׁלִים * אָף עַל גַּב דְּאִינוּ צָרִיךְ קַבְּלָה, וְכֵן מִי שִׁאִינוּ מִתְּעַנֶּה כָּל עֲשָׂרָה יָמֵי תְשׁוּבָה * ט * רַק מִתְּעַנֶּה יוֹם אוֹ יוֹמִים, בְּעֵי קַבְּלָה וְהִשְׁלָמָה (תְּרוּמַת הַרְשָׁן סִימָן קִמ). וְנִרְאֶה לִי דְרוּקָא בְּסֵתָם אֶבֶל אִם * ו * הַתְּנָה שְׁלֵא לְהִשְׁלִים הַרְשׁוֹת כִּידוּ דְלֵא עֲדִיךְ מִשְׁאַר תַעֲנִית:

באר היטב

ג. עֲשֶׂרֶת יָמֵי תְשׁוּבָה אֲרַבְעִים יוֹם קִדְּם יוֹם כְּפֹר אוֹ יוֹם רֵאשׁוֹן שֶׁל סִלְחוֹת, עֵין מִגַּן אֲבָרְהָם: 7. שִׁצְאָא, עֲרִיבַת, הַגְהוֹת מִלּוּמִי. וְכַתּוּב הַמְּגִן אֲבָרְהָם, מִשְׁמַע דְּנִקָּא אַחַר תְּפִלַּת עֲרִיבַת שְׁהִיא אַחַר אַחַת עֲשָׂרָה שְׁעוֹת פְּחוּת רַבִּיעַ דְּוַה מְקָרִי הַשְׁלָמָה אַחַר שְׁכַנְסָה יוֹם שְׁלֵאֲתִירוּ. מִיֵּזוּ נִרְאֶה לִי דְכָל הַתְּפִלָּל מִנְחָה בּוֹמֵן הַנִּזְ'ל, דִּי, רְכִינן שְׁהוּא תַחֲלַת הַשְׁקִיעָה מְקָרִי הַשְׁלָמַת תַעֲנִית, עַן שָׁם: 8. לְהִשְׁלִים. הַטַעַם שִׁמְתַעֲנִין עַל

באר היצקה

דִּיצוּא דִּי קַבְּלָה אָף אִם קָבַל זְמַן הַרְבָּה קִדְּם מִנְחָה וְרֵאָה מַמַּה שְׁשִׁלִּיחַ צְבוּר מְבָרַךְ בְּשִׁבְתָּ מִי שִׁקְבַּל עֲלֵיו הַתְּעִנּוֹת שְׁנֵי וְחִמְשֵׁי וְשְׁנֵי וְהִרֵי בּוֹמְנָם הִיוּ נוֹהֲגִין מִקְּדֵשׁ כָּל הַתְּפִלָּה הַתְּעִנּוֹת שְׁנֵי וְחִמְשֵׁי וְשְׁנֵי כְמוֹ שִׁכְתָּב הַשִּׁי' בְּרִישׁ סִימָן תַקַּסוּ וְלִפְנֵי דְכִרְבִּינוּ אֵין צָרִיךְ כָּלל קַבְּלָה, וְאִפְשָׁר דְּהוּא מִרְיָ שְׁכָבָה בְּאִשְׁכְּנֵי וְצִרְפַּת שְׁאִין נוֹהֲגִין שָׁם וְרַב הַתְּפִלָּה הַתְּעִנּוֹת דְחִק. וְעוֹד אִפְשָׁר לוֹמַר דְּלַעֲנֵן תַעֲנִית שְׁנֵי וְחִמְשֵׁי וְשְׁנֵי אָף בְּמִקּוֹם שְׁרָגִילִין צָרִיךְ קַבְּלָה, דְּכֵן קִבְעוּ הַמְּנַחֵה מִתְּחִלָּה שְׁכַל אַחַר יִקְבַּל וְכִלְשׁוֹן הַמְּבָרַךְ שְׁאוּמְרֵי הוּא יִבְרַךְ מִי שִׁקְבַּל עֲלֵיו וְכו', וְכּוֹמְנָה שְׁאִין הַעוֹלָם רִגִילוֹן הַתְּעִנּוֹת שְׁנֵי וְחִמְשֵׁי וְשְׁנֵי מִסְתַּבְּרָא וְרֵאָה צָרִיךְ קַבְּלָה בְּפִירוּשׁ אוֹ עַל כָּל פְּנִים שִׁיעֲנָה אֲמֵן עַל הַשְׁלִיחַ צְבוּר הַמְּבָרַךְ כְּמוֹ שִׁכְתָּבוֹ הַפּוֹסְקִים בְּסִימָן תַקַּסוּ. וְהֵנָּה אִם קָבַל בְּפִירוּשׁ בּוֹדֵיא חֵיב לְהִשְׁלִים * וְאִם לֹא שִׁתְּהֵנָּה שְׁלֵא לְהִשְׁלִים וְכֵן שִׁכְתָּב הַמְּגִן אֲבָרְהָם בְּסִיעֵי ג' טו * וְאִם רַק עֲנַה אֲמֵן אָף דְּחִשְׁבוּ כַּקַּבְּלָה לַעֲנֵן, עֲנַנּוּ, מְכַל מְקוֹם צָרִיךְ עֵין אוֹ חֹזֵק בְּהַשְׁלִים, כִּיּוֹן שִׁאִינוּ קַבְּלָה מְבָרַךְ כְּמוֹ שִׁכְתָּב הַמְּגִן אֲבָרְהָם בְּסִימָן תַקַּסוּ. וְשִׁכְתָּב הַזֶּה שֶׁיֵּךְ גַּם לַעֲנֵן עֲנַנּוּ וְרֵאָה נִאֲמַר שֶׁחֵיב לְהִשְׁלִים אִם לֹא הִשְׁלִים אֵין יְכוּל לוֹמַר עֲנַנּוּ, וּמְכַל מְקוֹם לַעֲנֵן יְחִיד שְׁבוּמַע תְּפִלָּה נִרְאֶה דְיִוֵּכַל לוֹמַר עֲנַנּוּ אָף אִם לֹא הִשְׁלִים כִּיּוֹן שְׁעֲנָה אָמֵן. וְלַעֲנֵן תַעֲנִית שֶׁל עָרַב רֵאָה חֲדָשׁ כִּיּוֹן שִׁאִין מְנַחֵה קְבוּעַ לְזֶה כִּי אִם מִסְתַּבְּרָא אֲנִשְׁשִׁים כְּמוֹ שִׁכְתָּב הַמְּגִן אֲבָרְהָם בְּסִימָן תַּי' מִסְתַּבְּרָא צָרִיךְ קַבְּלָה מִבְּעוֹד יוֹם, וְאִם כֵּן צָרִיךְ לְהִשְׁלִים אִם לֹא שִׁתְּהֵנָּה בְּפִירוּשׁ שְׁלֵא לְהִשְׁלִים. וְלַעֲנֵן תַעֲנִית שֶׁל עָרַב רֵאָה הַשְׁנָה עֵין לְקַמֵּן

* כִּיּוֹן שְׁאִין רְגִילוֹת וְכו'. דָּאִם קָבַל בְּסֵתָם צָרִיךְ אַחַר כֵּן הַתְּעִנּוֹת תַעֲנִית שְׁלֵם וְהִנְרָא * וְכַתּוּב הַפִּיר מְגִידִים:

* עַד שִׁצְאָא מְבִית הַכֶּנֶסֶת. עַן מִגַּן אֲבָרְהָם דְּהִתְקַנֵּה עַד פִּלְג הַמְּנַחָה. וְלִדְנָא יֵשׁ לַעֲנֵן בְּזוֹה הַרְבָּה, דְּהָא מְקוּר דִּין הוּא מְשׁוּם דְּמִאֲרִינן דְּהָא תַעֲנִינָא הוּא רַק לְצַעֲרוֹי בְּעִלְמָא מְשׁוּם שְׁתַּבּוּבָה, וְכִיּוֹן דְּמָא דְּכִשְׁבִּירָא בְּמִנְחָה לַעֲנֵן שְׁמַעַת כָּבָב שְׁנִרְחָה, בְּמַעֲשֵׂה דְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר בְּרַבִּי צְדוֹק דְּאֲמַר שֶׁהִתְעַנִּינוּ בּו וְלֹא הִשְׁלַמְנוּהוּ, וְכּוֹמַ שִׁכְתָּב הַגֵּרָא * וְהָתָם הִלָּא הַתְּנָה רַק עַד אַחַר מִנְחָה גְדוּלָה, כְּמוֹ אֵימָא לְעִיל בְּסִימָן תַקַּסוּ סִיעֵי ט, עַן שָׁם בְּמַשְׁנֵה בְּרוּיָה. וְהֵנָּה מִגַּן אֲבָרְהָם אֵזוּל לְשִׁיבְתָּהּ, שְׁגַם שָׁם דַּעַתוּ נוֹטָה לְאַחַת עֲשָׂרָה שְׁעוֹת, וְלַזוֹה צִין עֵין סוּף סִימָן תַקַּסוּ, אֶבֶל בְּאֲמַת כְּבַר הַשִּׁיגוּ שֶׁם הָאֵילִיָּה רַבָּה וְשְׁאֵרֵי אַחְרֹנִים עֲלֵיו וְדַעַתָּם דְּהוּא רַק עַד אַחַר מִנְחָה גְדוּלָה, וְאִם כֵּן הוּא הִרְדִּין בְּעִנְיָנָהּ, כֵּל הִכִּי דְּהוּא לְצַעֲרוֹי בְּעִלְמָא יְכוּל לְאַכֵּל אַחַר מִנְחָה גְדוּלָה. אַחַר כֵּן מְצֵאִי בְּמִחְצֵית הַשְׁקָל שְׁגַם הוּא הַעִיר בּוֹה וְלִפְלַע עַל חֲתִי אֲדָם שְׁשָׁם הַעֲמִיק שְׁבִי עַד מִנְחָה גְדוּלָה, דְּלֵא כְּמִגַּן אֲבָרְהָם, וְכֵאֵן הַעֲמִיק כְּמִגַּן אֲבָרְהָם. וְאִפְשָׁר דְּלִשׁוֹן הַשְׁלָחוֹן עָרוּךְ שִׁכְתָּב בְּעִנְיָנָה עַד שִׁצְאָא מְבִית הַכֶּנֶסֶת דְּחִקוּ, דְּמַשְׁמַע דְּהִכִּי שְׁהוּא מִתְּעַנֵּה לְצַעֵר עֲצוּמוּ כְּדִי שִׁיחְפְּרוּ וְעוֹתוּי אִינוּ דִּי בְמַה שִׁמְטוּן עַד אַחַר מִנְחָה גְדוּלָה, וְגַם זֶה אִינוּ רֵאָה, דְּאִפְשָׁר הַשְׁלָחוֹן עָרוּךְ נִפְט לְפִי מִנְחָה דְּאֵז הִנָּה מִנְחָה כֵּן אֶבֶל לֹא דְרִינָא הִכִּי, וְנִפְקָא מִנָּה מְבִית הַכֶּנֶסֶת הוּא כֵאֵפֵן אַחֲרָן. * וְהִנָּה הַפִּיר מְגִידִים כְּתַב עַל דְּבָרֵי מִגַּן אֲבָרְהָם וְזוֹ לְשׁוֹנוּ, וְמִיֵּזוּ הַעוֹלָם נוֹהֲגִין אַחַר חֲצוֹת עַל פִּי מְנַהֲגָם, וְהוּוּ כְּאֵלוּ פִּרְשׁ מִתְּחִלָּה שִׁאִינוּ מְקַבְּל יוֹתֵר, עַד כֵּאֵן לְשׁוֹנוּ. וְרַצְוָה לוֹמַר, וְיִוֵּכַל גַּם כֵּן לוֹמַר עֲנַנּוּ, וְכֵן מִשְׁמַע בְּסִיעוֹ דְרַךְ חֲתִים, וְהִי כְּדַבְרֵיהּ דְּוַה תְּלִי בְּאֲמַת כְּכָל מְקוֹם לְפִי מְנַהֲגוּ, וּבְכַוְנָה בְּאִישׁ חִלּוּשׁ נִרְאֶה דְּכַדְבִּירָא יֵשׁ לְקַמֵּךְ עַל זֶה לְתַקְּלָל וְלֹא יְחִמְרִי עַל עֲצוּמוּ, כְּדִי שִׁדְרֵיהּ לֹו כַּחַ לַהֲתַעֲנוֹת בְּיוֹם הַכְּפּוּרִים שְׁזָהוּ הַעָקֵר. וְיוֹתֵר טוֹב שִׁתְּנָה מִתְּחִלָּה שִׁאִינוּ מְקַבְּל עַל עֲצוּמוּ הַתְּעִנּוֹת כִּשְׁאָר הָעָם רַק עַד אַחַר מִנְחָה גְדוּלָה, וְיִוֵּכַל גַּם כֵּן לוֹמַר עֲנַנּוּ וְכִיּוֹן. אַחַר כֵּן מְצֵאִי בְּמִחְצֵית הַשְׁקָל סִימָן תַקַּמָּה שִׁכְתָּב בְּהִרְיָא דְּעִשְׂכּוּ וְכִיּוֹם נוֹהֲגִים לַהֲתַעֲנוֹת רַק עַד זְמַן מִנְחָה גְדוּלָה וּמִתְּחִלָּים מִנְחָה תַחֲלָה. אַחַר כְּתִיב לֹו מִי צֵאֵת בְּפִתְחֵי תְשׁוּבָה בְּסִימָן תַקַּמָּה שִׁכְתָּב בְּשִׁמְחַת שְׁאִילַת יְעִבְיִין שְׁדַעְתוּהוּ שֶׁהַמְּתַעֲנֶה רַק עַד חֲצוֹת אִינוּ יְכוּל הַתְּפַלֵּל עֲנַנּוּ. וְיִוֵּכַל מְקוֹם וְהַרְבּוּעָה לְסִימָן עַל דְּבָרֵי הַפִּיר מְגִידִים שֶׁמִּחְצֵית הַשְׁקָל הַנִּזְ'ל לוֹמַר עֲנַנּוּ בְּרוּיָא גַּם כֵּן שְׁפִיר עֲבִיד:

* וְהִזְחִיר מִתְּפִלָּה עֲנַנּוּ. רִצְוָה לוֹמַר דְּרוּקָא יְחִיד, וְכַתְּבַרְתוּהוּ לְעִיל בְּסִיעֵי א * הַגֵּרָא:

שער היצון

1. מִגַּן אֲבָרְהָם בְּשֵׁם תְּרוּמַת הַרְשָׁן, וְטַעַם הַשִּׁנָּה הוּא גַּם כֵּן שָׁם: ח. מִגַּן אֲבָרְהָם. וְעַן שָׁם שִׁכְתָּב שֶׁהַעוֹלָם נוֹהֲגִים לְהִשְׁלִים, וְאִפְשָׁר דְּמִי שְׁלֵא רִצְוָה לְהִשְׁלִים צָרִיכֵן תְּפִלַּת הַתְּרַת זֶה הֵינָּה, אִם הִנָּה מְרַצֵּה עַד מִה לְהִשְׁלִים * וְאִפְשָׁר דְּרֵאָן צָרִיכֵן לִי הוּא נִרְצֵה בְּטַעַת, עַן שָׁם. וְהִנָּה אֲדָם לְהַעֲמִיק סוּף דְּכַרְוִי בְּמַה שִׁכְתָּב שֶׁהַעוֹלָם נוֹהֲגִין לְהִשְׁלִים, וְפִשְׁטוּ מִשּׁוּם דְּבּוֹמְנָו לִי הִנָּה מִנְחָה כֵּן וְלִפְנֵי הַנְּרָאָה גַּם בּוֹמְנָה אֵין הַמְּנַחֵה לְהִשְׁלִים: ט. הַגֵּרָא:

לוח עמוד היומי: ש"כ"מ י"ט סיון תשע"ו * יום א כ"ו סיון תשפ"א * יום ב כ"ז סיון תשפ"א * יום ג כ"ח סיון תשפ"א * יום ד כ"ט סיון תשפ"א * יום ה א' סיון תשפ"ב * יום ו ב' סיון תשפ"ב * יום ז ג' סיון תשפ"ב * יום ח ד' סיון תשפ"ב * יום ט ה' סיון תשפ"ב * יום יו ו' סיון תשפ"ב * יום יא ז' סיון תשפ"ב * יום יב ח' סיון תשפ"ב * יום יג ט' סיון תשפ"ב * יום יד י' סיון תשפ"ב * יום טו י"א סיון תשפ"ב * יום טז י"ב סיון תשפ"ב * יום יז י"ג סיון תשפ"ב * יום יח י"ד סיון תשפ"ב * יום יט י"ה סיון תשפ"ב * יום כ י"ו סיון תשפ"ב * יום כא י"ז סיון תשפ"ב * יום כב י"ח סיון תשפ"ב * יום כג י"ט סיון תשפ"ב * יום כד כ' סיון תשפ"ב * יום כה כ"א סיון תשפ"ב * יום כו כ"ב סיון תשפ"ב * יום כז כ"ג סיון תשפ"ב * יום כח כ"ד סיון תשפ"ב * יום כט כ"ה סיון תשפ"ב * יום ל א' סיון תשפ"ב

לט. באר הגזיה

הלכות תענית סימן תקסב

ג. יחיד "שקבל עליו תענית סתם בערב שבת, צריך להתענות עד צאת הכוכבים, "אם לא שפרש בעת קבלת התענית עד שישלמו הצבור תפלתם" (ועין לעיל סימן רמט): ד. "תענית הלום צריך להתענות עד צאת הכוכבים ואפלו בערב שבת (ועין לעיל סימן רמט סעיף ד): ה. יכל תענית "שלא קבלו עליו היחיד" מבוער יום אינו תענית: הגה להתפלל ענוג, ולא לענוג אם חזב תענית סתם ומתענה כן "לא יצא ידי נדרו (מרכיז והגהות מימוני פרק א). "מיהו, יש אומרים דמתפלל ענוג כשם (ר"י), וכן נראה לי לנהג "בתענית יחיד. ולכלי עלמא המתענה תענית תלום "מתפלל ענוג אף על פי שלא קבלו עליו מאתמול: ו. *אימתי מקבלו, "בתפלת המנחה אומר "בשומע תפלה או "טאחז שסיים תפלתו

שערי תשובה

רסב סעיף קטן ט. ועין סימן רלה בשערי תשובה סעיף קטן א מה שכתבנו בזה: * יחיד. עין באר היטב. וכתב במור קוציעה שגם בחלפת מנחה של שבת יכול לקבלו, אך התחלה לא יאמר, רק יאמר הנין בתענית נזכה למור, וכתב במחזיק ברכה שהוא פשוט וכן המנהג, ועין ביר אליהו סימן ו, מי שמתענה בכל יום ופעמים רוצה להתענות איה תפילות ורוצה להפסיק מבעוד יום ולאכל במוחי יום שמתענה מקום, אז אם אתמול קבל תענית סתם הרי צריך להשלים, ואם התנה עד איה שעה יתענה יאכל קדם שיחפלה, שאינו רשאי לדחות תפלה בצבור אפלו אם ירצה לשמע קדשה ויכרוז בבית המנסה, ולהתפלל ביחודיות אכן ינו, ואם יוכל להפסיק אחר תפלת ערבית שמתפילים מבעוד יום ויש שהות לאכל ולהפסיק מבעוד יום שפיר דמי, ולכן גבי חזן דלפקן לכתחילה יש לו להתפלל בצבור, עין שם:

באור הלכה

ו * אימתי מקבלו בתפלת המנחה. הגה מלשון רש"י משמע השעם דביעין שיחא קבלה סמוך לזמן התענית. ולפי זה אם התפלל מנחה בתחלת זמן מנחה קטנה דהנין שעות ומחצה, יכול לכאורה לכתחלה להמתין לאחר קבלתו בזמן מאחר סמוך לשקיעת החמה שיהיה יותר סמוך לזמן התענית, אבל מדברי הפוסקים לא משמע כן, דקבעוהו בתפלת המנחה דוקא כדי שיתקבל בתפלה שיתקבל תעניתו, עין באכשול ובחדושי הרמ"א על תענית. ואבאמת יש לכתוב לזה גם דעת רש"י שקבע דבור התפלה בתפלת המנחה, בסופה חוספות רצוי ותחנתים. וביחוד מוכח כן בהדיא בחדושי ריטב"א שכתב דקבעיה לקבלה זו בתפלה, דמאי דאמרין לענוג קדושה ואבדלתא דמתחלה קבעיה בתפלה, עין שם. ומכל מקום יש לומר דכל זה לכתחלה, אבל בדיעבד מהני כמו שהפסיקו הב"ח והמגן אברהם דכל זמן שהוא יום יכול לקבל עליו התענית. ואכן בעקר דהין מסתפקנא טובא, עד אימתי יכול לקבל עליו בדיעבד, דהנה לפי מה שמבאר בפוסקים דצריך שיהיה התפלה סמוך לזמן התענית, וידוע דכל התעניות,

באר היטב

ו. **רמט.** ועין שם לענוג יאר צייט בערב שבת: ט. יחיד. וכתב ט"ז, כבר כתבנו לענוג תענית שלא שקעה עליו חמה שלא לומר שתי תבות צום תעניתו, הוא הדין כאן בגאם שלא קבל התענית, כי שני ברכים אלו שרין הן דהנין התפלת התענית והשקלת התענית:

משנה ברורה

בשעת "קבלת תענית. ואפשר שהוא הדין "אם התנה מקדם, אמרין דקבלה שקבל אחר כך אדעתא דהנאה קמא הוי: **ג יו. שקבל עליו תענית סתם וכו'.** הינו "שלא פרש בעת הקבלה את כונתו, אמרין דמסתמא היה כונתו כמו בשאר ימות החל, דרינו הוא עד צאת הכוכבים כל זמן שלא פושה: **יח. אם לא וכו' עד שישלמו הצבור תפלתם.** והוא הדין דמהני "לשמתנה שיתענה רק עד זמן מנחה גדולה, ומקרי תענית ויכול להתפלל ענוג: **יט. ועין לענין יציאת סימן רמט.** הינו מה שהכריע שם בהג"ה לדינא, ועין שם מה שכתבתי שם במשנה ברורה ובאר הלקה: **ד כ. ואפלו בערב שבת.** דהא מתענין עברו אף בשבת: **ה כא. שיא קבלו עליו היחיד וכו'.** לאפוקי תענית צבור דאינו צריך קבלה, כמבאר בסעיף יב: **כב. מבעוד יום אינו תענית להתפלה ענוג.** משמע אף על פי שקבלו אחר כך בלילה לא מהני והא דמבאר לקמן בסעיף י בודעה קמימא דמהני התפלה לענוג תענית שעות להתפלל ענוג, תכא כיון "שהתחיל להתענות לשם חובה ואחר כך קבלו, לא היו קבלה כלל ומגן אברהם בסעיף קטן טו). ואפלו השלימו עד צאת הכוכבים גם כן אינו חשוב תענית, שצאמר קדשו צום משמע דביעין הזמנה מקדם (רי"ף): **כג. לא יצא ידי נדרו.** ומכל מקום אם התחיל להתענות ביום זה, צריך לשלם נדרו במה שקבל עתה אף שלא קבלו מבעוד יום, וגם היו פפרת עון דלא גרם ממי שמתענה עצמו מבעוד יום, ויכדלקמן בסעיף יא, "כן כתבו הפרי מגדים והגר"א והגר"א עבא דברי הרמ"א, וביד אפרים וכן בשו"ת לגט מפסקין על זה, דכיון דהוא סבר לצאת בזה ידי נדרו שצדור מכבר, אם כן היה התפלה כשעות ויכול לחזור בו ולאכל בו ביום: **כד. מיהו, יש אומרים דמתפלה ענוג.** טעמם, דמה שאמרו בגמרא כל תענית וכו' אינו תענית הינו, רק לענוג שלא יצא ידי נדרו שחייב מקדם, אבל שם תענית עליו ויכול להתפלל ענוג "ואפלו לא קבלו כלל: **כה. בתענית יחיד.** משום דיחיד אומר ענוג בשומע תפלה ואינו קובע ברכה לעצמו, ובג"ל בסעיף א בהג"ה. "מיהו, אפשר דדוקא בתרא ריעותא, דהנין שלא קבלו מבעוד יום אבל השלימו עד הערב, אבל אם גם אין דעתו להשלימו, אפשר דאינו חשוב תענית גם לענוג ענוג "ונכון שבאפן זה ידלג תבות צום תעניתו ויאמר, ענוג ד' ענוג ביום זה כי בצרה גדולה אצחנו וכו': **כו. מתפלה ענוג אף על פי וכו'.** והנה לכלי עלמא יכול "לומר בו שפיר צום תעניתו אף על פי שלא קבלו מאתמול כלל, כיון דמשמיא רמו עלה הוי במקום קבלה מעצמו:

ו כז. בתפלת המנחה. דביעין שיחא התפלה הקבלה "סמוך לזמן התחלת התענית. ונראה דלכתחלה יותר טוב "שיהיה במנחה קטנה דהוא בתשע שעות ומחצה ולא קדם, ובריעבד "מהני אפלו במנחה גדולה. וכתבו האחרונים, שבדיעבד אם לא קבל בתפלת המנחה יכול לקבלו אחר כך כל זמן שהוא יום: **כח. בשומע תפלה.** דמטר לשאל צרכיו בשומע תפלה, שער הציון

טו. מגן מגדים: **טז.** פרי מגדים, וגם המגן אברהם גופא אפשר דאינו ממש רק אם התנה למחר בבקר בשעה שמחיל להתענות דאינו כלום: **יז.** כן משמע מהגר"א בבאור ופשוט ומגן אברהם כתב, תענית סתם מומת נדר, וכתב מחזיק השקל דאחי לאפוקי אם היה תענית הלום או תענית צבור, בזה לא מהני מה שפרש עד שישלמו ועין בסימן רמט בבאר הלקה מה שכתבתי שם דבמית יום משמע באפן אחר, והפרי מגדים פרש דאחי לאפוקי אם קבלת תעניתו בערב שבת היה מחמת שהוא אסטניס, ודאי דעתו היה רק עד שיצא מבית המנסה. ועין שם עוד דמסתמא אם היה חייב עליו קבלת תענית בנדר מוזן וב, ולא בגדר אסור אכילה על יום אחר, דהנה בודאי צריך יום שלום, אלא רוצה לומר קבלת תענית (וקבל עתה עליו בערב שבת, אם יצא בזה כשפרש עד שיצא מבית המנסה, ואני סתמתי שם וברדאי לא יצא, עין שם, וכן מסתבר בפשיטות: **יח.** מגן אברהם לעיל בסעיף קטן ב וכן מבאר שאר אחרונים: **יט.** דהתענית

שער הציון

מקרי משחקה אף על פי שפטר לאכל בלילה, כמבאר בפוסקים: **כ.** לכתב דברי המגן אברהם, וכן כתב הפתחת השקל: **כא.** מגן אברהם, אחר כן מוכח מהגר"א. וטעמם, ולא גרע כתב חזקו של שאני כל קבלה כלל ואפלו כלל מתפלל ענוג. אחר כך מצאתי בב"ח שגם הוא כתב דכן מוכח מהמרכיזי בעל ר"י, אך דעתו דלדינא אין לסמוך עליו בזה רק כשקבע על כל פנים בלילה, אבל לא בשאל קבלו כלל, אכן כתיב יום העתיק לדינא דלא מנחה: **כב.** חיי אדם ודעת הפרי מגדים שאלו בזה יכול לומר ענוג: **כג.** אך שאם היה בלא השלמה לבד, העתקה לעיל דברי האחרונים החולקין על הש"י בזה, אכן בזה יש חתי' ריעותו, נכון לנהג כן: **כד.** ט"ז: **כה.** רש"י: **כו.** בפרוש רבנו גרשום מאור הגולה: **כז.** כן משמע בפוסקים רש"י דכתב שאחי לאפוקי תפלת יוצר, משמע דמנחה אפלו גדולה שפיר דמי, וגם לדעת התאב"ח וסיעתו מהני אפלו קדם לזה, ויש לסמוך עליו על כל פנים בזה:

לח עמוד הוימי: יום א כ סיון תשעו * יום ב כו סיון תשפא * יום ג ג סיון תשפז * יום ד ז סיון תשפז * יום ה יג ניסן תשצז * יום ו יט אדר ב תתא

הלכות תענית סימן תקסב

קדם שיעקר רגליו, ^כ הריני בתענית יחיד מחור. יהי רצון שתהא תפילתי ביום תעניתי מקבלת. ואם לא הוציא בפיו, ^כ אם הרהר בלבו שהוא מקבל תענית למחר ^{כא} הוי ^{כב} קבלה, * והוא שיהרהר כן ^{כג} בשעת תפלת המנחה: הגה ^{כד} וטוב יותר לקבלו אחר ^{כה} תפלה מבשעת תפלה ^{כז} כדי שלא להפסיק תפלתו (המגיד והגהות מימוני כל בו ובית יוסף): **ז.** ^{כח} קבל עליו תענית בתפלת המנחה, אף על פי שהוא אוכל ושותה בלילה, ^{כט} לא הפסיד כלום, ^ל וכן אם קבל עליו להתענות שלשה או ארבעה ימים או יותר זה אחר זה, ^{לא} להתענות בימים ויאכל בלילות, אף על פי שהוא אוכל כל הלילה, לא הפסיד כלום, דהוי קבלה לכלם אף על פי שלא קבל כל אחד ואחד במנחה שלפניו: הגה ^{לב} ואם קבל להתענות שני ימים רצופין, מטר לאכל בלילה שביניהם, אם לא פרש בהדיא אף על הלילה (מרכיז פרק קמא דתענית), ^{לג} ואז מתפלל כל יום במנחה עננו, (פסקי מהרא"י סימן קח): **ח.** אם קבל עליו בתפלת המנחה שלש או ארבע תעניות ולא רצופין זה אחר זה, כגון שקבל עליו להתענות שני וחמישי ושני וכיוצא בזה, ייש מי שמסתפק ^{לד} אם סגי בקבלה אחת לכלם או אם צריך קבלה לכל אחד ואחד: הגה ^{לה} מיהו, נהגו העם לקבלם בקבלה אחת וסגי בהכי, וכן דעת מקצת ברובא (מרכיז והגהות מימוני): **ט.** קבל עליו להתענות למחר והתענה, ובליילה שלאחר התענית

י טור בשם רבנו תם דהוי ככלל נדיב לב מהא דשבעות כו. כ עין לקמן סימן תקסג. ל מימרא דרב הונא עם. מ לגרסת רמ"ש. נ טור בשם הרא"ש. ס מימרא דרב הונא אי ובגרות פסחים שלנו הרא"ש עם.

שערי תשובה

אם הרהר בו ועין בדין יוסף דלא מהני הרהר רק בשעת תפלת מנחה ולא קדם לכן או אחר כך בלילה, ועין בש"ת ושב הכתן סימן כא שהאריך בענין זה וכתב לנשב מה שהקשה בב"ח על הרא"ש שדבריו בתענית סותרים למה שכתב בשבועות, ושם במבאר

ט. קבלה ותחיב להתענות, ומכל מקום דרוקא שקבל בלבו להתענות, אבל אם היה רק בדעתו להתענות לא מקרי קבלה, ב"ח. מן אברהם: **י. המנחה** והב"ח כתב דשרי לקבלו כל זמן שהוא יום, וכן כתב הפגן אברהם, אבל קדם מנחה לא מהני, ש"י, עין שם: **יא. תפלה** ומכל מקום גם בשעת

התפלה כשמוציא לשומע תפלה ירהר בלבו שמקבל התענית, ב"ח, מן אברהם: **יב. ואז** לשון ואז אינו מדקדק, דהא בין אכל בנתיים ובין לא אכל מתפלל בכל יום עננו, ואפשר לדברותא אמר דאפלו אז שמתענה גם

באור הלכה

לכד מתשעה באב ותענית צבור, בין השמשות שלהן בכניסתו מטר, דעדין אין חייב תענית עליו, ואפלו יחיד שקבל על עצמו להתענות לילה ויום, כמבאר במגן אברהם בריש הסימן, אם כן אפלו היתה הקבלה אחר שקיעה גם כן שפיר דמי, ובפרט לדעת רבי יוסי עדין יום הוא, ואולי נכון לסמך עליו בזה, וצריך עיון: * והוא שיהרהר כן בשעת תפלת המנחה. הינו ולא מקדם, דלא עדיף מהוציא בפיו קדם התפלה דלא מהני לומר עננו. ואף דיש פוסקים והראב"ה והאר"י ורז"ה ומהות מימוני ומדכ"ץ שסוברים דשמואל מודה לרב דאף קדם מהני, המחבר סתם לדינא קדעת רש"י ורא"ש וטעמיהו דלא מהני מקדם. ומכל מקום נראה דאם אחר להתפלל מנחה עד סמוך לשקיעה, שאמר המנחה היה אחר שקיעה, טוב שקבל עליו התענית קדם מנחה ויחזר ויקבל גם בתפלתו לצאת ידי כלם, דאף דלענין מנחה סומך עצמו על הפוסקים דעדין לא עבר זמן תפלה, כמבאר לעיל בסימן רלג ברמ"א, מכל מקום לענין קבלת התענית הלא יכול לתקן לקבל גם מקדם, דהוי קבלה גמורה לאידך פוסקים הנ"ל:

יג. וכיון שפסיים יהי רצון וגו' בדלקמה, לא הוי הפסקה, דהוא בכלל שאילת צרכיו: **כט. הריני בתענית יחיד.** אתי לאפוקי, דלא נטעי

שהוא מקבל עליו להתענות כחומר תענית צבור, ומכל מקום בדעיבר אף אם אמר בסתמא הריני בתענית מחור, גם כן דינו כתענית יחיד ונבית [יחף]: **ל. אם הרהר בלבו שהוא מקבל וכו'.** ודוקא שהרהר בלשון זה שהוא מקבל, ^{לא} אבל מה שבדעתו להתענות לא מקרי קבלה ויכול לומר, ^{לב} ואכן אם התחיל להתענות ^{לג} אסור לאכל בלא התרה: **לא. הוי קבלה**, דאף על גב דלענין שבועה ונדור, כשאושר איזה דבר על עצמו, לא מהני עד שיוציא בשפתיו, ^{לד} אבל תענית דמי לנדור של צדקה דמהני כשגמר בלבו לזה. וש"י כתב, דכיון דעל ידי התענית נתמעט חילבו ודמו, חשוב כקרוך, ויקרבוך כתיב כל נדיב לב עלות: **לב. בשעת תפלת המנחה**, ולא קדם, דלא עדיף הרהור מהוצאה בפה, דלא מהני אף הוציא בפיו קדם תפלת המנחה להתענות למחר. ופרטי דינים אלו עין

לקמן בסימן תקסג: **לג. וטוב יותר וכו'.** קאי אריש הסעיף שכתב, אומר בשומע תפלה או אחר וכו', ועל זה קאמר דטוב יותר לקבלו אחר תפלה, דהינו ^{לד} קדם יהי לרצונו, או אחר כך קדם שיעקר רגליו: **לד. כדי שלא להפסיק.** דעצם הקבלה שאומר הריני בתענית ^{לה} אינו שך

לתפלה. והתחורונים כתבו, דטוב שגם בשומע תפלה ירהר שמקבל עליו התענית למחר: **ז. לא הפסיד כלום.** דלא נחשב זה להפסקה, משום דעצם חייב התענית אינו אלא לכל היום, אם לא במקום שהחמירו בפרוש גם ללילה, כגון לתשעה באב או להמבארים לקמן בסימן תקעה סעיף ג: **ז. להתענות בימים ויאכל בלילות.** אין הפגנה שפרש שיאכל בלילות, אלא מסתמא הוא גם כן מטר, אידך קבלה: **ז. ואז מתפלל.** טעות סופר הוא, ^{לא} וצריך לומר, ואפלו הני מתפלל, ורוצה לומר, דאף שמתענה גם בלילה, אין לומר דהוי כיוצא אריכתא ולא יתפלל עננו אלא במנחה של יום שני, אלא כל יום הוא תענית בפני עצמו לענין עננו, ^{לב} ואפלו מתענה ששה ימים רצופים, נמי מתפלל כל יום עננו במנחה:

ח. אם סגי בקבלה אחת לכלם. מפני שקבלן בבת אחת: **ט. מיהו, נהגו העם וכו'.** והוא מה שמכרכין בשבת שלאחר פסח וסכות, מי שקבל עליו להתענות שני וחמישי ושני, והעם עונין אמן, ^{לא} וזהו הקבלה ואין צריך לקבלו עוד במנחה שלפניו, ומכל מקום אם רוצה אחר כך שלא להתענות הירשות בינו בין שלא הוציא בפיו. אכן לפי מה שכתבנו לקמן בסימן תקסג דיש מחמירין שאפלו בהרהור בלבד הוי קבלה, צריך לזהר לדבריהם אם בעת שגנה אמן היה בלבו להתענות, שלא לחזור מזה:

שער הדין

כח. הגר"א: כט. מן אברהם והגר"א לעיל בסימן תקנ"ג. ל. כן משמע ממה שכתב הפגן אברהם מיהו דעה סימן ריד, וכן כתב מהני אדם, ועין במחצית השקל, ולבארה לדבריו אין לתקן אברהם מקור לדבריו. לא, ואם לא חזר בו והתחיל להתענות, צריך עיון, דאפשר דמהני מה שהיה בדעתו לחשוב בתענית על ידי קבלה: **לב. פוסקים:** לג. רמב"ם בחושני: **לד. התורנים:** ז. לה. הגר"א, וכן הסכימו לדינא הוי' ומן אברהם וכן משמע בדרכי משה האריך: **לו.** מן אברהם:

ח. לו. לבוש ושאר אחרונים בסימן תקסג, וכתב שם הפרי מגדים ודלא כהגון שבשעה שהשליח עוצר מברך מי שברך למי שיקבל שני וחמישי ושני דאין שום אחר כמעט עונה אמן, דהא אין מחיב להתענות על ידי זה, ואם רוצה להחמיר יתנה בלב שלא להתענות, וזה לא יענה אמן אחר מי שברך, עד כאן לשונו. ואפלו לדעת המחמירין שכתבנו בפנים, יכול גם כן לענות אמן, אך שלא יכון בענינו אמן לקבל התענית, אלא שהקודש הוא רוח ויברך למי שקבל עליו שני וחמישי ושני:

הלכות תענית סימן תקסב

מ. באר הגדה

נמלך להתענות, אף על פי שלן בתעניתו, שלא אכל בלילה והתענה כל היום השני, מאי אינו תענית, מפני ששלא קבלו עליו "מבעוד יום". י. "מתענה אדם תענית שעות, והוא שלא יאכל כל היום." ביצד, (הרי) שהיה טרוד בחפציו ומתעסק בצרכיו ולא אכל עד חצות או עד תשע שעות, ונמלך להתענות בשעות שגשגרו מן היום, הרי זה מתענה אותם שעות ומתפלל בהם עגנו, שהרי קבל עליו התענית קדם שעות התענית. וישי אומרים "שגם זה תענית שעות וצריך שייקבלנו עליו מאתמול, והיכי משפחת לה, כגון שקבל עליו מאתמול להתענות עד חצי היום וכשהגיע לחצי היום "נמלך וגמרו, או שקבל עליו להתענות למחר מחצי היום ואילך ולמחר נמלך ולא אכל גם בחצי היום ראשון, "הרי זה תענית שעות: יא. אם קבל עליו התענית "עד חצי היום ואכל אחר כך, או שאכל עד חצי היום וקבל עליו תענית משם ואילך, יאינו נקרא תענית להתפלל עגנו, שאכל נקרא תענית לעגן "שצריך "להשלים נדרו: יב. תענית שגזורים על הצבור, אין פל ויחיד צריך לקבלו בתפלת המנחה, אלא שליח צבור מקריז התענית והרי הוא "מקבל. יג. ויש אומרים דהני מלי בארץ ישראל שהיה להם נשיא לפי שגזרתו קמת על כל ישראל, אבל בהוצה לארץ צריכים כל הצבור לקבל על עצמם פניחים שקל אחד מקבל על עצמו: יד. ייש מי שאומר שמי שגזר ואמר "אם לא אלה למקום פלוני "אשב

שערי תשובה

במסקנתו דאף למחלה יש לחש להוציא כפיו, ואלו בדיעבד יש לפסק דקבלה בלב מניי, עין שם, ועין באלה רבה דברנו דהיה אף שלא בשעת מנחה מניי, וגם כתב ל"שב תמיהת ה"ח:

פסח ואתר סכות שמי שפונה אמן אחר מי שברך שאומר תחנון על התענית הוי קבלה,

משנה ברורה

מח. שיקבלנו עליו מאתמול. הינו, כעת מאתמול. תפלת המנחה: מו. נמלך וגמרו. רוצה לומר, שנמלך שלא לאכל אפלו שלא לשם תענית: מז. הרי זה תענית שעות. רוצה לומר, ומתפלל בהם עגנו:

יא מח. עד חצי היום. לאו דוקא, דהוא הדין אם הקבלה היה עד שלשת רביעי היום, אם ידעתו לאכל קדם גמר היום אינו מתפלל עגנו בתפלת המנחה. ועין לעיל בסעיף א בהג"ה דהיחיד יכול לומר עגנו בשומע תפלה: מא. שצריך להשלים נדרו. דהוא אמרא דמחר לאכל תוך אותו זמן שקבל עליו, דלא הוי גדר כלל, קא משמע לן דמכל מקום צריך להתענות אותו זמן:

יב נ. ויש אומרים וכו'. ולדינא נראה "צריך להחמיר ולהתענות כדעה ראשונה אף שלא ידע ולא קבל על עצמו, וכל שכן התעניתים הכתובים בפסוק בנדיא אין צריך לקבל, ונראה דאף דעה השניה מודה לזה, אף קבר נצו כל ישראל וקבלו עליהם, וכו' דבאייתא בפוסקים:

יג נא. יש מי שאומר וכו'. נקט לשון זה לדין הראשון שמה שהתנה הוא דבר הרשות, "דבנה יש הרבה פוסקים שחולקין

וסבירא להו דאף שהתנאי היה בדבר הרשות, כיון שהדבר שהתחייב הוא דבר מצוה לא יתקן בזה אסמכתא ומחייב לקיים, "אבל שני דינים האחרונים כלי עלמא סבירא להו כן: נב. אם לא אלה למקום פלוני. והוא הדין "בקים ועשה, כגון שאמר אם אעשה דבר פלוני ועשה: נג. אשב בתענית. והוא הדין "אם אמר אתן לצדקה:

שער היצין

הינו, בתענית יום שלם, אבל בתענית שעות די שיקבלנו סמוך לאותן שעות: יב מב. כן משמע בדרך משה וכן כתב באלה רבה, ומה שהקשה ש"ז כבר תרין הפאמר מרדכי ותאל"ה רבה דגזרת צבור איתא טפי: מג. רוב הפזיר ובספר תורת האדם, והובא לעיל בסיומן תקן: יד. מד. מן אברתם ואלהי רבה ונקרות הכסף ביהודה דעה סימן רנה, וכן משמע מהג"א: מה. אלהי רבה ופשוט. ועין שם שממתיח על הש"י שלא נחית לזה: מז. נקרות הכסף ביהודה דעה סימן רנה ת"ל: מו. כן מצדד הפגן אברתם וכן כתב הגר"א בפשיטות וכן משמע מנקרות הכסף, שם, אמנם בספר בגי' ישע ונהר שלום מצדדים לומר דאף דרבנו יחיה השנה תענית וצדקה להודי דבשניהם היו אסמכתא, המחבר מדעת עצמו מחלק ביניהם, ולענין תענית לתקן סכברת רבנו יחיה, ולענין צדקה שמקורו מקרא דכפי' נקט להחמיר כדעת החולקים עליו. אכן לענין דינא בנדיא יש להחמיר גם בתענית כדעת הפגן אברתם ואלה רבה:

באר היבב

יג. מבעוד יום. משמע אף על פי שקבלו אחר כך בלילה לא מהני, והינו דאין עולה לו לתענית יום שלם אבל עולה לו לתענית שעות ומתפלל עגנו כיון שקבלו קדם שהתחיל להתענות לשם חובה, ועין אחרונים ובסעיף י: יד. להשלים. דהוא אמרא דמחר לאכל תוך אותו זמן שקבל עליו, דלא הוי גדר כלל, קא משמע לן דמכל מקום צריך להתענות אותו זמן: לו. סקל. וכן מנהגנו בתענית שני וחמישי ויש מי שאמר

מ. אף על פי שלן בתעניתו וכו'. אשמעינן בזה, "ה דלא נימא דבכהאי גזנא הוי קיומא אריכתא ויצא בקבלתו הראשונה: מא. אינו תענית. לא לענין לצאת ידי נדרו "לא לענין להתפלל עגנו: מב. שלא קבלו עליו מבעוד יום. משמע, אף על פי שקבלו אחר כך בלילה לא מהני. ועין במגן אברתם שדעתו, דדוקא אם קבלו אחר שהתחיל להתענות לשם תענית, דהקבלה צריך להיות מקדם התחלת התענית, הן בתענית שעות והן בתענית יום שלם, אבל אם קבל על עצמו בלילה קדם שהתחיל להתענות, אף דלא יצא ידי נדרו בזה, דלא נקרא תענית שלם כיון שלא קבלו מבעוד יום, מכל מקום על כל פנים תענית שעות הוי כיון שקבל קדם התחלת תעניתו, ומתפלל למחר עגנו לדעה קפויא בסעיף י. "יש אומרים שחולקין וסוכרין, דהיא שדעתו להתענות יום שלם אין עליו שם תענית שעות, ובלא קבלה מבעוד יום, אף לדעה קפויא אין עליו שם תענית כלל אף לענין להתפלל עגנו, ודעי מה שכתב הרמ"א בסעיף ה לנהג בתענית יחיד שאומר עגנו בשומע תפלה אף בלא קבלה כלל, הוא הדין בעניניו כאן, וכן כתב האליה רבה:

י מג. ונמלך להתענות וכו'. מלשון זה משמע לכאורה דאפלו לא הוציא בשפתיים גם כן סגי, ומה שפסיק שיהי קבל עליו הינו בלב, ואזיל לשיטתה בסעיף ו. ועין במגן אברתם דדוקא בשקבל עליו, אבל אם היה רק בדעתו להתענות לא מקרי קבלה: מד. שגם זה תענית שעות וצריך. צריך לומר, שגם תענית שעות זה צריך:

טח. עין בר"ן: לט. כן משמע בר"ף, ולכאורה זה השנה גדולה על הפגן אברתם דמשמע לכאורה מנה דמפרי להשלחן ערוך דכוננו הוא רק לענין לצאת ידי נדרו ולא לענין להתפלל עגנו, ובאמת זה אינו כדמובא בר"ף, וגם דלא המחבר מתייק דינא דמגרא לענין לן בתעניתו, ובמגרא הזכיר בהדיא דינא מתפלל עגנו, וכמו שהקשה עליו הבית מאיר. אכן באמת נראה הכל, דמגן אברתם אינו מתייק לנו רק את עצם הדין, אבל גם הוא מודה דכוננו השלחן ערוך שכתב אינו תענית, גם לענין תפלת עגנו, ומה דהזכיר מבעוד יום אחי למעט היכי דנקבלה היתה בלילה אחר שהתחיל להתענות לשם תענית, דאז אינו קבלה כלל אף לענין להתפלל עגנו: מ. בגי' ישע, וכן מצדד קצת בבית מאיר, ודא דברא"ש משמע כדעת הפגן אברתם בשפית הרמב"ן, אכן הוא נשאר בקשאי על הרמב"ן, ולדברי הבג"ד ישע מישב קשיתו, וכשב יש לכן כן גם דבר הש"י, עין שם: מא. וטעם דעה ראשונה דלא קאן לא צריך קבלה מאתמול

באר הגולה מ:

הלכות תענית סימן תקסב תקסג תקסד

בתענית, מאחר שמה שהתנה הוא דבר הרשות, הוי אסמכתא (פרוש). שאדם סומך בדעתו שיוכל לעשות דבר אחד ועל סמך זה הוא נודר או מתחייב בדבר מה). "אכל אם אמר, אם לא אעשה מצוה פלונית אשב בתענית, וכן אם אמר, "אם יצילני ה' מצרה, "או אם יצליח דרכי, לא הוי אסמכתא:

תקסג דין מי שהרהר בלבו להתענות. ובו סעיף אהד:

א. "מי שהרהר בלבו שלא בשעת תפלת המנחה להתענות למחר, לא הוי קבלה, דלא עדיף מהוציא בפיו להתענות למחר דלא הוי קבלת תענית פיון שלא קבלו בתפלת המנחה:

תקסד דין ליל שלפני התענית. ובו סעיף אהד:

א. אכל תענית שאוכלים בו בלילה, בין צבור בין יחיד, הרי זה אכיל ושוטה עד שיעלה עמוד השחר, "והוא שלא ישן" (שנת קבע) (טור), "אכל אם ישן (שנת קבע). אינו חוזר ואוכל ולא שוטה אלא אם כן התנה לאכל או לשותות: הגה ויש אומרים דכשתיה אין צריך תנאי, דמסתמא דעתו של אדם לשתייה אחר השנה והוי כאלו התנה (טור ומדרכי והגהות מימוני והגהות אשרי):

א. בריהא תענית יב וזכרי. ב. כלשנא בתרא דרבא שם טור בשם אביו הראשון ושאר פוסקים. (* פרוש אלא היה מתנגדם או ישן בתוך סעודתו בית יוסף). ג. ירושלמי שם וכן הסקמת רב הפוסקים.

באר היטב

ב. קבע. אפלו שלא על משתו, ט"ז: ג. קבע. אפלו תוך סעודתו, בית יוסף. וט"ז פסק כהר"ף דאם ישן בתוך הסעודה מתר עד שגמר, וישן אחר כך שנת קבע, עין שם: ד. דבשתייה. בית יוסף כתב אפלו כל המשקים ממרים, והכל בו כתב דוקא מיס: ה. התנה. והנהיגו להתנות אפלו לשתייה, ונכון הוא, אחרונים. ובתב הפגן אברהם, ונראה לי דהכל לפי מה שהוא אדם, אם רגיל לשתות בלילה מתר לשתות בלא תנאי, ועין סימן תקפא סעיף ב בהג"ה, וכן כתב הרדב"ז סימן רמו:

משנה ברורה

נדר הוי אסמכתא. והאחרונים מ"חכתבו דיש להתמיר מאחר שרבים חולקים על זה: נה. אבא אם אמר וכו'. דעשה ל"נדרו עצמו לדבר מצוה, וגומר בדעתו ולא הוי אסמכתא: נו. אם יצילני ד' מצרה. דמקרא מלא הוא גבי יעקב, וידר יעקב נדר אם יהיה אלהים עמדי ושמרני וגו', "וכן וידר ישראל נדר לאמר אם נתן תמן את העם הזה כנדי וגו': נז. או אם יצילני דרכי. גם זה מקרא דיעקב, ונתן לי להם לאכל וגו', ומשום דבוכות שהצליח גמר ומקני, לכן חייל הנדר: א. מי שהרהר בלבו. רוצה לומר, אפלו גמר בדעתו וקבל במחשבתו להתענות למחר: ב. שלא בשעת תפלת המנחה. אלא אדם לזה, דאלו אחר שהתפלל, משמע מאחרונים דמהני הקבלה בדעיבר כל זמן שהוא יום, בין בהוצאה בפה ובין בהרהור: ג. דלא הוי קבלת תענית. משמע מלשון זה דאין צריך להתענות כלל כיון שלא קבלו בתפלת המנחה, אכל האחרונים הסכימו דמחייב להתענות על כל פנים מדין נדר, ונאפלו רק גמר בדעתו וקבל במחשבתו להתענות, גם כן יש מחמירין, דהרהור כדבור דמיון, אכן לענין תפלת עגנו משמע דלא יכול לומר. והנה כל זה לענין השליח צבור לומר עגנו בין גואל לרופא ובחתימה בנהוג, אכל ליחיד לומר עגנו בשומע תפלה, כבר הכריע רמ"א

שער הגיזון

א. בית יוסף ושאר פוסקים: ב. ט"ז והגר"א ומאמר מרדכי, ולאפוקי מפה"ג שפירש דאחי לאפוקי אם ישן בתוך הסעודה, דנה אינו, ולדעת המחבר שנה מועלת בכל זני, כדאיתא בבית יוסף: ג. ב"ח וט"ז ואלהי רבה בשם ריא"ז וקרוב נתנאל וכפירוש הראשון ב"ח בדעת הר"ף, וכן מוכח מהרמב"א בחדושי. עין שם. מוכח עוד שם, דאפלו אם השנה לא היה בתוך הסעודה אלא קודם אכילה, (כמו שמעו שאדם ישן בחתולת הלילה ואחר כך קם לאכל) מכל מקום אחר כן, כיון שדרכו לאכל לא סלק על ידי השנה מאכילה: ד. ב"ח: ה. פוסקים: ו. טור: ז. אילה רבה ודעיבר אין להחמיר בזה, וכן משמע מהגר"א מצדד בהיש אומרים: ח. מגן אברהם ואלהי רבה ושאר אחרונים:

באר הגולה מא.

הלכות תענית סימן תקסה

תקסה דין תפלת עננו וכו' סעיפים:

א. *יחיד* אומר עננו בשומע תפלה, בין יחיד שקבל עליו תענית *ב* בין יחיד המתפלל עם הצבור בתענית צבור, וכן שליח צבור שמסדר תפלתו בלחש ביהי דמי ובשומע תפלה: הגה ואמרו קדם כי אתה שומע וכו', ואל יחתם בעונה בעת צרה, אלא כשמוגיע לכלל צד צרה וצוקה יסיים כי אתה שומע תפלת וכו' (כית יוסף בשם תוספות). ולא ישנה ממטבע הברכה, אפלו כשמתענה יחיד יאמר עננו בצום^ה תעניתנו וכו' (רשב"א סימן כה): **ב.** *ואם שכח מלומר עננו, אין מחזירין אותו^ו (ועין לעיל סימן רצד סעיף ד וה), ואם נזכר קדם ששקרו רגליו^ז אומר בלא חתימה, (לאחר תפלתו): **ג.** *יש אומרים שאין היחיד אומר עננו כי אם במנחה, שמה יאחזנו בלמוס ונמצא שקרו בתפלתו, אבל שליח צבור אומר: גם בתפלת שחרית *כשהוא מתפלל בקול רם, שאי אפשר שלא יתענו קצת מהקהל. ובארבע צומות גם היחיד אומר: בכל תפלותיו, דאפלו יאחזנו בלמוס ויאכל שוק שפיר מלימר עננו ביום צום התענית הזה, כיון שתקנו חכמים להתענות בו: הגה ונהגו בכל הצומות שלא לאמרו^ח כי אם במנחה, מלבד שליח צבור שאומר שחרית כשמתפלל בקול רם: **ד.** *טוב לומר בתחנונים שאחר תפלת המנחה לאחר אלהי נצור וכו' רבין כל העולמים, גלי וידוע לפניך שבזמן שבת המקדש קדם אדם חוטא ומקריב קרבן ואין מקריבים ממנו אלא חלבו ודמו וכו': ה. *אין היחיד רשאי לומר שלש עשרה מדות כדרך תפלה ובקשת רחמים, "דדבר שבקדשה הם, אבל אם בא לאמרם" כדרך קריאה בעלמא, אומרים: הגה וכן אין ליחיד לומר סליחות או ויעבר (מהר"ל בשם אור זרוע):

באר היטב

אם נזכר קדם שהתחיל רצה אין לאמרו דהוי הפסק בתפלה, מגן אברהם, עין שם: **ג.** *במנחה. כתב הפגן אברהם, ונראה לי, דאפלו מתפלל מנחה גדולה יאמר עננו, דאפלו יאחזנו בלמוס לא יהיה שקרו בתפלתו דעל כל פנים התענה עד חצות, עין שם. וכתב ט"ו, ונראה דאם רוצה להתפלל בשחרית עננו וידלג ביום צום תעניתו הרושתו בידו, דאז אין חשש שמא ימצא שקרו, וכן ראוי לעשות, עין שם: **ד.** *שחרית. עין סימן תקנו פתבחי בשם המ"ז שאין לאמרו אפלו השליח צבור בשחרית כחשעה באב משום דאקרי מוצר, עין שם: **ה.** *קריאה. כנגון ובטעמים. כשאומר ויקרא בשם ה' יש להפסיק מעט בי שם לה'. אין לומר האדרת והאמונה בצבור כי אם ביום הכפורים. אין לומר קדם חצות לילה שום סליחה ולא שלש עשרה מדות בשום פנים לעולם חוץ מיום הכפורים, אחרונים, עין מגן אברהם: ו. **ויעבר.**

א. *תעניתו. והקשה הט"ו דהאין יאמר צום תעניתו דהוא שקרו, שאין הריבם מתענים היום, על כן יש לומר עננו ביום צום תעניתו, וכן כתב הב"ח. והמגן אברהם בשם הרשב"א לא כתב כך אלא אפלו יחיד המתענה רשאי לומר תעניתנו ולא מחזי כשקרא, דאי אפשר שלא יהא אחר בסוף העולם שמתענה היום, עין שם. ויחיד אהין הסכים עם הב"ח וט"ו. מי שמתענה תענית יחיד ויהיה שליח צבור והתפלל, בתורה לא יאמר עננו בשומע תפלה, דכשהצבור אינו מהענין אין יאמר עננו בתורת התפלה, אבל כשכא לבית הכנסת ומצא שהתפללו הצבור בלחש והוא צריך לעבר לפני התבה לאלתר, יודר לפני התבה ומתפלל בקול רם לצבור ואז יאמר עננו כיון שאינו חוזר ומתפלל בלחש, שיהי כנסת הגדולה, עין שם. ועין סימן תקסו סעיף ה: **ג.** *תפלתו. נראה לי דרוצה לומר ויקרא לאחר תפלתו רשאי לומר אבל

באר הגולה

משנה ברורה

א. *אומר עננו בשומע תפלה. רוצה לומר, שאינו קובע ברכה לעצמו בין גואל לרופא כמו שליח צבור אלא כוללה בשומע תפלה, וכדלקמה בהג"ה: **ב.** *בין יחיד המתפלל עם הצבור. דרך לשליח צבור קבעו ברכה לעצמו בין גואל לרופא ולא ליחידים: **ג.** *אל יחתם וכו'. ואפלו שליח צבור אם שכח לומר עננו בין גואל לרופא, שאומר בשומע תפלה, גם כן לא יחתם שם בברכה בפני עצמה, אלא יסיים כי אתה שומע תפלתו: **ד.** *יאמר עננו וכו'. דלעולם לשתמא אינש בהדי צבורא: **ה.** *בצום תעניתנו. ולא מחזי כשקרא מה שאומר בלשון רבים, דאי אפשר שלא יהיה אחד בסוף העולם שמתענה היום (מגן אברהם). ויש מאחרונים שמצדדים לומר ביום צום תעניתו א'

ביום צום התענית, והעולם נהגו כרמ"א, וכן העתיק בדרך החיים: **ב.** *ו. ועין לעיל סימן רצד סעיף ד וה. דשם מוכח בסעיף ד ד' התחב כשסיים ברכת שומע תפלה אין לו לחזור אף על פי שלא פתח בברכה לשליחצוריה, רק אחר תפלתו כדלקמה, וכן בסעיף ה דשם שוף לכאן: **ז.** *ואחר תפלתו. קדם יהיה לרצון: **ח.** *שמה יאחזנו בלמוס. שיהיה צריך לאכל כרי להשיב נפשו. ועין בט"ו שכתב דאם רוצה להתפלל בשחרית עננו וידלג בתבות ביום צום תעניתנו הרושתו בידו, דאז אין חשש שמא ימצא שקרו: **ט.** *בכל תפלותיו. ואפלו בתפלת ערבית שקדם התענית, דעצם התענית מתחיל מקצת: **י.** *כי אם במנחה. ואפלו מתפלל מנחה גדולה יאמר עננו, דאפלו אם יאחזנו בלמוס לא יהיה שקרו בתפלתו, דעל כל פנים התענה עד חצות (אחרונים):

ה. *יא. דדבר שבקדשה הם. ואין נאמר בפחות מעשרה: **יב.** דרך קריאה. כנגון וטעמים. אין לומר האדרת והאמונה בצבור כי אם ביום הכפורים, שה יחיד יכול לומר האדרת כל השנה. אין לומר קדם חצות לילה שום סליחות ולא שלש עשרה מדות בשום פנים לעולם, חוץ מביום הכפורים (אחרונים): **יג.** *וכן אין וכו' או ויעבר. אף שישלש עשרה מדות כבר כתבו המחבר, חזו וישנה תהמ"א בשם אור

זוהר עמוד היומי: יום ה' כר סיון תשעו * יום ו' א תמוז תשפ"א * שב"ק ז סיון תשפ"א * יום א יאיר תשנא * יום ב יז ניסן תשצ"ו * יום ג כר אב תת"א

שער הגיון

אחר יהיה לרצון כיון שלא עקר רגליו עדין: **א.** *הג"א בשם מג"א ותוספתא: ה. דאף שבשלשה צומות רשאי לאכל בלילה ולא הצריכוהו להפסיק מקצתו, מכל מקום שם תענית מתחיל מקצתו, שאם יש שוב אינו רשאי לאכל ותהי"א בשם הר"ן: **ו.** *קר מגידו באיש אברהם:

א. *שלקו שלמה: ב. *ב"ח וט"ו וכדעת האגדה: ג. *כן כתב בנור שלום דהרוצה לעשות כדברי האגדה יאמר כן כדי שלא יהיה תפלתו בלשון יחיד: ד. *עין ברובי משה: **ז.** *ה. *מגן אברהם, ואפלו לא אמר אלא השם בלבד (אחרונים): ו. *הניג, במתחלה, ובדיעבד יכול לומר אף

פרשת וירא אלו	ספר הזוהר	תרל"ז	פרשת וירא אלו	ספר הזוהר	תרל"ז
(דף קט ע"ב)			(דף קי ע"ב)		

אמר רבי יצחק מעולם אין יצר הרע מתפתח אלא באכילה ושתייה, ומתוך שמתחייב ה"ן או שולט באדם. בצדיק מה קתיב ביה (משלי י) צדיק אכל לשבע נפשו. ואינו משתפר לעולם, ואמר רבי יהודה האי צורבא מרבנן דמרוי, קרינא עליה (משלי יא) גום וזה באף חזיר. ולא עוד אלא שמחלל שם שמים. מנהג הרשעים מהו (ישעיה כב) הנה ששון ושמחה. ה"ן או שולט באדם, הרוג בקר ושחוט צאן וגו'. עליהם אמר הכתוב (משלי ה) הוי משכמי בבקר שכר ירדפו וגו'. כדי לעורר ליצר הרע, שאין יצר הרע מתעורר אלא מתוך ה"ן. הדיא הוא דכתיב ותשקין את אביהו יין.

אמר רבי אבהו מה כתיב ולא ידע בשכבה ובקומה. כלומר יצר הרע אינו משגיח בה בשכבה בעולם הזה ובקומה

לעולם הבא, אלא מתעורר עם כח הגוף לעבד תאוותו בעולם הזה. ואמר רבי אבהו בשעה שנקנסין הרשעים בגיהנם מכניסים ליצר הרע לראות בהו, הדיא הוא דכתיב ולוט בא צערה לצערה של גיהנם, ונפק ליה מתמן לנסותא לברייתא פקאמרן. הדיא הוא דכתיב ויעל לוט מצוער מצערה של גיהנם.

וישב בהר, אמר רבי יצחק משמע דכתיב בהר מלמד שהוא שם מושבו במקום הר. גוף שהוא חרב פהר דלית ביה מיבותא. ושתי בגותיו עמו. אלו השתי פחות דאמרן. כי (דף קי ע"ב) ירא לשבת בצוער, יראה וחרדה נופלת עליו בשעה שרואה צער גיהנם שמצערין לרשעים וחושב ששם ידון. כיון שרואה שאינו נדון שם יוצא והולך לפתות בני אדם אחריו.

רב הונא בר הוה דריש לאהרא לבני אדם, הוה אמר להו בני אסתמרו משליחא של גיהנם, ומאן הוא זהו יצר הרע שהוא שליח של גיהנם.

רבי אבא אמר מאי דכתיב, (משלי ז) לעלוקה שתי כנות הב הב. אלו שתי כנות לוט דאמרן, שהיא נפש המתאנה, ונפש המשתתפת בגוף הרודפת אחר יצר הרע לעולם.

אמר רבי יהושע פתיב הכא בלוט כי ירא לשבת בצוער, וכתיב התם לעלוקה שתי כנות הב הב. יר"א בגימטריא הוא עלוקה. אמר רבי יצחק אי ירא הוא למאי אתי למטעי ברייתא, אלא כך דרף כל עושה עולה, כשרואה הרע מתורא לפי שעה, מיד חוזר לרשעתו ואינו חושש לכלום, כך יצר הרע בשעה

שרואה דין ברשעים ירא, כיון שיוצא לחוץ (לעשות) אינו חושש כלום.

רבי אבא אמר מהו דאמרן ותאמר הכבירה אל הצעירה אבינו זקן. מאי אבינו זקן. והו יצר הרע שנקרא זקן שנאמר (קהלת ז) מלך זקן וכסיל. שהוא זקן שגולד עם האדם.

דתינון, אמר רבי יהודה אמר רבי יוסי אותה נפש המתאנה אומרת לאהרת אבינו זקן נרדף אחריו (נדבק דף קיא ע"א) בו כשאר כל הרשעים שבעולם. ואיש אין פארץ לבא עלינו, אין איש צדיק פארץ, ואין איש שליט על יצרו, הרבה רשעים פארץ, לית אגן בלחדונא חייבין, נעשה כדרך כל הארץ שהם חייבים, שער היום דרף כל הארץ הוא. לכה נשקה את אבינו יין, נשמוח בעולם הזה,

תרגום לשון הזוהר

אמר רבי יצחק, מעולם אין יצר הרע מתפתח אלא באכילה ושתייה, ומתוך שמתחייב ה"ן או שולט באדם. בצדיק מה כתוב בו? (משלי י) צדיק אכל לשבע נפשו, ואינו משתפר לעולם. שאמר רבי יהודה, אותו תלמיד חכם ששותה, קוראים עליו (סם יא) גום וזה באף חזיר. ולא עוד, אלא שמחלל שם שמים. מנהג הרשעים מהו? (ישעיה כב) הנה ששון ושמחה. ה"ן או שולט באדם, הרוג בקר ושחוט צאן וגו'. עליהם אמר הכתוב (משלי ה) הוי משכמי בבקר שכר ירדפו וגו'. כדי לעורר ליצר הרע, שאין יצר הרע מתעורר אלא מתוך ה"ן. והו שכתוב ותשקין את אביהו יין. **אמר** רבי אבהו, מה פתוב? ולא ידע בשכבה ובקומה. כלומר יצר הרע אינו משגיח בה בשכבה בעולם הזה ובקומה לעולם הבא, אלא

תרגום לשון הזוהר

רב הונא כשהיה דורש להזכיר את בני האדם, היה אומר להם: בני, השמרו משליח של גיהנם, ומיהו? זה יצר הרע, שהוא שליח של גיהנם.

רבי אבא אמר, מה זה שכתוב (משלי ז) לעלוקה שתי כנות הב הב? אלו שתי כנות לוט שאמרנו, שהיא נפש המתאנה, ונפש המשתתפת בגוף הרודפת אחר יצר הרע לעולם.

אמר רבי יהושע, כתוב כאן בלוט כי ירא לשבת בצוער, וכתוב שם לעלוקה שתי כנות הב הב. יר"א בגימטריא הוא עלוקה. אמר רבי יצחק, אי ירא הוא, או לפה הוא בא להטעות את הבריות? אלא כך דרף כל עושה עולה - כשרואה הרע, מתירא לפי שעה, ומיד חוזר לרשעתו ואינו חושש לכלום. כך יצר הרע, בשעה שרואה דין ברשעים, ירא. כיון שיוצא לחוץ (לעשות), אינו חושש כלום.

רבי אבא אמר, מה זה שאמרן ותאמר הכבירה אל הצעירה אבינו זקן? מה זה אבינו זקן? והו יצר הרע שנקרא זקן, שנאמר (קהלת ז) מלך זקן וכסיל. שהוא זקן, שגולד עם האדם.

ששנינו, אמר רבי יהודה אמר רבי יוסי, אותה נפש המתאנה אומרת לאהרת: אבינו זקן, נרדף אחריו ונדבק בו כשאר כל הרשעים שבעולם. ואיש אין פארץ לבא עלינו - אין איש צדיק פארץ, ואין איש שליט על יצרו. הרבה רשעים פארץ, אין אנהנו בלבדנו רשעים, נעשה כדרך כל הארץ שהם רשעים, שער היום דרף כל הארץ הוא. לכה נשקה את אבינו יין - נשמוח בעולם הזה, נאכל ונשתה ונרוה יין ונדבק באבינו, ביצר הרע, ונשכבה עמו. ורוח הקדש שגו צוותת ואומרת: (ישעיה כב) גום אלה ביני שגו ובשכר תעו.

פרשת וירא אליו

ספר הזוהר

(דף קיא ע"א)

תרל"ט

נאכל ונשתה ונרוה חמרא ונדבק באבינו ביצר הרע ונשכבה עמו. ורוח הקדוש צונחת ואומרת (ישעיה כח) גם אלה ביני שגו ובשכר תעו.

אמר רבי יהודה תא הווי, מה פתיב ותשקין את אביהו ווי. דרר הרשעים למעות אחרי הווי לפנק ליצר הרע ולעוררו, ועד שהוא שמה בשכרותו שוכב על מפתו, מיד ותקם הכבירה ותשכב את אביה. היא מזמנת עמו ומתאהה ומתהרת בכל הרהורים רעים, ויצר הרע מתחבר עמה ונדבק בה ואינו משגיח בה (ס"א מההוא זמנא) מה הוא ממנה. בשכבה ובקומה. בשכבה בעולם הזה ובקומה לעתיד לבא. בשכבה בעולם הבא בשתתן דין וחשבון. ובקומה ליום הדין דכתיב, (ויאל יב) ורבים משגי אדמת עפר קיצו וגו'.

בשום ענין מאלו אין משגיח בה יצר הרע, אלא דבק בה והיא נדבקת בו, ולאחר כן מעוררת לאחרא לאחר שההרהור גדול נדבק ביצר הרע, באה האחרת ונדבקת בו ובשקין את (דף קיא ע"ב) אביהו ווי. כמו כן לעורר ליצר הרע ונדבקת בו ואי תשלומו הרעות לעשות ומתעברות שתייהן מיצר הרע, הדא הוא דכתיב ותהרין שתי בנות לוט מאביהן.

עד שיצא לפעל מעשיהן זו יולדת רשעתה וזו יולדת רשעתה, וכן דרכם של רשעים בענין זה עם יצר הרע, עד שהורג לאדם ומוליכו לגיהנם ומכניסו שם, ואחר כך עולה משם לפתות לבני אדם כמו כן. ומי שמכיר בו נצל ממנו ואינו מתחבר עמו.

אמר רבי יצחק משל למה הדבר דומה, לכת לטמים שהיו אורכים בדרכים לגול

תרגום לשון הזוהר

הרע, באה האחרת ונדבקת בו, ותשקין את אביהו ווי. כמו כן לעורר ליצר הרע ונדבקת בו, ואי תשלומו הרעות לעשות, ומתעברות שתייהן מיצר הרע. זהו שכתוב בתהרין שתי בנות לוט מאביהן. **עד שיצא לפעל מעשיהן** - זו יולדת רשעתה, וזו יולדת רשעתה. וכן דרכם של רשעים בענין זה עם יצר הרע, עד שהורג לאדם ומוליכו לגיהנם ומכניסו שם, ואחר כך עולה משם לפתות לבני אדם כמו כן. ומי שמכיר בו, נצל ממנו ואינו מתחבר עמו.

אמר רבי יצחק, משל למה הדבר דומה? לכת לטמים שהיו אורכים בדרכים לגול ולחרג לבני אדם, ומפרישים מהם אחד שיודע להסית לבני אדם ולשוננו רך. מה עושה? מקדים והולך

פרשת וירא אליו

ספר הזוהר

(דף קיא ע"ב)

תרמ

ולחרג לבני אדם, ומפרישים מהם אחד שיודע להסית לבני אדם ולשוננו רך, מה עביר מקדים והולך לקבלם ונעשה כעבד לפנייהם עד שמאמינים הטפשים בו ובטחים באהבתו ובשיחתו ושמתים עמו, ומוליכם בחלק דבריו באותו הדרך שהלסטים שם, ביין שמוגיע עמהם לשם, הוא הראשון שהורג בס, לאחר שנותנם ביד הלסטים להרגם ולקחת ממונם, ואנו צווחין ואמרין ווי באציתנא לדין ולרקיבא דלישגיה. לאחר שהרגו אלה, עולה משם ויוצא לפתות לבני אדם כמתחלה. הפקחים מה הם עושים בשרואים לזה יוצא לקראתם ומפתה להם, מכירין בו שהוא צודה את נפשם והורגים אותו והולכים בדרך אחרת.

כך הוא יצר הרע יוצא מכת הלסטים עולה כמיהגם לקבלא דבני נשא ולפתות

תרגום לשון הזוהר

וגו'. כמו לטסים לארב לבני אדם. מה עושה? עובר לפנייהם, והטפשים מאמינים בו ובאהבתו שהוא הולך לפתותם ועובר להם בעבד, שנותן להם נשים ופוח אסורות, נותן להם בני אדם להרע, מפרק מהם על תורה ועל מלכות שמים. הטפשים רואים כך, בטחים באהבתו, עד שהולך עמהם ומוליכם באותו דרך שהלסטים שם, בדרך גיהנם אשר אין דרך לנשות ימין ושמאל. ביין שמוגיע עמהם לשם, הוא הראשון שהורג להם, ונעשה להם מלאך המות ומכניסן לגיהנם, ומורידין להן מלאכי חבלה, ואנו צווחין ואמרין ווי באציתנא לדין, ולא מהניא לון.

לאחר כן עולה משם ויוצא לפתות לבני אדם. הפקחין בשרואין אותו מכירים אותו, מועיל להם.

פרשת וירא אליו

ספר הזוהר

תרמ"א (דף קיא ע"ב)

אותו ומתגברים עליו עד ששולטין עליו, וסאטין מזה הדרך ולוקחין דרך אחרת להציל ממנו.

רב יוסף בד הוה נחית לכבל חמא אנוו רוקיא דהוו עיילי ונפקו בניו נשי שפירן ולא חטאון, אמר לון לא מסתפו אלון מיצר הרע, אמרו ליה לא מקונדיטון בישא קאתינא, מקדושתא דקדישא אתגונא, דאמר רב יהודה אמר רב צריך אדם לקדש עצמו בשעת תשמיש, ונפקי מניה בני קדישי בני מעלי דלא מסתפו מיצר הרע שגאמר (ויקרא כ) והתקדשתם והייתם קדושים.

רבי אבא אמר מאי דכתוב, (חזקאל כ) ואת שבתותי קדשו, אלא אין עונתן של תלמידי חכמים אלא משבת לשבת, ומזהר להו והואיל דתשמיש המטה

תרגום לשון הזוהר

ומתגברים עליו עד ששולטים עליו, וסוטים מזה הדרך ולוקחים דרך אחרת להציל ממנו.

רב יוסף כשהיה יורד לכבל, ראה את אותם רוקים שהיו נכנסים ויוצאים בין נשים לפות ולא חוטאים. אמר להם: האם אלה לא פותים מיצר הרע? אמרו לו: לא מקונדיטון רע באנו. אנו נגורנו מקדשת הקדש. שאמר רב יהודה אמר רב, צריך אדם לקדש עצמו בשעת תשמיש, ויבאו ממנו בנים קדושים בנים מעלים שלא פותדים מיצר הרע, שגאמר (ויקרא כ) והתקדשתם והייתם קדושים.

רבי אבא אמר, מה זה שכתוב (חזקאל כ) ואת שבתותי קדשו? אלא אין עונתם של תלמידי חכמים אלא משבת לשבת. ומזהר אותם, שהואיל ותשמיש המטה היא מצוה - קדשו, כלומר קדשו עצמכם בשבתותי באותו תשמיש

פרשת וירא אליו

ספר הזוהר

תרמ"ב (דף קיא ע"ב)

בתוקפיה דינא קשיא אתתקפו ופריש דרגין מקוימיהו, ואתתקפו אברהם ופריש ההוא דקטורא תרא דאילנא מגו ההוא מסאבו. ההוא נחש קדמאה גאל באגביה דההוא אילנא, ואיהו חמרא דשתא, ואוליד תרין דרגין קטירין דא ברא. ואנו דרגין דסחרן בסטר מסאבו חד אקרי מלכו"ם וחד אקרי פעו"ר.

דא עיטא דאתתפסאי ודא עיטא דאתגליא. פעור דאתגליא איהו וכל עובדיו באתגליא. מלכו"ם דאתתפסאי איהו וכל עובדיו באתתפסאי. מאלין תרין אתפרשן זינין סגיאין לוגייהו, וסחרן ימא רבא ולכל אלון סמרי מסאבו. וכל חד וחד שף (ג"א 104) לרוקתיה.

בגוונא דא איהו לתתא. לוט אתפרש מאברהם ושוי דיוריה באגשי סדום, בד אתער דינא כהו אדפר לאברהם ושלח

ליה מתמן ואתפריש מנייהו. וין אשקיא ליה בנתיה ואולידו כהו תרין אומוי, חד אקרי עמון וחד אקרי מואב. חד באתגליא וחד באתתפסאי. עמון דרגא דיליה מלכו"ם עיטא דאתתפסאי. מואב דרגא דיליה פעו"ר פלא באתגליא.

בגוונא דא בנתיה, דא אמרת בן עמי ברא אית לי מעמי ולא אמרת ממאן הוא, בגין כך איהו הוה באתתפסאי. דא אמרת מואב מואב הוא דנא. מאבא אולידת ליה. דרגא דיליה פעו"ר מלה באתגליא.

ובתרין אלון אחיד דוד מלכא, לבתר מן מואב אתת רות ונפק מינה דוד מלכא. מן עמון (דף קי ע"ב) אתעטר דוד מלכא כהאו עמרא דאיהי סהדותא לורעא דדוד דכתבי, (מלכים ב יא) ויתן עליו את הנזר ואת העדות. והאי הות מן מלכס

תרגום לשון הזוהר

האילן מתוך אותה סמאה. אותו נחש הקדמוני נכנס בשרשו של אותו העץ, והוא היין ששטה והוליד שתי דרגות קשורות זו בזו. והן הדרגות שסובבות בצד השמאה, אחד נקרא מלכו"ם ואחד נקרא פעו"ר.

זו עצה בנכסה, וזו עצה בגלוי. פעו"ר, שהתגלה הוא וכל מעשיו בגלוי. מלכו"ם, שהוא בסטוי. הוא וכל מעשיו מכוסים. משני אלה נפרדים מינים רבים למיניהם וסובבים את הם הגדול ואת כל הצנדים הטמאים הללו, וכל אחד ואחד קופץ (ג"א 104) למקומו. כמו כן הוא למטה. לוט נפרד מאברהם ושם דיורו עם אנשי סדם, כשתעורר עליהם הדין נפרד באברהם, ושלח לו משם ונפרד מהם.

פרשת וירא אליו

ספר הזוהר

(דף קי ע"ב)

תרמוג

דרגא דבני עמו דכתיב, (שמואל ב יב) וינקח את עמרת מלכם.

מלכם דרגא דבני עמו הוה דכתיב ותהי על ראש דוד ומתמן הוה סהרותא לבנו לעלמין, ובה אשתמודע מאן דאיהו מן בני דוד דאתהו למלכא ודאי דאמרין מן דוד הוה (הגוף). דאפילו אתיליד בההוא וימא ויכל הוה למסבל ההוי עמרא על רישיה (דקא איהו) דהות משקל כפר זהב ואבן יקרה הות. ובר נש אתרא לא ויכל למסבלא. ודא הוה דכתיב ביואש ויתן עליו את הגזר ואת הגדות.

ובתרין דרגין אתאחיד דוד מלכא, ואנון תקפא דמלכותיה לאתתקפא על שאר עמין, דאי לא אתכליל בסמרא דלהון לא ויכל לאתתקפא עליהו, כל (גויזי) דרגין דשאר עמין כלילן ביה בדרור

תרגום לשון הזוהר

מלכם דרגת בני עמו הוה, שקתוב ותהי על ראש דוד, ומשם היתה עדות לבניו לעולמים, ובה נודע מי הוא מן בני דוד המלך שראוי לכהן ולקבל את ראשית העם, ויכול היה לסבל בעטרה שהיה על ראשו (שחר דקא) שהיה משקל כפר זהב ואבן יקרה היתה, וכן אדם אחר לא יכול לסבל אותה. וזהו שקתוב ביואש, ויתן עליו את הגזר ואת הגדות.

ובשתי דרגות נאחו דוד המלך, והם תקף מלכותו להתחזק על שאר העמים, שאם לא נכלל בצד שלהם, לא יכול להתגבר עליהם כל (הגויזי) הדרגות של שאר העמים כלולים בדרור להתגבר ולהתחזק עליהם.

ויעל לוט מצוער וישב בהר. כתוב (משלי ז)

לאתגברא ולאתתקפא עלייהו:

ויעל לוט מצוער וישב בהר. כתיב, (משלי ז) לעלוקה שתי בנות הב. אלון שתי בנות דיצר הרע דאנון מתערין ליה (ד"א ל"ג בגין) לשלמא בנופא, חדא איהו נפש דאתרכיאת תדיר בנופא. וחדא איהו נפש דכסיפת בתאיובתין בישין (ד"א ל"ג דהאי עלמא) וככל כסופין בישין דהאי עלמא. דא איהו בכיר"ה ודא (ד"א ואחרא) איהו צעיר"ה.

ויצר הרע לא אתחבר תדיר אלא בתרין אלון בגין לפתאה לבני נשא ובגין דיהמנון ליה (ס"א ואובלא) לאוברא להו לאתר גירין דמותא ויפלחון ליה. כמה דאת אמר, (משלי ז) עד יפלח חץ כבדו. ללסטים דמקפחי בטוריא (וכמינו) וטמורו גרמיהו באתר דחיל דטוריא, וידעין דהא בני נשא אתטמרון גרמיהו למיהוד

פרשת וירא אליו

ספר הזוהר

(דף קי ע"ב)

תרמד

באנון דוכתי, מה עבדי ברירו מנייהו ההוה דחדידא בלישינה מפלא ההוה דיבע למפתי בני נשא ויפוק מבינייהו וייתיב בארע מיישר דכל בני עלמא עברין תמן, ביון דממא לגבייהו שרי לאתחברא תמן, (עד כאן סתרי תורה)

ויסע משם אברהם ארצה הנגב. כל מטלנוי הוה לסטרא דדרומא (דף קיא ע"ב) יתיר מסטרא אתרא, בגין דהא בחכמתא עבד לאתדבקא בדרומא: ויאמר אברהם אל שרה אשתו אחתי היא. תנינן (פיו) לא ליבעי ליה לבר נש לסמכא על ניסא, ואי קדשא בריד הוה ארחיש ניסא לבר נש, לא אית ליה לסמכא (תדיר) על ניסא זמנא אתרא. בגין דלאו ככל שעמא ושעמא אתרחיש ניסא.

ואי ייעול בר נש גרמיה באתר

תרגום לשון הזוהר

בדרך שרה של בני העולם עוברים שם. ביון שמיגע אליהם, מתחיל להתחבר עמם (ולפתוח).

(עד כאן סתרי תורה).

ויסע משם אברהם ארצה הנגב. כל מסעותיו היו לצד דרום יותר מלצד אחר, משום שהרי בתכמה עשה להדבק בדרום.

ויאמר אברהם אל שרה אשתו אחתי הוא. שנינו, (פיו) לא צריך אדם לסמוך על הנס, ואם הקדוש ברוך הוא מרחיש נס לבן אדם, אין לו לסמוך תמיד על נס בפעם אחרת, כי לא בכל שעה ושעה מתרחש נס.

ואם יכניס אדם את עצמו למקום שהנוק מצוי לציון, הרי פקעה כל זכותו ששעה בתחלה ובאחרת, כמו שגאמר (בראשית ז) קטנתי מפל החסדים ומפל האמת וגו'. ואברהם, ביון שעלה

דינקא אשתכח לעינא, הא פקע כל זכותיה דעבד בקדמיתא ואוקמוה. כמה דאת אמר, (בראשית ז) קטנתי מפל החסדים ומפל האמת וגו'. ואברהם ביון דסליק ממצרים ואשתזיב זמנא חדא, השתא אמאי אעיל גרמיה בצערא בקדמיתא ואמר אחתי היא.

אלא אברהם לא סמך על גרמיה כלום, וחמא שכינתא תדיר בדיורה דשרה ולא אעדי מתמן, ובגין דהות תמן, אסמך אברהם ואמר אחתי היא כמה דכתיב (משלי ז) אמר לחכמה אחתי את. ובגין כך אמר אחתי היא (ס"א תא):

ויבא אלהים אל אבימלך וגו'. וכי קדשא בריד הוה אתא לגבייהו דרשיעיא כמה דכתיב, (במדבר כב) ויבא

ממצרים ונצול פעם אחת, כעת למה הכניס את עצמו בצער כבתחלה ואמר אחתי הוא?

אלא אברהם לא סמך על עצמו כלום, שראו את שכינתא תמיד במדורה של שרה ולא וזה משום, ומשום שהיתה שם, סמך אברהם ואמר אחתי הוא, כמו שקתוב (משלי ז) אמר לחכמה אחתי את, ולכן אמר אחתי הוא.

ויבא אלהים אל אבימלך וגו'. וכי הקדוש ברוך הוא בא אל רשעים? כמו שקתוב (במדבר כב) ויבא אלהים אל בלעם, ובראשית לא) ויבא אלהים אל לבן? אלא אותו ממנה השליח שפסק עליהם היה משום שבלעם, כשעושים שליחות, נוטלים השם הוה, מצד הדין הם באים. ועל זה ויבא אלהים אל אבימלך בחלום הלילה ויאמר לו הנך מת על האשה אשר לקחת וגו'.

פרשת וירא אליו

ספר הזוהר

(דף קיא ע"ב) תרומה

פרשת וירא אליו

ספר הזוהר

(דף קיב ע"א) תרמו

אלהים אל בלעם. (בדאשית לא) ויבא אלהים אל לכן. אלא ההוא ממנא שליחא דאתפקדא עליהו הנה, בגין דבלהו כד עבדי שליחותא נטלי שמה דא, ומסטרטא דדינא קא אתיין. ועל דא ויבא אלהים אל אבימלך בחלום הלילה ויאמר לו הנה מת על האשה אשר לקחת וגו'.

רבי שמעון פתח ואמר, (משלי יג) שפת אמת וגו'. שפת אמת תכון לעד. דא אברהם, דכל מלוי בקדמיתא ובסופא הוה באמת. ועד ארגיעה לשון שקר. דא אבימלך. באברהם נאמר ויאמר אברהם אל שרה אשתו אחתי היא. דא בקדמיתא, דאמר בגין שכינתא דהות עמה דשרה אחתי היא, ואברהם בחקמתא עבד. מאי טעמא (דף קיב ע"א) בגין דאברהם מסטרטא דימינא איהו, אמר אחתי היא, ונדא כמה דאת אמר, (שד השירים ה) אחתי

רעיתי יונתי תמתי. ועל דא אברהם קרא לה תדיר אחתי, בגין דאתדבק בהדה, ולא יתעדון (ויקרא עב) דא מן דא לעלמין.

לסוף מה כתיב וגם אמנה אחתי בת אבי היא אף לא בת אמי. וכי הכי הנה. אלא כלא בגין שכינתא קאמר, אחתי היא בקדמיתא, דכתיב אמר לחכמה אחתי את. ולכתר וגם אמנה. מאי וגם. לאתוספא על מה דקאמר בקדמיתא. אחתי בת אבי היא. ברתיה דחכמה עלאה, ובגין כן אתקרי אחתי ואתקרי חכמה. אף לא בת אמי. מאתר דשירותא דכלא סתימא עלאה. ועל דא ותהי לי לאשה באהנה בכתיבותא דכתיב, (שד השירים ב) וימינו תחבקני וכלא נדא דחכמתא איהו.

תא חזי, בקדמיתא כד נהו למצרים הכי קאמר בגין לאתדבקא בגו

תרגום לשון הזוהר

השכינה אמר אחתי הוא בהתחלה, שכתוב אמר לחכמה אחתי את. אתר כן וגם אמנה. מה זה וגם? להוסיף על מה שאמר בהתחלה. אחתי בת אבי הוא, הבת של החכמה העליונה, ולכן נקראת אחותי ונקראת חכמה, אף לא בת אמי, מהמקום של ראשית הכל הנסתר העליון. ועל זה ותהי לי לאשה, באהנה ותיביות, שכתוב (שד השירים ב) וימינו תחבקני, והכל סוד של חכמה. בא ראה, בהתחלה כשירדו למצרים כך אמר בשביל להדבק בתוך האמונה, וקרא לה אחתי כדי שלא יטעו לתוף אותם הדרגות שבוהין. אף כאן אחתי, כדי שלא תזו מתוך האמונה כראוי. שחיי אבימלך וכל אותם יושבי הארץ היו

מהימנותא, וקרא לה אחתי, בגין דלא יטעון גו אנון דרגין דלבר. אוף הכא אחתי, בגין דלא אתעדו מגו מהימנותא כדקא יאות. דהא אבימלך וכל אנון יתבי ארעא הו אולי כתר פולחנא נוכרנא, ואיהו אתדבק גו מהימנותא, ובגין כן עאל לתמן ואמר אחתי, מה אהות לא אתפרש מאחא לעלמין אוף הכא. דהא אתתא יכילת לאתפרשא אכל אהות לא אתפרש, דהא תרין אחין לא יכלין לאתפרשא לעלמין ולעלמי עלמין.

ובגין כן אמר אברהם אחתי היא, דהא כלהו הו להוטיין גו שחיי ככביא ומזלי ופלחי לון, ואברהם הו מתדבק גו מהימנותא ואמר אחתי דלא נתפרש לעלמין. וסימניו (ויקרא כא) ולאחותו הבתולה דאתמר

תרגום לשון הזוהר

הולכים אחר עבודה זרה, והוא נדבק בתוך האמונה ומשום כך נכנס לשם ואמר אחתי. מה האחות לא נפרדת מן האח לעולמים - אף כאן. שחיי אשה יכולה להפרד, אבל אהות לא נפרדת, שחיי שני אחים לא יכולים להפרד לעולמים ולעלמי עולמים. ולכן אמר אברהם אחתי הוא, שחיי כלם היו להוטיים בתוך קשרי הכוכבים ומזלות ועובדים אותם, ואברהם היה דבק בתוך האמונה, ואמר אחתי, שלא נפרד לעולמים. וסימן לדבר - (ויקרא כא) ולאחותו הבתולה, שנאמר לכהן המקום שאברהם שחיי בו. כתוב (דברים י) את ה' אלהיך תירא אתו תעבד

לכהן, אתרא דאברהם שחיי ביה. כתיב, (דברים י) את יי אלהיך תירא אותו תעבד וכו' תדבק ובשמו תשבוע. האי קרא אוקמוה. אבל תא חזי, לני אלהיך תירא לא כתיב, אלא את (דף קיב ע"ב) יי, מאי את, דא דרגא קדמאה אתר דחלא דקדשא כריף הוא, ובגין כן כתיב תירא, דתמן בעי בר נש לדחלא קמי מאריה (קדשא כריף חזא) בגין דאיהו (עב) דינא.

ואותו תעבד. דא דרגא עלאה דקיימא על האי דרגא תמאה, ולא מתפרשא לעלמין, את ואותו, דא כדא דבין ולא אתפרשין. מאי ואותו. דא אתר ברית קדישא אות לעלמין. דהא פולחנא לא שחייא כאת ולא אוהו למפלח אלא למדחל, אבל פולחנא איהו לעילא, ובגין כן ואותו תעבד.

ובו תדבק ובשמו תשבוע. הפסוק הנה בארוהו. אבל בא ראה, לה' אלהיך תירא לא כתוב, אלא כתוב את ה'. מה זה את? זו הדרגה הראשונה, המקום של יראת הקדוש כרוף הוא, ולכן כתוב תירא, ששם אדם צריך לירא לפני רבונו (הקדוש כריף חזא), משום שהוא נבית דין. ואותו תעבד - זו הדרגה העליונה שעומדת על הדרגה התחתונה הזו, ולא נפרדים לעולמים. את ואותו זה עם זה דבקים ולא נפרדים. מה זה ואתו? זה מקום ברית הקדש, אות לעולמים. שחיי עבודה לא שורה באות ואינו לעבד אלא לירא, אבל העבודה היא למעלה, ולכן ואותו תעבד.

פרשת וירא אלו ספר הזהר (דף קיב ע"ב)

תמוז (דף קיב ע"ב)

ספר הזהר

תרמח (דף קיב ע"ב)

ובו תדבק. באמר דאיהו דבקוּתא לאתדבקא דאיהו גופא דשרי באמצעייתא. ובשמו תשבוע אתר שביעאה ודרגין. וסימניך (ירמיה ל) ואת דוד מלכם אשר אקים להם. בגין כך אתדבק אברהם במהימנותא כד נחת למצרים וכד אזל לארעא דפלשתים. לפר נש דבעא לנחמא גו גובא צמיקא. דחיל דלא יכיל לסלקא מגו גובא, מה עבד קשר חד קשרא דחבל לעילא מן גובא, אמר הואיל דקשירנא קשרא דא מאן ויהלאה איעול תמן. כך אברהם בשעתא דבעא לנחמא למצרים. עד לא ייחות תמן קשר קשרא דמהימנותא בקדמיתא לאתמקא ביה, וילבחר נחת.

אוף הכי נמי כד צאל לארעא

דפלשתים. בגין כך (משלי יב) שפת אמת תכון לעד. ועד ארגיעה לשון שקר. דא אבימלך דאמר בתם לבבי ובגלן פפי. וכד אהדרו ליה מה כתיב גם אנכי ידעתי כי בתם לבבך עשית זאת, ולא כתיב גליון פפים:

ועתה השב אשת האיש פי נביא הוא. רבי יהודה פתח ואמר (שמואל א ב) רגלי חסידו ישמר וגו'. חסידו כתיב חד, ודא אברהם דקדשא בריו הוא נטיר ליה תדיר ולא אעדי נטירו מניה לעלמין. ומה דאמר רגלי, דא אתתיה, דקדשא בריו הוא שדר שכינתיה עמה ונטר לה תדיר.

דבר אחר רגלי חסידו ישמר, חד, דא אברהם דקדשא בריו הוא אזיל עמיה תדיר בגין דלא ייכלון לננקא ליה. ורשעים בחשך ידמו. אלין אנון

תרגום לשון הוהר

ובו תדבק - במקום שהוא דבקוּת להדבק שהוא גוף ששורה באמצע. ובשמו תשבוע - המקום השביעי של הדרגות, וסימן לדבר -

(ירמיה ל) ואת דוד מלכם אשר אקים להם. משום כך נדבק אברהם באמונה כשירד למצרים וכשהלך לארץ פלשתים. לאדם שרצה לרדת לבור עמק, פחד שלא יוכל לעלות מתוך הבור, מה עשה? קשר קשר אחד של חבל למעלה מהבור. אמר, הואיל וקשרתי קשר זה, מאן ויהלאה אכנס לשם. כך אברהם, בשעה שרצה לרדת לארץ מצרים, עד שלא ירד לשם קשר בתחלה את קשר האמונה להתחכן בו, ואחר כך ירד. אף כך גם כשנכנס לארץ פלשתים. משום כך (משלי יב) שפת אמת תכון לעד. ועד ארגיעה לשון שקר - זה אבימלך שאמר בתם לבבי ובגלן

מלכין וקטל קדשא בריו הוא כשהוא ליליא דרדף בתרייהו.

הדא הוא דכתיב בחשך ידמו, דא ליליא דאתקשר בחשוכא וקטל לון, ואברהם רדף ויליליא קטיל לון, הדא הוא דכתיב ויחלק עליהם לילה הוא ועבדיו ויכסם. ויחלק עליהם לילה, דא קדשא בריו הוא דפליג רחמי מן דינא בגין למעפד נוקמין לאברהם, ובגין כך ורשעים בחשך ידמו. ויכסם, ויכוסם מיבעי ליה. אלא דא קדשא בריו הוא. פי לא בכח יגבר איש. דאיהו ואליעזר הוו בלחודייהו.

רבי יצחק אמר והא תגינן באמר דננקא שכיח לא יסמך פר נש על ניסא, ולא הוה אתר דננקא אשתכח כהאי דאברהם אזיל בתר חמשה

מלכין למרדף בתרייהו ולאגתא קרבא.

אמר רבי יהודה כד אזיל אברהם להאי לא אזל לאגתא קרבא, ולא סמך על ניסא, אלא צערא דלוט אפקיה מבייתיה, ונטיל ממונא למפרך ליה, ואי לאו דימות בהדיה גו שביה. פיון דנפק חמא שכינתא דנהרא קמיה וכמה חילין סחרניה, כההיא שעתא דרף בתרייהו, וקדשא בריו הוא קטיל לון, הדא הוא דכתיב ורשעים בחשך ידמו.

רבי שמעון אמר רזא איהו, רגלי חסידו ישמר, דא אברהם. וכד נפק אשתתף יצחק בהדיה ונפלו קמיה, ואי לאו דאשתתף יצחק בהדיה דאברהם לא אשתציאו הדא הוא דכתיב ורשעים בחשך ידמו. פי לא

תרגום לשון הוהר

זהו שכתוב בחשך ידמו, זה הלילה שנקשר בחשך והרג אותם, ואברהם רדף והלילה הרג אותם. והו שכתוב ויחלק עליהם לילה הוא ועבדיו ויכסם. ויחלק עליהם לילה - זה הקדוש בריו הוא שחלק רחמים מן הדין כדי לעשות נקמות לאברהם, ומשום כך ורשעים בחשך ידמו. ויכסם היה צריך לכתב ויכוסם אלא זה הקדוש בריו הוא, כי לא בכח יגבר איש, שהוא ואליעזר היו לבדם.

רבי יצחק אמר, והרי שנינו שבמקום שנקן מצוי שלא יסמך בן אדם על הנס, ולא היה מקום שהנקן מצוי כמו זה שאברהם הולך אחר חמשה מלכים לרדף אחריהם ולרדף קרב. אמר רבי יהודה, כשהלך אברהם על זה, לא

פרשת וירא א"י ספר הזהר

פרשת וירא א"י ספר הזהר

פרשת וירא א"י ספר הזהר

פרשת וירא א"י ספר הזהר

ככה יגבר איש. אף על גב דחילא אשתכח תדיר בימינא, אי לא הנה בסטרא דשמאלא לא אתדחין קמיה.

דבר אחר רגלי חסידו ישמר, בשעתא דבר נש רחים ליה לקדשא ברין הוא. קדשא ברין הוא רחים ליה בכל מה דאיהו עביד ונטיר ארחוי כמה דאת אמר (תהלים קכא) ?? ישמר צאתך ובואך מעתה ועד עולם.

תא חזי, פמה חביבותיה דאברהם לגבי קדשא ברין הוא, דבכל אתר דהנה אויל לא הנה חייס על דיליה פלום, (דף קיג ע"א) אלא בגין לאתדבקא ביה בקודשא ברין הוא, ובגין כך רגלי חסידו ישמר. ודא היא אתמיה, דקתיב ואבימלך לא קרב אליה. וקתיב פי על פן לא נתתיך לנגע אליה.

תרגום לשון הזהר

בפרעה מה קתיב, (בראשית יב) ויגצע ?? את פרעה וגו' על דבר. איהי אמרה וקדשא ברין הוא הנה מחי, ובגין כך רגלי חסידו ישמר. ורשעים בחשך ידמו, אליו פרעה ואבימלך, וקדשא ברין הוא עבד פהו דינין בליליא. פי לא ככה יגבר איש. מאן איש, דא אברהם, דקתיב ועתה השב אשת האישי וגו'.

ויי פקד את שרה כאשר אמר וגו'. רבי חייא פתח ואמר (וסריה א) ויראני את יהושע הפהן הגדול עומד לפני מלאך ?? והשטן עומד על ימינו לשטנו. האי קרא את לאסתפלא ביה. ויראני את יהושע הפהן הגדול דא יהושע בן יהוצדק. עומד לפני מלאך ??, מאן מלאך ?? דא אתר צרוקא (ס"א דנשמחן וצדיקא צרוק) דנשמתייה צדיק צרוקא ביה, וכל אנון נשמחין צדיקא קיימין תמן, ודא הוא מלאך ??.

והשטן עומד על ימינו לשטנו. דא יצר הרע דאיהו משוטט ואויל בעלמא לנטלא נשמחין ולאפקא רוחין ולמסטי לון לברייתא לעילא ותתא. ודא הוא בשעתא דאטיל ליה נבוכדנצר לאשא עם אנון נביאי השקר, והאי הנה מסטין לעילא בגין דיתוקד עמהון.

דקכי הוא ארחוי דלאו איהו מקטרג אלא בזמנא דספנה ובזמנא דצערא שרנא בעלמא, ואית ליה רשו למסטי ולמעבד דינא אפלו בלא דינא כמה דאת אמר, (משלי יב) ויש נספה בלא משפט. מהו לשטנו, דהנה אמר או פלהו ישתובון או פלהו יתוקדון.

דקא בשעתא דאתיהיב רשותא למחבלא לחבלא לא אשתויב זפאה

תרגום לשון הזהר

המקום (עשמות הצדיקים צרוכות) צרוך של נשמת הצדיק צרוכה בו, וכל אותן נשמות הצדיקים עומדות שם, וזהו מלאך ה'. והשטן עומד על ימינו לשטנו - והו יצר הרע שהוא משוטט וחולץ בעולם לטל נשמות ולהוציא רוחות ולהסוות את הבריות למעלה ולמטה. והו בשעה שהטיל אותו נבוכדנצר לאש עם אותם נביאי השקר, וזה היה מסטין למעלה כדי שישרף עמם.

שפך היא דרכו - שאינו מקטרג אלא בזמן של ספנה ובזמן השצער שורה בעולם, ויש לו רשות להסוות ולעשות דין אפלו בלי דין, כמו שנאמר (משלי יב) ויש נספה בלא משפט. מה זה לשטנו? שהיה אומר, או שכלם ינצלו או שכלם ישרפו.

אמר לו, והו שקשה לפניו, שכשהקודש ברוך

אמר ליה רבי יוסי, ולא, והא בזמנא דבקע קדשא ברין הוא ימא לישראל הנה קרע ימא לאלין ואזלין ביבשתא, ומיאי הו תבין מסטרא אחרא וטבעין לאלין ומחין, ואשתכח ניסא הכא ודינא הכא בלא כחדא.

אמר ליה ודא הוא דקשיא קמיה,

פרשת וירא אליו ספר הזוהר

תרנא (דף קיג ע"ב)

ספר הזוהר

תרנב (דף קיג ע"ב)

דכד קדשא בריך הוא עביד דינא וניסא פחדא, לאו באמר חד ולא בביתא חדא (ראשתחא פלא כחזא), ואי אתעביד קשיא קמיה, דהא לעילא לא אתעביד פלא אלא בשלימו כחדא או ניסא או דינא באמר חד ולא בפלגו.

בגין כך לא עביד קדשא בריך הוא דינא בחיביבא עד דאשתלימו בחובביהו הדא הוא דכתיב, (בראשית טו) פי לא שלם עון האמרי עד הנה. וכתיב (ישעיה כז) בסאסאה בשלחה תריבנה. ועל דא הנה אסטין ליה ליהושע דיתוקד בהו, עד דאמר ליה יגער יי כך השטן. מאן אמר ליה, דא מלאך יי (ואמר ויאמר יי אל השטן). ואי תימא ויאמר יי אל השטן יגער יי כך וגוי. תא חזי, הכי נמי למשה בסנה דכתיב, (שמות א) וירא מלאך יי

אליו בלבת אש. וכתיב וירא יי פי סר לראות. לזמנין מלאך יי ולזמנין מלאך ולזמנין יי. ובגין כך אמר ליה יגער יי כך השטן ולא אמר הנגי גוער כך.

תא חזי, כגונא דא כיומא דאשתכח דינא בעלמא, וקדשא בריך הוא יתיב על פרסייא דדינא, פדין אשתכח האי שטן דאסטי לעילא ותתא, ואשתכח איהו לחבלא עלמא ולטיל נשמתין.

רבי שמעון הוה יתיב ולעי באורייתא, והוה משתדל בהאי קרא (דברים כא) ולקחו זקני העיר ההיא עגלת בקר וגוי וערפו שם את העגלה בבחל. ודינא איהו כקופיץ לערפא לה. אמר ליה רבי אלעזר האי למאי אצטרין.

בכה רבי שמעון, ואמר, ווי לעלמא

דאתמשך במר דא. דהא מן ההוא יומא דההוא חזיא (דף קיד ע"א) בישא דאתפתה ביה אדם שליט על אדם ושליט על בני עלמא, איהו קאים למסטי עלמא ועלמא לא יכיל לנפקא מענשיה עד דייתי מלפא משיחא ויוקים קדשא בריך הוא לדמיכי עפרא דכתיב, (ישעיה כח) בלע המות לנצח וגוי וכתיב, (זכריה יג) ואת רוח הטמאה אעביר מן הארץ. ואיהו קאים על עלמא דא למיטל נשמתין דכל בני נשא.

ותא חזי הא כתיב (דברים כא) פי ימצא חלל וגוי תא חזי, כל בני עלמא על די מלאך המות נפקא נשמתיהו. אי תימא דבר נש דא על דא דההוא מלאך המות נפק נשמתיה, לאו הכי. אלא מאן דקטיל ליה, אפיך

נשמתיה עד לא מטא זמניה לשלטאה ביה ההוא מלאך המות. ובגין כך ולא רץ לא יכפר וגוי ולא רץ דילן. ולא די לון דקאים איהו למסטי עלמא למגנא ולקטרגא תדיר כל שפן דגזלין מיניה מה דאית ליה לנטלא. וקדשא בריך הוא חיים על בניו, ובגין כך קרבין על האי עגלא, בגין לתקנא עמיה מה דאתנטיל ההיא נשמתא דבר נש מניה, ולא ישתכח מקטרגא על (ד"א ל"ג קריבין בתאי) עלמא.

ורזא עלאה תנינן הכא: שור פרה, עגל עגלה, בלהו ברזא עלאה אשתכחו, ובגין כך ברא מתקנין ליה, ודא הוא דכתיב, (דברים כא) דיינו לא שפכה את הדם הזה וגוי לא

תרגום לשון הזוהר

הוא עושה דין ונס כאחד, לא במקום אחד ולא בבית אחד (ובכל נפשא כחד). ואם נעשה קשה לפניו, שברי למעלה לא נעשה הכל אלא בשלמות כאחד, או נס או דין במקום אחד ולא לחצאין.

לכן לא עושה הקדוש ברוך הוא דין ברשעים עד שישלמו בחטאם. והו נעשה קשה לא שלם עון האמרי עד הנה, וכתוב (ישעיה כח) בסאסאה בשלחה תריבנה. ועל זה היה מסטי ליהושע שישרף עמם, עד שאמר לו יגער ה' כך השטן. מי אמר לוי זה מלאך ה' (ואמר ויאמר יי אל השטן). ואם תאמר, ויאמר ה' אל השטן יגער ה' כך וגוי? בא ראה, כך גם למשה בסנה, שכתוב

תרגום לשון הזוהר

אחר זה, שברי מאותו היום שאותו הנחש הרע התפתה בו אדם, שולט על האדם ושולט על בני העולם, הוא עומד להסוות את העולם, והעולם לא יכול לצאת מענשו עד שיבא מלך המשיח ויקים הקדוש ברוך הוא את שני העפר, שכתוב (ישעיה כא) בלע המות לנצח וגוי וכתוב (זכריה יג) ואת רוח הטמאה אעביר מן הארץ. והוא עומד על עולם זה לטל את כל נשמות בני האדם.

ובא וראה, הרי כתוב (דברים כא) כי ימצא חלל וגוי. בא ראה, כל בני העולם נשמתם יוצאת על די מלאך המות. אם תאמר שכן אדם הנה יצאה נשמתו על די אותו מלאך המות – לא קרי! אלא מי שהורג אותו, הוציא את נשמתו

בטרים הגיע זמנו שישלט בו אותו מלאך המות. ולכן ולא רץ לא יכפר וגוי ולא רץ שגנו. ולא די להם שעומד הוא להסוות העולם לתחם ולקטרג תמיד, כל שפן שגוזלים ממנו מה שיש לו לקחת. והקדוש ברוך הוא חס על בניו, ולכן מקריבים את העגלה הזו, כדי לתקן עמו מה שבלקחה אותה ישקמה של האדם ממנו, ולא ימצא מקטרג על (ד"א קריבין בתאי) העולם.

וסוד עליון שנינו כאן. שור, פרה, עגל, עגלה – כלם בסוד עליון נמצאים, ולכן בזה מתקנים אותו, והו שכתוב (דברים כא) דיינו לא שפכה את הדם הזה וגוי. לא שפכו ולא גרמו מיתו. ובהו לא נמצא עליהם מקטרג, ובכל נתן הקדוש ברוך הוא עצה לעולם.

פרשת וירא אליו ספר הזוהר תרגום

תרגום (דף קיד ע"א)

ספר הזוהר תרגום

תרגום (דף קיד ע"ב) תרגום

שפכה ולא גרימנא מיתתיה, ובדא לא אשתכח מקטרגא עליהו, ובכולא יתיב קדשא ברין עיטא לעלמא.

שופר. והוא קול דכליל באש"א ומי"א ורוח"א אתתקן, ונפק דא מתתא ודא מעילא, ואתתקן עלמא ורחמי אשתכחו.

תא חזי, כגוננא דא ביום ראש השנה ויום הכפורים דדינא אשתכח בעלמא, איהו קאים לקטרגא וישראל בעיין לאתערא בשופר, ולאתערא קול דכליל באש"א ומי"א ורוח"א ואתעבידו חד, ולאשמעא ההוא קול מגו שופר.

והוא מקטרגא אערבב דחשיב לשלטא דדינא ולקטרגא בעלמא, ורחמי דמתערי רחמי, כדון אערבב ואתשש חיליה ולא יכיל למעבד מידי, וקדשא ברין הוא דאין עלמא ברחמי, דאי תימא דדינא אתעביד, לא הכי, אלא אתחברו רחמי כדינא, ועלמא אתדון ברחמי.

והוא קול סלקא עד אתר דכרסיא דדינא יתבא ובטש בה וסלקא. כיון דמטא האי קול מתתא, קול דייעקב אתתקן לעילא, וקדשא ברין הוא (דף קיד ע"ב) אתער רחמי, דהא כגוננא דישראל מתערי לתתא קול חד פליל באש"א ורוח"א ומי"א דנפקי כחדא מגו שופר, הכי נמי אתער לעילא

תא חזי, כתיב, (תהלים פא) תקעו בהדש שופר בכסה ליום חגנו דאתתפסיא סיהרא. דהא כדון שלטא האי חיוניא בישא ויכיל לזנקא עלמא, וכד מתערי רחמי, סלקא סיהרא ואתעברת מתמן, ואיהו אתערבב ולא יכיל לשלטא, ואתעבר דלא יתקרב

תרגום לשון הזוהר

ואותו מקטרג מתערבב, שחושב לשלט כדון ולקטרג בעולם, ורואה שמתעוררים רחמים. או מתערבב ותש כחו ולא יכול לעשות דבר, והקדוש ברין הוא דן את העולם ברחמים. שאם תאמר שנעשה דין - לא כן! אלא מתחברים רחמים עם דין, והעולם נדון ברחמים.

בא ראה, כתוב (תהלים פא) תקעו בהדש שופר בכסה ליום חגנו, שהלבנה מתפסה, שהרי אז שולט הנחש הרע ויכול להזיק לעולם. וכשמתעוררים רחמים, עולה הלבנה ומעברת משם, והוא מתערבב ולא יכול לשלט, ועובר שלא יתקרב לשם, ולכן בראש השנה צריך לערבב אותו כדי שמתעורר משנתו ולא יודע כלום.

תמן, ועל דא ביום ראש השנה בעי לערבבא ליה כמאן דאתער משנתיה ולא ידע כלום.

ביום הכפורים בעי לנייחא ולמעבד ליה נייחא דרוחא בשעיר דקרבין ליה, וכדין אתתפן סניגוריא עלייהו דישראל, אכל ביומא דראש השנה אתערבב דלא ידע ולא יכיל למעבד כלום. חמי אתערוותא דרחמי סלקין מתתא, ורחמי מלעילא וסיהרא סלקא בינייהו. כדון אתערבב ולא ידע כלום ולא יכיל לשלטא.

וקודשא ברין הוא דן להו לישראל ברחמי, וחיים עלייהו ואשתכח להו זמנא כל אנון עשרה יומין דכין ראש השנה ליום הכפורים לקבלא כל אנון דתיביין קמיה ולכפרא לון מחוביהו וסליק לון ליומא דכפורי. ועל דא ככולא קדשא ברין הוא

תרגום לשון הזוהר

ביום הכפורים צריך לנוח ולעשות לו נחת רוח בשעיר שמקריבים לו, ואז מתתפן לסגור על ישראל, אכל ביום של ראש השנה מתערבב, שלא יודע ולא יכול לעשות כלום. רואה התעוררות של הרחמים עולים מלמטה ורחמים מלמעלה והלבנה עולה ביניהם, אז הוא מתערבב ולא יודע כלום ולא יכול לשלט. והקדוש ברין הוא דן את ישראל ברחמים ותש עליהם ומוצא להם זמן כל אותם עשרה ימים שבין ראש השנה ליום הכפורים לקבל את כל אותם השבים לפניו ולכפר להם מחטאיהם ומעלה אותם ליום הכפורים.

ועל זה בכל מצוה הקדוש ברין הוא את ישראל לעשות מצוה, כדי שלא ישלט עליהם מי שלא

פקיד לון לישראל למעבד עובדא בגין דלא ישלוט עלייהו מאן דלא אצטריך, ולא ישלוט עלייהו דינא, ויהון פלהון זכאין בארעא (דף קטו ע"א) כרחימו דאבא על בנין, וכולא בעובדא ובמלין תליא, והא אוקימנא מלין.

ויי פקד את שרה כאשר אמר, דכתיב למועד אשוב אליך כעת חיה ולשרה בן. ותניין פקד את שרה, פקידה לנוקבא, זכירה לדכורא, ובגין כך ויי פקד את שרה, כאשר אמר, דכתיב שוב אשוב אליך כעת חיה וגו', מהכא משמע דאמר ויאמר שוב אשוב אליך, ויאמר סתם, דאיהו הוה ולא שליחא אחרא:

ויעש יי לשרה וגו'. כיון דאמר ויי פקד את שרה, מהו ויעש יי לשרה.

פרשת וירא אליו

ספר הזהר

(דף קטו ע"א)

תרנה

אלא הכי תנינן דאיבא דעובדוי דקדשא ברין הוא מההוא נהר דנגיד ונפיק מעדן איהו, ואיהו נשמתהון דצדיקיא, ואיהו מזלא דכל ברקאן טבאן וגשמי ברקאן נזלי מגיה ומתמן נפקי, דכתיב להשקות את הגן, דאיהו מזיל ומשקה מעילא לתתא, בגין דבני (נשא) בהאי מזלא תליין ולא באמת אחרא. ועל דא כתיב וני פקד את שרה פקידה בלחודוי.

ויצעש וי לשרה. עשייה איהו לעילא מהאי דרגא כמה דאתמר דהא במזלא תלייא, ועל דא כאן פקידה וקאן עשייה. ובגין כך אמר וי וכלא חד. רבי אלעזר פתח ואמר (תהלים קכו) הנה נחלת יי בגים שחר פרי הבטן. הנה נחלת יי, אחסנתא לאתאחדא כיי דלא יתעבר מינה

תרגום לשון הזהר

הצדיקים, והוא המזל שכל הנרכות הטובות וגשמי ברכה נוזלים ממנו ומשם יוצאים, שכתוב להשקות את הגן. שהוא מזיל ומשקה מלמעלה למטה משום שבגים במזל הזה תלויים, ולא במקום אחר. ועל זה כתוב וה' פקד את שרה, פקידה בלבדה.

ויצעש ה' לשרה, עשייה היא למעלה מן הנרצה הו, כמו שנאמר שבמזל זה תלוי, ועל זה כאן פקידה וקאן עשייה. ולכן אמר ה' וה', והכל אחר. רבי אלעזר פתח ואמר, (תהלים קכו) הנה נחלת ה' בגים שחר פרי הבטן. הנה נחלת ה' חלק להאחו בה' שלא יתבטל ממנה לעולמים. שכן אדם שזוכה לבגים בעולם הזה, וזכה בהם להכנס לפגוד לעולם הבא, משום שאותו הבן

פרשת וירא אליו

ספר הזהר

(דף קטו ע"ב)

תרנו

ואחסנתא דאיבין דעובדוי דקדשא ברין הוא מלעילא איהו מאילנא דחיי, דהא מתמן זכי בר נש לבגין כמה דאת אמר, (וישע יד) ממני פריך נמצא. מה כתיב, (תהלים קכו) אשרי הגבר אשר מלא את אשתו מהם לא יבושו וגו'. אשרי בעלמא דין ואשרי בעלמא דאתי.

לא יבושו כי ידברו את אויבים בשער. מאן אויבים בשער. אלן מאריהון דדינין, דכד נשמתא נפקת מהאי עלמא, כמה אנון מריהון דדינין דומינין קמיה, עד לא ייעול לדוכתיה בשער בההוא תרעא דייעול תמן, בגין דמשפונין שביק בהאי עלמא ובגיניהון יופי בההוא עלמא ועל דא לא יבושו כי ידברו את אויבים בשער.

רבי יהודה ורבי יוסי הו אזלי

בארבא. אמר ליה רבי יהודה לרבי יוסי פתח פומך ולעי באורייתא דהא שכינתא אשתפכת בפך, דכל זמן דבמלי דאורייתא לעאן שכינתא אתיא ומתחברא, וכל שכן באורבא דשכינתא קדמא ואתיא ואזלא קמיהו דבני נשא דזכאן במהימנותא דקדשא ברין הוא.

פתח רבי יוסי ואמר. (תהלים קכו) אשתך כגפן פריה בירכתי ביתך בניך כשתילי זיתים סביב לשלחנה. אשתך כגפן פריה, כל זמנא דאתא בירכתי ביתא ולא נפקא לבר, היא צנועה ואתחזי לאולדא בנין דכשרין. כגפן, מה גפן לא אתנטעא אלא בזינה ולא בזינא אחרא. כך אתתא דכשרא לא תעבד נטיען כבר נש אחרא. מה גפן לא אית ביה רכיבה מאילנא אחרא, אוף הכי אתתא דכשרא הכי נמי.

תרגום לשון הזהר

לבגים, כמו שנאמר (וישע יד) ממני פריך נמצא. מה כתוב? (תהלים קכו) אשרי הגבר אשר מלא את אשתו מהם לא יבושו וגו'. אשרי בעולם הזה, ואשרי בעולם הבא.

לא יבושו כי ידברו את אויבים בשער, מי האויבים בשער? אלו בעלי הדינים. שכאשר נשמה יוצאת מהעולם הזה, כמה הם בעלי הדינים שמוזמנים לפניה עד שלא תכנס למקום בשער באותו שער שתכנס לשם, משום שהשאר משכונות בעולם הזה ובגללם יזכה באותו עולם. ועל זה לא יבושו כי ידברו את אויבים בשער.

רבי יהודה ורבי יוסי היו הולכים בדרך. אמר רבי יהודה לרבי יוסי, פתח פיך ודבר בתורה,

פרשת וירא אליו

ספר הזהר

(דף קמו ע"א)

תרגו

פרשת וירא אליו

ספר הזהר

(דף קמו ע"א)

תרגו

חמי מה אגרה, (דף קמו ע"א) בניד פשתילי זיתים. מה זיתים לא נפלי טרפיהו כל יומי שתא וכלהו קשוין (נ"א בסרי) תדיר, אוף הכי בניד פשתילי זיתים סביב לשלחנך. מה קתיב בתריה הגה כי כן יברך גבר ירא ו'. מאי הגה כי כן יברך גבר. הגה כן מיבעי ליה. אלא לאסגאה מלה אחרא דאוליפנא דא מינה, דכל זמנא דשכינתא הוה צניעא באתרה דקדא חזי לה כפגול בניד פשתילי זיתים אליו ישראל פד שראן בארעא. סביב לשלחנך. דאכלי ושתאו וקריבו קרבניו וחדאו קמי קדשא ברין הוא, ומתברך עליון ותמאין בגינייהו.

לבתר דשכינתא נפקת, אתגלו

ישראל מעל פתורא דאבוהון והווי בני עממיא וצווחין כל יומא ולית דאשגח בהו בר קדשא ברין הוא דכתיב (ויקרא טו) ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם וגו'. והמינן פמה קדישין עליון מיתו בגורין תפיפין, וכל דא בגין עונשא דאורייתא דלא קיימו ישראל פד הווי שראן בארעא קדישא.

חמי מה כתיב, (דברים כח) תחת אשר לא עבדת את יי אלהיך בשמחה ובטוב לבב מרב כל. האי קרא איהו ו', תחת אשר לא עבדת בשמחה, בזמן דכהני הווי קריבו קרבניו ועלוון ודא היא בשמחה. ובטוב לבב, אליו ליואי. מרוב כל, אלו ישראל דהווי אמצעיים בינייהו ונטלי ברכאן מפל

תרגום לשון הזהר

ראה מה שקרה: בניד כשתילי זיתים. מה זיתים אין עליהם גופלים כל ימות השנה וכלם קשורים (בסרי) תמיד, אף כף בניד כשתילי זיתים סביב לשלחנך. מה כתוב אחריו? הגה כי כן יברך גבר ירא ה'. מה זה הגה כי כן יברך גבר? הגה כן היה צריך (למבא!) אלא לרבות דבר אחר שלמדנו זה ממנה, שכל זמן שהשכינה היתה צנועה במקומה כראוי לה כפגול - בניד כשתילי זיתים, אלו ישראל כששוויים בארץ. סביב לשלחנך - שאוכלים ושותים ומקריבים קרבנות ושמונים לפני הקדוש ברין הוא, ומתברכים עליונים ותחתונים בגללם.

אחר שיצאה השכינה וגלו ישראל מעל שלתן אביהם, והם בין העמים וצווחים כל יום, ואין מי שישגיח בהם פרט לקב"ה, שכתוב (ויקרא טו) ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם וגו'.

וראינו כמה קדושים עליונים מתו בגרות תקיפות, וכל זה משום ענש התורה שלא קימו ישראל כשהיו שרויים בארץ הקדושה.

ראה מה כתוב, (דברים כח) תחת אשר לא עבדת את ה' אלהיך בשמחה ובטוב לבב מרב כל. פסוק זה הוא סוד. תחת אשר לא עבדת בשמחה, בזמן שכהנים היו מקריבים קרבנות ועולות, וזו היא בשמחה. ובטוב לבב - אלו הלויים. מרב כל - אלו ישראל שהיו אמצעיים ביניהם ונטלו ברכות מפל הצדדים, שכתוב (ישעיה ט) הרבית הגוי לו הגדלת השמחה. אלו הכהנים. שמחו לפניך בשמחת בקציר - אלו ישראל שהקדוש ברין הוא ברין להם את תבואת השדה ונותנים מעשר מן הכל. כאשר יגילו בחלקם שלל - אלו לויים שנטילים מעשר מתוך הגרן.

סריין. דכתיב, (ישעיה ט) הרבית הגוי לו הגדלת השמחה. אליו פהני שמחו לפניך בשמחת בקציר, אלו ישראל דקדשא ברין הוא ברין לון עבוירא דחלקלא ויהבי מעשרא מפלא. פאשר יגילו בחלקם שלל. אליו ליואי דנטלא מעשרא מגו אנרא.

דבר אחר הרבית הגוי. אליו ישראל דמהימנותא דקדשא ברין הוא עליוהו כדקא חזי. לו הגדלת השמחה, דא איהו דרגא רישא עלאה דאברהם דאתדבק בה, דאיהו גדול וחדוה ביה אשתפח.

שמחו לפניך, (דף קמו ע"ב) בשעתא דסלקין לאתדבקא בה. בשמחת בקציר, דא כנסת ישראל דשמחת בקציר דיליה הוה. פאשר יגילו בחלקם שלל. פאשר יגילו, אליו שאר חילין ורתיכין לתמא בזמנא דמחלקי שלל וטרפי טרפא

תרגום לשון הזהר

דבר אחר הרבית הגוי - אלו ישראל שאמנת הקדוש ברין הוא עליהם כראוי. לו הגדלת השמחה - זוהי דרגת הראש העליון של אברהם שנדבק בה, שהוא גדול, וחדוה נמצאת בו.

שמחו לפניך - בשעה שעולים להדבק בה. בשמחת בקציר - זו כנסת ישראל ששמחת הקציר היא שלה. כאשר יגילו בחלקם שלל - כאשר יגילו אלו שאר הצבאות והפרוכבות למטה בזמן שמחלקים שלל וטרפים טרף בראשית הכל.

רבי יהודה פתח ואמר, (תהלים קיט) עת לעשות לה' הפרו תורתך. מה זה עת לעשות לה' אלא הרי פרושה, אבל עת - זו כנסת ישראל

בראשיתא דכלא. רבי יהודה פתח ואמר, (תהלים קיט) עת לעשות לוי הפרו תורתך. עת לעשות לוי מהו. אלא הא אוקמוה. אבל עת, דא כנסת ישראל דאקרי עת. כמה דאת אמר, (ויקרא טו) ואל יבא בכל עת אל הקדש. מאי ואל יבא בכל עת. כמה דאת אמר, (משלי ז) לשמרך מאשה זרה. ודא הוא (ויקרא ז) ויקריבו לפני יי אש זרה וגו'. מאי טעמא עת. בגין דאית לה עת וזמן לכלא לקרבא לאתנהרא לאתחפרא כדקא יאות. כמה דאת אמר, (תהלים טו) ואני תפלתי לך יי עת רצון.

לעשות לוי פמה דכתיב, (שמואל ב ח) ויעש דוד שם. דכל מאן דאשתדל באורייתא כאילו עביד ותמן האי עת לחברא לה פקדשא ברין הוא. וכל כף למה בגין דהפרו תורתך, דאילו לא הפרו תורתך לא אשתפח פירוטא

שנקראת עת, כמו שנקרא (ויקרא טו) ואל יבא בכל עת אל הקדש. מה זה ואל יבא בכל עת? כמו שנקרא (משלי ז) לשמרך מאשה זרה. והו (ויקרא ז) ויקריבו לפני ה' אש זרה וגו'. מה הטעם עת? משום שיש לה עת וזמן לכל להתקרב להיות מאירה ולהתחבר פראוי, כמו שנקרא (תהלים טו) ואני תפלתי לך ה' עת רצון.

לעשות לה', כמו שכתוב (שמואל ב ח) ויעש דוד שם. שכל מי שמשתדל בתורה כאלו עשה ותמן את העת הזאת לחבר אותה עם הקדוש ברין הוא (תפארת). וכל כף למה? משום שהפרו תורתך. שאלו לא הפרו תורתך, לא נמצא פירוש של הקדוש ברין הוא מישראל לעולמים.

פרשת וירא אליו

ספר הזוהר

(דף קטו ע"ב)

תרנ"ט

דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִיִּשְׂרָאֵל לְעֵלְמִין.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי כְּגוֹנָא דָּא כְּתִיב, (ישעיה ס) אָנִי יְיָ בְּעַתָּה אַחִישְׁנָה. מַהוּ בְּעַתָּה. בְּעַתָּה ה'. דְּתִקּוּם מַעֲפָרָא פְּדִין אַחִישְׁנָה. אָמַר רַבִּי יוֹסִי וְעַם כָּל דָּא יוֹמָא חַד אִיהִי כְּנִסְתָּא יִשְׂרָאֵל גּוּ עַפְרָא וְלֹא יִתִּיר. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה הֲכִי אָמְרוּ. אָבֵל תָּא חַזִּי, רְזָא דְאֹלִיפְנָא, בְּשַׁעְתָּא דְכְּנִסְתָּא יִשְׂרָאֵל אֲתַגְלִיֵּיא מֵאַתְרָהּ, כְּדִין אֲתַחְוּן דְשִׁמְא קַדִּישָׁא בְּכִיכּוּל אֲתַפְרְשׁוּ. דְאֲתַפְרְשָׁא ה"א מִן וְא"ו, וּבְגִין דְאֲתַפְרְשׁוּ מַה כְּתִיב (תהלים ט"ו) נְגַלְמַתִּי דוּמִי"ה, בְּגִין דְאֲסַתְּלַק וְא"ו מִן ה"א, וְקוּל לֹא אֲשַׁתְּפַח, כְּדִין דְבוּר אֲתַאֲלַם. וּבְגִין כִּף הִיא שְׂכִיבַת בְּעַפְרָא כָּל הָהוּא יוֹמָא (דנ"א) דה"א. וּמֵאֵן אִיהוּ אֵלֶּף חֲמִשָּׁא,

וְאַף עַל גַּב דְאֶקְדִּימַת בְּגִלּוּתָא עַד לֹא יִיעוּל הָהוּא אֵלֶּף חֲמִשָּׁא רְזָא דה"א, וְכַד יִיְתִי אֵלֶּף שְׁתִּיתָא דְאִיהוּ רְזָא (דף ק"ו ע"א) דְּוָאו", פְּדִין וְא"ו יוֹקִים לְה"א.

בְּזַמְנָא שִׁית זַמְנִין עֶשְׂר שְׁתִּין נֶפֶשׁ, כְּדִין שְׁלִימוּ וְא"ו עֶשְׂר זַמְנִין, וְא"ו שִׁית זַמְנִין עֶשְׂר, (דנ"א) וְא"ו סְלָקָא (בַּעֲשֵׂר) כִּי, וְא"ו נִחְמָא כְּה"א.

אֲשַׁתְּלִים וְא"ו גּוּ עֶשְׂר שִׁית זַמְנִין, כְּדִין הוּוּ שְׁתִּין לְאֶקְמָא מַעֲפָרָא, וּבְכָל שְׁתִּין וְשְׁתִּין מַהוּא אֵלֶּף שְׁתִּיתָא אֲתַתְּקַף ה"א וְסְלָקָא בְּרִגּוּי לְאֲתַתְּקַפָּא. וּבְשִׁית מָאָה שְׁנִין לְשְׁתִּיתָא יִתְּפַחּוּן תְּרַעֵי דְחִכְמַתָּא לְעֵילָא וּמְבוּעֵי דְחִכְמַתָּא לְתַתָּא, וְיִתְּמַקֵּן עֲלֵמָא לְאֶעְלָא בְּשִׁבְעָא. כְּבַר גָּשׁ דְמַתְּמַקֵּן בְּיוֹמָא שְׁתִּיתָא מְכִי עַרְב שְׁמֵשָׁא לְאֶעְלָא בְּשַׁבְתָּא.

תרגום לשון זוהר

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, כִּמוּ זֶה כְּתוּב (ישעיה ס) אָנִי ה' בְּעַתָּה אַחִישְׁנָה. מַהוּ בְּעַתָּה? בְּעַתָּה ה'. שְׁתַּקּוּם מִן הָעַפְרָא, אִז אַחִישְׁנָה. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, וְעַם כָּל זֶה, יוֹם אֶחָד הִיא כְּנִסְתָּא יִשְׂרָאֵל בְּתוֹךְ הָעַפְרָא וְלֹא יוֹתֵר. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כִּף אָמְרוּ, אָבֵל בֹּא רֵאָה הַסּוּד שְׁלִמְדֵנוּ. בְּשַׁעֲרָה שְׁכַנְסַת יִשְׂרָאֵל גְּלַתָּה מִמְקוּמָהּ, אִז אוֹתוֹת הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ כְּכִיכּוּל נִפְרְדוּ, שְׁנַפְרְדָּה ה"א מִן וְא"ו, וּמִשׁוּם שְׁנַפְרְדוּ מַה כְּתוּב? (תהלים ט"ו) נְגַלְמַתִּי דוּמִי"ה, מִשׁוּם שְׁהַסְתַּלַּק וְא"ו מֵה"א וְקוּל לֹא נִמְצָא, אִז דְּבוּר נְאֻלָּם, וְלָכֵן הִיא שׁוֹכְבַת לְעַפְרָא כָּל אוֹתוּ הַיּוֹם הַזֶּה שֶׁל ה"א. וּמִיּוֹתוּ הָאֵלֶּף הַחֲמִישִׁי. וְאַף עַל גַּב שְׁהַקְדִּימָה בְּגִלּוּת עַד שְׁלֹא נִכְנַס אוֹתוּ הָאֵלֶּף הַחֲמִישִׁי, הַסּוּד שֶׁל ה"א. וְכִשְׁבָּא הָאֵלֶּף הַשִּׁשִּׁי,

ספר הזוהר

(דף ק"ו ע"א)

תרס

אוּף הֲכִי נְמִי. וְסִימְנִיךָ (בְּרַאשִׁית ט) בְּשַׁנְתָּ שֵׁשׁ מֵאוֹת שְׁנָה לְחַיֵּי נַח וְגו' נִבְקְעוּ כָּל מַעֲיִינוֹת תְּהוֹם רַבָּה.

אָמַר לִיה רַבִּי יוֹסִי כָּל דָּא אָרִיכוּ זַמְנָא יִתִּיר מִכְּמָה דְאֹקְמוּהָ חֲבַרְיָא דְאִיהוּ יוֹמָא חַד גְּלּוּתָא דְכְּנִסְתָּא יִשְׂרָאֵל וְלֹא יִתִּיר דְכְּתִיב, (אִיכָב ט) תַּנְנִי שׁוּמְמָה כָּל הַיּוֹם דְּוָה. אָמַר לִיה הֲכִי אוֹלִיפְנָא מֵאָבָא בְּרִזִּין דְאֲתַחְוּן דְשִׁמְא קַדִּישָׁא וּבְיוֹמֵי דְשַׁנִּי עֲלֵמָא וּבְיוֹמֵי דְכְּרַאשִׁית וְכֹלָא רְזָא תְּדָא אִיהוּ.

וּכְדִין יִתְחַזֵּי קִשְׁתָּא בְּעֵנָא בְּגוֹוֵי נְהִירִין כְּאֲתַתָּא דְמַתְקַשְׁטָא לְכַעֲלָה דְכְּתִיב, (בְּרַאשִׁית ט) וְרֵאִיתִיהָ לְזֹכֵר בְּרִית עוֹלָם וְהָא אוֹקְמוּהָ וְשִׁפִּיר הוּא. וְרֵאִיתִיהָ, בְּגוֹוֵינִין נְהִירִין כְּדָקָא יֵאוּת. וּכְדִין לְזֹכֵר בְּרִית עוֹלָם. מֵאֵן בְּרִית

תרגום לשון זוהר

אִז יִתְעוֹרֵר וְא"ו אֵל ה"א, אִז אוֹתוֹת עֲלִיוֹנִים יִתְעוֹרְרוּ בְּעוֹלָם, וְעִתִּידִים בְּנֵי רֵאוּבֵן לְעוֹרֵר קַרְבוֹת כָּל הָעוֹלָם, וְכַנְסַת יִשְׂרָאֵל יָקִים אוֹתָהּ מִן הָעַפְרָא וְיִזְכֵּר אוֹתָהּ הַקְּדוֹשׁ בְּרִיךְ הוּא, וְיִצְאֵן הַקְּדוֹשׁ בְּרִיךְ הוּא אֶצְלָה בְּתוֹךְ הַגְּלוּת כְּחֻשׁוֹן וְא"ו שֵׁשׁ פְּעֻמִּים י' (נש"ח). עֶשְׂר פְּעֻמִּים שֵׁשׁ שְׁנִים, וְאִז תַּקּוּם וְיִפְקֵד הָעוֹלָם לְעִשׂוֹת נִקְמוֹת. וּמִי שֶׁהוּא נִמְוָךְ - יִגְבַּהּ.

אָמַר לוּ רַבִּי יוֹסִי, יִפָּה אָמְרָתְךָ, מִשׁוּם שֶׁהוּא בְּתוֹךְ סוּד האוֹתוֹת וְאִין לֵנוּ לְעוֹרֵר חֻשׁוֹן וְקָצִים אַחֲרֵים, שְׁהָרִי כְּסַפְרוּ שֶׁל רַב יִיבָא וְזֶקֶן מְצֵאֲנָא חֻשׁוֹן זֶה, שְׁכַתּוֹב (וִירָא ט) אִז תִּרְצָה הָאָרֶץ, וְהוּא הַסּוּד שֶׁל וְא"ו, שְׁכַתּוֹב (ס"ו) וְנִכְרַתִּי אֶת בְּרִיתִי יַעֲקֹב, וְזוֹה וְא"ו, הַכֵּל כְּאָחוּד. וְעַל זֶה לְזֹכֵר, וְאַחַר כֵּךְ וְהָאָרֶץ אֹכֵר, זו כְּנִסְתָּא יִשְׂרָאֵל. תִּרְצָה, תִּתְרַצָּה הָאָרֶץ אֵל הַקְּדוֹשׁ בְּרִיךְ הוּא.

פרשת וירא אליו

ספר הזוהר

(דף ק"ז ע"ב)

תרס"א

פרשת וירא אליו

ספר הזוהר

(דף ק"ז ע"ב)

תרס"ב

בגין (דף ק"ז ע"ב) דאיהו גו ר'נא דאתון. ולית לן לאתערא חושפן וקצין אחרנין, דהא בספרא דרב ייבא סבא אשפחן חושפן דא דכתבי, (ויקרא כ) אז תרצה הארץ. והוא ר'נא דוא"ו דכתבי, (ויקרא כ) ונזכרתי את בריתי יעקוב ור'נא הוא וא"ו פלא כחדא, ועל דא אַזכור, ולבתר והארץ אַזכור, דא פְּנַת ישראל. תרצה. תתריעי ארעא לגבי קדשא ברין הוא.

אַבל יומא חד דאמרו חברייה ודאי כללא הוא גניו קמי קדשא ברין הוא וכללא אשתכח בר'נא דאתון דשמא קדישא, דהא גלותא באנון אתון גלי לון רבי ייסא הכא, והשמא באנון אתון אתגליין וגלי לון.

אמר ליה תא חזי, דאפילו פד אתפקדא שרה, מהאי דרגא לא פקיד לה, אלא בר'נא דוא"ו, דכתבי ויזי פקד את שרה וגו'. בגין דכלא

תרגום לשון הזוהר

אמר רבי יוסי, כמה יש לנו להמשיך בתוך הגלות עד אותו הזמן, והכל תלוי לו הקדוש ברין הוא כשנשובו בתשובה – אם יזכו ואם לא יזכו, כמו שאמר בפסוק הזה שכתוב אני ה' בעתה אחישנה. וכו' – אחישנה. לא וכו' – בעתה.

הלכו. בעודם הולכים, אמר רבי יוסי, נזכרתי עכשו שבמקום הזה לשבתי יום אחד עם אבי ואמר לי, בני, עתיד אתה בשמגיע ימך לששים שנים למצא במקום הזה אוצר של חכמה עליונה, וברי זכיתי לאותם הימים ולא מצאתי, ואינו יודע אם הדברים הללו שאמרנו

ואמר לי כד ימטון קולפין דגורא גו טהירי ידך אתאביד מינך. אמינא ליה אבא במה ידעת. אמר לי בהני תרין צפורין דאעברו על רישך ידענא. אדהכי אתפרש רבי יוסי ויצאל גו מערתא (דף ק"ח ע"א) חדא ואשפח ספרא חד דהנה נעין גו נוקבא דטברא בספיפי מערתא, נפק ביה.

בין דפתח ליה תמא שבעין ותרין גליפין דאתון דאתמסרו לאדם הראשון ובהו הנה ידע כל חכמתא דעלאין קדישין וכל אנון דבתר ריחיא דמתגלגלן בתר פרוכתא גו טהירין עלאין וכל אנון מלין דומינין למיתי לעלמא, עד יומא דיקום עננא דבסטר מערב ויהשיף עלמא.

תרגום לשון הזוהר

עליונה. בין שהגיעו ללמד בסתרי הספר ודברו זה עם זה, יצא שביב של אש ומשבו של רוח והכה בידיהם ונאבד מהם. בכה רבי יוסי ואמר, אוילי חס ותלילה חסא הוא אצלנו, או שאין אנו וקאים לדעת אותו.

כשבאו אל רבי שמעון, ספרו לו המעשה הזה. אמר להם, אוילי בקצ המשיה של אותם אותיות הייתם עסקים? אמרו לו, את זה לא ידענו, שהרי הכל נשכח מעפנו. אמר להם רבי שמעון, שאין רצון הקדוש ברין הוא בנה שיתגלה כל כך לעולם, וכשהיה קרוב לימות המשיח, אפלו תינוקות של העולם עתידים למצא נסתרות של חכמה ודעת בו קצים וחשבונות, ובאותו זמן יתגלה לכל. זהו שכתוב (יחזקאל כ) כי אז אהפך אל עמים וגו'. מה זה אִזו? בזמן שתקום כנסת ישראל מן העפר ויקים אותה הקדוש ברין הוא, אז אהפך אל עמים שפה בורה לקרא כלם

פרשת וירא א"י

ספר הזוהר

(דף קיח ע"א)

תרסג

הוא כדא דיתגלי כל כף לעלמא, וכד זהא קריב לוימי משיחא אפילו רבני דעלמא זמינין לאשכחא טמירין דחכמתא ולמנדע ביה קצין וחושבנין, ובההוא זמנא אתגליא לכלא הדא הוא דכתיב (צפניה א) פי אז אהפך אל עמים וגו'. מהו אז. דימנא דתיקום פנסת ישראל מעפרא ויוקים לה קדשא ברין הוא כרין אהפך אל עמים שפה ברורה לקרא כלם בשם יי ולעבדו שכם אחד. תא חזי, אף על גב דאברהם פתיב ביה ויסע אברהם הלוחץ ונסוע הגנבה. וכל מטלנוי הוה לדורמא ואחשקר ביה, לא סליק לדיוכתיה כדקא יאות עד דאתיליד יצחק, כיון דאתיליד יצחק אסתלק לאתיה ואיהו אשתתף בהדיה ואחשקרו (דף קיח ע"ב) דא כדא.

כגין כף איהו קרי ליה יצחק ולא

תרגום לשון הזוהר

בשם ה' ולעבדו שכם אחד. בא ראה, אף על גב שכתוב באברהם, ויסע אברהם הלוחץ ונסוע הגנבה, וכל מסעותיו היו לדרום ונקשר בו, לא עלה למקומו פראי עד שגולד יצחק. כיון שגולד יצחק, התעלה למקומו והשתתף עמו ונקשרו זה עם זה. לכן הוא קרא לו יצחק ולא אהר, כדי לשתף מים עם אש, שכתוב ויקרא אברהם את שם בנו הנולד לו אשר ילדה לו שרה יצחק. מי הנולד לו? אש ממים.

מדרש העולם

וה' פקד את שרה כאשר אמר. רבי יוחנן פתח בפסוק זה, (שיר ו) ראשך עליך כפרמל ודלת

פרשת וירא א"י

ספר הזוהר

(דף קיח ע"ב)

תרסד

כארגמן, והו בלשצר דאמר (דביאל ה) ארגונוא ילבש. מלך אסור ברהמים, והו אויל מרודף שתייה אסור עד שמת אביו נבוכדנצר ומלך תחתיו.

אמר רבי יהודה למאי אתא האי טעם בשיר השירים. אלא אמר רבי יהודה שבעה דברים נבראו קודם שנברא העולם, ואלו הן וכו', כפא הכבוד שנאמר (תהלים צג) נכון כסאך מאו מעולם אתה וכתוב, (ירמיה יז) כפא כבוד מרום מראשון. שהוא היה ראש הנקדם לכל, ונטל הקדוש ברוך הוא את הנשמה הטהורה מכפא הכבוד להיות מאירה לגוף, הדא הוא דכתיב ראשך עליך כפרמל, והו כפא הכבוד שהוא ראש על הכל. ודלת ראשך כארגמן, זו היא הנשמה הנפולת ממנו. מלך אסור ברהמים, והו הגוף שהוא אסור בפקר

תרגום לשון הזוהר

אמר רבי יהודה, למה בא טעם זה בשיר השירים? אלא, אמר רבי יהודה, שבעה דברים נבראו קדם שנברא העולם, ואלו הן וכו', כפא הכבוד - שנאמר (תהלים צג) נכון כסאך מאו מעולם אתה, וכתוב (ירמיה יז) כפא כבוד מרום מראשון. שהוא היה ראש הנקדם לכל, ונטל הקדוש ברוך הוא את הנשמה הטהורה מכפא הכבוד להיות מאירה לגוף. והו שכתוב ראשך עליך כפרמל. זהו כפא הכבוד שהוא ראש על הכל. ודלת ראשך כארגמן - זו היא הנשמה הנפולת ממנו. מלך אסור ברהמים - זהו הגוף שהוא אסור בפקר וכלה בעפר ולא נשאר ממנו אלא כמלא תרוד רקב, וממנו יבנה כל הגוף. וכשפוקד הקדוש ברוך הוא את הגוף, הוא אומר לארץ שתפליט אותו לחוץ, שכתוב (ישעיה כז)

וכלה בעפר ולא נשאר ממנו אלא כמלא תרוד רקב. וממנו יבנה כל הגוף. וכשפוקד הקדוש ברוך הוא את הגוף הוא אומר לארץ שתפליט אותו לחוץ דכתיב (ישעיה כז) וארץ רפאים תפול.

אמר רבי יוחנן המתים שבארץ הם חיים תחלה הדא הוא דכתיב, (ישעיה כז) יחיו מתים, ובלתי יקומו אלו שבחוצה לארץ. הקיצו ורגנו שוכני עפר, אלו המתים שבמדבר. דאמר רבי יוחנן למה מת משה בחוצה לארץ. להראות לכל באי עולם, בשם שעתידי הקדוש ברוך הוא להחיות למשה כף עתיד להחיות לדורו (למה) שהם קבלו התורה. (דאמר רבי יוחנן) ועליהם נאמר (ירמיה ג) וברתי לך חסד געוירך אהבת כלולותיך לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרעה.

דבר אחר הקיצו ורגנו שוכני עפר, אלו

וארץ רפאים תפיל.

אמר רבי יוחנן, המתים שבארץ הם חיים תחלה, והו שכתוב (סם) יחיו מתים. ובלתי יקומו - אלו שבחוצה לארץ. הקיצו ורגנו שכני עפר - אלו המתים שבמדבר. שאמר רבי יוחנן, למה מת משה בחוצה לארץ? להראות לכל באי עולם, בשם שעתידי הקדוש ברוך הוא להחיות למשה, כף עתיד להחיות לדורו, (למה) שהם קבלו התורה. (אשאר רבי יוחנן) ועליהם נאמר (ירמיה ג) וברתי לך חסד געוירך אהבת כלולותיך לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרעה.

דבר אחר הקיצו ורגנו שכני עפר - אלו הם האבות. והמתים בחוצה לארץ יבנה גופם ומתגלגלים תחת הארץ עד ארץ ישראל, ושם יקבלו נשמתם, ולא בחוצה לארץ. והו שכתוב

ספר ליום ראשון ראשון

יום ראשון

א אֲשֶׁר־יֵהְיֶה אִישׁ אֲשֶׁר | לֹא הִלֵּךְ
 בְּעֵצַת רַשָׁעִים וּבְדַרְךָ חַטָּאִים לֹא
 עָמַד וּבַמּוֹשֵׁב לְצִדִּים לֹא יָשָׁב : ב כִּי אִם
 כְּתוֹרַת יְהוָה חִפְצוֹ וּכְתוֹרָתוֹ יְהִיגֶה
 יוֹמָם וּלְיָלֵה : ג וְהָיָה כַעֲצֵן שְׁתוּל עַל־
 פְּלָגֵי מַיִם אֲשֶׁר פִּרְיוֹ | יִתֵּן בַּעֲתוֹ
 וְעֵלְהוּ לֹא־יִבּוֹל וְכֹל אֲשֶׁר־יַעֲשֶׂה
 יִצְלִיחַ : ד לֹא־כֵן הַרְשָׁעִים כִּי אִם־פְּמִוץ
 אֲשֶׁר־תִּדְפְּנוּ רוּחַ : ה עַל־כֵּן לֹא־יִקְמוּ
 רַשָׁעִים בַּמִּשְׁפָּט וְחַטָּאִים בַּעֲדַת
 צְדִיקִים : ו כִּי־יִוָּדַע יְהוָה דֶּרֶךְ צְדִיקִים
 וְדֶרֶךְ רַשָׁעִים תֵּאבֵד :

ב א לְמָה רָגַשׁוּ גוֹיִם וְלֹא־מִי יִהְיֶה
 רִיק : ב יִתְצַבּוּ | מַלְכֵי־אַרְץ וְרוֹזְנֵים
 נוֹסְדוֹ־יַחַד עַל־יְהוָה וְעַל־מִשְׁיחוֹ :
 ג נִתְתַקֶּה אֶת־מוֹסוֹתֵיהֶם וְנִשְׁלִיכֶה
 מִמֶּנּוּ עַבְתֵּיהֶם : ד יוֹשֵׁב בַּשָּׁמַיִם יִשְׁחַק
 אֲדוֹנֵי יַלְעָג־לָמוֹ : ה אֲזוּ יִדְבַר אֱלִימוֹ
 בְּאִפּוֹ וּכְחִירוֹ יִבְהַלְמוּ : ו וְאֵנִי נִסְכְּתִי
 מִלְכֵי עַל־צִיּוֹן הִרְקַדְשִׁי : ז אִסְפְּרָה
 אֶל חֵק יְהוָה אֲמַר אֵלֵי כִּנִּי־אַתָּה אֲנִי
 הַיּוֹם יִלְדְּתִיךָ : ח שְׂאֵל מִמֶּנִּי וְאַתְּנָה
 גוֹיִם נַחֲלֶתְךָ וְנַחֲתֶתְךָ אֶפְסֵי־אַרְץ :
 ט תִּרְעַם בְּשֹׁכֵט בְּרוּל כִּכְלֵי יוֹצֵר
 תִּנְפָצֵם : י וְעַתָּה מְלָכִים הִשְׁכִּילוּ
 הַחֲסוּרֵי שִׁפְטֵי אַרְץ : יא עֲבָדוּ אֶת־יְהוָה
 כִּירְאָה וְגִילוּ בְרַעְיָה : יב נִשְׁקוּ־כָר

פְּנֵי־יָאֲנָף | וְתֹאבְדוּ דֶרֶךְ כִּי־יִבְעַר
 כַּמַּעַט אִפּוֹ אֲשֶׁר־יִפְלֶה־חֹסֵי כּוֹ :
ג מִזְמוֹר לְדָוִד בְּכַרְחוֹ מִפְּנֵי |
 אֲבִשְׁלוֹם בְּנוֹ : ב יְהוָה מַחֲרִבּוּ צָרִי
 רַבִּים קָמִים עָלָי : ג רַבִּים אֲמָרִים
 לְנַפְשִׁי אֵין יִשׁוּעָתָה לּוֹ בְּאֱלֹהִים סִלַּח :
 ד וְאַתָּה יְהוָה מִגֵּן בַּעֲדֵי כְבוֹדֵי וּמְרִים
 רֹאשִׁי : ה קוֹלֵי אֱלֹהֵי יְהוָה אֶקְרָא וַיַּעֲנֵנִי
 מִהָר קָדְשׁוֹ סִלַּח : ו אֲנִי שִׁכְבְּתִי
 וְאִישְׁנָה חֲקִיצוֹתֵי כִּי יְהוָה יִסְמְכֵנִי :
 ז לֹא־אִירָא מִרְכַּבּוֹת עִם אֲשֶׁר סֹכְבִי
 שְׁתו עָלָי : ח קוֹמָה יְהוָה | הוֹשִׁיעֵנִי
 אֱלֹהֵי כִּי־הִפִּית אֶת־כַּל־אֵיבֵי לַחֵי שָׁנִי
 רַשָׁעִים שִׁבְרַת : ט לִיהוָה הִישׁוּעָה עַל־
 עַמּוֹ בִּרְכַתְךָ סִלַּח :

ד א לְמַנְצַח בְּנִיגוֹת מִזְמוֹר לְדָוִד :
 ב בְּקִרְאֵי עַנְנֵי | אֱלֹהֵי צְדִיקֵי בְּצֹר
 הִרְחַבְתָּ לִּי חֲנּוּנִי וּשְׁמַע תְּפִלָּתִי : ג בְּנִי
 אִישׁ עַד־מָה כְבוֹדֵי לְכַלְמָה תִּתְּאֲהָבוּן
 רִיק תִּבְקָשׁוּ כְּנֹב סִלַּח : ד וְדַעוּ כִּי־
 הַפִּלָּה יְהוָה חֲסִיד לּוֹ יְהוָה יִשְׁמַע
 בְּקִרְאֵי אֱלִיוֹ : ה רַגְזוּ וְאַל־תִּחַטְּאוּ
 אֲמַרוּ בְּלִבְכֶם עַל־מִשְׁכַּבְכֶם וְדַמּוּ
 סִלַּח : ו זְכַחוּ וּזְכַח־צַדִּיק וּבִטְחוּ אֶל־
 יְהוָה : ז רַבִּים אֲמָרִים מִי־יִרְאֵנוּ טוֹב
 נִסְה־עֲלֵינוּ אֹר פְּנֵיךָ יְהוָה : ח נִתְתַּה
 שְׂמִחָה בְּלִבִּי מַעַת דָּגְגַם וְתִירוּשָׁם
 רְבוּ : ט בְּשָׁלוֹם יַחַד־וְאִשְׁכְּבָה וְאִישָׁן
 כִּי־אַתָּה יְהוָה לְבָדֵד לְבִטַח תּוֹשִׁיבֵנִי :

ה א לְמַנְצַח אֱלֹהֵי־נַחֲלִיּוֹת מִזְמוֹר
 לְדָוִד : ב אֲמָרֵי הַאֲזִינָה | יְהוָה בִּינָה
 הַגִּיגִי : ג חֲקִשְׁבָה | לְקוֹל שׁוֹעֵי מַלְכֵי
 וְאֱלֹהֵי כִּי־אֵלֵיךְ אֲתַפְּלֵל : ד יְהוָה בְּקֹר
 תִּשְׁמַע קוֹלֵי בְּקֹר אֲעַרְךָ־לָךְ וְאַצְפָּה :
 ה כִּי | לֹא אֶל־חַפְצֵךְ רָשַׁע | אֶתָּה לֹא
 יִגְרָךְ רַע : ו לֹא־יִתְצַבּוּ הַדּוֹלִלִים לְגַד
 עֵינֶיךָ שְׂנֵאתָ כַּל־פְּעַלֵי אֲנֹן : ז תֵּאבֵד
 דְּבַרֵי כְּנֹב אִיש־דְּמִים וּמְרָמָה יִתְעַב |
 יְהוָה : ח וְאֵנִי רַבֵּב חֲסִדֶּךָ אֲבּוֹא בִּיתְךָ
 אֲשַׁתְּחֶה אֶל־הֵיכַל־קֹדֶשְׁךָ בִּירְאֶתְךָ :
 ט יְהוָה | נְחִי בְּצַדִּיקְתְּךָ לְמַעַן שׁוֹרְרֵי
 חַיֵּשׁ הַיִּשָּׁר לִפְנֵי דֶרֶכְךָ : י כִּי אֵין בְּפִיהוּ
 נְכוּנָה קִרְבָּם הַיּוֹת קִבְר־פְּתוּחַ גְּרוּגָם
 לְשׁוֹנָם חֲתִילֵקוֹן : יא הַאֲשִׁימָם | אֱלֹהִים
 יַפְּלוּ מִמַּעַצְוֹתֵיהֶם בְּרַב פְּשַׁעֵיהֶם
 הִדְחִימוּ כִּי־מָרוּ בָךְ : יב וְיִשְׁמְחוּ כַל־
 חוֹסֵי בָךְ לְעוֹלָם יִרְגְּמוּ וְחִסְדְּךָ עֲלֵיהֶם
 וַיַּעֲלֶצוּ בָךְ אֱהָבֵי שִׁמְךָ : יג כִּי־אַתָּה
 תִּבְרַךְ צְדִיק יְהוָה כַּצְּנֹה רְצוֹן תַּעֲטֶרְנוּ :
ו א לְמַנְצַח בְּנִיגוֹת עַל־הַשְּׂמִינֹת
 מִזְמוֹר לְדָוִד : ב יְהוָה אֵל־בְּאִפְךָ
 תּוֹכִיחֵנִי וְאַל־יִתְמַתְךָ תִּסְרִנֵּנִי : ג חֲנּוּנֵי
 יְהוָה כִּי אֲמַלֵּל אֲנִי רַפְּאֵנִי יְהוָה כִּי
 נִבְחַלּוּ עַצְמֵי : ד וּנְפִשִׁי נִבְחַלָּה מֵאֵד
 וְאַתָּה וְאַתָּה יְהוָה עַד־מָתֵי : ה שׁוֹבְבָה
 יְהוָה חֲלָצָה נַפְשִׁי הוֹשִׁיעֵנִי לְמַעַן
 חֲסִדֶּךָ : ו כִּי אֵין בַּמּוֹת זִכְרְךָ בְּשִׂאוֹל
 מִי יוֹדֶה־לָךְ : ז יַגְעֵתִי בְּאַנְחֵתִי אִשְׁחָה

כַּכַּל־לִי לָה מִשְׁתִּי בְּדַמְעֹתַי עַרְשִׁי
 אֲמַסָּה : ח עֲשִׂיָה מִכַּעַס עֵינֵי עֲתֻקָּה
 בְּכַל־צוֹרְרֵי : ט סוֹרוּ מִמֶּנִּי כַּל־פְּעַלֵי
 אֲנֹן כִּי־שְׁמַע יְהוָה קוֹל בְּכִי : י שְׁמַע
 יְהוָה תַּחֲנּוּתֵי יְהוָה תְּפִלָּתִי יִקַּח :
 יא יִבְשׁוּ | וַיִּבְחַלוּ מֵאֵד כַּל־אֵיבֵי יִשְׁבּוּ
 יִבְשׁוּ רַגְעִי :
ז א שְׁנִיּוֹן לְדָוִד אֲשֶׁר־שָׁר לִיהוָה עַל־
 דְּבַר־יְכוֹשׁ בְּנֵי־מִינֵי : ב יְהוָה אֱלֹהֵי
 בָּךְ חֲסִיתִי הוֹשִׁיעֵנִי מִכַּל־רֹדְפֵי
 וְהִצִּילֵנִי : ג פְּנֵי־טוֹרֶךָ כְּאִרְיָה נַפְשִׁי
 פָּרַק וְאֵין מִצִּיל : ד יְהוָה אֱלֹהֵי אִם־
 עֲשִׂיתִי זֹאת אִם־יִשְׁעוֹל בְּכַפִּי : ה אִם־
 גַּמְלַתִי שׁוּלְמֵי רַע וְאַחֲלָצָה צוֹרְרֵי
 רִיקָם : ו יִרְדֶּף אוֹיֵב | נַפְשִׁי וַיִּשְׁג
 וַיִּרְמַס לְאַרְץ חַיִּי וּכְבוֹדֵי | לְעַפְר וַיִּשְׁכַּן
 סִלַּח : ז קוֹמָה יְהוָה | בְּאִפְךָ הַנּוֹשֵׂא
 בַּעֲבֻרוֹת צוֹרְרֵי וְעוֹרַה אֵלֵי מִשְׁפָּט
 צִוִּיתָ : ח וְעַדֵת לְאֲמִים תִּסּוּבְכֶךָ וְעֲלִיָה
 לְמְרוֹם שׁוֹבָה : ט יְהוָה יִדְּוֶן עַמִּים
 שִׁפְטֵנִי יְהוָה כְּצַדִּיק וּכְתַמִּי עָלָי :
 י יִגְמַר־נָא רַע | רַשָׁעִים וְתִכּוֹנֶן צְדִיק
 וּבְחָן לְבוֹת וּכְלִיּוֹת אֱלֹהִים צְדִיק :
 יא מִגִּיבֵי עַל־אֱלֹהִים מוֹשִׁיעַ יִשְׂרָאֵל :
 יב אֱלֹהִים שׁוֹפֵט צְדִיק וְאֵל זֶעֶם בְּכַל־
 יוֹם : יג אִם־לֹא יִשׁוּב חַרְבּוֹ יִלְטוּשׁ
 קִשְׁתּוֹ דֶּרֶךְ וַיִּכּוֹנְנֶה : יד וְלוֹ הַכִּין כְּלֵי־
 מוֹת חֲצִיו לְדִלְקִים יַפְעֵל : טו הִגָּה
 יִתְכַל־אֲנֹן וְהָרָה עָמָל וְיִלְד שְׁקָר :

עפעפיו יכחנו בני אדם: ה יהוה צדיק
 יכתן ורשע ואהב חסם שגאה נפשו:
 י מטטר על-רשעים פחים אש וגפרית
 ורוח זלעפות מנת כוסם: ז כיי צדיק
 יהוה צדקות אהב ישור יחזו פנימו:

יב * למנצח על-השמינית מזמור
 לדוד: ב הושיעה יהוה כיי-גמר

חסיד כיי-פסו אמונים מבני אדם:
 ג שוא י ידברו איש את-רעהו שפת

חלקות בלב ולב ידברו: ד כרת יהוה
 כל-שפתי חלקות לשון מדברת

גדלות: ה אשר אמרו י ללשננו נגביר
 שפתינו אתנו מי אדון לנו: ו משד

עניים מאנקת אביונים עתה אקום
 יאמר יהוה אשית בישע נפיח-לו:

ז אמרות יהוה אמרות טהרות כספ
 צרוף בעליל לארץ מזקק שבועתים:

ח אפה-יהוה תשמרם תצננו י מן-
 הדור זו לעולם: ט סביב רשעים

י תהלכון כרם זלות לבני אדם:
 יג * למנצח מזמור לדוד: ב עד-אנה

יהוה תשפחני נצח עד-אנה י
 חסדך את-פניך ממני: ג עד-אנה

אשית עצות בנפשי יגון בלבכי וימם
 עד-אנה י ירום איכי עלי: ד הביטה

עגני יהוה אלהי האירה עיני פן-אישן
 המנות: ה פן-יאמר איכי יכלתיו צרי

יגילו כי אמוט: ו ואני י בחסדך

משפטך מנגדו כל-צוריו יפים
 כהם: ו אמר בלבו בלא-מוט לדר ודר

אשר לא-ברע: ז אלה י פיהו מלא
 ומרמות ותך תחת לשונו עמל ואון:

ח ישוב י במארב חצרים במסתרים
 י הרג נקי עיניו לחלכה יצפנו: ט יארב

במסתר י כארלה כסכה יארב לחטוף
 עגי יחטף עני במשכו ברשתו: י ודב

י דב י יסח ונפל בעצמו יו תלכאים חל
 כאים: יא אמר בלבו שכח אל הסתיר

פניו בל-ראה לנצח: יב קומה יהוה
 אל נשא ידך אל-תשכח עניים:

יג על-מה י נאץ רשע י אלהים אמר
 בלבו לא תדרש: יד ראתה כיי-אתה י

ט עמל וכעס י תביט לתת בידך עליך
 יעזב חלכה לתום אתה י היות עוזר:

טו שבר ורוע רשע ורע תדרוש-רשעו
 בל-תמצא: טו יהוה מלך עולם ועד

אבדו גוים מארצו: טז תאזת עננים
 שמעפת יהוה תכין לפם תקשיב אונך:

יז לשפט יתום ודך בל-יוסיף עוד
 לערץ אנוש מן-הארץ:

יא * למנצח לזנד ביהוה י חסיתי
 איך תאמרו בנפשי יו נודי הרבם

צפור: ב כי הגה הרשעים ידרכון
 קשת כוננו חצם על-יתר לירות כמו-

אפל לישרי-לב: ג כי השתות יחרסון
 צדיק מה-פעל: ד יהוה י בהיכל קדשו

יהוה בשמים כסאו עיניו יחזו

לעולם ישב כונן למשפט כסאו:
 ט והוא ישפט-תבל בצדק ידיו לאמים

במישרים: י ויהי יהוה משגב לךך
 משגב לעתות בצרה: יא ויבטחו בך

יודעי שמך פי לא-עזבת דרשך
 יהוה: יב זמרו ליהוה ישב ציון הגידו

בעמים עליותיו: יג כיי-דרש דמים
 אותם זכר לא-שכח צעקת עניים:

יד חנגני יהוה ראה עניי משנאי
 מרוממי משערי-מות: טו למען

אספרה כל-תהלתך בשערי בת-ציון
 אגילה בישועתך: טו טבעו גוים

בשחת עשו ברשת-זו טמנו נלכדה
 רגלם: טז נודע י יהוה משפט עשה

בפעל בפיו נוקש רשע הגיון סלה:
 יז ישובו רשעים לשאולה כל-גוים

שכחי אלהים: יט כי לא לנצח ישכח
 אביון תקנת עניים על-על תאבד לעד:

כ קומה יהוה אליעז אנוש ישפטו
 גוים על-פניך: כא שיתה יהוה י מורה

להם ידעו גוים אנוש המה סלה:
 ב לחודש

יום שני

י * למה יהוה תעמד ברחוק תעלים
 לעתות בצרה: ב בגאות רשע ידלק

עני יתפשו י במזמות זו חשבו: ג כיי-
 הלל רשע על-תאות נפשו ובצע ברוך

נאץ י יהוה: ד רשע כגכה אפו בל-
 ידרש אין אלהים פלימזמותיו:

ה יחילו ורו י דרכיו י בכל-עת מרום

טו כור כרה ויחפרהו ויפל בשחת
 יפעל: יז ישוב עמלו בראשו ועל

קדקדו חמסו ירד: יח אודה יהוה
 כצדקו ואזמרה שם-יהוה עליון:

יח * למנצח על-הגתית מזמור לדוד:
 ב יהוה אדנינו מה-אדיר שמך

בכל-הארץ אשר-תנה הודך על-
 השמים: ג מפי עוללים י וינקים יסדת

עז למען צורריך להשפית אויב
 ומתנכס: ד כיי-אראה שמיד מעשה

אצבעתיך ירח וכוכבים אשר כוננתה:
 ה מה-אנוש כיי-תזכרנו וכן-אדם פי

תפקדנו: ו ותחסרהו מעט מאלהים
 וכבוד והדר תעשרהו: ז תמשילהו

במעשי יידך כל שמה תחת-רגליו:
 ח צנה ואלפים כלם וגם בהמות שדי:

ט צפור שמים ודגי הים עבר ארחות
 ימים: י יהוה אדנינו מה-אדיר שמך

בכל-הארץ:
 יא * למנצח על-מות לבן מזמור

לדוד: ב אודה יהוה בכל-לבי
 אספרה כל-נפלאותיך: ג אשמחה

ואעלצה בך אזמרה שמך עליון:
 ד בשוב-אויבי אחר וקשלו ויאבדו

מפניך: ה כיי-עשית משפטי ודיני
 ישבת לכסא שופט צדק: ו גערת גוים

אבדת רשע שמים מחית לעולם ועד:
 ז האויב י תמו חרבות לנצח וערים

נתשת אבד זכרם המה: ח גיהוה

כְּטַחְתִּי יַגֵּל לִפְנֵי בִישׁוּעַתְךָ אֲשִׁירָה לַיהוָה כִּי גַמַל עָלַי:

יָד * לַמְנַצֵּחַ לְדָוִד אֲמַר נִבַל בְּלִבּוֹ אֵין אֱלֹהִים הַשְׁחִיתוּ הַתְּעִיבוּ עָלַי לֵאלֹהִים אֵין עֲשֵׂה-טוֹב: בַּיהוָה מִשְׁמִים הַשְׁקִיף עַל-פְּנֵי-אָדָם לְרֵאוֹת הַיָּשׁ מִשְׁכִּיל דְרָשׁ אֶת-אֱלֹהִים: גַּ הַכֹּל סָר יַחַדוּ גְאֻלְחוֹ אֵין עֲשֵׂה-טוֹב אֵין גַּם-אֲחַד: דַּ הַלֵּא יַדְעוּ כַל-פְּעֻלֵי אֹן אֲכֻלֵי עֲמֵי אֲכָלוּ לֶחֶם יְהוָה לֹא קָרָאוּ: הַ שֵׁם אֶפְחָדוּ פַחַד כִּי-אֱלֹהִים בְּדוֹר צַדִּיק: וַעֲצַת-עֲנִי תְבַיְשׁוּ כִי יְהוָה מַחֲסֶהוּ: זַ מִי יִתֵּן מִצִּיּוֹן יִשְׁעַת יִשְׂרָאֵל בְּשׁוֹב יְהוָה שְׁבוֹת עִמּוֹ יַגֵּל זְעָקָב יִשְׁמַח יִשְׂרָאֵל:

טו * מִזְמוֹר לְדָוִד יְהוָה מִי-יַגִּיד בְּאֵהָלְךָ מִי-יִשְׁכֵּן בְּהַר קְדֹשְׁךָ: בַּ הוֹלֵךְ תָּמִים וּפְעֵל צַדִּיק וְדָבַר אֱמֶת בְּלִבּוֹ: גַּ לֹּא-רָגַל אֶל-לִשְׁנֹו לֹא-עֲשֵׂה לְרַעְהוֹ רָעָה וְחִרְפָּה לֹא-יִנְשָׂא עַל-קִרְבּוֹ: דַּ נִּבְזֶה אֶל-פְּעֻנָיו נִמְאָס וְאֶת-יְרָאֵי יְהוָה יַכְבֵּד גִּשְׁבַּע לְהַרְעֹ וְלֹא יִמָּר: הַ כִּסְפוֹ אֶל-לִבּוֹ בְּנִשְׁוֹ וְשָׁחַד עַל-נִפְלֵי לֹא-לַקַּח עֲשֵׂה אֵלָה לֹא יִמוּט לְעוֹלָם:

טז * מִכְתָּם לְדָוִד שְׁמַרְנֵי אֵל כִּי-חֲסִיתִי בְךָ: בַּ אֲמַת לַיהוָה אֲדַגֵּי אֶתְה טוֹבַחַי כַל-עֲלִיף: גַּ לְקַדוּשִׁים אֲשֶׁר-בְּאֶרֶץ הַמָּדָה וְאֲדִירֵי כַל-חַפְצֵי-

כָּם: דַּ יִּרְבּוּ עֲצוּבוֹתֶם אַחַר מָהָרוּ כַל-אֶסְיָד נִסְכֵיהֶם מִדָּם וּכְלֹ-אֲשָׂא אֶת-שְׁמוֹתֶם עַל-שְׁפֹתַי: הַ יְהוָה מִנְתַּח-חֲלָקֵי וְכוֹסֵי אֶתְה תוֹמִיךְ גּוֹרְלֵי: וַ חֲבָלִים נִפְלוּ-לִי בְּנַעֲמִים אֶף-נִחַלְתָּ שְׁפָרָה עָלַי: זַ אֲבָרֶךְ אֶת-יְהוָה אֲשֶׁר יַעֲצֵנִי אֶף-לֵילוֹת יִסְרוּנֵי כְלוֹתַי: חַ שׁוֹיִתִי יְהוָה לְנִגְדֵי תְמִיד כִּי מִיִּמֵנִי כַל-אֲמוּט: טַ לֵּכֵן אֶשְׁמַח לְכִי וַיַּגֵּל כְּבוֹדִי אֶף-בְּשָׂרִי יִשְׁכֵּן לְבָטַח: יַ כִּי לֹא-תַעֲזוֹב נַפְשִׁי לְשֹׁאֵל לֹא-תַתֵּן חֲסִידְךָ לְרֵאוֹת שְׁחַת: יא תוֹדִיעֵנִי אֶרֶח חַיִּים שְׂבַע שְׁמֵחוֹת אֶת-פְּנֵיךָ נַעֲמוֹת כִּי־מִיִּנְךָ נַצַּח:

יז * תְּפִלָּה לְדָוִד שְׁמַעָה יְהוָה אֲצַדֵּק הַקְּשִׁיבָה רַנְתִּי הַאֲזִינָה תְּפִלָּתִי כֹלֵא שְׁפֹתֵי מַרְמָה: בַּ מִלְּפָנֶיךָ מִשְׁפֹּטֵי יִצָּא עֵינֶיךָ תַחֲזִינָה מִיִּשְׂרָיִם: גַּ בַּחֲנֹת לְכִי אֶפְקֹדַת לִילָה צָרַפְתָּנִי כַל-תַּמְצָא זְמַתִּי כַל-יַעֲבֹר-פִּי: דַּ לְּפַעֲלוֹת אָדָם בְּדַבֵּר שְׁפֹתֶיךָ אֲנִי שְׁמַרְתִּי אֶרְחוֹת פְּרִיץ: הַ תַּמְךָ אֲשֶׁרִי בְּמַעְגְלוֹתֶיךָ בַל-נְמוּטוֹ פְּעַמֵּי: וַ אֲנִי-קָרָאתֶיךָ כִּי-תַעֲנֵנִי אֵל הַט־אֲזַנְךָ לִי שְׁמַע אֲמַרְתִּי: זַ תְּפִלָּה חֲסִידְךָ מוֹשִׁיעַ חוֹסִים מִמַּתְקוֹמָמִים כִּי־מִיִּנְךָ: חַ שְׁמַרְנֵי כִּי־שִׁוֵּן בַּת-עֵין בְּצַל כְּנַפֶּיךָ תַסְתַּרְנֵנִי: טַ מִפְּנֵי רַשְׁעִים זַו שְׁדוּנֵי אִיבֵי כְּנַפְשִׁי יִקִּיפוּ עָלַי: יַ חֲלַבְמוֹ סָגְרוּ פִּימוֹ דַבְּרוּ כַגְאוֹת:

יא אֲשֶׁרֵנו עֲתָה כִּכְבוֹנֵי סְכָבוֹנוּ עֵינֵיהֶם יִשְׁיֵתוּ לְנִטּוֹת בְּאֶרֶץ: יב דְּמִינוּ בְּאֶרְיָה יְכַסּוּף לְטָרוֹף וְכִכְפִּיר יִשֵּׁב בְּמַסְתָּרִים: יג קוֹמָה יְהוָה קְדָמָה פְּנֵי הַכְרִיעָהוּ פְלִטָה נִפְשֵׁי מְרַשַׁע חֲרָבְךָ: יד מִמַּתִּים יִדָּךְ אֶל יְהוָה מִמַּתִּים מִחֲלֵד חֲלָקָם כַּחֲסִים וְצַפּוֹנָךְ תַמְלֵא כְּטָנָם יִשְׁבַּעוּ בְּנִים וְהַנְּיָחוּ יִתְרָם לְעוֹלָלֵיהֶם: טו אֲנִי בְצַדֵּק אֲחַזֵּה פְּנֵיךָ אֲשַׁבְּעָה כִּי־חֲקִיץ תַמְנוּתְךָ:

ג לחודש יום שלישי

יח * לַמְנַצֵּחַ אֶלְעָבֵד יְהוָה לְדָוִד אֲשֶׁר דָּבַר אֶל-יְהוָה אֶת-דְּבָרֵי הַשִּׁירָה הַזֹּאת בְּיוֹם הַיִּצְלִי-יְהוָה אוֹתוֹ מִכַּף כַּל-אִיבָיו וּמִיַּד שְׂאוּל: בַּ וַיֹּאמֶר אֶרְחַמְךָ יְהוָה חֲזָקִי: גַּ יְהוָה אֶסְלַעֵי וּמַצּוֹדַתִּי וּמִפְּלִטֵי אֵלַי צוּרֵי אַחְסֵה-בוֹ מַגְנֵי וְקַרְנֵי-יִשְׁעֵי מִשְׁגַּבִּי: דַּ מִּהַלֵּל אֶקְרָא יְהוָה וּמִן-אִיבֵי אוֹשַׁע: הַ אֶפְסוּנֵי חֲבָלֵי-מוֹת וְנַחֲלֵי כִלְיַעַל בְּעִתּוֹנֵי: וַ חֲבָלֵי שְׂאוּל סְכָבוֹנֵי קְדָמוּנֵי מוֹקְשֵׁי מוֹת: זַ בְּצַר-לִי אֶקְרָא יְהוָה וְאֵל-אֱלֹהֵי אֲשׁוּעַ יִשְׁמַע מִהִכְלוֹ קוֹלִי יִשׁוּעַתִּי לִפְנֵי אֶלֶּה בְּאֲזוּנֵי: חַ וְתַנְעֵשׁ וְתַרְעֵשׁ אֶל-הָאֶרֶץ וּמוֹסְדֵי הַרִים יִרְגְּזוּ וְיִתְגַּעְשׁוּ כִּי-תִרְהַ לֹּ: טַ עֲלֵה עֲשׂוֹן בְּאֶפְסוֹ וְאֲשֶׁר-מִפִּי תֹאכַל גְּחָלִים כַּעֲרוּ מִמֶּנּוּ: יַ וַיִּט שְׁמַיִם וַיִּרַד וַיַּרְפֵּל תַחַת רַגְלָיו: יא וַיִּרְכַּב עַל-כַּרְבּוֹ

וַיַּעַף וַיִּדְא עַל-כְּנַפְי-רוּחַ: יב יִשֵּׁת הַשֶּׁף אֶסְתְּרוּ סְבִיבוֹתָיו סִכְתוֹ חִשְׁכַת-מַיִם עָבִי שְׁחָקִים: יג מִגְּנָה נִגְדוּ עָבִיו עָבְרוּ כְּבָד וְנַחֲלֵי-אֲשׁ: יד וַיִּרְעַם בְּשִׁמְיִם אֶל-יְהוָה וְעֲלִיּוֹן יִתֵּן קֶלֶו כְּבָד וְנַחֲלֵי-אֲשׁ: טו וַיִּשְׁלַח חֲצִיו וַיִּפְצֵצֵם וּבְרָקִים רַב וַיַּהַמּ: טז וַיִּרְאוּ אֶפְקֵי מַיִם וַיַּגְלוּ מוֹסְדוֹת הַבַּיִת מִגַּעְרַתְךָ יְהוָה מִנְשַׁמַּת רוּחַ אַפְךָ: יז יִשְׁלַח מִמְרוֹם יִתְחַנֵּי יִמְשֹׁנֵי מִמֵּים רַבִּים: יח יַצִּילֵנִי מֵאִיבֵי עַז וּמִשְׂנָאֵי כִּי-אֲמַצּוּ מִמֶּנִּי: יט יִקְדָּמוּנֵי בְיוֹם-אִידֵי וַיְהִי-יְהוָה לְמִשְׁעוֹן לִי: כַּ וַיִּצִיאֵנִי לְמַרְחָב יַחֲלַצֵנִי כִּי חַפְצֵי כִּי: כא יַגְמִלְנֵי יְהוָה כַּצַּדִּיק כְּבָד יָדֵי יוֹשִׁיב לִי: כב כִּי שְׁמַרְתִּי דַרְכֵי יְהוָה וְלֹא-רָשַׁעַתִּי מֵאֱלֹהֵי: כג כִּי כַל-מִשְׁפָּטֵי לְנִגְדֵי וְחַקְתָּיו לֹא-אֲסִיר מִנֵּי: כד וַאֲחֵי תָמִים עִמּוֹ וְאֲשַׁתְּמַר מַעֲוֵנֵי: כה וַיִּשְׁבַּח-יְהוָה לִי כַצַּדִּיק כְּבָד יָדֵי לְנִגְדֵי עֵינָיו: כו עִם-חֲסִיד תַתְּחַסֵּד עִם-גְּבוּר תָּמִים תַתְּפַל: כז עִם-גְּבוּר תַתְּכַבֵּר וְעִם-עֲלֹקֶשׁ תַתְּפַל: כח כִּי-אֶתְה עִם-עֲנִי תוֹשִׁיעַ וְעֵינַיִם רַמוֹת תִּשְׁפִּיל: כט כִּי-אֶתְה תֹאִיר נְרִי יְהוָה אֱלֹהֵי יַגִּיהַ חֲשָׁקִי: לַ כִּי-בָךְ אֶרְצֵ גָדוֹד וּבְאֱלֹהֵי אֲדוֹלֵג-שׁוֹר: לא הֵאֵל תָּמִים דַּרְכּוֹ אֲמַרְתִּי-יְהוָה צְרוּפָה מִגֵּן הוּא לְכָל הַחַסִּים בּוֹ: לב כִּי מִי אֵלוֹהַ מִבְּלַעֲדֵי יְהוָה וּמִי צוּר וְזִלְתֵי אֱלֹהֵינוּ:

ספר	יהו"כ	תהלים	ז	ספר	תהלים	כ. כא. כב	תהלים	ח
האל המאזיני חיל ויתן תמים דרכי: ^א משה רגלי פאילות ועל כמתי יעמידני: ^ב מלמד ידי למלחמה ונתתה קשת-נחושה ורועתי: ^ג ותתן לי מגן ישעך וימינך תסעדני וענתך תרכני: ^ד תרחיב צעדי תחתי ולא מעדו קסלי: ^ה ארדוף אויבי ואשיגם ולא-אשוב עד-פלותם: ^ו אמחצם ולא-יכלו קום יפלו תחת רגלי: ^ז ותאזיני חיל למלחמה תכריע קמי תחתי: ^ח ואיבי נתתה לי ערף ומשנאי אצמיתם: ^ט ישועו ואין-מושיע על-יהוה ולא ענם: ^י ואשחקם כעפר על-פני-רוח פטיט חוצות אריקים: ^{יא} תפלטני מריכי עם תשימני לראש גוים עם לא-ידעתי יעבדוני: ^{יב} לשמע און ישמעו לי בני-יכר וכחש-לי: ^{יג} בני נכר יבלו ויחרגו ממסגרותיהם: ^{יד} חיי-יהוה וברוך צורי ירום אלוהי ישעי: ^{טו} האל הנותן נקמות לי ויבדר עמים תחתי: ^{טז} מפלטי מאיבי אף מוקמי תרוממי מאיש חמס תצילני: ^{יז} על-כן אודך בגוים יהוה ולשמך אומרה: ^{יח} מגדל ישועות מלכו ועשה חסד למשיחו לדוד ולזרעו עד-עולם:	מגיד הרקיע: ^א יום ליום יביע אמר ולילה ללילה יחנה-דעת: ^ב אין-אמר ואין דברים בלי נשמע קולם: ^ג בכל-הארץ יצא קום ובקצה תבל מליהם לשמש שם-אהל בהם: ^ד והוא כחתן יצא מחפתו ישיש כגבור לרוץ ארח: ^ה מקצה השמים מוצאו ותקופתו על-קצותם ואין נסתר מחמתו: ^ו תורת יהוה תמימה משיבת נפש עדות יהוה יאמנה מחכימת פתי: ^ז פקודי יהוה ישרים משמחי-לב מצות יהוה ברה מאירת עינים: ^ח יראת יהוה טהורה עומדת לעד משפט-יהוה אמת צדקו יחדו: ^ט הנחמדים מזהב ומפז רב ומתוקים מדבש ונפת צופים: ^י גם-עבדך נהר בהם כשמרם עקב רב: ^{יא} שגיאות מי-יבין מנסתרות נקני: ^{יב} גם מזדים חשף עבדך אל-משלוחי כי אז איתם ונקייתי מפשע רב: ^{יג} יהיו לרצון אמרי-פי והגיון לפי לפניך יהוה צורי וגאלי:	כ ^א למנצח מזמור לדוד: ^ב יענך יהוה ביום צרה ישגבך שם אלוהי יעקב: ^ג ישלח-עזרך מקדש ומציון יסעדך: ^ד יזכר כל-מנהתיך ועולותך ידשנה סלה: ^ה יתן-לך כל-כבוד וכל-צעתך ימלא: ^ו נרננה בישועתך ובשם-אלהינו נדגל ימלא יהוה כל-	כא ^א למנצח מזמור לדוד: ^ב יהוה בערך ישמח-מלך ובישועתך מה-יגל יגל מאד: ^ג תאנת לבו נתתה לו וברשת שפתיו כל-מנעת סלה: ^ד כיתקדמונו ברכות טוב תשית לראשו עטרת פז: ^ה חיים שאל ממך נתתה לו ארץ זמים עולם ועד: ^ו גדול כבודו בישועתך הוד והדר תשועה עליו: ^ז כיתשיתוהו ברכות לעד תחדהו בשמחה את-פניך: ^ח פי-המלך בטח ביהוה ובחסד עליון בל-ימוט: ^ט תמצא דרך לכל-איביך ימינך תמצא שונאיך: ^י תשיתמו כתנור אש לעת פניך יהוה באפו יבלעם ותאכלם אש: ^{יא} פרימו מארץ תאבד וזרעם מבני אדם: ^{יב} כיינטו עליו רעה חשכו מזמה בלייכלו: ^{יג} פי תשיתמו שכם כמיתריך תכונן על-פניהם: ^{יד} רומה יהוה בערך נשירה ונזמרה וברכתך:	כב ^א למנצח על-אלת השחר מזמור לדוד: ^ב אלי אלי למה עזבתני				

ספר	כב, כד, כה	תהלים	ט	ספר	כה, כו, כז, כח	תהלים	י
יהוה הקלוהו פל-זרע יעקב כבדוהו וגורו מִמֶּנּוּ פל-זרע ישראל: כה פי לא-בָּזָה ולא שִׁמְץ עֲנוֹת עֲנִי וְלֹא הִסְתִּיר פְּנֵיו מִמֶּנּוּ וּבִשְׁוֹעוֹ אֵלָיו שָׁמַע: כו מאתֶּךָ תִּהְלַתִּי בְּקֶהֱל רַב נִדְרֵי אֲשַׁלֵּם נֶגְדַי יִרְאוּ: כז יֶאֱכֹלוּ עֲנוּיִם וְיִשְׁפְּעוּ יְהַלְלוּ יְהוָה דְּרָשׁוּ יְחִי לְבַבְכֶּם לַעַד: כח יִזְכְּרוּ וְיִשְׁבְּחוּ אֱלֹהֵי יְהוָה פְּלִיאָפְסִי אַרְץ וְיִשְׁתַּחֲוּוּ לְפָנָיו כַּל-מִשְׁפָּחוֹת גוֹיִם: כט פי יְהוָה הַמְלוּכָה וּמִשְׁלַ בְּגוֹיִם: ל אֶכְלוּ וְיִשְׁתַּחֲוּוּ פל-דִּשְׁנֵי אַרְץ לִפְנֵיו יִכְרְעוּ פל-יִוְרְדֵי עַפְר וְנִפְשׁוּ לֹא חַיָּה: לא זרע יעבדנו יספר לאדני לדור: לב יבאו ויגידו צדקתו לעם נולד פי עשה:	יְהוָה יוֹרְנוּ בְּדֶרֶךְ יִכְחַר: יג נִפְשׁוּ בְטוֹב תִּלְוִן וְזָרְעוּ יִירַשׁ אֶרֶץ: יד סוֹד יְהוָה לִירְאוּ וְזִכְרֹתָיו לְהוֹדִיעַם: טו עֵינֵי תַמִּיד אֱלֹהֵי יְהוָה פִּי הוֹאִיּוּצִיא מִרְשַׁת רַגְלִי: טז פְּנֵה-אֵלַי וְחַנּוּנִי כִּי-יִחַיד וְעֵנִי אָנִי: יז צְרוֹת לְבָבִי הִרְחִיבוּ מִמְצוֹקוֹתַי הוֹצִיאֵנִי: יח רְאֵה עֵנִי וְעֲמָלִי וְשֵׂא לְכָל-חַטּוֹאוֹתַי: יט רְאֵה-אֵיבֵי כִּי-רָבוּ וּשְׂנֵאת חַמַּס שְׂנֹאוֹנֵי: כ שְׁמְרֵה נִפְשִׁי וְהַצִּילֵנִי אֶל-אֲבוֹשׁ כִּי-חִסִּיתִי בְּךָ: כא תַּסְּוִיֶשֶׁר יִצְרוּנִי כִּי קוֹיִתִּיךָ: כב פְּדֵה אֱלֹהִים אֶת-יִשְׂרָאֵל מִכָּל צָרוֹתָיו:	כז * לדוד יהוה אורי וישעי ממי אירא יהוה מעוד-חלי ממי אפחד: כ בקרב עלי מרעים לאכל את-בשרי צרי ואיבי לי המה כשלו ונפלו: ג אסתחנה עלי מחנה לא-יירא לפני אסתקום עלי מלחמה בזאת אני בוטח: ד אחת שאלתי מאת-יהוה אותה אבקש שכתתי בבית-יהוה כל-מי חיי לחנות בעם-יהוה ולבקר בהיכלו: ה פי יצפני בסכה ביום רעה יסתרני בסתר אהל בצור ירוממני: ועתה ירום ראשי על איבי סביבותי ואזפתה באהל זכתי תרועה אשריה ואזמרה ליהוה: ז שמע-יהוה קולי אקרא וחנני וענני: ח לך אמר לפני בקשו פני את-פניך יהוה אבקש: ט אל-תסתר פניך ממני אל תט-באף עבדך עזרתי היית אל-תשעני ואל-תעזבני אלהי ישעי: י כי-אבי ואמי עזבוני יהוה יאספני: יא הורני יהוה דרכך ונחני בארח מישור למען שוררי: יב אל-תמנני בגפש צרי פי קמו-בי עדי-שקר ויפת חמס: יג לולא האמנתי לראות בטוב-יהוה בארץ חיים: יד קנה אל-יהוה חזק ויאמן לבך וקנה אל-יהוה:	כח * לדוד אליך יהוה אקרא צורי אל-תחרש ממני פן-תחשה ממני ונמשלתי עם-יוירדי בור: כ שמע קול				

יום רביעי

כג * מזמור לדוד יהוה רעי לא אחר: כ בנאות דשא ריפאני עלימי מנחות ונהלני: כ נפשי ישוב ונחני במעגלי-צדק למען שמו: ד גס פי-אלך בגיא צלמנות לא-אירא רע פי-אתה עמדי שבטך ומשענתך המה ונחמני: ה תערוף לפני | שלחן נגד צורגי דשנת בשמן ראשי כוסי וריה: ו אף | טוב וחסד ירדפוני פלימי חיי ושכתי בבית-יהוה לאורך ימים:

כד * לדוד מזמור ליהוה הארץ ומלואה תבל וישבי בה: כ פי הוא עליימים יסדה ועל-נהרות

תַּחֲנוּנֵי בְּשׁוּעֵי אֱלֹהִים בְּנִשְׁאֵי יְדֵי אֱלֹהִים
 דְּבִיר קְדוֹשׁ: א אֶל־תִּמְשַׁכְּנֵי עִם־
 רְשָׁעִים וְעַם־פְּעֻלֵי אָנוּן דְּבַרְי שְׁלוֹם
 עַם־רַעֲיֵיהֶם וְרָעָה בְּלִבָּכֶם: ד תִּן־לָהֶם
 כַּפְּעֵלֶם וְכָרַע מַעַלְלֵיהֶם כַּמַּעֲשֵׂה
 גִּדְיָהֶם תֵּן לָהֶם הַשֵּׁב גְּמוּלָם לָהֶם:
 ה כִּי לֹא יִבְיֵנו אֶל־פְּעֻלַת יְהוָה וְאֶל־
 מַעֲשֵׂה יַדָּיו יִהְרָסֶם וְלֹא יִבְנֶם: ו בְּרוּךְ
 יְהוָה כִּי־שָׁמַע קוֹל תַּחֲנוּנָי: ז יְהוָה א
 עָזִי וּמִגִּנִּי בּוֹ כִּטַּח לְבִי וְנִצְוֹתַי וַיַּעַלֵּז
 לְבָבִי וּמִשִּׁירֵי אֲהַדְּנֹה: ח יְהוָה עֲזַרְלָמוֹ
 וּמַעֲזוֹ שְׁמוֹת מִשִּׁחוֹ הוּא:
 ט הוֹשִׁיעָה אֶת־עַמּוֹךְ וּבְרַךְ אֶת־נַחְלָתָךְ
 וְרַעַם וְנִשְׂאֵם עַד־הַעוֹלָם:

ה לחודש יום חמישי

כט א מזמור לְדָוִד הִבּוֹ לַיהוָה בְּגִי
 אֱלֹהִים הִבּוֹ לַיהוָה כְּבוֹד וְעֹז:
 ב הִבּוֹ לַיהוָה כְּבוֹד שְׁמוֹ הַשְׁתַּחֲוֹ
 לַיהוָה בְּהַדְרַת־קִדְּשׁ: ג קוֹל יְהוָה עַל־
 הַמַּיִם אֶל־הַכְּבוֹד הַרְעִים יְהוָה עַל־
 מַיִם רַבִּים: ד קוֹל־יְהוָה בַּתַּח קוֹל
 יְהוָה בְּהַדְרֹ: ה קוֹל יְהוָה שִׁבְר אַרְצִים
 וַיִּשְׁבֵּר יְהוָה אֶת־אֲרָצֵי הַלְּבָנוֹן:
 ו וַיִּחַקְהֶם כַּמּוֹעֵגַל לְבָנוֹן וַיִּשְׂרֹץ כְּמוֹ
 כֹּרֶאמִים: ז קוֹל־יְהוָה חָצֵב לַחֲבוֹת
 אֵשׁ: ח קוֹל יְהוָה יַחֲזִיל מִדְּבַר יַחֲזִיל
 יְהוָה מִדְּבַר קִדְּשׁ: ט קוֹל יְהוָה אֲחֻלֵּל
 אֵילוֹת וַיַּחֲשֹׁף יַעֲרוֹת וּבְהִיבְלוּ פְּלוֹ
 אִמְרו כְּבוֹד: י יְהוָה לִמְבוּל יֵשֵׁב וַיִּשָּׁב

יְהוָה מֶלֶךְ לְעוֹלָם: יא יְהוָה עֲזַרְלָמוֹ
 יִתֵּן יְהוָה אֶת־עַמּוֹךְ בְּשָׁלוֹם:
 ליום שני
 5 א מזמור שִׁיר־חֲנֻכַּת הַבַּיִת לְדָוִד:
 ב אֲרוּמִמֶּךָ יְהוָה כִּי דִלִּיתָנִי וְלֹא־
 שִׁמַּחַת אֵיבֵי לִי: ג יְהוָה אֱלֹהֵי שׁוּעֹתַי
 אֱלֹהֵי וַתִּרְפְּאֵנִי: ד יְהוָה הַעֲלִית מִן־
 שָׁאוֹל נַפְשִׁי חַיִּיתָנִי מִיַּד מִרְדֵי־כּוֹר:
 ז זָמְרוּ לַיהוָה חֲסִידָיו וְהוֹדוּ לִזְכוֹר
 קִדְּשׁוֹ: ו כִּי רָנַע בֶּאֱפֹס חַיִּים בְּרַצוֹנָה
 בְּעָרֵב יֵלֵן כְּכִי וּלְכַקֵּר רַגְוָה: ז וְאֲנִי
 אֲמַרְתִּי כִּשְׁלוּי בַל־אֲמוּט לְעוֹלָם:
 ח יְהוָה בְּרַצוֹנְךָ הַעֲמַדְתָּה לְהַרְרִי עֲזַ
 הַסְתַּרְתָּ פְּנֵיךְ הַיִּיתִי נִבְהַל: ט אֱלֹהֵי
 יְהוָה אֲקַרָא וְאֶל־אֲדֹנָי אֲתַחֲנֵן: י מֵה־
 בַּצַּע בְּדַמִּי בְּרַדְתִּי אֶל שַׁחַת הַיּוֹדֶךָ
 עָפַר הַנִּגִּיד אֲמַתְךָ: יא שְׁמַע־יְהוָה
 וַחֲנֻנִי יְהוָה הִיֵּה־עֲזֹר לִי: יב הַפַּכְתָּ
 מִסַּפְדִּי לְמַחֹל לִי פִתַּחַת שָׁקִי וַתִּאֲרָנֵי
 שִׁמַּחָה: יג לְמַעַן אֲזַמְרֶךָ כְּבוֹד וְלֹא
 יִדָּם יְהוָה אֱלֹהֵי לְעוֹלָם אֲדַבֵּר:
 6 א לְמַנְצֵחַ מְזֻמָּר לְדָוִד: ב בֶּךָ־
 יְהוָה חֲסִיתִי אֶל־אֲבוּשָׁה לְעוֹלָם
 בַּצַּדִּיקְתְּךָ פִּלְטָנִי: ג הַטָּה אֵלַי אֲזַנְךָ
 מִהַרָּה הַצִּילָנִי הִיָּה לִי אֲצִוֹר־מַעוֹ
 לְבַיִת מְצוּדוֹת לְהוֹשִׁיעֵנִי: ד כִּי־סִלְעֵי
 וּמִצְוֹדוֹתַי אָתָּה וְלִמְעַן שְׁמֹךְ תַּחֲנִנֵנִי
 וַתַּנְהַלְנֵנִי: ה תּוֹצִיאֵנִי מִרְשַׁת זֹר טָמֵנוּ
 לִי כִּי־אָתָּה מַעוּזִי: ו בְּיַדְךָ אֲפַקִּיד

רוּחִי פְּדִיתָה אוֹתִי יְהוָה אֶל אֲמַתִּי:
 ז שִׁנְאַתִּי הַשְׁמָרִים הַבְּלִי־שׁוּא וְאֲנִי
 אֶל־יְהוָה בְּטַחְתִּי: ח אֲגִילָה וְאֲשַׁמְחָה
 בַּחֲסֶדְךָ אֲשֶׁר רָאִיתָ אֶת־עַנְיֵנִי יְדַעַתָּ
 בְּצָרוֹת נַפְשִׁי: ט וְלֹא הִסְתַּרְתָּנִי בְּיַד־
 אוֹיְבֵי הַעֲמַדְתָּ מִמֶּרְחֵב רַגְלֵי: י חֲנֻנִי
 יְהוָה כִּי צָר לִי עָשִׂישָׁה בְּכַעַס עֵינָי
 נַפְשִׁי וּבִטְנִי: יא כִּי כָלוּ כִּלְגוֹן חַיִּי
 וּשְׁנוֹתַי בְּאֲנַחָה כְּשֶׁל בְּעוֹנֵי כַחַי
 וַעֲצָמֵי עָשָׂשׁוּ: יב מִכָּל־צָרָיִךְ הִיִּיתִי
 חֲרָפָה וְלִשְׁכְּנֵי אֲמָד וּפְחַד לְמִיִּדְעֵי
 רָאִי בַחֲוִץ נִדְדוּ מִמֶּנִּי: יג נִשְׁכַּחְתִּי
 כְּמַת מֵלֵב הִיִּיתִי כְּכֹלִי אֲבָד: יד כִּי
 שָׁמַעְתִּי אֲדַבַּת רַבִּים מְגוֹר מִפְּכִיבִי
 בְּהוֹסֵדֶם יַחַד עָלַי לְקַחַת נַפְשִׁי זָמְמוּ:
 טו וְאֲנִי אֶעֱלֶיךָ בְּטַחְתִּי יְהוָה אֲמַרְתִּי
 אֱלֹהֵי אָתָּה: טז בְּיַדְךָ עֲתַתִּי הַצִּילָנִי
 מִיַּד־אוֹיְבָי וּמִרְדַּפְּי: יז הַאִירָה פְּנֵיךְ
 עַל־עַבְדְּךָ הוֹשִׁיעֵנִי בַּחֲסֶדְךָ: יח יְהוָה
 אֶל־אֲבוּשָׁה כִּי קָרַאתִיךָ יִבְשׁוּ רְשָׁעִים
 יִדְמֹו לְשָׁאוֹל: יט תִּאֲלַמְנָה שִׁפְתֵי שִׁקְר
 הַדְּבָרוֹת עַל־צַדִּיק עֲתָם בְּגִאוֹה וּכְזוֹ:
 כ מָה רַב־טוֹבְךָ אֲשֶׁר־צַפְנָתָ לִירֵאֶיךָ
 פְּעֻלַת לַחֲסִים בְּךָ נִגַּד בְּנֵי אָדָם:
 כא תִּסְתַּרְתֶּם אֲבֹתַי מִיִּדְךָ מִיִּדְךָ אִישׁ
 תִּצְפְּנֶם בְּסֶפֶה מִרִּיב לַשְׁנוֹת: כב בְּרוּךְ
 יְהוָה כִּי הִפְלִיא חֲסֶדּוֹ לִי כַעֲרִי מַצּוֹר:
 כג וְאֲנִי אֲמַרְתִּי בַּחֲפוּזִי נִגְרַדְתִּי מִמֶּנֶּךָ
 עֵינֶיךָ אֲכֹן שְׁמַעַתָּ קוֹל תַּחֲנוּנָי בְּשׁוּעֵי

אל־תחַרְשׁ אֲדֹנָי אֶל־תַּרְחַק מִמֶּנִּי:
 כג העירה והקיצה למשפטי אלהי
 ואדני לריבני: כד שפטי בצדקה יהנה
 אלהי ואל־ישַׁחֲחוּ־לִי: כה אל־יאמרו
 בלבם האח נפשנו אל־יאמרו
 בלענוהו: כו יבשו ויחפרו | יחדו
 שמחי רעתי ילבשו־בשת וכלמה
 המגדילים עלי: כז ירנו וישַׁחֲחוּ חפצי
 צדקי ויאמרו תמיד יגדל יהנה החפץ
 שלום עבדו: כח ולשוני תהגה צדקה
 כ־ל־הַיּוֹם תִּהְלַךְ:

כז * למנצח | לעבד־יהנה לדוד:
 כג נאם־פֶּשַׁע לְרַשַׁע בְּקֶרֶב לְבֵי אִין־
 פחד אלהים לנגד עיניו: ג כ־הַחֲלִיק
 אליו בעיניו למצא עונו לשנא:
 ד דברי־פיו און ומרמה חדל להשפיל
 להיטיב: ה און | יחשב על־משפכו
 יתיצב על־דרך לא־טוב רַע לא ימאס:
 ו יהנה בהשמים חסדך אמונתך עד־
 שחקים: ז צדקתך | כה־רי־אל
 משפטיך תהום רבה אדם ובהמה
 תושיע | יהנה: ח מה־יָקָר חסדך
 אלהים ובני אדם בצל כנפיד יחסיו:
 ט ירונו מדשן ביתך ונחל עדיך
 תשקם: י כ־עַמְּךָ מְקוֹר חַיִּים כְּאוֹרֶךָ
 נראה־אור: יא מִשֶּׁן חסדך לודיע
 וצדקתך לישרי־לב: יב אל־תבואני
 רגל באנה ונד־רָשָׁעִים אֶל־תַּנְדְּנִי:

וסגר לקראת רדפי אמר לנפשי
 ישַׁעֲתָךְ אָנִי: ה יבשו ויפִלְמוּ מִבְּקֶשֶׁי
 נפשי יסגור אחור ויחפרו חשבי רעתי:
 ה יהיו כמץ לפני־רוח ומלאך יהנה
 דוחה: ו יהי־דרכם חשף וחלקלקת
 ומלאך יהנה רדפם: ז כ־יִחַגְּם טַמְנוּ־
 לִי שַׁחַת רַשְׁתָּם חָגְם חֲפְרוּ לְנַפְשִׁי:
 ח תבואהו שואה לא־יִדַע ורשתו
 אֶשְׁר־טָמֵן תִּלְכְּדוּ בְּשׂוֹאָה יִפְל־בה:
 ט ונפשי תגיל ביהנה תשיש בישועתו:
 י כל עצמותי | תאמרנה יהנה מי כמוד
 מציל עני מחזק ממנו ועני ואביון
 מגולו: יא יקומוני עדי חמס אשר
 לא־יִדַעְתִּי יִשְׁאֲלוּנִי: יב יִשְׁלַמוּנִי רַעַה
 תחת טובה שכול לנפשי: יג נאני |
 בחלותם לבושי שַׁק עֲנִיתִי בַצּוּם נַפְשִׁי
 ותפילתי על־חיקי תשוב: יד כ־עֲכָאח
 לי התהלכתי כֶּאֱב־אם קדר שחיתי:
 טו ובצלעי שַׁמְחוּ ונֶאֱסַפּוּ נֶאֱסַפּוּ עָלַי
 גכים ולא ידעתי קרעו ולא־דמו:
 טז בחנפי לעגי מעוג חרק עלי שנימו:
 יז אדני פמה תראה השיבה נפשי
 משאיהם מכפירים יחידתי: יח אודך
 בקהל רב פַּעַם עֲצוּם אֶהְלַךְ: יט אל־
 ישַׁחֲחוּ־לִי אִיבֵי שַׁקֵּר שָׂנְאֵי חָגְם
 יקרצו־עין: כ כ־י לא שלום ידברו ועל
 ורַעֲי־אַרְצָךְ דְּבָרֵי מַרְמוֹת יַחְשַׁבּוּן:
 כא ויַרְחִיבוּ עָלַי פִּיהֶם אָמְרוּ הָאֵח |
 האח ראתה עיננו: כב רִאִיתָה יְהוָה

שְׁמוּ יַחְדוּ: ה דַּרְשִׁיתִי אֶת־יְהוָה וְעַנְנִי
 ומפל־מגורתי הצילני: ו הביטו אלי
 ונהרו ופניהם אלי־יחפרו: ז זה עני
 קרא ויהנה שמע ומפל־צרותיו
 הושיעו: ח הנה מלאך־יהנה סביב
 ליראיו ויחלצם: ט טַעֲמוּ וראו כ־טוב
 יהנה אשרי הגבר יחסה־בו: י קרא
 את־יהנה קדשיו כ־י אין מחסור
 ליראיו: יא כפירים רשו ורעבו ודושי
 יהנה לא־יחפרו כל־טוב: יב לכו־בנים
 שמעו־לי יראת יהנה אלמדכם: יג מי־
 האיש החפץ חיים אהב זמים לראות
 טוב: יד נצר לשונך מרע וּשְׁפֹתֶיךָ
 מדבר מרמה: טו סור מרע ועשה־טוב
 בקש שלום ורדפהו: טז עיני יהנה
 אל־צדיקים ואזניו אל־שׁוֹעֲתָם: יז פני
 יהנה פַּעֲשֵׂי רַע הַכִּרְיִית מֵאַרְץ זָכָרָם:
 יח צַעֲקוּ ויהנה שמע ומפל־צרותם
 הצילים: יט קרוב יהנה לנשפרי־לב
 ואת־דפאירוֹת יושיע: כ רבות רעות
 צדיק ומפלם יצילנו יהנה: כא שמר
 כ־עצמותיו אחת מהנה לא נשברה:
 כב תמותת רשע רעה וּשְׂנְאֵי צַדִּיק
 יאֶשְׁמוּ: כג פודה יהנה נפש עבדיו
 ולא יאֶשְׁמוּ כ־ל־הַחֲסִים בו:

יח שושי

לח * לדוד | ריבה יהנה את־יריבני
 לחם את־לחמי: ב החזק מגן
 וצנה וקומה בעזרתי: ג והק חגתי

אהב צדקה ומשפט חסד יהנה
 מלאה הארץ: ו בדבר יהנה שמים
 נעשו וברוח פיו כ־צַבָּאָם: ז פנס
 כגד מי תים נתן באוצרות תהומות:
 ח ייראו מיהנה כ־ל־הָאָרֶץ מִמֶּנּוּ וגורו
 כ־ל־יִשְׁבֵי תבל: ט כי הוא אמר ויהי
 הוא־צִנּוֹה ויעמד: י יהנה הפיר עצת־
 גוים הניא מחשבות עמים: יא עצת
 יהנה לעולם תעמד מחשבות לבו לדר
 ודר: יב אשרי הגוי אשר־יהנה אלהיו
 העם | בחר לנחלה לו: יג משמים
 הביט יהנה ראה את־כ־בני האדם:
 יד ממכון־שבתו השגיח אל כ־ל־יִשְׁבֵי
 הארץ: טו הוצר יחד לבם המבין אל־
 כ־ל־מַעֲשֵׂיהֶם: טז אִין־הַמֶּלֶךְ נושע
 כ־בֶּרֶךְ־חַיִל גבור לא־ינצל כ־בֶּרֶךְ־כַּח:
 יז שקר הסוס לתשועה וכרב חילו לא
 ימלט: יח הנה עין יהנה אל־יראיו
 למיחלים לחסדו: יט להציל ממנות
 נפשם ולחיותם כ־רַעֲב: כ נפשנו חתמה
 ליהנה עזרנו ומגננו הוא: כא כ־י־בו
 ישמח לבנו פי בשם קדשו כ־שִׁחֲנוּ:
 כב יהי־חסדך יהנה עלינו כ־אֶשֶׁר יתִּלְנוּ
 לך:

לד * לדוד בשנותו את־טעמו לפני
 אבימלך ויגרשהו וילך: ב אברכה
 את־יהנה ככל־עת תמיד תהלתו פסי:
 ג ביהנה תתהלל נפשי ישמעו עננים
 וישַׁמְחוּ: ד גדלו ליהנה אתי ונרוממה

תרחק ממני: ^{כג} חושה לעזרתי אדני
תשועתי:

שבת קודש

^א למנצח ליהוה לידותון מזמור
לדוד: ^ב אמרתי אשמרה דרכי
מחטוא בלשוני אשמרה-לפי מחסום
בעד רשע לנגדי: ^ג נאלמתי דומיה
החשיתי מטוב וכאבי נעפר:
^ד חם-לפי | בקרבי פהגיני תבער-אש
דברתי בלשוני: ^ה הודיעני יהוה | קצי
ומדת ימי מה-היא אדעה מה-חדל
אני: ^ו הנה טפחות | נתת ימי וחלקי
כאין נגדך אף-פל-הכל כל-אדם נצב
סלה: ^ז אף-בצלם | יתחלף-איש אף-
הכל יהמיון יצבר ולא-יבדע מי-
אספם: ^ח ועתה מה-קניתי אדני
תוחלתי לך היא: ^ט מפל-פשעי
הצילני חרפת נכל אל-תשימני:
אפתח-פי כי אתה
עשית: ^י הסר מעלי נגעך מתגרת ידך
אני כליתי: ^{יא} בתוכחות על-עון |
יפרת איש ותמס פעש חמודו אף הכל
כל-אדם סלה: ^{יב} שמעה תפילתי |
יהוה ושועתי | האזינה אל-דמעתי
אל-תחרש פי גר אנכי עמך תושב
ככל-אבותי: ^{יג} השע ממני ואבליגה
בטרים אלך ואינני:

^{מא} למנצח לדוד מזמור: ^ב קנה
קניתי יהוה ונט אלי וישמע

^א מזמור לדוד להזכיר: ^ב יהוה
אל-בקצפת תוכיחני ובחמתך
תסרני: ^ג פני-חציק נחתו כי ותנחת
עלי ידך: ^ד אינ-מתם בכשרי מפני
ועמך אינ-שלום פעצמי מפני
חטאתי: ^ה כי עונתי עברו ראשי
כמשא כבד וקברו ממני: ^ו הכאישו
נמקו חבורתי מפני אולתי: ^ז געויתי
שחתי עד-מאד פל-היום קדר הלכתי:
^ח פני-כסלי מלאו נקלה ואין מתם
בכשרי: ^ט נפוגותי ונדפיתי עד-מאד
שאגתי מנהמת לבי: ^י אדני נגדך
כל-תפאתי ואנחתני ממך לא-נסתרה:
^{יא} לפי סחרחר עזבני כחי ואור-עיני
גם-הם אין אתי: ^{יב} אהבי | ורעי מנגד
נגעי יעמדו וקרובי מרחק עמדו:
^{יג} וינקשו | מבקשי נפשי ודרשי רעתי
דברו הוות ומרמות פל-היום יהגו:
^{יד} נאני בחרש לא אשמע וכאלם לא
יפתח-פיו: ^{טו} ואהי באיש אשר לא-
שמע ואין פפיו תוכחות: ^{טז} פני-לך
יהוה הוחלתי אתה תענה אדני אלי:
^{יז} פני-אמרתי פן-ישמחו-לי במוט רגלי
עלי הגדילו: ^{יח} פני-אני לצלע נכון
ומכאובי נגדי תמיד: ^{יט} פני-עוני אגיד
אדאג מחטאתי: ^כ ואיבי חיים עצמו
ורבו שונאי שקר: ^{כא} ומשלמי רעה
תחת טובה ישטוני תחת רדפי-
טוב: ^{כב} אל-תעזבני יהוה אליה אל-

יהוה פיקר פרים פלו בעשן פלו:
^{כא} לוח רשע ולא ישלם וצדיק חונן
ונתן: ^{כב} כי מבוכיו ירשו ארץ
אמקלליו יפרתו: ^{כג} מיהוה מצעדי-
גבר כוננו ודרכו יחפץ: ^{כד} פני-פל
לא-יוטל פני-יהוה סומך ידו: ^{כה} גער |
הייתי גם-זקנתי ולא-ראיתי צדיק
נעזב וזרעו מבקש-לחם: ^{כו} פל-היום
חונן ומלוג וזרעו לכרכה: ^{כז} סור
מרע ועשה-טוב ושכן לעולם: ^{כח} כי
יהוה | אהב משפט ולא-יעזב את-
חסידי לעולם נשמרו וזרע רשעים
נכרת: ^{כט} צדיקים יירשו-ארץ וישכנו
לעד עליה: ^ל פני-צדיק יהגה חכמה
ולשונו תדבר משפט: ^{לא} תורת אלהיו
בלבו לא תמעד אשריו: ^{לב} צופה רשע
לצדיק ומבקש להמיתו: ^{לג} יהוה לא-
יעזבנו בידו ולא ירשיענו בהשפטו:
^{לד} קנה אל-יהוה | ושמר דרכו
וירוממו לרשת ארץ בהפרת רשעים
תראה: ^{לה} ראיתי רשע עריך ומתערה
כאזרח רענן: ^{לו} ויעבר והנה איננו
ואבקשהו ולא נמצא: ^{לז} שמרתם
וראה ישר פני-אחרית שלום:
^{לח} ופשעים נשמדו יחדו אחרית
רשעים נכרתה: ^{לט} ותשועת צדיקים
מיהוה מעוזם בעת צרה: ^מ ויעזרום
יהוה ויפלטם ויפלטם מרשעים
וישיעם פני-חסו בו:

^{יא} שם נפלו פעלי און דחו ולא-יכלו
קום:
^{לב} ללוד | אל-תתחר במרעים אל-
תקנא פעשי עולה: ^ב כי כחציר
מהרה ימלו וכירק ידשא יבולון:
^ג בטח ביהוה ועשה-טוב שכן-ארץ
ורעה אמונה: ^ד והתענג על-יהוה
ויסתן-לך משאלת לבך: ^ה גול על-
יהוה דרפק וטח עליו והוא יעשה:
^ו והוציא כאור צדקך ומשפטך
פצהרים: ^ז דום | ליהוה והתחולל לו
אל-תתחר במצליח דרכו באיש עשה
מזמות: ^ח הרף מאף ועזב חמה אל-
תתחר אף-להרע: ^ט פני-מרעים יפרתו
וקני יהוה המה יירשו-ארץ: ^י ועוד
מעט ואין רשע והתבוננת על-מקומו
ואיננו: ^{יא} וענוים יירשו-ארץ והתענגו
על-רב שלום: ^{יב} זמם רשע לצדיק
והרק עליו שגיו: ^{יג} אדני ישחק-לו
פני-ראה פני-כא יומו: ^{יד} חרב | פתחו
רשעים ודרכו קשתם להפיל עני
ואכיון לטבח ישרי-דרך: ^{טו} חרפם
תבוא בלבם וקשתותם תשברנה:
^{טז} טוב-מעט לצדיק מהמון רשעים
רבים: ^{יז} כי ורעות רשעים תשברנה
וסומך צדיקים יהוה: ^{יח} יודע יהוה
ימי תמימם ונחלתם לעולם תהיה:
^{יט} לא-יבשו בעת רעה ובימי רעבון
ישבעו: ^כ כי רשעים | יאכרו ואיבי

שועתי: ג ועלני | מכור שאון מטיט
 הנין ונקם על-סלע רגלי כונן אשרי:
 - ויתן כפי | שיר חדש תהלה לאלהינו
 יראו רבים ויראו ויבטחו ביהוה:
 ה אשרי-הגבור אשר-שם יהוה מבטחו
 ולא-פגה אל-רַהֲבִים ושטי כזב:
 ו רבות עשית | אתה | יהוה אלהי
 נפלאתיך ומחשבתך אלינו אין | ערך
 אליך אגידה ואדברה עצמו מספר:
 ו זבח ומנחה | לא-חפצת אַנְנִים כְּרִית
 לי עולה וְחִטָּאָה לא שאלת: ה אז
 אמרתי הנה-בבאתי במגלת-ספר כתוב
 עלי: ט לעשות-רצונך אלהי חפצתי
 ותורתך בתוך מעי: ב בשרתי צדק |
 בקהל רב הנה שפתי לא אכלא יהוה
 אתה ידעת: יא צדקתך לא-כסיתי |
 בתוך לבי אמונתך ותשועתך אמרתי
 לא-כחמתי חסדך ואמתך לקהל רב:
 יב אתה יהוה לא-תכלא רחמיך ממני
 חסדך ואמתך תמיד יצרוני: יג כי
 אפפו-עלי | רעות עד-אין מספר
 השיגוני עונתי ולא-יכלתי לראות
 עצמו משערות ראשי ולבי עזבני:
 יד רצה יהוה להצילני יהוה לעזרתי
 חושה: טו יגשו ויחפרו | יחד מבקשי
 נפשי לספּוֹתַה יסגו אחור ויכלמו
 חפצי רעתי: טז ישמו על-עקב פשתם
 האמרים לי הֲאֵחָ | הֲאֵחָ: יז לישו
 וישמחו | בך כלי-מבקשיך יאמרו

תמיד יגדל יהוה אהבי תשועתך:
 יח ואני | עני ואביון אדני יחשב לי
 עזרתי ומפלט אַתָּה אֱלֹהֵי אֶל-תֹּאחֶר:
 מא * למנצח מזמור לדוד: ב אשרי
 משכיל אל-דל ביום רעה
 מלטהו יהוה: ג יהוה | ישמחהו
 ויחיהו אשר ואשר בארץ ואל-תתנהו
 בנפש איביו: ד יהוה יסעדנו על-ערש
 דני כלי-משכבו הפכת בחליו: ה אני-
 אמרתי יהוה חגני רפאה נפשי כי-
 חטאתי לך: ו אויבי יאמרו רע לי מתי
 ימות ואבד שמו: ז ואם-בא לראות |
 שוא ידבר לבו יקפץ-און לו יצא
 לחוץ ידבר: ח יחד עלי יתלחשו כלי-
 שנאי עלי | יחשבו רעה לי: ט דבר-
 בליעל יצוק בו ואשר שכב לא-יוסיף
 לקום: יגם-איש שלומי | אשר-
 בטחתי בו אוכל לחמי הגדיל עלי
 עקב: יא ואתה יהוה חגני והקימני
 ואשלמה להם: יב בזאת ידעתי כי-
 חפצת בי כי לא-ירע איבי עלי:
 יג ואני בתמי תמכת בי ותציבני לפניך
 לעולם: יד ברוך יהוה | אלהי ישאל
 מהעולם ועד העולם אמן | ואמן:
 ספר שני
 מב * למנצח משכיל לבני-קרח:
 ב פאל תערג על-אפיקי-מים בן
 נפשי תערג אליך אלהים: ג צמאה

נפשי | לאלהים לאל חי מתי אבוא
 ואראה פני אלהים: ד היתה-לי
 דמעתי להם יומם ולילה באמר אלי
 כלהיום איה אלהיך: ה אלה אַזְכְּרָה |
 ואשפכה עלי | נפשי כי אעבר | בסף
 אדדם עד-בית אלהים בקול-רגה
 ותודה המון חוגג: ו מה-תשתוחחי |
 נפשי ותהמי עלי הוחילי לאלהים
 כיעוד אודנו ישועות פניו: ז אלהי
 עלי נפשי תשתוחח על-פן אַזְכְּרֶךָ
 מארץ ירדן וחרמונים מהר מצער:
 ח תהום-אל-תהום קורא לקול צנוריה
 כלי-משפריד וגלידה עלי עברו:
 ט יומם | צוה יהוה | חסדו וכלילה
 שירה עמי תפלה לאל חי: י אומרה |
 לאל סלעי למה שכחתני למה-קדר
 אלך בלחץ אויב: יא פרצה בבעמותי
 חרפוני צוררי באמרם אלי כלהיום
 איה אלהיך: יב מה-תשתוחחי | נפשי
 ומה-תהמי עלי הוחילי לאלהים כי-
 עוד אודנו ישועת פני ואלהי:
 מג * שפטני אלהים | וריבה ריבי
 מגוי לא-חסיד מאיש מרמה
 ועולה תפלטני: ב כפי-אתה | אלהי
 מעוזי למה זנחתני למה-קדר אתהלך
 בלחץ אויב: ג שלח-אורך ואמתך
 המה ינחוני ביאוני אל-הר-קדושך
 ואל-משכנותיך: ד ואבואה | אל-
 מזבח אלהים אל-אל שמחת גילי

ואודך בכנור אלהים אלהי:
 ה מה-תשתוחחי | נפשי ומה-תהמי
 עלי הוחילי לאלהים כיעוד אודנו
 ישועת פני ואלהי:
 ח לחודש
 מד * למנצח לבני-קרח משכיל:
 ב אלהים | באזנינו שמענו
 אבותינו ספרו-לנו פעל-פעלת
 כימיהם בימי קדם: ג אתה | ידך גוים
 הורשת ותטעם תרע לאמים
 ותשלחם: ד כי לא בחרבם ירשו ארץ
 וזרעם לא-הושיעה למו כיעמינה
 וזרועך ואור פניך כי רציתם: ה אתה-
 הוא מלכי אלהים צוה ישועות יעקב:
 ו בך צרינו נגח בשמך נכוס קמינו:
 ז כי לא בקשתי אבטח ותרפי לא
 תושיעני: ח כי הושעתנו מצרינו
 ומשנאינו הכישות: ט באלהים הללנו
 כלהיום ושמך | לעולם נודה סלה:
 י אף-זנחת ותכלימנו ולא-תצא
 כצבאותינו: יא תשיבנו אחור מניצח
 ומשנאינו שסו למו: יב תתננו כצאן
 מאכל ובעולם זריתנו: יג תמכר-עמך
 בלא-הון ולא-רבית במחיריהם:
 יד תשימנו חרפה לשכנינו לעג וקלס
 לסביבותינו: טו תשימנו משל בעוים
 מנוד-ראש בלאמים: טז כלהיום
 בלמתי נגדי ובשת פני כסתי:
 יז מקול מחרתך ומגדך מפני אויב

לקוטי

מוז

מוהר"ן הניניא

ז

ובנהו יבין המשביל הנמשל מאליו על כל המניעות וההסתרות ופתויים, שהם בחינת חוכמה, שיש על אוצר של ידאית'שמים, שפאקם אינם בלום. והעקר - לב חוק ואמין, ואו אין לו שום מניעה, ובפרט המניעות הנשמיות, כגון מחמת קמון או שמוגע אותו אשתו ובניו וחונתו או אביו ואמו וכו' וכיצא, הם בלם במלים ומבטלים למי שלבו חוק ואמין להשם יתברך, וגם אפלו גבורה של הגבורים, הוא רק מחוק ואמין הלב, שיש לו לב חוק ביותר לרוץ בקשרי המלחמה, כפונקא בפפרים ¹⁰⁰:

מו

סקנה גדולה לומר תורה, וצריך לה יגיעה גדולה ואמנות ותרד, שיוכל לשקל בפלם דבריו, באפן שלא ישמע כל אחר ואחר מהשומעין כי אם מה שצריך לו, לא יותר. ואף-על-פי שהבל שומעין כל התורה שאומר, עם כל זה לא ישמע כל אחר רק מה שצריך לכו. וכמואב על פסוק ושמעתי יתרו: והלאו כל העולם שמעו, אלא יתרו שמעו (בר' ויחיד יתרו דף ס"ה). כי רק שמעתי יתרו נחשב לשמיעה, שנכנס באוניו, ואמנות כל העולם אינו נחשב שמיעה כלל. ומי שאינו יכול לומר תורה בבחינה זו, אמור לו לומר תורה:

כי כל אחר ואחר בשבא אל הצדיק לשמע תורה, כא עמו גם הרע שלו, דמיני הקלפות הנבראים על-ידי עבדות, הם ושלום, והם הדיקים את העולם ועושים בלבל דרוק גדול בשעת אמירת התורה, כי הרע הנ"ל של כל אחר רוצה לבלבל. וזה שאמרו רבותינו וכוונם לברכה (בבב"א ז'): הא דקא דכלה מנהיה, הינו מתרע של כל אחר ואחר, שהם הקלפות כ"ל. ואלו הקלפות רוצים נספין לעק מן התורה, וינקתם הוא רק מהפותרות, דמיני מה שאחר שומע יתר ולמעלה ממהו והבנתו, זה בחינת מותרות, ומשם ינקתם. וזה בחינת רוי תורה שנוסר לחיצונים, כי ינקתם רק מבחינת רוי תורה, דמיני ממה שהוא למעלה ממה האדם, כל אחר לפי הבנתו:

על-כן צריך החכם האומר תורה שיתרה לו אמנות הנ"ל, שלא ישמע שום אחר מהשומעין מה שאינו לפי מהו והבנתו, שאינו שך לו כניל כדי שלא לתן להם ינקת, הם ושלום. ורע, שיש קלפה דקה, שסמוכה לתקדשה, שזאת הקלפה הדקה וכולה לינק אפלו מנהף התורה בעצמה, אפלו אם אין בה מותרות. ותתקון לה - כשפודברים מישועת ישראל, שאו בורתת אותו הקלפה הדקה. וזה בחינת מה שאמרו רבותינו וכוונם לברכה (בבב"א ז'), שיתרו בא והלק לו קדם מתורתו, כי יתרו הוא בחינת הקלפה הדקה שבוררת כששומעת ישועת ישראל. והצדיק האמת יש לו אמת גדולה כשואמר תורה, יותר מאימת ראשיהשנה ויוסי-הכפורים:

מו

כשארם נכנס בעבודת השם, או תהרד - שפראין לו התרחקות, ונמה לו שפראין אותו מלמעלה, ואין מניחין אותו כלל לכנס לעבודת השם, וכאמת כל ההתרחקות הוא רק כל

התקרבות, וצריך התחזקות גדול מאד מאד לכלי לכל ברעוהו, הם ושלום, כשרואה שעוברים פנה וכמה מיני ושנים, שהוא מתוונע ביגיעות גדולות בשביל עבודת השם, ועדין הוא רחוק מאד, ולא התחיל כלל לכנס לשערי הקדשה, כי רואה עצמו שהוא מלא עדין עביות ונשמיות והרחוקים ובלבולים גדולים, וכל מה שהוא רוצה לעשות בעבודת השם איזה דבר שפקדשה, אין מניחין אותו, ונמה לו פאלו אין השם יתברך מסתכל עליו כלל, ואין רוצה כלל בעבודתו, מחמת שהוא רואה שהוא צועק בכל פעם ומתחנן ומתנפל לפניו יתברך שיגורוהו בעבודתו, ואף-על-פי-כן עדין הוא רחוק מאד מאד, על-יפן נמה לו פאלו אין השם יתברך מסתכל עליו כלל ואין פונה אליו כלל, כי הוא יתברך אין רוצה בו כלל. הו על כל אלה וכיצא כזה צרך התחזקות גדול, לחוק עצמו מאד מאד, ולכלי להסתכל על כל זה כלל. כי כאמת כל ההתרחקות הוא רק בלו התקרבות כניל. וכל הנ"ל עבר על כל הצדיקים, כאשר שמענו מפייהם בפרוש, שנדמה להם שהשם יתברך אין מסתכל ופנה אליהם כלל, מחמת שראו שיה ומן רב שהם מבקשים וינעים ועושים ועוברים עבודת השם יתברך, ועדין הם רחוקים מאד מאד, ואלו לא היו מחזקים עצמן מאד לכלי להסתכל על זה, היו נשארם במקומם הראשון, ולא היו נזכים למה שזכו:

והכלל, אהיבי אחי, חוק ואמין מאד, ואחו עצמך בכל המחות לשאר קים בעבודתך, ואל תחיש ואל תסתכל כלל על כל הנ"ל או כיצא כזה. ואם אתה רחוק מאד מאד ממני יתברך, ונמה לך שאתה פונם בכל שעה ממש נגדו יתברך, עם כל זה כגדר זה תדע, שאיש כזה, שהוא מנשם כל-כך, כל תנועה ותנועה שהוא מתק עצמו מעט מעט מן נשמיותו ופונה להשם יתברך הוא גדולה וקרה מאד מאד, ואפלו נקדה קטנה מאד, שהוא נעקק מנשמיותו אליו יתברך, הוא רין כזה כמה וכמה אלפים פרסאות בעולמות עליונים, כאשר הבין היטב מן המעשה של הצדיק שהתנבר עליו מאד העצבות וכו', כפונקא אצלנו. ועל זה ישמח מאד ויחוק עצמו בשמחה תמיד, כי עצבות מויק מאד מאד. ורע, שהכף בשאדם רוצה לכנס בעבודתו יתברך, או תכף היא עכרה גדולה כשיש לו עצבות, הם ושלום, כי עצבות היא סכרא-אחרא (ויחיד ח"י דף ס"א), והשם יתברך שונא אותה:

וצריך להיות עקשן גדול בעבודת השם, לכלי להניח את מקומו, דמיני מעט מקצת עבודתו שהתחיל, אף אם עבר עליו מה. וזכר דבר זה היטב, כי תצטרך להו מאד כשתתחיל קצת בעבודת השם, כי צריך עקשנות גדול מאד מאד להיות חוק ואמין, לאחו עצמו, לעמוד על עמודו, אף אם מפלין אותו, הם ושלום, בכל פעם. כי לפעמים יש שמפלין אחד מעבודת השם, כידוע, אף-על-פי-כן עליו לעשות את שלו, לעשות מה שיוכל בעבודת השם, ואל יתן עצמו לכל לנמיר, הם ושלום, כי כל אלו הנפילות והירידות והבלבולים וכיצא כזה צריכים בהכרח לעבר בהם קדם שנכנסין בשערי הקדשה, וגם הצדיקים המתמים עברו בכל זה:

(א) דין ליקוטי מוהר"ן, וליקוטי בספרים...

לקומי

כו:

מט נ נא נב

מוהר"ן תנינא

בלו שעור, כי בודאי לא יעזב אותו, אף אם עבר מה שעבר. העבר אין, והעקר - מפאן ולהבא לא יעשה עוד, ויהיה שב ואל תעשה על-כף פנים, הן במחשבה והן במעשה. כי גם המחשבה של אנשים פאלו היא גסיפן עשה, כי גם בעולם העשייה יש מחשבה, וצריך להיות שב ואל תעשה במעשה ובמחשבה כנ"ל. ומה שנגעשה עמו מפילא, אל יהוש ואל יסתכל על זה כלל:

ודע, שעקר התשובה השלמה היא, כשאדם עובר פאלו המקומות ממש שהיה מקדם התשובה, כל אחד לפי מה שעבר עליו בימים הקודמים, וכשעובר פאלו המקומות והענינים שהיה מתחלה ממש, ועכשו פונה ערף מהם, וכופה יצרו לכלי לעשות עוד מה שעשה - והו עקר התשובה השלמה, ורק זה נקרא תשובה:

והוא מעלה גדולה, כשיש עדיו יצר הרע להאדם, כי אז יכול לעבד אותו ויתברך עם היצר הרע ויקא, דהיינו לקח כל ההתלהבות והחמימות ולהניסו בתוך עבודת השם, דהיינו להתפלל ולהתחנן בחמימות והתלהבות הלב וכיוצא. ואם אין יצר הרע להאדם, אין עבודתו שלמה כלל. והעקר - לעצר ולעבב החמימות בעת התאוות, ולהניחו בעת התפלה והעבודה, שם יציה חמימותו והתלהבותו לתוך העבודה כנ"ל. ואפלו מי שאינו איש כשר, נודמן לו לפעמים שמתפלל בהתלהבות, וזה בא גסיפן מחמימות היצר הרע שיש לו, רק שהוא אינו מקבל על זה שבר. אבל מי שרוצה להתנהג בכשרות, הוא מעלה גדולה כשיש לו עדיו יצר הרע, כנ"ל:

ג

המחשבה ביד האדם להטותה כרוצונו למקום שהוא רוצה, וכמבאר במקום אחר, שאי אפשר שיהיה שני מחשבות ביחד כלל, ואפלו אם לפעמים הולכת מחשבתו ופודחת ומשוטטת בדברים אחרים וזרים, הוא ביד האדם לחזר ולהטותה בעל-כרחיה אל הדרך הישר, לחשב מה שראוי. והוא ממש כמו סוס שפונה מן הדרך וסר לדרך אחר, שתופסין אותו באפסר וכיוצא, ומחזירין אותו בעל-כרחו אל הדרך הישר, כמו-כן במחשבה ממש, שכולין לתפסה בעל-כרחיה להשיבה אל הדרך הראוי:

ד

היצר הרע נוקש באדם בכל פעם ומעוררו למה שמעוררו. ואף אם אין האדם שומע לו ופונה ערף ממנו, אף-על-פי-כן הוא נוקש בו עוד פעם שני ושלשי ורביעי ויותר. אבל אם האדם הוא חוק בדעתו ועקשן נגד היצר הרע, ואינו פונה אליו כלל, אז היצר הרע מסתלק והולך לו. וכן בתפלה, פענין המחשבות הפאים לכלכל, הוא ממש כנ"ל, שהמחשבה באה כמה פעמים, פעם אחר פעם, לכלכל. ויצריך להיות חוק לכלי להסתפל עליה כלל בשום אפן, ואזי תסתלק. וענין במקום אחר מזה:

ה

מה שקשה קשיות על הצדיקים, והו מכרח להיות. כי הצדיקים מתרמים ליוצרים, כמוכא, וכמו שקשה קשיות על השם יתברך, כמו-כן בהכרח שיהיה קשה קשיות על הצדיק, כי הוא מתרמה אליו ויתברך:

ודע, שיש אחד שכבר הוא אצל הפתח של הקדשה, והוא חוזר לאחוריו מקמת הבלבולים הנ"ל, או שאזי, כשהוא סמוך אצל הפתח, או מתגבר עליו הסטרא-אחרא והבעל-דבר מאד מאד, רחמנא לצלן, בהתגברות גדול ונורא מאד מאד, רחמנא לצלן, ואין מניחין אותו לכנס לתוך הפתח, ומקמת זה הוא חוזר לאחור, חס ושלום. כי כן דרך הבעל-דבר והסטרא-אחרא, כשרואה שהאדם סמוך סמוך ממש לשערי הקדשה, וכמעט שיכנס, אזי הוא מתפשט עליו בהתגברות גדול מאד מאד, רחמנא לצלן. על-כן צריך אז התחזקות גדול נגדו. ושמענו מצדיק אמתי שאמר, שאילו היה אומר לו אחד, יהיה מי שיהיה, בעת שעסק בעבודת השם בתחלתו: אחי, חוק ואחו עצמך - הייתי רץ ומודרו מאד בעבודתו ויתברך, כי גם עליו עבר כל הנ"ל, ולא היה שומע שום התחזקות משום אדם. על-כן מי שרוצה לכנס בעבודת השם, יזכר זאת היטב. וחוק עצמך מאד, ועשה מה שתוכל בעבודת השם, וברכות תמים והשנים תכנס לבטח בעזרתו ויתברך לתוך שערי הקדשה, כי השם יתברך מלא רחמים ורוצה בעבודתך מאד. ודע, שכל התנועות וההתקנות, שאמה נתק ונעמק בכל פעם איזה מעט מן גשמיית לעבודתו ויתברך, פלם מתקציים ומתחברים ומתקשרים ובאים לעזרתך בעת הצורך, דהיינו כשיש, חס ושלום, איזה חסך ועת צרה, חס ושלום. ודע, שהאדם צריך לעבר על גשר צר מאד מאד, והכלל והעקר - שלא יתפחד כלל:

ודע, שיש אילו, שגדלים עליו עלים, שכל עלה צריך להיות גדל מאה שנים, והוא נמצא בפרדסים של השרים, וקורין אותו בלשונם "מאה שנים". ומסתמא כשגדל מאה שנים, בודאי עובר עליו מה שעובר, ואחר-כך, בסוף המאה שנים, הוא יורה קול גדול כמו קרי-שרפה, שקורין "אורמאטיע". והבן הנמשל היטב:

וראוי לילך עם מה שצאמר במאמר "אמרה לאלקי בעודי" (בליקטו הראשון בס' דבר), דהיינו לבקש ולחפש למצא בעצמו איזה זכות ואיזה נקדה טובה, ובהו המעט טוב שמוצא בעצמו ישמח ויחוק עצמו, ואל יציה את מקומו; אף אם נפל למה שצפול, רחמנא לצלן, אף-על-פי-כן יחוק עצמו במעט דמעט טוב שמוצא בעצמו עדיו, עד אשר יזכה לשוב על-ידיהו להשם ויתברך, וכל הידונות יהיו נעשין זכיות (עי' יבאל פו). ומה עשה הבעל-שם-טוב, וזכר צדיק לברכה, על הים, כשהסיתו הבעל דבר וכו'. ומהו תבין עד היכן אמה צריך להתחזק ולכלי ליאש עצמך, חס ושלום, אף אם יהיה מה שיהיה. והעקר להיות בשמחה תמיד, וישמח עצמו בכל מה שיכול, ואפלו על-ידי מלי דשמותא, לעשות עצמו בשמחה ולעשות עניני שטות וצחוק או קפיצות וקודים, כדי לבוא לשמחה, שהוא דבר גדול מאד:

ו

לפי גדלות השם ויתברך ועצם רוממותו ויתברך, בתנועה קלה בעלמא ובהסתכלות בעלמא שאינו פראוי לפי כבודו ויתברך, היה ראוי לבוא על האדם מה שראוי, חס ושלום חס ושלום; אך השם ויתברך מלא רחמים, וכל העולם מלא רחמנות, והוא רוצה מאד בהעולם. על-כן צריך לחזק עצמו מאד בעבודתו בכל מה שיכול, אף אם הוא כמו שהוא, ויסמך על רחמיו המרבים מאד

לקומי

נג נד נה נו נז

מזהרין תנינא

כה

עמד עצמו על איזה פסוק ואמר להם תורה. כי אז, כשכבאו אליו, שאלו אותו מה ששאלו - ה' למבול ישב, והוא עמד על פסוק, והשיב להם: ה' עז וכי. וכן בישראל בעצמו, שהם בקדשה, ואינם באים, חס ושלום, לבלעם וכיצא בו. אך כשצדיק גדול אמתי מגלה הדושים, ונעשה רעש גדול שיה מגלה הדושים גוראים פאלו, אזי כלם מתקבצים ובאים לאיזה קטן במעלה, ונאספים אצלו לשמע ממנו, מחמת הרעש שנעשה עלידי הדושים שמגלה הצדיק הגדול, והוא עומד עצמו על איזה פסוק, ואומר להם מה שאומר:

נח

יש בני־אדם שאומרים, שכשהצדיק גדול במעלה, מחמת גדלותו אינו יכול להשגיח ולהסתפל על בני העולם, כי הוא רחוק מהעולם. ובאמת אינו כן, כי אדרבא, כשהצדיק גדול מאד, הוא יכול להשגיח ולהסתפל יותר על העולם, וכמו שמצינו ברבן יוחנן בן זכאי, שבודאי היה גדול במעלה מאד מאד, יותר ויותר הרבה מהצדיקים שבזמן הזה, ואף־על־פיכך אמר: אוי לי אם אמר, אוי לי אם לא אמר (כלים פ' י"ג, ס"ו). נמצא, שרבן יוחנן בן זכאי היה בקי בלמד בתוך העולם, עד שהיה מתירא לומר דברי־תורה, שלא ילמדו ממנו הרמאים. הרי שהיה בקי מאד בהעולם, עד שאדרבא, היה מתירא פן ילמדו ממנו רמאות. כי באמת כל מה שהצדיק גדול ביותר, יכול להשגיח ולהסתפל בעולם יותר, כי הלוא השם יתברך הוא מרום ומגשש מאד מאד מן העולם, ואף־על־פיכך הוא משגיח בהשגחה פרטית על כל העולם:

כי באמת מי שהוא יש, אזי אינו יכול להיות בכל מקום בבת־אחת, כי מה שהוא ישות, כשהוא עומד כאן אינו כאן, כגון כשהוא באיזה עבודת השם, אינו יכול להסתפל בעולם, אבל מי שהוא אין, אין מקום שלא יהיה שם, כי אין לו מקום כלל, ועל־כן כל מה שהצדיק נקבל יותר באון, הוא יכול להשגיח ולהסתפל בעולם ביותר, כי אין שיק לומר עליו שהוא במקום גבוה ורחוק מהעולם, כי אין לו מקום כלל, וכמו שמוכח בדברינו (בלקושי קפ"א, סימן קכ"ב) בשם המגיד על הרצצה להחכים ידרים וכו', עין שם:

נח

יש רזין ונשפר, ורזין ונפסד (עי פסחים ט"ז). כי דע, כי מצוה גוררת מצוה (אבות פ"ד), נמצא, שהמצוה גוררת את חברתה. ובודאי יש איזה בחינה בין המצוות, מה שהוא בין מצוה למצוה, שהוא מקשר מצוה אחת לחברתה, אשר עלידיה המצוות נגדרים אחת אחר חברתה. ובאמת זאת הבחינה בעצמה, תינו מה שהוא בין המצוות כנ"ל, זאת הבחינה היא גם־כן יקרה מאד:

ועל־כן מי שהוא צדיק מנעוריו והולך בדרך הישר ממנו, מדרגא לדרגא, כמו שכתוב באברהם (בראשית כ"ד): ואברהם וכן בא בימים - שאברהם בא לדרגא שלו עלידי הימים, כמובא בזהר (חי שיה דף קכ"א), כי בן שלש שנים הכיר את בוראו (תרים לב), והיה הולך תמיד מדרגא לדרגא.

ובענין הקשיות שקשה על השם יתברך, מרגלא בפמה לומר: אדרבא, כך ראוי להיות דיקא, שהיו קשיות על השם יתברך, וכך נאה ויפה לו יתברך לפי גדלותו ורוממותו, כי מעצם גדלותו ורוממותו, שהוא מרום מאד מדרענו, על־כן בודאי אי אפשר שבני ונשיג בשכלנו הנהגתו יתברך, ועל־כן בהכרח שהיו עליו יתברך קשיות, כי כך נאה ויפה להבורא יתברך, שהיה מרום ונשא מדרענו, שעלידיה קשה הקשיות כנ"ל; ואם היה הנהגתו כפי חיוב דעתנו, אם בן היה, חס ושלום, דעתו בדרענו:

נג

גדל יקרת המחשבה נודע לי עתה. כי המחשבה יקרה מאד מאד, שנעשה ממנה דברים שלמים ממש, שיש להם קיום כל הימים שיתקמו העולמות, כל זמן אשר השם יתברך וכו' וכו'. וחקמה יקר יותר, כי מחשבה היא שעולה על מחשבתו לבר, וחקמה היא שבונה בהכמתו בנינים בשכלו, והוא יקר מאד. ועקר הדבר - שיהיה באמת. ואפלו פשט שמחדשין, הוא גם־כן דבר גדול מאד, וצריך גם־כן שיהיה באמת. וגם להקד, כשהוא בלא אמת, נעשה ממנה גם־כן דברים להפך:

נד

הבחירה ביד האדם לעשות פרצונו, ואפלו כל הדברים, הכל ביד האיש הישראלי להתנהג הכל פרצונו בבחירתו. כי ביד ישראל יש בחירה בידם על כל דבר שבעולם, כי אצל אחרים יש דברים שהם מוכרחים בהם, אבל אצל איש הישראלי, כל דבר ידבר שהוא עושה, כגון לנסע לאיזה מקום וכיצא, יש בו עבודה, ועל־כן יש לו בחירה על הכל:

נה

רוח העולם הזה אין לשער, הנינו מה שהאדם יכול להרויח בזה העולם, ואין צורך על זה הוצאות משלו, שקורין "אויש־לאג", רק ממה שהכין לפניו הבורא יתברך ויכול להרחיב ידו ולהרויח הרבה מאד. עין לא ראתה וכו':

נו

כשיש להאדם לב, אין שיק אצלו מקום כלל, כי אדרבא, הוא מקומו של עולם וכו'. כי האלקות הוא בלב, כמו שכתוב (תהלים ע"ג): צור לבי. ואצל השם יתברך נאמר (שמות ט'): הנה מקום אתי - שהוא מקומו של עולם, ואין העולם מקומו (א). נמצא, מי שיש לו לב ישראלי, אין ראוי לו לומר שמקום זה אין טוב לפניו, כי אין שיק אצלו מקום כלל, כי אדרבא, הוא מקומו של עולם, ואין העולם מקומו כנ"ל:

נז

דע, כשצדיק גדול אמתי מגלה תורה, הדושים נפלאים ונוראים, הוא מוכה להקטנים במעלה, שעלידיה נהגל הקטן במעלה, שהכל רצים ובאים אליו. וגם בהסמא־אחרא נהגל אחד עלידיה, כמו שמצינו בבלעם, כשנתן השם יתברך את התורה לישראל, באו כל האמות לבלעם (כשאר"ל ובהם קפו), נמצא, שעלידי תנינת התורה לישראל נהגל בלעם, ובאו אליו כל העולם, והוא

(א) כמובא בפרש"י שם, והוא כמ"ד שם.

מוהר"ן תנינא

לקוטי

כה:

ולוה מקשר מה שאמרו רבותינו זכרונם לברכה: בשהיה רבי עקיבא בתפוסה, אמר לו רבי שמעון בן יוחאי: רבי, למדני תורה, ואם לאו, אני אומר ליוחאי אבא ומוסרף למלכות (פסוק) (ד) והדברים המהוים מאד מאד, שרבי שמעון יאמר בדברים האלה לרבו, שישמרו למלכות. וגם, כי מסתמא בשרבי עקיבא רבו לא רצה ללמוד, בודאי כן לטובה. וגם, הלוא כבר היה תפוס בתפוסה, ומה ימסרוה עוד:

אף דע, כי גם עלידי מי שאומר תורה ברבים, ושומעים תלמידים שאינם הגונים, עלידייהו בא ג'סין עצירת גשמים, כי עלידי כבוד התורה בא גשמים, בבחינת (שמות טו): ויכבוד ה' נראה בעיני, ועלידי הענין בא גשמים. וזה בחינת (תהלים טו): אל הכבוד הרעים, ה' על מים רבים; הינו בחינת גשמים, שאינם עלידי כבוד ה', בחינת כבוד התורה. והלומד תורה לתלמיד שאינו הגון, אמרו רבותינו זכרונם לברכה (תלוי קל) שהוא פוטר אבן למרקוליס, ופרשו רבותינו זכרונם לברכה (א), שפרקוליס פרושו: מר קלוס, הינו חלוף הכבוד. נמצא, בשלומד תורה לתלמיד שאינו הגון, הוא הפך הכבוד, ועליפן בא עלידייהו עצירת גשמים, הפך הכבוד, שעלידי באין גשמים. וזה בחינת (משל טו): כמטר בקציר בן לא נאה לכסיל כבוד; הינו בשלומד תורה לתלמיד שאינו הגון, שזה בחינת: נותן לכסיל כבוד (עו) (עו), שנותן כבוד התורה לכסיל, דהינו תלמיד שאינו הגון, ועלידייהו מקלל הגשמים. והיו: כמטר בקציר, הינו קלקל הגשמים שזרדו, שלא בעונתו, כי בשעת הקציר, או אדרבא, מייק המטר - בן לא נאה לכסיל כבוד, כי עלידייהו בעצמו הוא קלקל הגשמים כנ"ל:

וזה שאמר רבי שמעון בן יוחאי לרבי עקיבא: למדני תורה, ואם לאו, אני אומר וכו'. כי רבי עקיבא היה מקהיל קהלות ודורש ברבים, וסבר רבי שמעון, שפניו זה נתפס בתפוסה, מחמת שהיה דורש ברבים, ושמעו בניאדם שאינם מהגונים, כי עלידי חדושי-תורה שמשגליו, עלידייהו נמשך אלקות, כביכול, כמו שכתוב (שמות כה): ויקחו לי תרומה, הינו בשתרצו לקח ולהמשיך אותו, אי אפשר כי אם עלידי התורה, כי עלידי התורה ממשכין אותו, כביכול, ולהיכן נמשך האלקות? לתוך מה השומע. ואף-עלפי שהיו תפוסה, כביכול, בבחינת (ש"ה ט): מלך אסור ברהמים - ברהמי מחין (סוף התיקונים תקון י' דף טו) אסור ויקא, שמה שנמשך אלקותו ויתברך, כביכול, ברהמי מחין הוא בחינת תפוסה, בחינת (תהלים טו) שבית שבי, אף-עלפי-כן הוא ניהא להשם ויתברך, שיהיה נמשך, כביכול, עלידי התורה, אף-עלפי שהוא בחינת תפוסה:

אבל בשלומד תורה לתלמיד שאינו הגון, וממשיך אלקותו ויתברך לתוך מה שלו, והו תפוסה ממש, ועליפן ענישו תפוסה, ועליפן סבר רבי שמעון בן יוחאי, שעלידייהו נתפס רבי עקיבא בתפוסה כנ"ל, כי עלידי תפוסה ויתתקו, ויודכנו הדבורים שהכניס לתלמידים שאינם הגונים, בבחינת (בראשית טו): ואתם

ומי שהוא בבחינה זו, הוא מפסיד עלידי הירויות, כי בשהוא זריו גדול, ורץ בירויות ממצוה למצוה, או הוא מפסיד עלידייהו את בחינת הקדשה, מה שהוא בין מצוה למצוה כנ"ל, כי עלידייהו הירויות הוא עובר ומחל על הבחינה הזאת, כי המצוה בעצמה הולכת אליו, כי היא נמשכת וננררת אליו עלידי המצוה ראשונה שגוררת את השנייה כנ"ל. ובשגם הוא רץ בירויות אל המצוה, או יוכל לדלג ולעבר את הבחינה הנ"ל, דהינו מה שהוא בין המצוות כנ"ל, ועליפן הוא זריו ונפסד. אבל בשהיה קצת, ויכל בתוך כך להשיג גם הבחינה שבין המצוות כנ"ל:

וכל זה - למי שהולך בדרך ה' כפסד מנעוריו, אבל מי שצריך לעשות תשובה, הוא צריך דוקא להיות זריו גדול מאד מאד, למחר ולרוץ מאד להמלט על נפשו, ואסור לו לשהות כלל לעמוד ולהתישב, כי בעלי-תשובה אינו הולך מדרגא לדרגא כלל, ואין בינו ובין הקדשה שום בחינה הנ"ל, כי הוא צריך להתחיל מחדש, והוא צריך לרוץ ולדלג אל הקדשה, כמובא, שהפעל-תשובה צריך לדלג על מה שצריך לדלג, ולקפץ אל הקדשה בירויות גדול. ואיש כזה הוא זריו ונשכר כנ"ל. ובחינה שבין המצוות כנ"ל הוא כגון: וידבר ה' אל משה לאמר ועשית. ובודאי יש עבודה גם באלו הדבורים, שהם קדם המצוה, כי עקר המצוה בעצמה נאמר בתורה אחר-כך, אחר תבת ועשית, אבל באמת בודאי גם בפסוקים הנ"ל שבין מצוה למצוה, יש בהם עבודה. והו בחינה הנ"ל מה שבין מצוה למצוה. ועוד יש בזה, ועין במקום אחר (בלקוטי סי' טו) מענין זה, שבאמת יש עבודה גם בפסוק וידבר וכו':

ב

בשיש מלחמות בעולם, השכל מתיב שיהיה יקרות, כי נתעורר קללה של קין: כי תעבד את האדמה לא תוסף תת בכה לך (בראשית ה), עלידי השפיות-דמים שיש בעולם, כי קללה זו נאמרה על שפיות-דמים, כי האדמה היא חביבת בזה בשיש שפיות-דמים, כי הגשמים נעשין עלידי האדים העולים מן הארץ, כמו שכתוב (בראשית ט): ואד יעלה מן הארץ והשקה את כל פני האדמה; כי מן האדים העולים מן הארץ, מזה נעשים גשמים, וכשיש מלחמות ושפיות-דמים, או נעשה מן האדים הנ"ל שפיות-דמים, וזה שכתוב (חזקאל לח): ותגר את בני ישראל עלידי חרב בעת אידם, הינו בחינת אידם הנ"ל, שעלידים נעשה השפיות-דמים. וכן בכמה אמות: מצרים ועמון ומואב, כשנבא על מפתחם, נאמר שם: בעת אידם - בחינת אידם הנ"ל, שעלידים נעשה השפיות-דמים כנ"ל. ועליפן בשיש מלחמות ושפיות-דמים, או האדמה נותנת בכה לשם, כי מן האדים העולים מפנה נעשה השפיות-דמים, ועליפן אין יודין גשמים, כי הגשמים נעשין מן האדים, ועכשו נעשה מן האדים ענין אחר, דהינו שפיות-דמים כנ"ל. וזה שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (תענית ח): בשעת גשמים אפלו גיסות פוסקות בו, כי בשיש גשמים, נפסקים הגיסות והמלחמות כנ"ל:

(א) עין תוספת מנהדרין סד ר"ה מרקוליס. (ב) כמבואר שם בחלוף. (ג) עיין בתיקון ו' (דף טו ע"ב).

לקומי

סא

מוהר"ן תנינא

כט

גדלות, ותהיה מִכְרָח בעל־פֶּרֶךְ גְּלוּת תוֹרָה, שהיא התגלות החסדים כְּנִל, כי על־יְדֵי שְׂרָפֵי שְׁמֵעוֹן בֵּן יוֹחָאי תלמידו יאמר תורה, על־יְדֵיֶיהָ יבִיא את רַבֵּי עֲקִיבָא לְבַחֲנֵת גְּלוּת בעל־פֶּרֶךְ, ויכַרָּה לוֹמַר תוֹרָה, שהיא התגלות החסדים, שהוא תִּקּוּן פְּנֵם הַנִּל:

וְלֹא באר אִיךְ עַל־יְדֵי התגלות התורה שֶׁמְגַלָּה חסדים, על־יְדֵיֶיהָ יתְקַן פְּנֵם הַנִּל. גם לא באר אִיךְ עַל־יְדֵי התלמיד שֶׁישׁ לוֹ זְכוּת אַבוֹת, כְּשֶׁמְגַלָּה תוֹרָה, על־יְדֵיֶיהָ יתֵּהוּ רַבּוֹ מִכְרָח לְבוֹא בגְּלוּת וְלוֹמַר תוֹרָה):

וְזוּ: וּמוֹסְרָךְ לְמַלְכוּת - מִסְדֵּיהָ הוּא לְשׁוֹן בעל־פֶּרֶךְ, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (בְּמִדְבָר לֹא): וַיִּמְסְרוּ מֵאֵלֶיךָ יִשְׂרָאֵל - פֶּרֶשׁ רִשׁוֹ: שֶׁמְסַרְוֹ בעל־פֶּרֶךְ, כִּי רַבֵּי שְׁמֵעוֹן בֵּן יוֹחָאי יבִיא אֶת רַבֵּי עֲקִיבָא בעל־פֶּרֶךְ לְבַחֲנֵת גְּלוּת עַל־יְדֵי שהוא יאמר תוֹרָה כְּנִל:

סד

הַשֵּׁם יתְפַרְךָ הוּא לְמַעַלָּה מֵהוֹמָן, כְּמוֹכָא. וְזוֹ הַעֲנִין הוּא בְּאֵמַת דְּכַר נִפְלָא וְנִעְלָם מְאֹד, וְאֵי אֶפְשֵׁר לְהַכִּין זֹאת בְּשִׁכּוֹל אֲנוּשֵׁי. אִיךְ דַּע, שֶׁעֲשֵׂר הוֹמָן הוּא רַק מַחְמַת שְׂאִין מְבִינִים, דְּהִינּוּ מַחְמַת שֶׁשְׁכַּלְנוּ קִטּוֹן, כִּי כָּל מַה שֶׁהִשְׁכַּל גְּדוֹל בְּיוֹתֵר, הוֹמָן נִקְטָן וְנִתְפַּטַּל בְּיוֹתֵר. כִּי בַחלוֹם, שְׂאֵן הִשְׁכַּל נִסְתַּלֵּק, וְאִין לוֹ רַק פַּח הַמְדַמָּה, אִיךְ בְּרַבֵּעַ שְׁעָה יְכוּלִים לְעַבֵּר כָּל הַשְּׂבָעִים שְׁנָה, כְּאִשֶּׁר נִדְמָה בַחלוֹם, שְׁעוֹבֵר וְהוֹלֵךְ כְּמַה וְכְמַה זְמוּנִים בְּשַׁעָה מוֹעֵמַת מְאֹד, וְאַחֲרֵיכֵךְ כְּשֶׁנִּתְעוֹדְרִים מֵהַשְּׂנָה, אִיךְ רֹאִים שֶׁכָּל אֵלּוֹ הוֹמָנִים וְהַשְּׂבָעִים שְׁנָה שְׁעֵבְרוּ בַחלוֹם, הוּא זְמוֹן מוֹעֵמַת מְאֹד בְּאֵמַת. וְזוֹ, מַחְמַת שְׂאֵחֲרֵיכֵךְ, בְּהַקִּיץ, אִי חוֹזֵר הִשְׁכַּל אֵלָיו, וְאֵצֶל הִשְׁכַּל כָּל אֵלּוֹ הַשְּׂבָעִים שְׁנָה שְׁעֵבְרוּ בַחלוֹם, הֵם רַק רַבֵּעַ שְׁעָה אֵצֶל, רַק שְׂבָעִים שְׁנָה מִמּוֹשׁ, הֵם שְׂבָעִים שְׁנָה גַם אֵצֶל הִשְׁכַּל שְׁלֵנוּ:

וּבְאֵמַת בְּהִשְׁכַּל הַגְּבוּהָ לְמַעַלָּה מִשְׁכַּלְנוּ, גַּם מַה שֶׁנִּחְשָׁב אֵצֶלְנוּ לְשְׂבָעִים שְׁנָה מִמּוֹשׁ הוּא גַם־כֵּן רַק רַבֵּעַ שְׁעָה אוֹ פְחוֹת, כִּי כְּמוֹ שֶׁאֵינוֹ רֹאִין שִׁיכוּלֵין לְעַבֵּר שְׂבָעִים שְׁנָה בַחלוֹם, וּבְאֵמַת אֵינוֹ יוֹדְעִין אַחַר כֵּךְ בְּשִׁכּוֹל שְׁלֵנוּ שֶׁהוּא רַק רַבֵּעַ שְׁעָה, כְּמוֹכֵן מִמּוֹשׁ, מַה שֶׁנִּחְשָׁב לְפִי שְׁכַלְנוּ שְׂבָעִים שְׁנָה מִמּוֹשׁ, הוּא בְּשִׁכּוֹל הַגְּבוּהָ לְמַעַלָּה יוֹתֵר רַק רַבֵּעַ שְׁעָה, רַק שְׂאִין אֵינוֹ מְבִינִים זֹאת, כִּי גַם בַחלוֹם אִם הִיָּה אַחַד בָּא אֵצֶל בְּשַׁעַת הַחלוֹם וְהָיָה אוֹמֵר לוֹ, שֶׁכָּל זֶה שֶׁנִּדְמָה לוֹ שְׁעוֹבְרִים יָמִים וְשָׁנִים, שֶׁבְּאֵמַת אֵינִים כְּלוּם, וְהַכֵּל הוּא רַק רַבֵּעַ שְׁעָה - בְּנִדְאֵי לֹא הָיָה מֵאֲמִין לוֹ כְּלָל, כִּי לְפִי הַדְּמוּיָן שֶׁבַחלוֹם נִדְמָה לוֹ שְׁעוֹבְרִים יָמִים וְשָׁנִים מִמּוֹשׁ; כְּמוֹכֵן מִמּוֹשׁ, אַרְעֵלִיפִי שֶׁאֵצֶלְנוּ לְפִי שְׁכַלְנוּ נִדְמָה שְׁנָה זְמוֹן שְׂבָעִים שְׁנָה, בְּשִׁכּוֹל הַגְּדוֹל יוֹתֵר הוּא רַק רַבֵּעַ שְׁעָה. וְכֵן לְמַעַלָּה מַעַלָּה, שֶׁבְּשִׁכּוֹל שֶׁהוּא גְבוּהָ עוֹד יוֹתֵר לְמַעַלָּה, גַּם אוֹתוֹ הוֹמָן שֶׁבְּשִׁכּוֹל הַגְּבוּהָ מִשְׁכַּלְנוּ אֵינוֹ נִחְשָׁב שֵׁם, בְּשִׁכּוֹל הַגְּבוּהָ עוֹד יוֹתֵר, רַק לְזִמּוֹן מוֹעֵמַת וּפְחוֹת מְאֹד. וְכֵן לְמַעַלָּה מַעַלָּה, עַד אִשֶּׁר יֵשׁ שֶׁכָּל גְבוּהָ כְּלִיכֵךְ, שֶׁשֵּׁם כָּל הוֹמָן כְּלוֹ אֵינוֹ נִחְשָׁב כְּלָל, כִּי מַחְמַת גְּדוֹל הִשְׁכַּל מְאֹד, כָּל הוֹמָן אִין וְאֶפְסֵי לְגַמְרֵי, כְּמוֹ שֶׁאֵצֶלְנוּ הַשְּׂבָעִים שְׁנָה שְׁעוֹבְרִים בַחלוֹם הֵם רַק רַבֵּעַ שְׁעָה בְּאֵמַת כְּנִל, כְּמוֹכֵן יֵשׁ שֶׁכָּל לְמַעַלָּה מִשְׁכַּל, עַד שֶׁהוֹמָן נִתְפַּטַּל לְגַמְרֵי:

הַאֶסְרוּ וַיִּכְחַנו דְּבָרֵיכֶם. וְעַל־כֵּן אָמַר רַבֵּי שְׁמֵעוֹן בֵּן יוֹחָאי לְרַבֵּי עֲקִיבָא, שֶׁלְמַדְנוּ תוֹרָה, וְעַל־יְדֵיֶיהָ שֶׁלְמַד עֲתָה לְרַבֵּי שְׁמֵעוֹן בֵּן יוֹחָאי, עַל־יְדֵיֶיהָ יתְקַן פְּנֵם הַנִּל. שֶׁלְמַד תוֹרָה לְתַלְמִידִים שְׂאִינִם מִהֵנָּה:

וְאִם לֹא, אֵינוֹ אוֹמֵר וְכו' - אֵינוֹ אוֹמֵר דְּקָא, הִינּוּ שְׂרָפֵי שְׁמֵעוֹן אָמַר לְרַבֵּי עֲקִיבָא, שֶׁאִם הוּא אֵינוֹ רוֹצֵה לְלַמְדוֹ תוֹרָה, אִיךְ אֵינוֹ אוֹמֵר תוֹרָה. וְזוּ: אֵינוֹ אוֹמֵר לְיוֹחָאי אָבָא, כִּי כָּל חַדוּשֵׁי הַתוֹרָה שֶׁמְגַלֵּין, עַל־יְדֵיֶיהָ מְגַלֵּין חסדים, כְּמוֹ שֶׁאֵמַרְנוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוּרֵינוּ לְכַרְכָּה (בְּבִרְתוֹת יב) כָּל הַמוֹנֵעַ תְּלִמְדוֹ מִלְשִׁמּוֹשׁ, כְּאִלּוּ מוֹנֵעַ מִמּוֹנוֹ חֶסֶד, שֶׁנֶּאֱמַר: לְמַסּ מַרְעוּהוּ חֶסֶד. וְיֵשׁ בְּכָל אַחַד חסדים מִצַּד הָאֵב וְכו', וְרַבֵּי עֲקִיבָא לֹא הָיָה לוֹ מִצַּד הָאֵב חסדים, כִּי הָיָה בֵּן גֵּרִים, וְלֹא הָיָה לוֹ זְכוּת אַבוֹת, כְּמוֹ שֶׁאֵמַרְנוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוּרֵינוּ לְכַרְכָּה (בְּבִרְתוֹת יב), שֶׁלֹּא רָצוּ לְמַנּוֹתוֹ נְשִׂאֵי לְרַבֵּי עֲקִיבָא, מִשּׁוּם דְּלִית לֵה זְכוּת אַבוֹת. וְסִבֵּר רַבֵּי שְׁמֵעוֹן, שְׂרָפֵי עֲקִיבָא אִין רוֹצֵה לְזַמֵּר תוֹרָה מַחְמַת זֶה, מַחְמַת שְׂאִין לוֹ חסדים מִצַּד הָאֵב, אֲבָל רַבֵּי שְׁמֵעוֹן בֵּן יוֹחָאי בְּנִדְאֵי הָיָה לוֹ חסדים מִצַּד אַבּוֹי רַבֵּי יוֹחָאי, (שֶׁהָיָה גְדוֹל בְּיִשְׂרָאֵל) וְעַל־כֵּן אָמַר רַבֵּי שְׁמֵעוֹן: וְאִם לֹא, אֵינוֹ אוֹמֵר לְיוֹחָאי אָבָא, הִינּוּ שְׂאֵנִי אוֹמֵר לְהַתוֹרָה שֶׁהוּא בַחֲנִית יוֹחָאי אָבָא, בַּחֲנִית הַחֲסִדִים מִצַּד הָאֵב, שֶׁמִּשָּׁם הַתְּגַלּוֹת הַתוֹרָה, כִּי הַתְּגַלּוֹת הַתוֹרָה הוּא הַתְּגַלּוֹת הַחֲסִדִים כְּנִל:

וְזוּ: וּמוֹסְרָךְ לְמַלְכוּת - כִּי רַבֵּי שְׁמֵעוֹן אָמַר, שֶׁזֶה שְׂרָפֵי עֲקִיבָא אֵינוֹ רוֹצֵה לְזַמֵּר תוֹרָה וְלְגַלּוֹת הַחֲסִדִים, וְעַל־יְדֵי הַתְּגַלּוֹת הַחֲסִדִים עַל־יְדֵי הַתוֹרָה שֶׁהָיָה רַבֵּי עֲקִיבָא אוֹמֵר עֲתָה, הָיָה מִתְקַן פְּנֵם הַנִּל, שֶׁלְמַד תוֹרָה לְתַלְמִידִים שְׂאִינִם הֵגוּנִים, אִיךְ רַבֵּי עֲקִיבָא אֵינוֹ רוֹצֵה לְגַלּוֹת חַדוּשֵׁי־תוֹרָה וְלְגַלּוֹת הַחֲסִדִים, מַחְמַת שְׂאִין לוֹ חסדים מִצַּד הָאֵב, וְרַבֵּי שְׁמֵעוֹן אָמַר, שֶׁזֶהוּ רַק מַחְמַת עֲנִיוּת שֶׁל רַבֵּי עֲקִיבָא, שֶׁמַּחְמַת עֲנִיוּתוֹ שֶׁל רַבֵּי עֲקִיבָא הוּא סוֹכֵר שְׂאִין יְכוּל לְגַלּוֹת תוֹרָה, מַחְמַת שְׂאִין לוֹ חסדים מִצַּד הָאֵב, וְאִין יְכוּל לְתַקַּן פְּנֵם הַנִּל כִּי אִם עַל־יְדֵי הַתְּפִיסָה, כִּי הַתְּפִיסָה הוּא תִּקּוּן וְנִסְכָּךְ לְהַדְּבִירִים כְּנִל. אֲבָל בְּאֵמַת רַבֵּי עֲקִיבָא הוּא רַבֵּי גְדוֹל כְּזוֹ, שֶׁישׁ לוֹ חסדים מִצַּד עֲצָמוֹ, וְאִין צָרִיךְ לְזְכוּת אַבוֹת כְּלָל, וְיְכוּל רַבֵּי עֲקִיבָא לְגַלּוֹת תוֹרָה עַל־יְדֵי הַחֲסִדִים שֶׁישׁ לוֹ מִצַּד עֲצָמוֹ לְבַד, וְעַל־יְדֵיֶיהָ יתְקַן פְּנֵם הַנִּל, כְּנִל:

וְעַל־כֵּן אָמַר רַבֵּי שְׁמֵעוֹן: אֵינוֹ אוֹמֵר וְכו', הִינּוּ שְׂאֵנִי אוֹמֵר תוֹרָה, שֶׁישׁ לִי חסדים מִצַּד הָאֵב, וְעַל־יְדֵיֶיהָ יבִיא אֶת רַבֵּי עֲקִיבָא לְחוֹךְ בַּחֲנִית גְּלוּת, עַד שֶׁיִּכְרַח רַבֵּי עֲקִיבָא בעל־פֶּרֶךְ לְזַמֵּר תוֹרָה, כִּי בְּאֵמַת רַבֵּי עֲקִיבָא יְכוּל בְּנִדְאֵי לְגַלּוֹת תוֹרָה, אַרְעֵלִיפִי שְׂאִין לוֹ זְכוּת אַבוֹת, כִּי רַבֵּי עֲקִיבָא גְדוֹל כְּלִיכֵךְ, שֶׁיְכוּל לְגַלּוֹת תוֹרָה עַל־יְדֵי חסדים שֶׁישׁ לוֹ מִצַּד עֲצָמוֹ, רַק שֶׁהוּא עֵנִי, וְעַל־יְדֵי שֶׁיְגַלָּה רַבֵּי שְׁמֵעוֹן תְּלִמְדוֹ תוֹרָה, שֶׁהוּא יֵשׁ לוֹ חסדים מִצַּד הָאֵב, עַל־יְדֵיֶיהָ יבִיא אֶת רַבֵּי עֲקִיבָא לְבַחֲנֵת גְּלוּת, עַד שֶׁיִּכְרַח בעל־פֶּרֶךְ לְזַמֵּר תוֹרָה אַרְעֵלִיפִי שְׂאֵינוֹ רוֹצֵה. וְזוּ: וְאִם לֹא, הִינּוּ שְׂאֵמַר רַבֵּי שְׁמֵעוֹן לְרַבֵּי עֲקִיבָא: אִם אִין אַתָּה רוֹצֵה לְזַמֵּר תוֹרָה, וְזוֹ מַחְמַת עֲנִיוּתוֹךָ, אִיךְ אֵינוֹ אוֹמֵר לְיוֹחָאי אָבָא, הִינּוּ שְׂאֵנִי אוֹמֵר תוֹרָה, כִּי יֵשׁ לִי חסדים מִצַּד הָאֵב כְּנִל, וּמוֹסְרָךְ לְמַלְכוּת, הִינּוּ שְׂאֵבִיא אוֹתָךְ וְאִמְסְרָךְ בעל־פֶּרֶךְ לְמַלְכוּת, לְבַחֲנֵת

(ר) עֵין הַקְּדוּמָה חוֹדֵר רַבֵּי יוֹחָאי תְּבִיבָא.

מזהרין תנינא

סב סג

לקומי

כמ:

הארץ בכליכם וכו' (בראשית ט), בחינת זמר ונגון, ששלה עלידכם ליוסף, וכמו שפרש רש"י: מזמרת - לשון זמר וכו'. כי דע, כי כל רועה ורועה יש לו נגון מיוחד לפי העשבים ולפי המקום שהוא רועה שם, כי כל בהמה ובהמה יש לה עשב מיוחד, שהיא צריכה לאכלו. גם אינו רועה תמיד במקום אחד. ולפי העשבים והמקום שרועה שם, פן יש לו נגון. כי כל עשב ועשב יש לו שירה שאומר שנה בחינת פרק שירה, ומשירת העשבים נעשה נגון של הרועה. וזה סוד מה שכתוב (ש"ס ט): ותלד עדה את יבל, הוא היה אבי ישב אהל ומקנה; ושם אחיו יובל, הוא היה אבי כל תפש כנור ועוגב. כי תכף כשהיה בעולם רועה מקנה, היה תכף פליזמר כנ"ל. ועל-כן דוד המלך, עליו השלום, שהיה יודע נגן (שמואל א טז), על-כן היה רועה (ש"ס ט), כנ"ל. (גם מצינו באבות העולם פלם, שהיו רועי מקנה.) וזה בחינת (שש"ס ט): מכנף הארץ ומירות שמענו, היינו שזמירות ונגונים ויצאים מכנף הארץ, כי על-ידי העשבים הגדלים בארץ נעשה נגון כנ"ל. ועל-ידי שהרועה יודע הנגון, על-ידיה הוא נותן פה בעשבים, ואזי יש לבהמות לאכל. וזה בחינת (שש"ס ט): הנצנים נראו בארץ, עת הזמר הגיע; הינו שהנצנים גדלים בארץ על-ידי הזמר והנגון השיקף להם כנ"ל. נמצא, שעל-ידי הזמר והנגון שהרועה יודע, הוא נותן פה בעשבים, ויש מרעה לבהמות. גם הנגון הוא טובה לתרועה בעצמו, כי מחמת שהרועה הוא תמיד בין בהמות, היה אפשר שימשכו ויורידו את הרועה מבחינת רוח האדם לרוח הבהמית, עד שיערה הרועה את עצמו, בבחינת (בראשית ט): וילכו לרעות את צאן אביהם וכו', ופרש רש"י, שהלכו לרעות את עצמן. ועל-ידי הנגון נצול מזה, כי הנגון הוא התבררות הרוח, שמכררין רוח האדם מן רוח הבהמה, בבחינת (קולת ט): מי יודע רוח בני האדם העולה היא למעלה, ורוח הבהמה היורדת היא למטה; כי זהו עקר הנגון - ללקט ולכרר מרוח טובה, כמבאר במקום אחר. ועל-כן על-ידי הנגון נצול מרוח הבהמית, כי נחבר רוח האדם מרוח הבהמה על-ידי הנגון כנ"ל:

וכן אנו רואים במקום גס"כ, שהבעלי-בה יכול לעבר מקום גדול בשעה מועטה. נמצא, שאצלו כל זה המקום הוא קטן, ואצל החלושי-כח נחשב זה המקום גדול, וצריכים ללך שעה מרבה עד שעוברים אותו המקום. וכמו-כן למעלה מעלה, כל מה שהכח גדול יותר, המקום נקטן אצלו יותר, וכן למעלה מעלה, עד שהמקום נתפסל לגמרי, רק שבשכלנו אי אפשר להבין כל זה, כמו שאי אפשר להבין בחלום את האמת, שכל אותו הזמן שנדמה בחלום אינו כלום באמת, כמורכב גם אנו אי אפשר לנו להבין, שכל הזמן שלנו אינו כלום למעלה בשכל הגבוה כנ"ל:

סב

אלה מסעי בני ישראל (במדבר ט), איתא במדרש (א), שמסעי בני ישראל, דהינו הנסיעות שבני ישראל נוסעין במקום למקום, הם מכפרין על אלה אלהיך ישראל, הינו על פנים עבודה-זרה, כי אפלו כשאין עובדין עבודה-זרה, יש פנים עבודה-זרה כי קלקל האמונה היא גס"כ בחינת עבודה-זרה וכמו שמוכא (בשם הפעל-שם טוב) על פסוק (דברים יא): וסרתם ועברתם אלהים אחרים, שתכף בשפרים מהשם יתברך הוא בחינת עבודה-זרה, ועל-ידי הנסיעות של ישראל נתכפר. וכל זמן שיש עבודה-זרה בעולם, חרוף-אף בעולם (ספרי פ' ראה, וחיוב בפדיוש"ס), נמצא, כשנתכפר פנים עבודה-זרה כנ"ל, נמתק חרוף-אף, ונמשך רחמינות. ועקר רחמינות הוא בבחינת (בראשית ט): ואל שדי יתן לכם רחמים - לכם דוקא. הינו שהשם יתברך יתן לנו הרחמינות, שימסר את הרחמינות בידינו, כי אצלו יתברך יכול להיות שגם החולאת הקשה וכל היסורין הם הרחמינות שלו, כי בודאי כל מה שהשם יתברך עושה להאדם, אפלו יסורין קשים, הכל הוא רק רחמינות, אבל אנו מכשפים, שיתן וימסר בידינו את הרחמינות, כי אין אנו מבינים הרחמינות שלו, וגם אין אנו יכולין לקבל אותו הרחמינות שלו הנ"ל, רק שהשם יתברך יתן בידינו את הרחמינות, שאנחנו בעצמנו נרחם עלינו, ואצלנו הרחמינות בפשיטות, להתרפא מן החלי וכיוצא בזה. וזהו **ישראל** - ראשי-תבות: אל שדי יתן לכם רחמים, כנ"ל, כי הרחמינות נעשה על-ידי מסעי בני **ישראל**, כנ"ל:

סג

דע, כי יעקב אבינו, כששלה את בניו עשרת השבטים ליוסף, שלח עמקם נגון של ארץ-ישראל. וזה סוד: קחו מזמרת

ויש חלוקים רבים בנגינה, כי יש נגון שלם, ויש נגון שהוא כפמה בבות, ויכולים לחלקו לכות וענינים:

ודע, שהמלך יש לו כל הנגון בלוי בשלמות, אבל השרים אין להם רק איהו חלק בנגון, כל אחד לפי מקומו. ועל-כן אמר הנביא לנבוכדנצר (דניאל ט): אנת הוא אילנא וכו' ומוזן לכלא בה. כי נבוכדנצר, שהיה מלך ויש לו כל הנגון, על-ידי נמשך כל המוזן, כי המוזן נמשך על-ידי הנגון כנ"ל. ועל-כן יעקב אבינו, אף שלא היה יודע או שהוא יוסף, רק כפי מה שספרו לו השבטים הנחגותיו של יוסף, שלח לו נגון השיקף לשר כמותו, כפי מה ששמע מבניו דרכיו והנחגותיו, כי יעקב רצה לפעל אצלו על-ידי הנגון מה שהיה צריך, על-כן שלח לו אותו הנגון של ארץ-ישראל. וזהו שאמר לבניו: קחו מזמרת הארץ בכליכם; הינו שיקחו בחינת הנגון הנ"ל, שהוא בחינת זמרת הארץ כנ"ל, בכלים שלהם. והורידו לאיש מנחה, מעט ציר ומעט דבש, נכחת ולט, בטנים ויסקרים - הם בחינת משקולות ומדות הנגון, כי הנגון נעשה מנדולי הארץ כנ"ל:

(א) עין בלקוט קמא סימן פ' בשם ספר עשה מאמרות.

לקומי

סד סה סו

מוהר"ן תנינא

5

סד

והיה לארבעה ראשים. נהר יוצא מעדן - זה בחינת צדיק יסוד עולם, בחינת יסוד הפשוט, אשר משם יפרד הארבעה יסודות, שהם בחינת ארבעה ראשים כנ"ל. נמצא, שכלם נמשכין מהצדיק, ועל"כ אם הוא מעניש את אחר, נוגע את הצדיק בעצמו, ועל"כ: גם ענוש לצדיק לא טוב כנ"ל:

וזה שאמרו הפעלימוסר, שכלשכאים לצדיק ורואים אותו, בבחינת (ישעיה ט'): והיו עיניך רואות את מורדך, ראוי שימצא את עצמו בתוך הצדיק, שישתכל בעצמו על כל המדות, אך הוא אוהו בהם, על"ידי ראיית פני הצדיק. כי כל המדות נמשכין מהארבעה יסודות הנ"ל, כמובא (ט), ועל"כ כשרואה את הצדיק, שהוא בחינת יסוד הפשוט, שממנו נמשכין כל הארבעה יסודות, ראוי לו שישתכל ויריש על"ידיהו אך הוא אוהו בכל המדות, שבאין מן הארבעה יסודות, שנמשכין מהצדיק, שהוא בחינת יסוד הפשוט, כנ"ל:

וזה: והיו עיניך רואות את מורדך - ראשיתבות: אש רוח מים עפר, שהם הארבעה יסודות, שמהם נמשכין כל המדות, שכלם נמשכין מהצדיק כנ"ל. ועל"כ כשרואין את הצדיק, שזה בחינת: והיו עיניך רואות את מורדך, על"ידיהו רואין בעצמו אך הוא אוהו בכל המדות, שבאין מארבעה יסודות: אש רוח מים עפר, שנמשכין מהצדיק כנ"ל:

וזה שקורין העולם את מחרת יום-הכפורים "שם ה'", כי אחר יום-הכפורים, או נתגלה בחינת שם ה'. וזה שצמצו חכמי למחרת יום-הכפורים על שבת, כי למחרת יום-הכפורים נתקצה השם ותפרד לישראל והוהירם על מלאכת המשכן, ואזי הקהלים משה והוהירם על שבת, כדי שלא יטעו לומר שמלאכת המשכן דווקא שבת (כמובא בפרש"י פ' ויקהל). נמצא, שחכמי למחרת יום-הכפורים הוהירו על שבת, ושבת שמא דקדשא בריד'הו (וזהו יתרו דף פח:), כי אז, אחרי יום-הכפורים, נתגלה בחינת שם ה'. כי כשמענישין את אחר, עוקרין אותו משרש חייתו, כי אפלו שאר ענשים נקראים בחינת מיתה, כמו שכתוב (שמות ד'): כי מתו כל האנשים המבקשים את נפשך, ואמרו רבותינו זכרונם לברכה (ע"ז ה'), שבעשו עניים; והשם הוא החיית, בבחינת (בראשית ב'): נפש חיה הוא שמו; ושמו משתף בשמנו, כביכול (והושלטי תענית פ"ב, ובפרש"י יתושע ג, וימה ד, ובליקוט יתושע ט), ועל"כ כשיש לישראל איזה עניש, חס ושלום, נוגע את עצמו ותפרד, כביכול, כי עקר העניש נוגע בבחינת, שהוא השם, ושמו משתף בשמנו כנ"ל. ועל"כ כשאמר משה: ואם אין מחני נא (שמות כב), והשיבו השם ותפרד: מי אשר חטא לי אמהנו וכו' (שם) - בקש משה, שיעשה למען שמו הגדול המשתף בשמנו (ט). כי מאחר ששמו ותפרד משתף בשמנו, נמצא כשיעניש אותם, נוגע את עצמו ותפרד, כביכול, כנ"ל. ועל"כ אמרו רבותינו זכרונם לברכה (מנחות י'): הוא אינו שיש וכו', כי נוגע בעצמו ותפרד, כביכול, כי שמו משתף בשמנו כנ"ל. נמצא, כשנתקצה הקדוש-ברוך-הוא לישראל ביום-הכפורים ואמר: סלחתי בדברך, אזי, כביכול, נגדל שמו ותפרד המשתף בשמנו כנ"ל. ועל"כ נצמצו חכמי אחר יום-הכפורים על שבת כנ"ל, כי שבת שמא דקדשא בריד'הו כנ"ל, ועל"כ קורין מחרת יום-הכפורים "שם ה'", כי אחר המחילה והסליחה שנגעשה ביום-הכפורים, נגדל שם ה', כנ"ל:

סה

כשמקנאין קנאת ה' צבאות, נחשב כמו צדקה, כמו שכתבו התוספות בפרק השתפין על מה שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (ב"ב ט'): צדקה תרומוס גוי - אלו ישראל; וחסד לאמים הפאת - אלו העכו"ם, שכל חסד שעושין וכו'. והביאו ראיה מנבחראדן, עין שם. וכתבו התוספות שם: ונבחראדן עשה אז צדקה, שקנא להקדוש-ברוך-הוא. נמצא, שקנאת ה' צבאות הוא כמו צדקה:

סו

הצדיק הוא מכרח לעשות תשובה בעד ישראל, והינו כשיצא אחר חוץ לשורה ופורק על, אזי הצדיק מכרח לעשות תשובה כביכול. על"פי משל, שפעם אחד נסעו שני בני-אדם עם סוס מבהל ומשגע, ונשא אותם הסוס והשליכם מן העגלה. ועמד אחד והתחיל להכות את הסוס באגרוף, והכה אותו הרבה. ושחק ממנו השני ואמר לו: הלא אתה מכה את רדך, ומה תועיל להסוס הכאה זו? רק אתה צריך לקח רצועה שמכין בה הסוסים, להכות אותו. והלך ועשה כן, ולקח רצועה והתחיל להכות את הסוס. ועמד הסוס וריץ בקהלה גדולה, וברח ונשא אותם והשליך אותם לתוך רפש וטיט, והסוס ברח לו להלך. נמצא, שגם זה אינו עצה טובה. ונעצו אותו שיעשה כך, שישקח הכל יפה, ויקשר את הסוס לאיזה אילן, ויכה אותו הרבה, ויבהו ללמדו להיטיב. ועשה כך, והכה הסוס הרבה, ונתנועע. וראה, שגם זה אינו עצה טובה, כי אינו כדאי הסוס בלו בעד היגיעה והקצרות שיש לו על"ידי ההקאה, ואין תקנה לסוס כזה רק לירות אותו על"ידי קנישרפה, וזה צד לו. כך כשאחד יוצא לחוץ, ואינו מתנהג בשורה - אין יכולין למצא עצה מה לעשות לו, כי היה אפשר להעניש אותו בעצמו או על"ידי שליח או באפן אחר, אך כל הענישים הם נוגעים להצדיק בעצמו, כמו שמצינו אצל השם ותפרד, שכל צרתם לו צר (ישעיה ט), כי הם חלק אלוך מופעל, ועל"כ כשיש להם צרה, חס ושלום, לו צר, כביכול; כמובא אצל הצדיק גס"כ, כי גם ענוש לצדיק לא טוב (משלי ט), כי העניש שמעניש את אחר, הוא נוגע להצדיק בעצמו. כי האדם נתהוה מארבעה יסודות (ט), אש, רוח, מים, עפר. וכל אלו הארבעה יסודות נמשכין מיסוד הפשוט, שהוא בחינת הצדיק, בחינת (משלי ט'): צדיק יסוד עולם; שהצדיק הוא בחינת יסוד הפשוט, שממנו נמשכין כל הארבעה יסודות, בבחינת (בראשית ב'): ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן, ומשם יפרד

(א) עין וזה בראשית כג. (ב) במשנת חסידים. עין בליקוט חסידים קמא סמ"ד, א"ת ה'. (ג) עין ברכות ל"ב, ובמ"ד תשא פרשה מד ובגדרש קהלת.

לקומי

בראשית זו

מוהר"ן תנינא

זו

(חבור התחלת התורה בסופה)

בראשית - לעיני כל ישראל. כי יש ענין דמכסין על עינא,

שהם רומי רבתי ורומי ועירקא, פמוכא (ברעיא מדימטא פתח דף רב). וזה בחינת (קדמת י): ושבנו העבים אחר הגשם - זה מאור עינים, שהולך אחר הבכיה, כמו שאמרנו רבותינו זכרונם לברכה (שבת קטא), שעלידי הבכי הולך ומסתלק מאור עינים. וזה בחינת שקיעת האור במערב, כי במזרח חפה זורחת ובמערב שוקעת, נמצא שמערב הוא שקיעת האור. וכל זה עלידי בחינת הבכי, שעלידו מסתלק מאור העינים כנ"ל, שהוה בחינת שקיעת האור כנ"ל. כי מערב - ראשי-תבות: רחל מבכה על בניה (ירמיה לא), (פמוכא בכתיב האר"י זל), כי שכניה במערב (ביב כה), והשכינה בוכה ומיללת, בכיכול, על ישראל, בחינת (ירמיה לא): רחל מבכה על בניה, מאנה להחנם על בניה כי איננו - שהיא בוכה על צרת ישראל, המפזרים בנויים ואינם על מקומם. ועליכן שקיעת האור במערב, כי עלידי הבכיה מסתלק מאור עינים, שהוה בחינת שקיעת האור כנ"ל. וזה בחינת פתל המערבי, ששם השכינה בוכה ומיללת על הרפן בית-המקדש, כי במערב שם רחל מבכה על בניה, כנ"ל. ויש מאורי אור ומאורי אש^(א), והם זה לעמית זה; שכששש בח למאורי אור, אזי נכנעין מאורי אש, וכן להפך, חס ושלום, שכשנכנעין ונסתלקין מאורי אור, חס ושלום, אזי מתגברין מאורי אש. וזה בחינת הרפן בית-המקדש, בחינת (איכה א): ממרום שלח אש בעצמותי; כי נתגברו מאורי אש עלידי שנסתלקו מאורי אור, בבחינת: רחל מבכה על בניה; כי הבכיה היא בחינת הסתלקות מאורי אור כנ"ל, ואזי מתגברין, חס ושלום, מאורי אש, בחינת: ממרום שלח אש וכו', כנ"ל:

וזה בחינת ההעלמה, שנתעלם היפי והפאר של כל העולם. כי יש צדיק, שהוא היפי והפאר והחן של כל העולם כלו, בבחינת (בראשית טז): ויהי יוסף ויהי-תאר ויפה-מראה, בחינת (תהלים מז): יפה נוף משוש כל הארץ^(ב). כי זה הצדיק האמתי, שהוא בחינת יוסף, הוא ההדור והיפי של כל העולם, וכשזה היפי והפאר נתגלה בעולם, דהינו בשנה הצדיק, שהוא היפי של כל העולם, נתפרסם ונתגדל בעולם, אזי נפתחין העינים של העולם, שכל מי שנכלל בזה החן האמת של זה הצדיק, שהוא החן והיפי של העולם, דהינו שמתקרב אליו ונכלל בו, נפתחין עיניו ויכול לראות, והעקר להסתפל על עצמו, וכמבאר לעיל (כס"ו טו), שעלידי שמתקרב לצדיק אמתי, שהוא בחינת (משל ט): צדיק יסוד עולם, בחינת יסוד הפשוט, שממנו נמשכין כל הארבעה יסודות, בבחינת (בראשית ג): ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן, ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים. נהר יוצא מעדן - זה בחינת: צדיק יסוד עולם, שהוא בחינת יסוד הפשוט; אשר משם יפרד והיה לארבעה ראשים - הינו בחינת הארבעה יסודות, שנמשכין מן הצדיק כנ"ל. וכשמתקרב אליו, עלידי-יהוה ראוי לו להסתפל בעצמו על כל המדות, אך הוא אותו בהם, כי כל המדות נמשכין מן הארבעה יסודות, כידוע^(ג), והארבעה יסודות נמשכין מן הצדיק כנ"ל,

ועליכן בשנתגלה זה הצדיק, שהוא החן והיפי של העולם, כל מי שמתקרב ונכלל בזה החן האמת, נפתחין עיניו, ורואה ומסתפל על עצמו, אך הוא אותו בכל המדות שנמשכין מארבעה יסודות, שהם נמשכין מהצדיק כנ"ל, וגם יכול לראות ולהסתפל בנדלת השם ולהסתפל בעולם, עלידי שנתפחו עיניו עלידי התגלות הפאר של הצדיק האמת כנ"ל:

כי כשזה הצדיק נתגלה ונתפרסם בעולם, זה בחינת שם, דהינו שנתפרסם ויש לו שם בעולם, ובתוך זה השם של הצדיק האמת מלבש וימשך שמו ותברך, כי שמו משתף בשמנו^(ד). נמצא, כשנתגדל שם הצדיק, נתגדל שמו ותברך, וכל מה שנתגדל יותר שם הצדיק, נתגדל יותר שמו ותברך, בכיכול, כי שמו משתף בשמנו כנ"ל. ושם ה' הוא בחינת (בכרה ד): ה' אהרן ושמו אהרן; כי שמו ותברך הוא אחדות פשוט, אך למטה משתלשל משמו ותברך בחינת הארבעה יסודות, כי שמו אהרן ותברך הוא בחינת ארבע אותיות השם, ועליכן למטה נשתלשל משמו ותברך בחינת הארבעה יסודות. ומתחלה משתלשל מארבע אותיות השם בחינת תלת גונין דעינא וכת עין, ואחר-כך משתלשל לארבעה יסודות. ומקדם משתלשל לבחינת: צדיק יסוד עולם, שממנו נמשכין כל הארבעה יסודות. וזה: ראו כי קרא ה' בשם בצלאל (שמות טו)^(ה) - ראו דיקא, כי עלידי שנתגלה ונתגדל שם בצלאל, עלידי-יהוה ראו, כי עלידי-יהוה נפתחין העינים וראין כנ"ל. וזה: כי קרא ה' בשם בצלאל. הינו, כי ה' הוא בשם בצלאל, כי שמו משתף בשמנו, ועלידי-יהוה ראו כנ"ל. כי כח הראות נמשך גס-עין מבחינת השם, שהוא בחינת ארבע אותיות, שמשם נמשך תלת גונין דעינא וכת עין כנ"ל. וזה בחינת שבת - שין בת. שין - תלת גונין דעינא, ב"ת עין (תקון ע) - כי שבת שמא דקדשא בריך הוא (וזהו יתרו דף פח). גם הצדיק הוא בחינת שבת, כמו שכתוב (במד' נשא דף קד): אנת הוא שבת דכלהי יומי. וזה: ראו כי ה' נתן לכם את השבת (שמות יז) - ראו דיקא, כי שבת, שהוא שמא דקדשא בריך הוא, הוא בחינת כח הראות, בחינת תלת גונין דעינא וכת עין כנ"ל:

ועל כן בכל מקום שנוכר בגין בית-המקדש נוכר שבת, כמו שכתוב (ויקרא טו): את שבתתי תשמרו, ומקדשי תיראו. וכן בכל מקום שהזכיר על מלאכת המשכן, הזכיר מקדם על שבת, כי שבת מאיר להבית-המקדש, כי המקדש הוא גס-עין בחינת עינים, כמו שכתוב (חוקאל כח): גאון עזכם, מחמד עיניכם (עין ביב ד). ושבת הוא בחינת הגונין המאירין במקדש, כי שבת הוא בחינת כח הראות, שהם תלת גונין דעינא וכת עין, המאירין לבית המקדש, שהוא בחינת עינים. וזה בחינת מחין, כי מתחלה נעשה מבחינת שם ה', שהוא ארבע אותיות, בחינת ארבעה מחין, בחינת (שמות לא): ואמלא אותו רוח אלקים בחכמה ובתבונה ויבדעת ויכל מלאכה. חכמה, תבונה, ודעת, וכל מלאכה - זה בחינת ארבעה מחין (כ"ש בחין דף יג: בהקדמה), שהם נעשוין מבחינת שם ה', כמו שכתוב: ראו כי קרא ה' בשם בצלאל, ומלא אותו וכו' בחכמה ובתבונה וכו'; ואחר-כך נעשה בחינת תלת גונין דעינא וכת עין, ואחר-כך ארבעה יסודות כנ"ל:

(א) עין וזה בראשית כ ע"ב (ב) עין וזה יגש ד ע"ב (ג) עין בלקי"א סימן ד, את ה. (ד) עינין לעיל בסיון טו בפנים. (ה) עינין וזהו חריפה קב.

לקוטי הלכות

הלכות ברכת השחר הלכה ג

ארת חיים

קמז

שהוא בחינת שם ה', ומכריכין שמו לעולם, בבחינת 'ברוך ה' ביום ברוך ה' בלילה' (קריאת שמע - של המטה). וזהו ממזרח שמש עד מבואו - שהוא מקצה עד קצה מקצה העליון עד קצה התחתון, מיום עד לילה, מן תכלית האור עד תכלית החשך - מהלל שם ה' - פי על-ידי עבדי ה' האמתיים, שהם הצדיקים האמתיים, על-ידי-זה הם דוחין השקר והזממה של בחינת העבד, עד שמכירין שם ה' שהוא בחינת האמת בכל מקום, עד שפלים חזירים בתשובה ושבין אליו ותברך להודות ולהלל שם ה' באמת תמיד.

שער ה-ט), שמשם אחיות השמונה מלכים שמלכו בארץ אדום לפני מלך מלך לבני ישראל, פירוע (ע"ז חיים שער ה, פרק ד). ועל-ידי קדשת שמונה ימי חנכה ממשיכין אור האמת, להגביר שמונה מלכי ישראל על שמונה מלכי אדום, להכניע השקר שהוא העבד, ולהגביר האמת שהוא בחינת מלכות דקדושה של בן המלך האמת, שהוא בחינת מלכות ישראל, פנ"ל.

מג. וזה בחינת ההלל שאומרים בשמונה ימי חנכה, בחינת (תהלים קיג, א) הללו עבדי ה' הללו את שם ה' - פי על-ידי עבודת ה', בחינת עבדי ה', על-ידי-זה נכנע זממת העבד דסטרא אחרא, כי אין הדין נמתק אלא בשרשו (ע"ז חיים שער יג, פרק יא), על-כן עתה צריכין לעבד את ה' בעבודות דיקא, אף-על-פי שבאמת אין זה עבודה כלל פנ"ל. ועקר השלמות שיזכה להגיע לבחינת בן, שלא יהיה נקרא עבודת ה' בשם עבדות כלל פנ"ל, אבל אף-על-פי-כן מחמת אחיות זממת העבד - צריכין עבודות דיקא. כדי להכניע הדין בשרשו, לבטל בחינת עבודות דסטרא אחרא על-ידי עבודת ה'. ואז פשנכנע בחינת העבודות דסטרא אחרא, אז נגדל שם ה' פנ"ל. וזהו הללו עבדי ה' הללו את שם ה' - פי על-ידי עבדי ה' שעובדין את השם-יתברך, על-ידי-זה נתבטל עבודות דסטרא אחרא, ואז נגדל שם ה' פנ"ל.

וזהו: יהי שם ה' מברך מעתה ועד עולם - פי על-ידי בטול העבודות דסטרא אחרא שהוא בחינת השקר, על-ידי-זה יתגדל ויתברך שמו ותברך עד עולם, כי נזכה אחר-כך שיתגלה לנו שם העצם יתברך, ששם עקר החיים נצחיים - שנוזק לגדל ולברך שמו לעולם ועד.

וזהו ממזרח שמש עד מבואו מהלל שם ה' - פי אחר ביאת השמש - אז הוא חשכת לילה, ששם עקר אחיות העבד, שהוא בחינת חשך שקר וכו' פנ"ל, שיניקתו מפגם הלכנה פנ"ל, אבל כשמכניעין זממת העבד על-ידי עבודת ה' פנ"ל, אז הוא בחינת מלוי פגימת הלכנה ונתבטל החשך והשקר פנ"ל, ואז "לילה פיוס יאיר פחשכה פאורה" (תהלים קלט, יא), פי גם בבחינת חשכת לילה מפירין האמת

על-ידי עבודת ה' נכנע זממת העבד דסטרא אחרא

יתגדל ויתברך שמו ותברך עד עולם

ממזרח שמש עד מבואו - מקצה העליון עד קצה התחתון

אחרי שמכניעין בחינת עבד זוכים לבחינת בן

ישראל נקראים פעמים בשם עבדים ופעמים בשם בנים

המיתה טובה גדולה - פי לזכות להגיע על-ידי-זה לבחינת בן

וזהו שפסים המזמור - אם הבנים שמחה הללויה. פתח בעבד - הללו עבדי ה'. וסיים בבן - אם הבנים שמחה. כי כן הדבר, שבתחלה צריכין לעבד ותברך בבחינת עבדות, פי מחמת גשמיית הגוף נקרא בשם עבודת וכו' פנ"ל. ועל-ידי-זה מכניעין ומבטלין עבודות דסטרא אחרא. ואחר-כך זוכין לשבר ולבטל הגוף לגמרי עד שנקראין בבחינת בן פנ"ל. וזהו בחינת אם הבנים שמחה הללויה, עין לעיל מענין עבד יבן, והבן.

מד. ועל-כן ישראל נקראים פעמים בשם עבדים להשם-יתברך ופעמים בשם בנים, כמו שכתוב (ויקרא כה, נח): "כי לי בני ישראל עבדים הם אשר הוצאתי אותם מארץ מצרים"; "לא ימכרו ממכרת עבד" (שם פסוק מב), כי בחינת עבד ממש אין אחיזה בהם, בחינת "לא ימכרו ממכרת עבד", פי הם עבדים דקדושה, עבדי ה' אשר הוציאם מארץ מצרים מבית עבדים - מבחינת עבודת, שזה היה עקר הגלות על-ידי התגברות עבודות דסטרא אחרא וכו' פנ"ל (אות ב). ופעמים נקראים בשם בנים, כמו שכתוב (שמות ד, כב), "בני בכורי ישראל". וכמו שכתוב (דברים יד, א): "בנים אתם לה' אלליכם לא תתגודדו וכו'. פי צריכין שני בחינות הנ"ל, בתחלה בהכרח שתהיה העבודה בבחינת עבודת וכו' ואחר-כך זוכין לבחינת בן, פנ"ל.

מה. וזהו "בנים אתם לה' אלליכם לא תתגודדו ולא תשימו קרחה בין עיניכם על מת", ששמן אצל מצוה זאת דיקא לקרותם בשם בנים.

אֶרֶץ חַיִּים

הַלְכוּת בְּרַפְת הַשָּׁחַר הַלְכָה ה

לְקוּמֵי הַלְכוּת

מֵה שִׁפְתֵי בְּרַפְתִּי וְכָל מֵה שֶׁנִּשְׁאַר עֲדוֹן בְּמַחֵי, שְׂאֵי אֶפְשָׁר לְבָאֵר בְּכֹתֵב, עַל כָּל זֶה, עֲדוֹן לֹא נִגְעַתִּי אֶפְלוּ חֵלֶק מֵאֲלֶף וַרְבֵּעָה מִטְּפֵה מִן הַיָּם מֵאֶפֶס קֶצֶה מִסּוּד אֶחָד מִסּוּדוֹת נֹרְאוֹת הַרְמוּזִים בְּמַעֲשֵׂה נֹרְאָה הַנִּלְ, הַשָּׂה אֲזַנִּיךְ וּשְׁמֵעַ, פָּקַח עֵינַיךְ וַיִּרְאֶה גְדֻלַּת הַשָּׁם יִתְבָּרַךְ וּגְדֻלַּת תּוֹרָתוֹ הַקְּדוּשָׁה, וּגְדֻלַּת הַצְּדִיקִים הָאֲמֵתִיִּים. מֵה יֵלֹד אִשָּׁה יָכוֹל לִזְכּוֹת בְּזֶה הַעוֹלָם - אִם יִרְצֶה. הַשָּׁם יִתְבָּרַךְ יֵאִיר עֵינַיִנוּ בְּמֵאוֹר תּוֹרָתוֹ, וַיְגַלֶּה הָאֲמֵת בְּעוֹלָם בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ, אָמֵן.

הִלְכָה ד' - נִכְלָלַת בְּהַלְכוּת תְּפִלֵּין הַלְכָה ו'.

הִלְכָה ה

עַל־פִּי מֵה שִׁכְתוּב בְּסִימָן רט"ו, מַעֲנִין הַעֲשָׂרִים וְאַרְבָּעָה מֵיָמֵי פְדִיוֹנוֹת, עֵין שֵׁם מֵה שִׁכְתוּב שְׂמֹשֶׁה עוֹסֵק תְּמִיד לְגִיר גְרִים וְכוּ', כִּי נִסְתַּלַּק בְּשַׁבַּת בְּמִנְחָה בְּרַעוּא דְרַעוּין, שְׂמֹשֶׁם הַפְּדִיּוֹן הַכּוֹלָל כָּל הַעֲשָׂרִים וְאַרְבָּעָה מֵיָמֵי פְדִיוֹנוֹת וְכוּ', כִּי מִשָּׂה עוֹמֵד בֵּין שְׁמ"ד לְרַצוֹן וּמַעֲלָה מִשְׁמ"ד לְרַצוֹן וְכוּ';

עֵין שֵׁם הַתְּגִלוֹת הַנִּפְלָא הַזֶּה כִּי פִּלָּא הוּא.

הַעֲשָׂרִים וְאַרְבָּעָה מֵיָמֵי פְדִיוֹנוֹת

סוּד רַעוּא דְרַעוּין הוּא סוּד כְּמוֹס (סְטוֹנִים וְנִסְתַּלַּק מֵעוֹן כָּל

א. וְזֶה יְדוּע בְּכַתְּבִים, שְׁסוּד רַעוּא דְרַעוּין, הוּא סוּד כְּמוֹס וְסְטוֹנִים וְנִסְתַּלַּק מֵעוֹן כָּל (שְׂעַר מֵאֲמָרֵי רַשְׁב"י פֶּרֶשׁ הָאֲדָרָא וּזְט"א). וְאֶפְלוּ מִשָּׂה רַבְּנֵי לֹא הַשִּׁיגוּ כִּי אִם בְּעַת הַסְּתַלְקוֹתוֹ הַקְּדוּשׁ, שֶׁנִּסְתַּלַּק לְשֵׁם בְּשַׁבַּת בְּמִנְחָה, כְּמוֹ שִׁכְתוּב בְּזֵהר הַקְּדוּשׁ (יְתוּר פט). לְעֵנֶן זֶה: 'זִכְאָה חוֹלְקָא דְמִשָּׂה'. וְעַל־כֵּן נֵאֱמָר בּוּ (דְּבָרִים לד, ו'): 'וְלֹא יָדַע אִישׁ אֶת קְבוּרָתוֹ' וְכוּ', כִּי שֵׁם הוּא בְּחִינַת תְּכֵלִית הַיְדִיעָה דְּלֹא נִדְע' (בְּחִינַת עוֹלָם יג, מה).

וְעַל־כֵּן מִשָּׁם, הוּא הַפְּדִיּוֹן וְהַהֲמַתְקָה הַגְּדוּלָה שֶׁמִּמֶּתִּיק כָּל מֵיָמֵי דֵינִים שֶׁבְּכָל הַעֲשָׂרִים וְאַרְבָּעָה בְּתֵי דֵינִים (וְהַר נִשָּׂא קְלוֹ), כִּי הוּא לְמַעַל הַמֶּלֶךְ הַחֲכָמוֹת וּמְכַל הַיְדִיעוֹת, כִּי כָּל פְּדִיּוֹן וְהַמַּתְקָה שֶׁצָּרִיכִין לְהַמְתִּיק אֵיזָה דֵין - הוּא עַל־יְדֵי חֲכָמָה וְשִׁכָּל שֶׁהוּא שְׂרָשׁ לְאוֹתוֹ הַדֵּין, כִּי 'כָּל אֶלֶם בְּמַחְשְׁבָה אֲתַבְּרִירוּ' (וְהַר פְּקוּדֵי רַגְד) [נְכֻמְבָּא בְּהַתוֹרָה 'חַדִּי רַבִּי שְׁמַעוֹן' בְּסִימָן סא, עֵין שֵׁם], אֲבָל הַפְּדִיּוֹן וְהַהֲמַתְקָה הַנִּלְ הַנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת רַעוּא דְרַעוּין הוּא לְמַעַל הַמֶּלֶךְ הַשְּׁכֵלִיּוֹת וְהַחֲכָמוֹת, וְהוּא שְׂרָשׁ הַעֲלִיּוֹן שֶׁל כָּל הַחֲכָמוֹת.

כִּי הָא בְּהָא תְּלִיָא, וְהוּא טַעְמוֹ שֶׁל מִצְוָה זֹאת, כִּי הַשָּׁם יִתְבָּרַךְ אוֹמֵר לְיִשְׂרָאֵל: "בְּנִים אַתֶּם" וְכוּ', וְעַל־כֵּן אֶסוּר לְהַתְּגוֹדֵד וְלַעֲשׂוֹת קִרְחָה עַל מַת, כִּי צָרִיכִין לְהֵאֱמִין, שֶׁבְּאֲמַת הַמֵּיתָה טוֹבָה גְּדוּלָה מְאֹד, כְּדֵי לִזְכּוֹת עַל יְדֵי דִיקָא לְהִגִּיעַ לְבְּחִינַת בֵּן, כְּמִבְּאֵר לְעִיל (אוֹתִיּוֹת כ-ג), שֶׁעָקֵר גְּזֵרַת הַמֵּיתָה הוּא כְּדֵי לְבַטֵּל וְלְכַלּוֹת בְּעַפְרֵי זְהֻמַּת בְּחִינַת הַעֲבָר, כְּדֵי שֶׁנִּזְכֶּה לְעַתִּיד לְקוּם בְּתַחִיבָה בְּגוּף זָךְ, וְאִז נִזְכֶּה לְהִיּוֹת בְּבְּחִינַת בֵּן כְּמוֹ בֵּן הַמַּחְפֵּשׁ בְּגוּזֵי אֲבִיו (וְהַר בְּהַר קִיא-), כִּי אִז נִזְכֶּה לְהַפְּיִרוֹ וְיִתְבָּרַךְ בְּבְּחִינַת שֵׁם הַעֲצָם כַּנִּלְ. וְעַל־כֵּן מִקְשָׁר הַיֵּטֵב מִקְרָא הַנִּלְ בְּקִשְׁר נִפְלָא, כִּי דִיקָא מַחְמַת שִׂישְׁיָרָאֵל נִקְרָאִים בְּאֲמַת בְּנִים, בְּחִינַת "בְּנִים אַתֶּם לַה' אֱלֹהֵיכֶם", עַל־כֵּן "לֹא תִתְגַּדְּדוּ" וְכוּ', כִּי הַמֵּיתָה טוֹבָה גְּדוּלָה - כְּדֵי לִזְכּוֹת לְהִגִּיעַ עַל־יְדֵי זֶה לְבְּחִינַת בֵּן בְּשַׁלְמוֹת, כַּנִּלְ.

מו. וְעַל־כֵּן נִקְרָא חֲנֻכָּה, עַל שֵׁם חֲנֻכַּת הַבֵּית־הַמִּקְדָּשׁ שֶׁנִּתְחַנְּף אָז, כְּמוֹ שֶׁאֲמָרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל (פְּסִיקְטָא רַבְחֵי פֶּרֶשָׁה ו), כִּי אִז בְּחֻנְכָה מִמְשִׁיכִין בְּחִינַת קְדוּשַׁת הַבֵּית־הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁשֵּׁם הָיָה כָּל עֲבוֹדַת הַקְּרָבָנוֹת, שֶׁזֶה נִקְרָא בִּיּוֹתֵר בְּשֵׁם 'עֲבוּדָה', יוֹתֵר מִשְׂאֵר כָּל הַמִּצְוֹת שֶׁבְּתוֹרָה, כְּמוֹ שְׂאוּמֵרִים: "וְהָשִׁב אֶת הָעֲבוּדָה לְדַבְרֵי בֵיתְךָ" - "וְהָשִׁב כְּהֵנִים לְעֲבוּדָתְךָ" וְכֵן הִרְבֵּה. כִּי הַקְּרָבָנוֹת הֵם מִבְּהֵמוֹת, שֶׁעַל־יְדֵי זֶה מְכַנְיַעִין רוּחַ הַבְּהֵמִיּוֹת שֶׁהוּא בְּחִינַת זְהֻמַּת הַעֲבָד כַּנִּלְ (אוֹת כז). וְעַל־כֵּן נִקְרָא בְּשֵׁם 'עֲבוּדָה', כִּי עַל־יְדֵי עֲבוּדָה דְקַדְשָׁה, שֶׁהֵם הַקְּרָבָנוֹת שֶׁל בְּהֵמוֹת שֶׁמְכַנְיַעִין רוּחַ הַבְּהֵמִיּוֹת, עַל־יְדֵי זֶה נִכְנַע הָעֲבָדוֹת דְּסִטְרָא אַחְרָא כַּנִּלְ, וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת חֲנֻכָּה, כַּנִּלְ.

חֲנֻכָּה מִמְשִׁיכִין בְּחִינַת קְדוּשַׁת הַבֵּית־הַמִּקְדָּשׁ.

מו. וְעַתָּה אִם תַּחֲזוֹר וְתַעֲיִן בְּדְרוּשׁ הַזֶּה מֵרֵאשִׁי לְסוּפוֹ - תְּבִין וְתִשְׁפִּיל הַיֵּטֵב, אֵיךְ כָּל הַעֲנִינִים הַמְּבָאִרִים כָּאֵן מִקְשָׁרִין וּמַחְבְּרִין הַיֵּטֵב זֶה בְּזֵה. אַף־עַל־פִּי שֶׁבְּתַחֲלָה נִרְאֶה לְכַאוֹרָה שֶׁאֵינָם מִקְשָׁרִים זֶה לְזֵה כַּל־כָּף, אֲבָל אִם תַּעֲיִן הַיֵּטֵב תְּבִין קְשׁוּרִים וְחַבּוּרִים הַיֵּטֵב, אֵיךְ כָּל הַעֲנִינִים נְעוּצִים וּמְקִשְׁרִים זֶה בְּזֵה בְּקִשְׁר נִפְלָא. וּמֵזֶה תּוֹכֵל לְהִבִּין וְלַהֲשִׁיב לְשׁוֹ גְּדֻלַּת רַבְּנוּ הַקְּדוּשׁ וְהַנּוֹרָא ז"ל, וּגְדֻלַּת הַמַּעֲשִׂיּוֹת שֶׁלוֹ שִׁסְפָּר, כִּי הַשָּׁם יִתְבָּרַךְ יוֹדַע שְׂאֵנֵי יוֹדַע בְּעַצְמֵי שֶׁבְּכָל

גְּדֻלַּת רַבְּנוּ הַקְּדוּשׁ וְהַנּוֹרָא ז"ל, וְגְדֻלַּת הַמַּעֲשִׂיּוֹת שֶׁלוֹ שִׁסְפָּר

הַפְּדִיּוֹן הַנִּמְשָׁךְ מִרַעוּא דְרַעוּין לְמַעַל הַמֶּלֶךְ הַשְּׁכֵלִיּוֹת

לקוטי הלכות

ארת חיים

קיו

הלכות ברפת השחר הלכה ה

והוא בחינת תכלית הידיעה דלא נדע, בחינת "ולא ידע איש" וכו' כנ"ל, על-כן הוא ממתיק הכל, עד שמשתמשין למעלה עם זה הפדיון להעלות משמד לרצון - לבטל כח החרון אף שמשם כח העבודה זרה, שהוא לל ולשרש כל היצרין רעין שנמשכין מדינים - לבטלם ולשברם ולהעלות משם לבחינת רצון וכו' וכנ"ל, וכמבאר שם בהתורה הנ"ל, עין שם היטב.

בחינת תכלית הידיעה דלא נדע

לה, כי אתפשטותא דמשה בכל דרא ודרא (תקוני דהר תקון טו, קיד.), ובכל אהד ואהד מישראל יש בו בחינת נקדה טובה שהיא בחינת משה, וכמו שכתוב (בסימן עב לקוטי תנינא): **שמושה** רבנו מלבש אצל כל אהד ואהד מישראל בכל אבר ואבר וכו'. וזאת הנקדה בחינת משה שמלבש אצל כל אהד ואהד היא עומדת בין שמד לרצון, שהוא בין הסטרא אחרא והקדשה, ועל-ידיה כל כחו להתגבר לצאת בכל פעם מרע לטוב, שהוא בחינת משמד לרצון.

כ. וזה בחינת התעוררות השנה, שעקר ההתעוררות הוא בחצות לילה, שזאת הנקדה של חצות לילה קשה מאד להשיג, עד שאמרו רבותינו ז"ל (ברכות ג): **שאפלו משה לא ידע חצות אימת, ואמר (שמות יא, ד): "כחצות הלילה אני יוצא בתוך מצרים, ואז דיקא באותו הרגע והנקדה של חצות היתה הגאלה על-ידי משה.**

הנקדה של חצות לילה קשה מאד להשיג

ומשם סוד אסור חמץ בפסח שהוא תלוי רק במשהו, כי אין בין חמץ למצה אלא משהו, כמו שאמרו רבותינו ז"ל. ואז הבחין בין טפה של כבור לטפה שאינו של כבור (בבא מציעא סא), והבחין בין בכורי מצרים ובין בכורי ישראל, ופסח על בתי בני ישראל והבדילם מן המצרים, ועל-ידיה היתה הגאלה של פסח.

סוד אסור חמץ בפסח שהוא תלוי רק במשהו

וכך זה נצטוינו בפרשת "החדש הזה לכם ראש חדשים" (שמות יב, ב), כי כל זה הוא גם פן סוד קדוש החדש, שמושה נתקשה על זה (בנחות כט), כי קשה לכוון סוד הנקדה שמתקדש החדש, שהוא כשהלכנה, סוד נסות ישראל (זהר וקרא יב), היא בתכלית המעוט, ואז דיקא ממלאין אותה מפגימתה ומקדשין אותה, שזהו בחינת המתקת הדינים, פידיע, שכל הדינים נאחזין בפגימו דסהרא וכו' (זהר בראשית ג), ולהפך, פד אתמליא סהרא על-ידי קדוש החדש - נמתקין כל הדינים (עין חיים, שער לו, פרק ב-ג). ועל-כן זאת הנקדה של קדוש החדש היה קשה להשיג גם למשה, כי הוא סוד כל הנ"ל שקשה מאד להשיג.

קשה לכוון סוד הנקדה שמתקדש החדש

ג. ובנה תלוי כל קדשת איש הישראלי, כי כל ישראל כלולים במשה שהוא בחינת הצדיק האמת שבכל דור (סימן ב), שהוא כלול מנשמות ישראל (סימן

כל ישראל כלולים במשה שהוא בחינת הצדיק האמת שבכל דור

עקר קדשת איש הישראלי הוא על-ידי התקרבות לצדיקי אמת

ועל-כן באמת כל עקר קדשת איש הישראלי הוא על-ידי התקרבות לצדיקי אמת, שהם בחינת משה, שהוא כלול מכל ישראל, ועומד בין שמד לרצון - להעלות הנפשות מרע לטוב, משמד לרצון. כי בודאי האדם בעצמו אין בו כח לזה, כי זה דויע, שכל אדם הוא בסכנה גדולה בכל עת, כמו שאמרו רבותינו ז"ל (קדושין ל): **"צרו של אדם מתחדש עליו בכל יום, ואלמלא הקדוש ברוך הוא עוזרו וכו', ועקר הערו והסיוע דלעלא הוא על-ידי הצדיק האמת שהוא בחינת: "צדיק מושל ביראת אלקים" (שמואל-ב כג, א), פמובין בכמה מקומות (עין בסימן ל"ד הנ"ל, ובלקוטי הש"ס להאריז"ל בבא קמא, כל שחבתי וכו').** כי מובא בספרים (זהר בראשית ח): **שביין הקדשה והסטרא אחרא הוא כחוטא דקין וכו', ועל-כן האדם בסכנה גדולה בכל עת, בבחינת מה שאמר דוד (שמואל-א כ, א): "כפשע ביני ובין המות", וכתוב (תהלים עג, ב): "ואני כמעט נטיו רגלי" וכו', וכתוב (שם צד, יז): "לולא ה' עזרתה לי כמעט" וכו', על-כן באמת בכל דור ודור עקר הצדיקים והיראים שבכל דור, הם אותם שנתקדשו ונקראו על שם הצדיק האמת שבדור, וכמו שאמרו רבותינו ז"ל (ברכות מז): **'אפלו קרא ושנה ולא שמש תלמידי חכמים הרי זה עם הארץ' וכו', כי עקר הכח להנצל בכל עת ממה שצריך להנצל - הוא רק על-ידי הצדיק בחינת משה, שעומד בין שמד לרצון, וכנ"ל.****

התעוררות השנה בחצות

ד. וזה בחינת התעוררות השנה בחצות, שהוא בחינת הגאלה, כי הגלות - בחינת חשכת לילה, בחינת שנה, כמו שכתוב (תהלים קכו, א): **"בשוב ה' וכו' היינו כחלמים", וכתוב (שם עח, סה): "ויקץ קנישן ה'".**

ארץ חיים

הלכות ברפת השחר הלכה ה

לקוטי הלכות

פניות נמקט
סדיו כל כד,
עד שרוא
בעצמו
מעורר
לעבודת
הבורא

וְעַל-בֵּן צְרִיכִין לְבָרֵךְ הַגּוֹמֵן לְשִׁכּוֹי בִּינָה לְהַבְחִין בֵּין יוֹם וּבֵין לַיְלָה, כַּד שְׁמַע קוֹל תְּרַנְגוּלָא (ברכות 10), שְׁנַמְשֵׁף מֵהַתְעוֹרְרוֹת עֲלִיּוֹן שְׁנַעֲשֶׂה בְּחֻצוֹת, שֶׁהַכֹּל נִמְשָׁף עַל-יְדֵי הַצְּדִיקִים בְּחֵינַת מִשָּׁה, שְׁמַמְתִּיקִין כָּל הַדֵּינִים בְּבִחִינָה הַנ"ל, שֶׁהוּא סוּד נִקְדַּת חֻצוֹת, שְׁאֵז הֵיטָה הַגָּאֵלָה עַל-יְדֵי מִשָּׁה, שֶׁבְּכַחֶם נִמְתְּקִין הַדֵּינִים כָּל-כָּף, עַד שְׁנִתְהַפֵּף הַדִּין לְרַחֲמִים, עַד שֶׁכַּח הַדִּין בְּטִישׁ בְּגִדְפּוֹי תְּרַנְגוּלָא (וְהָר לָךְ לָךְ עוֹד): שֶׁקָּרָא בְּקוֹל גְּדוֹל לְעוֹרֵר לְעִבּוּדַת הַבוֹרָא, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב בְּפָרֶךְ שִׁירָה (פָּרָק רַבִּיעִי) שֶׁבְּכָל הַקּוֹלוֹת צוֹעֵק: "עוֹרוּ יְשָׁנִים" וְכו'; "שְׁאוּ שְׁעָרִים רְאשֵׁיכֶם" וְכו' (תְּהִלִּים כו, ז). כִּי כָּל כַּחוֹת הַיָּצֵר הָרַע, שֶׁמְשֵׂם הַשְּׁנָה, הַסְתַּלְקוֹת הַמַּחֲזִין, הַכֹּל מִכַּח הַדֵּינִים שֶׁמְשֵׂם כֹּל הַיָּצֵר הָרַע כְּנ"ל, וְעַכְשָׁו בְּחֻצוֹת נִמְתְּקִין הַדִּין כָּל-כָּף, עַד שֶׁהוּא בְּעֻצְמוֹ מְעוֹרֵר לְעִבּוּדַת הַבוֹרָא יִתְבַּרֵךְ, שֶׁהוּא בְּחֵינַת קוֹל כְּנ"ל. וְעַל-כֵּן כָּתַב אַדְמוֹר"ר ז"ל (סִימָן קמט): שֶׁחֻצוֹת מְסַגֵּל כְּמוֹ פְּדִיּוֹן, כִּי חֻצוֹת הוּא בְּחֵינַת פְּדִיּוֹן שֶׁהוּא הַמְתַּקַּת הַדֵּינִים, וְכְנ"ל.

צריכין לברך
על כל דבר
לשמו יתברך

ה. וְזֶה בְּחֵינַת כָּל בְּרֻכּוֹת הַשַּׁחַר, שֶׁצְּרִיכִין בְּהַתְעוֹרְרוֹת הַשְּׁנָה לְבָרֵךְ אֶת הַשָּׁם יִתְבַּרֵךְ עַל כָּל חֶסֶד וְחֶסֶד בְּפִרְטוּיָתוֹ, שֶׁהוּא פּוֹקֵחַ עוֹרִים וּמַלְבִּישׁ עֲרָמִים וּמְתִיר אֲסוּרִים וְכו' (ברכות 10). כִּי בְּשַׁעַת הַשְּׁנָה הֵיטָה כְּמוֹ עוֹר וְאָסוּר בְּשִׁבְיָה מִתְקַף הַדֵּינִים, וְעַכְשָׁו נִמְתְּקִין הַכֹּל, שֶׁכָּל הַהִמְתַּקּוֹת עַל-יְדֵי רְצוֹן הָעֲלִיּוֹן, עַל-כֵּן צְרִיכִין לְבָרֵךְ עַל כָּל דָּבָר, כִּי כָּל הַבְּרֻכּוֹת הֵם לְשִׁמּוֹ הַגְּדוֹל יִתְבַּרֵךְ, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (נִחְמָה ט, ה): "וַיְבָרְכוּ שָׁם כְּבוֹדֶךָ" וְכו'; "לְהַדְרֹת לְשֵׁם קְדוֹשְׁךָ" וְכו' (תְּהִלִּים קו, מז). וּ'שִׁמּוֹ' גִּימַטְרִיא 'רְצוֹן', כְּמוֹבָא (שְׁל"ה יתרו, תוֹרָה אוֹר ג), כִּי שִׁמּוֹ הוּא רְצוֹנוֹ. עַל-כֵּן צְרִיכִין לְבָרֵךְ עַל כָּל דָּבָר לְשִׁמּוֹ יִתְבַּרֵךְ, כִּי מִשָּׂם, מִבְּחֵינַת רְצוֹן, שֶׁהוּא בְּחֵינַת שִׁמּוֹ - כָּל הַהִמְתַּקּוֹת, שְׁעַל-יְדֵי־זֶה הֵיטָה הַתְעוֹרְרוֹת הַשְּׁנָה, שְׁעַל-יְדֵי־זֶה נִפְקַחוּ עֵינָיו וְנִתְרַ מְאֹסוּרוֹ וְכו'.

כל אחד
מישראל
צריך לחזות
על חלקו בכל
יום

ו. וְזֶה בְּחֵינַת בְּרַפְתַּת הַתּוֹרָה שֶׁהִזְהִירוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל עַל זֶה מְאֹד (נִדְרִים פא), וְכְמוֹ שֶׁכְּתוּב גַּם בְּשִׁלְחַן עֲרוּף (אֵרֶץ חַיִּים סִימָן מוֹ סֵעִיף א): 'בְּרַפְתַּת הַתּוֹרָה צְרִיף לְזִמְרָה בָּהּ מְאֹד. כִּי עַקֵּר בְּרַפְתַּת הַתּוֹרָה הוּא לְבָרֵךְ אֶת הַשָּׁם יִתְבַּרֵךְ אֲשֶׁר בָּחַר בְּנוֹ מִכָּל הָעַמִּים וְנָתַן לָנוּ אֶת

תּוֹרָתוֹ, וְזֶה בְּחֵינַת סִגְלָה וּמְקִיף שְׂאֵי אֲפֻשֵׁר לְהַשִּׁיב (כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב בְּהַתּוֹרָה 'שְׂתִיקָא' סִימָן כּא לְקוּשִׁי א). וְהוּא בְּבִחֵינַת סוּד הַנ"ל, שֶׁהוּא בְּחֵינַת הַנְּקֻדָּה הַקְּדוּשָׁה הַכְּלוּלָה מִכָּל הַנְּקֻדּוֹת שֶׁבִּישְׂרָאֵל, שֶׁהוּא בְּחֵינַת מִשָּׁה שְׁעוֹמֵד בֵּין הַסְטֵרָא אַחְרָא וְהַקְּדוּשָׁה - שֶׁהוּא בֵּין הַשְּׁבָעִים עֲמֻמִּין וּבֵין קְדֻשַׁת יִשְׂרָאֵל, שֶׁזֶהוּ בְּחֵינַת בֵּין שְׂמֵד לְרְצוֹן, שְׁעַל-יְדֵי־זֶה עוֹסֵק לְגִיר גְּרִים לְהַעֲלוֹתָם מִבְּחֵינַת שְׂמֵד, שֶׁהוּא הָרַע שֶׁל הַשְּׁבָעִים אֲמוֹת, וְלִהְיֵנָסִים לְקְדֻשַׁת יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא בְּחֵינַת רְצוֹן, וְשֵׁם סוּד הַהַבְדָּלָה בֵּין קְדֻשַׁת לְחַל, בֵּין יִשְׂרָאֵל לְעַמִּים. וְכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל צְרִיף לְהַדְרֹת עַל חִלְקוֹ בְּכָל יוֹם, שֶׁזֶכֶּה לְצֵאת מִשְׂמֵד לְרְצוֹן, מִזְהַמַּת הָעַפְזִים לְקְדֻשַׁת יִשְׂרָאֵל, כִּי עַל-יְדֵי הַהוֹדָאָה לְשִׁמּוֹ יִתְבַּרֵךְ מְעוֹרֵר נִקְדַּתוֹ הַטּוֹבָה שֶׁתְּהִיָּה נִכְלָלָת בְּשִׁמּוֹ יִתְבַּרֵךְ שֶׁהוּא רְצוֹנוֹ, כְּנ"ל.

ז. וְזֶה שְׂאֵמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל (בְּבֵא מִצִּיעָא פה): עַל פְּסוּק (דְּמִיָּה ט, יא): "עַל מַה אֲבָדָה הָאָרֶץ" וְכו'; דְּבָרֵךְ זֶה נִשְׂאֵל לְחַכְמִים וְלַנְּבִיאִים וְלֹא פִרְשׁוּהוּ, עַד שֶׁפִּרְשׁוּ הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בְּעֻצְמוֹ וְכו', וּמִסְקוֹ, שֶׁעַקֵּר הַחֲרָבִין עַל שְׂלֹא בְּרָכוּ בַּתּוֹרָה תְּחִלָּה. כִּי עַקֵּר הַקְּלָקוּל שֶׁלְהֵם הֵיטָה שֶׁנִּפְלוּ בְּדַעְתָּם כָּל-כָּף, עַד שֶׁנִּכְנסוּ לְחִקִּירוֹת שְׂאֵי אֲפֻשֵׁר לְהַשִּׁיב, עַד שְׂלֹא יִדְעוּ לְהַבְחִין בֵּין קְדֻשַׁת יִשְׂרָאֵל לְזִמְרָתוֹ הַעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים, עַד שְׂלֹא בְּרָכוּ בַּתּוֹרָה תְּחִלָּה, שֶׁהוּא 'אֲשֶׁר בָּחַר בְּנוֹ מִכָּל הָעַמִּים' וְכו', כִּי לֹא הֶאֱמִינוּ בָּזֶה, מִחֲמַת שִׁדְעוֹ בְּעֻצְמוֹ עֲצֵם קְלָקוּלָם, עַל-כֵּן אֲמָרוּ נְהִיָּה פְּגוּזִים, וְכְמוֹ שֶׁכְּתוּב (יִחְזַקָּא כ, לב): "וְאֲשֶׁר אֲמַרְתֶּם נְהִיָּה כְּגוֹיִם" וְכו'.

וּבְאַמְתָּה זֶה הַפְּגָם גְּדוֹל מִכָּל הַפְּגָמִים, כִּי זֶה עַקֵּר פְּגַם הָאֵמּוּנָה שְׂרוּצָה לְהִבִּין וְלְהַשִּׁיב דְּרָכֵי ה', וְכָל זֶה מִחֲמַת שֶׁהִיוּ מְרַחֲקִים עֲצֻמָּן מְאֹד מִצְּדִיקֵי אֲמַת, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (דְּבָרֵי הַיְמִימִים ב, לו, טז): "וַיִּהְיֶה מִלְעִיבִים בְּמִלְאֲכֵי אֱלֹקִים; וּמִתְעַתְעִים בְּנַבְאִירוֹ" וְכו', וְלֹא בְטָלוּ דַעְתָּן אֱלִיָּהֶם, שֶׁהֵם בְּחֵינַת 'מִשָּׁה', שֶׁהֵם מְעַלִּין מִשְׂמֵד לְרְצוֹן, וּמְבַדְּלִין בֵּין קְדֻשַׁת לְחַל, בֵּין יִשְׂרָאֵל לְעַמִּים, וְיוֹדְעִים לְמַצַּא הַנְּקֻדָּה טוֹבָה בְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, אֲפֵלוּ אִם נִפְל כְּמוֹ שֶׁנִּפְל, רַחֲמָנָא לְצִלָּן, וְעַל-יְדֵי־זֶה הַכֹּל יְכוּלִין לְעֲלוֹת.

עשר חלקיות
שלחם הנה
שפלו
בדעתם

מעליו משמד
לרצון,
ומבדיליו בין
קדש לחל

לקוטי הלכות

ארת חיים

קיה

הלכות ברכת השחר הלכה ה

(בב): "מה תצעק אלי" - 'בעתיקא תליא' וכו', 'עתיקא' זה בחינת פדיון והמתקה הנ"ל, בחינת רצוא דרעוין (והר יתרו פט) פדוע, ועל-ידי-זה נקרעו המים ונגמר גאלתן של ישראל. ועל-פנ אחר-כך התר החמץ, פי כבר נמתק החמץ על-ידי הארת ההמתקה הנ"ל ואין לו עוד כח להחמיץ המח, מאחר שפכר בשל השם-יתברך בעצמו הקטרוג הנ"ל, וראו כלם את הדי הגדלה וכו' ויאמינו בה' ובמשה עבדו (שמות יד, לא), פי בודאי צדיק ה' ואנו בני בחיניו, וכל הרוצה להתקרב לקדשתו יתברך צריך לבוא אליו למשה ולישראל שמעלה הכל משמד לרצון, עד יקם (צפניה ג, ט): "כי אז אהפך אל כל העמים שפה ברורה לקרא כלם בשם ה' ולעבדו שכם אחד", במהרה בימינו, אמן בן יהי רצון.

ט. וזהו (תהלים קיט, סב): "חצות לילה אקום להודות לך על משפטי צדקך"; 'להודות לך על משפטי צדקך' זה בחינת ברכת התורה, שמברכין ומודים לשמו יתברך אשר בחר בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתו, שהם משפטי צדקו, וזהו בחינת: "חצות לילה אקום להודות לך" וכו', פי קימת חצות וברכת התורה הם בחינה אחת, פי על-ידי-זה מעוררים הנקדה טובה שבו מקדשת ישראל, שהוא בחינת משה, שעל-ידי-זה הוא נבדל מן העמים ומן הרע שלקום, ועולה ונכלל בקדשת ישראל שהוא בחינת רצון וכו' וכנ"ל, ועל-פנ נסמכו זה לזה.

י. וכל זה הוא בחינת פסח - אסור חמץ ומצות אכילת מצה, כמבאר לעיל (אות ב) על מאמת רבותינו ז"ל (עין שלי"ה פסחים, מצה עשירה א): 'אין בין חמץ למצה אלא משהו, שהמשהו הוא בחינת הנקדה הקדושה, בחינת משה, שעומד בין שמד לרצון. פי מובא בכל הספרים, שחמץ בפסח הוא בחינת עבודה-זרה, אל-אחר, כפירות, שזהו בחינת שמד, בחינת זהמת וטמאת מצרים, שהם בחינת כלל השבעים אמות, וישראל נבחרו אז מהם לעם סגולה, ונכללו בשמו יתברך שהוא בחינת רצון פני"ל, שהוא בחינת מצה.

בחינת פסח - אסור חמץ ומצות אכילת מצה

ועל-פנ בפסח בתחלת התקרבות ישראל לאביהם שבשמים - אסור החמץ באסור חמור מאד, ביביל יראת וכל ימצא' (פסחים ה:), ולאחר קריעת ים

פסח ושבועות לנבי אכילת חמץ

והעקר על-ידי שמכניסין בכל אחד מישראל, שיברך ויודה על חלקו שהוא מזרע ישראל ולא עשני גוי וכו', כמו שמבאר בדברי ז"ל הרבה בזה (סימן י' תנינא). והם פגמו בזה, על-ידי שלא ברכו בתורה תחלה וכנ"ל, ועל-פנ על-ידי-זה דיקא "אבדה הארץ" וכו', וכנ"ל.

שיברך ויודה על חלקו שהוא מזרע ישראל ולא עשני גוי

ועל-פנ דבר זה נשאל לחכמים ולנביאים ולא פרושהו, פי זה הסוד אי אפשר להשיג וכנ"ל, פי הוא בחינת 'תכלית הידיעה דלא נדע', רק השם-יתברך בעצמו פרשו להצדיקים ולהנביאים, שידעו הצדיקים מעתה ללמד את ישראל איך יחזקו את עצמן בנקדת קדשת יהדותם שיש להם מצד תולדותם שהם מזרע ישראל, פי זה יקר מהכל, ויודו ויברכו להשם-יתברך על זה תמיד, שזהו בחינת ברכת התורה, שעל-ידי-זה יצאו משמד לרצון תמיד, ויהיו נכללין בשמו ורצונו יתברך לעולם.

ידבר זה נשאל לחכמים ולנביאים ולא פרושהו

ח. ועל-פנ אחר קריעת ים סוף התר החמץ. פי עקר אסור החמץ הוא שלא להחמיץ המח בקירות אלו, ששרשם מסוד הנקדה הנ"ל, בחינת משה, שמשם משתלשלים כל החקירות והקשיות, ובפסח שהוא תחלת התקרבות ישראל לאביהם שבשמים - שאז נבחרו ישראל מן השבעים עמים לרצונו ושמו יתברך, על-פנ אי אפשר להזהר מחמץ המח בזה, פי אם על-ידי שבודלין מחמץ במשהו, שהוא סוד עץ הדעת טוב ורע' (פרי-עץ-חיים שער חג המצות פרק ד), שצרכין עתה להשמר ממנו מאד על-ידי קדשת אכילת מצה שהיא אסוקא (והר תצוה קפג), ונזקקין מחמץ במשהו.

אחר קריעת ים סוף התר החמץ

אבל אחר קריעת ים סוף, שאז היה גמר גאלת מצרים, ואז היה באמת רעש גדול למעלה על-ידי קשיא זאת, כמו שאמרו רבותינו ז"ל (והר תרומה קע): על פסוק (שמות יד, כ): "ולא קרב זה אל זה כל הלילה" - שהיה קשה לפניו יתברך קריעת ים סוף, מחמת גדל הקטרוג: 'מה נשתנו אלו מאלו, הללו עובדי עבודה-זרה והללו עובדי עבודה-זרה' וכו', כמו שאמרו רבותינו ז"ל (שמות ובה כא, ז). אבל השם-יתברך ברחמי המתיק הדין והקטרוג, והאיר סוד הנקדה הנ"ל שהיא סוד הגדלה שבין ישראל לעמים, שזה בחינת מה שכתוב בזהר הקדוש (בשלה

וכל הרצף להתקרב לקדשתו יתברך צריך לבוא למשה ולישראל שמעלה הכל משמד לרצון

לקוטי הלכות

הלכות ברפת השחר הלכה ה

ארת חיים

סוף התר החמץ, ובשבועות זמן מתן תורתנו מביאין חמץ דיקא לקרבן בשתי הלחם (ויקרא כג, יז).

בי עקר הגאולה ממצרים ומכל הגליות וכל התקרבות ישראל להשם יתברך, הוא על-ידי בחינת פדיונות, שהוא בחינת המתקת הדינים, שעל-ידיה פדה אותנו ממצרים, כמו שכתוב (דברים יג, ח): 'והפדך מבית עבדים', ועל-ידיה הוא פודה אותנו גם עתה מכל הצרות, כמו שאנו אומרים בכל יום: 'פודנו ומצילנו מעולם הוא שמך' וכו', ואנו מקיים שיגאל ויפדה אותנו מגלות המר הזה גאלה שלמה למען שמו, כמו שכתוב (תהלים קל, ח): 'והוא יפדה את ישראל' וכו', ומביא גואל לבני בניהם למען שמו וכו'. ועקר הוא הפדיון העליון הכולל הנ"ל, שהוא על-ידי בחינת הסתלקות משה, על-ידי בחינת 'עת רצון', בחינת רצוא ורעיון, שעל-ידיה מתבטלין ונמתקין כל הדינים וכו' פנ"ל.

הפאלה סמצרים הוא על-ידי בחינת פדיונות

ובפנות (פריעץ-חיים חג השבועות פ"א) שבשבועות עולין לשם, כי עקר התקרבות ישראל להשם יתברך היה בשעת מתן תורה שאז נתקרבו כגרים שמתגירין, כמו שפרש רש"י שם (שמות כד, ו): שנתגירו כגרים על-ידי הזאה וטבילה וכו'. ועקר התקרבות הגרים הוא על-ידי בחינת פדיון הנ"ל, שעל-ידיה עולים משמ"ד לרצון על-ידי משה, שעל-ידי נתגירו וקבלו התורה.

האיר עליהם מחין רבים וגדולים בתורה נפלאה מאד שלא כסדר

יא. אב"ל בשעת יציאת מצרים, קדם קבלת התורה לא היה אפשר לעלות לשם, כמובן בפניות (פריעץ-חיים שער חג הפסח פרק א'), וזהמת מצרים היה נאחו בהם מאד, על-כן היתה קשה הגאולה מאד, אף השם יתברך האיר עליהם מחין רבים וגדולים בהארה נפלאה מאד שלא כסדר, ועל-ידיה נגאלו, אבל אף-על-פי-כן עדין לא עלו עד בחינת הדיקנא קדישא, שהוא בחינת עת רצון הנ"ל עד שבועות, רק הגאולה היתה על-ידי הארה עצומה של כל המחין וכו' - הינו שהגאולה היתה על-ידי בחינת עשרים וארבעה מיני פדיונות הנ"ל, רק שנמשכו כלם בהארה נפלאה.

כל הפדיונות והנאילות הם על-ידי הארת המחין

בי כל הפדיונות והגאולות שהם על-ידי המתקת הדינים, כלם הם על-ידי הארת המחין, כידוע וכן"ל (אות א). וכל מה שמאירין המחין ברבוי יותר ובהארה עצומה יותר נמתקין הדינים יותר. ועל-כן בשעת יציאת מצרים אף-על-פי שלא עלו עד בחינת הדיקנא פנ"ל, שממש הפדיון העליון הכולל, והיתה הגאולה על-ידי בחינת עשרים וארבעה מיני פדיונות הנ"ל, אבל היו נמשכין בהארה נפלאה ועצומה על-ידי עצם רבוי המחין וכו', עד שנתבטל זהמת מצרים ונפדו ונגאלו מהם. ועל-כן אז אסור החמץ במשהו, כי אז צריכין לבטל ולבער החמץ לגמרי.

אב"ל עקר זאת ההמתקה וזה הפדיון בתכלית השלמות היה רק בביאת משיח, שהוא משה, שנאמר בו (דניאל ז, ט, יא): 'ועד עתיק יומין מטא', "לבושה כתלג חור" וכו', ששם הוא בחינת רצוא ורעיון וכו', כידוע. ובשביל זה מאן משה בשליחותו הרבה ואמר (שמות ד, יא): "שלח נא ביד תשלח" - 'כי יודע אני שאני גואלם לעתיד', כמו שפרש רש"י והוא מדברי רבותינו ז"ל (פרקי דרבי אליעזר פרק לו), כי ידע שאין בכוח לגמור הפדיון הזה בשלמות גמור כי אם לאחר הסתלקותו שיתמלק לשם, ועל-ידיה יהיו כל הגליות והצרות, רחמנא לצלן, מתקף הדינים על-ידי הכפירות ועבודה-זרה וכו', כי לא יצאו עדין לגמרי מבחינת שמד לרצון וכו'.

הפדיון בתכלית השלמות יהיה רק בביאת משיח

אב"ל השם יתברך הכריחו לילף, והבטיחו שאף-על-פי-כן יגאל את ישראל ויזכו לקבל את התורה בשבועות, כמו שכתוב (שמות ג, יב): "בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלקים" וכו', הינו שהבטיחו שיקבלו את התורה בשבועות ואז יזכו להארת הרצון הנ"ל, כמו שאמרו רבותינו ז"ל (מכילתא בשלח): 'בשבועות נדמה להם כזקן מלא רחמים', שהוא בחינת עת רצון הנ"ל, שהוא בחינת שלש עשרה תקוני דיקנא, כמובא בארדא רבא (והר נשא קלא:)

התקרבות תרים הוא על-ידי בחינת פדיון

המצי ומצח הם בחינת טבע והשפחה

יב. בי חמץ ומצה הם בחינת טבע והשפחה, כי מצה הוא בחינת השפחה, בחינת 'מן', בחינת: "להם מן השמים" (שמות טז, ד), כמו שאמרו רבותינו ז"ל (קדושין לח): 'עגה שהוציאו ישראל ממצרים טעמו בהם טעם מן', כי נאפית בחפזון בלי רבוי תחבולות, להחמיץ ולהטעים העפה כמו שעושים בלחם חמץ. **בי** מצה בחינת בטחון בהשגחתו יתברך לבוד בלי שום עסק ומלאכה, כמו שכתוב (שמות יב, לט):

לקוטי הלכות

הלכות ברפת השחר הלכה ה

ארת חיים

קיש

"ויאפו את הצק אשר הוציאו ממצרים עגת מצות כי לא חמץ וכו', וגם צדה לא עשו להם". אבל חמץ הוא בחינת טבע, בחינת דינים (פרי"ע-חיים, חג-המצות, פרק ד), שנמשכין מבחינת 'אלקים' שהוא בגימטריא 'הטבע', כמובא (פרדס רמונים יב, יב, יא), שמשם כל תאות ממון, בחינת (תהלים עא, ד): "מכף מעול וחומץ", שבאים לידי גזלות על-ידי רבוי תאות ממון, שהוא על-ידי בחינת כפירות שאומרים "כחי ועצם ידי עשה לי" וכו' (דברים ח, יז). ומחמיצין המת כל מיהם איך להשיג ממון על-ידי איזה סבה ותחבולה כאלו היה בכחם לזה, מה שבאמת הוא להפך, "כי לא ממוצא וממערב וכו', כי אלקים שפט" וכו' (תהלים עה, ז-ח).

ומתן בשביל פרנסה, אבל בודאי הכל ברצונו יתברך ובהשגחתו לבד.

ובאמת כל עקר יגיעת האדם בהתבואה ובעסקי המשא ומתן וכו' - הכל היה מחטא אדם הראשון, שנגזר (בראשית ג, יז-ט): "בזעת אפך תאכל לחם"; "בעצבון תאכלנה", כי אדם פגם בהשגחה, בבחינת מצה, שהוא 'אילנא דחיי', עץ החיים, ואכל מעץ הדעת טוב ורע, שהוא בחינת חמץ, כמובא (פרי"ע חיים חג המצות פ"ד). ועל-ידי זה באמת נגזר עליו "בעצבון תאכלנה", שמשם כל היגיעות הנ"ל.

אבל 'ישראל שעמדו על הר סיני פסקה זהמתן' (שבת קמ"ו), ועל-כן 'כל המקבל עליו על תורה מעבירין ממנו על מלכות ועל דרך ארץ' (אבות ג, ח), כי צריכין לקיים (שם ד, ט): 'הוי ממעט בעסק ועסק בתורה', כי כל הפרנסה ממנו יתברך לבד. וזה זוכין על-ידי בחינת שבעות שהוא קבלת התורה, שאז נמשך עת רצון הנ"ל, בחינת פדיון העליון הנ"ל, שעל-ידי זה נמתקו הדינים בשלמות, עד שנתהפך הדין לרחמים, עד שנכלל הטבע בהשגחה, שזהו בחינת שנמתק בחינת החמץ בשלמות.

ועל-כן אז מביאין חמץ דקא לקרבן, כי נמתק הדין כל-כך על-ידי פדיון העליון הנ"ל, עד שמשאמינים בהאמת שגם הטבע בעצמה, שהוא העסק במשא ומתן - הוא רק השגחתו יתברך. ואז גם העסק שעוסקין במשא ומתן הוא בקדושה גדולה, בבחינת: 'משא ומתן באמונה' (אבות ב, ב), בבחינת: 'טוב תורה עם דרך ארץ, שיגיעת שניהם משפחת עון'. כי באמת עקר עסק המשא ומתן הוא רק בשביל זה כדי להשפיע העון. כי ידוע לכל אחד ואחד איך המחשבות ורדפים אותו בכל יום וכו', ואין תפנה לברח מהם כי אם על-ידי התורה, שהיא עקר ההצלה והרפואה, כמו שאמרו רבותינו ז"ל (קדושין ל): 'בראתי יצר הרע, בראתי תורה תכלין', וכמו שפתיב (מש"ל ב, יא): "מזמה תשמר עליך" וכו', אבל אי אפשר להאדם לעסק בתורה בכל היום, ובפרט ההמונים, על-כן סבב השם-יתברך בדרךיו הנפלאים, שיצטרף האדם לעסק באיזה עסק ומשא ומתן בשביל פרנסה, כדי להשפיע העון פנ"ל, אבל באמת כל הפרנסה הוא ממנו יתברך לבד, בהשגחתו יתברך לבד.

ועקר אחיות הטבע, בחינת חמץ, הוא מדינים, פידוע, שמשם השתלשלות אחיות העבודה-זרה והכפירות וכו', אבל כשמתקין הדינים בשלמות על-ידי פדיון העליון הכולל הנ"ל, אזי נתהפך מדת הדין לרחמים, ואז נכלל הטבע בהשגחה, בבחינת (מלכים"א יח, ט): "ה' הוא האלקים", כי זוכים לאמונה שלמה, שגם הנהגת הטבע הוא רק בהשגחתו יתברך, רק שאין אנו מבינים דרכיו יתברך, ועל-כן אפלו מי שעוסק במשא ומתן, ומרויח ממון שגדמה שהוא על-פי הטבע, אבל באמת הכל הוא בהשגחתו יתברך, פאשר אנו רואין שהרבה טורחין ומיגעין עצמן ביגיעות עצומות ומאומה לא ישאו בעמלם, אדרבא! הם מפסידין ממונם על-ידי זה, פנראה בחוש בכל עת.

על-כן צריך כל אדם להאמין, שכל הפרנסה והממון נמשך להאדם רק בהשגחתו יתברך לבד, ומה שצריכין איזה עסק - זה הוא מדרכי נפלאותיו יתברך שאי אפשר להבין, כי בודאי דרכי ה' אי אפשר להשיג, כי השם-יתברך שברא את העולם יש מאין המחלט, וגם עתה הוא "מצמיח חציר לבקעה" וכו' (תהלים קד, יח), ומצמיח אילן גדול כזה מגרעין אחד וכו', הוא יכול לברא ולגדל את האילן בלי נטיעת האדם, ולהצמיח התבואה בלי חרישה וזריעה של האדם, אף השם-יתברך ברא הכל בשביל האדם, ורצה שהאדם דקא יעשה איזה עסק בשביל גדול התבואה והאילן, וכן שייעשה איזה עסק ומשא

מצח בחינת בטחון בהשגחתו יתברך לבד בלי שום עסק

גם הנהיג חשביו הוא רק בהשגחתו יתברך

על ד"י קבלת התורה וכו' ישראל לידעיה זו

עקר עסק המשא ומתן הוא רק כדי להשפיע העון

צריך להאמין שכל הפרנסה נמשכת לאדם רק בהשגחתו יתברך לבד

לקוטי הלכות

הלכות ברפת השחר הלכה ה

ארת חיים

ג. **ועל-כן** בפסח אסור החמץ באסור חמור מאד, כי כל זמן שלא נמשך המתקת הפדיון העליון הנ"ל, אזי נאחזת הסטרא אחרא שהם הפפירות בהחמץ מאד, ואי אפשר להפכו אל הקדשה, רק על-ידי קדשת רבוי המחין שנמשכין אז בפסח מבטלין ומבצירין אותו לגמרי.

בפסח אסור החמץ באסור חמור מאד

(זהו וישב קפא. שער מאמרי רשב"י פרוש הארזא זוטא), שהוא בחינת עת רצון הנ"ל, כמובן בפגנות (עין-חיים שער הפללים פרק ה, ושער יד, פרק ח), ועל-ידי-זה נמתקין הדינים, על-ידי בחינת פדיון העליון הנ"ל שהוא העקר, כי אפלו כשעושיין פדיון פרטי צריכין לקבל איזה הארה משם, כמובן במקום אחר (סימן סא, אות ו').

אבל אחר קריעת ים סוף שאז נגמר הגאולה לגמרי ונתגלה קדשת ישראל פנ"ל. ועקר קריעת ים-סוף היה על-ידי בחינת יוסף, שגם הוא נסתלק בעת רצון הנ"ל בשבת במנחה, שעל-ידו היתה עקר הגאולה, כמו שכתוב (שמות יג, ט): "ויקח משה את עצמות יוסף עמו" וכו', וזה בחינת מה שכתוב בזהר הקדוש (בשלח נב): "מה תצצע אל"י" (שמות יד, טו) - 'בעתקא תליא מלתא', שהוא בחינת 'רעוא דרעוין' הנ"ל, כי אז התחיל להאיר ביותר בחינת העת רצון הנ"ל, על-ידי בחינת עצמות יוסף, פנ"ל. ועל-ידי שפכר התחילו ישראל להכין עצמן ששה ימים של הספירה לקבלת התורה, על-כן אז נמתק הדין ביותר, על-כן אז נמתק החמץ על-ידי בחינת עת רצון הנ"ל, עד שיכולים לאכלו אחר כך.

עקר קריעת ים-סוף היה על-ידי בחינת יוסף

וגם על-ידי שפכר קבלו אסותא שהוא מצה, כמו שכתוב בזהר הקדוש (תצוה פגג): הינו שעל-ידי אכילת מצה ובעור חמץ וכו' לאמונת ההשגחה כל-כף, עד שאחר-כך אפלו כשאוכלים חמץ - לא זייק להם, הינו שאפלו כשעשו איזה עסק ומשא ומתן בשביל פרנסה, לא פלו לכפירות של הטבע, חס ושלום, לומר "כחי ועצם ידי" וכו' חס ושלום, רק יאמינו בהשם-יתברך שכל הסבות מאתו יתברך לבד, והנהגת הטבע בעצמה היא בהשגחתו יתברך לבד.

על-ידי אכילת מצה ובעור חמץ וכו' לאמונת ההשגחה

ובכ"ז מי הספירה ממתקין הדינים, עד שביזם שבועות הקדוש - זמן מתן תורתנו - נמשך העת רצון הנ"ל בשלמות יותר, עד שנמתק הדין כל כך, עד שנתהפף בחינת חמץ בחינת טבע ועולה לקרבן, כי נכלל הטבע בשלמות בהשגחה, וכנ"ל.

נכלל הטבע בשלמות בהשגחה

יד. **ובשביל** זה מביאין מעות לפדיון להצדיק. כי מעות בחינת דינים (סימן קפ), וכשהצדיק לוקח המעות לפרנסתו ואכילתו, עולה המעות לשרש הפרנסה שתלוי במזלא, כמו שאמרו רבותינו ז"ל (מועד קטן כח), הינו בבחינת תרין מזלין דדיקנא קדישא

מה שביאין מעות לפדיון להצדיק

וזו בחינת בנת מצרים ובנת הים, שהזהירם השם-יתברך על זה מאד כדי לקיים הבטחתו שהבטיח לאברהם אבינו, על-ידי-השלום (בראשית טו, י): "ואחרי כן יצאו ברכוש גדול" (ברכות טו), כי כשישראל הוציאו העשירות והרכוש ממצרים וביא לידם לרשות דקדשה, זה בחינת פדיון הנ"ל שהוא על-ידי שבא המעות ליד הצדיק, כי ישראל נגד העכו"ם והמצרים נקראין כלם צדיקים, כמו שכתוב (ישעיה ס, כא): "ועמף כלם צדיקים" וכו', ועל-כן כשבא הרכוש לידם נמשך בחינת הפדיון הנ"ל, והכל בכח משה שלקח עצמות יוסף עמו שנסתלק גם כן בשבת במנחה וכו', וכנ"ל.

שבא הרכוש לידם נמשך בחינת הפדיון

ונתתה מה יפו ומה נעמו דברי רבותינו ז"ל שאמרו (סוטה ג): "חכם לב יקח מצות" (משלי י, ח) - יזה משה, שכל ישראל עסקו בבזה והוא עסוק בעצמות יוסף, הינו פנ"ל, כי דיקא על-ידי קדשת עצמות יוסף שעל-ידי-זה נמשך בחינת הרצון הנ"ל, על-ידי-זה נעשה התקון שעשו ישראל על-ידי לקיחת הבזה פנ"ל, ועל-כן דיקא אז כשעסקו בבזה, אז דיקא עסק משה בעצמות יוסף, כי כל זה בחינת הפדיון הנ"ל על-ידי הממוץ שבא ליד הצדיק שיכול להמשיך עת רצון, פנ"ל.

הצדיק שיכול לחמדות עת רצון

טו. **וזו** בחינת קרבן תודה שהוא המבחר מכל הקרבנות, כמו שאמרו רבותינו ז"ל (ויקרא רבה ט, ז): 'כל הקרבנות בטלין חוץ מקרבן תודה', כי בתודה היה חמץ ומצה, מה שאין כן בכל הקרבנות, כי זה עקר השלמות כשמתקין הדין כל-כף עד שחמץ נכלל במצה, שנכלל הטבע בהשגחה וכו' פנ"ל, שזה זוכין כשיוצאין מהצרה שאז מביאין תודה (ברכות נד), כי כשיוצאין מהצרה זהו רק על-ידי בחינת פדיון הנ"ל, ועל-כן אז נכלל חמץ ומצה יחד, שזהו בחינת שבועות, שאז מביאין שתי הלחם מחמץ דיקא, וכמוכא ששתי הלחם של שבועות הם בבחינת קרבן תודה, הינו פנ"ל.

עקר השלמות כשמתקין הדין, שחמץ נכלל במצה

לקוטי הלכות

הלכות ברפת השחר הלכה ה

ארת חיים

קב

האַרְץ" (בראשית מב, ט), בחינת שְׂמֹד, אַל אַחַר, כְּפִירוֹת, כִּי זָנוּת וּכְפִירוֹת הֵם תְּלוּיִים זֶה בְּזֶה, כַּמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחַר (סימן לו').

אָבֵל עַל-יְדֵי מַצּוֹת סְפִירַת הָעֵמֶר שְׂסוּפְרִין שֶׁשָּׁה יָמִים עַד שְׁבִיעֵי שֶׁל פֶּסַח, שְׂכָבֵךְ הַתְּחִילוֹ לְהִכִּין עֲצֻמֹן לְקַבְּלַת הַתּוֹרָה, עַל-פֶּן נִמְשָׁךְ עֲלֵיהֶם הָאָרֶה וְהַמְתַּקָּה מִבְּחִינַת מִצַּח הָרְצוֹן, בְּחִינַת 'עֲתִיק', שֶׁמִּתְגַּלֶּה אָז, וּמִשֶּׁם הִיָּה קָרִיעַת יַם סוּף, בְּבְחִינַת: "מִה תִצְעַק אֵלַי" - 'בְּעִתִּיקָא תִלְיָא' וְכוּ' פִּנ"ל, עַל-פֶּן אַחֲרֵיכֶּן הִסְרָח הַחֲמִיץ, כִּי נִמְתַּק עַל-יְדֵי הָאָרֶת מִצַּח הָרְצוֹן פִּנ"ל.

וּבְשָׁבוּעוֹת עַל-יְדֵי קַבְּלַת הַתּוֹרָה שֶׁאָז עָקַר הַתְּגַלּוֹת מִצַּח הָרְצוֹן פִּנ"ל, עַל-פֶּן אִז מַצָּה לְהִבְיָא חֲמִץ דִּיקָא לְקַרְבָּן, כַּמּוּ שֶׁכְּתוּב (ויקרא כג, יז): "חֲמִץ תֹּאפְנֶה", וְכָל חֶזֶק הַקְּדוּשָׁה הִזָּה נִקְרָא עַל שֵׁם שְׁתֵּי הַלֶּחֶם שְׂבָאִים מִחֲמִץ, כַּמּוּ שֶׁכְּתוּב (במדבר כח, כו): "בְּהַקְרִיבְכֶם מִנְחָה חֲדָשָׁה לַה' בְּשִׁבְעַתְיָכֶם", כִּי אִז מִתְגַּלֶּה מִצַּח הָרְצוֹן, וְאִז חֲתֻמָּץ שֶׁהוּא אוֹתִיּוֹת 'מִצַּח', יִנְיָקוּתוֹ מִמִּצַּח הָרְצוֹן, שְׁעַל-יְדֵי-זֶה כָּל הַהִמְתַּקּוֹת, בְּחִינַת פְּדִיּוֹן הָעֲלִיּוֹן הַנ"ל, שְׁעַל-יְדֵי-זֶה עוֹלִין מִשְׂמַד לְרְצוֹן וּמִתְגַּבְּרִין גָּרִים, שְׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת שְׁבוּעוֹת פִּנ"ל, וְעַל-פֶּן אִז מִבְּיַאִין חֲמִץ דִּיקָא לְקַרְבָּן, וְכוּ'.

יז. וְזֶה בְּחִינַת (פסחים ב): 'אוֹר לְאַרְבַּעָה עָשָׂר בּוֹדְקִין אֶת הַחֲמִץ לְאוֹר הַנֵּר', וְזֶה בְּחִינַת הַסִּימָן לְסֹדֶר שֶׁל פֶּסַח: 'קֹדֶשׁ וְכוּ', וּמִסִּים 'נִרְצָה'. וְהַפְּלֵל הוּא, כִּי אֶף-עַל-פִּי שֶׁמְבַאֵר בְּהַתּוֹרָה הַנ"ל שִׁישׁ פְּדִיּוֹן פְּרִטֵי שְׂמֵמֶתִיק הַדִּין מֵאִיּוֹה בֵּית דִּין מִהֶעֱשָׂרִים וְאַרְבַּעָה בְּתֵי דִינִין, וְיֵשׁ פְּדִיּוֹן הַכּוֹלֵל שְׂמֵמֶתִיק כָּל הַדִּינִים שְׁבָעוּלִים שְׂבָכָל הָעֲשָׂרִים וְאַרְבַּעָה בְּתֵי דִינִין, שֶׁהוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת עַת רְצוֹן, בְּחִינַת מִצַּח הָרְצוֹן פִּנ"ל, אֶף-עַל-פִּיכֶן צְרִיכִין לִידַע, שְׁכָּל הַפְּדִיּוֹנוֹת וְהַמְתַּקָּה הַדִּינִים שְׂבָעוּלִים, שֶׁזֶה עָקַר הָעֲבוּדָה שֶׁל אִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי בְּכָל וּבְפָרֶט, כִּידוּעַ וּמוֹכָן בְּסִפְרֵי אֲמַת (אוֹר הַקָּר פֶּרֶשׁת מִקַּץ שַׁעַר ט, סִימָן ו) - כִּלָּם עָקְרָם הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת מִצַּח הָרְצוֹן הַנ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת 'רְעוּא דְרַעְוִין', כִּי אִם לֹא הִיָּה מֵאִיר בְּחִינָה זֹאת בְּכָל פַּעַם, לֹא הִיָּה אֶפְשָׁר לְהַתְקִים הָעוֹלָם מִתְקַף הַדִּינִים שְׂבָמִצַּח הַתְּחַתּוֹן, וְכַמּוּבָא בְּאַרְיָא רַבָּא הַנ"ל וּבִשְׂאָר מְקוֹמוֹת.

על-ידי ספירת העמר נמשך עליהם הארה והמתקה מבחינת מצח רצונו

שבועות עליו משמד לצוון ומתגברין גרים

כל הפדיונות עקרים הוא על-ידי בחינת מצח הרצון

תכלית הנסים של פסח הוא לשובות לשבועות

וְעַל-כֵּן עַל-פִּי רַב קוֹרִין פְּרָשַׁת צוֹ בְּשֶׁבַת הַגְּדוּל, שֶׁהוּא הַשְּׁבַת שֶׁלִּפְנֵי פֶּסַח, כִּי עָקַר הַנֶּסֶם וְהַגְּאֵלָה שֶׁל פֶּסַח הִיָּה עַל-יְדֵי בְּחִינַת שְׁבַת, שֶׁאָז עָקַר הָאָרֶת עַת רְצוֹן הַנ"ל, כִּידוּעַ (פֶּרֶשׁת חיים שַׁבַּת פָּרָק ו), וְעַל-כֵּן קוֹרִין הַשְּׁבַת שֶׁלִּפְנֵי הַפֶּסַח 'שְׁבַת הַגְּדוּל', כִּי עָקַר הַנֶּסֶם וְהַנְּפִלְאוֹת שֶׁל פֶּסַח שֶׁהֵם נִקְרָאִים גְּדוּלִים, כַּמּוּ שֶׁכְּתוּב (מלכים ב, ח, ז): "סַפְּרָה נָא לִי אֶת הַגְּדוּלוֹת שֶׁעָשָׂה אֱלֹהִים", הַכֵּל הִיָּה עַל-יְדֵי שְׁבַת פִּנ"ל. וְעַל-כֵּן קוֹרִין אִז פְּרָשַׁת צוֹ שְׂמֹדִבֵּר מִפְּרָשַׁת תּוֹדָה, כִּי עָקַר תְּכִלַּת הַנֶּסֶם שֶׁל פֶּסַח הוּא לְזָכוֹת לְשָׁבוּעוֹת, שֶׁהוּא בְּבְחִינַת קָרְבַּן תּוֹדָה, וְכוּ'.

טו. וְעִיָּן בְּאִירְיָא רַבָּא פְּרָשַׁת נִשְׂא (דף קלו'), מְבַאֵר דְּאִית מִצַּח וְאִית מִצַּח וְכוּ', הֵינּוּ כִּי בְּחִינַת

- מִצַּח דְּרַעְוִי אֲנַפִּין עֲשָׂרִין וְאַרְבַּע דִּינָא עֲלָאָה מִשְׂמֵתְכִיזִין וְכוּ', וְכֵן אֲתַגְּלִיא הָאִי מִצַּח אֲתַעְרוּ כָּל מֵאִרְהוֹן דְּדִינָא וְכוּ' עַל חִבֵּי עֲלָמָא, הַדָּא הוּא

דְּכֻתִּיב (דְּמִיָּה ג, א): "וּמִצַּח אִשָּׁה זוֹנָה הִיָּה לָךְ" וְכוּ'. וְזֶהוּ בְּחִינַת גְּדֵל הָאֲסוּר שֶׁל חֲמִץ בְּפֶסַח, כִּי תַקַּף הַדִּין שֶׁל בְּחִינַת מִצַּח הִזָּה שֶׁמִּשֶּׁם אֲחִיזַת הַסִּטְרָא אֲחִירָא וְהַקְּלָפוֹת, אִי אֶפְשָׁר לְהַמְתִּיקוֹ כִּי אִם עַל-יְדֵי הַתְּגַלּוֹת

מִצַּח הָרְצוֹן, וּכְמוֹ שֶׁכְּתוּב שֵׁם: חוץ מאותה שעה כאשר עולות תפלות ישראל לפני מטיק יומיו ורוצה לרחם על בניו - הוא מגלה מצח של רצון שברצונות

מִצַּח הָרְצוֹן, וּכְמוֹ שֶׁכְּתוּב שֵׁם: חוץ מאותה שעה כאשר עולות תפלות ישראל לפני מטיק יומיו ורוצה לרחם על בניו - הוא מגלה מצח של רצון שברצונות

בר ההיא שעתא כד סליקו צלותהון ד'ישראל לקמי עתיק יומין ובעי לרחמא על בנוי, גלי

תקף הדיו של אחיזת הסטרא אחרא אי אפשר להמתיקו רק בהתגלות מצח הרצון

לקוטי הלכות

הלכות ברפת השחר הלכה ה

ארת חיים

רק החלוק הוא, שתמיד מאיר מצח הרצון במצחא תתאה בהעלם גדול, בצמצום גדול מאד, ומי שיודע לעשות פדיון כראוי - הוא ממשיך הארה משם למטה בהתגלות יותר, עד שמבטל איזה דין שבאיזה בית דין מעשירים וארבעה בתי דינים, ואם יש לו כח יותר - יוכל לבטל הדין מפקמה בתי דינים, כפי כח הפדיון שלו, כפי ההארה שממשיך ממצח הרצון למטה וכו' על-ידי השמות והיחודים והכפונות השכיכים לזה, וכפי כחו במעשים טובים שזה העקר, וכפי התגבורתו בתפלה ותחנונים שזה עולה על הכל.

מי שידע לעשות פדיון כראוי - ממשיך הארה למטה בהתגלות יותר

וגם יש חלוק בין הזמנים, כי גם בחל על-ידי תפלת ישראל נמשך איזה הארה ממצח הרצון למצח התחתון וכו', והכל כפי כח התפלה, אבל בשבתות וימים טובים והעקר בשבת במנחה, אז עתיקא קדישא גלי רצון דיליה (והר יתרו פח.), ואז מתגלה מצח הרצון בהתגלות נפלא, ואז כל העולמות וכל נשמות ישראל עולין לשם וכו', ואז רעוא דרעוין אשתכח דבה אסתלק משה ויוסף ודוד (והר תרומה קנו.). וכל זה אי אפשר לבאר, ומעט מזה יבין המשפיל מעצמו.

החלוק שבין שבת ליום חול בהמשכת הארת הרצון

ועל-בין צריך שתדע, שכל הגאלות והישועות בכלליות ישראל ובפרטיות לכל אחד, כלם הם על-ידי המתקת הדינים, על-ידי בחינת פדיונות של הצדיקים שעוסקים וטורחים עבורנו להמתיק כל הדינים מעלינו, ולפדות אותנו מכל הצרות והיסורין בכל עת בכלל ובפרט. אבל בודאי יש חלוק גדול בין המתקרבין אליו ובין מי שאינם מתקרבין אליו, מכל שכן וכל שכן מי שחולק עליו, חס ושלום, שאף-על-פי שהצדיק האמת בטובו הגדול מתפלל עליהם גם כן, וממתיק דינים מעליהם לפדותם, וכמו שאמר דוד המלך, על-יר-השלום (תהלים לה, יא): "ואני בחלותם לבושי שק וכו', ותפלתי על חיקי תשוב", אבל החלוק שבין המתקרבין להחולקים וכו' יכול כל אחד להבין מאליו. ועל זה צעק הנביא (הושע ז, יא): "ואנכי אפדם והמה דברו עלי כזבים", שאני עוסק בכל עת לפדותם על-ידי בחינת פדיון הנ"ל, "והמה" וכו', שעל-ידיהם הם מעכבין הגאלה, שעקר העכוב

יש חלוק גדול בין המתקרבין אליו ובין מי שאינם מתקרבין אליו

על-ידי המחלקת והקטגוריא שבין התלמידי חכמים ובכל העולם, כמו שאמרו רבותינו ז"ל (קהבות קיב:).

יח. ונחזור לעניננו, שבפסח בתחלת גאלת ישראל ממצרים שעקרה על-ידי הארה מבחינת פדיון הנ"ל, מבחינת רעוא דרעוין וכו', אבל זה לא היה אפשר להמשיך או בשלמות עד שבעות כנ"ל, וזהמת מצרים היתה נאחזת בהן מאד, על-כן היתה עקר הגאלה על-ידי שהמשיך עליהם הארת המחין ביחד בהארה עצומה מאד שלא פסדר וכו', מה שאין כן בשום עת וזמן אפלו בשבת ושבעות. אבל אף-על-פי-כן בשבת ושבעות עולין בעליה יתרה יותר, כי אז עולין עד הדיקנא, בחינת רעוא דרעוין, שמשם עקר הפדיון העליון הכולל הנ"ל, וכמוכן ומבאר בכונות האר"י ז"ל, עין שם היטב (פרי-עין חיים חג המצות פרק א). ומחמת שבפסח עדין לא נתגלה בחינת רעוא דרעוין כמו בשבת ושבעות, על-כן חמץ אסור וכו"ל, כי צריכין לבערו ולבטלו לגמרי בכח הארת המחין שמאירין כלם בהארה עצומה מאד.

בשבת ושבעות עולין בעליה יתרה יותר

אבל כל כח המחין כלם נמשכין מבחינת רעוא דרעוין כנ"ל, כי כל ההמתקות שבעולם שפכלם על-ידי המשכת איזה מוח וחכמה כפי בחינת האדם והזמן וכו', הכל נמשך מבחינת מצח הרצון כנ"ל. ועל-כן עקר הכח לבער החמץ ושאר בארבעה עשר בניסן הוא על-ידי ההארה שנמשכת בהעלם מבחינת מצח הרצון הנ"ל.

ועקר מצח הרצון יתגלה בשלמות נפלא לעתיד כשיבוא משיח צדקנו שנאמר בו (דניאל ז, יא): "ועד עתיק יומין מטא" וכו' כנ"ל, כי משיח יהיה כלול מכל השלשה צדיקים הנ"ל שנסתלקו ברעוא דרעוין, שהם: יוסף, משה, דוד. ועל-כן בגאלת מצרים שעדין לא נתגלה בחינת דוד כי לא נולד עדין, וכל הגאלה עקרה היתה על-ידי משה ויוסף, בבחינת (שמות יג, ט): "ויקח משה את עצמות יוסף עמו", על-כן לא נתגלה אז הארת דוד, ועל-כן לא היה מאיר עדין בחינת מצח הרצון כראוי כנ"ל, ועל-כן צריכין לבער

משיח יתה: כלול מכל השלשה צדיקים

לקוטי הלכות

הלכות ברפת השחר הלכה ה

ארת חיים

קבא

החמץ שהוא אותיות 'מצח' - שלא יתגברו הדינים שבמצחא דועיר אנפין וכו' כנ"ל.

ובשבעות אז מאיר ביותר בחינת דוד, כי דוד מת בעצרת (ירושלמי ביצה פ"ק ב, הלכה ד). ועל-כן קורין אז 'רות' (ארז חיים סימן תצ סע"ף ט), שממנה יצא דוד, והיא היתה גיורת, כי משם עקר כח הגרים כנ"ל, שעולין משמד לרצון, על-ידי 'מצח הרצון' שמאיר ביותר על-ידי שנכללים כל השלשה הצדיקים האלו: משה, יוסף, דוד כנ"ל, שעקר גמר הגאולה והיה על-ידי בחינת דוד, בחינת משיח בן דוד.

בשבעות אז מאיר ביותר בחינת דוד

וזהו (פסחים ב): 'אור לארבעה עשר בודקין את החמץ', ומוכא בכל הספרים הקדושים, שארבעה עשר מרמז על בחינת 'דוד' שעולה ארבע עשרה וכו', עין שם שהאריכו בזה (פרי"ץ חיים ראש חדש פ"ק א). אבל לא בארו היטב עד היכן הדברים מגיעים. ועל-פי דרכנו - דעת לנבון נקל, כי עקר הכח לבער החמץ קדם פסח הוא על-ידי שנמשך בהעלם הארת דוד משיח, שעל-ידו נשלם הארת 'מצח הרצון' כנ"ל, ועל-ידי-זה אנו ממשיכין עלינו תקף הארת המחין הרבים העצומים הנמשכין בפסח, שעל-ידי-זה מבערין החמץ בארבעה עשר בניסן, 'כד אתמליא סהרא', שהוא בחינת דוד (והר תרומה קנז), והבן היטב.

עשר הכח לבער החמץ קדם פסח הוא על-ידי שמשך בהעלם הארת דוד משיח

ט. וזהו שהתחיל הסימן לסדר של פסח 'קדש' וסיים 'נרצה', 'קדש' זה בחינת תקף המחין הרבים שנמשכין בפסח שכלם נקראים 'קדש' כידוע (והר אחרי א.א.), ואחר-כך 'ורחץ' כ'רפס' וכו', וכל התקונים הנוראים שעושים על-ידי כל הסדר של פסח. ועקר תכלית הכונה לזכות לשבעות שאז מאיר 'מצח הרצון' בשלמות (פרי"ץ חיים חג המצות פ"ק א), וגם עתה נמשך משם הכח לבער החמץ ולקבל כל המחין הקדושים כנ"ל. וזהו שסיים 'נרצה' - 'נרצה' דיקא, בחינת רצון העליון הנ"ל, שמוזכר אותנו משה לעלות לשם ומעלה הכל משמד לרצון, שנה עקר גאולת מצרים כנ"ל, כי כל הגאולה מתחלה ועד סוף הכל מבחינת הרצון הנ"ל, עד שנוכח על-ידי התקונים של פסח וכו' לעלות לשם בשבעות בשלמות, שאז מתגלה 'מצח הרצון' כמו בשבת במנחה (פרי"ץ חיים

כלל כל הסדר של פסח הוא בחינת 'נרצה'

שבת פ"ק יא). נמצא, שכלל כל הסדר של פסח הוא בחינת 'נרצה', בחינת רצון העליון הנ"ל, ועל-כן 'נרצה' בגימטריא 'משה' (מחברת הקדש ספירת העמר), כי הכל על-ידי משה וכו', כנ"ל.

כ. וכן מוכן ומבאר בדברי רבותינו ז"ל במדרש, שכל הגאולות נמשכין מהארת הגאולה האחרונה שתהיה על-ידי דוד משיח, וכמו שאמרו במדרש רבה (בראשית רבה פ"ה א), בפרשת 'ילשב' על פסוק (בראשית לח, א): 'ויהי בעת ההיא ויגד יהודה' וכו' - 'הדא הוא דכתיב (ישעיה מו, ט): "מגיד מראשית אחרית" וכו', עד שלא התחיל הגלות הראשון נבאר גואל האחרון' וכו', הינו כנ"ל, כי עקר כל הגאולות בכח דוד שהוא עקר בחינת משיח וכו"ל. וכן מוכן ומבאר בדברי אדמו"ר ז"ל על פסוק (תהלים ז, ט): "קץ בא הקץ" (סימן רט), שעקר כל הגאולות והישועות נמשכין על-ידי הארה הנמשכת מקץ האחרון, עין שם, הינו כנ"ל.

כל הגאולות נמשכות על ידי הארה מסוף האחרון

כא. וזהו בחינת מה שמבאר לעיל, שעקר גאולת מצרים היה בכח שבת. ועל-כן קורין שבת שלפני הפסח 'שבת הגדול', כנ"ל באות ט"ו, הינו כנ"ל, כי עקר הגאולה על-ידי בחינת 'מצח הרצון' שמאיר בשבת וכו"ל. וזה שמובא בספרי קדש (עין בהגהות העמ"ח בפרי"ץ חיים שבת פ"ק ח), שאותיות שניות של 'שאר' הם אותיות 'שבת', ועל-ידי-זה בטול השאר שבעסה, בחינת (שמות יג, ט): "ולא יראה לך שאר", כי עקר בטול חמץ ושאר הוא על-ידי בחינת שבת שאז מתגלה 'רצון רצונו', והעקר בשבת במנחה שאז נסתלקו משה יוסף ודוד, שעל-ידיהם כל הגאולות. רק בפרטיות היתה הגאולה הראשונה עקרה על-ידי בחינת יוסף, משה כנ"ל, רק שבחינת דוד ומשיח האיר בהעלם שעל-ידי-זה היה עקר הכח להמתיק הדין ולפדותם וכו"ל, אבל הגאולה האחרונה עדין הקץ סתום וחתום, עד שנוכח על-ידי משיח צדקנו שיהיה בחינת דוד שהוא משיח בעצמו, ויהיה כלול ממשה ויוסף ומכל השלשה אבות ומכל הצדיקים אמתיים, ואז יקום (דניאל ז, יא): "ועד עתיק יומא מטא", ויתגלה הארת 'מצח הרצון' בהארה נפלאה שלא היה עדין מעולם, ועל-ידי-זה יפדנו ויגאלנו

בשבת במנחה נסתלקו משה יוסף ודוד, ועל ידם כל הגאולות

אֶרֶץ חַיִּים

הַלְבוּשׁ בְּרַפְתְּ הַשְּׁחַר הַלֵּבָה ה

לְקוּמֵי הַלְבוּשׁ

סוד אֲשֶׁלְמוּתָא דְסִהְרָא וְכוּ', וְהוּא בַעוּר חֲמִץ וְכוּ'.
 וְלִכְּנָן כָּל כְּבוֹנוֹת לַיִל פֶּסַח הוּא בְּרַחַל וְלֹא בְּלֵאָה וְכוּ',
 כִּי רַחֵל - בְּחֵינַת מְשִׁיחַ בֶּן יוֹסֵף שֶׁיֵּצֵא מִמֶּנּוּהָ, וְלֵאָה
 בְּחֵינַת מְשִׁיחַ בֶּן דָּוִד שֶׁיֵּצֵא מִיְהוּדָה שְׂנוּלָד מִלֵּאָה.
 וְכָל בְּחֵינַת פֶּסַח שֶׁהוּא יְצִיאַת מִצְרַיִם גְּאֻלָּה הִרְאֵנוּהָ
 עֲקָרָה עַל-יְדֵי בְּחֵינַת יוֹסֵף כְּנִ"ל, שֶׁהוּא מְזַרְע רַחֵל,
 שְׂזֵהוּ בְּחֵינַת (שְׁמוֹת יג, ט): "וַיִּקַּח מֶשֶׁה אֶת עֲצָמוֹת
 יוֹסֵף עִמּוֹ", אֲבָל בְּחֵינַת הָאֶרֶץ מְשִׁיחַ בֶּן דָּוִד אֵי
 אֲפֻשֶׁר לְגַלוֹת עֵתָה בְּשִׁלְמוֹת כִּי עֲדִין לֹא בָּא הַקֶּץ,
 אֲדַרְבָּא! צְרִיכִין לְהִסְתַּיֵּר וּלְהַעֲלִים הָאֶרֶץ לְאֵה שְׁמִשָּׁם
 אַחֲזִיזַת הַדֵּינִים, כִּי הַדֵּינִים נֶאֱחָזִים בְּבְחֵינַת לֵאָה בְּיֹתֵר,
 כְּמוֹכָא (פְּרִיעֵץ-חַיִּים עוֹלָם הַעֲשִׂיָה פֶּרֶק א, בְּבְחֵינַת (בְּרֵאשִׁית כט,
 ט): "וַיַּעֲנֵי לֵאָה רַכּוֹת" וְכוּ'.

גְּאֻלַּת עוֹלָם, גְּאֻלָּה שְׁלֵמָה שְׁאִין אַחֲרֶיהָ גְלוּת, בְּמֵהֲרָה
 בְּקִמְיֵנוּ, אָמֵן.

כֹּכ. וַזֶּה שְׁאָמַר הַתָּנָא (בְּרַכּוֹת יז) 'גְּלוּי וַיְדוּעַ לְפָנֶיךָ
 שְׂרָצוֹנֵי לַעֲשׂוֹת רָצוֹנֶךָ וּמִי מַעֲכָב שָׂאָר
 שְׁבַעֲסֵה' וְכוּ', כִּי הַשָּׂאָר שְׁבַעֲסֵה הִפֵּךְ הַרְצוֹן הָעֲלִיּוֹן,
 וְאֵי אֲפֻשֶׁר לְהַמְתִּיקוֹ וּלְכַטְלוֹ כִּי אִם עַל-יְדֵי הָאֶרֶץ
 'מִצַּח הַרְצוֹן' כְּנִ"ל. וְעַל-כֵּן בְּאֻמַּת הַזְּהִיר אֲדַמּוּר
 ז"ל מֵאֵד מֵאֵד, שִׁזְהִיר הָאֵדָם לְהַתְגַּבֵּר עֲצָמוֹ מֵאֵד
 שִׁיְהִיָּה לוֹ תְּמִיד רָצוֹנוֹת טוֹבִים וְכִסּוּפִין חֲזָקִים
 לְהִשָּׁם-יִתְבָּרֵךְ, כִּי הָעֵקֶר הוּא הַרְצוֹן וְכוּ', וְכַמְבֹאֵר
 בְּרַבְרִיו בְּמִקּוּמוֹת רַבִּים אֵין מִסְפֵּר (עַן בְּסִימָן לא, וּבְשִׁיחּוֹת
 הַר"ן סִימָן יד ועוד). וַיֹּתֵר מִזֶּה הִרְבָּה לְדַבֵּר עִמּוֹנוּ. כִּי
 אֲפֹלוֹ אִם הָאֵדָם הוּא כְּמוֹ שֶׁהוּא, כָּל זְמַן שְׁאִינוֹ מֵיֵאֵשׁ
 עֲצָמוֹ, וּמַתְגַּבֵּר בְּרָצוֹנוֹת טוֹבִים לְהִשָּׁם-יִתְבָּרֵךְ וּלְתוֹרָתוֹ
 וְכוּ', עַל-יְדֵי-זֶה מוֹסִיף כַּח יֹתֵר לְהַצְדִּיקִי הָאֻמַּת
 שְׂעוֹסָקִים תְּמִיד לְהַמְשִׁיף 'מִצַּח הַרְצוֹן', שְׁעַל-יְדֵי-זֶה
 מַעֲלִים מִשְׁמַד לְרָצוֹן וְכוּ' וְכִנִּ"ל, וְהֵבֵן הֵיטֵב.

אזהרת רבנו
שמשקרה הוא
הרצון ולא
לעב אומו
כלל

וַזֶּה בַעֲצָמוֹ מַה שְׂעוֹסַק הַתָּנָא הִנִּ"ל לְדַבֵּר לְפָנֶי
 הַשָּׁם-יִתְבָּרֵךְ: 'גְּלוּי וַיְדוּעַ שְׂרָצוֹנֵי וְכוּ', כִּי
 עַל-יְדֵי-זֶה בַעֲצָמוֹ שְׂטָעֵן זֹאת לְפָנֶי הַשָּׁם-יִתְבָּרֵךְ,
 עַל-יְדֵי-זֶה הַמְשִׁיף עַל עֲצָמוֹ רָצוֹנוֹת חֲזָקִים לְהִשָּׁם-
 יִתְבָּרֵךְ, וְעַל-יְדֵי-זֶה בַעֲצָמוֹ הָאִיר עַל עֲצָמוֹ הָאֶרֶץ
 הַרְצוֹן הִנִּ"ל - לְכַטֵּל הַשָּׂאָר שְׁבַעֲסֵה הַמַּעֲכָב אוֹתוֹ
 מַלְעֲשׂוֹת רָצוֹנוֹ.

על ידי שטען
לפני ח'
המשיף על
עצמו רצונות

וְכִ"ל זֶה הוּא עֲנִין הַשִּׁיחָה בֵּינוּ לְבֵין קוֹנוֹ שְׁהוֹהִיר
 אֲדַמּוּר ז"ל אוֹתָנוּ מֵאֵד בְּלִי שְׂעוּר (סִימָן נב, וְסִימָן
 כה תַּנְגָּא, ועוד), כִּי כָּל עֲנִין הַשִּׁיחָה הַזֹּאת הוּא בְּחֵינַת
 הַתְּחַזְּקוֹת הַרְצוֹן כְּנִ"ל, שְׁעַל-יְדֵי-זֶה נִמְשָׁף עֲלֵיו הָאֶרֶץ
 הַפְּדִיּוֹן הָעֲלִיּוֹן הִנִּ"ל. וְצְרִיף לְהִיּוֹת חֲזָק מֵאֵד מֵאֵד
 מֵאֵד בְּלִי שְׂעוּר וְעַרְף, וְאֵז סוּף כָּל סוּף יִזְכֵּה בְּוֵדָא
 - שִׁיְהִיָּה נִמְתַּק הַכֵּל עַל-יְדֵי כַח הַצְדִּיק שְׂעוֹסַק בְּפִדְיוֹן
 הַכּוֹלֵל הִנִּ"ל, וְאֵז יִתְהַפֵּף הַכֵּל לְטוֹכָה כִּי שָׁם נִתְתַּקֵּן
 הַכֵּל.

התחזקות
עבודת
השיחה בינו
לבין קונו

כֹּכ. וַזֶּה שְׂאִיתָא בְּכוֹנוֹת פֶּסַח (פְּרוּשׁ ד') : שְׂאֵז נִכְנַס
 הָאֶרֶץ לֵאָה בְּרַחֵל (פְּרִיעֵץ-חַיִּים חג הַפְּצוֹת פֶּרֶק ד),
 וְזֶה סוּד בַעוּר חֲמִץ שֶׁהוּא בְּלִיל אֲרַבְעָה עֲשָׂר שֶׁהוּא

כל פנות ליל
פסח הוא
ברחל ולא
בלאה

בזה תלוי כל
הגאולה
בשנות
לחמתיים
תקף הדינים
שבלאה

אֲבָ"ל בְּזֶה תְּלוּי כָּל הַגְּאֻלָּה כְּשֶׁנִּזְכַּר לְהַמְתִּיק תְּקַף
 הַדֵּינִים שְׁבִלֵאָה, שְׂזֵה לֹא יְהִיָּה נִשְׁלַם בְּשִׁלְמוֹת
 עַד שֵׁיבֵא מְשִׁיחַ בֶּן דָּוִד שֶׁיֵּצֵא מִמֶּנּוּהָ, אֲבָל עֵתָה שְׁאִין
 מַתְגַּלָּה בְּשִׁלְמוֹת בְּחֵינַת דָּוִד, בְּחֵינַת מְשִׁיחַ בֶּן דָּוִד,
 עַל-כֵּן יְהִיָּה תְּקַף הַגֵּס שְׁנַעְלַם הָאֶרֶץ לֵאָה וְנִכְלַל בְּרַחֵל,
 שֶׁהָאֶרֶץ מְשִׁיחַ בֶּן דָּוִד מֵאִיר בְּהַעֲלֵם בְּבְחֵינַת מְשִׁיחַ
 בֶּן יוֹסֵף שֶׁיֵּצֵא מִרַחֵל, וְעַל-יְדֵי-זֶה יְהִיָּה עַקֵּר הַגְּאֻלָּה
 שֶׁל פֶּסַח עַל-יְדֵי בְּחֵינַת יוֹסֵף שֶׁיֵּצֵא מִרַחֵל. וְעַל-כֵּן
 כָּל הַכְּבוֹנוֹת בְּלִיל פֶּסַח הוּא בְּבְחֵינַת רַחֵל, אֲבָל
 אַף-עַל-פִּי-כֵן מֵאִיר שָׁם בְּהַעֲלֵם בְּחֵינַת לֵאָה שֶׁהוּא
 בְּחֵינַת דָּוִד, הֵינּוּ כְּמוֹ שְׁכַתְּבֵנוּ לְעִיל, שְׂעַקֵּר כָּל
 הַגְּאֻלוֹת אֲפֹלוֹ שֶׁל פֶּסַח וְכוּ' - הַכֵּל נִמְשָׁף מֵהָאֶרֶץ
 הַקֶּץ הָאֲחֵרוֹן, מִבְּחֵינַת מְשִׁיחַ בֶּן דָּוִד, רַק שֶׁהוּא
 בְּהַעֲלֵם, וְעַקֵּר הַהַתְגַּלוּת עֵתָה הוּא עַל-יְדֵי בְּחֵינַת
 מֶשֶׁה וְיוֹסֵף, בְּבְחֵינַת (שְׁמוֹת יג, ט): "וַיִּקַּח מֶשֶׁה אֶת
 עֲצָמוֹת יוֹסֵף עִמּוֹ" וְכִנִּ"ל.

כֹּכ. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁנּוֹלָד יְהוּדָה שְׁמִמְנֵנוּ יֵצֵא מְשִׁיחַ בֶּן
 דָּוִד אָמְרָה לֵאָה (בְּרֵאשִׁית כט, לה): "הַפְּעַם
 אוֹדָה אֶת ה'", עַל-כֵּן קִרְאָה שְׁמוֹ 'יְהוּדָה', עַל שֶׁם
 תּוֹדָה וְהוֹדָאָה. זֶה רְמֵז שְׂעַקֵּר קֶץ הַגְּאֻלָּה הָאֲחֵרוֹנָה
 הוּא בְּבְחֵינַת תּוֹדָה וְהוֹדָאָה, שֶׁהוּא סוּד שְׁבוּעוֹת שְׂאֵז
 נִתְגַּלָּה בְּחֵינַת יְעֻזָּא דְרַעוּיָן בְּשִׁלְמוֹת, עַד שֶׁהַחֲמִץ
 דִּיקָא נִתְהַפֵּף לְטוֹב וְעוֹלָה לְקִרְבָּן, כִּי יוֹזֵק מִמִּצַּח
 הַרְצוֹן כְּנִ"ל שְׁעַל-יְדֵי-זֶה עַקֵּר הַגְּאֻלָּה הָאֲחֵרוֹנָה, כְּנִ"ל.

קו הנאלח
האחרונה
הוא בבחינת
תודה
(והודאה

לקוטי הלכות

הלכות ברפת השחר הלכה ה

ארת חיים

קבב

הלכות קריאת שמע

כה. וזה בחינת מצות קריאת-שמע שהיא עקר האמונה הקדושה, הפך העבודה-זרה, אל-אחר-כפירות, בחינת שמד. והעקר הוא קוצא דאור ד', שהוא בחינת הצדיק כמובא (תקוני זתר תקון כא, נה:), שהוא בחינת נקדת משה שמעלה משמד לרצון, כי על-ידי קוצא דאור ד' על-ידיה מבטלין ומכניעין 'אל אחר' ונכללין באחד, שהחלוק ביניהם הוא רק קוצא דאור ד'. ועל-כן צריך לארכא ביה, כמובא (זתר הקדמה יב), הינו כנ"ל, כי קוצא דאור ד' הוא בחינת הצדיק שהוא בחינת משה שמעלה וכו', כנ"ל.

מצות קריאת-שמע היא עקר האמונה הקדושה

וזה בחינת ברופף שם כבוד מלכותו לעולם ועד'. כי איתא (זתר בראשית יח.) שפסוק 'שמע ישראל' שבו עשרים וחמש אותיות הוא בחינת 'יחודא עלאה', וברופף שם כבוד מלכותו לעולם ועד' יש בו עשרים וארבע אותיות, והוא בחינת 'יחודא תתאה'. עשרים וארבעה אתון של ברופף שם כבוד מלכותו לעולם ועד' וכו' הם בחינת עשרים וארבעה בתי דינים הנ"ל, שצריכין להמתקן על-ידי הארת 'מצח הרצון' הנ"ל, שזה נמשך על-ידי הצדיק בחינת משה כנ"ל. וזה בחינת מה שזכה אותנו לומר בכל יום פעמים 'שמע' וברופף שם', להמשיך בחינת ההמתקה של 'יחודא עלאה' שהוא עשרים וחמש אתון של 'שמע ישראל', שעקרב קוצא דאור ד' דאחד, שזה נמשך מהארת רצון העליון הנ"ל, להמשיך משם לבחינת עשרים וארבעה בתי דינים הנ"ל, שזה בחינת ברופף שם כבוד מלכותו לעולם ועד' שיש בו עשרים וארבע אותיות כנ"ל, להאיר מבחינת 'יחודא עלאה' לבחינת 'יחודא תתאה', שיהיו נמתקין גם למטה כל הדינים שבפעמים וארבעה בתי דינים הנ"ל, עד שיתבטלו כל הקלפות וכל הכפירות שבפעולם, עד שיעלו כל הנצוצות הקדושים שגפלו למטה למטה מאד מאד, עד שיתגדלו גרים רבים על-ידי-זה, שזה בחינת עבודת הצדיק בחינת משה שמעלה משמד לרצון כנ"ל.

ענין יחודא עלאה ויחודא תתאה

ותשע אותיות שבשתי פרשיות של קריאת שמע: 'שמע' וברופף שם כבוד מלכותו לעולם ועד' שיש בהם עשרים וחמש אותיות ועשרים וארבע אותיות כנ"ל (תקוני זתר תקון יט, לט:), להמשיך המתקה מבחינת עשרים וחמש אתון דאתמר עליהו (בפרדב ו, כג): "כה תברכו" וכו', לבחינת עשרים וארבע וכו' דאתמר עלה בגלותא (תהלים עד, כא): "אל ישב ד"ף נכלם" (תקוני זתר יד:), שזהו בחינת פדיון העליון הכולל הנ"ל, ועין בספר לקוטי הארי"ל בלקוטי ישעיה ברף י"ג עמוד ב'.

כו. ויעל-בן מתו עשרים וארבעה אלף תלמידי רבי עקיבא בימי הספינה (ובמות סב:), כי רבי עקיבא היה בן גרים, ועלה למקום שעלה עד שזכה שפיצתה נשמתו באחד (ברכות סא:), נמצא, שעקר בחינת המתקה הנ"ל על-ידו, אבל תלמידיו, אף-על-פי שהיו קדושים וצדיקים גדולים, אבל פגמו על-ידי שלא היה אהבה ביניהם, ועל-כן לא היה בהם כח להמשיך התקון הנ"ל שעסק בו רבי עקיבא - להמשיך מקוצא דאור ד', מעשרים וחמשה אתון דיחודא עלאה, מבחינת רצון העליון, מבחינת פדיון הכולל הנ"ל, למטה לבחינת עשרים וארבעה בתי דינים הנ"ל. ועל-כן מתו עשרים וארבעה אלף דיקא בימי הספינה, כי התגברו עליהם תקף הדינים שבפעמים וארבעה בתי דינים וכו'. כי אי אפשר להמשיך המתקה הנ"ל מרצון העליון שהוא בחינת התגלות עת רצון שבשבת במנחה, כי אם על-ידי אהבה ואחדות שבין ישראל, כי 'אהבה' בגימטריא 'אחד' (סימן ד').

ז. ויעל-בן אומרים במנחה בשבת - אתה אחד ושמוך אחד ומי פעמך ישראל גוי אחד בארץ - כי אז בשבת במנחה צריכין לעלות עד רצון העליון כנ"ל (אות יז), שלזה צריכין שיהיה אהבה ואחדות גדול בין ישראל, בחינת - מנוחת שלום ושלחה השקט ובטח וכו'. כי פרוז ומחלקת, חס ושלום, הוא בחינת תקף הדינים, שמשם כל הכפירות, כמובא בדבריו ז"ל כמה פעמים (עין סימן סב:).

כז. זה ידוע, שכל מה שצריכין לעשות יחוד בשבת עליון יותר - צריכין להעלות לשם נפשות הרבה יותר, והעקר שיתחברו ויתיחדו כלם באהבה ואחדות שאז הם נכללין במקור האחדות, כי 'קדושא בריך הוא ואוריאת וישאל כלא חד' (זתר אחרי עג:),

אי אפשר להמשיך המתקה מרצון העליון כי אם על-ידי אהבה ואחדות שבין ישראל

ענין יחודא עלאה ויחודא תתאה

כשעושים יחוד עליון יותר צריך להעלות נפשות רבות לשם

עסקין המתקין תקוף הדינים בהנפת עמר שעורים

אֶרֶץ חַיִּים

הַלְכוּת בְּרַפְת הַשָּׁחַר הַלְכָה ה

לְקוּמֵי הַלְכוּת

הַנִּיצוּצוֹת הַנְּפוּלוֹת מֵאֵד מֵאֵד שְׂאֵי אֶפְשֶׁר לְהַעֲלוֹתָם
כִּי אִם בְּסוּד נִפְלָא וְכוּ'.

בְּחִינַת: אֵתָה אֶחָד וְשִׁמְךָ אֶחָד וּמִי כַעֲמֶךָ יִשְׂרָאֵל גּוֹי
אֶחָד וְכוּ' וְכוּ'ל. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי שְׁלֵא הָיָה אֲהָבָה
וְאֲחָדוּת בֵּין תַּלְמִידֵי רַבֵּי עֲקִיבָא, עַל-כֵּן מֵתוּ עֲשָׂרִים
וְאַרְבָּעָה אֲלֶף דִּיקָא, בִּימֵי הַסְּפִירָה דִּיקָא, כִּי לֹא
הִמְתִּיקוּ הַדִּינִים שְׁבַע־עֲשָׂרִים וְאַרְבָּעָה בְּתֵי דִינִים עַל-יְדֵי
ד' דִּיקָא, שְׁעָלָה לְשֵׁם רַבֵּי עֲקִיבָא רַבָּם וְכוּ', וְכוּ'ל.

סוד קמוס
ונעלם ואי
אפשר לגלותו
בתורה
שבכתב
כפרוש

וְעַל-כֵּן לֹא אָמְרוּ מֹשֶׁה בַּתּוֹרָה בְּפִרוּשׁ, אֶף-עַל-פִּי
שִׁמְשָׁה בְּיָדָי יָדַע מִזֶּה, כִּי רַק הוּא גִלָּה
לָנוּ וּמִסֵּר לָנוּ הַסּוּד שִׁיעֲבֹקב אָמַר אִז בְּשַׁעַת הַסְּתַלְקוּתוֹ:
'בְּרוּף שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד' וְכוּ', כִּי אֵין
אֲנוּ יוֹדְעִים שׁוּם דְּבָר שְׁנַעֲשֶׂה בִּימֵי הָאֲבוֹת כִּי אִם
עַל-יְדוֹ, אֲבָל אֶף-עַל-פִּי-כֵּן לֹא אָמַר 'בְּרוּף שֵׁם כְּבוֹד
מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד' בְּפִרוּשׁ בַּתּוֹרָה, כִּי הוּא סוּד
כְּמוֹס וְנִעְלָם וְאֵי אֶפְשֶׁר לְגַלוֹתוֹ בַּתּוֹרָה שְׁבִכְתָּב
בְּפִרוּשׁ.

אף שמונחים
במקומות
הפנימים - כל
התיקנות
אליהם

וְעַל-כֵּן 'הַתְּקִינֵנוּ לוֹמַר אוֹתוֹ בְּחִשָּׁאֵי, מִשָּׁל לְבַת מֶלֶךְ
שְׁהִרְיָחָה צִיָּקֵי קְדוּרָה' וְכוּ' - שֶׁהֵם בְּחִינַת
רִיחַ הַקְּדוּשׁוֹת הַנְּפוּלוֹת הַרְחוּקוֹת מֵאֵד שֶׁהֵם מְנַחִים
בְּמִקְוֵמוֹת הַמְּגַנִּים מֵאֵד, 'תֹּאמְרוּ, יֵשׁ לָהּ גְּנָאִי, מִחֲמַת
שְׁמַנְחִים בְּמִקְוֵם שְׁמַנְחִים, 'לֹא תֹאמְרוּ, יֵשׁ לָהּ צַעַר',
כִּי אֶף-עַל-פִּי-כֵּן כָּל תְּשׁוּקָתָהּ אֲלֵיהֶם, מִחֲמַת שְׁאֶפְלוּ
מִמִּקְוֵמָם שֶׁהֵם שֵׁם רִיחַם הַטּוֹב עוֹלָה כֹּהַ וְכוּ', עַל-כֵּן:
'הַתְּחִילוּ עֲבָדְיוֹ לְהַבִּיא לָהּ בְּחִשָּׁאֵי' וְכוּ'.

זכאה
חולקיה
עשיתלק
ברעא
דרעיו
בשבת
במנחה

כִּי מֹשֶׁה רָאָה שֶׁנִּשְׁכַּשַׁל עַל-יְדֵי שְׁקִרְבַּ הָעֶרֶב רַב
קָדָם הַזְּמַן, עַד שֶׁאָמַר לוֹ הַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ (שְׁמוֹת לֵב,
ז': "לֶךְ רֵד" וְכוּ', עַד שֶׁהִכְרַח לְהַסְּתַלֵּק עַל-יְדֵי-זֶה,
וְאֵתפִּשְׁטוּתִיהָ כְּכֹל דְּרָא וְדָרָא לְתַקֵּן זֹאת, כְּמוֹכֵן בִּזְהַר
הַקְּדוּשׁ (בְּרֵאשִׁית כה), וּבְתַקְנִיָּים (תְּקוּן יג כח), וּבְרַעֲיָא
מֵהִימְנָא בְּכַמָּה מִקְוֵמוֹת (וְהוּ רַב כִּי תַצֵּא רעו). וְזֶהוּ בְּעַצְמוֹ
עֲנִין הַנִּזְכָּר, שֶׁכָּל הַדְּרוֹשׁ הַזֶּה סוֹכֵב עָלָיו, שֶׁהוּא מֵה
שְׁגָלָה אֲדָמוֹר ו'ל שְׁמֹשָׁה עוֹמֵד בֵּין שְׁמֵד לְרִצּוֹן
לְעִשׂוֹת גְּרִים לְהַעֲלוֹתָם מִשְׁמֵד לְרִצּוֹן, כִּי אֶף-עַל-פִּי
שְׁלֵא גָמַר בְּשִׁלְמוֹת כְּרִצּוֹנוֹ בְּחִיּוֹ וְהִכְרַח לְהַסְּתַלֵּק
עַל-יְדֵי-זֶה, אֲבָל זִכָּאָה חוּלְקִיָּה שְׁנִסְתַּלֵּק בִּרְעוּא
דְרַעוּיָן בְּשִׁבְתַּת בְּמִנְחָה, וְעַל-יְדֵי-זֶה יִגְמַר וְיִגְמַר
לְהַעֲלוֹת כָּל הַגְּרִים וְכוּ' כְּנִל, וּמִחֲמַת זֶה לֹא רָצָה
לוֹמַר 'בְּרוּף שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד' בְּפִרוּשׁ
בַּתּוֹרָה שְׁבִכְתָּב, כִּי רָאָה וְהִבִּין שְׁצָרִיכִין לְהַעֲלִים הַסּוּד
הַזֶּה שֶׁל 'בְּרוּף שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד' שֶׁהוּא
לְהַעֲלוֹת הַקְּדוּשׁוֹת הַנְּפוּלוֹת וְלַעֲשׂוֹת גְּרִים וְכוּ', וְכוּ'ל.

הערב רב הם
בבחינת
אסור חמץ

כִּי הָעֶרֶב רַב הֵם בְּבַחֲבִינַת אֲסוּר חֲמֵץ, כְּמוֹ שְׂאִיתָא
בִּזְהַר הַקְּדוּשׁ (תְּקוּנֵי זֶהר תְּקוּן יג כח): 'וְיִרָא הָעָם

כּו. וְזֶה שְׁאָמְרוּ רַבּוּתֵינוּ ו'ל (פסחים נו). לְעַנּוּן 'בְּרוּף
שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד', שְׁאָמְרוּ יַעֲקֹב
קָדָם הַסְּתַלְקוּתוֹ, כְּמוֹ שְׁדָרְשׁוּ עַל פְּסוּקֵי (בְּרֵאשִׁית מט, א):
'וְיִקְרָא יַעֲקֹב אֶל בְּנָיו וַיֹּאמֶר הָאֶפְסוּ" וְכוּ', שְׁבִקְשׁ
אִז לְגַלוֹת אֶת הַקֶּץ וְנִסְתַּלְקָה הִימְנוּ שְׁכִינָה, וְאָמַר:
שְׁמָא יֵשׁ פְּסוּל בְּמִטְתִּי וְכוּ', פְּתַחוּ וְאָמְרוּ (דְּבָרִים ו, ד):
'שִׁמְעֵה יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹהֵינוּ ה' אֶחָד", כְּשֵׁם שְׂאִין בְּלִבְךָ
אֲלֵא אֶחָד קָף וְכוּ', פְּתַח יַעֲקֹב וְאָמַר: 'בְּרוּף שֵׁם כְּבוֹד
מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד'. וְאָמְרוּ שֵׁם: 'לִימְרוּ, לֹא אָמְרוּ
מֹשֶׁה' וְכוּ', עַד: 'הַתְּקִינֵנוּ לוֹמַר בְּחִשָּׁאֵי, מִשָּׁל לְבַת
מֶלֶךְ שְׁהִרְיָחָה צִיָּקֵי קְדוּרָה' וְכוּ'.

מאמרם ויל
שאמר יעקב
ברוך שם
קדם
הסתלקותו

כִּי יַעֲקֹב סָבַר שְׁכָרְךָ כֹּל לְגַלוֹת הַקֶּץ מִחֲמַת שְׂרָאָה
מִטְתּוֹ שְׁלֵמָה וְכֹלָם חֲזָקִים בְּהָאֲמוּנָה הַקְּדוּשָׁה בּו
יִתְבַּרְךָ, אֲבָל כְּשִׂרָאָה שְׁנִסְתַּלְקָה הִימְנוּ שְׁכִינָה, סָבַר
שְׁמָא יֵשׁ פְּסוּל בְּמִטְתּוֹ וְכוּ', פְּתַחוּ וְאָמְרוּ: "שִׁמְעֵ
יִשְׂרָאֵל" וְכוּ', 'כְּשֵׁם שְׂאִין בְּלִבְךָ אֲלֵא אֶחָד' וְכוּ', מִדְּ
הַבִּין יַעֲקֹב שְׂאֵף-עַל-פִּי שְׁבָנָיו כְּלָם חֲזָקִים בְּהָאֲמוּנָה
הַקְּדוּשָׁה, אֶף-עַל-פִּי-כֵּן עֲדִין לֹא הִגִּיעַ הַעַת לְגַלוֹת
הַקֶּץ סְתוּם, כִּי רָאָה וְהִבִּין תַּחַף, שְׁעָקַר עַכּוֹב הִגְאֲלָה
מִחֲמַת שְׁצָרִיכִין לְהַעֲלוֹת כָּל הַקְּדוּשׁוֹת הַנְּפוּלוֹת, עַד
שְׁיַעֲלוּ הַגְּרִים וְכָל הַרְחוּקִים מֵהַקְּדוּשָׁה מֵאֵד וְכוּ', שְׁזוֹן
אֵי אֶפְשֶׁר כִּי אִם עַל-יְדֵי שְׁמֵאִירִין מֵהִיחָד הָעֲלִיּוֹן.
מִבְּחִינַת 'שְׁמַע', לְהִיחָד הַתְּחַתּוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲשָׂרִים
וְאַרְבַּע אֲתוֹן שְׁבַע־בְּרוּף שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד'
וְכוּ' כְּנִל, שְׁעַל-יְדֵי-זֶה דִּיקָא מַעֲלִין מִשְׁמֵד לְרִצּוֹן
כְּנִל, וְעַל-כֵּן פְּתַח יַעֲקֹב מִדְּ וְאָמַר: 'בְּרוּף שֵׁם כְּבוֹד
מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד', הִיגוּ שְׁשֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ יִתְבַּרְךָ
בְּרוּף וּמִבְּרַךְ תְּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד, כִּי אֶפְלוּ כְּכֹל הַמְּדַרְגּוֹת
הַתְּחַתּוֹנוֹת מֵאֵד מֵאֵד מִבְּרַךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ, וּבְיָדָי
יִגְמַר אֶת שְׁלוֹ וְיִגְלָה כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעֵין כָּל. אֲבָל
מִחֲמַת זֶה בְּעַצְמוֹ כָּל עָקַר עַכּוֹב קִץ הִגְאֲלָה, כִּי הַקֶּץ
סְתוּם וְחֲתוּם מֵאֵד מֵאֵד וְאֵי אֶפְשֶׁר לְגַלוֹתוֹ מִחֲמַת
שְׁיֵשׁ בְּזֶה סוּד גְּדוּל, מִחֲמַת שְׁצָרִיכִין לְהַעֲלוֹת

אפילו בכל
הפירושים
התחתונים
מאד מאד
מבדך שם
כבוד מלכותו

ששמעתי בעצמי מפיו הקדוש זכרונו לברכה בעצמו, ואמר האיש הנ"ל שהוא שמע מעשה זאת מפי רבנו זכרונו לברכה בסגנון אחר קצת.

ואמר שספר רבנו זכרונו לברכה שהיה צדיק אחד גדול במעלה שהיה ממארי דחשבנא, שהיה מחשב עצמו בכל יום אם עשה עבודת ה' בשלמות באותו היום כפי דרכו תמיד, וחשב הדברים שהוא צריך לעשות באותו היום, ומצא שלא יצא ידי חובתו בשלמות באותו היום. כגון שהיה צריך לילף אנה ואנה בתוך הבית כף וכף פעמים כפי מה שהיה צריך כפי השגתו הגבוהה ובאותו היום לא הילף כל-כף בבית פראוי לו, ועל-ידי-זה נפל בדעתו מאד עד שלא היה אפשר לו להחיות את עצמו עד שהחיה עצמו במה שזכה שלא עשני גוי.

וגם בספור המעשה היה קצת שנוי ואיני זוכר יותר, ומזה הענין תבין מעלת הפלגת אותו הצדיק במה היה גדול במעלתו שהיה לו עבודה גבוהה במה שהילף אנה ואנה בתוך הבית עד שעל-ידי שמעט לפי דעתו בעבודה זאת, הצטער כל-כף עד שכמעט לא היה יכול להחיות את עצמו וללא שהזכיר את עצמו שלא עשני גוי, ראה והבין והבט עבודת הצדיקים וצערם על מעוטם בעבודתם עד היכן עד היכן מגיע, אשרי להם:

כו. (ט) שִׁיף לַעֲנָן הַנִּדְפָס בְּסוֹף סְפוּרֵי-מַעֲשֵׂי־הַמַּתְחִיל דַּע שֶׁשֵׁשׁ שָׁנֵי מֵינֵי פְּלִטוֹן בְּאֶחָד דֶּר מַלְךְ וּבְאֶחָד דֶּר עֶבֶד וְכוּ' כְּשֶׁעוֹבְדִין הַשֵּׁם וְעֵדֵן הוּא בְּכַחֲנִית עֶבֶד עֵדֵן הוּא בְּכַחֲנִית אֲרוּר חֵס וְשְׁלוֹם וְיֵשׁ בְּחִינַת עֶבֶד בְּקִדְשָׁה בְּחִינַת מִשָּׁה עֶבֶד ה', וְדַע שֶׁיֵּשׁ מִצְוָה שֶׁעַל יְדֵהּ יוֹצֵאִים מִכְּחִינַת עֶבֶד וְהִיא מִצְוַת פְּדִיּוֹן שְׁבוּיִים:

שיחות השכיבים לשיחות הר"ן

כו. (ט) שִׁיף לַעֲנָן הַנִּדְפָס בְּסוֹף סְפוּרֵי-מַעֲשֵׂי־הַמַּתְחִיל הַפְּלִיג מְאֹד בְּגִדְלַת הַשֵּׁם וְתַבְרָן. וְשֵׁם חֶסֶד קָצַת וְלֹא נִקְטַב כְּרֹאוֹי וְכֵן צָרִיף לְהִיּוֹת.

בהיותו יושב על העגלה בעת שנסעתי עמו מפה ברסלב לאומין להסתלק שם, ענה ואמר השם ותברך גדול מאד ואין יודעים כלל וכו'. ואמר (בלשונו) אשכנז בוז הלשוני: "גאט איז גרויס" ומשך תבת "גרויס" [גדול] בנעימות נפלא למעלה ואי אפשר לצייר זאת בכתב כלל) "מען ווייסט גאר ניט סע טואנין זיך אויף דער וועלט אונעלכע זאכן מען ווייסט גאר ניט" והשם ותברך גדול אין יודעים כלל נעשים דברים כאלו בעולם אין יודעים כלל! ושאלתי אותו הלא כבר אמרתם שעתה נודע לכם ענין תכלית הידיעה אשר לא נדע וכו' השיב "זינט איך בין ארויס פון ברסלב ביז

אהער ווייס איך שוין אויף ניט" ומאו ש'צאחי מברסלב עד כאן כבר גם איני יודע! (כל זה אמר בשעת השיחה הנ"ל וא לא היה כ"י-אם ישעה קלה משת ש'צא מברסלב ואם אהך בקי קצת בעמקות שיחותי הקדושות תבין מהו מעט עצם גדולתי כי כבר אמר שהאיני יודע שילו גדול ביותר וכי ועתה התפאר שבשעה קלה קחו שוב איני יודע כלל)

סח. (ט) שִׁיף לַעֲנָן הַנִּדְפָס בְּסוֹף דְּאֶקְטוֹרִים שְׁצִירִיכִים לְהַתְרַחֵק מֵהֶם מְאֹד בְּתַכְלִית הַרְחוּק עֲנֵן שֵׁם בְּסִימָן נ'. וְאָמַר שְׁמִי שֵׁיֵשׁ לוֹ חוּלָה בְּתוֹף בִּיתוֹ חֵס וְשְׁלוֹם, אִם הָיָה אֶחָד כֹּא אֲצִלוֹ וְהָיָה אוֹמֵר לוֹ שִׁיתֵן לְהַחֲלוֹה הַכָּאָה גְּדוּלָה עִם עֵץ עֵב שְׁקוֹרֵינן דְּרוּק, בְּוֵדָאֵי הָיָה נִבְהַל מְזָה, וְהָרִי כְּשֶׁמוֹסֵר אֶת הַחֲוֹלָה בִּיד הַדּוֹקְטוֹר הָרִי הוּא כְּמוֹסֵר אוֹתוֹ לְרוֹצֵחַ מְמוּשׁ. כִּי רְפוּאוֹתָיו בְּוֵדָאֵי זִיקָו לוֹ יוֹתֵר מִהַכָּאֵת הַרוֹצֵחַ, וְאִיף יִתְרַצָּה לְהַמִּית הַחֲוֹלָה בְּיָדָם. וְכִי בְּשִׁבִיל שֶׁהוּא מְכַרְח לַעֲשׂוֹת אֵיזָה דָּבָר לְהַחֲלוֹה לְהַשְׁתַּדֵּל בְּהַצְלָתוֹ עַל-פִּן הוּא מוֹסְרוֹ לְהַדּוֹקְטוֹר, אִם-כֵּן יִקְרָא אֶחָד שֵׁיכָה אֶת הַחֲוֹלָה תַּכְף מַפֵּת רְצִיחָה, וְהֵבֵן הַיֵּטֵב.

(ומה שרברנו זכרונו לברכה נסע בעצמו ללמברג ועסק שם ברפואות יש בזה סודות ודברים נסתרים מאד, כי לא היתה פונתו כלל במה שנסע לשם בשביל הרפואות, רק בשביל דברים אחרים הידועים לו. וכמו שפעל הנסיעות שלו היו פליאות נעלמות ונשגבות כמו הנסיעה לקאמיניץ ולנוורטש ולשאריגראד וכיוצא בהם

המזכרים קצת בדברינו (לקמן קח-רנא), כי היה לו בזה סודות נוראות מאד הנעלמות מעין כל חי. וכמו שפנעם אחת כשפא מהדרכים הנ"ל ספר איזה מעשה נוראה (מנובב ועכ"ש) המבאר בספורי-מעשיות, ואמר שזאת המעשה מבארת ענין הנסיעה שלו, ובאמת הדבר סתום וחתום מאד, כי מי יוכל לעמד בסוד המעשיות שספר, או בסוד הנסיעות וההנהגות הנפלאות הנעלמות שלו. וכמו כן היתה הנסיעה שלו ללמברג, ומאחר שיצא וביא לשם היה מזרח מן השמים לעסק שם ברפואות מטעמים וסודות הידועים לו. אבל כשפא משם אז זיקא הרבה לספר ביותר מהרחקת הרפואות, ואמר אז במה תורות משיחות הר"ן על זה (סימן א), וגם מקדם שנסע ללעמפערג היה מדבר מענין זה אבל אחר-כך היה מדבר הרבה מאד מזה להתרחק מהם בתכלית הרחוק):

סח. (ט) הַשִּׁיחָה הַנִּדְפָסַת בְּסוֹף סְפוּרֵי-מַעֲשֵׂי־הַמַּתְחִיל (שיחות הר"ן ב"ח) הַמַּתְחִילַת לֵשׁ דָּבָר שְׁפוּרַח בְּמַחֲשָׁבָה, זֹאת הַשִּׁיחָה שֶׁמַּעֲתִי מִמֶּנּוּ עַל הַעֲגָלָה קִדְּם שֶׁאָמַר הַתּוֹרָה שֶׁל דִּיּוֹ לַעֲבֹד לְהִיּוֹת כְּרַבּוֹ, בְּחִינַת דִּיּוֹ עַל הַסֶּפֶר עֲנֵן שֵׁם בְּלַקוּטֵי א' בְּסִימָן קצ"ב.

ומעשה שהיה כף היה, שנסעתי עמו על העגלה ללוחותו שנסע לטשעהרין על שפת שירה, ואז בדרך אמר שפורה לפניו באותו הרגע איזה דבר, ואמר

חיי

שיחות השיכים לשיחות הר"ן ע

מוהר"ן

נג

אז עננו הנ"ל. ואז דבר עמי הרבה וחזק אותי ונחם אותי אז הרבה בדברים ערכים ונעימים, והשיב את נפשי מאד, ואמר לי הלא הפלתי הפטלו לפני הנחת רוח שיהיה לך, וכי זה מלאכה לעשות טובה להאדם פעולם הבא לבד, אלא שגם פעולם הזה יהיה טוב לו, עד שמרובי ההתקרבות שקרב אותי אז והתגלות האהבה בדברים מתוקים שדבר עמי נתעוררו אצלי דמעות לבבות מחמת שמחה:

(השקטה) אחר שאמר השיחה המתחלת: היטבן שאנו מניחין את השם ותברך לגור (המבאר בשיחות הר"ן סימן ט), אמר אחר-כך דברי צחיות: "אלקים אל דמי לך" לבלי להניח את השם ותברך דאמען, שהתבה הזאת הוא בלשונם טראקטין (השם).

ע. שניך לשיחות שאחר ספורי-מעשיות (שיחות הר"ן ע"ד) מה שכתוב שם שצריכין בתפלה לעשות לעצמו רגז וכו', ואמר שזה בחינת (קדושתו) לעולם ירגיז אדם יצר טוב על יצר הרע, ירגיז דיקא לשון רגז, שצריכין לעשות לעצמו רגז בקדושה פנ"ל לענון תפלה:

עא. שניך ללקוטי מוהר"ן שאצל המעשיות (שיחות הר"ן ע"ט) למאמר המתחיל דע שיש חבילות וכו' וחסר שם משורה ט' עד שורה ה' שברך י"ד הסמוך וכן צריך להיות מעביר

חיי

שיחות השיכים לספר המדות

מוהר"ן

נד

ושיחתו, והאריך אז בשיחה נפלאה בענון זה ועוד בשאר עננים:

עב. שניך להשיחה הנדפסת בסימן ל' מה שכתב שם שצריכין להכות הראש בקיר, הינו להכות הראש שהוא המוח בקירות הלב, עין שם. אחר-כך שמעתי בשמו שאמר שזה בחינת (ישעיה ל"ח): "ונשב חזקתו פניו אל הקיר", שהסב והמשיך הפנים שהיא המוח והדעת אל קירות הלב, הינו פנ"ל כי עקר הפנים היא החכמה והדעת שהוא אור הפנים כמבאר במקום אחר (לקוטי מוהר"ן חלק א סימן ב"ג):

שיחות השיכים לספר המדות

עג. שניך להאלף-בית [ספר המדות] לענון הרפואות הנרשם במקום אחר, אמר שהיה לו בהאלף-בית אות ר' על רפואה שהיה פתוב שם כל הרפואות, ולא היה חולאת פעולם שלא היה פתוב שם רפואתו, אך לא רצה להעתיקו ושרפו:

עד. שניך להאלף-בית החדש אות ד' דעת סימן א' המתחיל דע כי לכל העולמות ולכל נברא יש קומה מיוחדת למשל מין הארניה וכו' וההבדלים פלם הם רמזים בתמונת האותיות בצורפיהם והזוכה להבין את התורה וכו'. נראה לי שזה ענון השיחה ששמעתי מפיו הקדוש קדם שבת חגכה תקס"ה מענון הבריות של

לעשות ולקדם השלש עשרה מדות הנ"ל. אז הקדוש-ברוך-הוא מעביר ראשון ראשון שבכל חבילה וחבילה פנ"ל, אז וחטאים אליך ישוכו הינו שהחטאים הנשארים שבכל חבילה וחבילה אליך ישוכו, כי חוזרים ושבים להשם ותברך לקבל חיות מהשם ותברך בעצמו מאחר שנפסק שרשם שהוא העיון הראשון ראשון שבכל חבילה וחבילה, שהקדוש-ברוך-הוא העבירו על-ידי השלש עשרה מדות של רחמים, אך מאין הקדוש-ברוך-הוא נותן להם חיות וכו':

עב. שניך למה שמבאר בהשיחות (סימן צ"ב) שהחרף היא בחינת עבור וקנין הוא בחינת לדה. ואז דבר עמנו שיחה נפלאה ונשפח הרב, ומה שאני זוכר עדין הוא, מה שדבר אז מענון הקנין שהיה ממשמש וכו', כי שיחה זו היתה בימי ניסן קדם פסח בעת שהיה הברית של בנו שלמה אפרים זכרנו לברכה ביום שלישי למילה, ודבר אז שברחרף כל העשבים וכל הצמחים פלם מתים כי בטל פחם בחרף והם אז בבחינת מיתה, וכשבא הקנין פלם נתעוררים ונחיים. ואז טוב ויפה כשיוצאים לשיח בשדה שיחה זו תפלה ותחנה וכסופין להשם ותברך. ואז כל שיח השדה המתחילים לחיות אז ולצמח פלם נכספים ונכללים בתוך תפלתו

חיי ישיחות השיכים לספר המדות עו מוזהרין גה

העולם שקל התמונות והצורות של כל בני אדם כלם נכללים בכתב אדם הנאמר בתורה נעשה אדם, כי בזה התכה אדם שאמר השם יהברך נעשה אדם, בתכה זו נכללים כל מיני התמונות של כל בני אדם שבעולם. וכן בכתב בהמה ותיבה הנאמר במעשה בראשית, בזה התכה גם כן נכלל כל התמונות של כל בהמה ותיבה, וכן שאר הנבראים והאריה בשיחה זו ואמר אז שיש חכמות אפלו בזה העולם שיכולין להיות בהם לבד בלי שום אכילה ושתיה. והאריה בשיחה זו הרבה ולא זכינו לכתבה:

ואפשר היתה פונתו ענן הנ"ל וזה לא בארתי שם בכתב, על-כן אמר שלא פונתי לדעתו וה' יודע נסתרות:
עז. ^(ח) שך לאלף-בית החדש שחבר בימי ילדותו, על-ידי זריזות בנקל להיות פרנס הדור בגשמיות או ברוחניות וסימן לדבר ^(משלי ו) לך אל נמלה עצל, על-זה פתיב ^(בראשית מט) משם רועיה אבין ישראל דהינו פרנס, הינו לזכות להתמנות להיות פרנס זה עומד על זריזות הנלמד מהנמלה כי משם רועיה אבין ישראל. וענן זה כבר נדפס באלף-בית החדש בלשון אחר אף בסגנון זה שמעתי זה הענן מפיו הקדוש:

שך להשיחות שהיה אצל כל תורה **עז.** ^(ט) התורה אתם נצבים בלקוטי א' בסימן מ"ד אמר בשבת שקדם ראש-השנה של שנת תקס"ג בשבת הראשון שנתקרבתי אליו. ושם מדבר מענן מחיאת פנים בשעת התפלה.

ודע שבאותו העת שאמר התורה הזאת, אז היה סמוך לכניסתו לפה ברסלב, ואז דבר הרבה מענן מחיאת פנים בתפלה. וספר לי שבתחלת כניסתו לפה עמד פעם אחת על פתח בית המדרש שבביתו והוכיח את העולם על אודות התפלה שאינם מתפללים כראוי. וענה ואמר שאין שומעין משום אחד מהמתפללין שום

חיי ישיחות השיכים לספר המדות עח מוזהרין נו

המחאת פה. ומזה הבננו מיד שהוא רוצה להחזיר העטרה לישנה שחזרו להתעורר להתפלל בכונה והתלהבות ובכח גדול כמו החסידים הראשונים שהיו בימי הפעל-שם טוב וזכרונם לברכה ותלמידיו הקדושים שהיו בדורות שלפנינו.

כי בתחלת ימי רבנו זכרונם לברכה כבר התחילו החסידים להתקרב וכו'. והוא זכרונם לברכה נגע וטרח הרבה לתמן כל זה להחזיר העטרה לישנה.

גם בעת ההיא קדם השבת שלפני ראש-השנה הנ"ל היו אצלו שני חסידים מהחשובים קצת וסעדו אצלו זכרונם לברכה, ובתוך שיחתן עמו היו מתלוצצים מאחד בנעמריב שדרכו להרבות במחיאת פנים בשעת התפלה, והקפיד רבנו ז"ל על זה ודבר אתם קשות ואמר להם וכי אתם יודעים מהו מחיאת פנים בתפלה וכל הענינים שיש בזה עד שאתם מתלוצצים מזה האיש הנ"ל שלא נתקבל אצלכם מחיאת פנים שלו. ואחר-כך בשבת שאחר זה שהוא שבת שלפני ראש-השנה באתי אנכי על שבת. ואז אמר התורה אתם נצבים על ענן מחיאת פנים, והיא היתה התורה הראשונה שזכיתי לשמע מפיו הקדוש ותקף פתבתי אותה בעזרתו הגדולה תהלה לאל חיי.

גם אחר-כך בסמוך אחר סבות בא איש אחד מנעמריב אליו והוא היה

האיש שהיה אצלו קדם ראש-השנה שהיה מתלוצץ במחיאת פנים של אחד פנ"ל. והאיש הזה בא על אודות בנו שנחלה אצלו רחמנא לצלן, והראה לו רבנו זכרונם לברכה מאמר אחד בפרי עץ החיים בענין וישם לך שלום שהוא ראשי-תבות שלו, שהוא בחינת ^(איוב טו) שלו הייתי ונפרפרני וכו'. וצוה לו שיאמר לפניו זה הענן והכרח לומר לפניו. ואחר-כך אמר לו רבנו זכרונם לברכה התורה על מחיאת פה שבסימן מ"ו. מענן השלש ידיים וכו' עין שם אבל זה האיש מיאן להטות שכמו לסבל על תורה ולהתקרב אליו זכרונם לברכה. וחסר לביתו והילד נחלש יותר.

וספר לי האיש כל הענן הנ"ל שעסק עמו רבנו זכרונם לברכה וכל התורה הזאת שאמר לו אז, גם ספר לי שרבנו זכרונם לברכה ספר לו איזה מעשה מאדון אחד שהיה עו פנים וקשה ביותר שקורין באניט, ואינו זוכר היטב המעשה. ובקש ממני האיש שפשאסע אליו שאזכיר לפניו את הילד ולבקש אותו שישוע לו. ואני נסעתי בסמוך אליו זכרונם לברכה ודברתי עמו מזה. ענה ואמר עוד הילד חי בלשון תמיהה ועמדתי מרעיד ומשתומם כי הבנתי מדבריו שפבר נחתם הגזר דין על הילד למיתה. ענה רבנו זכרונם לברכה ואמר אם היה האיש הנ"ל מקבל דברי כבר

היה הילד שב לבריאותו. (כאמר אבל עכשו שלא קבל דברי אי אפשר שיתקן הילד) וכן הנה שבסמוך נפטר הילד.

וכשדבר רבנו זכרוננו לברכה עמי מאיש הנ"ל שלא קבל דבריו התחלתי להמליץ עבורו ואמרתי איך אפשר לו להתקרב והלא הוא כבר מקרב (הנה לאחד מהחולקים). השיב הוא זכרוננו לברכה אם-כן יש לו נסיון גדול. כלומר וכי מה בך וכי מפני זה אי אפשר לו להתקרב, רק שהנסיון שלו גדול. ובנדאי הוא צריך לעמוד בנסיון ולשבר כל המניעות ולהתקרב:

עב. (כ) התורה ימי חנכה הם ימי הודאה בחינת תורה וכו' בלקוטי תנינא בסימן ב. זאת התורה אמר בשבת חנכה ובאותה שנה פא מלמברג, ולפי עניינת דעמי המשיך בזה בחינת תקון קרפן תורה שהיה צריך להביא על שחזר משם בשלום לביתו. פי זה ישועה גדולה ונפלאה מאד לנו ולכל ישראל, פי אם היה נשאר שם בלמברג אפשר האור היה מסתלק לגמרי חס ושלום ולא היינו שומעין כל הנוראות שהיה מגלה לנו אחר-כך בתורתיו ושיחותיו שאמר אחר-כך. בפרט המעשיות, שעקר המעשיות הגדולות גלה לנו אחר-כך, בפרט המעשה של השבעה בעטליירס. ובנדאי ראוי להביא קרפן תורה על ישועה פזאת.

גם כמה פעמים אחר שבא מלמברג שמענו ממנו זכרוננו לברכה שנתן שבח והודיה גדולה להשם ותברך על שחזר משם. ובעת השיול בכל עת שבא על איזה מקום שהיה שם מכבר קדם שנסע לשם היה אומר שראוי לשבח להשם ותברך על שחזר והביאני לכאן לחזור ולהיות באלו המקומות, פי הייתי סבור שחס ושלום לא אשוב לראותם עוד:

פ. (כא) מה שאמר שם בסוף על פסוק ויהי מקץ על-פי מאמר רבותינו זכרוננו לברכה (תנינא ה) על בר פי רב דחד יומא. זה נתגלגל על-ידי איש אחד מבני הנעורים שנסע אליו על שבת חנכה לברסלב ונתעכב בנעמרוב ולא פא על אותו שבת, ואחר שבת פא לכאן ורבנו זכרוננו לברכה בעת שאמר התורה ימי חנכה הנ"ל לא סיים לפרש המקרא ויהי מקץ על-פי התורה הנ"ל עד שבא האיש הנ"ל אחר שבת, אז התחיל לפרש המקרא הנ"ל על-פי מאמר רבותינו זכרוננו לברכה מענין בר פי רב דחד יומא. והנה מענינו, פי זה האיש היה ממש בר פי רב דחד יומא, פי בשבת לא היה אצלו רק אחר-כך בחל יום אחד לבד. וראינו נפלאות ה' שעל ידו דיקא נאמרו דברים אלו, שיש להם שכינת אלו. והם מרמזים במקרא הנ"ל ואי אפשר לבאר מה שיש בלפי על-זה. פי כל דבריו היו

במשקל גדול ונפלא כמבאר במקום אחר (לקון שמ, שא, שט).

וגם אז ראיתי זאת פי מקדם בשבת לא גלה כלל על המקרא ויהי מקץ, פי התגלות התורה היא כפי הנפשות שנמצא אז לפניו (כמבאר בתורה אשר בלקוטי א בסימן י"א. וכן בתורה משנה תקונים סימן כ' בלקוטי א). ואחר כך פשפא האיש הנ"ל אז גלה פרוש התחלת המקרא על-פי התורה הנ"ל, הנה ויהי מקץ וכו' כמבאר במקומו ענין שם. אבל שאר המקרא לא סיים לפרש. ואנכי הפצרתי מאד אותו שיפרש לנו השאר ולא רצה בשום אופן. ואז ראיתי איך כל דבור ודבור יוצא במשקל כפי הנפשות וכסופין וכו'.

גם מה שמבאר שם על הארבעה דברים שהראה רבי אליעזר שהם הרוב יוכיח וכו', גם התגלות אלו הדברים לא גלה בשעת אמירת התורה רק בדרך כלל, אבל לא בארם בפרוש כמו שמפרש עתה, עד שבא אחיו רבי יחיאל זכרוננו לברכה עם עוד אנשים שנסעו גם-כן על אותו שבת ונתעכבו גם-כן, ואחר-כך כשבאו, אז דיקא גלה ענין הנ"ל. ובאר הארבעה דברים הנ"ל על-פי התורה הנ"ל בפרוש כנ"ל:

ספורים חדשים

פא. (כ) שנת תקס"ה הייתי עומד סמוך על השלחן ושוחה בים,

וכל האמות וכל המלכים עמדו והסתכלו ותמהו, הינו שלחן מלכים, גם התקמה, שאגלה חכמה שאפלו וכו':

פב. (ב) שנת תקס"ז פרסלב פרשת ויחי אחר שהייתי מקדש הלכנה בעצמי, ואמר לי אם הייתם שמחים היה טובה גדולה להעולם.

אחר-כך ספר זאת שארה בחלום היו הולכים חללות רבות מאד והיו פורחים אחריהם צפרים רבים מאד ונמא גדולה, ושאלתי לאתו שאצלי על מה הם פורחים הצפרים שאחריהם ואמר לי שהולכים לעזר לאותן החללות. ושאלתי איך יעזרו להם והשיב לי שהצפרים האלו מניחין מעצמם לחה שעל-ידי אותה הלחה נסתלקים שפגגדם ובהם הם עוזרים לאותן החללות. והנה קשה לי זאת הלא במקום ההוא שמניחין הלחה נמצאים אותן החללות גם-כן שם ויזיק להם גם-כן.

בתוך כך ראיתי והתחילו הצפרים להוריד עצמן למטה עד שעמדו כלם על הארץ, והלכו אחרי החללות והיו מלקטים מן הארץ בפיהם. והדבר שלקטו היה דבר עגל ולא היה דבר מאכל. והנה קשה לי איך יבואו וילכו אלו הצפרים אחרי החללות, פי בחליכה האדם הולך מהרה יותר מן הצפרים, ומהו זה שמלקטים. ואמרו לי שזה שמלקטים מזה נעשה לחה

ס	מוהר"ן	ספורים חדשים פג	חיי	נמ	מוהר"ן	ספורים חדשים פג	חיי	
פקדה להרג את השׁררות והסירו את ראשם.	בתוך כך חזר המעשה כשהיה, שהיה אחד שוכב על הארץ פנ"ל וסביבו עגולים וכו', ורצו להשׁררות וכו', הכל כנזכר. רק עתה ראיתי שהשׁררות לא השליכו הזכיות אל הגר. רק לקחו הזכיות והלכו להגר ושברו את לבם והתחילו לבקש בתחנונים לפני הגר. ונפלו ניצוצות מהגר לתוך פיהם, ובקשו בתחנונים עוד, ונעשה מהגר נהר וכו' ונעשו הבריות פנ"ל ואמרו לי שאלו יהיו, כי הראשונים נתחבבו הריגה על שהשליכו הזכיות להגר ולא בקשו בתחנונים כמו אלו.	וקזרו לאחוריהם וקבלו הזכיות שלקחם והיו שם חבילות זכיות, ורצו להגר ורצתי אחריהם וראיתי גר (דלוק) תלוי באויר, ובאו השׁררות והשליכו הזכיות אל הגר ונפלו מהגר ניצוצות לתוך פיהם. והחזיר עצמו הגר ונעשה מהגר נהר ושתו כלם מהנהר.	ונעשו בריות בקרבם, וכשפתחו לדבר יצאו מהם הבריות. וראיתם רצים ושבים ואינם מין אדם ולא מין חיה רק בריות.	ואחר-כך התעצו לחזר למקומם. ואמרו איך נוכל לחזר למקומנו. ענה אחד נשלח להאחד העומד שם ואחזו חרב משמים לארץ. ואמרו את מי נשלח. והתעצו לשלח להבריות והלכו הבריות לשם ורצתי אחריהם.	ואחרי-כך התחילו פלם לרוץ ורצתי אחריהם. וראיתי שני פאלאצין [ארמונות] הינו בננים נאים יפים מאד, ושם היו יושבים שני שררות והם רצו לשם להשׁררות והתחילו לטען עמהם למה התעיתם אותנו, ורצו להרגם, ובכרו השׁררות לחוץ. וראיתם והוטב בעיני מאד מהות שלקחם. ורצתי אחריהם.	צעקה בעולם מזל טוב מזל טוב, וגם אני שאגתי מזל טוב:	פג. (א) מה שספר תחלת קוץ תקס"ד ענה ואמר אספר לכם מה שראיתי ותספרו לבניכם.	ונכנסתי למקום מצנע וראיתי שהיה פתח נמוך מאד, ונכנסתי לשם ושכבתי עצמי שם ולא היו שום חלונות באותו החדר, והיה שם חשף. ונכנסתי לשם שהייתי רוצה להתחבא ונחבאתי שם. בתוך כך התחילו לכנס לשם כל הצפרים, והייתי רוצה לגרשם והייתי מפריחם בידי, ועמדה שונרא [חתול] בפניהם ודרך הצפרים לברח מפני השונרא ומחמת זה נכנסו פלם לתוך החדר. וכל מה שהייתי מפריחם בידי לא הועיל מחמת השונרא.
ואמרו לי שהם באין לכאן להם פאקין [אבנעבות]. ושאלתי למה זה ואמרו לי שהלחה של הפאקין, היא הלחה הנ"ל שממיתה אותם שפגגדם. ושאלתי הלא מפאקין יכולים למות מהם גם-כן ואמרו לי שפן הוא באמת, ומאותן הנבלות שמתין מהם זה מזיק לאותו המקום שהם מתים שם. והיה לי צער גדול, כי יראתי שלא אגוע חס ושלום מסרחון הנבלות, כי היו שם צפרים הרבה מאד, והייתי מתפלל להשם יתברך על זה. בתוך כך עברו עליהם הפאקין וזרזו לבריתן ופרח משם צפור בשמחה וכן פרחו פלם אחרי, ונעשה	ושאלתי על מה הם באין לכאן, ואמרו לי שהם באין לכאן להיות להם פאקין [אבנעבות]. ושאלתי למה זה ואמרו לי שהלחה של הפאקין, היא הלחה הנ"ל שממיתה אותם שפגגדם. ושאלתי הלא מפאקין יכולים למות מהם גם-כן ואמרו לי שפן הוא באמת, ומאותן הנבלות שמתין מהם זה מזיק לאותו המקום שהם מתים שם. והיה לי צער גדול, כי יראתי שלא אגוע חס ושלום מסרחון הנבלות, כי היו שם צפרים הרבה מאד, והייתי מתפלל להשם יתברך על זה. בתוך כך עברו עליהם הפאקין וזרזו לבריתן ופרח משם צפור בשמחה וכן פרחו פלם אחרי, ונעשה	ואחר-כך התחילו פלם לרוץ ורצתי אחריהם. וראיתי שני פאלאצין [ארמונות] הינו בננים נאים יפים מאד, ושם היו יושבים שני שררות והם רצו לשם להשׁררות והתחילו לטען עמהם למה התעיתם אותנו, ורצו להרגם, ובכרו השׁררות לחוץ. וראיתם והוטב בעיני מאד מהות שלקחם. ורצתי אחריהם.	ונכנסתי למקום מצנע וראיתי שהיה פתח נמוך מאד, ונכנסתי לשם ושכבתי עצמי שם ולא היו שום חלונות באותו החדר, והיה שם חשף. ונכנסתי לשם שהייתי רוצה להתחבא ונחבאתי שם. בתוך כך התחילו לכנס לשם כל הצפרים, והייתי רוצה לגרשם והייתי מפריחם בידי, ועמדה שונרא [חתול] בפניהם ודרך הצפרים לברח מפני השונרא ומחמת זה נכנסו פלם לתוך החדר. וכל מה שהייתי מפריחם בידי לא הועיל מחמת השונרא.	ואחרי-כך התחילו פלם לרוץ ורצתי אחריהם. וראיתי שני פאלאצין [ארמונות] הינו בננים נאים יפים מאד, ושם היו יושבים שני שררות והם רצו לשם להשׁררות והתחילו לטען עמהם למה התעיתם אותנו, ורצו להרגם, ובכרו השׁררות לחוץ. וראיתם והוטב בעיני מאד מהות שלקחם. ורצתי אחריהם.	צעקה בעולם מזל טוב מזל טוב, וגם אני שאגתי מזל טוב:	פג. (א) מה שספר תחלת קוץ תקס"ד ענה ואמר אספר לכם מה שראיתי ותספרו לבניכם.	ונכנסתי למקום מצנע וראיתי שהיה פתח נמוך מאד, ונכנסתי לשם ושכבתי עצמי שם ולא היו שום חלונות באותו החדר, והיה שם חשף. ונכנסתי לשם שהייתי רוצה להתחבא ונחבאתי שם. בתוך כך התחילו לכנס לשם כל הצפרים, והייתי רוצה לגרשם והייתי מפריחם בידי, ועמדה שונרא [חתול] בפניהם ודרך הצפרים לברח מפני השונרא ומחמת זה נכנסו פלם לתוך החדר. וכל מה שהייתי מפריחם בידי לא הועיל מחמת השונרא.	
ואמרו לי שהם באין לכאן להם פאקין [אבנעבות]. ושאלתי למה זה ואמרו לי שהלחה של הפאקין, היא הלחה הנ"ל שממיתה אותם שפגגדם. ושאלתי הלא מפאקין יכולים למות מהם גם-כן ואמרו לי שפן הוא באמת, ומאותן הנבלות שמתין מהם זה מזיק לאותו המקום שהם מתים שם. והיה לי צער גדול, כי יראתי שלא אגוע חס ושלום מסרחון הנבלות, כי היו שם צפרים הרבה מאד, והייתי מתפלל להשם יתברך על זה. בתוך כך עברו עליהם הפאקין וזרזו לבריתן ופרח משם צפור בשמחה וכן פרחו פלם אחרי, ונעשה	ואמרו לי שהם באין לכאן להם פאקין [אבנעבות]. ושאלתי למה זה ואמרו לי שהלחה של הפאקין, היא הלחה הנ"ל שממיתה אותם שפגגדם. ושאלתי הלא מפאקין יכולים למות מהם גם-כן ואמרו לי שפן הוא באמת, ומאותן הנבלות שמתין מהם זה מזיק לאותו המקום שהם מתים שם. והיה לי צער גדול, כי יראתי שלא אגוע חס ושלום מסרחון הנבלות, כי היו שם צפרים הרבה מאד, והייתי מתפלל להשם יתברך על זה. בתוך כך עברו עליהם הפאקין וזרזו לבריתן ופרח משם צפור בשמחה וכן פרחו פלם אחרי, ונעשה	ואחרי-כך התחילו פלם לרוץ ורצתי אחריהם. וראיתי שני פאלאצין [ארמונות] הינו בננים נאים יפים מאד, ושם היו יושבים שני שררות והם רצו לשם להשׁררות והתחילו לטען עמהם למה התעיתם אותנו, ורצו להרגם, ובכרו השׁררות לחוץ. וראיתם והוטב בעיני מאד מהות שלקחם. ורצתי אחריהם.	ונכנסתי למקום מצנע וראיתי שהיה פתח נמוך מאד, ונכנסתי לשם ושכבתי עצמי שם ולא היו שום חלונות באותו החדר, והיה שם חשף. ונכנסתי לשם שהייתי רוצה להתחבא ונחבאתי שם. בתוך כך התחילו לכנס לשם כל הצפרים, והייתי רוצה לגרשם והייתי מפריחם בידי, ועמדה שונרא [חתול] בפניהם ודרך הצפרים לברח מפני השונרא ומחמת זה נכנסו פלם לתוך החדר. וכל מה שהייתי מפריחם בידי לא הועיל מחמת השונרא.	ואחרי-כך התחילו פלם לרוץ ורצתי אחריהם. וראיתי שני פאלאצין [ארמונות] הינו בננים נאים יפים מאד, ושם היו יושבים שני שררות והם רצו לשם להשׁררות והתחילו לטען עמהם למה התעיתם אותנו, ורצו להרגם, ובכרו השׁררות לחוץ. וראיתם והוטב בעיני מאד מהות שלקחם. ורצתי אחריהם.	צעקה בעולם מזל טוב מזל טוב, וגם אני שאגתי מזל טוב:	פג. (א) מה שספר תחלת קוץ תקס"ד ענה ואמר אספר לכם מה שראיתי ותספרו לבניכם.	ונכנסתי למקום מצנע וראיתי שהיה פתח נמוך מאד, ונכנסתי לשם ושכבתי עצמי שם ולא היו שום חלונות באותו החדר, והיה שם חשף. ונכנסתי לשם שהייתי רוצה להתחבא ונחבאתי שם. בתוך כך התחילו לכנס לשם כל הצפרים, והייתי רוצה לגרשם והייתי מפריחם בידי, ועמדה שונרא [חתול] בפניהם ודרך הצפרים לברח מפני השונרא ומחמת זה נכנסו פלם לתוך החדר. וכל מה שהייתי מפריחם בידי לא הועיל מחמת השונרא.	

כב	מוזר"ן	ספורים חדשים פג	חיי	כא	מוזר"ן	ספורים חדשים פג	חיי		
שאפשר לנו להשיג איזה רמז בעלמא במראה נפלאה ונוראה כזו, מה טוב להנשמה.	פי הוא זכות גדול להאדם כשזוכה שיהיו מחשבותיו משוטטות בדברי רבנו זכרוננו לברכה הקדוש והנורא מאד אשר אין ערך אליו. ואי אפשר לספר בשבחו הקדוש שלא לפגם בכבודו חס ושלום פי כל המוסיף גורע. משל למלך שמקלסין אותו וכו' (עין פרשת לב) וכל מה שנמצא בדברינו איזה שבח על רבנו זכרוננו לברכה הקדוש והנורא מאד, צריכין לידע שהכל נחשב כלא, ואינו אפלו כטפה מן הים הגדול, פי אי אפשר לספר בשבחו כלל, פי היה נעלם בתכלית העולם משכל אנושי. ואפלו צדיקים גדולים אי אפשר להם להשיג מקצת מעלתו. ואין לנו שום השגה ותפיסה בו כלל פיראם על-ידי קצת התורות הנפלאים שגלה בספריו הקדושים, והמעשיות הנוראות המובאים פה. ומזה יכול כל חד כפום מה דמשער בלבה להבין קצת מעט מזער עד היכן מגיע רום תקפו וקדשתו עד אין תכלית. אשרי ילוד אשה שזכה למעלה כזו העולה למעלה למעלה, מה שאין הפה יכול לדבר והלב לחשב.	התורה. וזהו הטעות שטענו כמבאר שם עין שם.	והבריות שנעשו בקרבם ואחר-כך כשפתחו פיהם יצאו. זה בחינת כחות הרוחניות שהן המלאכים שנובאים מאותיות התורה שמחדשין. והם מקבלים כח מאדום. שהוא בחינת זה שאחזי החרב בידו המבאר מהמעשה. פי הוא מננה על החרב, והוא מננה על כל העושים לענש הרשעים. וזה בחינת כמה מיני פיות וחדודין שיש לחרבו, לפעמים צריכין לענש הרשעים בחרבא ובקטלא, ולפעמים בענשים אחרים. כמבאר שם בהתורה הנ"ל.	ובחמת הפגם והטעות לא רצה לתן להם שום פה וחד (תני שארף) מהחרב, פי לא רצה לתן להם שום כח בחינת ויאמר לא תעבר בי וכו' עין שם היטב, פי צריכין לשבר הלב ונקא ולבקש פתחוננים. ואף-על-פי שלוקחין בידם הזכיות הינו המטה עז, הוא בשביל עינן אחר להקניע הרע שבועדה, אבל המשכת התורה צריכין להמשיך ברחמים ותחנונים.	ובהתורה הנ"ל, וזהו שרצו להשררות והתחילו לטען עמהם הינו ענין מריבה וקטטה זה בחינת מחלקת שנעשה על הצדיקים על-ידי הסתלקות באורי התורה ואפשר שהשררות מרמזים על משה ואהרן שנסתלקו בשביל מי מריבה על שטענו הטעות המבאר שם בהתורה הנ"ל שלא בקשו פתחוננים והבן היטב.	ובתורה הנ"ל, ותזכה להבין עוד כמה רמזים נוראים.	זה שהיה שוכב על הארץ ואחר-כך ראה והגה איננו והשיבו לו שנתקרו ונגוע. זה בחינת הנשמה המבאר בהתורה הנ"ל שהיא מסבלת בסיורין פת במלח האכל עין שם, ואפשר מרמז על מה שנאמר שם במשנה (אבות א) אחר פת במלח האכל וכו' ועל הארץ תישן.	זאת המעשה.	זה שהיה שוכב על הארץ ואחר-כך ראה והגה איננו והשיבו לו שנתקרו ונגוע. זה בחינת הנשמה המבאר בהתורה הנ"ל שהיא מסבלת בסיורין פת במלח האכל עין שם, ואפשר מרמז על מה שנאמר שם במשנה (אבות א) אחר פת במלח האכל וכו' ועל הארץ תישן.
ומה שהשליכו הזכיות הינו שהזכירו הזכיות והמעשים טובים שלהם. והשתמשו במטה עז בשביל המשכת	ואם אמנם אף-על-פי-כן היה אפשר לספר קצת בשבחיו הקדושים מה שראינו בעינינו קצת. אף המשפיל	וזהו שרצו להשררות והתחילו לטען עמהם הינו ענין מריבה וקטטה זה בחינת מחלקת שנעשה על הצדיקים על-ידי הסתלקות באורי התורה ואפשר שהשררות מרמזים על משה ואהרן שנסתלקו בשביל מי מריבה על שטענו הטעות המבאר שם בהתורה הנ"ל שלא בקשו פתחוננים והבן היטב.	וזהו שרצו להשררות והתחילו לטען עמהם הינו ענין מריבה וקטטה זה בחינת מחלקת שנעשה על הצדיקים על-ידי הסתלקות באורי התורה ואפשר שהשררות מרמזים על משה ואהרן שנסתלקו בשביל מי מריבה על שטענו הטעות המבאר שם בהתורה הנ"ל שלא בקשו פתחוננים והבן היטב.	וזהו שרצו להשררות והתחילו לטען עמהם הינו ענין מריבה וקטטה זה בחינת מחלקת שנעשה על הצדיקים על-ידי הסתלקות באורי התורה ואפשר שהשררות מרמזים על משה ואהרן שנסתלקו בשביל מי מריבה על שטענו הטעות המבאר שם בהתורה הנ"ל שלא בקשו פתחוננים והבן היטב.	וזהו שרצו להשררות והתחילו לטען עמהם הינו ענין מריבה וקטטה זה בחינת מחלקת שנעשה על הצדיקים על-ידי הסתלקות באורי התורה ואפשר שהשררות מרמזים על משה ואהרן שנסתלקו בשביל מי מריבה על שטענו הטעות המבאר שם בהתורה הנ"ל שלא בקשו פתחוננים והבן היטב.	וזהו שרצו להשררות והתחילו לטען עמהם הינו ענין מריבה וקטטה זה בחינת מחלקת שנעשה על הצדיקים על-ידי הסתלקות באורי התורה ואפשר שהשררות מרמזים על משה ואהרן שנסתלקו בשביל מי מריבה על שטענו הטעות המבאר שם בהתורה הנ"ל שלא בקשו פתחוננים והבן היטב.	וזהו שרצו להשררות והתחילו לטען עמהם הינו ענין מריבה וקטטה זה בחינת מחלקת שנעשה על הצדיקים על-ידי הסתלקות באורי התורה ואפשר שהשררות מרמזים על משה ואהרן שנסתלקו בשביל מי מריבה על שטענו הטעות המבאר שם בהתורה הנ"ל שלא בקשו פתחוננים והבן היטב.		

כדי	מוהר"ן	כפורים חדשים פד	חיי	כג	מוהר"ן	כפורים חדשים פד	חיי
-----	--------	-----------------	-----	----	--------	-----------------	-----

פעת ידם מחמת המחלוקת הגדולה שהיתה עליו בחייו.

(שיף לעיל) וזה שבקשו פה הינו שארף של מיתה, ולא רצה לתן, ובקשו פה אחר ולא רצה גם-כן. פי רצו לענש אותם בחרבא וקטלא, ולא רצה לתן להם זה הכח, ובקשו על-פל-פנים ענש אחר לענש את הרשעים ולא רצה ללל, הכל מחמת הטעות הנ"ל. וזה שבקשו שיתן להם כח פדי שיוכלו לחזר, זה מרמז שביבאו לארץ-ישראל, כי הם צריכין לקבל ממנו איזה כח לענש הרשעים פדי לבוא לארץ-ישראל והבן היטב. וזה שאמרו לזה שהחרב פדו שזה זמן רב היה להם יסורים ממנו, זה בחינת מה שאמרו לאדם (פסוק ב): "אתה ידעת את כל התלאה אשר מצאתנו", אתה ידקא פי כל העונשים על ידו ענין שם בהתורה הנ"ל. וזה שאמר הזקן שזקנו הוא פרוש על המעשה פי כל התורה הנ"ל מרמז בבחינת זקן כמו שבאר רבנו זכרוננו לברכה שהכל מרמז בתשעה תקונין קירין אתמסרין לדקנא, כמבאר שם היטב. ועל-כן אמר רב קשור נעשה מעשה הנ"ל שהיה אחד שוכב על הארץ וכו' אז נשמרו השררות ולא השליכו הזכיות אל הגר, רק לקחו הזכיות והלכו להגר ושררו את לבם, והתחילו לבקש בתחוננים. ואמרו שאלו יחיו, פי הראשונים נתחייבו הריגה על

שהשליכו הזכיות להגר ולא בקשו בתחוננים כמו אלו, הינו כנ"ל. שערך הטעות של משה רבנו היה שלא המשיך מימי התורה על-ידי רחמים ותחוננים, רק על-ידי משה עז, שזה בחינת הקאת הצור וכו' כמו שבאר שם. ועל-כן עתה נשמרים לדבר ולבקש רק ברחמים ותחוננים ועל-ידי זה יחיו. יהי רצון שביבאו משיח צדקנו במהרה בימינו ויביאנו לשלום לארץ-ישראל הקדושה ואז תקן הכל במהרה בימינו אמן:

פד. (ה) מה שספר קדם ראש-השנה תקס"ט סוף קיץ תקס"ח ובאותו העת הביא לו השוחט מטעפליק פסא נפלאה.

וקמוף לזה ספר זאת שראה במראה או בחלום שהביאו לו פסא, והיה אש סביבה. והלכו כל העולם אנשים ונשים וטף לראותה. ובשחרו משם, אזי תכף נתקשרו זה עם זה ונעשה שדוכים ביניהם. וגם כל מנהיגי הדור כלם הלכו לראותה. ושאילתי כמה היא רחוקה, ומפני מה תכף נעשו שדוכים. והלכתי והקפתי סביבם לילך שם.

ושמעתי שחולף ובא ראש-השנה. והייתי מספק אם לתור אם להתעכב שם, והייתי נבוך בדעתי ואמרתי בלבי איך אפשר בכאן על ראש-השנה, ואמרתי בדעתי לפי הגוף חלוש שיש לי למה לי לחזר והייתי שם.

ובאתי להפסא וראיתי שם ראש-השנה ממש. וכן יום-כפור, יום-כפור ממש. וכן סכות, סכות ממש. גם שמעתי שהיו צועקים (ישעיה א): "חדשיכם ומועדיכם שנה נפשי", מה לכם לדון את העולם, ראש-השנה בעצמו לשפט. וברחו כלם עם כל מנהיגי הדור כלם ברחו.

וראיתי שם שהיה חקוק על הפסא כל צורות של כל ביואי עולם, וכל אחד היה חקוק עם בת זוגו ואצלו ובשביל זה נעשין תכף שדוכים. כי כל אחד מצא שם וראה בת זוגו. ומאחר שבנימים הקדמונים למדתי, נפל בדעתי שפסוק (דניאל ו): "פרסיה שביבין די ניר" ראשי-תבות שדכן פי על-ידי הפסא נעשין שדוכין כנ"ל, גם פרסיה ראשי-תבות ראש-השנה יום-כפור סכות. ועל-כן בשמיני עצרת זויגא דמטרוניתא (תה ויקרא צו). ושאילתי מה יהיה פרנסתי ואמרו לי שאהיה שדכן והאש הקיף סביבו.

פי באמת ראש-השנה היא טובה גדולה פי הוא מועד שהלבנה מתפסה בו, שעל זה נאמר (תהי"ו): הביאו עלי פפרה. והוא טובה גדולה להעולם, פי על-ידי זה אנו יכולין לבקש פפרה בראש-השנה.

ענין כל זה בהתורה תקעו בחדש שופר, ויבן ה' את הצלע. המדבר משרשי נשמות הפלולים בפסא ענין שם היטיב כל התורה בלקוטי תנינא

סימן א' פי הוא פרוש על המעשה הנ"ל. פי זאת התורה נאמרה בראש-השנה שאחר זה הספור, והדברים סתומים ונעלמים מאד. גם חסר קצת פי לא נכתב בשלמות.

ופעם אחת דבר מהמעשיות והזכיר אז ענין זה מקשר המעשה הזאת עם התורה הנ"ל. כמה נורא ונפלא ונשגב מאד הענין הזה למי שיש לו לב להבין. ואז אמר אם אין אתם שמחים איני יודע מה לכם כלומר שראוי לנו לשמח על-כל-פנים מאד תמיד כשזכינו לטעם אורות נוראות כאלו וכו'. ואחר שספר המעשה הזאת אמר שאתם יכולין לומר עליה תורה כל ימי חייכם, וגער בנו על שאין אנו שמחים, ואמר שראוי לנו לשמח מאד מאד:

(השפיע) וארא בחלום, שהיה יום הכפורים, וזה היה פשוט אצלי שבכל יום כפור מקריבין אחד לזרפון, שהכהן הגדול מקריב אותו, ובקשו אחד לקרפן, ונתרציתי אני להיות לקרפן. ואמרו לי שאכתב עצמי על זה, וחיבתי עצמי על זה בכתב. אחר-כך פשרצו להקריב אותי, חזרתי פי והייתי רוצה להתחבא, אף ראיתי שכל ההמון סביבי ואיך אפשר להתחבא. ורציתי לצאת מן העיר, ובתוף יוצא והולך מן העיר, וציאתי חזרתי ובאתי לתוף העיר, והגה אני מסתפל שחזרתי ובאתי

לתוף העיר, והייתי רוצה להתחבא בין פאלק מאסקוויטער [אנשי מוסקבה] אמות העולם, והשבתי שאם יבואו כל העולם ויבקשו מהם שיתנו אותי, בודאי ימסרו אותי לידם. ונמצא אחד שנתרצה להיות קרפן במקומי, אף אף-על-פי-כן מתירא אני על להבא, ולא נכתב בסדר, גם חסר הסיים. וכפי ששמעתי היה זה שנתרצה להיות קרפן במקומו הרב מברדיטשוב זכרונו לברכה, פי נסתלק אז. וזה שאמר "מתירא אני על להבא", פי גם הוא נסתלק בשנה האחרת אחר פטירת הרב מברדיטשוב זכרונו לברכה.

(אמר המעתיק: עין תוספות סוף מנחות ד"ה ומכאן, ובכתבי האר"י ז"ל, שלא לומר מתירא אחר ואשי ישראלי ותקלם וכו' ע"ז שם)

פדה. (ח) תקס"ט א' דחנכה אחר הדלקת נר חנכה בלילה אורת נכנס לבעל הבית. ושאל לבעל-הבית מאין פרנסתך. והשיב לו אין לי פרנסה קבועה בביתי רק מחיתי מן העולם. ושאל לו מה אתה לומד והשיב לו.

והיו משיחים יחד. עד שנקנסו בתוך שיחת דברים היוצאים מן הלב, והתחיל הבעל הבית להשתוקק ולהתגעגע מאד איך משיגים ומגיעים לאיזה דבר מעלה שבתורה. אמר לו האורת אני אלמד עמך ותמה הבעל הבית והתחיל לחשב אולי אינו בן

אדם כף כדור פני אדם. אף תכף נתחזק האמונה אצלו להאמין בו. והתחיל תכף לקראו רבי, ואמר לו קדם כל אני מבקש ללמד מכם איך להתנהג בכבודכם ואין צריך לומר שאפגם ממש בכבודכם חס ושלום רק אף-על-פי-כן בן אדם קשה לו להזהר לגמרי בראוי, על-כן אני רוצה שתלמדוני איך לנהג בכבודכם. והשיב לו בעת אין לי פנאי, בעת אחר אבוא אצלך ואלמדך זאת, ובעת אני צריך לילך מקאן.

ואמר לו גם על זה אני צריך ללמד מכם פמה אני צריך להיות אתכם, ואמר לו עד אחר הפתח והתחיל לחשב איך אצא עמו פי בעת אני עמו בין הפריות ואם אצא עמו לבדו מי יודע מי הוא ושאל לו ואמר לו יש לי פחד לצאת עמכם השיב לו אם אני יכול פזאת ללמד עמך. גם עתה אם ארצה לעשות לך איזה דבר מי ימחה בנדי. ויצא עמו מן הפתח.

ואני תכף חטף אותו והתחיל לפרח עמו, והיה קר לו ולקח מלבוש ונתן לו, ואמר לו קח זה המלבוש וייטב לך ויהיה לך אכילה ושתיה וכל טוב ותשב בביתך ופרח עמו.

בתוך כך הסתפל והנה הוא בביתו. ולא היה מאמין בעצמו שהוא בביתו, אף הסתפל והנה הוא מדבר עם בני

אדם ואוכל ושותה כדרך העולם, בתוך כך חזר והסתפל והנה הוא פורח כבתחלה. חזר והסתפל והנה הוא בביתו, חזר והסתפל והנה הוא פורח, וכן היה מתנהג זמן רב.

אחר-כך הויד אותו בין שני הרים בגיא ומצא שם ספר והיה בו צרופי אותיות אז"ח הוא ד' וכו' והיה מציר בהספר פלים ובתוך הפלים היו אותיות. גם היה בתוך הפלים אותיות של הפלים שיכולין לעשות על ידם אלו הפלים והיה לו חשק מאד ללמד את הספר.

בתוך כך הסתפל והנה הוא בביתו, חזר והסתפל והנה הוא שם, והתישב עצמו לעלות אל ההר אולי ימצא שם איזה ישוב.

וכשבא אל ההר ראה עומד שם אילן של זהב עם ענפים של זהב ועל הענפים תלויים פלים כמו אלו הפלים המצויין בספר, ובתוך הפלים היו פלים שעל ידם עושים אלו הפלים. והיה חפץ לקח משם הפלים ולא היה יכול, מתמת שהיו נסבכים שם על הענפים שהיו בעקממיות. בתוך כך הסתפל והנה הוא בביתו.

והיה לו פליאה גדולה מה זאת שהוא פעם בקאן ופעם שם. והיה חפץ לספר זאת לבני אדם אך איך מספרין פליאה כזו לבני אדם מה שאין ראוי להתאמין. בתוך כך הסתפל מן החילון וראה את האורת הנ"ל והתחיל לבקש

אותו מאד שיבוא אצלו, ואמר לו אין לי פנאי פי אני הולך אצלך.

אמר לו זה בעצמו נפלאות בעיני, הרי אני פאן ומה זה שאתם הולכים אצלי. השיב לו בשעה שנתרצית לילך עמי לליות אותי מן הפתח אז לקחתי ממך הנשמה ונתתי לה לבוש מן הגן-עדן הפתחון והנפש רוח נשאר אצלך. ועל-כן כשאתה מדבק מחשבתך לשם אתה שם ואתה ממשיך הארה ממנו אליך, וכשאתה חוזר לכאן אתה פאן.

ואני יודע מאיזה עולם הוא, מעולם טוב הוא בודאי ועדין לא נגמר ולא נסתיים:

פ. (י) תקס"ט חלם לו שהיה קבוץ אחד של יהודים עם מנהיג אחד שהיה גדול מאד בעולם. ונגזרו גזרה להרג את כל היהודים, והמנהיג נפל על עצה שצריכין לשנות עצמו לערל. והלך וקרא אמן וגלח לו הזקן עם הפאות. ואחר-כך נחפרר שהוא שקר שלא נגזר כלל הגזרה הנ"ל. פמה בושה הגיע לאותו מנהיג, בודאי לא היה אפשר לו להתראות לפני העולם והצריך לעקר ולקרות. ואיך יוצאין מן הפתח ואיך שוכרין עגלה וכיוצא בזה בודאי היה לו בושה וקלמה גדולה מאד אשר אי אפשר לבאר. ובודאי הצריך לישב איזה זמן אצל ערל עד שיצמח זקנו. זה הראו לו נגד המפרסם של עכשיו וכו':

פח	מוהר"ן	כפורים חדשים ז	חיי	זו	מוהר"ן	כפורים חדשים פז	חיי
----	--------	----------------	-----	----	--------	-----------------	-----

פז. (1) תקס"ד ליל שבת קדש אחר הקדוש וארא בחלום והייתי בתוף עיר, ונדמה לי בחלום שהעיר היתה גדולה מאד, וכא לשם צדיק גדול מצדיקים הישנים שהיה מחזק לצדיק גדול, והלכו הפל אליו. וגם אני הלכתי אליו וראיתי והיו פלם עוברים אצלו בצדו ולא נתנו לו שלום והיה נראה שעושיין זה בכונה. ותמהתי מאד שהיה להם עזות כזה, כי ידעתי שהוא צדיק גדול. ושאילתי על זה איך יש להם עזות כזה לכלי לתן לו שלום בכונה כנ"ל. והיה התרוץ כי באמת הוא צדיק גדול, אך יש לו גוף מלגט מפמה מקומות שהוא בחינת מקומות המטנפים, אבל הוא בעצמו אדם גדול, וקבל על עצמו שהוא יתקן זה הגוף ואין שואלין בשלום חברו במקומות המטנפים (שם 1) על-כן לא נתנו לו שלום:

פח. (2) בחל וארא בחלום והייתה חנה והיו שם פלות הרבה וכלה אחת היתה ביניהם חשוכה מפלם והיתה נראה בעיני העולם חשוכה מהם, והיו שם קפליעס [מקהלות] הינו פלי שיר שהיו מנגנים.

וראיתי שנפתח פתח ונכנסו אל הישיבה והיו מתאספים המון רב אל הישיבה. וכשראיתי שהם מתרבים

והולכים הייתי מחשב איך אוכל לכנס בין המון רב כזה. והטפתי עצמי לשם והייתי עומד על גבם והיה שם ראש ישיבה שהיה לומד עמיהם והיה שם כבוד התורה גדול מאד מאד והפלות היו מרקים. ועקר היה הפלה החשובה הנ"ל שהיא היתה מרקדת שם. וכל מה שהיתה הקפליע מנגנת איזה נגון היתה היא מזמרת הנגון בעצמה אחר כך. והיה שם כבוד התורה גדול מאד ונפלאתי הרבה מאד על גדל כבוד התורה שהיה שם.

ודברתי עם אנשים שהייתי מפיר עמיהם הראיתם כבוד התורה כזה. וכפי הנראה היו עוסקים בלמוד הפשוט בנגלה כי הנראה שהיו שם רבנים וגם הספרים היו מראים על זה שהיו ספרים גדולים מאד בדרך הלמוד הנ"ל:

פז. (3) שיתתו הקדושה של רבנו זכרוננו לברכה מוצאי שבת פרשת תולדת תק"ע פה ברסלב. כל סדר הזמנים של כל השנה דהינו ראש-השנה יום כפורים ספות הושענא רבא שמיני עצרת חנה ופורים. ומקדם לו חמשה עשר פסח שבועות וכו' בכל זמן וזמן מאלו הזמנים אין אני כמו מקדם ואמר בזו הלשון: "אז סע קומט די צייט בין איך ניט דאס וואס פריער."

(המובן מדבריו היה שבכל אלו הזמנים הוא בא על השגה ודעת חדש לגמרי, ואינו עובד את השם יתברך באלו הזמנים עם העבודה שעבד כבר באלו הזמנים בשנים שעברו, רק בכל שנה ושנה הוא בא על השגה חדשה לגמרי, ויש לו עבודה חדשה באלו הזמנים). בחנה של אשתקד הייתי מרליק הנרות ושאר הנהגות חנה בפנות של התורה שנאמר אז וכן בראש-השנה ויום-כפור וכו' היתה עבודתו בהם על-פי הפנות של התורה שנאמרה בראש-השנה זה רק שהיתה בדקות יותר (הינו שעבודתו היתה בדקות יותר ממה שנאמר בהתורה הנ"ל):

ז. (4) כפורים נודע לי נפלאות. ענה רבנו זכרוננו לברכה ואמר אורייתא שקמא דקדשא בריך הוא סתום וגלילא. בתחלה התורה מגלית פנים אל האדם, ואחר-כך נסתרת. ומי שהוא בעל נפש הוא מסבב ומחזר אחריה ומוסר נפשו עליה ויש לו געגועים גדולים והשתוקקות נמרץ במסירת נפש עד שזוכה שתתגלה התורה אליו.

כי בתחלה נתגלה לי ענני של פורים בקטנות ובהעלם (הינו שלא נגלה לו הענין בהתגלות ימור רק פסח והתנוצצות בלילא) ואחר-כך עזרני השם יתברך כי הוא יתברך עוזר לי תמיד ונתגלה לי הענין. והענין של פורים שנתגלה אז היה סתום ונעלם

מכל העולמות רק בעולמות עליונים שהם רחוקים מאד מאד רק שם יודעים זאת.

כי עבודה שלי כפורים הנ"ל היה לתקן פגם קרח, וכשנתגלה לי זאת היה רחוק בעיני מאד מה פמיכות יש לפורים עם קרח עד שעזר לי השם יתברך וכו' כי יש דברים סתומים מאד בהתורה הקדושה ונתגלה לי שאותיות פורים הם ראשי-תבות (וי"א 12): "וואס מפאת פניו ימרט ראשו קרח הוא" בחינת קרח (השאר לא באר).

אחר-כך אמר רבנו זכרוננו לברכה שלא היה יכול לישן כל אותה הלילה שספר זאת מחמת שהיה מצטער על שגלה זאת, ואמר שנחמתו היתה פי עדן לא גלה כלל. גם באמת אין כתוב כך בתורה רק כך כתוב ואם מפאת פניו ימרט ראשו גבת הוא רק מקדם כתוב ואיש כי ימרט ראשו קרח הוא והדברים סתומים ונעלמים מאד. אשרי המחכה לביאת הגואל אז ישיגו שיתתו הקדושה:

זא. (14) כסלו תק"ע פה ברסלב חלום הייתי יושב בביתי (הינו בבית הקטן שהוא יושב בו) ולא היה שום אדם נכנס אצלי, והיה תמויה בעיני. ויצאתי לחדר השני, וגם שם לא היה שום אדם. ויצאתי לבית הגדול ולבית המדרש ולא היה שם גם-כן שום אדם. וישבתי בדעתי לצאת אל החוץ. ויצאתי לחוץ וראיתי שעומדים בני-

אדם עגולים ועגולים ומתלחשים זה עם זה, וזה מתלוצץ ממני וזה משחק בי וזה מעז פנים נגדי וכיוצא. ואפלו האנשים שלי היו גם-כן כנגדי, קצת העזו נגדי וקצת התלחשו בסוד ממני וכיוצא כנ"ל.

וקראתי לאחד מאנשי ושאלתי אותו מה זאת. והשיב איך עשייתם כזאת הייתכן שתעשו חטא גדול כזה. ואני לא ידעתי כלל על מה הם מתלוצצים עלי, ובקשתי את האיש הנ"ל שילך ויקבץ איזה אנשים מאנשי-שלומו ויהלך מאתי ולא ראיתי עוד.

וישכתי בעצמי מה לעשות וישכתי עצמי להפליג עצמי לאיזה מדינה אחרת, ובאתי לשם והיה שם גם-כן כן שהיו עומדים שם גם-כן כני-אדם ודברו מזה כי גם שם יודעים הנ"ל. וישכתי עצמי לישוב באיזה יער ונקבצו אלי חמשה אנשים מאנשי-שלומו והלכתי עמהם ליער וישבנו שם וכשהיינו צריכים לאיזה דבר מאכל וכיוצא, היינו שולחים אחד מהאנשים הנ"ל וקנה לנו מה שהיינו צריכים, והייתי שואל אותו אם נשקט הרעש והשיב לאו כי עדין הרעש חזק מאד.

בתוך שהיינו יושבים שם בא זקן אחד וקרא אותי, ואמר שיש לו איזה דבר לדבר עמי. והלכתי עמו והתחיל לדבר עמי. ענה ואמר האתה תעשה כזאת ואיך אין אתה מתבייש בפני

וגם אין לי שום ספר, כי יכולין לשפח את הלמוד לגמרי.

אחר-כך חזר וקא הזקן הנ"ל ונשא ספר תחת זרועותיו, ושאלתי אותו מה אתם נושאים והשיב ספר. אמרתי לו תנו לי הספר ונתן לי, ולקחתי אותו ולא ידעתי כלל איך להניח את הספר ופתחתי את הספר ולא ידעתי בו כלל, והיה דומה בפני פלשון אחר וככתב אחר, כי לא ידעתי בו כלל כלל לא, והיו לי יסורים גדולים מזה. והייתי מתירא גם מהאנשים האלו הנ"ל שהיו עמי שפשיתודע להם זאת אולי גם הם יפרדו ממני.

ושוב קרא אותי הזקן הנ"ל לדבר עמי והלכתי עמו והתחיל שוב לדבר כנ"ל, איך עשית כזאת איך אין לך בושח. הא אפלו בגיהנם לא יהיה לך מקום להטמן שם, כי עשית חלול ה' כזה. השכתי לו: לך-לך, הייתי סובר שתנחמו אותי ותדברו על לבי, עכשו אתם עושים לי יסורים לכו לכם, והלך מאתי הזקן הנ"ל.

ובהיותי יושב שם ישכתי עצמי מאחר שאני יושב כאן זמן רב כזה יכולים לשפח לגמרי את הלמוד וצויתי לאיש הנ"ל ששלהנו לעיר בשביל צרכינו שיבקש שם עולה ספר וקביא לנו, והלך אל העיר ולא הביא ספר. והשיב שאי אפשר להביא, כי בודאי אסור לגלות בשביל מי צריכין הספר, ובהצנע אי אפשר למצא ספר. והיה לי יסורים גדולים על שאני נע ונד

להתבייש מהם, הינו זקני והאבות וכו' וכו' ואמרו לי הפסוק (ישעיה ט): "ופרי הארץ לגאון ולתפארת". ואמרו לי: אדברבא, נהיה מתפארים בכם.

והביאו לי כל האנשים שלי ובני ^{בני נפרדו ממני בתחלה בעת הנ"ל} ודברו על לבי דברים פאלו ההפך מהנ"ל.

מה שהשכתי את ראשי אם היה אדם שעבר שמונה מאות פעמים על כל התורה פלה אם היה משליך את ראשו במרירות כזה בודאי היו מוחלין לו ושאר הטוב איני רוצה לספר לכם כי בודאי היה טוב:

צב. (יב) ספר שהיה רגיל לאכל הרבה מאד בימי נעוריו והיו לו יסורים מזה. והשליך זאת. וראה אחר-כך שיש לו תאנה גם לאותו המעט שאוכל ונתלשב והתחיל שוב לאכל כי מה לו פשאוכל מעט עם תאנה או הרבה. ולמה לו להפסיד גופו בהנכם והיה מניח כל התאוות בתוך תאנה זו של אכילה.

פעם אחת היה יושב על השלחן אצל חמיו בשעת הסעדה שלישיית של שבת, וישב בזווית והיה חשך בפית. והוא היה דרכו תמיד לעשות את שלו כדרכו והתחיל לבקש שתיאה לו השם יתברך את האבות אברהם יצחק ויעקב. והבטיח להשם יתברך כשתיאה לי זאת. אשליך גם זאת התאנה ^{הינו של אכילה} ועשה כזה מה שעשה, ונכנס כזה מאד ויילשן. וקא

עב	מוהר"ן	ספורים חדשים	חיי	עא	מוהר"ן	ספורים חדשים	חיי
----	--------	--------------	-----	----	--------	--------------	-----

זָכַרְנוּ הַפְּעַל-שֵׁם-טוֹב וְזָכַרְנוּ לְבָרְכָה אֱלֹהֵינוּ בְּחִלּוּם וְאָמַר לוֹ הַפְּסוּק (דברים י"א): "וְנִחַמְתִּי עֶשְׂב בְּשֶׂדֶף לְבַהֲמֹתָךְ". וְהַקִּיץ וּנְפִלָא בְּעֵינָיו מַה שְּׂכִיחַת יֵשׁ לְזֶה הַפְּסוּק לְמַה שְּׂבֻקָּשׁ וּבָא בְּדַעְתּוֹ שְׂאִיתָא בְּתַקּוּנָם (דף סב) עֶשְׂב הוּא אוֹתִיתָא עֵינַן בֵּית שִׁין, עֵינַן בֵּית הֵיא בֵּת עֵינַן, שִׁין תֵּלֵת אֲבָהֵן. וְזֶהוּ אִם תִּרְצֶה לְרִאוֹת אֲבָהֵן אִי אֲפָשֶׁר לָךְ פִּי אִם בְּשֶׂדֶף לְבַהֲמֹתָךְ צִירֶךָ אִתָּה לְשַׂדֵּד הַבְּהֵמִיּוֹת תֵּאֵת אֲכִילָה. וְהַשְּׁלִיךְ גַּם זֹאת הַתֵּאֵנָה.

וְאָמַר שְׂמַעְשָׂה זֹו שְׂיֻכָּה (לְהַמְעַשָּׂה שֶׁל) לְקַבְּלַת הַתּוֹרָה הַנִּזְכָּר. ל. בְּתַנּוּי מוהר"ן כִּתְבִי ד. כִּיטֵב לְמַעַל לְפָנַי אוֹת זֶה מַעֲשֵׂה מִקְבֵּלַת הַתּוֹרָה (הֵיא הַמְעַשָּׂה מִלְּלָחֶם). וּבְזֶה תִּבְיֵן תֵּבַת הַנִּזְכָּר וְצִוְהָ לְחִזֹּר גַּם זֹאת הַמְעַשָּׂה:

אָמַר הַמְעַשְׂתִּיק שְׂמַעְתִּי שְׂסַפֵּר הֵרֵב רַבִּי נִיסָן קְאֹנְלִיר, אֶחָד מְגֹדְלֵי הַמְקַרְבִּים שֶׁל הֵרֵב הַצַּדִּיק הַקְּדוֹשׁ רַבִּי בְּרוּךְ זָכַר צַדִּיק לְבָרְכָה, לְפָנָי הַמְּגִיד מְטִירֵה־אוֹרֵי עֶבֶר זָכַר צַדִּיק לְבָרְכָה, אֲשֶׁר פִּעַם אֶחַת בָּא אֶל הֵרֵב הַקְּדוֹשׁ רַבִּי בְּרוּךְ זָכַר צַדִּיק לְבָרְכָה וְרָאָה אוֹתוֹ נִעְצָב מְאֹד, וְשָׂאֵל אוֹתוֹ מַה זֶה, וְהֵשִׁיב לוֹ שֶׁזֶה פְּמָה זְמַנִּים שְׂלֵא רָאָה אֵת הַפְּעַל-שֵׁם-טוֹב זָכַר צַדִּיק וְקְדוֹשׁ לְבָרְכָה, וְכָל אֵימַת שָׂבֵא עַל קִבְרוֹ אֵינּוּ מוֹצֵא אוֹתוֹ וְעַתָּה רִאִיתִי אוֹתוֹ וְשָׂאֵלְתִי אוֹתוֹ מַה זֶה וְהֵשִׁיב לִי שֶׁהוּא נִמְצָא אֲצֵל רַבִּי נַחְמָן וְאָמַר בְּזוֹ הַלְשׁוֹן: "עַר הָאֵט זִיךְ פֶּאֶר קְלִיבְךָ צִו ר' נַחְמָנָן" (הוּא בְּחַר עֲצָמוֹ אֲצֵל ר' נַחְמָן):

וְיֵמָה שְׂאָמַר הַפְּעַל-שֵׁם-טוֹב לְאֶדְמוֹר זָכַר צַדִּיק וְקְדוֹשׁ לְבָרְכָה פִּי בִלְתִּי אֲפָשֶׁר לְרִאוֹת אֵת הָאֲבוֹת עַד שִׂישְׁיָד וְיִשְׁבֵּר תֵּאֵת אֲכִילָה, עֵינַן בְּלִקְוֵי מוהר"ן בְּמֵאֲמַר שְׂאֵלוֹ אֵת ר' יוֹסִי בֶן קִיסְמָא סִימָן נֹו מְבֹאֵר שֵׁם שְׂעַל יְדֵי אֲכִילָה בְּקִדּוּשָׁה מְתוּנָצְצִים בְּהֵאֲדָם אֹר הָאֲבוֹת):

צב. (יג) יום שני כ"ד איר תק"ע באומין, ספר לי חלום שקחם לו באתו הלילה. וראה בחלום שהיתה חתנה והלך גם-כן אל החתנה והיה יודע שם החתן. והסתפל וראה שם אדם מעולם הבא הינו אדם מת. ויתפלא מאד ואמר בדעתו, הלא אם יראו אותו העולם היה רעש גדול מאד. והיה יודע שם זה המת גם-כן, ואמר שהשמות אלו של החתן ושל המת אינם שמות העצם רק הם שמות ממש שמרמזים למה שמרמזים כמו כל שמות הקדושים. אחר-כך ראו גם העולם את המת הנ"ל ודברתי עמהם הלא זהו מת ואמרו אף-על-פי-כן ולא היה אצלם שום חדוש כלל.

אחר-כך הוטב בעיני לילך שם לאיזה בית-הכנסת באשר שמשם יהיה טוב יותר להסתפל על החתנה וסבבתי שם (פה) והיה מורה באצבע איה היה מסבב ובאתי אל הבית-הכנסת והיו מזמרים שם (היו במקום החפה) להחתן בזו הלשון: "איין בחרו איז דער. איין חתן איז דער" בחרו אהרן הוא זה, וכן אהרן הוא זה, וכן

ידעתי את הנגון והיה נגון וזה נגון של שמחה. והייתי מסתכל שם מן הבית הכנסת הנ"ל, אחר-כך גם שם לא הוטב בעיני והלכתי לביתי. ובאתי לביתי ונצטא שהחתן הוא שוכב על הארץ ונצטא אותו הלא מזמרים לך כל-כך וכו' כפי'ל ואתה שוכב כאן.

(והדברים סתומים מאד ואחר-כך אמר רבנו זכרוננו לברכה בעצמו שהוא פלא ששם היו מזמרים לו כל-כך וכאן הוא שוכב. והדבר סתום ונעלם מאד) ואמר שבחלום נראה לו שהמקום ששם בית-הכנסת יש לו שם אחר והמקום שהלך שם לביתו יש לו שם אחר (ואמר שידע ושכח ואני מספק אם על הנגון אמר שידע ושכח אם על אלו השמות של המקומות אמר שידע ושכח אבל שמות הנ"ל של החתן והמת אמר שהוא יודע אותם צדין) ואמר שיש עוד בזה דברים שראה בחלום הנ"ל:

צד. (יד) פעם אחת אמר כל תורה יש לה מעשה והתחיל לספר המעשה של התורה ויאמר בעו אל רות בלקוטי א' סימן ס"ה שהגיד בעת ההיא. וספר עזות היה לו בת ושלחה אל המים לשאב אל הכר וכו' ולא רצה לספר יותר מחמת שבכר הגיד התורה.

ובפרטיות המעשה של אחד שהיה שוכב על הארץ (לעיל עב) יש ממנה בתוך כל תורה ותורה. ובפרט התורה תשעה תקונין בלקוטי א' סימן כ, הוא פרוש על אותו המעשה.

מעשה של בת מלך המסימת בהר של זהב ומגדל של מרגלית הנדפסה

בספורי-מעשיות ספור א' לדעתנו שיכת על התורה המתחלת פתח רבי שמעון בלקוטי א' סימן ס.

מעשה מהפסא (לעיל עב) שיכת להתורה תקעו בהדש שופר בלקוטי תנינא סימן א' שהיא באור אותה המעשה:

צה. (טו) שמעתי מאיש אחד מאנשי שלומנו שספר לו רבנו זכרוננו לברכה בערב יום-כפור אחר הכפרות מעשה.

שראה שהלך ביצר אחד, והיער היה גדול בלי קץ וסוף ורצה לשוב אל עקבו, ובא אליו אחד ואמר לו שבזה היער אי אפשר לבוא לסופו וקצו, פי היער הזה היא בלי קץ וסוף וכל הפלים שבעולם כלם נעשו מזה היער והראה לו דרך איה שיצא מזה היער.

אחר-כך בא לנהר אחד ורצה להגיע לסוף הנהר, ובא אליו שוב אחד ואמר לו גם-כן שבזה הנהר אי אפשר לבוא לסופו, כי זה הנהר אין לו קצה וסוף, וכל בני העולם שותין מאלו המים של זה הנהר. והראה לו גם-כן דרך וכו'.

אחר-כך בא אל רחיים אחת שהיתה עומדת על אותו הנהר. ובא אליו גם-כן אחד ואמר לו שזאת הרחיים טוחנת טחינה על כל העולם כלו.

ואחר-כך חזר ובא אל היער הנ"ל וראה שם נפח אחד שקורין קאוויל, שישב שם ביצר ונעשה מלאכתו ואמרו לו שזה הנפח עושה פלים

בשכיל כל העולם כלו והדברים סתומים מאד.

(גם לא נרשם בשלמות פראוי פי הרבה נשכח פי לא נכתב בזמנו) ואמר אז שהעולם מספרין מעשה, ואני ראיתי מעשה. השם יתברך יזכנו להבין דבריו הקדושים הנוראים:

צו. ספר בימי אלול שחלם לו שהיה רוצה לכנס בבית לשמע קול שופר, ועבר לפני בית אחד ושמע ששם מזמרים ומפין פה אל פה ומרקדים מאד ושמהין בקפיצות ורקודין גדולים כדרך השמחים והשוחקים מאד. עניתי ואמרתי הלא לכאן בודאי טוב לכנס לשמע קול שופר (השאר אינו זכור)

וענה אחד שגם מרמז בספרו שמצות שופר היא בחינת המחצת פה ורקודין פמוכא בהתורה ואלה המשפטים בלקוטי א' סימן י' המדבר מהמחצת פה ורקודין, שמבאר שם מאמר היתה הקדוש (מקונו זכור מה) בתרועה דאיהו רוחא אתעבר אל אחר פפירות וכו' שעל-ידיה זוכין להמחצת פה ורקודין. שהיא בחינת והיה רוחא נשב בשת פרקין דדרועין ובשת פרקין דרגלין עין שם כל התורה. נמצא מבאר שם שתרועה שהוא קול שופר היא בחינת המחצת פה ורקודין. ונענע לו רבנו זכרוננו לברכה ראשו.

אחר-כך שלח ה' בלבי שמרמז בפסוק

ששופר היא בחינת רנה ושמחה פי (תהלים ע"ו): "אז יפלא ש'חוק פיינו ו'לשוננו רנה ראשי-תבות שופר". ועל-כן אחר פסוק (שם פ"ט): "אשרי העם יודעי תרועה" וכו' כתיב: "בשמך יגילון כל היום" ועין במקום אחר (לקוטי מוה"ר ע"ט) שעקר הבכנה צריכה להיות מתוף שמחה פי בכנה היא ראשי-תבות "בשמך" יגילון "כל היום", עין שם:

צו. (י) פעם אחד היה איש אחד שהיה עשיר גדול והיה יושב בחנות עם כמה סחורות כדרך החנונים ובאו אליו גנבים ונגנבו ממנו הוננו ורכושו ונתדלדל הרבה. והלך וקבץ את יתר הפלטה ועשה לו מעמד וחרו וקנה סחורות ושוב נעשה חנוני. וחרו ובאו אליו גנבים ונגנבו את יתר הפלטה והונו הנשאר גם-כן ממנו. וחרו שוב וקבץ ממעט פלטה הנשארת לו ומהתכשיתיו של אשתו וחרו ועשה לו איזה מעמד בחנות לפרנס את ביתו, וחרו ובאו אליו גנבים ונגנבו את יתר הפלטה הנשארת עד שנתדלדל מאד ונשאר ביתו ריקן מכל.

והלך וקבץ לאיזה סף מועט מאד וקנה לו סחורות קטנים והלך על הכפרים כדרך העניים שנושאים חבילות עם מחטין וצנורות וכיוצא בזה דברים קטנים. והיה הולך על הכפרים כדי לתת לחם לביתו. והיה

מחליף עם הערלים מחטין על עופות וביצים וכיוצא כדרך העניים פאלו.

פעם אחד היה הולך מן הכפרים ונשא עמו מעט סחורתו ואיזה מיני מאכל ופגע בו שורד אחד רוכב על הסוס ונשא אצלו שתי חבילות גדולות ורצה לגזלו והתחיל לככות ולהתחנן אליו והוא לא השגיח על זה וגזל ממנו גם זה המעט שהיה לו ונשאר ריקן מכל וכל.

והיה הולך ובוכה מאד ונפשו מרה לו מאד, פי לא היה די בצרות הראשונות שנתדלדל כל כך מעשירות כזה, גם מעט חיותו בצמצום טרפו ממנו. בתוף כך הביט וראה והנה נפל השורד הנ"ל מן הסוס והיה רוצה לקום ועמד עליו הסוס ודרסו כרגליו על ראשו ונפל שם השורד ונהרג. והלך האיש הנגזל לשם וראה שהגזלן שלו נופל מת ארצה ופתח את החבילות של הגזלן ומצא שם כל סחורתיו והונו ורכושו שנגנבו ממנו מתחלה ועד סוף. וחרו בשלום לביתו ונעשה עשיר כבתחלה.

זה הענין לא שמעתי בעצמי מפיו הקדוש רק מפי אחרים בשמו ואם אמנם בודאי איני זוכה להבין רמיוותיו מה שכוון בואת המעשה. עם כל זה מה שנראה לפי עניות דעתי בזה הוא שמרמז בזה התחזקות גדול לכל אדם בפגט ובכלל שאף-על-פי שעובר על האדם מה שעובר עליו

בימי חייו שגוזלין אותו וטורפין ממנו, וכל מה שמתחזק להחיות נפשו ביתר הפלטה חוזרין ואורבין עליו עד שגוזבין ממנו גם זה המעט. וכן כמה פעמים בלי מספר. אף-על-פי-כן אל יתאש עצמו מן הרחמים פי אם יתלה עינו למרום ויבכה ויצעק בכל פעם אליו יתברך שיראה בעינו ועמלו, אזי סוף כל סוף יפל השורד מפלה שאין לה תקומה, וישוב ויקבל ויוצא ממנו כל הקדשות וכל העבודות וכל הטוב שגנב וגזל ממנו, וישוב לעשירותו וטובו הנצחי:

צו. (י"ח) מעשה במלך אחד שבנה לעצמו פלטין וקרא לשני אנשים וצוה אותם שציירו את הפלטין שלו וחלק להם את הפלטין לשני חלקים. הינו שמחצה הפלטין יהיה מטל על האחד לצירו, ומחצה השני יהיה מטל על השני לצירו. וקבע להם זמן שעד אותו הזמן מחיבים הם לצירו, והלכו להם אלו השני אנשים.

והלך אחד מהם ויגע וטרח מאד ולמד עצמו זאת האמנות של ציור וכיור היטב היטב עד שצייר את חלקו שהיה מטל עליו בציור ופה ונפלא מאד. וצייר שם חיות ועופות וכיוצא בזה בציורים נפלאים ונאים מאד.

והשני לא שם אל לבו גזרת המלך וליא עסק בזה כלל.

וכאשר הגיע סמוך לזמן המגבל שהיו

צריכין לגמור מלאכתם, הגה הראשון כבר גמר מלאכתו ואמנותו בחלקו בציוור נאה ונפלא מאד. וזה השני התחיל להסתפל על עצמו מה זאת עשה שפלה הזמן בהבל וריק ולא חש לגורא דמלפא. והתחיל לחשב מחשבות מה לעשות, כי בודאי באלו הימים המועטים הסמוכים לזמן המגבל אי אפשר לתקן עוד ללמד לעצמו ולעשות אמנות הציוור, לציר חלקו בזה הזמן המועט, פי הנה סמוך מאד למועד הקבוע להם.

ונתישב בדעתו והלך והטיח כל חלקו במשיחת סמנין (שקורין פאקיסט וסוג צבע) ועשה פאקיסט שחור על כל חלקו. והפאקיסט היה כמו אספקלריא ממש, שהיו יכולין להתראות בו כמו באספקלריא ממש, והלך ותלה וילון לפני חלקו להפסיק בין חלקו ובין חלק חברו.

ויהי כי הגיע מועד הקבוע שקבע להם המלך הלך המלך לראות תכנית מלאכתם אשר עשו באלו הימים. וראה חלק הראשון שהוא מציר בציוורים נאים ונפלאים מאד ומצוירים שם בחלקו צפירים וכו' בדרכים נפלאים מאד.

וחלק השני היה תלוי בוילון והשך תחתיו ואין רואין שם מאומה. ועמד השני ופרש את הוילון והזריח השמש ובאו והאירו כל הציוורים הנפלאים כלם בחלקו מחמת שהיה שם

הפאקיסט שהיה מאיר כמו אספקלריא. על-כן כל הצפירים המצוירין בחלק הראשון ושאר כל הציוורים הנפלאים כלם נראו בתוך חלקו וכל מה שראה המלך בחלק הראשון ראה גם-כן בחלקו של זה. ונוסף לזה שגם כל הפלים הנפלאים וכל הקרידנצן (כמו רהיטים) וכיוצא שהכניס המלך לתוך הפלטיין כלם נראו גם-כן בחלק השני. וכן כל מה שירצה המלך להכניס עוד פלים נפלאים לתוך הפלטיין יהיו כלם נראים בחלקו של השני, והוטב הדבר לפני המלך וכו'. (ויחבר פנה איני יזכר) כל זה שמעתי מפיו הקדוש בעצמי:

צטו. (יט) מעשה במלך אחד שהיה קטן וכבש אותו מלך גדול ונעשה נכנע אליו. והמלך הגדול כבש עוד מלכים ומדינות לאחר זמן נתחזק המלך הקטן ונתעורר עם שאר מלכים נגד המלך הגדול שכבש אותם וחרזו וכבשו את ארצם מידו וגם אצלו בכשו מדינות.

ונתישב המלך הקטן הנ"ל מאחר שרואה שהגלגל חוזר. לפעמים זה כובש. ולפעמים חוזר חברו וכובש אצלו ומי יודע מה ילד יום אולי יחזר ויתהפך הדבר. והלך ועשה חומה אצל היס וגנו שם בתוך אותו המבצר כל ההון והממון שקבץ מקל מדינתו. ועשה שם חדרים חדרים ובכל חדר וחדר גנו שם מטבע מיוחדת. ותלה דף

(שקורין טאבליצט) [שלט] על הפתח והיה כתוב שם המטבע המנחת בתוך אותו החדר. והפתח של כלל המבצר היה נעשה שם באמנות, שקורין "מאשין" (מכונה), שלא היה אפשר לכנס לשם, מחמת שמי שלא היה יודע הדרך והנתיב והנטיה לכל צד בשעת הפניסה, היה המאשין חותך את ראשו. והיה תלוי שם טאבליצט [שלט] שהיה כתוב עליה בכמה לשונות הדרך והחכמה איך לכנס לשם ואיך לנטות לכל צד באפן שיוכל לכנס ולא יזיק לו המאשין הנ"ל.

לאחר זמן שטף היס את האי עם המבצר הנ"ל ונשתפח הדבר.

לאחר כמה מאות שנים חזר מלך אחד וכבש אותו האקלים ונתגלה האי הנ"ל. והמלך הנה היה קטן ורצה לעשות שם ישוב. והלך והושיב שם מן היהודים ומן שאר אמות. ומן הסתם נתישבו שם עניים ואביונים פדרך מקומות החדשים.

והיה שם עני אחד שעשה לעצמו בית קטן אצל היס. ויהי ביום ששי הלך לחפר טיט ומצא הטאבליצט הנ"ל ולא היה יודע מה כתוב בה והלך ושאל וחקר אצל הערלים הזקנים אם יודעים אם היה שם איזה פעם ישוב ולא היה אחד מהם שהיה יודע וזוכר אם היה שם ישוב. וכא עני אחד שהיה צריך לבקש לו מקום לאכל

בשבת והלך אצל העני הנ"ל וספר לו את אשר מצא הטאבליצט ואין יודע מה כתוב בה. השיב לו אקרא את מה שכתוב בה, ונתן לו וקרא כל הכתוב בה. והלך העני היהודי הנה ולקח כל האוצרות ובהון שהיה שם:

ק. (כ) שמעתי בשמו לענין המפרסמים בעלי מופת, ספר מעשה שמלך אחד היו לו שני בנים אחד היה חכם ואחד היה שוטה. ועשה את השוטה ממנה על האוצרות, והחכם לא היה לו שום התמנות רק ישב אצל המלך תמיד.

והיה קשה להעולם מאד שנה שאינו חכם יש לו כל התמנות והכל באין ונכנסין אצלו להכניס או להוציא מן האוצרות. וזה החכם אין לו שום התמנות כלל.

והשיב להם המלך וכי זה הוא מעלה מה שהוא לוקח אוצרות מוכנים וחולקם להעולם כי זה החכם יושב אצלי וחושב מחשבות וקא על עצות חדשות שאיני יכול לבוא עליהם. ועל-ידי אלו העצות אני כובש מדינות שלא הייתי יודע מהם כלל, אשר מאלו המדינות נמשכים ובאין כל האוצרות שלי.

אבל זה הממנה לוקח אוצרות מוכנים ומחלקם להעולם. על-כן בודאי גדלה ושגבה מאד מעלת החכם על הממנה אף על פי שגראה שאין לו שום

עח	מוהר"ן	ספורים חדשים קא	חיי	עז	מוהר"ן	ספורים חדשים קא	חיי		
ולבוא אל הצדיק הם מכרחים להניח אותו ואינם יכולים למנעו מזה בשום אופן כי עקר המניעות שהן מונעין הוא רק מה שמטעין אותו כנזכר לעיל.	וספר מעשה לענן זה שצריכים להתחזק להתקרב להצדיק גם לאחר מיתה כי גם שם צריכין התחזקות אמונה.	וספר שהיה בארץ-ישראל איש אחד מאנשי רייסין שנסע יחד לארץ-ישראל עם הצדיק הקדוש המפורסם מורנו הרב מנחם מגדל זכר צדיק לברכה מוויטפסק (וכבר ידוע מגדל המחלקת שהיה על הצדיקים והחסידים בימים הקודמים, בפרט במדינות ליטא ורייסין, וכל מי שהיה רוצה להתקרב להם היו להם מניעות עצומות בלי שעור) והספימו שם בארץ-ישראל לשלח אותו לחוץ לארץ בשביל להביא מעות ארץ-ישראל פנהוג. ובדרך הלוכו על הים נפטר לעולמו זה האיש השליח הגדול שהיה מקרב להצדיק מורנו הרב מנחם מגדל הג"ל.	יכלם לא בעולם הזה ולא בעולם הבא. ופעם אחת אמר שהאדם צריך להתחזק בהאמונה בהצדיק האמת כף שאפלו אחר מיתתו יהיה חזק באמונה ולא יוכלו להטעותו שם בשום אופן. כי גם שם צריכין התחזקות גדול להאמין בהצדיק. ואמר כי יש נשמות הרשעים המתנגדים שרוצים להטעותו מהצדיק האמת כדי למנעו שלא יתחזק לבוא אליו בשביל תקון. ואמר שמי שהיה חזק באמונה בודאי לא יוכלו שם המונעים למנעו מלילך להצדיק לקבל תקון לנשמתו. כי עקר המניעות גם שם הם רק מה שהמקטרגים והמחבילים וכו' שיש שם הם מבלבלין ומחלישין דעתו ומטעין אותו ודוכרין על הצדיק מה שדוכרין כדי שלא יתחזק לבוא אליו (כי בודאי אפלו אחר פטירת האדם כל זמן שאינו זוכה עדין לבוא למקום מנוחתו בשלמות עדין אינו בעלמא דקשוט. אדרבה עקר עגשו ויסורים על-ידי המחבילים שמוליכין אותו בעולם התהו ונדמה לו כאלו עדין הוא בזה העולם, ומטעים אותו בכמה הטעאות במפרסם בספרים) אבל אם האדם חזק בדעתו ואינו שומע לדבריהם ומתעקש עצמו ואומר איני שומע לכם ואני רוצה דקא לילך	טוב לך לשאר פאן כפתחלה ותחזר ותתקרב אצלי. השיב לי, מכס? (בלשון תמה) אני רחוק מאד. ונדמה לי שהוא באמצע היום, והחמה עומדת פנגד הראש והגביה עצמו למעלה באויר עד שעלה אל החמה. והיה הולך עם החמה וירד מטה מטה על הארץ כהולך עם החמה עד שירד למטה לארץ ממש בשקיעת החמה. וכן הלך יותר עם החמה, עד שבחצות לילה פא עם החמה כנגדי ממש מלמטה. כי בחצות הלילה אז החמה פנגד רגלי האדם ממש ואז פשירד למטה מאד עד שהיה כנגדי ממש מלמטה שמעתי קול צעקה שצעק אלי השמעתם כמה אני רחוק מכס ואיני ידע הפרוש:	ותתקרב אצלי. השיב לי, מכס? (בלשון תמה) אני רחוק מאד. ונדמה לי שהוא באמצע היום, והחמה עומדת פנגד הראש והגביה עצמו למעלה באויר עד שעלה אל החמה. והיה הולך עם החמה וירד מטה מטה על הארץ ממש בשקיעת החמה. וכן הלך יותר עם החמה, עד שבחצות לילה פא עם החמה כנגדי ממש מלמטה. כי בחצות הלילה אז החמה פנגד רגלי האדם ממש ואז פשירד למטה מאד עד שהיה כנגדי ממש מלמטה שמעתי קול צעקה שצעק אלי השמעתם כמה אני רחוק מכס ואיני ידע הפרוש:	התמנות. פי ממנו נמשכים כל האוצרות הג"ל:	קא. (כא) יום תמישי וילך בין כסה לעשור תק"ע לפ"ק פה ברסלב. ספר לנו שחלם לו ואינו יודע הפרוש. שאיש אחד שהיה מאנשינו נפטר לעולמו והוא מת באמת, אף הוא לא ידע עד אותו היום ונדמה לו בחלומו שכל העולם עומדים סביבו ונוטלין רשות ממנו לנסע לדרךם פנהוג אחר ראש-השנה.	ואותו האיש הנפטר היה גם-כן עומד שם ושאל אותו מדוע לא היית על ראש-השנה, השיב לו הלא כבר נפטרת לעולמי. אמרתי לו בשביל כך, ואם האדם נפטר אינו רשאי לבוא על ראש-השנה, ושתק. ומחמת שפמה בני אדם דברו עמי מאמונה דברתי עמו גם-כן מזה. (נראין הדברים שהבנו וזכרנו בפרק הבין שגפ"ל מן האמונה).	ואמרתיו לו וכי אין בעולם רק אני. אם אין אתה מאמין בי התקרב לצדיקים אחרים, מאחר שנשארו לך אמונה עדין פאחרים התקרב להם. ואמר למי אתקרב, ונדמה לי שהראיתי לו לזה התקרב פמורה על איזה מפרסם. השיב לי אני רחוק ממנו. אמרתיו לו קרב עצמך לאחר, והייתי חושב לפניו כל המפרסמים ועל כלם אמר שהוא רחוק מהם. אמרתיו לו מאחר שאתה רחוק מכלם ואין לך למי להתקרב

ההתנשאות של ראשי הדור בתקופתו, ועל-ידי-זה נחשב בעיני כל המצווה של הכנסת ארחים, ועל-ידי-זה הלומדים זוכים שהחלכה כמותם.

מי שמחמיר לאחרים ומקל לעצמו, ואמר על מה שלא שמע ששמע - על-ידי-זה אינו זוכה לראות ביפי המלך; כי הקלפה של אדום, שהיא יראה רעה, מחשיף מאור עיניו מלהסתכל ביפי פני המלך.

לשון הרע

המספר לשון הרע, הקדוש-ברוך הוא אמר לשר של גיהנם: אני עליו מלמעלה ואתה עליו מלמטה. ותקנתו: יעסק בתורה וינשפיל דעתו; גם על-ידי-זה לא יבוא לידי לשון הרע.

על-ידי לשון הרע מגדיל עונותיו כנגד שלש עברות.

מלתא דמתאמרה באפי מרא או באפי תלתא, לית בה משום לשנא בישא.

האי לשנא בישא, אף-על-גב דלקבולי לא מבועי - למיחש מבועי. מי שדבר רע על ישראל, לסוף שיחלה על פיו.

כשאין אהבה בין ישראל - נעשים הלכי רכיל, ועל-ידי הלכי רכיל נעשים לצים.

ברחים הקלפות ואינם יכולים לשמע. אבל יש קלפה דקה שהיא קרוכה לקדשה, והיא אינה ברכת; אלא כשיש בתורה ישועת ישראל - אזי היא גם-כן ברכת. וסימן לדבר: "וישלח משה את התנו" - למאן דאמר: "יתרו קדם מתן-תורה בא" והלך לו.

המוציא דברי תורה בפיו נצול מדין סקילה.

לאו בכל מקום אדם זוכה לסגל תורה ומעשים טובים; כשכיל זה הקדוש-ברוך הוא מסבב סבוכים שיצא זה האדם ממקום הזה למקום אחר.

כשאדם לומד עד שנתנגע, בזה ממתיק דינים ומעורר רחמים; גם על-ידי-זה מעורר רחמים אצל אביו בקבר.

על-ידי תורה בא לאמונה, ועל-ידי אמונה בא לקדוש השם.

זכי הראות יכולין להפיר את האדם מי רבו שלמדו תורה; ודוקא כשמפירין את תאר פני הרב. כי על-ידי ההלכות שלמד מרבו, נעשה תאר פני המלמד כתאר פני הרב, כי ההלכה היא חקמתו המאיר תאר פניו, "חכמת אדם תאיר פניו", וכשמקבל ההלכה מקבל חלק מתאר פניו, ולפי רבוי ההלכות - נתרבה חלקי תאר פניו. על-ידי קדשת השם יתברך

חלוב. הונא בריה דמר זוטרא. רב הונא בר רב איקא. רב הונא בר פפי. הונא בר חניליאי. הונא מר בריה דרבא מפרזקי. רב הונא בריה דרבא. רב הונא מדמרהיא. רב הונא בר מנחה. רב הונא בר חנינא, או בר חנינא. רב הונא מר בר רב נחמן. הונא מר בריה דרב נחמיה. רב הונא מר בר אנאי. רב הונא בר יהודה. רב הונא מפרניש. רב הונא מסורא. רב הונא בר גניבא. רב הונא ספרא דסדרא. רב הונא בר אחא. רב הונא בריה דרב עלאי. הונא בר תחליפא. הונא בריה דר' הלל. רב הונא בר ביבי. רב הונא בריה דרב ירמיה בר אבא. רב הונא בר ביזנא. הונא מר בר מרימר. רב הונא מדסקרמא. רב הונא הכהן בן משה בר עצור. ר' אבא הונא הכהן בר' אבין. רב הונא אביו של זעירא הכהן. רב הונא בר אבין. רב הונא בר נתן. רב הונא אחיו של רב אחאי.

ר' הורייני אחוי דר' שמואל בר סוסרטני. ר' הורקנוס בר' אליעזר בן הורקנוס. ר' הושע בר יאיר. רב הינק. הלל הזקן בר גמליאל. ר' הלל בן זמן רבי. הלל הנשיא בר' יהודה נשיאה. ר' הלל. ר' הלל בן פזי. ר' הלל בר' ולס. ר' הלל כפרי. הלל אחוה דר' גמליאל זוגא. ר' הלל בריה דר' שמואל בר נחמני. הלל בר נחמן. ר' הלל בר הילני. ר' הלל בר ברכיה. רב

הלל חבר רב אשי. בר המדורי. רב המנונא סבא. רב המנונא סבא שפוזר. רב המנונא, (שנים יהי) רב המנונא זוטרי. רב המנונא בריה דרב יוסף. רב המנונא בריה דרבא מפשרויגא. רב המנונא ספרא. רב המנונא בריה דרב אדא בר אהבה.

אות ו. רב וסטיני. ורדימוס בן ר' יוסי. ר' ולס.

אות ז. רב זבדא. רב זבדי. זבדי בן לוי. ר' זבדיה בר' יעקב בר זבדי. ר' זבדיה חתנו דר' לוי. זבולון בן דן תלמיד שמואל. רב זביד. רב זביד מנהרדעא. ר' זבידא. זוגא דמן הדייב. ר' זוגא. זוגא קריביה דר' אבא בן זבדא. ר' זוהמאי. ר' זיואי. ר' זילאי. רב זוטרי. רב זוטרא בריה דר' זירא. ר' זוטרא בר טוביה. ר' זוטרא תנא דברייתא. מר זוטרא חסידא. מר זוטרא חבר רב אשי. מר זוטרא רבה. מר זוטרא פרב אבדימי. מר זוטרא בריה דרב טבי. מר זוטרא בר רישבא. מר זוטרא בריה דרב מרי. מר זוטרא בן רב מרי בר איסור.

זונין. ר' זונין חזן. ר' זירא. ר' זירא בר אדא. ר' זירא דמן קסרי. רב זירא בר ממל. ר' זפאי. ר' זפאי דאלכסנדריאה. ר' זפאי דשאב. ר' זפאי דמן כבול. זפאי טבא. בן זפאי. זכריה בן קבוטל. ר' זכריה בן השצב. ר' זכריה בן אבקולס. ר' זכריה חתנו דר' לוי.

ספר מריבה המידות סב שמות הצדיקים יח

משונאיו.
 ה. קדם המלחמה צריך תפלה לה' ותברך.
 ו. בכל פעם שאדם נפל מאמונתו - הוא ממשיך עליו מתנגד גדול ועשיר.
 ז. לשאדם מתפלל על שונאיו, תפלל בבקר.
 ח. הסתכלות בכל פעם על השמים זהו מבטל שנאת האויבים.
 ט. לששוכח את העניים - אין מנצח.
 י. עני שהרשע רודף אותו - תדע שהוא בעל-גאון.
 יא. מי שהוא נצחן הקדוש-ברוך-הוא שוכח אותו, ומסתיר פניו ממנו.
 יב. לשאדם מצר - אויביו נתרוממים.
 יג. מי שהוא נצחן בא לידי שכתה.
 יד. מריבה בא לאדם, כשכא לאדם איזהו מצוה - והוא משלחה ואינו מקלמה.
 טו. מי שעשה מריבה עם הצדיקים, בקדוה שמהשבותיו רעים.
 טז. לפעמים המקום גורם מריבה לאדם.
 יז. מי שיש לו שונאים - יכניע את עצמו, על-ידיה ציולהו הקדוש-ברוך-הוא משונאיו.
 יח. כשיש לאדם שונאים, והוא מחפש בכל מיני חפוש למצא להם אהבה - על-ידיה יהיו כאפס וכאין.
 יט. כשיש לאדם אויבים, ואינו הושב איך לנקם בהם, אלא הוא דבוק בשמחת השם ותברך - על-ידיה

הקדוש-ברוך-הוא נתן לו כח לנקם מהם.
 כ. הנאפים - לרב הם בעלי מריבה לצדיקים.
 כא. כשיש הכנעה, על-ידיה אין מורא במלחמה כאלו הוא יושב במקצור.
 כב. מי שהוא נצחן בא עליו תלאים לאין מרפא.
 כג. שנים שמריבים והלכים לדון לפני השר של עפ"ם, על-ידיה הקדוש-ברוך-הוא מביא עליהם מכה שאין לה רפואה.
 כד. לפעמים הקדוש-ברוך-הוא מחזק לב הרשעים כנגד הצדיקים במריבה - כדי שיהיה להם מפלה.
 כה. מי שנתן כבוד לזקן, הוא נצול ממלחמה.
 כו. מי שמגיד ריבו לפני הקדוש-ברוך-הוא, ראה נקמתו בשונאיו.
 כז. על-ידי המחלוקת בא דלות.
 כח. מי שחולק עם שכניו, לסוף שיהיה לעג לאויביו.
 כט. מי ששומע הרפתו ושותק נקרא חסיד, והקדוש-ברוך-הוא שומר את נפשו.
 ל. התפלה בהתלהבות שהתלהבות בא לו בפנים, על-ידיה נפלים ונתלהטים שונאיו.
 לא. מי שהוא טוב וישר מנעריו, על-ידיה כשיש לו איזה מחלוקת יתנדבו לפס של הרבה בני אדם ויתחברו אליו לעזור לו.

ינאי. ר' חייא קטוספא. ר' חייא בר גוריא. ר' חייא דציפורין. ר' חייא בר תנחום.
 ר' חילא. חילפא בר אגרא. חילפי בר בריה דר' אבהו. חילפא בר אידי. ר' חלפו בר זבדי. אבא חלפא קרויא. ר' חכניאי. ר' חלבו. ר' חלבו מטיבה. ר' חלבו בן חילפא בר סמקאי. ר' חלבו בר חנן. ר' חלפתא. חלפתא בן אגרא. ר' חלפתא איש כפר חנניה. ר' חלפתא בר' יוסי בן חלפתא. ר' חלפתא דמן רפדא. ר' חלפתא דמן הונא. חלפתא קסריא. חלפתא קרויא. אבא חלקיה בר בריה דחוני המעגל. רב חלקיה. ר' חלקיה אבוי דר' מנחמי. ר' חלקיה אבוי של ר' מני. רב חלקיה מהגרוניא. רב חלקיה בריה דרב אוןא. רב חלקיה בר טוביה. חלקיה הדומי. רב חמא בר ביסנא. ר' חמא בר אושעיא. ר' חמא הפהן אבוי של ר' חנינא. ר' חמא בר חנינא. רב חמא בר בוזי. רב חמא בר אבא. רב חמא בריה דרבה בר אבוי. חמא בר אדא שליח ציון. רב חמא בר גוריא. רב חמא בר טוביה. רב חמא בר עוקבא. רב חמא אבוי דרב יוסף בר חמא. רב חמא בר ברתיה דחסא. רב חמא מנהרדעא. רב חמא בר יוסף. רב חמא בר מארי. ר' חמא בר פפא. ר' חמא בר חנינא בר פפא. רב חמא בר אשי. רב חמא בר שקלא. רב חמא דכפר תחומין. רב חנא בגדתאה.

ר' חנא פתוראה. רב חנא חתנו דרב אדא בר אבהו. רב חנא בר אדא. רב חנא בר חנינא. רב חנא בר אבא. רב חנא בר אבא. רב חנא בר ביזנא. רב חנא אבוי דרבה בר בר חנא. רב חנא קרטינגנאה. רב חנא בר יהודה. רב חנא בר ייבא. ר' חנא שאונה. רב חנא בר חניליא. חנא בר ליראי. רב חנין. רב חנין מחוונאי. רב חנין בר אשי. רב חנין בר אבוי. רב חנין בריה דרב ייבא. רב חנין חמניה דבי גשיאה. רב חנין דציפורין. רב חנין בר פפא.
 חנן בן אבישלום. חנן המצרי. חנן הנחבא. רב חנן בן פיטום. חנן בן פנחס. רב חנן בר אבא. רב חנן בר רבא. רב חנן בר רב חסדא. רב חנן מפי צלוחית. חנן מגופסתא. ר' חנן בן זבדי. ר' חנן בן מולדא. חנן חייטא. רב חנן בר יצחק. רב חנן בר אמי. רב חנן מנהרדעא. רב חנן בר תחליפא. רב חנן אבוי דר"ש. רב חנן בריה דר' ברכיה בוצריה. ר' חנן בן פזי. אבא חנן.
 רב חנינא בר שילא. רב חנינא בר שלמיא. רב חנינא בר פהנא. רב חנינא בריה דרב אידי. רב חנינא בריה דרב איקא. רב חנינא בר אבין. רב חנינא בריה דרבא מפרווינא. רב חנינא בריה דרב יהושע. חנינא בריה דרב אסי בר ממל. רב חנינא בר רב יצחק.

ספר מריבה המידות סג

לב. מי שמסית ומנוע את חברו מדרך הטוב - אינו יכול לקום נגד אויביו בשעת מריבה ומלקמה.
 לג. על-ידי ודוי תבטל מעליך מחשבות שונאות.
 לד. הפעל-מחלקת - בידוע שהוא אהב פשע.
 לה. מי שהוא עצור במלין - לא יוכל אותו שום אדם.
 לו. כשהמתנגדים חולקים על חסידים ורוצים לבטל אותם ממלאכת שמים, על-ידי-יזה גפלים ונבזים בעיני צמקן.
 לז. לנצחון תאמר קפיטל "על השמינית".
 לח. מי שמבקר את החולה, הקדוש-ברוך-הוא אינו מוסר אותו ביד שונאים.
 לט. מי שיש לו שונאים יאמר כל היום תפלות ובקשות, ואל יפסק פיו מתפלות ובקשות; על-ידי-יזה יושיע לו הקדוש-ברוך-הוא, ואויביו יבשו.
 מ. מי שהוא נרדף יזכה לבנים ובני-בנים.
 מא. מי שיש לו שונאים יבקש רבים שיבקשו עליו רחמים, ויהיה לו שלום מן השונאים.
 מב. כשיש לך שונאים למטה, בידוע שיש לך שונאים למעלה.
 מג. על-ידי למוד - השונאים ישובו אחור.
 מד. על-ידי בטחון לא יוכלו השונאים

להרע לך.
 מה. על-ידי הכנעה יפלו השונאים במצודה שהכינו לך.
 מו. מי שמתפלל כל היום, על-ידי-יזה בא בושע על אויביו.
 מז. מי שהרע לשונאו של צדיק, על-ידי-יזה יזכה לנצח תמיד.
 מח. כשבני אדם דברים עליך, תלמד ככל לילה אגדה.
 מט. שני צדיקים אינם יכולים לדור בעיר אחת, עד שיהיה להם אמת.
 נ. על-ידי בטחון אויביו לא ישמחו בצרתו.
 נא. מי שאין מביש פני חברו - לא ישמחו אויביו עליו.
 נב. מי שיש לו הרבה שונאים - בידוע שהשנאה שלא פדין, כי אי אפשר שיצאו כלם ידי חובתו פנגדו.
 נג. כשיש לאדם שונאים, ואחר-כך קם עליו איש אחד מרעיו ואנשיו גם-הוא לחלק עליו - הוא סימן שהפעל-מחלקת שלו יהיו נכשלים ונפלים.
 נד. מי שיש לו אמונה - אינו נרא מאויביו.
 נה. על-ידי תפלה בשועה - אויביו אינם שמחים עליו.
 נו. מי שיש לו שונאים ואינו יודע אם יפל בידם אם לאו, יסתכל אם נפל ממדרגת עבודת השם יתברך - בידוע שיהיה נמסר בידם.
 נז. למחלקת ילמד מסכת סנה. ("תצפנם").

שמות הצדיקים

יט

רב חנינא ורדאן. חנינא אבוי דרב ינטה. רב חנינא סבא. רב חנינא בר חזיא. רב חנינא. רב חנינא בר פפא. חנינא קרחנאה.
 ר' חנינא בן דוסא. ר' חנינא בן גמליאל דבבנה. (ר' חנינא בן אנטיגוס). ר' חנינא בנו של ר' יוסי הגלילי. ר' חנינא בן אנטיגוס הפהן. ר' חנינא הגדול. ר' חנינא קרא ר' חנינא בר חמא הפהן. ר' חנינא בר עקבא. ר' חנינא בר פפי. ר' חנינא בר פפא. ר' חנינא בר שלקא. ר' חנינא בן עגול. ר' חנינא בריה דר' אדא. ר' חנינא בן תורתא. ר' חנינא טירטאה. ר' חנינא בר אבהו. ר' חנינא בר הלל. ר' חנינא מסורא דפרת. ר' חנינא מסורא. רב חנינא בר אבדימי. ר' חנינא בר ביבי. ר' חנינא בר מניומי. ר' חנינא בר יוסף. רב חנינא. חנינא בן שמואל. ר' חנינא איש טבעון. ר' חנינא הנקן. ר' חנינא בר סוסי. ר' חנינא בר סרסי. ר' חנינא בן סנסן. חנינא בר איסי. ר' חנינא בן פזי. ר' חנינא פתובא. ר' חנינא ענתיה. ר' חנינא בר אנדריי. ר' חנינא בן אורי. ר' חנינא בן עשל. ר' חנינא ברוקא. ר' חנינא בן עיזקא. ר' חנינא סגן הכהנים.
 חנניה בן חזקיה בן גרון. ר' חנניה בן חננין מעשרה הרוגי מלכות. ר' חנניה בן חנינאי. חנניה איש אונו. ר' חנניה בן עקביה. חנניה בן אחי ר' יהושע. ר' חנניה

בריה דר' אבהו. ר' חנניה בריה דר' איבי. חנניה בן יהודה. חנניה בריה דר' יסא. ר' חנניה בן חלניסי. ר' חנניה בן עכברי. רב חנניה דבית חורון. רב חנילאי בר אידי. רב חנילאי מחוונאה. חנמאל המצרי. ר' חנמאל. ר' חננאל בר פפא. רב חסא. רב חסדא הפהן. ר' חסדא בר יוסף. רב חסדא בר אשי. ר' חסדא בר אבדימי.
 אות ט. טאבות רישבא. טאבי או טבי. טבי בר בריה דמרי. טבי רב טבות. טבי עבד רבן גמליאל. רב טביומי. ר' טבלא בר טברי. רב טובי בר קיסנא. ר' טובי בר קיסנא. רב טובי בר רב נחמיה. רב טובי בר מתנה. ר' טובי בר יצחק. רב טובי ברב קטינא. רב טיטאי. ר' טולי. ר' טייפי סמוקה. ר' טרייא. ר' טרפון הפהן.
 אות י. ר' יאשיה. ר' יאשיה דדריה דר' אלעזר. ר' יאשיה דאושא. ר' יאשיה מהוצל. ר' יאשיה בר יצאי. ר' ייבא סבא. ייבא חמוה דאשין בר נדבך. ר' ייבא בר יוסי. ר' ידוע הפבלי.
 יהודה בן טבאי. ר' יהודה בן בתירא. ר' יהודה בנו של רבי יוחנן בן זבאי. ר' יהודה הפהן. ר' יהודה בן אבא. ר' יהודה בן פבא מעשרה הרוגי מלכות. ר' יהודה בן דמא מעשרה הרוגי מלכות. אבא יהודה. ר' יהודה בן

כ	שמות הצדיקים	מדר	המידות	מריבה	ספר
	בר לינאי. ר' יהודה בן לוי. רב יהודה ברא' שמעון. ר' יהודה בריה דר' שמעון בן פזי. ר' יהודה בן פזי. ר' יהודה קלוסטרבא. ר' יהודה בר נחמני. רב יהודה בר חביבא. רב יהודה בר אמי. יהודה בר אושעיה. רב יהודה אחוה דרב סלא חסידיא. רב יהודה אחוה דרב כהנא. ר' יהודה בר סימן. ר' יהודה בר טיטס. ר' יהודה בן סינגא. ר' יהודה בן זבינא. ר' יהודה בן פזינא. ר' יהודה בן אחותו של ר' יוסי בר חנינא. ר' יהודה בר נתן. ר' יהודה בר ישמעאל. ר' יהודה בר שילא. רבי יהודה בר עולא. מר יהודה. יהודה בר הונא. רב יהודה מדאיסקרמא. רב יהודה בר רב יהודה מדפתלי. ר' יהודה בר אשמיטא. רב יהודה בר אחיטאי. ר' יהודה הנדנאה.	דמא מעשרה הרוגי מלכות. אבא יהודה. ר' יהודה הבושם. יהודה איש כפר ברתומא. יהודה בן דוסתאי. ר' יהודה בן פטירי. ר' יהודה בן פתורה. ר' יהודה בן גודגדא. ר' יהודה בן גוריא. ר' יהודה בן פתירוש. ר' יהודה בן גדיש. יהודה איש כפר עכו. ר' יהודה בן אנגרא. ר' יהודה בן פפוס. ר' יהודה בן גמליאל. ר' יהודה בר נחמיה. או נתמן. ר' יהודה הנחתום. ר' יהודה בן תימא. ר' יהודה בן שמוע. ר' יהודה הענתומי. ר' יודן ענתוריא. ר' יהודה בן יאיר. ר' יהודה בן יאיר. ר' יהודה בר אלעאי. ר' יהודה בן רועץ. ר' יהודה איש טיבעים. ר' יהודה הנשיא הוא רבי, הוא רבינו הקדוש. ר' יהודה נשיאה. ר' יהודה בן נקוסא. יהודה חייטא. ר' יהודה הגזר. יהודה ברי' חייא. ר' יהודה בן לקיש, תנא ודבריהו. ר' יהודה בן מנסאי. ר' יהודה בן גרים. ר' יהודה איש הוצנא. ר' יהודה בן גנדא. ר' יהודה בן גירון. ר' יהודה בן פדיה. ר' יודן ברבי. ר' יהודה בר חנינא. ר' יודן בר חנין. יהודה גרוגרות. ר' יודן בר ברתמיה דרבי שמעון בר יוחאי. ר' יהודה בן ספרא. ר' יהודה בר מספרמא. רב יהודה הספר. רב יהודה סתם בר יחזקאל. רב יהודה בר אשי. רב יהודה בריה דרב שמואל בר שילת. רב יהודה בר זבדא. יהודה בן ישעיה הבושם. רב יהודה בר אבא. רב יהודה בר אידי. ר' יהודה	שכולם את עצמו בשעת מריבה. מי ששוכח דבר אחד מתלמודו, על-ידי-זה קמים עליו בעלי מחלקת. על-ידי מחלקת שחולקין על הצדיק נתעוררים מלחמות. כשדברים על האדם אזי יש פה ביצר הרע להגביר את עצמו על זה האדם שדברים עליו, וצריך לבקש רחמים על-זה. מי שקשה לקבל פיוס, הוא מעלמא דנוקבא. למריבה - השכם והערב לבית המדרש ולמד תורה, או כשאי אפשר לדון אותם תפולל עליהם, והקדוש-ברוך-הוא נפילם; ואל תמסר אותם לשר. כל שיש לו קנאה על חברו, ודומם - הקדוש-ברוך-הוא עשה לו דין. אל תריב עם אדם שהוא תקיף ממך, אף-על-פי שהוא מכף אותך לדבר הבלתי הגון; אבל אם יש לו אימת שר - תלך עמו אל השר, ואל תעשה הדבר הבלתי הגון. על-ידי לשון הרע נפלים במלחמה. מי שאין אמר לשון הרע - הוא מנצח. שנה ופרש, על-ידי-זה אויביו רדפין אותו. כשאשתו של אדם שפעת דם בלא עת-גדתה, בידוע שאיזה שנאה נתעורר עליו.	מחלקת בא על-ידי חבורת רשעים. על-ידי עצבות גם האהבים יחלקו עליך. אין מריבה מצויה בביתו אלא עד שתכלה תבואה מביתו. לפעמים פשהרה צדיקים חולקים על צדיק אחד - גם הקדוש-ברוך-הוא מספים עמהם, אף שהאמת עם הצדיק האחד; והצדיקים ממשיכין את רצון הקדוש-ברוך-הוא עמהם. הקורא לחברו 'רשע' - רשאי לירד לתוך אמנותו, ולמעט מזונותיו עד שלישי. אם אין לאדם חברים ואהבים - נח לו שגמות. כל הדברים נבראים בבחינת זכר ונקבה; אפלו מלכים: יש מלך בחינת זכר, ויש מלך בחינת נקבה, והקדוש-ברוך-הוא מרחיקן זה מזה כדי שלא יתריבו את העולם. בעל-מריבה, אף-על-פי שהוא למדן - אל תכבד אותו. במקום מריבה - שם השטן. מי שמקום קריאת שמע שחרית וערבית, אינו נמסר ביד שונאיו. על-ידי תורה וגמילות חסדים אויביו נפלים לפניו. על-ידי רדיפה הנרדף נכשר לקרובן לפני אלקים. לעולם תצדד להציל את הנרדפים. אין העולם מתקנים אלא בשביל מי	

ספר מריבה המידות סה

30. כִּשְׁהַצְדִיק יֵשׁ לוֹ מַחְלֶקֶת עִם אָחֵד, וְיִכּוֹל לְהַצִּיל אֶת עַצְמוֹ עִם מִמּוֹן - יִצִּיל אֶת עַצְמוֹ, וְאֵל יִשְׁתַּמֵּשׁ בְּצַדִּיקוֹתָיו.

31. בְּכֵל בְּעַל־יַד מַחְלֶקֶת נִתְגַּלְגְּלִים שֶׁם נִיצוֹצֵינָם מִנְשַׁמַּת דָּתָן וְאֲבִירִים.

32. הַמַּחְלֶקֶת שְׁלִישׁ בֵּין שְׁנֵי צַדִּיקִים לְטוֹבַת יִשְׂרָאֵל - תִּדְעַ שְׁשָׁם לְמַעַלָּה יֵשׁ שְׁנֵי מְלָאכִים שְׁגִם-הֵם חוֹלְקִים גַּם-כֵּן, וְאִין לָהֶם מְכַרִיעַ אֶלָּא הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בְּעַצְמוֹ.

33. מִי שֶׁשׂוֹמֵעַ חֲרַפְתּוֹ וְשׂוֹתֵק, עַל-יְדֵי-זֶה נִתְבַּטֵּל מִמִּנּוֹן רַבּוֹת רְעוּת שְׁהִיוּ רְאוּיִין לְבוֹא עֲלָיו.

34. דַּעְתּוֹ שֶׁל הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא נוֹטֵה תְּמִיד אַחֵר הָרִב; אֲכַל אִם הָרִב הֵם רְשָׁעִים - אִין דַּעְתּוֹ נוֹטֵה אַחֲרֵיהֶם.

35. אִין מְלַמְדִין זְכוּת עַל הַמִּסִּית.

36. כִּשְׁלִישׁ מַחְלֶקֶת מִשְׁנֵי אֲנָשִׁים וְלְכָל אָחֵד יֵשׁ לוֹ אֲנָשִׁים הַמְצַדִּיקִים לוֹ, כִּשְׁגוֹזְרִים מִיתָה לְמַעַלָּה חֵס וְשְׁלוֹם עַל אָחֵד מְאֻנְשֵׁי הַמַּחְלֶקֶת - מִתְחַלְלִין מִן הַקָּטָן שֶׁבָּהֶם, וְלֹא מִן הַיֵּשׁ שֶׁהוּא עֶקֶר בְּמַחְלֶקֶת.

37. לְפַעְמִים נִגְזֵר עַל הָאָדָם שֶׁיִּכְלָה זְרַעוֹ; וְכִשְׁנִמְסָר בְּיַד שׂוֹנְאָיו, עַל-יְדֵי-זֶה נִתְבַּטֵּל הַגְּזֵרָה שֶׁל כְּלִית זְרַעוֹ.

38. מִי שֶׁמְרַחֵק אֶת הָאָדָם מֵעֲבוֹדַת הַשָּׁם וְתַבְרָךְ, עַל-יְדֵי-זֶה יָבוֹא מִמִּנּוֹן זְרַע שֶׁצְּרָעוֹ לְזַרְעוֹ שֶׁל הַמְרַחֵק.

39. מִי שֶׁיֵּשׁ בְּיָדוֹ לְמַחוּת בְּרָשָׁעִים, וְלֹא מַחָה - כָּאֵלוֹ הוּא עֹשֶׂה הָרַע.

40. הַמַּחְזִיק בְּמַחְלֶקֶת עוֹבֵר בְּלֹא-יָרְאוּי לְהַצְטָרַע.

41. הַחוֹלֵק עַל מַלְכוּת בֵּית דָּוִד רְאוּי לְהַפְּיֵשׁוּ נַחֲשׁ.

42. עַל-יְדֵי עֶסֶק הַתּוֹרָה יָכוֹל לַעֲמֹד בְּקִשְׁרֵי הַמַּלְחָמָה.

43. צָרִיךְ לְהַתְחַזֵּק נֶגֶד הַשׂוֹנְאִים, וְלְהַעֲרִיף עִמָּהֶם מַלְחָמָה בְּתַבְּבוּלָה; וְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא יַעֲשֶׂה הַטוֹב בְּעֵינָיו.

44. לְמַחְלֶקֶת, סִגְלָה לוֹמַר: "וַיִּקְרָא אֱסָא אֶל ה'" עַד "אֲנוּשׁ" (בְּדַבְּרֵי הַיָּמִים ב' י"ז).

45. מִי שֶׁאִין בְּטַחוּנוֹ בְּאֵלָקָיו, עַל-יְדֵי-זֶה בָּאִים מַלְחָמוֹת וּמְרִיבוֹת.

46. עַל-יְדֵי לְמוֹד תּוֹרָה נִפְלַח עַל הָאֲמוֹת, שְׁלֹא יִלְחַמוּ עִם יִשְׂרָאֵל.

47. לְמַחְלֶקֶת, תֹּאמַר: "וַיֹּאמֶר ה' אֱלֹקֵי אֲבֹתֵינוּ" עַד "כִּי עָלֶיךָ עֵינֵינוּ", מַה שֶׁאָמַר יְהוֹשֻׁפָט (דְּבָרֵי הַיָּמִים ב' כ, ו - ז').

48. בְּשַׁעַת מַלְחָמָה צָרִיךְ לְהִכִּין כְּלֵי מַלְחָמָה כְּפִהוּג וְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא יַעֲשֶׂה מַה שֶׁבְּרַצוֹנוֹ, וְאִין לְסַמֵּךְ עַל הַגֶּס.

49. הַקָּבֵעַ מְקוֹם לְתַפְלָתוֹ, אוֹיְבָיו נִפְלִים תַּחְתּוֹ.

50. אִין לְהַתְפַּלֵּל עַל שׂוֹם אָדָם שְׁמִימוֹת, אֲפֹלוּ עַל מִין; כִּי יוֹתֵר טוֹב לְהִרְגֵם אוֹתָם בְּיַד־שְׁמִימִים.

51. אֵל תִּתְגַּרֵּה בְּרָשָׁע; כֹּל-שֶׁכֵּן בְּרָשָׁע שֶׁהִשְׁעָה מִשְׁחָקָת לוֹ.

52. מִתֵּר שְׁלֹא לְהוֹדוֹת עַל הָאֲמַת וְלַחְלַק עֲלָיו, כְּדֵי דְלֹא לְטַעֵי כְּלֵי

שמות הצדיקים

כא

ר' יודן בר שקלי. ר' יודן בן טרפון.
 ר' יודן כפודקנא. ר' יודן איש צידין.
 ר' יודן בר חלפנא. ר' יודן בר פילא.
 ר' יודן גלפניא. ר' יודן מריא. ר' יודן מגדליא. ר' יודן דמן גלילא. ר' יודן בר איבו. ר' יודן אבוי דר' מפנה. ר' יודן בר נתמיה. ר' יודן.
 ר' יהושע בן פרחיה. רב יהושע בן בתירא. ר' יהושע סתם, הוא בן חנניה. ר' יהושע בר ממל. ר' יהושע בן הורקנוס. ר' יהושע בן פתר ראש. ר' יהושע בן גמלא. ר' יהושע בן מתנא. ר' יהושע בן דמא. ר' יהושע בן קפוסאי. ר' יהושע הגרסי. ר' יהושע בן זירוז, בן חמיו של רבי מאיר. ר' יהושע בר עקיבא. ר' יהושע בן קרחה. (יש אומרים שיהם אחד). ר' יהושע בן לוי. ר' יהושע בן לוי בר' שלום. ר' יהושע הדרומי. ר' יהושע בן אלישע. ר' יהושע בן יאיר. ר' יהושע עוזא. ר' יהושע דסקנין. ר' יהושע בריה דר' תנחום בר חייא דכפר חננין. ר' יהושע בר אבא. ר' יהושע בר אידי. ר' יהושע בריה דרב אידי. ר' יהושע הפהן בר' נחמיה. ר' יהושע בר גיזורה. ר' יהושע אונגא. ר' יהושע בר אביון. ר' יהושע בריה דר' טימי. ר' יהושע בן פתוס. ר' יהושע בר זידל. רב יהושע בר אבירים. ר' יהושע בריה דר' פננדי. ר' יהושע בן פדיה. ר' יהושע בר אבא אושעיא איש-טריא. ר' יהושע הלוי בר שלום.

ר' יוד. רב יוחני. מר יוחני. מר יוחנא בריה דרב חנא בר אדא. מר יוחנא בריה דרב חנא בר בינא.
 יוחנן כהן גדול. יוחנן בן נרבאי. ר' יוחנן בן בתירא. ר' יוחנן בן זפאי. ר' יוחנן בן הורקנית. ר' יוחנן בן נורי. ר' יוחנן בן בג בג. ר' יוחנן בן ברוקא.
 ר' יוחנן בן גודגדא. ר' יוחנן בן ישוע בן חמיו של ר' עקיבא. יוחנן בן משלם. ר' יוחנן הסנדלר. ר' יוחנן בן מתנא. ר' יוחנן בן דבכאי. ר' יוחנן הנזוף. ר' יוחנן בר פנחס. ר' יוחנן בר יאשיה. ר' יוחנן איש בקעת בית חורקן. ר' יוחנן. ר' יוחנן מלחשף. ר' יוחנן המפוחי. ר' יוחנן בן ארנא. ר' יוחנן בר ברכיה. ר' יוחנן דקפו. ר' יוחנן בר אבין. ר' יוחנן בר חנינא. ר' יוחנן בן אלעזר. ר' יוחנן קסקסאה. ר' יוחנן חקוקאה. ר' יוחנן בר רבינא. ר' יוחנן אחוי דרב ספרא. ר' יוחנן ספרא דגופתא. ר' יוחנן בן מריא. ר' יוחנן בן שאול. ר' יוחנן בן קצרה. ר' יוחנן דציפורין. ר' יוחנן בן מולדא. ר' יוחנן בן פזי. ר' יוחנן בר' יוסי. ר' יוחנן בן יהושע. ר' יוחנן בן תורתא. ר' יוחנן בן עכמאי. ר' יוחנן

- עלמא בתרה. קו. בעון שגאת חנם - מריבה רבה בתוך ביתו.
- קו. חרב ויבה רבה בא בעון ענוי הדין, ועוית וקלקול הדין, ובטול תורה.
- קח. אשה נדה דפסקה בין תרי, אם סוף נדה היא - עשה מריבה ביניהם.
- קט. הנדרף שמפיס את הרוף, על-ידי זה נתעורר דין על הרוף.
- ק. המפרנס את שונאיו, על-ידי זה נדון השונא בדין שרפה.
- חלק שני
- א. על-ידי שהוכרים על הצדיק, על-ידי זה נתגבר הפילוסופיא בעולם; וכן להפך.
- ב. יש מפרסמים שעקר הפרסום שלהם נעשה על-ידי המחלקת.
- ג. על-ידי המחלקת נפל לתאות נאוף.
- ד. מי שקמים עליו רבים וחולקים עליו על אמונתו, והוא עמד כנגדם וטוען כנגדם דברים הנחמקלים - על-ידי זה זוכה לבנים רבים, והעולם נתמלא מזרעו.
- ה. מי שנתן עיני שכלו תמיד לחקר את ראשי הדור, ומעין בהם בעיני בישא, על-ידי זה נפל לרעב שלעתיד, הינו "לא רעב ללחם"; וזה: "רעב" - עין בתוך ריב'.
- ו. על-ידי צדקה בסבה קלה הוא מקניע את אויביו, והקדוש ברוך הוא מצילו מסבות גדלות של אויביו.
- ז. על-ידי ברפת המזון נתודע השם יתברך בעולם. גם על-ידי ברפת המזון נתישב המלכות מן המריבות והמלקמות.
- ח. מי שלמידו בתורה במחין זכים, שאכילתו כל-כף בקדשה שנוון ממזון שהמלאכים נודנין ממנו, על-ידי זה שונאיו נודנין בחנק. וסימן לדבר: "ויחה ביום השלישי בהית הבקר", ויבקר היתה שכבת השל", ויהי באשמרת הבקר". (פירוש סי' זה עי' לעיל אבילה חלק שני סי' ה)
- ט. הצער והקנטור שיש על החכם, על-ידי זה בא לידו שכהה.
- י. על-ידי המריבה גורמים שהתלמידים הקטנים נתפרסמים קדם זמנם; וזהו בחינת הפלת נפלים, שהנולד יוצא לאור העולם קדם זמנו. ועל-ידי זה גורם עניות, ולפעמים גורם מיתות חס ושלום.
- יא. לפעמים אין שלום בית לאדם, וכל בני ביתו בקטטה; בידוע שיש שדים בבית הגורמין כל זה, ועל-ידי זה באים יסורים על אנשי ביתו.
- יב. לפעמים מקומו של אדם גורם לו מריבות; כמו שאין שאלין בשלום חברו במקום הטנפת.
- יג. על-ידי הצער והעצבות בא מריבה בעולם, ועל-ידי השמחה בא שלום בעולם.
- יד. התגלות התורה היא על-ידי השלום.

ענתניויה.

ר' יונה אבנה דר' מני. ר' יונה בר תחליפא. ר' יונה בוצרייא. יונתן בן עזיאל. ר' יונתן בן בתירא. יונתן בן הרפינס. ר' יונתן בן חרשא איש גנוסר. ר' יונתן בן משלם. ר' יונתן בן אבטולמוס. ר' יונתן בר' יוסי. ר' יונתן בן יוסף. ר' יונתן. ר' יונתן חברו של ר' אביתר. ר' יונתן בן שאול. ר' יונתן בן עכמאי. ר' יונתן בן אלעזר. ר' יונתן בר' יוסי בן לקוניא. ר' יונתן בן עמרם. ר' יונתן בר הלל. ר' יונתן בן חלי. ר' יונתן דבית גוברין. ר' יונתן בר' חגי. ר' יונתן קיפא. יונתן איש קבורה. ר' יונתן ספרא דגופתא. ר' יונתן בר יצחק בר אחא. יונתן הקיטוני.

ר' יוסטא. ר' יוסטא בן יהודה. ר' יוסטא חברא. ר' יוסטא בר מתון. ר' יוסטא בר סימון. ר' יוסטא בר שונים. יוסטא חגיטא.

יוסי בן יעזר איש צרידה. יוסי בן יחנן איש ירושלים. ר' יוסי הפהן. ר' יוסי הגלילי. יוסי בן חוני. ר' יוסי בן קיסמא. ר' יוסי בן דורמסקית. ר' יוסי בן החוטה אפרתי. ר' יוסי סתם, הוא בן ר' חלפתא. ר' יוסי בן משלם. ר' יוסי בר' יהודה. ר' יוסי בר' יהודה איש כפר הבבלי. ר' יוסי בן דולגאי. ר' יוסי בן שלום. ר' יוסי בן כיפר. ר' יוסי בן פרידה. ר' יוסי בן פרטא. ר' יוסי בן תדאי איש טבריה. ר' יוסי

דפקיעין. ר' יוסי בן יעקב איש כפר אונז. ר' יוסי בן יעקב. ר' יוסי דכפר חנן. ר' יוסי בר' אלעזר בן רבי שמעון בר יוחאי. ר' יוסי בר' שמעון בן לקוניא. ר' יוסי הארוף. ר' יוסי בן זמרא. ר' יוסי בן פטרוס. יוסי מעונאה. ר' יוסי בן פזי. ר' יוסי בר יאסין. ר' יוסי בן שאול. ר' יוסי בן נהוראי. ר' יוסי בן קצרתא. ר' יוסי בן יוסי. ר' יוסי בר אסנין. ר' יוסי בר אסי. ר' יוסי בן אלנקים. ר' יוסי ממלחיא. ר' יוסי בן יהושע. ר' יוסי בר חנינא (ב.ה.). ר' יוסי גלילאה. ר' יוסי ציידנא. ר' יוסי דמן יוקרת. ר' יוסי בר אבין. ר' יוסי בן זבידא. ר' יוסי בר' בון. ר' יוסי בר ביבי. ר' יוסי איש הוצל. ר' יוסי בר אבא. ר' יוסי בר אבהו. ר' יוסי בר זמינא. ר' יוסי בר אשין. ר' יוסי איש צייתור. ר' יוסי בן עקבא. ר' יוסי מברקתיה. ר' יוסי מנהר בול. ר' יוסי דמן קסרי. ר' יוסי המבוסי. ר' יוסי הפהן. ר' יוסי איש כפר גופתא. ר' יוסי בר חנן. ר' יוסי בן חנניה. ר' יוסי בר נתן. ר' יוסי מדאה. ר' יוסי בריה דר' תנחום דכפר אגון. ר' יוסי דרומיא. יוסי בן מנשא. ר' יוסי בן גזירא. ר' יוסי בר אלעאי. ר' יוסי בר רב חוני. רב יוסי רישא. ר' יוסי בן אלישע. ר' יוסי בר חמא. ר' יוסי דכפר דן. ר' יוסי בר סימון. יוסי בן סימאי. ר' ייסא שבזרה. אבא יוסי התורתא. אבא יוסי חלי קופרי איש טבעון.

ליקוטי

תפילה כא

תפילות

צמ

ליקוטי

תפילה כא

תפילות

ק

עֲשֵׂר שְׁבֻטֵי יִהְיֶה, וְלִמְעַן כָּל הַזְּקֵנִים הַקְּדוּשִׁים, וְהַנְּבִיאִים הָאֲמִתִּים רֵאשׁוֹנִים וְאַחֲרוֹנִים, וְלִמְעַן כָּל הַתַּנְּאִים וְאֲמוּרָאִים, וְלִמְעַן כָּל הַצַּדִּיקִים וְכֹשְׁרֵים אֲמִתִּים שֶׁהָיוּ בְּכָל דּוֹר וָדוֹר, וְרַחֵם עַל פְּלִיטַת עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל, בְּעַת צָרָה הַזֹּאת אֲשֶׁר כְּמוֹהוּ לֹא נִהְיֶתָה, שֶׁהֵם רוֹצִים, חֹס וְשָׁלוֹם, עֲכָשׁוּ בְּעוֹקְבָא דְמִשְׁיָחָא שֶׁתִּתְפַּשֵּׁט, חֹס וְשָׁלוֹם, חֲכֵמַת הַפִּילוֹסוֹפִיָּא בְּעוֹלָם. וְרוֹצִים לְצוּדֵי נַפְשוֹת יִשְׂרָאֵל בְּדַרְכֵיהֶם וּבִסְבֻרוֹתֵיהֶם, וְהֵם מִתְחִילִים לְחַנֵּף גְּעִרִים קִטְנִים אֲשֶׁר אֵין יוֹדְעִים בֵּין יְמִינָם לְשִׂמְאַלָם, לְחַנֵּקם בְּלִמּוּד סִפְרֵיהֶם וּבִלְשׁוֹנוֹת הַעֲפוּם”ם לְהַכְנִיסָם, חֹס וְשָׁלוֹם, בְּדַרְכֵיהֶם וּבִסְבֻרוֹתֵיהֶם. וְאֵין אִישׁ שֵׁם עַל לֵב לְהַרְגִישׁ צָרָה הַגְּדוֹלָה הַזֹּאת בְּלִבּוֹ, אֲשֶׁר כְּמוֹהוּ לֹא נִהְיֶתָה מִימֵת עוֹלָם, אֲשֶׁר זֶהוּ עֵקֶר חֲבִלוֹ שֶׁל מְשִׁיחַ, וְעַל צָרָה הַגְּדוֹלָה הַזֹּאת הַתִּנְבְּאוֹת כָּל נְבִיאָיו וְחֻכְמֵיו הָאֲמִתִּים מִקֶּדֶם. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: ”וְהָיְתָה עַת צָרָה לִיעֻקֵּב אֲשֶׁר כְּמוֹהוּ לֹא נִהְיֶתָה”, וְכֵמוֹ שֶׁהַתִּנְבְּאוֹת דְּנִיָּאל בְּרוּחַ קְדוּשׁוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: ”וַתִּפְרָרוּ וַתִּלְבְּנוּ וַיִּצְרַפוּ רַבִּים, וְהִרְשִׁיעוּ רְשָׁעִים וְלֹא יָבִינוּ כָּל רְשָׁעִים וְהַמְשֻׁפְּלִים יָבִינוּ”.

מִרְא דְעֻלְמָא כְּלָא, אַתָּה לְבַד יוֹדַע גְּדַל הַצָּרָה הַזֹּאת, אֲשֶׁר אֵין כְּמוֹהוּ, ”מַעוּף צוּקָה וְאַפְלָה מִגְּדָח”, וְאֵין מִי יַעֲמֹד בְּעַדְנִי, כִּי הַצַּדִּיקִי אֲמַת נִסְתַּלְקוּ

בְּעוֹנוֹתֵינוּ. חוּס וְחִמַּל עֲלֵינוּ, יַעֲרֹרוּ רַחֲמֶיךָ עַל בְּנֵיךָ, וְהִגֵּן בְּעַדְנֵנוּ, וְשִׁמְרֵנוּ וְהַצִּילֵנוּ, וּמַלְט נַפְשֵׁנוּ וְהַצִּילֵנוּ בְּרַחֲמֶיךָ אוֹתָנוּ וְאֵת כָּל חֲבֵרְתָנוּ וְאֵת כָּל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל מִן כָּל דַּעוֹת וּסְבֻרוֹת הַרְעוֹת וְהַרְזוֹת שֶׁל כָּל הַמַּחֲקָרִים וְהַפִּילוֹסוֹפִים, הֵן מִמַּחֲקָרֵי עֲפוּם”ם וְהֵן מִמַּחֲקָרֵי יִשְׂרָאֵל, אֲשֶׁר נִתְפַּסּוּ גַם בֵּן בְּרִשָׁת וּמַצוּדָה רַעֲוָה הַזֹּאת שֶׁל חֲקִירוֹת וּפִילוֹסוֹפִיָּא, וְתִלְבַּשׁ קִנְאָתְךָ וְתַחַגֵּר גְּבוּרְתְּךָ, וְתַעֲקֵר וְתִשְׁבֵּר וְתִמְגַּר וְתַבְטֵל מִחֲשַׁבְתָּם הַרְעֵה מִן הָעוֹלָם, וְכָל הַמִּינִים וְכָל הַיָּדִים וְכָל הַכּוֹפְרִים וְכָל הָאֶפְיקוֹרְסִים כְּרַגַּע יֵאבְדוּ. וְלֹא יִזְכֵּר וְלֹא יִפְקֹד עוֹד שׁוֹם סְבָרָא מִסְבֻרוֹתֵיהֶם, וְלֹא שׁוֹם דַּעֲוָה מִדַּעוֹתֵיהֶם. חוּס וְרַחֵם עֲלֵינוּ, חוּס וְחַנּוּנוּ וְהַצֵּל וּמַלְט אוֹתָנוּ וְאֵת זַרְעֵנוּ וְאֵת כָּל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל מִכָּל סִפְרֵיהֶם וּמִכָּל דַּעוֹתֵיהֶם וּמִכָּל סְבֻרוֹתֵיהֶם. ”כִּי לֹא בְּאֵלָה חֵלֶק יַעֲקֹב”. לֹא בְּאֵלָה חֵלְקֵנוּ, לֹא בְּאֵלָה גּוֹרְלֵנוּ, כִּי אֲנַחְנוּ מִזְרַע אֲבֵרָהם יַצְחָק וְיִשְׂרָאֵל עֲבָדֶיךָ, מֵאֲמִינִים בְּנֵי מֵאֲמִינִים. וְאֲנֹנוּ מֵאֲמִינִים בְּךָ יי אֱלֹהֵינוּ, וּבְצַדִּיקֶיךָ הָאֲמִתִּים בְּאֲמוּנָה שְׁלֵמָה בְּאֲמַת כָּלִי שׁוֹם חֲקִירוֹת כָּלִל, כִּי צַדִּיק וְיִשָּׁר אַתָּה וְאַתָּה מְנַהֵיג כָּל הָעוֹלָם בְּמִדַּת הַחֶסֶד וְהַרְחֵמִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: ”טוֹב יי לְכָל, וְרַחֲמֶיךָ עַל כָּל מַעֲשָׂי”.

אָנָּא יי, יְהִמוּ מַעֲיָד עֲלֵינוּ, ”הַאֲזִינָה

קוֹלִי בְּקִרְאֵי לְךָ”, וְתִהְיֶה בְּעֲזָרְנוּ, שְׁנֹכְחָה לְעוֹרֵר וְלִהְיוֹלִיד תְּמִיד תַּעֲלוּמוֹת הַמַּחֲזִין עַל יְדֵי קוֹל צַעֲקַתְנוּ. וְתִרְחַם עֲלֵינוּ וְתוֹשִׁיעֵנוּ וְתִזְכְּנוּ לְקַדְּשׁ וְלִטְהַר בְּאֲמַת אֵת שְׁבַעַת הַגְּרוֹת הַיּוֹצֵאִים מִן הַמִּזְח שְׁבֵרָאשֵׁינוּ, שֶׁהֵם הִפָּה וְתִרְזִין עֲיָנִין וְתִרְזִין אוֹדְנִין וְתִרְזִין נִזְקָבֵי חוּטְמָא. וְעַל-יְדֵי-זֶה נִזְכָּה לְהַמְשִׁיךְ אֵלֵינוּ אוֹר הַפְּנִים שֶׁהוּא שֹׁפַע אֱלֹקֵי שֶׁהוּא הַשְּׁגַת הַמְּקִיפִים הַקְּדוּשִׁים שֶׁל הַשֶּׁכֶל. וְתִשְׁפִּיעַ עֲלֵינוּ רוּחַ קְדוּשָׁה, וְנִזְכָּה בְּרַחֲמֶיךָ לְהִבִּין וְלִהְשִׁיג כָּכֵל פַּעַם מְקִיפִים חֲדָשִׁים דְּקַדְּשָׁה, וְנִזְכָּה לְהִבִּין וְלִהְשִׁיב עִמְּךָ סוּדוֹתֶיךָ. וְתַעֲזָרְנוּ שְׁנֹכְחָה כָּכֵל פַּעַם לְקַדְּשָׁה יְתֵרָה לְמַעַן נִזְכָּה כָּכֵל פַּעַם לְהִשְׁיג מְקִיפִים חֲדָשִׁים לְהַכְנִיסָם לְפָנִים לְתוֹךְ שְׁכֻלְנוּ, לְהִבִּין וְלִהְשִׁיג כָּכֵל פַּעַם הַבְּנוֹת וְהִשְׁגוֹת חֲדָשׁוֹת דְּקַדְּשָׁה מֵה שְׁלֹא הֵינְנוּ יוֹדְעִים לְהִבִּין וְלִהְשִׁיג מִקֶּדֶם. וְנִזְכָּה לְהִכִּיר אוֹתְךָ גַם בְּעוֹלָם הַזֶּה וְלִהְשִׁיג גְּדֻלַּתְךָ וְרוּמְמוֹתְךָ כִּי מֵה שֶׁאֲפָשֵׁר לְהִשְׁיג בְּעוֹלָם הַזֶּה, כִּי לֶכֶף נּוֹצְרֵנוּ לִידַע וְלִהְשִׁיג אוֹתְךָ. וְאַתָּה עֲתִיד לְקַבֵּל דִּין וְהַשׁוֹבֵן מֵאַתָּה עַל זֶה, עַל מִי שְׁלֹא הִשְׁתַּדֵּל לְקַדְּשׁ עַצְמוֹ בְּאֲמַת בְּזַה הָעוֹלָם, עַד שִׁישְׁיג הַשְּׁגַת אֱלֹקוֹתְךָ וְיִדְעַת רוּמְמוֹתְךָ תִּתְבַּרַךְ וְתִתְעַלֶּה שְׁמֶךָ לְעַד.

חוּס וְחִמַּל נָא עֲלֵינוּ, וְעֲזָרְנוּ בְּרַחֲמֶיךָ לְהִשְׁגוֹת גְּבוּהוֹת יוֹתֵר כָּכֵל פַּעַם בְּקַדְּשָׁה וּבִטְהַרָה בְּאֲמַת וּבְאֲמוּנָה

שְׁלֵמָה. הָאֲמַת יְדַעְתִּי רְבוּנוּ דְעֻלְמָא כְּלָא, כִּי אֲנִי רְחוּק עֲכָשׁוּ מִזֶּה כָּל כָּךְ, עַד שֶׁאֲנִי יָכוֹל עִתָּה אֶפְלוּ לְבַקֵּשׁ וְלִהְעִתִּיר וְלִהְפָּצִיר אוֹתְךָ עַל זֶה. אֲבָל מֵה אֲעֲשֶׂה וְאֲכִי שְׁבִשְׁמִים גְּזוֹר, כִּי אַתָּה בְּעַצְמְךָ גְּזוֹרָת עֲלֵינוּ בְּתוֹרַתְךָ עַל יְדֵי צַדִּיקֶיךָ הָאֲמִתִּים, שֶׁנִּשְׁתַּדֵּל וְנִתְאַמֵּץ תְּמִיד לְהִכִּיר וְלִהְשִׁיג וְלִדְעַת אוֹתְךָ בְּאֲמַת וּבְכָל שְׁלָם.

חוּס וְחַנּוּנוּ בְּמִתְנַת חַנּוּם, שְׁנֹכְחָה לְקַדְּשׁ עַצְמְנוּ בְּאֲמַת בְּקַדְּשָׁה יְתֵרָה, וְתִשְׁפִּיעַ בְּלִבְנוּ הַתְּחִינּוֹת וְהַתְּאֲמָצוֹת שֶׁנִּהְיֶה חֲזָקִים בְּדַעְתָּנוּ לְהִעִתִּיר וְלִהְפָּצִיר אוֹתְךָ עַל זֶה, כִּי אַתָּה אֲכִינוּ וְאַתָּה חַפֵּץ לְהִטִּיב עִמָּנוּ בְּטוֹבְךָ הָאֲמַת כָּכֵל מִינֵי טוֹבוֹת אֲמִתִּיּוֹת, וְאַתָּה צוֹפֵה תְּמִיד לְגַלוֹת לָנוּ וְלִהְיוֹדִיעַ לָנוּ טוֹבְךָ הַגָּנוּז וְהַשְּׁגוֹתְךָ הַגְּבוּהוֹת, וְאֵין הַמְּנִיעֵה כִּי אִם מַצְדָּנוּ. קוּמָה בְּעֲזָרְתָנוּ וְהוֹשִׁיעֵנוּ לְצַעֵק אֵלֶיךָ תְּמִיד בְּאֲמַת וּבְכָל שְׁלָם, וְלִטְהַר וְלִקְדֹשׁ עַצְמְנוּ בְּכָל מִינֵי טְהוֹרוֹת וְקַדְּשוֹת וְלִהְרַבּוֹת תְּפִלָּה וְתַחֲנוּנִים וְדַבְּרֵי רְצוּיִים וּפְיוּסִים לְפָנֶיךָ תְּמִיד, עַד שְׁנֹכְחָה כָּכֵל פַּעַם לְהִשְׁיג וְלִהְכְנִיס מְקִיפִים חֲדָשִׁים דְּקַדְּשָׁה לְתוֹךְ מַחְנוּ וְשִׁכְלֵנוּ.

וְתִזְכְּנוּ לְעוֹלָם הַבָּא, לְעוֹלָם שְׁכִלוֹ טוֹב, וְשֵׁם תִּזְכְּנוּ בְּרַחֲמֶיךָ לְהַפְלִל כָּךְ, וְלִהְשִׁיג כָּל הַמְּקִיפִים הַקְּדוּשִׁים שֶׁל הַשֶּׁכֶל שְׁלֹא הִיָּה אֶפְשֵׁר לְהִשְׁיגֵם בְּזֶה הָעוֹלָם בְּשׁוֹם אֶפֶן. וְנִזְכָּה בְּרַחֲמֶיךָ לְחִיִּים נְצַחִים, לְחִיִּים טוֹבִים וְאֲרוּפִים

ליקוטי	תפילה כא	תפילות	קא	ליקוטי	תפילה כא	תפילות	קב			
מעשה ועד עולם, לעולמי עד ולגנצח נצחיים. והתכנון לדיעת שלם דקדושה, ונזפה לידע שהכל לטובתנו, וימשכו לנו כל השפעות טובות באין מחסור דרך.	ותרחם עלינו ברחמיך הרבים. ותזכה אותנו וכל עמך בית ישראל, שיהיה נשאר מאתנו שארית בארץ בעולם הזה אחר הסתלקותנו מן העולם לארץ ימים ושנים. שנזכה שיתקומו זרענו וזרע זרענו לעד ולדורות עד סוף כל הדורות. ויתקיים שמנו וזכרנו לעולם על-ידי זרענו שישארו אחרינו. ותזכנו בכנים ובכנות הרבה בקדושה ובטהרה. ונזכה לראות בנים לבנינו. ולא יהיה בנו ובזרענו עקר ועקרה. ותרחם עליהם ותשפיע עליהם חיים ואריכות ימים ושנים. שיהיו כל יוצאי תלצינו מאריכים ימים ושנים. וכלם יהיו עוסקי תורתך לשמה ומקמי מצוותיך, ויהיו כלם קדושים וטהורים מכל חטא ועוון. ונעשו רצונך ונעסקו בעבודתך באמת כל ימיהם לעולם. באפן שפנינו אחרינו ימשיכו שכל הפנים בעולם אחר הסתלקותנו. ויגלו ויפרסמו אלקותך ואדנותך בעולם. ויהיה נשאר זכרנו לדורי דורות לעולם ועד.	שלא יצטרכו כל עמך ישראל לבוא לא לידי חליצה ולא לידי יבום. ויקים בנו מקרא שפתוב: "וראה בנים לבניך שלום על ישראל", כי אתה לבד ידעת עצם הרחמנות שיש על נשמת הנפטר בלא זרע של קימא, חלילה, אשר הנשמה אזלת ערטלאה ואין לה יכלת לעלות אל מקומה הראשון, ואינה יכולה לשוב לבית אביה והיא הולכת נע ונד ומטרפת, ואין לה מנוח לכף רגלה.	רבנו של עולם, רחם עלינו ברחמיך הרבים ובחסדיך העצומים, והציל אותנו ואת זרענו ואת כל עמך בית ישראל שלא ילך אחד מהם מן העולם בלא זרע של קימא, רק כלם ישאירו אחריהם פנים ובנות חיים וקיימים, עוסקים בתורה ומצוות וכלם יעשו פרות הרבה. ילכו יונקותם, תארכנה פאותם. "עוד ינובון בשיבה דשנים ורעננים יהיו". ויתרבה גבול הקדושה על ידי זרע ישראל שיתרבו מאד בעולם, ויהיה נשאר מכל אחד ואחד מישראל דורות ודורי דורות עד סוף כל הדורות. ותפקד לכל חשוכי בנים בזרע של קימא לעבודתך וליראתך. וכל אותן הנשמות מעמך ישראל אשר כבר הלכו לעולמם ולא השאירו אחריהם זרע של קימא, תרחם עליהם ברחמיך הרבים, ותתקן אותם בחסדיך העצומים. ותעזר לכל עמך בית ישראל בכל מקום שהם,	שיזכו לקיים מצוות יבום וחליצה בשלמות הראוי באמת בקדושה ובטהרה גדולה. ויזכו לעשות בשלמות התקון הצריך לנשמת המת, באפן שתעלה נשמתו לאור הפנים, וישוב למקומו ולמנוחתו "להתהלך לפני אלהים באור החיים". ומעשה תרחם עלינו ועל זרענו ועל כל עמך בית ישראל שלא יצטרף שום אחד מישראל לבוא לא לידי חליצה ולא לידי יבום.	ותמלא רחמים על כל שבויי לב שיש להם צער גדול בנים, רחמנא לצלן, ותעזר להם מעתה שיזכו לגדל בניהם ובנותיהם לתורה ולחפה ולמעשים טובים לארץ ימים ושנים <small>(בפרט וכו')</small> .	רבנו של עולם, מלא רחמים, אתה ידעת את לבבם המר והנמהר, לבבם הנשבר והנדפא, אשר "כשל פח הסבל". ראה עינים ועמלם, ראה דמעתם ושמע אנקתם, ואל תעלים אונך מצעקתם. כי מי יוכל לסבל את קול בכייתם וצעקתם ואנקתם מגדל הצרות שפבר עברו עליהם. רבנו דעלמא בלא, "הרופא לשבויי לב ומחפש לעצבותם" רפא שברם ושמח נפשם, ואמר לצרותיהם די, ורחם עליהם מעתה ותאמר למלאך הרף ידך.	ותעורר רחמיך העצומים עליהם ותשלח חיים טובים ואריכות ימים	ושנים להבנים הנולדים להם כבר, שיזכו לגדלם לתורה ולחפה ולמעשים טובים, ויאריו ימים ושנים בזה העולם. ויזכו לראות מהם בנים ובני פנים, ויצאו מהם דורות הרבה. ויזכו להוליד עוד בנים ובנות הרבה חיים וקיימים, ויצאו מכלם דורות הרבה ודורי דורות עד סוף כל הדורות. ירבו ויגדלו ויצמחו, עד ביאת הגואל עד סוף כל הדורות. וכלם יהיו עושי רצונך באמת. ויקים בהם ובזרעם, "הקטן יהיה לאלף והצעיר לגוי עצום, אני יי בעתה אחישנה".	רבנו של עולם, עשה למענך, עשה למען זכות אבותם הקדושים וחמל עליהם מעתה, שיתקומו זרעם לארץ ימים ושנים. שמחם פימות עינתם, נחמם מיגונם. והנך לבכם ועזר להם מעתה שיזכו לשמח תמיד בכנים אשר נולד להם כבר ואשר הם עתידים להוליד עוד, כלם יאריכו ימים ושנים בתורה וגדלה עד פי נבוא שיליה.	וזכני ברחמיך הגדולים ובחסדיך המרבים, לקיים מצוות סכה פראוי, בכל פרטיה ודקדוקיה ובכונותיה ותירוג מצות התלווים בה, בשמחה ובטוב לבב ובכונה שלמה פראוי. ונזכה שימשך עלינו על ידי מצות ישיבת סכה, כל השבעת ענני כבוד שהקיפו את ישראל במדבר, ופרס עלינו סבת שלומך. ונזכה להשיג

קד	תפילות	תפילה כב	ליקוטי	קג	תפילות	תפילה כא	ליקוטי
			<p>ואזכה להמשיך תמיד הדושי תורה, שיהיה לי רשות מן השמים לגלות אותם לעמך בית ישראל לעם סגולה. ויגלגל זכות על ידי, ואזכה להיטיב מטובך אשר תחנני לכל עמך בית ישראל, לגלות הסגולה לעם סגולה, לגלות להם מה שתזכני להשיגי בשכלי הדושי תורה אמתים בקדשה ובטהרה, באפן שיחזרו בתשובה שלמה על ידי דבורי, ולא אפשל באמרי פי, ולא אמר דבר שלא כרצונך.</p> <p>מקים מעפר דל מאשפות ירים אביון, חוס וחנני ומלא משאלותי ברחמים, ועשה למענך ולא למעננו, עשה למענך והושיענו, ומלפניך מלכנו ריקם אל תשיבנו, חננו ועננו ושמע קול תפלתנו. פי אתה שומע תפלה ומאזין קולנו ממעמקים, אשר יצקו אליך בית ישראל מארץ מרחקים, הנבאנים והנאנקים. "לא תוכל להתעלם מאחיך האביון עוב תעזב והקם תקים". רובכ שמים בעזרנו ובגארותו שחקים.</p> <p><small>ראפר: "משור לרוד הב לוי בני אלים" וכו' (תהלים כ"ט) עד גמירא</small></p> <p>"מזמור לרוד הבו לוי בני אלים הבו לוי כבוד ועז הבו לוי כבוד שמו השתחוו לוי בהדרת-קדש קול יי על-המים אל-הכבוד הרעים יי על-מים רבים קול-וי בכח קול יי בהדר קול יי שבר ארזים וישבר יי את-ארזי הלבנון ויחרידם כמו-עגל</p>				<p>השגת המקיפים הקדושים השגת רוח הקדש, על ידי מצות סכה פראוי בקדשה ובטהרה ובשמחה. ועל-ידי זה תגן עלינו ובעדנו ותצילנו מפל אויב ואורב, ומפל מיני שונאים שיש לנו בגשמיות ורוחניות, והסר שטן מלפנינו ומאחרינו ובצל כנפיך תסתירנו.</p> <p>רבוננו של עולם. חוס וחננו ושמע קול תפלתנו ברחמים. ותשמיע עלינו שפע אלקי שפע השכל האמת, שפע המקיפים הקדושים, שפע רוח הקדש. ויפתח לנו אור השכל, וימרה תנועת שכלנו להשיג במהירות גדול השגת המקיפים הקדושים. ונזכה להשיג שכל הנקרא קדם שהוא אור הפנים עד שלא נצטרך להשתמש בשום הקדמה. ועל-ידי מהירות תנועת השכל הזה נזכה שתהא שלהבת לבנו עולה תמיד מאליה. ותעזרנו תמיד שיתלהב לבנו בהתלהבות גדול באמת לעבודתך וליראתך ברשפי שלהבת יה. ועל-ידי התלהבות דקדשה של הלב נזכה לתגן את כל הפגמים שפגמנו על-ידי התלהבות הלב דסטרא-אחרא. ונזכה לתגן מהרה את כל פגם החמימות וההתלהבות שהיה לנו לדברים גשמיים לתאוות רעות ומדות רעות, עד אשר באנו לידי חטאים ועוונות גדולים על-ידי התלהבות הלב לתאוות עולם הזה. על כן באתי לשחר פניך אדוננו</p>
	<p>תפילה כב</p> <p>מיוסד על תורה כ"ב בליקוטי מוהרי"ן</p> <p>יהי רצון מלפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו, רבון כל המעשים אדון כל הנשמות. שתשפיע עלינו ממעון קדשך, ותמשיך עלינו יראתך ואימתך. ונזכה למדת הבושה הקדושה ותלביש אותנו בלבוש הייאה ובמעטה הבושה משמך הגדול והקדוש ונתפיש ממך תמיד באמת, לבלתי לסור מרצונך הטוב ימין ושמאל. ותהיה יראתך על פני לבלתי אכטא, זו הבושה.</p> <p>רבוננו של עולם, חוסה עלי ברחמיך והיה בעזרי, שיהיה לי בושה גדולה בעולם הזה מפניך, שלא לעשות שום דבר נגד רצונך, חס ושלום, מפל שפן וכל שפן שלא לעשות, חס ושלום, שום נדנד עברה, חלילה. ולא אבוש ולא אפלים לעולם הבא. וזכני שיהיה מורא שמים עלי כמורא בשר ודם, שיהיה לי יראה ובושה מפניך כמו מפני בשר ודם ממש.</p> <p>רבוננו של עולם, מלך הכבוד, צופה בעלבון עלובים, החס על כבוד</p>						

קו	תפילות	ליקוטי	תפילה כב	קה	תפילות	ליקוטי	תפילה כב
----	--------	--------	----------	----	--------	--------	----------

הבריות. המרחם על כל מעשיו, חוס ורחם וחמל בהמלתך ורחמיך האמתיים, על עצם חרפתי וכלמתי וקשתי הגדול ביותר בלי שעור וערף ומספר פאשר אתה לבד ידעת. אתה ידעת את חרפתי ובקשתי וכלמתי. מה אמר ומה אדבר בהאף אנפין איעול קדם מלקא. איך אוכל להטמן מפני בשתי, איך אוכל להסתיר מפני בעלמא דקשוט מפני כלמתי. איך אוכל להרים מפני המשחקים יותר משולי קדוה בפניך יי אלהי ואלהי אבותי, איך ארים מפני פגמי אבותי אשר יצאתי על ידם לעולם. איך ארים מפני פגמי מורי ורבתי אשר הורוני בדרך הישר והאמת, ואנכי לא חסתי על כבודם הגדול והקדוש, ובזיתי את עצמי וגם אותם, כפיכול. איך ארים מפני פגמי כל הצדיקים האמתיים ובפני כל הפשרים שבכל דור ודור. איך ארים מפני פגמי חברי. מי יוכל להצילני אז מבשתי הגדול. מי יוכל לעמד בפני כלמתי העצומה. איך אוכל למצא לי מקום לברח ולהטמן שם מפני כלמתי ובשתי וחרפתי, ומה אשיב שולחי דבר.

פי אתה גמלת עמי כמה וכמה טובות בכל עת ובכל שעה ובכל רגע בגשמיות וברוחניות. והיית מרמז לי בכמה מיני רמזים, וקראת אותי אצלך ותברך בכמה מיני פרוזים. ונטית ידך אלי, ורמזת לי מקרוב ומרחוק לקרבני

ברחמיך בהתקרבות גדול מאד בכמה וכמה מיני רמזים ופרוזים שונים בלי שעור וערף בכל יום ובכל שעה ממש, אשר לפי התנוצצות אחד שהיה מתנוצץ לי אלקותך ותברך ורמיך וכוונתך הקדושים, היה ראוי לי לבלי לעבר על רצונך אפילו תנועה קלה שבקלות. ואפילו על תנועה קלה בעלמא, אם לא היה פראוי, חס ושלום פרוצונך בשלמות, היה ראוי לי לפל על פני ולשכב בבשתי ולהתפסות בכלמתי, עד שפמעט תצא נפשי, חס ושלום, ושלא אוכל להרים מפני כלל. מפל שפון וכל שפון שאמה היית מתנוצץ לי הרבה התנוצצות בלי שעור. בכמה בחינות ובכמה גלגולים גלגלת עמי, וכמה סבות סבכת עמי, סבות טובות ושאין טובות והכל היו לטובתי, כדי לרמז לי על ידם לשוב אליך. בכמה לשונות של חבה קראת אותי, ובכמה רמזים שונים רמזת אלי להתקרב אליך. ולא די שלא חסתי עלי להתקרב אליך באמת ולהיות פרוצונך הטוב בשלמות, אף גם הייתי כמסלק הבושה מעל פניו, ומרדתי נגדך בשאט בנפש במרד ובמעל, ופגמתי פגמים הרבה מאד, לא יום אחד ולא יומים ולא עשרה ימים ולא חדש ולא שנה אחת כי אם הרביתי לפשע ולפגם ימים ושנים הרבה. הוספתי ימים על ימים שנים על שנים, מלאים חטא ועון ופשע,

מלאים חרפות ובושות גדולות ונוראות, אשר אי אפשר לסכלם. רבוננו של עולם, אתה לבד ידעת צער הבושה בעלמא דאתי בעלמא דקשוט. אתה לבד ידעת אותו הענוי והצער הגדול והנורא של הבושה של מי שלא קשט עצמו להוליא דבי מלכא. מפל שפון מי שקלמל ולכלך עצמו בכמה מיני פגמים ולכלוכים, מפל-שפון וכו' (ויפרט כל אחד מה שפשוה, את נגעי לבבו), אתה לבד ידעת שאין צער וענוי ויסורין בעולם נחשבים כלל כנגד הצער של הבושה הזאת חס ושלום, ואפילו צער גיהנם הקשה ומר מפל מיני יסורין קשים ומרים שבעולם הזה, אשר אם יתקבצו יחד כל מיני יסורים וענוים קשים ומרים שבעולם, על אדם אחד חס ושלום, כל ימי חייו חלילה, לא יהיו נחשבים מאומה כנגד שעה אחת ואפילו כנגד רגע אחת של צער של גיהנם. ואף-על-פי-כן אפילו צער של גיהנם הקשה אינו נחשב כלל כנגד צער הבושה, שהוא צער גדול מפל מיני צער ויסורים שבעולם, ואפילו מצער גיהנם, פאשר גלו לנו צדיקיך האמתיים.

ואי אפשר לנו לציר כלל בזה העולם, פשאנו מלבשים בגשמיות גופנו, לציר בשכלנו צער הבושה של עלמא דאתי. או לאותה בושה. או לאותה פלמה. ואם חקמינו, וזכרונם לברכה, אמרו: 'כל צדיק נכרה מחפתו של

חברו, או לאותה בושה'. וגם אמרו: 'פני משה פפני חמה, פני יהושע פפני לבנה, או לאותה בושה או לאותה פלמה'. ואם כל צדיק וצדיק יתבליש כך פפני חברו הגדול ממנו, אנן מה נצני אפטריוהו, אנחנו מה נאמר ומה נדבר, באיזה לשון נדבר מבשנתנו וכלמתנו, ואיה המליץ שיוכל לארג מליצות על עצם כלמתנו וחרפתנו. ואיה המקוונ שיוכל לקוונ על עצם צער בשנתנו. ואיה המעטיר היודע לרצות ולפנים, שיוכל להעטיר ולרצות ולפנים אותך שתאסף את חרפתנו, ותכסה על כלמתנו.

ואחרי כל אלה, אם כבר הייתי זוכה על כל פנים למדת הבושה דקדושה, להתבליש מעתה מפניך באמת לבלי לסור מרצונך, חלילה, החרשתי. אבל מה אעשה אבי שבשמים, מה אומר מה אדבר, כי עדין אני רחוק מבושה, ועדין לא שברתי עזות הגוף כלל, "על בן דברי לענו", ואיני יודע כלל מהיכן להתחיל לדבר, מהיכן אתחיל לפרש שיחתי. "נשכבה בבשנתנו ותכסנו כלמתנו, כי לוי אלהינו חטאנו".

על בן אין לי פה לדבר, ולא מצח להרים ראש. רק פאתי לפניך יי אלהי ואלהי אבותי ואני פורש פפי אליך, ונושא עיני למעון קדשך, "אליך נשאתי את עיני היושבי בשמים", שתזמין ותשלח לי דבורים אמתיים

ליקוטי	תפילה כב	תפילות	קז
ליקוטי	תפילה כב	תפילות	קח

בפי ובלשוני, שאוכל לרצותך ולפתותך בהם, שתשיב פניך אלי ותהגני ותצילני מבושות וחרפות ובזיונות מעתה ועד עולם. ותהיה בעיני ותשפיע עלי אור היראה והבושה דקדושה.

אבי שבשמים, רחם עלי כרחמי האב על הבן ותמשיך עלי מדת היראה והבושה דקדושה משרשה מקדם הבריאה, ממאמר השלם, שהוא "בראשית ירא בשת", מהקמה עלאה, מעדן עלאה דסתים וגניזו. מי לא יירא בפני אורות הצחצחות האלו, מי לא יחביש בפניהם, מי לא יפחד, מי לא ייעד כשזכור רחוקו הגדול מהשגת אורות האלו אפלו אם היה נקי מן החטא לגמרי. מפל שפן מי שפגם איזה פגם פל שהוא בכל ימי חייו, מפל שפן וכל שפן מלא חטא ועוון ופשע. חוס וחמל עלי, חוס וחמל על נפשי ורוחי ונשמת, חוס וחמל על גופי המגשם הרחוק מקדשתך בתכלית ההרחקה, הפגום בכמה מיני פגמים, המגלגל בכמה מיני קלקולים.

רבנו של עולם, רבנו של עולם, אדון הרחמים והסליחות, ראה עיני ועמלי, ראה עיני ומרודי לענה וראש". אתה יודע עצם הרחמנות שיש על פשו גופי, שהוא עז וחסד כל פך בתאות עולם הזה, עד שנתרחק הגוף מן הנשמה בתכלית הרחוק, עד

שאי אפשר להנשמה להתקרב כלל להגוף לגלות לו ולהאיר בו מפל הארה ומפל השגה שהנשמה משגת בכל עת תמיד בעולמות העליונים. אשר פנתה הטובה היתה בבריאתי וביציאתי לזה העולם, כדי שאזכה להשיג אותך בעולם הזה בגוף ונפש ביחד. ולא חסתי על כבודך הגדול והקדוש, ועל כבוד הנשמה הקדושה, ולא נתחזקתי להתגבר על תאות הגוף ומדותיו הרעים, עד שאין הנשמה יכולה להתקרב להגוף כלל, מחמת שהוא עז וחסד בהתאות מאד. וכל פך נתגבר עזות הגוף בלי שום בושה כלל מהשם ותפירה, עד שאיני יודע כלל באיזה דרך באיזה עצה ותחבולה אזכה להכניע ולשבר עזות הגוף. פי כל דרך וכל עצה וכל תחבולה שגלו צדיקי אמת, אשר על דם יכולים לשבר עזות הגוף ולהתקרב אליך, קשה וקבד עלי לקום העצה בעצמה. ואיני יודע באיזה דרך אזכה להתחיל לקום עצותיך הקדושות אשר גלית על ידי צדיקי אמת, פי מרדתי בכל עצותיך הטובות.

רבנו של עולם, רבנו העלמא כלא, חמל עלי פי עכשו איני יודע שום עצה ותחבולה, פי אם לצעק אליך תמיד שתחנני במתנת חנם לגמרי בכל המדות טובות, ותצילני בחסדיך הגדולים מפל התאות ומדות רעות. וגם לזה איני זוכה פי חולפים

ועוברים ימים ושנים אשר איני זוכה אפלו לצעק אליך באמת פראוי. ואפלו אם היו עוברים בלי פגמים הייתי צריך גם כן לצעק מאד על אבדת הזמן היקר מפל הון אשר הייתי יכול להרויח ולהשתפר בו חיי עולם בלי שעור וערף. אף הלואי, מי יתן והיו הימים עוברים על פל פנים בלי פגמים כלל. אבל אחר שהימים והשנים עברו כצל עובר פהרף עין, והם מלאים פגמים כאלו, חטאים ועונות ופשעים, והפגמים והעונות מתגברים כל פך עד שאיני יכול אפלו לצעק אליך פראוי כמו שאני צריך לצעק.

ועתה עתה אבי שבשמים, אבי שבשמים, מה אעשה מה אפעל, להיכן אברח, להיכן אעוף לשפן, מי יתנני במדבר מלון אורחים", לברח מגשמיית ועזות הגוף. אף אתה יודע פי אין מקום לברח מן הגוף. אהפכה ואתהפכה כאופן במלי. וכלם שבים למקום אחד. אליך לבד עיני תלויית, אליך לבד רעיוני צופיות, אליך לבד עיני נשואות. להשועת יי עיני מניחלות ודמיות. אין לי על מי להשען פי אם על אבי שבשמים. אין לי שום תקנה פי אם עליך אב הרחמן. אין לי שום מקטח ומנוס פי אם על חסדיך העצומים.

רבנו של עולם, יהמו מעיה עלי, יקמרו חנינותיך על עלוב פמוני, על

מלא חרפות ובושות פמוני. ידך תפון עמי אף זרועך תאמצני. קומה בעזרתי והושיעני פי אתה כל יוכל, "ולא יבצר ממך מזמה". ואתה ברחמיך וחסדיך הרבים ובכחך הגדול אתה מעלה מתכלית הירידה לעליה גדולה, עד שהירידה היא תכלית העליה. ואתה מהפך ברחמיך העונות לזכיות, פי מי יאמר לך מה תעשה, חוס וחמל עלינו ועשה את אשר תעשה ברחמיך וחסדיך העצומים, באפן שתעלה אותנו מירידתנו ותאמר לצרותנו די. ותתחיל מעתה להעלות אותנו מעלה מעלה, ויתהפכו כל הירידות לעליות גדולות. ותזכנו לתשובה שלמה באמת. ואתה ברחמיך תהפך כל העונות לזכיות.

ותעזרנו ברחמיך, שנוכח לעסק כל ימינו בתורה ומעשים טובים ובתפילה באמת ובאמונה ובבענה אמתית ובמסירות נפש, ובדבקות גדול אליך כבטול גמור. ונזכה ברחמיך הרבים להמשיך עלינו בכל פעם אור העדנים והבתרים הקדושים שהכתרת אותנו בחורב בשעת קבלת התורה, בעת שאמרנו לפניך נעשה ונשמע, שאז נכתרו שני פתרים בראש פל אחד ואחד מישראל, ועל ידי חטאינו נלקחו ונסתלקו ממנו. ואתה עתיד להחזירם לנו, כמו שכתוב: "ושמחת עולם על ראשם".

רחם עלינו ועזרנו. שנוכח לקדש

קו	תפילות	תפילה כב	ליקוטי	קט	תפילות	תפילה כב	ליקוטי
הגוף ידע מפל הארה ומפל השגה שהנשמה שלי משגת למעלה תמיד בכל עת.			<p>פל הקולות שבקדשה - פלם נזפה לעוררם ולשמעם היטב, ויפנסו בלבנו ובאזנינו, ויטו ללבנו אליך באמת. ונזפה לקבל על ידם עזות דקדשה, להתגבר על עזות הגוף, באפן שאוכל לשבר ולהכניע ולכטל עזות הגוף לגמרי ויתפטלו כל תאוות הגוף ומדותיו הרעים, ויתפטל הגוף לגבי הנשמה הקדושה. ואזפה להיות עז פנמר פעבודתך ובתורתך וביראתך, עד שאזפה שתוכל הנשמה לרחם על בשר גופי, שתתקרב הנשמה להגוף ותגלה לו ותאיר בו מפל הארה ומפל השגה שהנשמה משגת תמיד בכל עת. עד שתגיע גם להנשמה טובה על-ידי-זה, שתוכל הנשמה לחזר למעלתה תמיד על-ידי הרשימות של ההארות, שהאירה בכשר הגוף. ונזפה להיות דבקים בך תמיד, בגוף ונפש באמת בתכלית השלמות.</p>				<p>ולטהר עצמנו, ונזפה לסור מרע באמת, ולעשות הטוב בעיניך תמיד. ונזפה לעסק בתורה ותפלה תמיד באמת ובמסירות נפש, באפן שזנפה שיחזירו לנו לכל אחד ואחד את שני כתרים האלו הנעשים מנעשה ונשמע, שהם תורה ותפלה שהם נגלות ונסתרות שבתורה. ותפני בכל פעם להשיג נסתרות שבתורה להשיג תורת יי. ונזפה לעסק וליגע ולטרח תמיד פעבודתך בדבקות גדול ובמסירות נפש באמת, עד שזנפה לילך ולעלות במהירות גדול בכל פעם מדרגא לדרגא וממעלה למעלה עד שזנפה להשיג ולהבין בכל פעם נסתרות התורה הגבוהים יותר ויותר. ובכל פעם נזפה להשגת נעשה ונשמע הגבוה יותר. ונזפה תמיד שיהיה נעשה אצלנו בכל פעם מהנסתר - נגלה, מהנשמע - נעשה, מתפלה - תורה, מתורת יי - תורתנו, כמו שכתוב: "כי אם בתורת יי חפצו ובתורתו יהגה יומם ולילה". ונזפה להשיג ולהבין את העבודה הגבוהה שיש בדברי התורה, שהם סתרי תורתך שמלבש בדברי התורה שהם הפסוקים שסביבות כל מצוה ומצוה, אשר עצם גדלת העבודה הקדושה שיש באלו הפסוקים אין אנו זוכים להשיג כלל. חוס וחסנו ברחמיך הרבים, ונפנו להשיג ולהבין העבודה הגבוהה היא שזנפה לדעת איך לעבד</p>
<p>וזכני להתקרב לצדיקי אמת ולמזכחי אמת. ואזפה שיהיה לי עזות דקדשה להיות עז פנמר לעמד כנגד עזי פנים שבדור, הרוצים להרחיק מצדיקי אמת. ותצילני ותבדילני מן התועים ומן מנהיגי שקר אשר כל מלכותם והתנשאות שלהם הוא רק על-ידי עזות דסטרא אחרא לבד, שהיא מלכותא בלא תגא. והם משתדרים ומתגאים על עם דל בחנם, אשר אתה לבד ידעת פמה רעות הם גורמים, חס ושלום. ולא די שאינם יכולים לקרב אותנו אליך באמת כי אם שרוצים לרחקנו, חס ושלום, מנקדת האמת מצדיקי אמת מפשרים אמתיים. רחם עלינו ברחמיך ותבדילנו מן הצבועים והשקרנים ממנהיגי שקר, ותן לנו עזות דקדשה שנוכל לעמד כנגד עזותם. ותעזרנו ברחמיך הרבים שיהיה לנו פת על-ידי עזות דקדשה להוסיף עז ותעצומות בקדשה שלמעלה. ואתה תשפיע ותתן עלינו תוספות עז ותעצומות מאתך להתגבר ולהתאמן פעבודתך ובתורתך וביראתך בכח וגבורה גדולה ובעזות גדול דקדשה. ולא נתביש מפני המלעיגים ולא יפל עלינו שום מזרא ופחד ובושה, ולא שום חלישות הדעת משום אדם ומשום נברא</p>			<p>ובכן יהי רצון מפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו, שתחמל עלינו ותהיה בעזרנו ותפנו לשמחה וחדוה דקדשה ונזפה להיות בשמחה תמיד. וחדות יי יהיה מעזנו. ונזפה על-ידי-זה לעזות דקדשה. ותעזרנו בכל עת לזכות לקולות דקדשה. ותתן בלבנו התחזקות והתאמצות לצעק ולזעק אליך תמיד. ותחמל עלינו ותושיענו שנטה אזנינו ולבנו לשמע היטב כל הקולות דקדשה, ויפנסו בלבנו היטב, הן קול מזכחי אמת הן קול נגון וזמרה ושירות ותשבחות לשמך ולעבודתך, הן קול הקדוש של השופר, הן קול אנהותינו וצעקותנו ותפלותינו, מה שאנחנו בעצמנו מתאנחים וצועקים ומתחננים ומתפללים אליך יי אלהינו, הן שאר</p>				

ליקוטי	תפילה כב	תפילות	קיא
ליקוטי	תפילה כב	תפילות	קיא
ליקוטי	תפילה כב	תפילות	קיא
ליקוטי	תפילה כב	תפילות	קיא

שבעולם, כי אם ממך לבד נרא ונפחד ונתבליש תמיד לכלי לסור מרצונך ימין ושמאל מעתה ועד עולם. ויקים בנו מקרא שכתוב: "תנו עז לאלהים על ישראל אצותו ועזו בשחקים, נורא אלהים ממקדשיך אל ישראל הוא נתן עז ותעצמות לעם ברוך אלהים".

ואזכה להתקרב לצדיקי אמת באמת, ולהתחבר תמיד עם אנשים פשרים ויראים באמת, ההולכים בדרך האמת כרצונך הטוב. "וי עזו וגבור, יי איש מלחמה, תנה עזך לעבדך והושיעה לבן אמתך", וזכני לעזות דקדושה הנמשך מבשת פנים דקדושה, מעדן עלאה דסתים וגניזו, מחכמה עלאה, ממאמר השלם שהוא "בראשית", אשר על ידי זה תבנה ירושלים עירך במהרה בלמינו, קריה נאמנה. נהלנו בעזך אל גוה קדושה, ותזכנו על ידי זה לאמונה שלמה ולהתקרב ולהכליל בצדיקים אמתיים הפוללים משבעה רועים שהם כלליות הקדושה. וימשך על ידם עלי ועל זרעי ועל כל עמך בית ישראל אמונה שלמה באמת. ואזכה ברחמיך הרבים להאמין בך ובצדיקיך האמתיים ובמוכחי אמת שהיו בכל דור ודור ושפדור הנה, באמת ובאמונה שלמה, כלי שום בלבול ונטיה כלל. ואזכה על ידי האמונה לקבל מוסר ממוכחי אמת, ואשמע בקולם, וינסו דבריהם האמתיים באזני ובלבי, ואטה לכבי אליהם, ואבטל עצמי לגמרי אליהם, עד שאזכה להיות כרצון הצדיקי אמת, ולא אסור מדבריהם ומרצונם ימין ושמאל.

ותזכני ברחמיך הרבים לשמוש דקדושה. שאזכה לשמש צדיקים אמתיים ומוכחי אמת, ואזכה לעמוד

לפניהם ולשמשם ולהטפל בהם ולעשות כל צרכיהם וירצונם, למען אזכה על ידי זה שיהיה לי איזה שייכות והתקרבות להם. כי אתה ידעת גדל רחוקי מצדיקי אמת, עד שאין לי שום שייכות והתקרבות להם, עד שאפלו כשאני זוכה לשמע דבור הקדוש מהם, אינו נשמע לאזני עצם קול הדבור, כי אם קול הברה, הנאחז ומתדבק בקול דקדושה על ידי חטאי ועוונותי הרבים. וגם אפלו קול אנחתי וזעתי בעצמי איני זוכה לשמע היטב, כי אם קול הברה.

אנא יי, חמל עלי, וזכני לשמוש דקדושה, שאזכה ברחמיך לעשות מצוות הרבה בגופי, שייזכה גופי לשמש את הנשמה בעשית מצוות מעשיות הרבה תמיד. וכן אזכה לשמש הרבה תלמידי חכמים וצדיקים אמתיים, באפן שאזכה לשמע כל הקולות דקדושה בעצמם, כלי שום אחיות קול הברה כלל. ואתה ברחמיך תמחל ותסלח לי על כל עוונותי ופשעי וחטאי, ותסיר ותבטל כל המקטרגים שנועשו על ידי עוונותי הרבים, ותכניעם ותשפילם ותבטלם בבטול גמור, ותהיה בעזרי שאתגבר בעזות דקדושה על עזות גופי, עד שאזכה לשבר ולבטל כל תאות הגוף ומדותיו הרעים, עד שיתבטל גופי לגמרי לגבי הנשמה הקדושה, ויכלל ויתאחד הגוף עם

הנשמה בתכלית ההתאחדות. ותאיר ותגלה הנשמה להגוף כל ההארות וכל ההשגות שהיא משגת תמיד למעלה. ואנכי בכלל גופי ונפשי רוחי ונשמתי אתקרב ואתאחד עם צדיקי אמת ואהיה נכלל בהם באמת, עד שאזכה להכלל בך באמת מעתה ועד עולם.

ותעורר רחמיך עלינו. ותשלח לנו מנהיג אמת רועה נאמן, שיהיה לו כח לקרבנו אליך באמת. ונזכה להכלל בשבעה רועים דקדושה שהם כלליות הקדושה, כלליות אמונה הקדושה של ישראל עם קדושה. ותמשיך עלינו ותשפיע עלינו אמונה הקדושה על ידם. ועשה למענך ולמען השבעה רועים שהם אברהם יצחק ויעקב משה אהרן יוסף דוד, ולמען כל הצדיקים שהיו בכל דור ודור עד עתה, ולמען הצדיקים אמתיים שפדור הנה ולמען כל בית ישראל עמך. ותשפיע עלינו ממעון קדושתך ותיטיב לנו בטובך האמת. ותחננו בחסדיך הגדולים ותמלא רחמים עלינו ברחמיך הרבים. ותשיב פניך אלינו, ותקבע ותטע בלבנו אמונתך הקדושה בשלמות, שנוזכה להאמין בך, יי אלהינו ואלהי אבותינו, ובצדיקיך האמתיים, הן בצדיקים אמתיים שזכני עפר, קדושים אשר בארץ המה, הן בצדיקי אמת ומוכחי אמת וכשרים אמתיים

תקון הכפלי

טוב לומר זאת לפני אמירת העשרה מזמורים

הריני מקושר עצמי באמירת העשרה מזמורים אלו לכל הצדיקים האמתיים שפדורנו ולכל הצדיקים האמתיים שוכני עפר קדושים אשר בארץ המה ויפרט לרבנו הקדוש צדיק יסוד עולם נחל נובע מקור חכמה רבנו נחמן בן פינא זכותו תפג עלינו, אמן.

והריני מזמן את פי להודות ולהלל ולשבח את בוראי לשם יחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה ברחילו ורחימו על ידי ההוא טמיר ונעלם בשם כל ישראל: לכו נרננה ליהוה. נריעה לצור ישענו: ונקדמה פניו בתודה בזמירות נריע לו: כי אל גדול יהוה. ומלך גדול על-כל-אלהים:

מז * מכתם לדוד שמרני אל כיי- חסיתי בך: * אמרת ליהוה אדוני אתה טובתי בל-עליך: * לקדושים אשר-בארץ המה ואדירי בל-חפצי- כם: * ירבו עצבותם אחר מהרו בל- אסוף נספיהם מדם ובל-אשא את- שמותם על-שפתי: * יהוה מנת-חלקי וכוסי אתה תומיך גורלי: * חבלים נפלו-לי בנעמים אף-נחלת שפרה עלי: * אברך את-יהוה אשר יעצני אף-לילות פרוני כליותי: * שויתי יהוה לנגדי תמיד פי מימיני בל- אמוט: * לכן שמח לפי ויגל בבודי אף-בשרי ישפן לכטח: * כי לא- תעזב נפשי לשאול לא-תתן חסדך חסידך לראות שחת: * תודיעני ארח חיים שבע שמחות את-פניך נעמות בימיך נצח:

כב * לדוד משפיל אשרי נשוי-פשע פסוי חטאה: * אשרי-אדם לא

יחשב יהוה לו עון ואין ברוחו רמיה: * כיהחרשתי בלו עצמי פשאתי בל- היום: * כי יומם ולילה תכבד עלי לדך נהפך לשדי בחרבני קיץ סלה: * חטאתי אודיעך ועוני לא-כסיתי אמרתי אודה עלי פשעי ליהוה ואתה נשאת עון חטאתי סלה: * על-זאת יתפלל בל-חסיד | אליך לעת מצא רק לשטף מים רבים אליו לא יגיעו: * אתה | סתר לי מצר תצרני גיי פלט תסובבני סלה: * אשפילך | ואורך בדרך-נו תלך איעצה עליך עיני: * אל-תהיו | פסוס כפרד אין הבין במתג-ורסן עדין לכלום בל קרב אליך: * רבים מכאובים לרשע והבוטח ביהוה חסד יסובבנו: * שמחו ביהוה וגילו צדיקים והרנינו בל-ישרי-לב:

מזא * למנצח מזמור לדוד: * אשרי משפיל אל-דל ביום רעה ימלטהו יהוה: * יהוה | ישמרהו ויחיהו אשר ואשר בארץ ואל-תתנהו בנפש איביו: * יהוה יסעדנו על-ערש דני בל-משפכו הפכת בחילו: * אני אמרתי יהוה חנני רפאה נפשי כיי- חטאתי לך: * אויבי יאמרו רע לי מתי זמות ואבד שמו: * ואם-בא לראות | שוא ידבר לבו יקבץ-און לו יצא לחוץ ידבר: * יחד עלי יתלחשו בל- שנאי עלי | יהשכו רעה לי: * דבר- בליעל יצוק בו ואשר שכב לא-יוסף לקום: * גם-איש שלומי | אשר- בטחתי בו אוכל לחמי הגדיל עלי

עקב: * ואתה יהוה חנני והקימני ואשלמה להם: * בזאת ידעתי כיי- חפצת בי כי לא-ירע איבי עלי: * ואני בתמי תמכת בי ומצויכני לפניך לעולם: * ברוך יהוה | אלהי ישראל מהעולם ועד העולם אמן | ואמן:

מב * למנצח משפיל לבני-קרח: * כאל תערג על-אפיקי-מים בן נפשי תערג אליך אלהים: * צמאה נפשי | לאלהים לאל חי מתי אבוא ואראה פני אלהים: * היתה-לי דמעתי לחם יומם ולילה באמור אלי בל-היום איה אליהך: * אלה אזכרה | ואשפכה עלי | נפשי כי אעבר | בסף אדדם עד-בית אלהים בקול-רנה ותודה המון חוגג: * מה-תשתוחחי נפשי ותהמי עלי הוחילי לאלהים כיי-עוד אודנו ישועות פניו: * אלהי עלי נפשי תשתוחח על-פן אזכרך מארץ נהרן וחרמונים מהר מצער: * תהום-אל-תהום קורא לקול צנוריד בל-משפריך וגליך עלי עברו: * יומם | יצוה יהוה | חסדו וכלילה שירה עמי תפלה לאל חיי: * אומרה | לאל סלעי למה שכחתני למה-קדר אלך בלחץ אויב: * ברצח | בעצמותי חרפוני צוררי באמרם אלי בל-היום איה אליהך: * מה-תשתוחחי | נפשי עוד אודנו ישועת פני ואלהי:

מג * למנצח אל-תשחת לדוד מכתם בשלח שאול וישמרו את-הבית

להמיתו: * הצילני מאיבי | אלהי ממחוקממי תשגבני: * הצילני מפעלי און ומאנשי דמים הושיעני: * כי הגה ארכו לנפשי נגורו עלי עזים לא- פשעי ולא-חטאתי יהוה: * בל-יעון ירצון ויכוננו עונה לקראתי וראה: * ואתה יהוה-אלהים | צבאות אלהי ישראל הקיצה לפקד כל-הגוים אל- תחן בל-בגדי און סלה: * ושובו לערב יחמו כפלב ויסובכו עיר: * הגה | יביעון בפייהם חרבות בשפתותיהם כיימי שמע: * ואתה יהוה תשחק-למו תלעג לכל-גוים: * יעזו אליך אשמרה כיי-אלהים משגבי: * אלהי חסדו חסדי יקדמני אלהים יראני בשררי: * אל-תהרגם | פן-ישכחו עמי הניעמו בחילך והורידמו מגנו אדני: * חטאת-פימו דבר-שפתימו וילכדו בגאונם ומאלה ומפחש יספרו: * פלה בחמה פלה ואינמו וידעו כיי-אלהים משל ביעקב לאפסי הארץ סלה: * ושובו לערב יחמו כפלב ויסובכו עיר: * המה יעוון יניעון לאכל אם-לא ישבעו וילינו: * ואני | אשר עזך וארגן לבקר חסדך כיהיית משגב לי ומנוס ביום צר-לי: * עזי אליך אומרה כיי-אלהים משגבי אלהי חסדי:

עז * למנצח על-היחוד ידותון לאסף מזמור: * קולי בל-אלהים ואצעקה קולי אל-אלהים והאזין אלי: * ביום צרתי אדני דרשתי ידי | לילה נגרה ולא תפוג מאנה הנחם

נפשי: ה אֶזְכְּרָה אֱלֹהִים וְאֶהְיֶה
אֲשִׁיחָה | וְתַעֲטֹף רוּחִי סֵלָה: ה אֶחֱזֶק
שְׁמֹרוֹת עֵינַי נִפְעָמָתִי וְלֹא אֲדַבֵּר:
ו חֲשַׁבְתִּי יָמַיּוֹם מִקֵּדָם שְׁנוֹת עוֹלָמַיִם:
ז אֶזְכְּרָה נִגְיַחַי פִּלְיָלָה עַם-לִבְכִּי
אֲשִׁיחָה וּיְחַפֵּשׂ רוּחִי: ה הִלְעוּלְמַיִם
זִנְחָה | אֲדַגֵּי וְלֹא-יִסְיֵף לְרַצוֹת עוֹד:
ט הֶאֱפֵס לְנֹצַח חֲסִדוֹ גָּמַר אֲמַר לְדָר
וְדָר: ה הִשְׁכַּח חֲנוּת אֵל אִם-קִפְץ בָּאֵף
רַחֲמָיו סֵלָה: יא וְאִמַר חֲלוּתִי הִיא
שְׁנוֹת יָמַיִן עֲלוּן: יב אֲפִי אֶזְכֹּר
מִעֲלִילֵי-יָהּ פִּי-אֶזְכְּרָה מִקֵּדָם פִּלְאָף:
יג וְהִגִּיתִי בְכָל-פִּעֲלֶךָ וּבְעִלְיוֹתֶיךָ
אֲשִׁיחָה: יד אֱלֹהִים בְּקֹדֶשׁ דְּרַבְּךָ מִי-
אֵל גְּדוֹל כְּאֱלֹהִים: טו אַתָּה הָאֵל עֲשֵׂה
פִּלְאָ הַדּוֹעֵת בְּעַמִּים עֲזָף: טז גְּאֻלַּת
בְּזוֹרַע עֲמֹךְ בְּגִי-יַעֲקֹב וְיוֹסֵף סֵלָה:
יז רְאוּף מַיִם | אֱלֹהִים רְאוּף מַיִם יַחֲלוּ
אֵף יִרְגְּזוּ תַהֲמוֹת: יח זָרְמוּ מַיִם | עֲבוֹת
קוֹל גִּתְנוּ שְׁחָקִים אֶף-חֲצִצִּיף יִתְהַלְכוּ:
יט קוֹל רַעֲמָךְ | בַּגִּלְגַּל הָאִירוּ בְּרָקִים
תִּכַּל רִגְזָה וְתַרְעֵשׂ הָאָרֶץ: כ פִּים דְּרַבְּךָ
וּשְׂבִילֶךָ וּשְׂבִילֶךָ בְּמַיִם רַבִּים וְעַקְבוֹתֶיךָ
לֹא נִדְּעוּ: כא נְחִית כְּצֹאן עֲמֹךְ בִּיד-
מִשָּׁה וְאַחֲרָן:
כב * תַּפְלָה לְמֹשֶׁה אִישׁ-הָאֱלֹהִים אֲדַגֵּי
מְעוֹן אַתָּה הָיִיתָ לָנוּ בְּדָר וְדָר:
כג בְּטָרָם | הָרִים יִלְדוּ וְתַחֲלוּל אָרֶץ
וְתַכַּל וּמַעוֹלָם עַד-עוֹלָם אַתָּה אֵל:
כד תִּשָּׁב אֲנוֹשׁ עַד-דִּבְכָּא וְתֵאמַר שׁוּבוּ
בְּגִי-אָדָם: ה פִּי אֵלֶךָ שָׁוִים בְּעֵינֶיךָ
כָּוִים אֶתְמוֹל כִּי יַעֲבֹר וְאֶשְׁמֹרָה
כִּלְיָלָה: ה זַרְמָתָם שְׁנֵה יִהְיוּ כְּפִקֵּר

מִסִּפָּר כְּמַעֲט וַיִּגְרִים כַּה: יא וַיִּתְהַלְכוּ
מִגֹּי אֶל-גֹּי מִמַּמְלַכָּה אֶל-עַם אַחֵר:
יב לֹא-הָיִיתָ אָדָם לַעֲשָׂקָם וַיִּזְכַּח
עֲלֵיהֶם מַלְכִּים: טו אֶל-תִּגְעוּ בְּמִשְׁיַחִי
וְלִנְבִיאֵי אֶל-תִּרְעוּ: טז וַיִּקְרָא רַעֲב עַל-
הָאָרֶץ כָּל-מִטְּהַל-לֶחֶם שִׁבְרָ: ה שְׁלַח
לְפָנֶיהֶם אִישׁ לַעֲבֹד גַּמְכָּר יוֹסֵף:
יז עָנּוּ בְּכַבֵּל וּגְלוּ וּרְגְלוֹ בְּחִזָּל בָּאָה
נַפְשׁוֹ: יח עַד-עַתָּה בֹּא-דִבְרֹךְ אֲמַרְתָּ
יְהוָה צְרַפְתָּהּ: כ שְׁלַח מֶלֶךְ וַיִּתִּירָהּ
מִשָּׁל עַמִּים וַיִּפְתַּחֲהוּ: כא שָׁמוּ אֲדוֹן
לְבִיתוֹ וּמִשָּׁל בְּכָל-קִנְיָנוּ: כב לְאִסֹּר
שָׁרָיו בְּנַפְשׁוֹ וּזְקִנָיו יַחֲכֵם: כג וַיִּבְאֵר
יִשְׂרָאֵל מִצְרַיִם וַיַּעֲקֹב גַּר בְּאֶרֶץ-חֵם:
כד וַיִּסַּר אֶת-עַמּוֹ מֵאֵד וַיַּעֲצֵמָהּ
מִצְרַיִם: כה הִפְךָ לְכֶם לִשְׂנֹא עֲמּוֹ
לְהַתְנַחֵל בְּעַבְדָיו: כו שְׁלַח מִשָּׁה עַבְדְּךָ
אֶהְרֹן אֲשֶׁר בְּחַר-בוֹ: כז שְׁמוֹ-כֶם דְּבָרֵי
אֲתוֹתַי וּמִפְתִּים בְּאָרֶץ חֵם: כח שְׁלַח
חֶשֶׁךְ וַיַּחֲשֹׁךְ וְלֹא-מָרוּ אֶת-דְּבָרָיו דְּבָרוֹ:
כט הִפְךָ אֶת-מִימֵיהֶם לְדָם וַלֵּמַת אֶת-
דְּגָתָם: ל שְׁרַץ אֲרָצָם צִפְרָדַעִים בְּחַרְדֵי
מַלְכֵיהֶם: לא אֲמַר וַיִּבְאֵר עַרְב כְּנִיִּם
בְּכָל-גְבוּלָם: לב נָתַן גִּשְׁמֵיהֶם כְּרֹד אֵשׁ
לְהַבּוֹת בְּאֲרָצָם: לד וַיַּךְ גִּפְנִים וְתַאֲנַתָּם
וַיִּשְׁבֹּר עֵץ גְבוּלָם: לה אֲמַר וַיִּבְאֵר
אֲרָבָה וַיִּלְקַח וַאֲיִן מִסִּפָּר: לו וַיֵּאכַל
כָּל-עֹשֶׂב בְּאֲרָצָם וַיֵּאכַל פְּרִי אֲדָמָתָם:
לו וַיַּךְ כָּל-בְּכוֹר בְּאֲרָצָם וְאִשִּׁית לְכָל-
אוֹנָם: לז וַיּוֹצִיאֵם בְּכֶסֶף וַזָּהָב וַאֲיִן
בְּשַׁבְטָיו כּוֹשֵׁל: לח שְׁמַח מִצְרַיִם
בְּצִאתָם כִּי-נִפְלַח פַּחַדָּם עֲלֵיהֶם:
לט פִּרְשׂ עֲנָן לְמִסְפָּה וְאֵשׁ לְהָאִיר לִילָה:

מ שָׁאֵל וַיִּבְאֵר שְׁלוֹ וְלַחֵם שְׁמַיִם
יִשְׁבִּיעֵם: מא פָּתַח צוּר וַיִּזְכּוּ מַיִם
הִלְכוּ בְּצִיּוֹת נְהָר: מב פִּי-זָכַר אֶת-דְּבָרֶיךָ
קִדְּשׁוּ אֶת-אֲבֹרָהֶם עַבְדּוֹ: מג וַיִּצְאָ
עֲמּוֹ בְּשִׁשּׁוֹן בְּרִנָּה אֶת-בְּחִירָיו:
מד וַיִּתֵּן לָהֶם אֲרָצוֹת גּוֹיִם וַיַּעֲמַל
לְאֵמִים יִירָשׁוּ: מה בְּעַבְדּוֹ | וַשְׁמָרוּ
חֲקָיו וְתוֹרָתָיו יִצְּרוּ הַלְלוּיָהּ:
מז קִלְז * עַל נְהָרוֹת | כָּכֵל שָׁם יִשְׁכְּנוּ
גם-בְּכִינּוּ כְּזִכְרָנוּ אֶת-צִיּוֹן:
כ ט עַל-עַרְבִים בְּתוֹכָהּ תִּלְיָנוּ כְּנֹרוֹתֵינוּ:
ג כִּי שָׁם שְׁאֵלוֹנוּ שׁוֹבֵינוּ דְּבָרֵי-שִׁיר
וְתוֹלְלֵינוּ שְׁמַחָה שִׁירוֹ לָנוּ מִשִּׁיר
צִיּוֹן: ד אִיךְ נָשִׁיר אֶת-שִׁירֵי-יְהוָה עַל
אֲדָמַת נֶכֶר: ה אִם-אֶשְׁכַּחךָ יְרוּשָׁלַם
תִּשְׁפַח יְמִינִי: ו תִּדְבַּק-לִשְׁוֹנִי | לְחַפֵּי
אִם-לֹא אֶזְכְּרֶכֶּי אִם-לֹא אַעֲלֶה אֶת-
יְרוּשָׁלַם עַל רֹאשׁ שְׁמַחְתִּי: ז זָכַר
יְהוָה | לְכִנֵּי אֲדוֹם אֶת יוֹם יְרוּשָׁלַם
הָאֲמַרִים עָרוֹ | עָרוֹ עַד הַיּוֹסֵד כַּה:
ח בַּת-כָּכֵל הַשְׂדוּדָה אֲשֶׁרִי שִׁישְׁלַם-לְךָ
אֶת-גְּמוּלָךְ שְׁגַמְלַת לָנוּ: ט אֲשֶׁרִי |
שִׁיאֲחוּ וְנִפְץ אֶת-עֲלִילֶיךָ אֶל-הַסֵּלַע:
כ ט הַלְלוּיָהּ | הַלְלוּ-אֵל בְּקֹדֶשׁוֹ הַלְלוּהוּ
בְּרַקִיעַ עֲזוֹ: ב הַלְלוּהוּ בַּגְּבוּרָתָיו
הַלְלוּהוּ כִּרְבַּג גְּדוֹל: ג הַלְלוּהוּ בְּתַקְעַת שׁוֹפָר
הַלְלוּהוּ בַּנְּבִיל וּכְבוֹד: ד הַלְלוּהוּ בַּתֶּף
וּמְחוּל הַלְלוּהוּ בְּמִנְיָם וְעִגְבָּ: ה הַלְלוּהוּ
בְּצִלְצִלֵי-שִׁמְעַת הַלְלוּהוּ בְּצִלְצִלֵי תְרוּעָה:
ו כֵּל הַנְּשֻׁמָה תְהַלֵּל יְהִי הַלְלוּיָהּ:
ז יִתֵּן מִצִּיּוֹן וְשִׁיעַת יִשְׂרָאֵל בְּשׁוֹב יְהוָה
שְׁבוֹת עֲמוֹ, יִגַּל יַעֲקֹב יִשְׁמַח יִשְׂרָאֵל: ח תְּהַשְׁעַת
צְדִיקִים מִיְהוָה. מַעֲוֹם קַעַת צָרָה: וּמַעֲזוֹם יְהוָה
וּפִלְטוֹם. וּפִלְטוֹם מְרַשְׁעִים וְיוֹשְׁעִים כִּי חֲסוּ בוֹ:

לקוטי הלכות הלכות ברפת השחר הלכה ג ארץ חיים

עמלק מן העולם, שהם הפכירות והחקירות הבאים מרובי אור מה שחוקרים כמה שאין להם רשות, שהוא בחינת מה לפנים מה לאחור, מה למעלה מה למטה וכו' (תנינא י"א ג). שכל הקשיות והפכירות של המחוקרים נמשכין משם, שהם בחינת זממת הנחש, שהם הקלפות והסטרטא אחרא הנמשכין מרובי אור שגורם מיתה ושכירה חס ושלום (עין חיים, שער ח', פרק ה'). כי העלמת האור ומעוטו ומצוממו זה עקר התקון כידוע בכתבי האר"י ז"ל (עין חיים שער ח', פרק ה'). נמצא, שדוקא על-ידי שאין שמו שלם, כביכול, על-ידי-זה דקא נכנע ונתבטל הסטרטא אחרא, שהוא בחינת עמלק כנ"ל.

כי כל ענין החלופ הנ"ל, שהוא בחינת שקר כנ"ל, זה בחינת חשכת לילה כנ"ל, שנמשך מבחינת מעוט הירח. ועל-כן עקר התקון על-ידי בחינת 'חדותי דסהרא', שהוא בחינת מלוי פגימת הלכנה, כי הכל בחינה אחת וקשור זה בזה, כי פני תקון פגימת הלכנה - כמו כן נדחה זממת הנחש והעבד כנ"ל, ונתבטל השקר של החלופ הנ"ל ונתגלה האמת העולם, עד שנוקה שביח משחך עקבנו, שהוא הכן מלך האמת, ויגלה האמת בשלמות בעולם ויסדר הכפא כסדר, כי ידע כל שרשי הנשמות בשלמות היכן מקומה ותקומה של כל נשמה ונשמה, ויתקן כל תקויה השכינה, שהם בחינת מטה ושלחן, כפא ומגוריה (והר בשלח כ"ד), ויסדר הכל כראוי.

ואז יתקנה זכרו על-ידי התגברות האמונה הקדושה, שמתגברין ישראל להאמין בו יתברך כאמונה לבד, בבחינת העלמת שם העצם דקא, כי אינם רוצים לחקר כלל בפנימיות ידעת רצונו והנהגותיו להבין דרכי ה', רק הם מאמינים בפשיטות, שהוא היצור האור הבורא מנהיג ומנשיג וכו'. ובמה שאין להם רשות לחקר - אינם חוקרים כלל, כי יודעים שאי אפשר להשיג עכשיו כנ"ל. על-ידי שלמות האמונה הזאת נוכח לעתיד שיתגלה לנו שם העצם, כי אז השם יקרא ככתיבתו.

ואז יתמלא פגימת הלכנה, ויהיה אור הלכנה כאור החמה, כי כל בחינה הנ"ל של החלופ הנ"ל - זה נמשך מבחינת פגימת הלכנה שאמרה (הלוי טו): 'אי אפשר לשני מלכים שישמשו בכתר אחד', ופגמה במלכות דקדושה. ואז אמר לה השם יתברך: 'לכי ומעטי את עצמך'. וזה גרם אחיזת הקלפות, כידוע (עין חיים שער י"ה, פרק ב'), שמשם נמשך כח מלכות דסטרא אחרא, שהוא בחינת (בשילי ל, כב): 'תחת עבד כי מלך ושתפה כי תירש גבירתה' וכו', כידוע (והר בראשית כ"ח).

ויצ"ב כמבאר בהמשעשה הנ"ל הרבה מענין 'חדותי דסהרא', שהוא בחינת תקון פגימת הלכנה, כמו שכתוב שם - ששמע בלילה הגגון שעשו לכבוד הלכנה שהחמה עשה לה מלבוש חדש, שהוא בחינת 'חדותי דסהרא', כמבאר שם ברמז בסוף המשעשה הנ"ל. עין שם, וכן הענין שהלכנה טוענת עם החמה, מרמז שאתמה בא אין לי שם וכו' עין שם.

כי תנקה הוא בחינת המשכת אור האמת לדחות השקר, שהוא בחינת מלוכת העבד שבא על-ידי החלופ הנ"ל, שהוא בחינת היכלי התמורות הנמשכין מבחינת שכירת כלים, מיתת המלכים כידוע (עין חיים

על-ידי חתברות האמיתית וכו' שיתקנה על שם העצם

אי אפשר לשני מלכים שישמשו בכתר אחד

ענין חלופ הלכנה

כפי תקון פגימת הלכנה - כמו כן נדחה זממת הנחש והעבד

כידוע על כל חוץ האלקים אין עד

שמונה ימי חזרה כנגד שמונה מלכים

לכבוד שמונה מלכי ישראל על ארבע

